

مرآت العالم

MIR'AT-UL-'ALAM

By

Muhammad Baqa Saharanpuri

Folios	:	467
Subject	:	History
Illustrated/Illuminated:	:	-
Script	:	Nasta'liq
Scribe	:	-
Date of transcription	:	12th Century A.H.
Condition	:	Good
HL No. 31	:	Cat No. 477

A very excellent and trustworthy compendium of eastern history and biography from the earliest times to the reign of Aurangzib, compiled in A.H. 1078 = A.D. 1667.

Beginning:

برترین گوهری که تاجداران کشور فصاحت و تحت نشینان خطه بلاغت را
پیرویه افتخار باشد انعم

This valuable history, usually ascribed to Bakhtawar Khan, is really the work of Muhammad Baqa of Saharanpur. Bakhtawar Khan's claim to the authorship for himself has led Dr. Dorn, Colonel Dow, W. H. Morley and others to ascribe the work to him. Even Khuda Bakhsh Khan, the founder and donor of this Library, in his Mahbub-ul-Albab (Lithographed, 1896), ascribes the work to Bakhtawar Khan; but Muhammad Shafi, the sister's son of Muhammad Baqa, in his edition of thei Mir'at-i-Jahan Numa, which is an enlarged recension of the Mir'at-ul-'Alam, and which, like the shorter work, is due to the authorship of Muhammad Baqa, distinctly says that Muhammad Baqa's name in the preface. In the biographical portion of the work Bakhtawar Khan has inserted a short notice of the real author, in which he says that Baqa'i Saharanpuri, with his original name Shaykh Muhammad Baqa, was an eminent writer of prose and poetry, specially well versed in history, and was personally known to the emperor. He also adds that Baqa'i was his intimate friend, and "assisted him" in the composition of the present work.

Muhammad Bakhtawar Khan was a favourite eunuch of 'Alamgir, who, after his accession to the throne, conferred upon him the title of Khan. In the tenth year of the reign he was raised to the rank of one thousand, and in the thirteenth

year was entrusted with the office of Darogah-i-Khawasan. He died in the 28th year of 'Alamgir's reign, A.H. 1096 = A.D. 1685. In the preface to this work Bakhtawar Khan states that from an early age he had a strong inclination towards historical books, which he studied with great interest. He had a longfelt desire to write a historical work, until, in the time of 'Alamgir, to whom the *Mir'at-ul-'Alam* is dedicated, he set himself to accomplish his wish, completing the work in A.H. 1078 = A.D. 1668, for which he gives the chronogram **آئینہ بخت**. From the account given by this presumed author of himself (fol. 430b) we learn that he wrote several other works, the first of which, he says, was the *Chahar A'inah*, containing an account of the four battles by which Aurangzib won the throne; abridgements of the *Hadiqah* of Sana'i, the *Kulliyat* of 'Attar, the *Masnawi* of Maulana Rum, of the *Raudat-ul-Ahbab* and of the *Tarikh-i-Alfi*; a large *Bayad* entitled *Sawad-i-A'zam*, and a biography of Saints called *Riyad-ul-Auliya* consisting of selections from the *Tadkirat-ul-Auliya*, the *Nafahat*, the *Rashhat*, the *Akhbar-ul-Akhyar*, and other books. This is followed by a detailed account of the buildings founded by the author, among which he mentions the villages Bakhtawarnagar and Bakhtawarpur named after him.

From the notice on Muhammad Baqa's life given by Muhammad Shafi', and from other sources, we can gather the following facts for a biographical account of this eminent author whose claim to authorship has been so much depreciated.

His real name was Shaykh Muhammad, and he adopted the poetical *nom de plume* Baqa. He belonged to a learned and distinguished family, and the first of his ancestors, Khwajah Diya-ud-Din, a descendant of the celebrated saint Khwajah 'Abd Ullah Harawi, came to India from Herat during the reign of Firuz Shah in A.H. 754 = A.D. 1353. He was kindly treated by the emperor, and received many favours and honours at his hands. He was appointed Subahdar of Multan, and in recognition of his meritorious services was honoured with the title of Malik Mardan Daulat. His descendants settled in Saharanpur, where his great grandfather Shaykh 'Abd-us-Sattar died in A.H. 905 = A.D. 1499. Muhammad Baqa was born in Saharanpur, in A.H. 1037 = A.D. 1628. At an early age he applied his mind to study, and after learning the Qur'an by heart, and after studying for some time with his father, Shaykh Gulam Muhammad, he went to Sirhind, where he continued his studies under Shaykh 'Abd Ullah, surnamed Mian Hadrat. He also made the acquaintance of Shaykh Nur-ul-Haqq, son of the celebrated Shaykh 'Abd-ul Haqq Dihlawi (d. A.H. 1052 = A.D. 1642), and learnt Hadis and Sufism from him. After the death of his father, Muhammad Baqa became the disciple of Shaykh Muhammad Ma'sum Sirhindi, and began to lead a retired life, devoting his whole attention to worship and devotion. He was, however, invited to the imperial court of Dihli by Iftikhar Khan (Bakhtawar Khan), who secured for the author an honourable office. He erected several buildings and founded the village Baqapurah, including a garden and a mosque, which was finished in A.H. 1084. Towards the end of his life he was appointed *Sarkar* of Saharanpur and died there in A.H. 1094

= A.D. 1683.

According to Muhammad Shafi', Muhammad Baqa's compositions are: A Majmu'ah in A.H. 1077, consisting of extracts from the Hadiqah of Sana'i, the Mantiq ut-Tayr of 'Attar, and the Masnawi of Maulana Rum; the Mir'at-ul-Alam written for Bakhtawar Khan; a Riyad-ul-Auliya and a Tadkirat-ush-Shu'ara, the authorship of all of which is boldly claimed by Bakhtawar Khan in the Mir'at-ul-'Alam.

The Mir'at-i-Jahan Numa, an enlarged recension of the Mir'at-ul-'Alam, and likewise due to the authorship of Muhammad Baqa, was edited by his sister's son Muhammad Shafi'.

A later recension, with some additions and numerous divisions, and under the same title Mir'at-i-Jahan Numa, was edited by Muhammad Baqa's younger brother Muhammad Rida.

It is therefore evident that Muhammad Baqa is the real author of the various works mentioned above, and that he attributed all his labours to his friend Bakhtawar Khan, through whose influence he secured high positions in the imperial court.

Fortunately, in the above case Bakhtawar Khan at least admits that he "received assistance" in the composition of the work, while the most singular of such instances is the Majalis-ul-'Ushshaq, the exclusiv authorship of which is so boldly claimed by Sultan Husayn Mirza for himself, and the name of the real author, Kamal-ud-Din Husayn Karizgahi, so mysteriously concealed. The authorship of this Kamal-ud-Din would have remained a mystery had not the emperor Babur in his memoirs, Khan Khanan's Persian translation, enlightenened us thus:

دیگر کمال الدین حسین کازرکی (کارزگاہی) بود ... تصنیفی دارد
مجالس العشاق نام بنام سلطان حسین میرزا بسته نوشته است. این عجب کولانه
امر است که در دیباچه سلطان حسین میرزا تصنیف و تحریر منست گفته نوشته ...

See also Haft Iqlim, fol. 55a, where the works *مجالس العشاق* and *منازل* are said to be the compositions of the aforesaid Kamal-ud-Din.

For reference to the Mir'at-ul-'Alam and its author, see Elliot, History of India, vol. vii, pp. 145-165; Rieu, i, pp. 125-127; Ethe, Bodl. Lib. Cat. Nos. 114-116; Ethe, India office Lib. Cat. Nos. 124 and 125. See also No. Lees, Journal of the Royal Asiatic Soc., New Series, vol. iii, p. 465. The contents of the work have been fully described in Morley's Descriptive Catalogue, pp. 52-56.

The Mir'at-ul-'Alam is reckoned a very useful work. The account of the first ten years of 'Alamgir's reign and the biographical portion are exceedingly valuable. It is divided into a Muqaddimah, seven Arayish, subdivided into several Numayish and Numud, one Afzayish and a Khatimah, as follows:

Muqaddimah, fol. 4a. On the Creation.

Arayish I. Divided into four Numayish:

(1) fol. 6a. History of the Patriarchs and Prophets.

- (2) fol. 30a. Ancient Philosophers.
- (3) Early Kings of Persia, divided into five Numuds dealing with the accounts of the Pishdadians, the Kayanians, the Muluk-ut-Tawa'if, the Sasanians, and the Akasirah, to be found respectively on foll. 32b, 40a, 41a, and to be found respectively on foll. 32a, 36b, 40a, 41a and 44a.
- (4) fol. 45b. Tubba's or Kings of Yaman.

Arayish II. Divided into twelve Numayish:

- (1) fol. 47b, Life of Muhammad.
- (2) fol. 62b, His features and his miracles.
- (3) fol. 63b, His wives and children.
- (4) fol. 65a, The first four Khalifahs.
- (5) fol. 74a, The twelve Imams.
- (6) fol. 75b, The ten Mubashsharin.
- (7) fol. 76a, The principal companions of the prophet, arranged in alphabetical order.
- (8) fol. 82b, The Tabi'in and the Tab'-i Tabi'in, that is, the disciples of the prophet's companions and their disciples, arranged in chronological order.
- (9) fol. 84a, The four Muftahid Imams.
- (10) fol. 84b, The seven readers of the Qur'an.
- (11) fol. 85a, The tradisionists, arranged in alphabetical order.
- (12) fol. 87a, The Saints, Scholars and Ascetics. Saints of India on fol. 93a. Muslim philosophers and 'Ulama, in the same order, fol. 96b.

Arayish III. Divided into eight Numayish:

- (1) fol. 100a. The Umayyades.
- (2) fol. 101b. The 'Abbasides.
- (3) The dynasties contemporary with the 'Abbasides, in eleven Numuds:

The Tahiris on fol. 106b; The Saffaris, fol. 107a; The Samanis, fol. 107b; The Gaznawis, fol. 108a; The Guris, fol. 109b; The Buwayhides, fol. 110a; The Saljuqis of Persia and Kirman, fol. 111a; The Khwarazmshais, fol. 112b; The Atabaks of Fars, fol. 113b; of Syria, fol. 114a, and of 'Iraq, fol. 114b; The Isma'ilis of Magrib and Iran, fol. 115a; The Qarakhita'is of Kirman, fol. 117a.

- (4) The Kings of Rum, in eight Numuds:

The Caesars, fol. 117b; The Saljuqis, fol. 120b; The Danishmandis, fol. 121b, The Saliqis, the Manguchakis, the Qaramans. fol. 122a; The Dulqadrs, fol. 122b; The Osmanlis, fol. 123a.

- (5) fol. 123a. The Sharifs of Mecca and Medina.
- (6) The Khans of the Turks, in five Numuds:
Turk, Tatar, fol. 127a; Mugal, 126b; Buzanjar-Qa'an, and their descendants, fol. 127a.
- (7) Chingiz Khan and his descendants, in seven Numuds:
Timuchin, fol. 128b; Juji Khan and his successors in Qipchaq, fol. 130a; Hulagu Khan and his successors in Iran, fol. 131a; Chagata'i Khan and his successors in Turan, fol. 134a; The Shaybanis, or Uzbek Khans of Mawara-un-Nahr, from Shahi Beg Khan to the accession of 'Abd-ul-'Aziz Khan in A.H. 1055 = A.D. 1645, fol. 134b; Khans of Kashgar from Tugluq Timur Khan, A.H. 761 = A.D. 1359, to Yulpais Khan, then reigning in A.H. 1078 = A.D. 1668.
- (8) Muluk-ut-Tawa'if, who reigned in Iran after Abu Sa'id's death, in five Numuds:
Chaupanis, fol. 142a; Ilkanis, fol. 142b; Amir Shaykh Abu Ishaq and Muzaffaris, fol. 143a; Kurts, fol. 144b; Sarbadars, fol. 145b.

Arayish IV. Divided into five numayish:

- (1) fol. 146b. Timur and his successors, down to Sultan Abu Sa'id.
- (2) fol. 155b. Abul-Gazi Sultan Husayn and his children.
- (3) fol. 156b. The Qara Qyunlus.
- (4) fol. 157a. The Qa Qyunlus.
- (5) fol. 157b. The Safawis.

Arayish V. Divided into an Introduction, called Naqsh, on the creed of the Hindus, their Kings, and the Muslim Conquest, fol. 163b, and the following nine Numayish:

- (1) fol. 170a. Kings of Dihli from Shihab-ud-Din Guri to Ibrahim Lodi, 170a.
- (2) Kings of Deccan, in six Numuds:
Bahmanis, fol. 180b; Baridis, fol. 186a; 'Imad Shahis ib. Nizam-ul-Mulkis, fol. 186b; 'Adil Khanis, fol. 187b; Qutb-ul-Mulkis, fol. 188b.
- (3) fol. 189a. Kings of Gujrat.
- (4) Rulers of Sind, in two Numuds:
Tattah, fol. 190b; Multan, fol. 193a.
- (5) fol. 195a. Kings of Bengal.
- (6) fol. 196b. Kings of Malwah.
- (7) fol. 199a. Khandes.
- (8) fol. 200a. Jaunpur.
- (9) fol. 201b. Kashmir.

Arayish VI. Divided into five Numayish:

- (1) fol. 204b. Babur.
- (2) fol. 210b. Humayun.
- (3) fol. 227b. Akbar.
- (4) fol. 248b. Jahangir.
- (5) fol. 265b. Shah Jahan.

Arayish VII. Divided into three Payrayish:

- (1) fol. 288b. History of 'Alamgir from his birth to the end of the tenth year of his reign.
- (2) Subdivided into four Numuds:
'Alamgir's noble disposition, fol. 400a; His children, fol. 403a; Extent and divisions of his empire, fol. 404b; Contemporary sovereigns, fol. 405b.
- (3) Divided into two Numuds:
Shaykhs of 'Alamgir's time, fol. 407a; 'Ulama, from the time of Akbar to the time of 'Alamgir, fol. 411a.

Afzayish. Divided into three Numuds:

Caligraphers, fol. 419a; Narration of curious events and wonderful things, each of which is introduced by the work *بدیعه*; Account of the author's works and of the buildings erected by him, fol. 436a.

Khatimah, fol. 439a. Wrongly styled here as *نمود چهارم*; Notices of Persian poets arranged in alphabetical order.

A copy containing the most valuable extracts of the work, probably made by the order of H. Blochmann, and consisting of the Third Payrayish of the Seventh Arayish, the Afzayish and the Khatimah and the whole of the Sixth Arayish, with a portion extracted from the *Tabaqati Akbari*, and dealing with the nobles, learned men and poets of Akbar's time, is preserved in the Buhar Library, Calcutta.

Marginal additions, written in the same hand as the text itself, are to be found throughout the copy.

***

MIR · AT · UL · ALAM

A

31

766

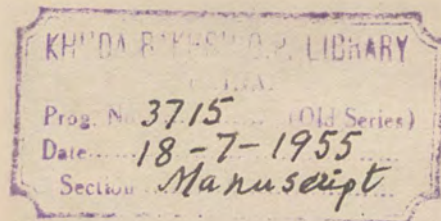
O. P. L.

H. 31

C. 477

P. No 3700

31/A
مرآة العرب في سائر
العالم

بسم الله الرحمن الرحيم

برترین کوهی که تا جداران کشور فصاحت و سخن بیان خط بلاغت را پیرایه افشار باشد
 حمد و ثنای یکا نه است که مرآت عالم جلوه گاه بلیغ قدرت و دست و دگر قلوب و دلها
 اگر خاص ترین خلوت و تصویر صورت کاینات بر صفحه امکان از خانه به اعش از این است
 صنایع بر لوح اکوان از کارگاه اصطناعش نایابی از دیده قدرت عالم وجود آمده
 مرآت عالم جهان آفرینی که چرخ برین جبابه است از محیط فضل و احسان او و محیط زمین و آسمان
 کوی لطف و امتنان او نه زبان سخن سخنان دانش آیین را در محله صفاتش یاری گو بای و نه دیده عقل
 و در بین رادر نظاره جمال کند آتش جمال پنهانی کلک چادر زبان اندیشه در کارش نگر آتش صفات
 حدیث عجز و حیرانی و سینه تیر تک فهم در وادی که از شش سپاس نماند دشت پهای بادیه سرگردانی
 و توانی احسان و خوشترین نوای دلکشایی که سامعه از فیض تاثیرش هر مسامع و تواجده که در لغت
 برگزیده است که صدای خوان دعوتش به بر و بحر جهان رسیده و جواهر کان در آتش در رشته جان پاکان
 کشید بینیم صبح سر به بر آنها ده یکسوی غنیمت بوی دوست و گل سوری شعله بدل افتاده روی دلجوی نخستین
 نقایب وحدت آفرین باده بوستان نبوت مطلع قصیده سلسله کوناست مقطع غزل تبلیغ رسالت
 سرور کاینات بهتر موجودات رساننده کشور رسالت آتش زدن دوده حلاوت هم که بر آید
 هم قبله امید مقبلان یکبار به فلک زحمت او یکبار به زمین زحمت او و جواهر خلوات را که به حیث

دولت به قدر توانایی انداخته و در آنکه سلطنت همایون و سرور خلافت ابرو را
 بکس بیست و نه سال و در وقت کثرت و حال امان و دیار و عفت و سکال را از فیض نرسید
 که اینها نشو و نما ساختند و چون کلش از روی هوا و امان دولت قاهره از صاحب فضل و عفت
 نه نرسید و خری یافت و حال این کتاب را به و کل آن از روی و برین شکفتن گرفت و به دست
 از روزگار دولت این بود که در وقت سلطنت همایون و سرور خلافت ابرو را به کوشش تمیز
 از بهر این که در وقت و از کتب متوسط معتبره و تالیفات مشروح در انتخاب مطالب مفید
 از عهد طغیانه از آینه ای از پیش عالم و بطور سلطنت این بادشا و برین پروردگار می کشید
 نامه و در آن بهای ماکوس و امان و در آنکه کثرت و تصنیفات ظهور آن نمود و به تخیل و روح و سال
 دولت ابرو است این خدیو و الامت که مکارم صفات و فضایل و امر عهد حسنت و جلال
 نامح و فخر معاصر سلاطین روزگار است برین و شرح ساخت و از این که از بجای او را حق و امان
 بحسب و طبع و با روی حضرت ظل سبحانی و آثار مدایح و وقایع عالمگیری و جهان مستانی و احوال کائنات
 و جمهور بنی آدم با حسن و جوی چهره نامست در بختل ضمیر موافق این مجموعه جامعه تسبیح آن مراتب عالم
 بآئین و بهر نقش از تمام یافته و روانی اوله الا بهار کرد و بجای ابواب و فصول که متعارف است
 این کتاب و انش از ابطرز جد به در رسم مجد و بر مقدمه و بعضی از ابواب و دو اوراق و خاتمه است
 و هر آرایش محتوی است بر چند تالیس و برخی از تالیسها مشتمل بر چند نمود که آرایش معلوم که مقتضی است
 و آثار خود برین پروردگار است که اکثر است بنابر اعتبار بجای لفظ تالیس بلکه برایش اختصاص پذیرفته
 و تالیف این کتاب افاد تمام در آینه فراست فیض آموذ و آینه بحسب روی مقصود نمود
 مامول از ناظران این آینه جهان بلکه بر وقت فرصت از دوام خدمت حضور پادشاه خلافت که
 این احتوا را با وجود بحسب بدان شرف امتیاز دارد و نموده ازین کثیر الاشغال اندکی ایستاد و آینه
 که بخار سهوی برین آینه شود و بهر این که بهر آئین اتفاق از اصلاح زدود و بهت برین

اعتراف من بکارنامه و بدعا علی حسن خاتمت بازآورده ای ایها الزائرین بزار الله تعالی کما یدر اجمع و منیر
نهرست کتاب مقدسه در ذکر نخستین چهری که حضرت خضرت با شهادت و کرامت و در روزی که شهادت
و حبس بود که جان و فی جان و دماست ایس در میان ایشان **آرایش اول** در ذکر برخی از اعیان
حجت نوال ابتدای عظام علیهم الصلوٰه والسلام و کلماتی که امام و ائمه طین علیه السلام قبل از ظهور و زکات صلوات
شعبه چهارم نایش **آرایش اول** در ذکر ابتدای عظام علیهم السلام و بیان احوال و حالات و خطبه و احوال و کلمات
و احباب کشف و چهره علی السلام و احباب خود و بر صدهای عده و شرح و کلمات و احوال و کلمات
در ذکر نهای حکما نایش **سیوم** در ذکر بود که عجم متضمن پنج نموده اول در بیان حضرت اویان نمودم و اول
کتابان نمود **سیوم** در ذکر بود که طایفه یزدی چهارم در ذکر بود که طایفه یزدی چهارم در ذکر بود که طایفه یزدی
نوشته و آن در که مطمح کاهن نایش چهارم در ذکر شایع بین **آرایش دوم** در بیان حالات و غزوات
و مشایخ و معجزات حضرت سید کائنات و شمه از مناقب اولاد و زوجات آنحضرت و خطای راشین
و ائمه معصومین و بعضی از احباب و تابعین و علماء محدثین و صوفیه و ارباب و مشایخ و محدثین و رضوان الله
علیهم اجمعین محتوی بر دو آوده نایش نایش **اول** در ذکر حالات و غزوات حضرت افضل مخلوقات علیه
اکمل احوالات و التسلیمات نایش **دوم** در ذکر مشایخ و معجزات خاتم المرسلین نایش **سیوم** در ذکر اولاد
ایجاد و زوجات طایفات نایش چهارم در ذکر خلفای راشین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین نایش
چشم در ذکر ائمه معصومین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین نایش ششم در ذکر بقیه عظمه مبشر علیهم السلام
نایش هفتم در ذکر اعیان فقهایی صحابه که آسای ایشان بر رفیع حروف تعجبی مذکور میشود و نایش هشتم
در ذکر بعضی از تابعین و تبع تابعین رضی الله عنهم نایش نهم در ذکر ائمه اربعه مجتهدین و شکر الله تعالی بآ
نایش **دهم** در ذکر قرآسیع نایش **یازدهم** در ذکر علماء محدثین نایش **دوازدهم** در ذکر برخی از مشایخ
و عارفان عرب و عجم و مشایخ اهلای هند ریاض مانند و حکمای اسلامین متقدمین بر سه نموده اول
در ذکر اعیان مشایخ و عارفان عرب و عجم نموده **دوم** در ذکر مشایخ اهلای هند نموده **سیوم** در ذکر

و علی مقتدرین و

در روز دهم **بنی عباس** و خلفای عباسیه و سلاطین معاصر عباسیان
 و قیصر روم و شرف و مکه معظمه و مدینه منوره و همان ملک و ملک طریف متضمن پشت نایش
 نایش اول در ذکر بنی امیه نایش دهم در ذکر خلفای بنی عباس نایش بیستم در ذکر سلاطین که هنگام
 خلافت بنی عباس در بعضی محاکم کاروان بودند محتوی بر باره نمود و اول در ذکر طاهریان نمود
 و دوم در ذکر صفاریان نمود و سوم در ذکر سامانیان نمود و چهارم در ذکر غزنویان نمود و پنجم در ذکر غوریان
 نمود و ششم در ذکر آل بویه که دیلمه باشند نمود و هفتم در ذکر سلجوقیان نمود و هشتم در ذکر خوارزم شاهیان نمود
 نهم در ذکر اتابکان نمود و دهم در ذکر اسماعیلیان نمود و یازدهم در ذکر ملوک قراختایی کرمان نایش چهارم
 در ذکر ملوک روم مشغول بر پشت نمود و اول در ذکر قیصره نمود و دوم در ذکر آل سلجوق که در بلاد روم
 پرداخته اند نمود و بیستم در ذکر دانشمندی نمود و چهارم در ذکر ملوک سیفیه که با دزدان چکان و روم حکومت
 نمود و پنجم در ذکر ملوک منگوقچکیه که با دزدان چکان و کجمنخ فرماندهی داشتند نمود و ششم در ذکر ملوک کرمان
 نمود و هفتم در ذکر ملوک ذوالقدر از پنج در بلاد مدیطه و آلبستان حکومت پرداخته اند نمود و هشتم در ذکر
 ملک عثمانیه که ایش از اندوخی تعظیم خود کند کار خوانند نایش پنجم در ذکر شرفا که مدینه منوره نایش ششم
 در ذکر خانان ترک مشغول چهار نمود و اول در ذکر بافت اغلان و اولاد او نمود و دوم در ذکر تاتار
 و اولاد او نمود و بیستم در ذکر مغول و اولاد او نمود و چهارم در ذکر بوزخرقان و اولاد او نایش هفتم
 در ذکر چنگیز خان و فرزندان او مشغول بر پشت نمود و اول در ذکر چنگیز خان بن مسوکی بهادر نمود
 و دوم در ذکر گورکان و ایام که از نسل چنگیز خان در اربع یورت که حق سلطنت او بوده بر او نایش
 نهم در ذکر اولاد چنگیز خان که در ملک ایران بر تبه خانی رسیده اند نمود و پنجم در ذکر خانان
 که از نسل چنگیز خان بن چنگیز خان بودند نمود و ششم در ذکر ملوک شیبا بنیه نمود و هفتم در ذکر خانان
 که از نسل چنگیز خان بن چنگیز خان اند نایش ششم در ذکر ملوک طایفه که بعد از سلطان

او که ای قآن ولد و بیچک
 و اولاد او که م
 و اولاد او که م
 و اولاد او که م
 و اولاد او که م

سلطنت چنگیز خان و اولاد او و ایامی که
 در آن کار و در آن کار

بهمان در خان در ایران حکومت کرده اند
 نمود و سیوم در ذکر امیر شیخ ابوالحسن و مظفریان نمود و چهارم در ذکر ملک کرت نمود و پنجم در ذکر سیدان
آرایش چهارم در ذکر خاقان علی بن حکم ایضا صاحبان کجی سنان قطب الدین و الدین
 کورگان انار امیر برمان و وزیر سلطان و الایب زنگی پارس نامدار که در ممالک ایران و توران است
 سلطنت و جهان داری را فراخته اند و ملک تران وینلو و آق قویونلو و سلاطین ممقویه محمودی
 نایش اول در ذکر صاحب قران و انوید لایوشان که بر ممالک ایران و توران استیلایافته اند و این است
 بران و این است نایش دوم در ذکر فرمان رویان کورگانی که بر ایران و خراسان و ابی سلاطین و این است
 نایش سیوم در ذکر ترک تران وینلو نایش چهارم در ذکر ملک آق قویونلو که بر ایران و این است
 نایش پنجم در ذکر شاهان سلسله علییه ممقویه که بر ممالک ایران و این است بر سر فرماندهی ممکن اند
آرایش پنجم در ذکر سلاطین و این و دیگر ممالک هند وستان که درین زمان سعادت توانان
 متابر و وجود و راه و دنا نیر آن بنام نای بادشاه خدا آگاه خدا اند ملک و این سلطنت زینت پذیر است
 مشعل بر یک نقش و ز نایش نقش در پنهان معتقدات اهل هند و در کجی رابان این ولایت
 و کیفیت طلوع نیز اسلام درین مملکت نایش اول در ذکر سلاطین و این از شهاب الدین غوری
 تا سلطان ابراهیم لودی نایش دوم در ذکر حکام و کن مرتب بر شش نمود و اول در ذکر بهمنیه
 نمود و دوم در ذکر بریدیه نمود سیوم در ذکر عمادش بهمن نمود چهارم در ذکر نظام الملکیه نمود و پنجم در ذکر
 عادلانیه نمود ششم در ذکر قطب الملکیه نایش سیوم در ذکر ولایت کجرات نایش چهارم در ذکر
 حکام هند متصرف و نمود و اول در ذکر و البیان نیش نمود دوم در ذکر حکام سلطان نایش پنجم در ذکر
 ملک بیک نایش ششم در ذکر و البیان مالوه نایش هفتم در ذکر فاروقیان ولایت خاندن
 نایش هشتم در ذکر شرقیان و الجبور و جهور نایش نهم در ذکر حکام کشیه **آرایش ششم**
 در ذکر بادشاهان عظیم الشان کورگانی که کلزار همیشه بهار هند وستان از حسن و خاشاک وجود

هزار پیر و چند پادشاهی معصوم و دانا و دینی را که در آن زمان مشاهده از حضرت فردوس مکانی میگردید
 محمد باقر پادشاه تاجرت فردوس اشیا فی صافه همان ثانی شهاب الدین محمد شاه جهان پادشاه
 انار پادشاه برین مشتمل بر پنج نایب نایب اول در ذکر برخی از احوال کتبی استانی فردوس مکانی با پادشاه
 نایب دوم در ذکر کشورستانی جنت شیبانی میگوید پادشاه نایب سیوم در ذکر نندی از احوال
 تو این جهان بیانی عرش اشیا فی اکبر پادشاه نایب چهارم در ذکر محلی از احوال سریر کرای عشرت و کام
 جنت مکانی جهان پادشاه نایب پنجم در ذکر برخی از حالات مرغ نشین چار نایب سیما فی فردوس
 شاه جهان پادشاه **از نایب هفتم** در شرح محلی از احوال میمنت شمال خلیفه دین تهمینه خلفاء
 راشدین ظل الله خدیو خداگاه و این نایب عالم آرا که فی الحقیقه علت غائی تالیف این مجموعه بوده
 بر سر نایب مرتب شده پیرایش اول در ذکر بدایع و قیام برخی از ایام فرخنده انجام پادشاه فردوسی
 و مقدمه طلوع غیر سلطنت ابد مدت و سوانح و سبب اقبال جهانگشا بعد جلوس بر تخت والای پیرایش
 در گزارش برخی از گرام آداب و تزیینات صفات خدیو کامل لذات و ذکر آسایشی سالی اولاد
 خاقان بادین و داد و شرح کیفیت نصرت و وسعت ممالک محروسه پادشاه عدالت کشته و ذکر سلطنت
 معاصر خدیو دین پرورد محتوی بر چهار نایب نایب اول در ذکر زرش شمس از جلال شمایل پادشاه دین
 نایب دوم در بیان اولاد و اجداد آن حضرت نایب سیوم در شرح کیفیت ممالک محروسه و صحبت
 صانها الله تعالی عن الکافات نایب چهارم در ذکر سلطنت معاصر خدیو عدالت کشته پیرایش سیوم
 مشتمل بر دو نموده و یک نایب نایب اول در ذکر مشایخ کرام این عهد فرخی عهد نموده دوم در ذکر فضلاء
 عظمای این عصر که از ائمه بهر نایب محتوی بر سه نموده اول در ذکر خطایان نموده دوم در بیان
 از عجایب و غرائب نموده سیوم در ذکر نندی از آثار ذریع بقدر مولف این کتاب خبر تاب
 خاتمه در ذکر بهجت افزای شغرای بلاغت اثنا **مقدمه** در ذکر خشیع خبری که خلعت خشیع
 و انکه حق سبحانه تعالی در هر روزی کدام شی را آفرید و کیفیت سلوک جان و بنی الحان و بیالست

و صفات احوال شیرخان و اولادش

از زمان عرش سالی پادشاه

در میان ایشان متون کتب بسیار است که باین خبر که جابر انصاری رضی الله عنه روزی از حضرت
 خیر البشر صلوات الله و سلامه علیه پرسید که یا رسول الله اول چیزی که قدم از حوائجی عدم بعالم وجود نهاده
 چیست آنحضرت باین معنی آن آورد که نور غیر تو را بابت تحقیق جهان این حدیث و احادیث دیگر
 که در باب اول مخلوقات واقع شده که قابل صلی الله علیه وسلم اول ما خلق الله العلم و قال اول ما خلق الله
 العقل و قال اول ما خلق الله اللوح و قال اول ما خلق الله الروح بدین وجه توفیق نموده اند که غرض حضرت از این
 عبارات کچهر است و تعدد اسماء باعتبار صفات و مفاض علی الاطلاق نور محمدی را که جوهری است
 از دست منقسم بدو قسم ساختن در غایت لطافت و صفا و قسم دیگر درین اوصاف و توصیف
 اولی از قسم نخستین که موسوم بنور شاد و احسانها و اولیا و اجرام و اشخاص علوی آفریده و از قسم ثانی که موسوم
 بنار کشت جان و بنی الحان و جهام مخلوقات مطلق می بود و در دین و اندیشه بود و می بود که پیش از
 آفرینش آدم و عالم نور حضرت خاتم و شفیع ام صلی الله علیه وسلم ظهور یافته و هر یک از افراد کائنات در
 پرتو آن نور از ظلمات عدم بسر منزل وجود یافته نبود عالم و آدم که نور احمد بود ز آفرینش عالم عرض
محمد بود ایما اخبار رحمت الملک للفقار کشته اند که صانع چون و قادر کن فیکون از بعضی اقسام نور خیر الانام علیه
الصلاة والسلام جوهری پافرید و بنظر بهیبت بر آن تکی نمود آن جوهر بر خود ظهور یزد و قدم است بر سر
موجود که دانند و در آن زمان عالم بر سر آب بود و هر چه از مخلوقات دیگر ظاهر بود و چنانچه آیه کریمه و اولی
خلق السموات و الارض فی سته ایام و کان عرشه علی الماء مفیداً یعنی است بعد از آن که است دیگر
 آن آب را منظور نظر عزت ساخت و آب بر خود بخویشید و دخیانی و کخی از خود حاصل شد و از آن
 در میان جهان که حالا کعبه معظمه است در امکان جمع آن و باری سبحانه تعالی از آن کهنه زمین را آفرید
 و از آن دخیان استخوانها را مخلوق گردانید و بر وایه عبد الله بن عباس روایت کرده اند که در روز یکشنبه و در شب یکشنبه
 زمین را پافرید و روز سه شنبه کوهها را موجود ساخت و روز چهارشنبه که اکبر سوره سوره
 نوا است را بعالم وجود رسانید و در روز پنجشنبه انبار و بنات را بر زمین ظهور آورد و در روز جمعه اقله و طایفه را

لباس مستی پوشانید و از کیفیت آفرینش جنیان آنکه کرمه و الحان خلقنا من قبل من نار السموم خرمید
 که ایشانرا پیش از آدم علیه السلام از آتش آفرید و بطاعت خویش مامور گردانید و بر ویانه عهد البدار علی
 نام ابو بحرم بنو و جهان لعنت و است و ابو عیسی جعفر اصفهانی در ترجمه اسفار آدم ذکر کرده که جان موسوم
 به طارنوس بود و اولاد او مادام که او امر و نواهی کنی را مطیع بودند و رعایت رفاقت او قیام میکردند
 و چون عصیان نمودند بمعص جبار بعد از الزام حجت اکثری را بهار البوار فرستاد و بقیه ایشانرا که رقیه
 اطاعت در رقیه داشتند شریعتی محب و عطا فرمود و جلبای نیس را که هم از ان قوم بود بر ایشان والی خست
 و چون کردید که قدم در وادی نافرمانی نهادند یعقوبت از وی معاقبت گشته جمعی از صلحا باز مانده
 و عقیان نام شخصی از ان قوم بر ایشان حاکم و فرمانروا گشت و بنی الحان به منظر حق دو نوبت دیگر و بادیه
 ضلالت افتادند و بقهر و مخط ابرو تعالی مبتلا شدند و در کثرت ایض که ملائکه مجاریبه آن طایفه مبادرت
 نمودند ایمن را که بقول اصح از ان امرار بود و غزایل نام داشت با جمعی از طفلان اسیر کردند و ایمن با
 فرشتگان آسمان رفته نشو و نمایانست و در طاعت و عبادت بر تبه مهالعه نمود که مقرب از کاه
 احیر شده بر تبه تعلیم ملائکه معز گشت و چون بنی الحان بحسب طول زمان کثرت دیگر آغاز شدند و فساد نمودند
 غزایل بایست و از شادی ایشانرا از آفریننده عباد الهامس نمود و بمسئول او بفرمودل اقران یافته با فوجی از
 فرشتگان آسمان بر زمین آمد جمعی از مطیعان بنی الحان بدو پیوسته و او یکی از ایشانرا برسم رست
 نزد ارباب صبیان فرستاد و آن گروه بی باک رسول را تشبیه ساختند ایمن پس از آنکه از خسته و
 خویش خبری پیدا کرد که با بنی الحان با او نیز همان معامله پیش بردند و این صورت دیگر یافته
 رسول افر که موسوم به یوسف بن یوسف بود و بطایف محیل از جنگ کرک اجل خلاص گشته خود را به غزایل
 رسانید و بحقیقت واقعه را بطیلس معروض کرد و ایمن بعد از استخاره از حضرت عزت بمقتدر آن
 که امان شایسته و اکثر ایشانرا بقتل رسانید و لوی حکومت و تجرؤ فاخت و خود را از سایر مخلوق انکی
 اعلم بفضل بند است درین شان روزی جمعی از فرشتگان که همیشه به لوح محفوظ رفته بودند در غایت حق

ع

باز آمد باغ ازیل گفتند که از ملا حظ لوج ^{محمود} چنان معلوم کردیم که یکی از مومنان جناب سید ^{سید} باقی البقیة
 ابدی مخصوص خواهد گشت و ما هر یک از یقینت کار خود هر اسانیم امید آنکه دعا کنی تا چاکس از ما برکت
 نفس تو بدان باری عظیم مبتلا نگردد و ابلیس بر زبان آورد که بلیه این ^{مها} شما نسبتی ندارید و در دست ^{است}
 که من بدین قضیه مطلع گشته باشم چاکس گفتوا ان الله شیطان یسحق فرشتگان چنان الهیات کرد
 و به قرض و استعاضه میل نمود و بنا بر آن تجدید الهی و خیران سردی کرد تا ارگشت نمود با مدینه و دیگر
 صدای خلافت حضرت آدم علیه السلام در جهان افتاد و ندای الهی جلال فی الارض خلیفه بکوش عالمیان رسید
 ملائکه گفتند بجعل فیها من یضد فیها و یسحق الله و یخن نسج یحمرک و یفدس لک حق و جل جواب فرمود
 انی اعلم مالا تعلمون فرشتگان از استماع این جواب از جوابات خویش پشیمان شدند و بقدوم تو بر و اعتقاد
 پیش آوردند و ابلیس همچنان بر جا و غرور مستقیم بود و بسبب سرکشی از سجده آدم صغی مطرود و جناب یزدی کردید
از ایشان اول در ذکر برخی از احوال خمسة مال انبیای عظام علیهم الصلوة والسلام و حکمای کرام و سلطین
 عالمیقام که قبل از ظهور دولت اسلام فرمان فرمای نام بودند مشتمل بر چهار نایش **نایش اول** در ذکر انبیای
 علیهم الصلوة والسلام **سیدان** عدد ایشان و ذکر معنی بنی و رسول رواست احادیث رواست گفته که در
 ابو ذر غفاری از مسید کائنات علیه افضل الصلوات از عدد انبیای کرام علیهم السلام سوال کرد ان حضرت
 فرمود صد و پست چهار هزار بار پرسید که از ایشان چند کس مرسل بود سید عباد جواب داد سید و سیزده
 شخصی که اول ایشان آدم است و از پنجه چهار کس آدم و شیث و اخون و نوح علیهم السلام سزایند و چهار کس
 بود و صالح و شعیب و یونس و عیسی و اول انبیای بنی اسرائیل موسی است و از ایشان عیسی و یونس و یونس و یونس
 که چند کتاب بر ایشان نازل شد ان حضرت فرمود صد و سیصد و چهار کتاب جان پیغمبر شیث علیه السلام
 موسی بر اخون و نوح و ابراهیم و دود بر موسی قبل از نزول توریت و در بعضی روایات بجای موسی بر آدم علیه
 مذکور است و چون لاج و توریت بر موسی و زبور بر داود و انجیل بر عیسی و فرقان بر نبی تو محمد مصطفی و حافظ
 ابوحاتم در هیچ خود روایت کرده که نزول کتب اربعه در شهر مبارک رمضان بوده در ششم ماه مذکور

ریت بر روی دو بزرگ و دو کوچک بر عیسی و فرقان بر بنی محمد مصطفی و حافظ ابو حاتم در صحیح خود و این که
 که نزول این منزل شد و در هر دو هم شهر مسطر و نور بردارد و زل گشت و در دو از دو هم اینجلی بر عیسی و فرود آمد
 در رست و چهارم قرآن بر خاتم پنهان منزل گشت و اقوال اول سور است که بر آن حضرت نازل شده
 و بعضی از علما بقیاس عدد اینها جزو و انداخته اند و هو الا حود و علما را در معنی بنی و رسول و اولو العزم اختلاف است
 متکلمان گویند بنی انصاریست که خدا تعالی او را مبعوث کرد و باشد برای تبلیغ آنچه با وی می شود و رسول بنی که
 صاحب کتاب یا مانیخ بعضی از احکام شریعت بقره باشد و اولو العزم جمعی که بعد از تبلیغ رسالت بقیاس و
 چهار و امور شوند در شواهد النبوه مسطور است که بنی عبارت از شخصی است که بروی شریعتی فرود آید باشد
 من عند الله بطریق وحی که مقتضی باشد آن شریعت همان کیفیت برکشش مراد از چون مامور شود که بخود
 رساند و بر رسول گویند و با عقدا و گوی از مورخان بنی شخصی است که صاحب اخلاق مرصیه باشد و بالهام
 یا مانیخ یا تکلم از وادی حجاب بدعوت که روی مامور گردد و منزل گشتی است که با صفات و ملکات حمیده
 هنگام ابتلا باشد یا صابر بر این و عازم بر قهر معاندان باشد و بتوسط ملک وحی بر او منزل شود و است
 باتفاق شریعت امر نماید عام تر از آنکه صاحب کتاب و صحیفه باشد یا نه و اولو العزم رسولیست که در اخص
 شریعت محمد و ناسخ و برین ماقبل بود و بقول جمهور را لوالعزم چهارند ابراهیم و موسی و عیسی و محمد مصطفی السلام
 و با عقدا و گوی شش نفرند آدم و نوح و چهار کس مذکور **باب** آنکه از زمان آفرینش آدم تا وقت
 میلاد و سید عالم چند سال گذشته علمای ادیان برین باب اختلاف دارند و در کتب خود اقوال مختلفه
 ثبت نمودند و بر بنی ازان بر قوم کلک بیان میگرد و و هم ابن منهیه روایت کند که نزد یک
 آدم هزار سال بود و از وقت رحلت او تا وقوع طوفان دو هزار و دویست و چهل و دو سال و از آن
 تا فرود آمدن عیسی و پنج سال و از وفات نوح تا زمان ابراهیم دو هزار و دویست و چهل و دو سال
 و از آن تا زمان موسی هفتصد سال و از موسی تا داود پانصد سال و از داود تا عیسی هزار سال
 و از عیسی تا ولادت با سعادت خاتم رسالت ششصد و بیست و یک سال برین تقدیر بر آمده اند و اینست آدم

و در نوبت پیری و خردی تو گزینند

چون انبوه می آید که آدم عجل نوبت
 رسان آن نوبت خانه کعبه سوده آید
 چرا که قدم مبارک او بر زمین رسیده
 نرم و صوفی و کویند بن القهین
 او سه شبانه روز راه بود و بر قیوم
 فرستاد قدم مبارکش نوبت گزیند

آنحضرت را بطواف آن امر نمود و آدم از سر آمد پس به انصاف پیشه و بتبعیم جبرئیل مناسک حج بخاک آورد
 و بگوهر عرفات حواریافته سجده کرد و بتقدیم رسانید و بزمان آنی آدم و حوا ابر اندیبه رفتند بکاری که
 مستند بقای نسل بود برده احتشاد و قصه عصیان قابل بن آدم و کشتن او برادر خود و باطل را کشتن و راست
 و چون عمر که امینش بهزار سال رسید و داشت که وقت رحلت از دنیا است فرزند از آنکه در خدمت
 و حضور او بود جمع کرده گفت امر حق تعالی چنانست که شئت و صبی و عیقه باشد همه قبول کردند پس از
 پشنت و کبر و زور و جبهه بدار البقا پوست حق تعالی جبرئیل را فرستاد تا تجویر و تحفین او پروا خست
 بروی نماز گذارد و در حین حیات آنحضرت عدد فرزند آن او بچهل هزار رسید بود اما فرزندان صبی
 بقول اجماع پست پسر و نوزاد و دختر بودند در کتب تواریخ مسطور است که چون آدم از طواف ابراهیم
 فارغ گشت روزی بودی العنان رفته بجواب شد حق تعالی از ریت را از پشت او بیرون آورده
 بوی نمود و در آنوقت ندای الست به یکم بگوش دریا ت رسید همه گفتند بلی منقولست که حق تعالی
 کرده کرده بر آدم عرض کرده و آدم از احوال هر طایفه می پرسید چون کرده آنها بر عرض نمود یکی را
 از ایشان دید که از خجالت سر بر پیش انداخته بود و قطرات اشک بر رخسارش میریخت از حضرت
 عنایت سوال کرد که این چه کس است حق تعالی فرمود که داود است چهل سال عمر دارد آدم گفت
 من از غرور و شغف با و بخشیدم چون عمر آدم به صد و چهل رسید غزایل خواست تا بقض روح او کند
 آدم گفت مرا حق تعالی وعده فرمود که عمر تو بهار سال است هنوز شصت سال باقیست خطا بر حضرت
 در رسید که آن شصت را تو بداد و بخشید آدم گفت مرا ازین خبر نیست حق تعالی او را شصت سال بیکم داد
 و مرا که عمر من به صد و اثنیست از آن وقت پدید آمد و حوا بعد از آدم عیال زند بود و بقولی
 هفت سال و چهل و اثنیست نمود شصت و دو سال و در پهلوی آدم دفن کرد و در قبر آدم خلاف کرده اند جمعی
 که در آنجا است که در آنجا بود که ابوقیس و کروی روایت کرده اند که نوح پیش از طوفان سوار
 این کوه شد و با خود داشت بعد از طوفان در پست المقدس دفن کرد و بقولی در نجف اشرف دفن است

چون انبوه می آید که آدم عجل نوبت

در این صحنه

بر روی مشعل بود و بر چهل صحنه و بیست و یک صحنه نیز گفته اند و در آن صحنه حکمت طبع و نفع و ضرر
 ادویه و کیفیت استخراج مندرج بود و شریعت انساب اشمال داشت بر خدایستی و صلوات
 و صیام و ترک خمر و غیره و با عقدا و کروی علم طب و موسیقی و هندسه و صنعت و بهشت و شستن
 و بائین و استخراج آهن از معرعات آدم است و بر و آیه این عیال است و در شربت این عصر
 و غروب آفتاب از ایام انجمنی بود و بقول مشهور نصف روز که باشد سال انجمنی باشد و در این
 جنت اقامت داشت و در بهشت آدم علمدار اخلاص است بعضی گویند بر آسمان بود و جمعی بر آینه
 که بر زمین بوده و هر یک برای اثبات مدعای خود دلایل ایراد نموده اند و در اصول چهارم مذکور است که
 جنت آدم در دیار فلسطین بود و العلم عند العلماء الودود **شیت** بن آدم پس از خلقت آدم
 بحکم وصیت پند هر یک و تمهید است مشغول گردیده و از جمیع فرزندان آدم زیر کفر و انانیت بود و
 خلق را سخن دعوت کردی و اکثر اوقات بعبادت مشغول بودی و بیشتر سیر سپید به و اخلاق حمیده
 و طریق معاشرت و تدبیر معاش و انساب ترک و تجوید و توکل و طهارت ظاهر و باطن از وظایف
 و گویند همه و جوش و طهور و انس و شندی و با انکه ریاست و لاد آدم بدو مقرر بود هرگز آزادی
 از هیچ مخلوق نرسیدی و او بسیار در تدبیرش مماندی و چنانچه بر آنحضرت نازل شده و علوم علمی
 در ریاضی و آلهی و صنعت اکسیر در آن صحنه مندرج بود و شریعت شریعت آدم توافق داشت و او
 اول کسی است که تعلیم حکمت و درس علوم مشغول نمود و از هر چه شکا او را در بای اول گویند و بهشت
 سریانی او را بمعنی معلم است چون بهشت المعور را پس از فوت آدم با کسان بود و در آنجا خانه
 کعبه را در همان موضع بسکت و کل عبارت که در کلام معجز نظام است شریعت هرگز از ترک نیست و ظاهر
 باید نوشتید و جامه زشت ترا از کفن نیست و بی اختیار باید پوشید و سزای سخت تر از راه کور نیست
 و البته باید رفت چون آثار ضعف در خود دید و عمرش بنقصان رسید و او را در آنجا رسید و او را که کافر
 فرزندان او بود و جمعی گویانند و زمام امور ریاست و در قصه تصرف او نهاد و جمعی از شریعت است

در تاریخ بنی هاشم و جعفری مسطور است اول کسی که در خشت طرما نشاند و امر به صدقه نمود و او بود چون عرش بقول
این جری بنده و چنانچه سال رسید هنگام آنکه پسر بزرگترین خویش قینا را وصی گردانید و او بر سنت پدر
و جد خود قریب بود و پنج سال حکم رانی نمود و بقول حماد صدیقی آغاز عمارت بابل را کرد و پس از مدتی
هشتصد و پیل سال مهملای بیل را قیام مقام خود کرد و اینده و مهملای چون بجای بدست از حضرت بنی آدم
افتاد و پیش از آنکه قطار عالم مشرق گردانید و خود با اولاد بیست و یکمین بابل آمد و شش هوس بنا کرد و پیش
کسی شهری بنا نکرد و بود چون زندگانش بر و است طبری بنده و دست شش سال رسید پس خویش
بر درواصی گردانید و بجا رحمت حق بود و برادر از زندان بسیار شدند و در عهد او بنی آدم جمع طر
عالم را فرو کرد و او را آری بخشید و بداند در تاریخ جعفری مسطور است که چو به از دو دهها او بر و
و خوردن گوشت مرغ و ماهی و اختراع نمود و چون عمر برده بنده و شصت و دو یا هفتاد سال رسید
وصی گردانید **اصحیح** این بزرگ بوقی بنا بر قریب و دویس بادریس اشتها را یافت و او بنفر سال بود و تمهید
قواعد توحید قیام می نمود و با هر حق که کشید و خلق را اندبیت پرستی منع کرد و اولاد قایل را که بیشتر نشاند
از ایشان بود و معهود گردانید و اول کسی که رسم غذا و جامه و خشت و بقلم خط نوشت و بود
و اکثر علوم ریاضی و سایر معارف و حکم از او ظاهر شد و او را والد الحکم و هر مس الهمر امسند خوانند و اقیس
که است و حکم و اطباء است که او بود و او بکتاب در اوایل حال نزد غازیون مصری که لقب باوریا
ثانی بود تلمذ می نمود و پس از فوت ابو البشر بدو بیست سال مبعوض شد و بوقی سی حیفه که محتوی بود
بر علوم غریبه و تفسیر و طب و معرفت طایع و اسرار فلکیات و غیر ذلک بروی نازل گشته و او
بجهاد و بسی کفار و غلبه بر اهل غلبه است و حیض امر فرمودی و از گوشت خوک و خر و شتر و سگ
و از چیز که کینه انداخته است حلالی را بهشتا و دو لغت دعوت کرد و صد شهر
بنا نمود و در آنجا بیست و دو خشتین کسی است که آسیای برنج و کواکب سید
و ثواب است صد و پنج یا دویست و بیست سال خلق را دعوت کرد و چون عمر غرضش

بنده مرشد استهاریه

سیصد و پنج و یا چهار صد و پنج باشد بعد و نصف است و پنج سال رسید او را بعد از آن چنانم بردند **فکر**
 است ای برکتش صنم و نیزان و شیوع عبادت این دو معبود باطل در افرا و این درین بار و لیست
 مختلفه و رو و یا هفت و جامع این اوراق روایتی که بصحت او نیست ایرادی ندارد در اکثر کتب تاریخ مسطور است
 که ادریس را جمعی بوسیله اطار که زمانی از حجت و خدمت آن پیغمبر بزرگوار جدایی اختیار نکردی چون
 ادریس بر آسمان عروج نمود از فقه ان نصبت بواسطت جناب نبوت در غایت اندوه و محنت و بیکار
 میکند زانند روزی ایلیس از راه تبیس در آمد از موجب اندوه و طلال مستشار نمود آنگز گفت اینهمه رخ
 و الم بسبب چنان خدمت ادریس و حرمان محبت شریف اوست **و** بی او دیده گریه و ناله
 غم آشفت است **یک** با کسی ز عزیزان کم آشفت است ایلیس گفت اگر خواهی تمثالی بصورت او بنمایم که
 دیدار او خاطر خیر تو تسکین یابد آنگز فریفته گفتار آن غذا رنده و صابون کار داد ایلیس بگریه
 و هیست ادریس ساخته با نمود آنگز تمثال محبوب را پوشید و پنهان در خانه نگاه داشته صح و شام
 تنها در آنکشتی و بخت منقش قیام نمودی **و** از آن مجنون شوم در هر بهاری که گل چون روی ایلیس کرد کار
 از آنم بند که این سرو آواز که بالای بلندش را نشان داد اتفاقاً آن شخص در حالی که محتاشای تمثال او را
 ازین هوا جا گرفته است و مردم چند روز او را ندید و بمنزل وی شتابند آن مرد را یافتند در پای می خور
 و در مشاهد صورت یار جان داد و خلائق از نظارت این صورت غریب تعجب بسیار کردند درین وقت
 شیطان به شکل انسان در میان ایشان ظاهر گشته گفت که ادریس و این شخص بسبب عبادت این بزرگوار
 باستجابت دعا اختصاص داشتند و سوسه ایلیس در دلهاموثر افتاده هر کس در آنجا میرفت
 آن صنم صورتی تراشیده بر پرستش آن مفتون گردیدم گویند که اصل است **و** در آن روز
 آتش نیز روایات متعدده وارد شد چندی برانند اول کسی که آتش پرستید تا آنکه
 این رسم قبیح در مدینه ابراهیم پدید آمد زیرا که شیطان مردم را وسوسه کرد که آتش پرستند
 روح در میان ازان شد که او هستد و رومی پرستید و بر جی اعتقاد دارند که چون آتش پرستند

اینک که فراموشی و غایت عذاب آتش بخیرید و بخواهید بود و بپسندید محال می‌توانست یافتن هفت هر که از در پرستش
 آتش خواهد پرداخت و آتش را در عذاب خود بداند و بداند که در دوزخ است و مردم که در آن کذاب را صواب
 انگاشته بعد از آتش پرده افکند و در عزم که وی آنکه چون زر دشت دعوی نبوت کرد و کتابی زنده نام ظاهر شد
 طایف امام را به پرستش آتش ترغیب نمود و گفت هر که در دنیا به پرستش آتش قیام نماید حق تعالی او را از آتش
 بدین عذاب نجات دهد و گمان تصدیق قول آن زندقه کرد و بعد از آن آتش و بقیه آتشکده را بر دوش افکند و در
 اتوبال دیگر نیز رود و یافته **م** ایراد همه موجب تطویل کلام است **و** ذکر بیشتر از احوال باروت و مار و سگ
 که چون از پیش بامعقلان صوامع ملکوت هم پس کردید بلکه او را با دم قیاس کرد و گفتند این خاطی این خاطی
 در زمانه مقدسه چه کار دارد و عالم الاسرار که در ملکوت است خطاب کرد که اگر شما بجای ایشان باشید
 عصیان و ذنوب از شما پیش از ایشان صادر کرد و برای آنکه فرشتگان بر خطه ماضی است و پیش لکا کرد
 و از پرورشید بر ملافتد حکم مطلق بلکه کبار نفوذ یافت که از اخبار قوم جمعی را اختیار کنید که به نسبت
 صهی نامزد فرمایم فرشتگان سه کس را که خوا و غایا و غزایل نام داشتند و بکثرت فضل از سایر موجودات
 فکری ممتاز بودند و انتخاب نمودند فرمان شد که این هر سه تن بر زمین افتند و با حکومت قیام نمایند و در
 اکل شرب و دیگر شتهیات مسایم اشخاص بنی آدم باشند و از قتل با حق و از تکاب زنا و شرب
 اجتناب واجب دانند آن سه عزیز بر زمین شتافته روز با ششام امور حکومت می پرداختند و شب
 بر آسمان عروج میکردند و در افلاک صفت بشریت از ایشان ببال می‌شد و روز که بر زمین نزول میکردند
 بصفات بشریت مصف می‌گشتند و غزایل پس از چند روز باز از زمین و امتحان کرم دید و از حکومت
 استعطا نمود و آن شخص دیگر که بهار و دشت طبع بودند و توفیق انکار ازین کار نیافته
 با هر حکومت **و** آنکه روزی جمعی سیم اندام بر چسب چسب و زهره نام چهره سرانجام صهی نزدین
 و در شش آید و دیدن شش جلال و قشع غیغ و دلال او شدند در عالم التبریل مذکور است
 که در دوزخ بود از بلاد فارس و او را بتازی ندهد و بفارمی بدخت و پس مانی نمانید می‌کشد و در بعضی

از کتب مسطور است که زهره را با بنو هرشل از ربع اول و هر دو زهره را اندک با جراتی که در غایت زین
 پریش کرده و بهمان باو گفت اگر باطاعت کنی خواهی بدعای تو حکم کنم زهره قبول نمود و متر کرد که غرور است
 معین بمنزل وی رفته باشد بد مقصود هم آموختل کرد و مشوهرش ازین راز آگاه گشته حکم غار صناد و پیش پای
 رسید به صورت واقع معروض کرده ایند غرایا نیز نشسته او کرد و بآن نگار پرکار جهان گفت که با او گفته بود
 زن اجابت نمود و بمنزل خود نشاند و با نوع حلی خویش را از آستین اظهار قدم نهادن عزیز میکشید هر دو وقت
 بوقت موجود بود و کما رسید به یکدیگر را دید و اندک خجالت کشیدند و بحسب ضرورت اظهار مانعی انصاف نمودند
 و از زهره اذن دخول طلبید و بوقت او در آمدند و لوازم تعشق و بهواری و هر چه تعلق و گرفتاری ظاهر نمودند
 طالب وصال شدند زهره گفت من شما مخالف دین منست تا باطاعت بت من قیام نمایند پس این
 اطاعت کنوم گفت این عمل زشت است با تو قیام خواهد کرد زهره گفت پس اسم اعظم را که برکت آن بزرگوار
 بر می آید مرا تعلیم نماید بلکه گفت که این سر را بی حکم الهی موان ظاهر نمود زهره چون یافت که افسون او در
 و شکان موثر نیاید شغبه دیگر انجمن و ساز دیگر نواخت و از راه فریب در آمد و گفت قدری شراب که
 حجاب شرم از میان براندازد بهیاست اگر دوسه قح از آن در کشید بهیاست در دوسم بلکه گفت این اسم اعظم
 زن نیز نکس زباده خویش را در میان آورد و از دست و پا دست چون قح چند در کشیدند از لطیفان
 و بهیچان شهوت آنچه خواست زهره بود از تعظیم بهت و تعلیم اسم اعظم همه بتقدیم رسانیدند در حال شخصه
 بروایتی شوهر زهره بدامکان عبور نمود از افعال شبنم بلکه واقف شد زهره گفت این مرد بهیاست
 در میان طایف نام رسوا و بدنام سازد مناسب آنست که او را بقتل آید و دشمنان و مستعد قدحی
 در آید که دند و آن مظلوم را از پای در آورده سرش از تن جدا نمودند و زهره بقوت اسم اعظم که در پیش پای
 گرفته بود بر آسمان رفت و در قفسی مسطور است که این دو فرشته خمر خوردند و خمار شدند
 با دیگرند و در قفسی خمری مذکور است که از ایشان این معاصی صادر شد و در بنامه مجروح و قصه مصیبت
 مواخذ کرده و از دست و پا دست از خاکستری بهیاست و در شرح شروع در توبه و استغفار نمودند درین

آنکه گفت که حق تعالی سزاوار عذاب و بنا و عقاب استیخرا کرد ایند و اینان تعذیب و تنویری اختیار کردند
 و هر دو را در خاک کو با بل سرگون در آوریدند و هر جمع و شش بعد از آن مبتلا کردند و تا قیام قیامت روزگار
 برین و تیر خواهند گذرانید و جمعی برانند که این تصنیف عبرت افزا در عهد ادیس مساج شد و بسفای غایت کثرت
 هم این بر عذاب اینها فی الواقع یافت که پند این دو فرشته را در چاهی که در دماوند با بلست سرگون
 آویخته اند زبان بابل که نزدیک بکوفه واقع است منقولست که نام ابو حنیفه کوفی و ابراهیم نخعی ناز و دیگران
 که از زندی برسیدند و چنان میکنند که شنیدند که تا آمدند مصطفی صلعم انداز و دیگر فارغ نشوند
 آن دو فرشته را عذاب آغاز کنند از چینه در گذاردن ناز و دیگر در تک اختیار کردند که در عذاب این
 تا خیر الله در کتب معتبره منظر است که بعد از عروج ادیس و ولد ایشان و متوکل نام مهم حکمت
 بدست آورد و بقول اوج میصد و نیکو سال عمر یافته چون بعالم دیگر شتافت و دلش ملک قایم مقام
 و ملک که بر وایتی نام او ملک آن بود و بعضی از آنکه گفته اند مردمان را بتوحید و عبادت حق دعوت میکرد و از ایشان
 پرسیدند باز پیدا شست زندگانی او بقولی معصود و هفتاد و سه سال بود **فوج نخست** بن ملک اریس پادشاه
 بنوح موسوم شد و او را بتبعه عید الله بن عباس که چون عزت یافت و چهار صد و شصت و سه سال رسید حق تعالی
 بر سالت ممتاز ساخت و بقولی معصود و هفتاد و سه سال خلق را بجای دعوت کرد و پیش از شتابتن با و کرد و
 و کفار در راه او و ممالع و مینو و ناز و جمال صبر و تحملش تاند و اهل آن قوم خود در خواست کرد تا بر حق تعالی متقابل
 مستجاب گردانند و فرمود که درخت مساج بنشان تا چون بزرگ شود من ایشان را اهلک کنم نوح
 دانست که مدت چهل سال قوم را مهلتست چه درخت مساج بچهل سال تمام کرد پس درختان بنشان
 و از آمدن عذاب خبر داد و در بیدت بقولی مطلقا فرزند می متولد شد تا بیکم و هشتی معذب نشود و
 طفل بود درخت نوصت بعد بلوغ رسید و از قبول دعوت ابا و زید و معذب گردید و بعد از آنکه
 آن درختان بزرگ شدند از حق تعالی وحی کرد که اینها را ببر و از آن کشتی ترتیب ده که هر یک از ایشان
 اهلک کنم نوح با حق بساختن کشتی مشغول شد و قوم میخیزند تا کشتی بر وایتی در عرض دو سال گشت

کشتی را بر وایتی
 کشتی را بر وایتی

نقد و زاری آن هزاره و دو بیست ارش و پهنای آن شصت ارش و ارتفاع آن سی ذراع و آن کشتی طبعه بود
طبعه سفلی از برای چهار بابان و طبعه وسطی از برای دو میان و طبعه علیا از برای مرغان پس نوح چون دست
که وقت عذاب در رسید بر کشتی نشست و پس از پنجاه بر سر کوه جودی کشتی با ایستاد و یکماه و یکروز بر آن حل
ساکن بود و روز عاشر نوح با ایستادن از کشتی پروان آمد و از آن هشتاد و سه تن پسران نوح و باقی از اولاد
شیش بودند در بعضی از کشتی تواریخ مسطور است جمعی که با نوح بودند بعد از طوفان وفات یافتند و نوح
باسه پسر سام و حام و یافث و عورار پسران ماند از پنجاه انساب بنی آدم پس از طوفان نوح است و او را
آدم ثانی خوانند و بر و ابی بعد از طوفان دو بیست و هفتاد سال زنده بود و بقولی سیصد و پنجاه سال و بقولی
ششصد سال و بزرگ کردی مدت چنانچه حکم آیه که میمیه نبشت فهم الفصحة الاحمسن عا نهضد و پنجاه سال بود
و بقول بعضی عمر که امیش کبزار و چهار صد و پنجاه سال و زیاده ازین نیز گفته اند آورده اند که چون او را مرگ
نزدیک رسید جبرئیل از او پرسید یا طول الا نبی عمر اکف و جدت الکیا قال کذرا لکه بابان و خلعت
من باب فرجت من الاخر **م** بن نوح بکثرت فضل و وصایت پدر بزرگوار از برادران
اعتبار داشت و در آن هنگام که نوح عفتست اراضی عالم می نمود و وسط دنیا و بهترین زمین را که شام و عراق
و فارس و خراسان و جزیره باشد با عطا نمود و بقول مقدسی جمعی از مورخین سام از اینها میسرسل بود و بزرگوار
اشهره پسر داشت از نسل که اکثر معمران از نسل او میزند و بگورث که نسب موسی عجم باو منتهی میشود و ولاد
که خزاعین مصر از اینهای او میزند و تویج که از اولاد میماند و عیلم که بقول بعضی عمارت خورستان او کرد و
که با عتقا و مولف بنا کتی بلد و رجه و مداین و بنسوی از عمارت او است و یقین که شام و روم پسران او
و ارم که کرد و عا و نسل او میزند و تود که بقول حمد الله چهار پسر داشت ارم و موغان و اذر باجان و ازان
و سام پانصد و بر و ابی ششصد سال درین دار لال که زانید بعضی اشغال بود **م** بن نوح پدر عالیشان
و بنکام تقسیم اراضی جهان نمود و سنده و جسته و زرخ و زمین سوادان را با او بقولی نه پسر داشت
و سنده و زرخ بنویز کفان جیش قبط بر بر کوشش و با عتقا و بعضی حام از اینهای عطا مست و مورخان را

بجوب حج بعد از عمر را کشتی بردند و در آن کشتی
آب از زمین برآمد و بنشیند از آسمان با آن کشتی
چنانکه سر آمدند و او را با عتقا و بعضی حام
آینه ای عجب بر سر او نمود و کفان نام صاحب
که ایان نادر و بود در آن کشتی

درین که فرزندان حام بچسبید سپاه نام شد نه اقوال است و مولف این اوراق دور وایت را که در کتب
 افضل مورخین تحریر یافته ایرادی نماید گویند و قتی نوح در خواب بود و عورت او می نمود و حام آید و بپوشید
 و بقولی بخنجد و حق تعالی این سوی ادب از او نپسندیده و لون اولادش سپاه گردانید و بنوت از نسل او
 منقطع ساخت و در وایت دیگر آنکه نوح منع کرده بود که در کشتی معارفت با جنت خود نکند و حام باز و خود
 باشرت کرد و نوح بر معنی مطلع شده دعا کرد که اللهم غیر نطفته و مسالت او با جنت رسید و فرزندان
 حام سپاه نام متولد شدند در کشتی بعضی از مورخان مذکور است که چون فرزندان حام بیدار شدند
 تار و تار نامشبی بر کریمی را بعلتی متکلم ساخت چنانکه جمعی زبان دیگر را نمی دانستند و سخن ایشان فهم نمیکرد
 تا چار نام جدا شده هر طایفه بنامیه رفت و تغییر آن موضع ترواحت این طایفه جدیدی است اگر راست بود
یافت بن نوح عانسب تمامی خاندان بلاد مشرق و ترکستان با و میرسد و او را ابو الزکری گویند و بعضی
 در سلک انبیا کرام انظام داشت و در قتی که از پدر بزرگوار رخصت شد و غریمت دیار شرق و شمال
 نافر د او شده بودی نمود الهامش کرد که او را دعای آموزد که هرگاه بوسیده آن خواهد باران بارد و نوح علیه السلام
 سبکی با و داد و جهان نمود که اسم اعظم بر او خواند و الحال آن سنگ میان ترکان بسیار است و آنرا **این**
 جد پیش گویند و غار سیان سنگ بد خوانند و همان تراجر المظفر نامند و یافت با نجه و در قتی صحرا شنی
 اخبار کرد و او را حق تعالی یارده فرزند داد ترک چین صقلاب مسج کجاری حج خرویس سدرسان
مرد بن مشایخ بن ادریش بن سام حق تعالی او را بقوم عاد فرستاد چنانکه فرمود و الی عاد اقام
 هو و اعدایان همه بت پرست بودند و ایش را بعبادت حق دعوت کرد و بقول او الطافات تتوکل
 پس ایزد تعالی با دهر صر فرستاد که همه مملکت گردیدند و تنی چند که با او گردید و بودند نجات یافتند و او
 بعد از آن بجه یا بپست و انفصال حق را بعبادت کرده در مکه شرفها اید تعالی یا در حضر مومست بدایا
 مومست عکر امیش چهار صد و شصت و چهار سال و بقولی صد و پنجاه سال **که** ستمه از احوال شداد
 واحد شایع ارم بقول اکثری شداد از اولاد اسم است و عملاق که قوم عمالقه با و منسوبند جدا است

و چون شد او بعد از فوت برادر خود بنشیند و در ملکوت شایم فرمان فرمای امام مکرّم فرمود و عاود بقول السلام
 است کرد او گفت من اگر این کار کنم پروردگار تو بمن چه بگوید و جواب داد که در بهشتان خود
 چنان شد او گفت این مهمل چه هست من در دنیا باغی بسازم که بر جنت عقی غریبی داشته باشد پس
 نفوذ کرد این و جواهر فرادان و مشک و عنبر بسیار و دیگر اجناس نفیسه از هر دیار طلبید و در مکان خورم
 و خوشن از ارمغانی شام باغ و عمارت و کجش طرح انداخت و در بار آفرینش از خوشی از بیم ساخت
 و بجای خاک و گل مشک و عنبر بکار گرفت و آن روضه در پانصد سال با تمام رسید و شد او در
 نواحی حرمات این خبر شنید و در غایت بهجت متوجه آن محنت گشت و نزدیک باغ رسید
 گلشن عرش از صراط جل بر نژاد کرد و باغ و آن باغ از نظر مردم پوشیده شد متعجب است که وقتی از ملک
 سوال کردند در جنت که بعضی از و اح اشتغال داری بر کسی رحم کرده گفت بر عجز و چارگی دو شخص دلم
 سوزنه سخت بر کوهی که در کشتی تولد نمود و بهمان ساعت از شد با اجل بقیه حیات مادرش و دیگر
 کشتی نشینان بدریای عدم فرو شد و آن طفل بر شخته باره آنها مانده موج آورد از نظرف با نظریه بود
 دیگر بر شد او که روزگار در از آن گشتید و اینچنان باغی ساخت و نزدیک در رسید و از دیدن آن
 محروم گردید گویند در خیال بفرمان ملک جلیل ای رسید که آن طفل چار شد و بود
 العلم عند الملك الودود **صالح** از قوم نمود و از او بپوئی تا دم بدم دیگر بپوئی تا جنانچه بود و عاود
 بر قوم عاد فرستاد و او را بر قوم نمود و بپوئی چهل سال پیش از این بعیت نوح علیه دعوت نمود
 و چندی از ضعف پس از اظهار مجزاه ناله بگفتاب گردید و بقیه جهان در خلاست مانده بعد از سی سال
 که ناله در میان ایشان بود قدر نامی آنرا بگشت و شتر بچه که بخت ناپدید شد صالح قوم را با بدن عذاب
 نهاد دیگر تا آنکه صبح عظیم پیدا و کشت را همدک کرد ایند زنگایش بقوی دود شد و سال و بر او
 چهار صد سال و از او تا صالح با عتقاد جمعی پانصد سال بود خطه بن صفوان عتیقی بگفتاب را
 بهدایت اصحاب رس مبعوث ساخت بعضی از اهل نفسیر مانند که اصحاب رس گروهی از اهل حق بودند

و صاحب صحاح آن بوده که در این زمان چاپی است که بنقشه خود آورده باشند و بقول حمد الله بر سر نام بنویسند
 که در دیار مغرب بود و از قوم خود و صاحب رس بنکذیب حنظله نموده و در این جا ملک و تاریک حبس کرده
 و سبکی بزرگ بالای آن چاه گذاشتند گویند علامی بود سیاه فامی که با حضرت کردید و بود بهشت
 بنیم کشیدی و آنرا فرود خسته طعام خریدی و از شکافی در آنجا انداختی و جناب نبوت بدان حد مرتق
 کردی و پس از دو سال ایندو متعال آن کرد و راهل که احسنت و نوشته حنظله را از آنجا هر دو آورده
 درین باب روایات دیگر وارد شده **م** درین مختصر اینقدر بنویس بود **و القوم** علام را اختلاف است
 درینکه ذوالقرنین اگر بکنند روی است یا غیر او آخری برانند که او غیر سکنه رفیقوس است و بعضی گویند
 که بکنند روی ذوالقرنین دیگر نگذاشته و قول اول بصحت او نیست و نسب ذوالقرنین اگر بر روی
 بنیافت بن نوح میرسد و در نبوت او نیز علام را اختلاف است جمعی برانند که از آنهاست علیهم السلام که
 قلنا یا ذوالقرنین ای تائید این قول میکنند مفسران و مورخان در تسمیه او و ذوالقرنین و وجه متعدد و گفته اند
 بقول گروهی چون دو قرن و نیار که عبارت از مشرق و مغرب است میرنود باین لقب لقب شده و عقدا
 طایفه آنکه او را دو کیسوی یافته بود از جهت این خطاب یافت در بعضی تواریخ مسطور است که ذوالقرنین
 با آن وسعت ملک و کثرت دولت و شل باقی و وجه قوت از آن کردی از زمان بن ثابت
 منقول است که او بعد از صلح با کثرت نبوت مشرف گشته بجهت ایستادن ملک فرنگ بر دخت
 بعد از آن به بار مغرب تا قریه بلاد و همت گماشت و از آنجا به بیت المقدس آمد به مشرق زمین رفت
 و بشهری رسید که با حوج و ما حوج را آنجا نزدیک بودند و با همت آن ماجیه بلاد دست ذوالقرنین فایز شده
 بقبول اسلام سعادت اندوخت و از غزالی و تعرض با حوج و ما حوج که از نسل منیج بن یافت اند
 عرض نمود آنجناب بالهام ربانی بتعمیر سد برداخته شد و رعیت را از ضرر با حوج و حوج ساخت و در ط
 و عرض و ارتفاع سد اختلاف است بقول بعضی مفسران طال آن حد فروغ است و جمعی از مورخان حوج
 فروغ گفته اند و عرضش

و عقیده بنظر آنکه دو قرن
 از مردم در آنجا آورده شد

خادم میبشود که بعد یا حج از شمار اسکن در روی اشک مشهور است که ذوالقنین در اثنای حیات
 قصه چشمه آب گنجیات شنید طرف ظلمات رفت و هزارا که با عتقا و صاحب شمشیر در رک و زیر و کبر
 خاک او بود در مقدمه روان گردانید و بقول بعضی ابیاسن نیز در آن سفر افتاد داشت و خضر و ابیاسن
 بعین بحیوان رسیده و از آن آب آشامیده زندگی جاوید یافتند و تا آمدن ذوالقنین در آنجا قرار گرفت
 کیفیت حال پنهان کردند و آنجا بانشاق خضر و ابیاسن هر چند در طلب آن پنهان بیدار نمود مگر یافت
اسکن در عالمی بخشد آبی برزور در زیر نیست این کار در دوزخ الهام مذکور است که ذوالقنین اگر
 آخر عمر سپاه و ملک را و دایع نموده در ارض دوزخه انجمن دل ز او بر گیرند و در شب عبادت و طاعت
 میکند را بباران که از بنفزال قانی بر ارض جاویدانی رخ کشید دست سطریش بقولی چهل سال و زمان او
 اطراف عالم را جمعی است و هشت سال کشته اند در عمار الاغیان مرقوم شده که ایام حیات ذوالقنین
 یک هزار و شصت سال بود و اهل کتاب عزیر فیض را سه هزار سال اعتقاد دارند **ابراهم خلیل**
 از کلام ابن تاریخ **نور محمد** فرموده بود و آمد و بنعم کردی بعد از صلوات تا او بمیری دیگر نبوده و مولد آنحضرت
 بتل اصقریه کونمار یا از توابع با هست و در کهن شانزده یا هشت و هفت سالگی مرز و بلوغ کرد
 و شریعت او تا پنج ملت نوح بود و ده صحیفه آنحضرت نازل گشته و در هشتاد و سه سالگی ختنه کرد و چون
 این سنت معهود نبود و در حد و نجابت گوی می سفید در لجه مبارکش ظاهر شد چون قبل ازین
 سفیدی در ریش چکس از استخاض این ظاهر نشده بود آنحضرت مضطرب گشت فرمان آمد که
 ای ابراهیم این وقار است که تو که امت فرمودیم و قطع موی لب و مسواک و وضوء و استنشاق
 و کندن موی بغل و عانه و جندن ناخن و استخاض آب و پوشیدن سراویل و فرق سر ازین است
 و ابراهیم یعنی پدر مهربانست و بقولی آنحضرت در دوازده سالگی چون آذر را از نبت پرستی منع کرد
 و در میان او و آذر مناظره افتاد خانه پدر در رفت و هفت سال در کوه و بیابان ماند و آذر
 بجهت پیروی مادرش جمعی را بطلب ابراهیم فرستاد تا او را بجا نهند آوردند بعد از آنکه آذر در کشت

نور بر آید گشته

و فتح لب و نعم حق اله اینچ
 حقیقتش بر نیت

و ابراهیم وقت یافته اکثر تبار شکست مردم بدر برای نژاد و قتل و صورت جان و انودند نژاد
 مطرود در پی آن شد که ابراهیم را بهر گونه بکشد و چون قصد او بجای نرسید با تازی لشکر
 هر دو بر آمد و گفت خدای خود را بگو که با لشکر خود بیاید و با من مصاف کند ایزد تعالی پند را که ضعیف
 ترین مخلوق است بر لشکر او بر گماشت که بسیار بر آید که گردند و پیش در پی او رفت و در پی او را
 معذب داشت تا ملاک شد و نژاد و بقیالش شهر و لکه کفان بن کوش بن ارم بن سام است و تازی
 پنج مسکوز در تصرف داشت و او نخستین شخصی است که تاج را اختراع نموده بر سر نهاد و در زبان
 او هیکل دو مجادله او با حضرت ابراهیم و انجانب را در انشل انداختن و صعود آفرود و بر منار و
 ترتیب صندوق و پهن در کتب مطوله مسطور است و سلطه او بر و ایستاد و چهار صد سال بود
 و ابراهیم رازی بود سال نام که از فرزندی نبی شد سال کینه خود را به ابراهیم بخشید تا که حق تعالی
 از فرزندی دهد و از ماجره اسمعیل شود و ابراهیم آخر عمر در شام قرار گرفته و ماجره را با اسمعیل از ریک
 سال بکشد که آشته بود و بعضی گویند بنا بر آنکه اسمعیل فرزند او این بود و نوزدهم البین در چین اوطا
 او را عظیم دوست داشتی باری معانی خطاب کرد که اگر در محبت ما صافی اسمعیل را قویان کن خواست که
 اسمعیل را قویان کند حق تعالی که سپندی فدی و دست و فرموده صدقت را و یا تا که لک بن الحسین
 ابراهیم شکر خدای بکشد و اسمعیل را با ماجره در که مشرف بکشد است ششم رفت و هر سال موسیج بکشد که
 می آمد و بمشنگ آن قیام می نمود و خلق آن دیار همه بملت او بودند و چون عمر کر میش پدید و نوزدهم
 و بقولی دو صد سال و کمری رسید و در شام خلیفه خود کرد و اسمعیل را در حجاز و حوز بدر بقا بست
 و در قنبرین قریه جو بیت از توابع شام که اخیال بقدر خلیل استهار دارد **اسمعیل** بن ابراهیم
 آنحضرت بنوز و ساله نشده بود که ابراهیم بخاطر داشت سال او را با مادرش ماجره بکشد معظه کن
 کرد ایند و چون شکستی بر اسمعیل غالب شد حق تعالی از اثر قدش چشمه زخم در رفین حرم ظاهر شد
 و وقتی که سن نعلش پانزده رسید ماجره بر محبت حق بهرست و بقولی اسمعیل در چین جبار شد و نژاد

بیت ششم

و ابراهیم را در شام
 و ابراهیم را در شام
 و ابراهیم را در شام
 و ابراهیم را در شام

و ابراهیم را در شام
 و ابراهیم را در شام
 و ابراهیم را در شام
 و ابراهیم را در شام

بعد از آنکه حضرت یعقوب شد و با حقایق جمعی اول شخصی که بفری تکلم نمود آنحضرت بود و حضرت ابراهیم
 را احسن بود و در پنج میان علم اخلاص است که این سخن را می دانند و طایفه میگویند که ابراهیم است و بعد از
 صدرا که از غیر ابراهیم است و بقولی صدوی و بعضی که گفت که نیست بخند برین رحلت نمود و هر قدرش در حجره
 بقبر ابراهیم است و پسران آنحضرت بقول ابراهیم دوازده نفر بودند **اسحق** بن ابراهیم هم پسر از میلاد ابراهیم
 چهل و کسری با چهارده سال از سان که در آن وقت بقول صاحب مدارک بود و کمال بود و متولد شد
 و آنحضرت لفظیت چری یعنی ضاحک و پروایت ابراهیم آنجا که در حال حیات پدر عالیقدر بارش و متوطنان
 کفایان معوث شد بد آنسر زمین رفت و در نقادینت مایور را که در حرم او بود و غایتشکاری نو و از آن
 عفت بقاب و در هر یک شکم متولد شد نه عیص و یعقوب و چون سن شریفش بصد و هشت یا صد و
 و بقولی بصد و شش و رسید بر باض رضوان منزل کرید و در قدس خلیل مدفون گردید **لوط** بن ابراهیم بقول
 ابراهیم برادر زاده اوستی او در رسالت داد و باز شد و الهی متفکات که در شهرستان بود از ایلاد شام
 و سکنه آن همه بواسطه شغل بودند فرستاد چون مدت هشت یا بی و هشت سال آنها را از آنجا که خواست
 باز داد و سخن او شنیدند طلب نوزاد کرد و حق تعالی و عای او را اجابت کرد و چهار فرشته بصورت هر چه
 بران شهر بزرگداشت که بزرگ لوط و فرزندان و متابعانش همه را هلاک کرد و لوط بعد از هلاک متوطنان
 متکفات بخندست ابراهیم رفت و بعضی که در آنجا که زانند روز چهارشنبه و هم بر مع الاول فرادین جان
 از حال نو و زنده گشتن ششاد و دو سال بود **یعقوب** بن اسحق بقول اکثر چون آن حضرت متعاقب عیص
 متولد شد و در هنگام زادن دست عقیب عیص داشت یعقوب موسوم گشت و لقبش ابراهیم است
 و با عقدا اکثر مفسران ابراهیم و عبد الله یک معنی است و بعضی بر آنند که مراد از صفوت الله است
 و در طبری و در حقه الصفار قوم است که یعقوب بعد از هجرت این لقب یافت لایه امری باللیل
 منقولست که اسحق عیص را از یعقوب و دو ستر میداشت و میخواست که نبوت و خلافت خاندان
 او باشد روزی اسحق عیص را طلب داشت گفت ترا کتاب کرم از گوشت بزغاه که گوی آرد دست زود

بقولن و بقولن

پیش مرع آمد و عاقل که حق تعالی بنوشت و ملک بود و لا اله الا الله را می دارد عیص بقصد جسد پهلوان رفت و یعقوب
 مادرش از رفتن آرزو داشت هیچ آگاه ساختند گفت مناسب آنست که تو درین کار سبقت جوی و یعقوب
 اندیشه که عیص از من قویتر است پیشتر صید کرد پیش پدر خواهد آورد و از همه گوشت ببرد و در دود بریان
 پیش آید که با من شده بود و در دود بخفت آتش چون بوی کباب یافت پنداشت که عیص آورد و عیص
 و از آن تناول فرمود و عیص پس از دود بسیار چون آبوی صید کرد پیش پدر برد پرسید این را که آورد عیص
 من آوردم گفت آنچه تو میخواستی یعقوب برد بعد از آن که عیص بر حایه یعقوب واقف شد از برادر بکنه در دل
 گرفت و یعقوب از ترسان می بود و بعد از فوت آتش یعقوب از عیص متوهم شد شبی از کفغان بگریه
 و ناله حال خود لیان بنفستین رفت و دختر او لیارا بجای که نکاح آورد و از آن عقیقه یعقوب را سه پسر بود که
 در و ایست هیچ بعد از فوت او لیارا حیل را می استنکاری نمود و از دیوسف و ابن یامین متولد شدند و آنجا بمان
 دو کثیر که یکی مسامت بنفله بود و دیگری بر لقمه چهار پسر دیگر داشت و بساط در کلام الهی عبارت ازین دو کثیر
 یعقوب است و آنحضرت از خال خود لیان خصم شد با عیال و اطفال عازم کفغان گشت و عیص از دیدن برادر
 عالمقدار اظهار استنساخ نمود پس از چند روز از کفغان بروم رفت و او را داد و در آنجا بسیار شد و یکی از فرزندان
 روم نام داشت و بر و ایست هیچ قیامه از سنبل او بند و یعقوب از دوازده پسر یوسف را دو سر داشت
 و پوسه او را علم و حکمت آموختی برادران برادرشک بودند چنانچه بجای انداختن و جامه خون آلوده او پیش
 بردن و غیر آن مشهور است و در بعضی از کتب تواریخ آمده است که سبب فراق یوسف از یعقوب
 آن بود که یعقوب را خبری بود و آن کثیر پهری داشت یعقوب آنرا از مادر جدا کرده بود و حجت و مادرش
 شب و روز در فراق پسر میگریست لاجرم حق تعالی او را نیز بفرمان عزیزترین فرزندان مبتلا کرد و اینها چند
 بگریست که تا بینا شد و یوسف را که عالم بجهال او میدید و دنیا و مایهها در مقابله نمی سپند بدری چند در محل
 بیع آوردند و بعضی گویند یوسف را بهمان مقدار که آن پسر را فروخته بودند فروخته و تا آن کثیر که پسر خود
 نه پوسه یعقوب یوسف رسید و آنحضرت پنداشت که کفغان مبعوض شده بجای سال بار خاکی

پروا داشت و در نووسالگی بفرمان یوسف مبتلا گردید و بعد از چهل سال که در حبس الاخران بکمرایه وزاری
 گذرانید بار دیگر بحال یوسف دیده عذبه راز و سخن گردانید و هفت سال در مصر با یوسف بود و سفر
 است اختیار نمود و عزت شریف یعقوب پروا بی صد و چهل سال بود و بقولی صد و چهل و هفت سال **و هفت**
 بصورت اجل اهل عالم و بحسب و نسب اشرف بنی آدم بود و در نووسالگی بازار وفات مادر گرفتار شد
 و در سن هفت و نیم فراق پدر عالم قدر مبتلا گردید و بحسب برادران بجایه کنگان افتاد و بقول بعضی در آن
 بومی سماوی فایز گشت و بعد از سه روز که از خانه برآمد برادران او را با مالک بن و بر بخت و در هم ناسره
 فروختند و مالک آنحضرت را بمصر برده بدست عزیز قطعه نام بیع نمود و بیست و شش سال در خانه او بسر برد
 بواسطه تعشق و امتحان زلفا زان عزیز مذکور به محبت زندان گرفتار آمد و پروا بیست و شش سال
 محبوس بود و در نووسالگی از حبس برآمد و سواده پیرای عزت و وزارت مملکت مصر شد و بقولی در
 دربی و دو سالگی زلفا را بقتله نکاح آورد و پروا بیست و شش سال پس از چهل سال بدولت ملازمت بزرگوار
 که با اولاد اجداد از کنگان بمصر تشریف آورده بود فایز گشت و علم را در رسم تشریف احضار است جمود
 برانند که یوسف اسمی است عجمی و بعضی گویند عربیست ما خود از اسیف و امسیف غمزه را گویند ملکوت
 نیز اسیف نامند و گویند آنحضرت از برای آن یوسف گفت که هم فل بندگی کشید و هم زهر اندوه و غم کشید
 در کتب معتبره مسطور است که چون یعقوب از کنگان غریمت مصر نمود و یوسف از قرب وصول
 آنحضرت خبر یافته بر اسم استقبال استعجال کرد و پدر بزرگوار را دید و پیاده شد و پیش دوید و پدر و پسر
 یکدیگر را در کنار گرفته دانی بهوش گشتند و چون بخود آمدند یوسف یعقوب را نزد زریان پادشاه مصر
 که او نیز باستقبال برآمد بود و در میان دست و پای او بوسیده آداب اخلاص بتقدیم رسانید و یوسف
 آنحضرت را در منزل عالی فرود آورده پدر و خاله را بر محبت جاداد و خود نیز پیش پدر نشست و در آنحال
 آنحضرت و خاله و پادشاه برادر یوسف را بنحیه تحیت و تعظیم کردند و یوسف فرحناک شد و گفتی
 این است تعظیم خدای که پیش ازین بسا لهما دیده بودم بعد از آن یوسف سر گذشت خود را بتفصیل بحدت

ابراهیم معروض داشت و پس از جلست یعقوب بیست و سه سال بهدایت خلائق و طاعت خالق
 گذراند و وفات یافت مدت چنانچه بر روایت نوزدهمین سال و بقول صاحب مدارک و جمعی از
 مورخین صد و بیست سال بود در تحفه الملیکه مسطور است که ساختن تابوت از جمله تحریرات یوسف
 و بر او کیا پوشید نیست که قصه آنحضرت احسن القصص است و بر غریب فزاد آن و بی بسیار
 احتمال دارد و مفسران و مورخان اینجاست عجیب را بشرح و بسط مرقوم نموده اند و این نیازمند چون
 سبک طریقی اختصار عظیم السلام اختیار کرده همین قدر اقتصار نمود **اسباط** مراد از اسباط فرزندان
 یعقوب علیه السلام و با اعتقاد اکثر مورخان از انبای عظام و مبعوث بودند بارشاد اولاد و اعتقاد
 و آسای ایشان بر روایت شهر است روایت شعرون یهودی و لایون بشرح بعضی از اینها
 گفته اند یوسف این یاسین نشان من کا و اشیر **ایوب** الصابر بقول آخری بن موصی بن عنین بن یحیی
 و بر روایتی نسبت دامادی یعقوب داشت روزی او را کشت سبب چیست که حق تعالی ترا بچندین نعمت
 و کرامت مخصوص فرموده گفت بجز شکر و عبادت چون عبادت خود را در مقابلت نعمت حق نهاد
 این در تعالی او را با انواع بلا مبتلا کرد ایند تا کسی بجز شکر طاعت در پادشاهت سازد و بعضی گفته اند که اسباط
 با ابلهس خطاب کرد که ایوب مرا ایمنه شکر و عبادت میکند و ترا بچندین که فرمودم نافرمانی کردی پس
 ایوب ترا چندین شکر چه انگوید که او را با انواع نعمت مخصوص فرمودی پس حق تعالی جهت ارام ابلهس که
 بر او نهاد و او همچنان صبر و شکر میکرد تا که نزدیک بان رسید که زبان و دل او نیز از کار باز نداشت
 بر خدا تعالی بنالید چنانکه حق تعالی از آن خبر داد و او را که عید تا ایوب از نادگی ربه الی مسینی الشیطان
 بخصیب و عذاب و قوله تعالی الی مسینی المضر و انت ارحم الراحمین و دعایش باجاست رسید از زیر
 پایش چشمه آب بر جوشید و او با مرکب خود را در آن شسته از امراض و علل صحت یافت و مجد در طبری
 آورده که هنوز آن چشمه بر جاست و من بدان چشمه رسیدم و آب آن آبش میدم زندگانش برپای
 صد و چهل و شش سال و بقولی نوزدهمین سال بود و بقولی دویست سال در طبری مسطور است که ایوب

در روایتی که در حدیث آمده است که
 ایوب را با انواع بلا مبتلا کرد

در روایتی که در حدیث آمده است که
 ایوب را با انواع بلا مبتلا کرد

پسری خود بشمار نام بعد از ایوب هر چه نبوت رسید و بمطاف زندگانی نور **موسی** بقول اکثر مؤرخان
 نسبت شریف ابو مدین بن ابراهیم می پوشید و بعضی باینکه که اولاد صالح است و او معبود بود بارش و
 اصل مدین که آنها را اصحاب یکدیگر میگویند و نیست که اجداد و هموز و حطی و کهن و بعضی و فرشت آسمانی ملک
 مدین است و شعیب در زمان کهن معبود شد و آنجناب از بسکه فصیح و بلیغ بود بخطیب الانبیا مکتب
 و چون قوم او نافرمانی میکردند به عای او هلاک میشدند و او بامتابین خود که هزار و هشتاد و کس بودند تندر
 دیار قامت نمود و آفرینش بپاکت و در آن اوقات حضرت موسی بخدمت او رسید و بعد از رحلت
 حضرت موسی هفت سال و چهار ماه دیگر در قید حیات بود در ولایت و پس از وفات یافت و بنی
 عرش صد و چهل سال بود **موسی** بن عمران در عهد فرعون تولد نمیشد واقع شد و بقول اصحاب سلاطین
 مخالفه با فرعون میگفت چنانچه ملک دوم را قیصر گویند و اول فرعون مصر سلطان بن عدوان بود که بر سار و رضا
 زوجه حضرت ابراهیم ماجر را بخشید و فرعون دوم بیان بود که در زمان او یوسف عزیز مصر گشت و فرعون
 سیوم تابوس بود و بعد از آنکه تابوس پنجم و اصل شد برادرش ولید حاکم مصر شد و فرعون موسی عبارت است
 و چون فرعون را آگاه کرد و بداند که از بنی اسرائیل فرزندی در وجود آید که ملک تر براندازد و مکلان بر جای
 تا بر فرزندی که از بنی اسرائیل متولد شد او را هلاک میکردند و چون موسی در وجود آمد مادرش بر رسید و درین
 اندیشه بخواست رفت حق تعالی بامر خود که این فرزند را در تابوتی انداخته بآب اندازد و غم حور که بابتو باز
 قوله تعالی ان القدر فی القابوت فافتر فی الیم پس مادر موسی ابوجوب انبارت موسی را در تابوت
 کرد و بآب انداخت و بعد از آنکه آسید زن فرعون او را از آب و تابوت بر آورده خواست که بر روی
 بشیر بکس قبول نکرد و منادی کردند تا هر زنی که شیر دارد بدر سزای فرعون حاضر شود مادر موسی چون در آنجا
 بدر خانه فرعون آمد و موسی را بر عرض کرد و بشناخت و خورم شد و موسی شیر او را تناول فرمود و بر او
 مدت سی سال در کف حمایت آید و باز و لغت پرورش یافت و تنویری که کلام محمد باکن ناطق است و
 خبر میداد در مصر به بن شافقت و چندانکه بپشتانی که سفند ان شعیب ماند و شعیب در مصر خود صفور داد

حباله نکاح او در آورد و چون با حارث بن عقیل باز آمد و فرمود که در منزل ششم با چشم بین
 ناز شام و خورشید بادی عظیم برخاست و کوه سفندان برآید و کشته شد و زن را در و زادن گرفت و آتش
 به هم رسید و موسی در حیرت بود که از جانب کوه طور نوری پدید آمد که داشت که شست روی با آن
 نهاد و در اینجا رسید و شنید که ای امان الله رب العالمین موسی حق را بجهده کرد و او تعالی موسی را برآورد
 از آرد و مانند عصا بود و عطا نمود و بارش و فرعون و قبطیان حکم فرمود و در این مجلس موسی بارون
 برادرش را و از اسیر بنو تتریک او ساخت و وزیر و خلیفه او که دانید و موسی باستقلال باهل و عیال حق
 شد و متوجه مصر گردید و بعضی گویند از اینجا قصد مصر کرد لیکن خاطرش بواسطه اهل و عیال نکون بود و چنانچه
 که ای موسی از دل غم این سرور کن که هرگز امانگاه و ایدم هیچ کندی با و نرسد و بعضی از آنها سیرند که است
 که حق تعالی دو کرک را امر کرد تا کوه سفندان او را نگاه میداشتند و دو شیر را بر کجاست تا فرزند آید او را و از
 میگردند و چشمه ساری اینجا جهش این روان کرد و هر روز خوانی برار لغت پیش ایشان آمدی و غرض این
 فرعون و حاکم کشتن حضرت موسی بر بنی اسرائیل و فرود بردن زمین قار و زار و روشن موسی بگو طور و منزل
 انواع و شرع که ساله ساری و حکایت بفره و مصاحبت آنحضرت بخبر و کشتن عیج بن عنق را و صفت
 و تعریف بابو میسکه و سرگردانی بنی اسرائیل در بنه و کتب مسطور است و آنحضرت را بمحرمات
 بسیار بود است و از آنجمله است که از نزد فرعون الکن رفت و افصح باز آمد و عصا و اوغبان شدی
 و هرگاه دست باز گردی چون انساب درخندگی داشتی و از سال آن و شبش و خون شدن آب شل
 بر آبها و قبط و مسخ شدن آنها بصورت خاک و ابتلا آنها بطاعون و شکافتن دریا و پس آمدن دریا و در آن
 از یک سنگ بهرب عصا و سایه بانی ابو یزید بنی اسرائیل منقوس است که در سال می ام از بنیه تیره روی
 موسی و مادران از میان اسرائیلیان برآمد و سیر چنگ زدند تا کاه درختی که در زیر آن تختی بنیست زبانی
 نصب نموده بودند بنظر درآمد و مادران گفت ترا از دوست که ساعتی برین میرود و از نملوم پس بخت
 کینه زده فی الفور بر حمت حق توست و مادران با نحت غایب گشت و بقول ارجح بعد از سه سال از

طو حان م

واقعه بارون موسی و فاطم یافت در روضه الصفا مشفق است که موسی وقت رحلت خود معلوم نموده
 یوشع را وصی کرد و ایند و یوشع از میان قوم بیرون آمد و بعد از طی اندک مسافت باو نزد ارجا منسوب
 و زند و موسی از میان پسرین خود باید یکست عزت شریف و صد و هشتاد سال بود و برادرش بارون
 صد و نوزده سال عمر داشت و بقولی صد و سی سال دارا حضرت گلان بود و بر وایتی پزده تن از فرزندان
 که آخر ایشان اینست پسر تاول که در اطالوت خوانند بوده بر بنی اسرائیل حکومت کردند و مدت ملکوت
 بقولی پانصد سال بود **حضرت** نامش باعقبا و جمعی بلیان بن لکان است بقولی از نسل سام بود علما را
 در نبوت حضرت اختلاف است بر وایتی اصح بنی است و کثرت علم و فضل موصوف و تقه مصاحبت او
 با موسی و کلام الهی مذکور است و در تسمیه او بخضر و جو متعدد ایراد یافته چنانکه هرگاه ناز کردی پسران او
 کباب رستی و سبز شدی مشهور است که خضر ترافت و التزمین بطلات رفته ماء الحیوة تناول نموده زنده
 جاوید گشت و خضر و الباقی مطالعه کتب شرعی و متابعت شریعت حقیقه میکنند و خضر وایت است
 از پیغمبر ماصلی الله علیه و سلم میکنند که آنحضرت فرمود اذرایت الربن بها محبا بر ایه فقد تمت حسنا و تری
 و ندان دارکان خضر را پیش از ظهور آنحضرت بعد و هشتاد سال تجدید میکند **یوشع** بن نون از ابراهیم بن یوشع
 وصی و خواهرزاده موسی و از اعظم انبیا است بعد از نوح کلیم الله متوجه فتح بلاد شام شده و اریکا و یلیا
 مفتوح ساخت و شهر بلقا را محاصره نموده بدقای طبع با عور که در بلقا توطن داشت همه سپاه یوشع منهدم شدند
 و یوشع متحیر شده سبب انهدام لشکر از حق تعالی استعلام نمود فرمان آمد که درین شهر زاهدیست که اسم
 اعظم میباشد و بدان اسم دعای او مستجاب میشود یوشع گفت خداوند اچون او بیجا دعا کرد اسم اعظم را
 از دل او محو کن و دعای یوشع مقبول شد با بنی اسرائیل بیجا باز آمد محاصره نمود و بکم شروع در دعا کرده
 هر چند سعی کرد اسم اعظم را به شن نیامد در حدیث آمده که یوشع باور نمود که روحی قبل از غروب آفتاب
 بلقا را فتح نماید چون خورشید نزدیک بغروب رسید حق تعالی بدعای یوشع آفتاب را در آن موضع
 نگه داشت چنانکه تا وقتی که فتح شد و بوقت رحلت آنجانب کالوت را که شهر خواهر موسی بود و وصی

حضرت خاتم النبیین
 علیه السلام
 صلوات الله علیه
 و آله
 و سلم
 علیه السلام
 صلوات الله علیه
 و آله
 و سلم

و در بعد گردانید بر این خلد خراشید دست جانش بقول صمد بیست و هفت سال **طالع** بن یونس
 با عتقاد اکثری از اولاد سمعون بن یعقوب و از انبای کبار بود و طالعوت پس از رحلت یونس
 از انجمله بن یونس با سلاطین معاخره و جنت نمود غالب شد و بعضی بلاد را متصرف گردید و با گروهی از بنی اسرائیل
 بمصر اقامت نمود و بارشاد خلافت بقیه عرصه کرد **بن یونس** بقول بعضی نسب شریف بلاد بن
 می پوست و بسبب آنکه مادرش در کهن سالی او را زانید باین العجز مشهور گشت منقولست که فرزند
 بر تیره بیست و نهم بنی اسرائیل را بخارید که از آن تیره بنی اسرائیل گردان از امر او چیده و بدای طالع
 مبتدا گردید و جمعی از او با کرجه و دو سه فرسخ رفته آوزی میبشند و قالب تنی گردند و پس از چند
 که اجسام آنها کند شد و بود بدعی آنحضرت زنده شدند با بوی بارانشان می آمد و این علت با ولاد
 و اعتقاد ایشان میراث رسید و او را فرزند کافی باراضی بابل شریف و نموده بر این رضوان اشغال
 و با عتقاد جمعی مرقد شریف میان کوفه و مکه است **بن یونس** مفسران و مورخان را در نسب و زمان او اختلاف
 بعضی او را عم خضر و برخی ابن عمش میدانند و جمعی را آنکه که والدش محاص بن قیدار بن مارون است و باقی
 بنی مرسل است و بقول مبعوث بن یونس و بنی موسی گویند روزی الیسع بن اخطوب را خبر
 گرفته بسیر بر آید ناگاه اسبی بدین و بلام محم از پیش هدایت نزد یک الیاس آمد و آنجناب الیسع را بجلالت
 معزز کرد و بران فرس نشین سوار شد و از نظر خلافت چنان گردید و اعتقاد جمعی آنکه آنحضرت با سکن
 و خضر نظلمات رفته با شامیدن انجیات زنده و جاوید گشته چنانچه در ذکر ذوالقرنین اشارتی بدانش
 منقولست که الیاس آنکه در محاری و پها با هم می باشد و کم شد کان و سر کشکا زاده می نماید و محققان
 مقصوفه را در تحقیق خضر و الیاس مقلانست و چون جمیع این اوراق سالک طریق احتضار است
 بخیر آن پنداخت **بن یونس** بقول حمد الله او از اولاد ابراهیم بن یوسف است و از پس از غلبه
 الیاس هدایت بنی اسرائیل بمبعوث گشته به نشر دین موسی و از شاد و فرق نام اوقات معروف میگردد
 در بعضی کتب تاریخ مسطور است که بنی اسرائیل گاهی متابعت آنجناب میکردند و گاهی رو بر او می انگار

و عصیان می آوردند از بنده انحراف از جهت این متغیر شد **در الکفل** بنوعی دو الکفل البیع است و بعضی فرقی را ذوالکفل میدانند و احوال آنست که ذوالکفل و بیعه البیع بود و بعد از خیال البیع آنجا سب بارشاد با دشت کفان نام که در متکلم سید طین عیاقه **در الکفل** و در عوی خدای میگرد و مبعوس شد و در سوره او ذوالکفل در کتب اهل خبر و جو معتقد و ایراد یافته بقولی چون او متکلم در سوره توبه است و هدایت یهود گشته بود از بر لب یافت و بر و ابی چون متقدمان ملت موسوی بهشت متکلم شده بود بدین لقب ملقب گشت عزیر فیل معناد و پنج سال بود **در الکفل** از سنبل لایوی بن یعقوب است و در چهل سالگی بشرف نبوت مشرف گردید در معالم التبریل مسطور است که مادر حضرت عجوز بود عقیقه و چشمة الرحمن تعالی فرزند میطلبید در آفرینند کانی دعای او مستجاب شد و با شمول حاصله گردید و چون و متولد شد عجوز که گفت سمع الله دعای و این کلام بعبری مرادف است و این است بنا بر آن بنی موسوم شد در کتب معتبره مسطور است که چون معاصی و ذنوب بنی اسرائیل از حد شد یکی از نوک عیالقه از طرف مغرب زمین بر هیو و لشکر کشید و اسرائیلیان **در الکفل** با فله تابوت میکنند بدست معاندان افتاد و مدت چهار صد سال بنی اسرائیل در غایت خواری و بی غنی اوقات بسر می بردند تا آنکه بر عیال صحنی یهود شمول تولد نمود و به نبوت فایز گشت و طالوت را بگوشت بنی اسرائیل مقرر کرد و بدین تابوت میکنند باز بدست یهود افتاد و در کیفیت تابوت میکنند مفسران و مورخان را احوال است **در الکفل** بر آنند که آن تابوتی بود که صورت های پنهان در آن نهفته بود و حق تعالی جهت اطمینان خاطر آدم در دوزخ فرستاد و از آدم بشیث رسید و همچنین از آبا و اجداد منقل میشد تا بدست موسی افتاد و انحراف بوجی سعادی الواقع و طشتی که ملائکه و الهای پنهان در آن می شنیدند و عیال و عیال و عیال **در الکفل** مارون در این تابوت نهاد و یوشع بر صیت موسی بعد از فوتش عیال و عیال و بقولی عصای انحراف نیز در آن تابوت که انشت و بعضی گویند بکنه صورتی بود مشابیه آدمی چون حادثه پیش آمدی از آن تابوت در سخن می آید که در آن صلیح کاشان بودی راه نمودی و هرگاه بنی اسرائیل را سفری پیش می آمد

ان تابوت را پیش شکست می کشیدند و او در سیر آن به منزل رسید و او را میگردانست و یهودان در حرکت
 و سکون تابع او بودند در معالم النبی که مذکور است که تابوت کینه و عصای موسی در هر طریقه موضوع است
 و آن هر دو چیز پیش از قیامت بار دیگر ظهور خواهند کرد در کتب تواریخ مسطور است که بنی اسرائیل
 بعد از غلبه یان روغن قدس و بهر سبب ان تابوت کینه متابعت طالوت اختیار کردند و این طالوت
 مفلسی و فقیری بود که بسقایی و بقولی بد باغی اوقات میگذرانید و از اولاد این بامین بن یعقوب ع بود
 و طالوت با اشاره اشوئل قصد محاربه جالوت حاکم فلسطین نمود و باندک مردم که بروایت صحیح قصد
 سیزده نفر بودند بر جالوت که صد هزار سوار همراه داشت غالب آمد و او را بقتل رسانید و مقتولست که در وقت
 توجه طالوت بحرب جالوت اشوئل زنی را با و داد و گفته بود که بر قامت کسی که این زن را دوست آید
 کشند جالوت او خواهد بود و چون داد که حوزد ترین و حقیر ترین حاضران معرکه بود قصد قتل جالوت نمود
 طالوت بکتاب را حقیرانیده گفت شکل که این کار از دست تو بر آید و او گفت امتحان کن
 طالوت زنی را که اشوئل با و داد و بود حاضر کرد و چون بر قند او در است آمد طالوت فرحناک شده
 و آنحضرت را بیکجای دختر خود و شرکت در مقام سلطنت وعده کرد و به بقائه جالوت تحریص نمود و او را
 بسنگ فلاخن جالوت را کشته و سرش بریده بنظر طالوت در آورد و گویند جالوت آنقدر تنهادر توی
 میکل بود که خودی که میگرداشت میسید رطل وزن داشت و دست عزیز اشوئل هشتاد سال
 و بقولی هشتاد سال و بر وایتی چاه بود و او را خلیفه بعد فی الارض از پسران بنی اسرائیل بود و چون
 طالوت در کدشت محکمت او را شد و از او تعالی برو کتاب زبور فرستاد و آهن در دست او نهاد
 کرد ایند تا و چه معیشت خود را از ساختن زده میکرد و الله تعالی او را بسمه جز از دیگران امتحان کرد و او را
 اول آنکه غسل آواز بود هرگاه بخواندن زبور اشوئل میشد آدمی و پری و وحش و طیور که او جمع میشد
 و دوم قوت دست بچنان داشت که چون آهن بگرفت میوم شدی سیم قوت دل که از این چیز بیگانه
 بعضی گویند که روزی در خاطر او خطور کرد که حق تعالی او را چه میباید و استحقاق و بقیه کتاب بسیار

یاد کرده است چه بودی که مرا نیز یاد کردی مذکور شد که ای داود پیشان رضای من بر مای دنیا و فرزندان اعتبار کردند
 و دل در غیر من نبسته هیچ چیز نشدند و او دهنش من نیز دل در غیر تو نبسته ام و بر کسی شسته نبسته نه رسید
 اگر بطلبی تو رسد و شسته نشوی دعوی راست شود پس داود در عبادت پیوسته و از دنیا اجتناب کرد
 و بزعم بعضی انحضرت هنگامی در محراب نشسته بود مرغی بی غریب از دوزن خانه در آمد و بر زانوی او نشست
 داود بر صورت او میخیزد و دست بر پر و بال او مالیدن گرفت تا که مرغ از دوزن پرون پرید و داود
 بر خاست و از آن روز نه نگاه کرد زنی دید که هرگز مثال آن ندیده بود و با آنکه نو و نه زن داشت بر او
 شسته شد و بقولی آن زن از نسل یوسف بود و شوهر او از یاسام داشت چون او در چنگی گشته شد داود
 کس پیش آن زن فرستاد تا او را در عقد خویش در آورد زن گفت بدان شرط را قبول میکنم که اگر از من
 پسری شود او را ولیع خود گردانی و همه ششش من باشی داود قبول کرد و او را بخواست و سیلان از آن
 بوجود آمد بعد از آنکه داود بهتری دریافت که دل بدگیری دادا شسته است شغفار که در وایتی مدت
و او را سه سال در گریه شد و بقول اشهر چهل شب از روز تا آخر او قبول کرد چنانچه فرمود و وطن داود
 انما هتتا فاستغفر رب و فرار کما و نامب لغز ناله فلک و در باب ذلت داود و آیات دیگر نیز از آیه
 خوافا لکتاب بخیر آن نبرد اخست و در زمان او در بنی اسرائیل و باقی عظیم پیدا شد و بدعای انحضرت
 اگر همان روز که این بلیه شایع شده بود بر طرف کشت و در چند ساعت صد و هشتاد هزار کس از بنی اسرائیل
 نقد جان بقا بعض ارواح سپردند و داود بعد از رفع علت و با لشکر آن آن معبدی که مسجد قصی مشهور است
 طرح انداخت و چون دیوار مسجد مقدار قد آدم بلند شد فرمان آمد که دست ازین عمارت باز داری
 تعمیر آلهی بران رفته که یکی از فرزندان داود این عمارت را تمام خواهد کرد و تعمیر و ترمیم مسجد مذکور و تعمیر
 سیلان اتمام پذیرفت و بروایتی داود را دوازده سپهر بودند و خود ترین ایشان سیلان بود که او را ولیع
 خود کرد و ایند که همیشه صد سال سید مرتضی بن داود چون بخلعت نبوت و خلافت مشرف شد از الله تعالی
 درخواست لطیفی کرد که چنانکه مرا مثل آن نباشد و هو قوله تعالی رب مب لی ملکاً لا یمنعنی لاحد من بعدی

حق تعالی دعای او مستجاب گردانید و هر چه ماست فلک تیره بود از چمن و انیس و وحش و طيور و باد و سایر مخلوقات
 و فرمان او گردید و دیوان بامر آنحضرت بساطی در ازوه نهان که کنی بنی سپاه و مراکب و کارخانهای پادشاهی
 بافتند و چون یک یمان قصد سوگردی با ششم و سپاه بران بساط برآردی و باد آواز برده شست بمقصد رسانیدی
 با نظیر این در شبها نوزی و دما به راه طی شدی منقول است که آنحضرت میدانی دوازده فرسخ در روز و از ده
 بساط ساخته بخت زد و سیم از فروش انداخت و بر بری از طلا ای احرار صبح بگو تا کون کوه در آن میدان
 نصب نمود و کسی بسیار که بقولی شست هزار بود از زر و نقره و بر بخت برای احبار و اعیان چمن بفرمان
 آنحضرت بر پامیکه دند و مرغان بالای سر آنحضرت بر در بر بافته میآردی نمودند و آنحضرت با این عظمت هر روز
 از پنجم طلوع آفتاب تا وقت زوال در مجلس حکم نشستی بعد از آن در مجلس ششمی در شل باقی وقت
 و عیال از آن کردی و بعضی گویند که سید صد زن در عقد نکاح آنحضرت بود و مقصد کثیرت سریت است
 و هر روز مقصد گردون آورد و مطبخ او بکار میرفت و اتمام مسجد اقصی و قصه ضیافت آنحضرت طوائف مخلوقات
 و حدیث مورچه و غنیمت پرده و حکایت طعنه و غایت تخت او و احضار آصف بر حیا بر سر نه گور را
 و القای جسد بر او رنگ خلافت و فتنه آنجناب و زوال مملکت و بیت پرستیدن و خمر سلطان دوم
 که در عقد نکاح سلیمان در آمد بود و بدست آوردن صفه خانی آنحضرتی آنحضرت را و جلوس بر تخت سلطنت
 و کمرین صفه بعد از چهل روز و باز یافتن سلیمان آنحضرت را و بار دیگر سلطنت رسیدنش و حدیث روحیه
 در کلام آلمی مذکور و در کتب مبسوطه مفصیل مسطور است زندگانی آنجناب و پنج سال بود و حمام و نوره
 زمان آنحضرت اشراف شد **و این کتاب** سلیمان بقول طبری و جمعی دیگر از مورخین پس از فوت سلیمان
 آنجناب بشرف نبوت مشرف شد و بدست **سلیمان** در بعضی از بلاد شام فرمانروائی کرد و بعد از او
 بر پسرش ابن نام وارد و با و لاد او بطن بعد بطن حکومت مشعل میشد تا نوبت سلطنت بر مصعب نامی رسید
 و با عفا و مولف تخته الکلیه در عهد مصعب شافط بن اشواد و اموص بن شعبا بر تبه نبوت رسیدند و از
 مصعب بر پسرش عور نام و از عور بولدش ثوبا حکومت رسید در تخته الکلیه مسطور است که در زمان ثوبا

منع نموده گفت فرمانی چنانست که به بخار حبس آن نمود. از بابیل محسبی و سحریت بابل رسید.
 و در منزل زندمانه بخت گردید و بخت نصرت حکم و صیت قایم مقام او گشت و بعد از آنکه صدیقه و فایست
 بنی اسرائیل پیش از پیش مرتکب معاصی شدند و اشعیا هر چند ایشان را نصیحت کرد و نفع بخشید بلکه ادا قتل او نمود
 و اشعیا از شهر برآمد میان درختی پنهان شد و مفسدان آن حضرت را با آن دو باره کردند و بیشتر از پیشتر نمود
 باید ضلالت گشتند و حق تعالی بخت نصرت بر ایشان گماشت تا بقتل یهود و تخریب بیت المقدس لوای نجر
 بر او داشت و در سبب و ابتدای احوال بخت نصرت در میان مورخان امثال بسیار است بعضی او را از اولاد
 که سپهسالار کهنه و بود میداند و گویند منون الا جبار آورده که دانیال اکبر که از جمله صلحی آل یعقوب بود
 و قتی به اوست توریت شتغال داشت بآیتی که از فرازی بیت المقدس خبر میداد رسید و معنوم گردید و پس از
 مناجات و تضرع و در خواب با خود کند که تسمی است بخت نصرت نام در بابل که این مسجد و این مبداء را فرستاد است
 و دانیال با فراوان مال بابلستان ششامه بعد از محبت بسیار بخت نصرت را در کوچه چار یافت و برداشته بمنزل خود
 برده و مهربانی در بارگاه او از حد گذرانید و چون رحمت یافت و دانیال او را برده و سلطنت و تسلط بر بنی اسرائیل
 داد و برای تولی خود امان نامه طلبید و بخت نصرت بنی امینتی را حمل بر سحریت کرده آفر برای خاطر دانیال
 نوشته داد و بخت نصرت هزار درم به بخت نصرت داد و به بیت المقدس آمد و بخت نصرت آن مبلغ را در مصالح داد
 سپاهیکری صرف نمود و ملازم سحریت با دشت بابل شد و پس از فوت سحریت لوای سلطنت را از دست
 و تسمه احوال بخت نصرت در ذکر از میا و دانیال علیهم السلام مذکور خواهد شد **در میا** بقول ابوالفتح رازی بخت نصرت
 از اولاد و ارون است و با اعتقاد بعضی از میا نام غیر بود و قول اول اصح است و آنحضرت بهمد این میا
 مبعود گشته هر چند ایشان را ترک معاصی و منهیات و دلالت نمود قبول نکرد و او را مجوس ساختند و چنانکه
 بخت نصرت بر ایشان گماشت تا به بیت المقدس لشکر کشید از آبا و اجداد و از طوایف آن دیار بگذاشت
 و از احوال از میا اطلاع یافته باطلاتی او حکم کرد و بعد از تخریب بیت المقدس چون بنی اسرائیل در مصر قرار
 بخت نصرت غریبت مصر کرد و با دشت و اشعیا را بقتل آورد و اسرائیلی را از اسیر ساخت و از میا نیز بگذاشت

چون نظر بختصر را بچشم آید و شود گفت نه بر تو حساس نموده بودم چرا پادشاهان من رفاه کردی
 ارمیا گفت من یهود را که بخت کردم و از استیلا تو برین دیار خبر دادم و چهار مسک دفن کردی و پیشگیل
 گفته بودم که باهای بخت تو بر آن سکنه منطبق خواهد شد و بخت نظر بعد از تحقیق بخت کردی و آنحضرت خلافت نمود
و این است بن فرقیل یعول اکثری از انبیای عظام بودند چون پیش از استیلا بختصر بر بیت المقدس و اینال اکبر فوت
 شده بود و اینال بن فرقیل با آن نامه را با آن صفاک نموده خود با سایر متعلقان و اینال اکبر از خطش امن کردید
 و بخت نظر بختام مراجعت آنحضرت را با بابل همراه برد و بطور بعضی خوارق و مجرات در عظیم و کبریم او مبالغه می نمود و چون
 می رسید بختصر در اینال و مجوس ساکنین آن طام جنبان موت را و خواب دیدن او و تعبیر کردن آنحضرت و باز
 خواب دیدن و تعبیر کردن در کتب موله مرقوم است در بعضی تواریخ مسطور شده که او افرع بختصر مانند ظهور پیر
 و منقار و غلب پیدا کرد و نخستین بصورت عقاب مصور شد و جمع جانور از آن صخر ساخت و هر چند روز به شکل
 یکی از مخلوقات ظهور میکرد تا افر بهیت پشته بجان خود باز آمد و بصورت اصلی بشری ظاهر شد **این طایفه حکایت**
 که باشد راست از و صوب بن منبه منقول است که چون بختصر در درخت بشتر بجان باز آمد غسل نموده و شمشیر بر
 گرفته مبارکانه فرامید و سپاه و رعایا را حاضر ساخته گفت که من بخدای بنی اسرائیل ایمان آوردم و از آنکه باطل را
 کردم شمایز متابعت من نمایند و فردا من و تو حد نرزد من آیم و هر که از حکم من کردن خواهد چید به تن پدید رخ
 سرش خولم برید و این قسم بخنان بر زبان آورده بجلوت خانه میل فرمود دهان شب از عالم انتقال نمود و عرض
 بقول طبری سیصد سال و کسری و پس از بختصر بر سرش زمام ممام سلطنت بدست آورد و چون آمد بختصر در
 و دیگر می برسد حکومت است و اینال و امیران بنی اسرائیل را به بیت المقدس فرستاد و آنکه از حلی و زیور و سجده
 بختصر عارت کرده آورد و بود با ایشان داد که باز آن معبد را تجارت کنند و آن حلی در آنجا بکار ببرند بعضی
 برانند که یکی از ملوک هه آن که گوش نام داشت بختصر بختی حلت گذاشت و در سه سال آنرا آباد و بمورست
عزیر بن شمش از انبیای بنی اسرائیل بود و آنجا سب و بختصر و در میان امیران بابل برده چون عمر
 ششصد و پنجاه سال سید و از قید انظام خلاص گردید بر تبه نبوت فایز شد و چون از بابل غریب شد ممود و به

سنت نبوی صلی الله علیه و آله
در خواب دید

یاد بر هر قل رسیده و اما کن بنی اسرائیل بغایت خراب و بد و متعجب و متعذر گردیدند از تعالی صد سال او را
در خواب بداشت چون چهارشنبه بداشت که یکروز یا بعضی از روز گذشته است منقولست که آنحضرت
در بخواب سالکی در خواب شد و حق تعالی صبح از او برداشت و چون چهارشنبه زندگانی مجد و یافت اولاد
پران معبر بودند و او جوان می نمود نسبت باین بخواب سال دیگر زندگانی کرد و در ریاض و صوان آنروز عرض
صد سال **و یکایک** از نسل سلیمان بن داود بود آورده اند چون تیرم بخبر عیسی حامله گردید میوه و آنحضرت را برتا
مستم داشته قصد قتل او کردند و او از پیش ایشان که بخت و در میان درخت جا گرفت آنها بر بنوعی شیطان
اندرخت را بارت دو نیم ساختند و اعتقاد و هب بن منبدا کنند که ذکر یا عرض طبعی در گذشته و شعیبا
باین قسم شهید شد و چنانچه در احوال شعیبا اشارت بآن شده **بجی** بن ذکر یا بروایتی در زمان حیات
پدر بزرگوار بشرف نبوت مشرف گردیده و بقولی بعد از شهادت آنحضرت در سن سی سالگی بد آنحضرت
علیه رسیده و حق تعالی در صحن سن او را علم و حکمت عطا فرمود و او را حضور کرده اند و حضور کسی است که از
کمال عفت از صحبت زنان پرهیز کند نه بواسطه فقدان شهوت و بعد از بعثت عیسی بد آنجناب ایان
طبقات نام را بقول ملت عیسوی ترغیب میکرد و شهادت بجای بعد از رفع مسیحا واقع شد که بپند هر دوس
نامی که بادشاه آنوقت بود با عوای زن فاجره که حضرت بجای فتوی بر خلاف رای او داده بود در حالت
مستی و غلیان شهوت معصیه را بر کسی نشت که بر مبارک او از زن جدا کرد و خون آنحضرت بمشوبه
و هر چند خاک بسیار و حسن و خاشاک فراوان بر آن میریختند خون از آن برآمد و جوش میزد تا آنکه
خرد و سن نامی از ملوک فارس بدست المقدس لشکر کشید و فوجی بفرود آمدی بشهر نوبست و گفت
آنقدر مردم از بنی اسرائیل بکش که خون یکی از جوش بنشیند و دم مقتولان بشکرگاه او رسد و فردی چون
هفتاد هزار کس را کشت خون آنحضرت از جوش نشت عمر شریفش بر و ای چهل سال بود **بجی** این مرم
چون شریعت او در بسیاری از احکام مخالف شریعت موسی بود پیش از آن پیغمبری که آمدی بنی اسرائیل آنحضرت
موسی امر فرمودی بنی اسرائیل بد و نگردیدند و بجز است او را از اجزاء احوالت و ابراء امکه و ابرص و هر که با او

دینی اسرائیل در صلات افتاده
گفتند غیر سر خداست و او را

نمی آید و بصورت خنجر بر مسیح میزند پس پند می دهند و در طعن می زنند و عاصیب در پیش پادشاه می رسد و گفته می کنند
 که عیسی جادوی نام دارد و هر که را می خواهد میکشد و هر که را می خواهد زنده می کند بنا بر آنکه قصد تو کنند و ملک است بنا بر آنکه اوقات
 ایشان فرشته شده و او را تا عیسی را هلاک کنند مردم هر در معبد عیسی رفتند و با سیست و دزدی را اندرون گشتند
 و را پروان کشیدند او بر پام رفت و ناپدید شد آن شخص که اندرون رفته بود حق تعالی او را بصورت عیسی که در آنید
 پروان آمد و گفت عیسی ای من است آنها قبول می دهند و از آن گفته برادر کردند و قول تعالی و ما صلبه و کن
 شبیه لهم آورده اند که آنحضرت هرگز انکساف بدینا نکردی و شعولی آن نشدی تا حدی که جمعی باو گفتند از برای تو خانه
 بنیاد کنیم او گفت خاها اما آنجا که من تعیین کنم گفتند چنان کنیم عیسی ایشان را بجای که در مکه رسیل بود و رفت ایجا که بنیاد
 گفتند این را مکه رسیل است خانه را بقای خود عیسی فرمود و بنیاد بر مکه رسیل نهاد مسیح عاقل بر ره گذر رسیل عاقل
 در بعضی روایات آمده که چون از آنحضرت الهام شد که در آنجا که برای تو خانه بسازیم گفت حکم من برای آنکه اگر عمر من در آنجا بود
 و اگر کوتاهی بود دیگری آنرا مالک شود و بهجت رسید که آنجناب همیشه پاد و سر کردی و بوقت خواب زمین بسازد
 بالمش او بودی و روزی حواریان برای آنحضرت مرگ می آوردند چون شب شد در خاطر تریش خطره گاه و دانه آن می گذارد
 حضور کرد آن مرکب را بر باران رونور گفت بخوابم چیزی را که دل مرا بخوابد شعولی کرد اند بقول بعضی آنحضرت مدت
 سی و سه سال بر زمین بود از آنجمله سه سال و سه ماه خلق را دعوت کرد و بعد از آن از بقول تعالی او را با آسمان برد کردند
 در وقت ظهور مهدی صاحب الزمان فرو آید بر دین محمد صلی الله علیه و سلم و در حال راهلاک کند و چهل سال
 در جهان باشد و او را فرزندان آیند و هر یکسج و عره گذارند با مهدی و اصحاب کهف **فکر حواریان**
 بر مستخبران و قایم عالم پوشیده می ماند که در تحقیق وجه تسمیه حواریان مفسر از اقوال است طایفه را نند که خاص
 اصحاب انبیا را حواریان گویند زیرا که ایشان از هر عیب پاکند و بعضی گویند که کاذبان بودند و تجویع عیسی
 و اعتقاد جمعی آنست که ایشان در وقت ملاقات حضرت عیسی با جاهل های پاک و سفید بودند از خیمه بایست
 ملقب شدند زیرا که عرب نامی که از آن نیک و سفید پزند جویره گویند و عدد ایشان نیز اختلاف است بقول اکثر مفسران
 دوازده نفرند برین سالی شمعون یکی تومانی بوضا بر یوس نفطرس اس یعقوب اندلس نفطرس خرس در بعضی

موفات مسطور است که چون حضرت عیسی با ستمان عروج نمود پس از انقضای شش روز از دزدان افلاک بخت
 خاک فروید و بیکه با یحیی و مریم و بعضی از حواریان ملاقات نمود و لوازم وصیت بجا آورد و فرمود که هر یک از حواریان
 بارشاد طبقات انام بطرفی از اطراف جهان روند و بیشتر ملت عیسوی شرایط اتمام بتقدیم رسانند و بعد ازین
 و صایا باز بکسان صعود فرمود و شععون که سرآمد انجاء بود هر یکی از ایشان بطرفی از اقطار و لایات گشتند
 و یحیی و تومانی را بر شرف انطاکیه اشارت نمود مشارا لیهامه مقصد رسید و بقولی و الی انجا را که بخت پرست بشکارگاه
 دید و بقبول اسلام دعوت نمودند ملک و غضب شد و هر یک را صد تازیانه زد و مجوس ساخت شععون از غمی
 اطلاع یزید یافته در حکومت تفران بدان ملک شتافت و در اندک مدت بادشاه و ارکان دولت را متقاعد
 خود ساخته و حتی بعضی ملک رسانید که آن دو بوالفضل را که بادشاه ادب ملایع نموده و در زندان کرده و میخواست
 به پهنم و پیمان بایم ملک با حصار آنها فرمان داد و شععون بعد از زجر و توبخ از ایشان طلب معجزه عیسوی کرد و از
 بدعا کور مادرزاد را پنهان ساختند شععون گفت این سهلست من نیز اعمی را پنهان تو کنم کرد و کوریر اطلبند و پنهان کردند
 انکار یحیی و تومانی مبنی را بدعا شفا نمودن نیز مبنی دیگر را نیکو کرده بر زبان آورد که ازین عمل که کردی شمارا
 برافتنی و مرتب بنامند پس یحیی و توماس شععون گفتند که اگر مرده را که مدت روز از فوت او مضیق شده و از
 مظنه سکه در گذشته زند کرد اینم ملت ما بقول میخند شععون گفت اگر چنین کنید دین شمار قبول توان کرد
 پس بفرموده ملک پسر حبیب بخارا که پیش از آن به هفت روز وفات یافته بود از قبر کشید و مجلس بادشاه آوردند
 و آن صفت بدعای ایشان زند شد کیفیت عذاب دوزخ و زندگانی باطن خود بدعای حواریان شرح
 و بسط بیان کرد و بادر خویش کشیش عیسوی گردید و بزعم بعضی بادشاه با جمعی از اعیان سپاه نیز در سلک
 اهل اسلام انظام یافت و که فزان شمشیر کین از غلاف خلاف برآورد و حبیب بخارا را بقبولت بسیار تشویق
 و شععون بر افسوس همان بهائش از انطاکیه برآمد و به حکام صحیح که شام ادبار گفتار بود و جمیع آن اشرار و اذاعت
 صحیح جبریل قالب تخی کردند و در پیش طرد آوردند بر مطاعه کنندگان کتب اخبار مخفی نیست که در باب
 قصه اصحاب قریه روایات مختلفه و روایات در آسمانی و سولان انطاکیه و در یکدیگر آن سگس که بر سالت در آن

قریه رفتند رسولان عیسی بودند یا فرستادگان حق تعالی میان مورخان اختلاف است بعضی بر آنند که آن وقت را
 که بقولی یحیی و توماس نام داشتند و بر واتی بصیق و صدوق مومنوم بودند حضرت عیسی با نطایفه فرستاد و معتقد
 کرد وی آنکه شمعون آن دو تن را با آن قریه فرستاد و طایفه گویند که خدا تعالی آن دو کس را بر پیش آن بلد تبلیغ
 رسالت امر فرمود و کریم اذ آن سنه الیقین اثبتن فکلبه و نوا نغز زلمایا پاشا لیت بموید این قولست و رسول یسوع یقول
 اکثر مفسرین شمعون نام داشت و بزعم برخی موسوم بسیدوم بود **و در حنظله الصادق** حنظله است که در زمان است
 یعنی پس از خروج مسیح و پیش از ظهور قائم امین علیه الصلوٰه والسلام قادر توانا حنظله الصادق را برای هدایت کند
 پیشه حاضر اجتماع نمود و حضور اشهر است از مملکت یمن و اهل آن بلد بعد از رفع روح الله از کتاب میانی
 و انکار از او امر و احکام آتی نمودند و حنظله مدنی در میان ایشان بود و کیاست مینات نمود جمعی را بحدیقه میان علی خست
 و طایفه بر چو و عناد مفرشته در وقت فرصت حنظله عرا کشیدند و مومنان بر سکار کفار قیام نمودند و غلبه
 و منتقم جنتی همه استیصال آن کمران نوجی از فرستگان بر گماشتند و کافران در الحال که ملائکه را بر تیغهای آخته
 بر خود مسلط دیدند از اعمال سنیغره خود یا آورده فریاد بر کشیدند که **دینا دینا کنا ظالمین** **و در** برخی از حال خسران
 یونس کراه و سبب ضلالت ام عیسی روح الله نقله اخبار آورده اند که یونس جهود که بعضی از یونس بفرستند
 شخصی بود بکر و تر و تر موصوف و متعصب و عناد معروف چون است عیسوی شیوع یافت و احکام انجیل منتشر
 گردید یونس کراه از غایت تعصب در ابطال دین متین کراهت داشت و هر چند درین باب کسی بسیار بود
 کمتر فایده بخشید تا آنکه رای خطای آن شیعی بران قرار یافت که خود را بگماشتن رهبانان اگر کسی به میان نهادن
 و اظهار کمال زنا و است و رهبانیت کرده چهار ماه با کسی اختلاط نمود و نفرایان او را از کمال رهبانان خیال کرد و بدین
 و معتقد او شدند و آن روز در نصاری را فریخته بایشان پیغام داد که چند کس از علمای خود نزد من بفرستید که
 بعضی از امرا و احکام تا آنها گفته اند نصرا نیان سطور و ما ربیعوب و ملک را پیش او فرستادند و یونس با یکی
 ازین جبر غلوست کردید گفت من رسول مسیح و بقوم بهای آوردم و بسبب آنکه آنچه با تو بهان کنی بی کم و زنا و پشیمان
 رسانی و آنچه بخار **زل من با صند از باطل دانی** انکا گفت عیسی مرد را زنده میساخت و این کار غیر خدا

حضور
 کشور بدین ف

بهمن بود و چون می آمد پس عیسی بر درگاه عالمیان بود که در کسب کمال فرو آمد و همهم زمین را بر انعام داده باز بهستان
 عود نمود و با عالم دیگر گفت که از میجا که چند بظهور آید که از غایت قدرت بشری بر ولایت پس او پسر خداست بایم
 ظاهر کرد که میجا را زمین است و سبب آنکه میجا پاک تصدیق است او کرد بر آسمان رفعت و باز بر اجتناب از او کرد و بوس
 علای نصاری را نصرت کرد و جهان را طوطی و پاکیزه و نظایان از دانشندان اقوال مختلفه شنیدند و فهمیدند که از
 پیوسته صفت نمایند و چون میسر آمد آن ملعون را کشته یافته هر گز وی را نبوی اختیار کرد و در میان نصاری اخلاقی بد آمد
 هر طایفه که عداوت دیگری بسته بهم در افتادند و ابواب خسروان ابدی بر وی حاکم گشت و در عالم التزیل مسطور است
 که بعد از اختلاف بون نصاری جز فرقه شدند مار یعقوبیه و ملکائیه و مسطوریه و مروسیه و مار یعقوبیه و ملکائیه و مسطوریه
 و مسطوریه میجا را پسر خدا خواندند و مرقس قایل ثالث ثلاثه شدند و درین باب روایات متعدده و مختلفه
 درین مختصر مبین قدس بنموده **فکر اصغر کف** بر ادبجای فطن پوشیده نیست که در آسای و عداوت احباب
 و سبب ایمان و عهد و زمان نشان موزغان و مضمران اخلاص است چه بر آنند که احباب کف سواي آن نشان
 مشش نرودند و در مسلک ایمان شهر از سر انظام داشتند و آسای ایشان بر وایت صاحب تفسیر دارد که
 که از امیر المومنین علی کرم الله وجهه نقل کرده است یلیک کتب مشیدین بر نوسن بر بوش سادوش اکثری بر آنند
 که تو را آن چو از آن نغارش از بعثت حضرت عیسی بود و پدید آمدن ظاهر کرد بدین نشان بعد از عروج جیسا رونمود
 و اهل یلیک درین قصه روایات مختلفه دارند و هر یک از ادبای سیر حکایات احباب کف بطریق دیگر ذکر کرده اند
 این اوراق روایت که تخریر را شاید درین مختصر بر ادبی ناید مرویست که در ولایت دوم و بقول شام شهری بود افسوس
 و بروایت طبرستان نام و در آن بلده ملکی بود مستحکار بد کرد و در می به قیافوس یا قیافوس قتل نام گویند وقت بار غلام
 سیمینارک نام در پیش او می ایستادند که یکی جام زرین بر از مشک تاب و دیگری قیج سیمین مملد و کلاب سیوی
 مرغ جیرت از آنکه دانشوران حکما اگر سیم ساخته منقارش از با قوت سرخ و با الهایش از زبر جبره پرداخته بودند بدست
 میکشیدند و چون قیافوس بر تخت نشینست دست غلام بر پریدی و بکا سهای پر مشک و کلاب در آمد و پرای خود
 تر سخی و بال افشان مشک و کلاب بر سر ملک ریختی و این مشش نکر که آسای اینها که گشته و احباب کف عبارت

از ایشان است در ملک موبان و مخصوصان او انظام داشتند و بن مدت سی سال بخت دولت و اقبال گیتی
 و در بدست امری که مکروه طبع او باشد پیش نیامد و دو چندان بکلیخ و باغ آن بد کردار متقاعد شد و دعوی خدای کریم
 به پیشش خود امر تو هر که بان ملعون بگوید رعایا بسیار دیدی و هر که از فرمان او کردن بختی فی الفور سرش بر
 بریدی روزی آن مرد و بطریق معهود بر سر یک سطل نشسته بود و بکلیخ بردست او آب میریخت ماکه که از جای برست
 و ملک از حرکت بجا برتسید و انهم و ترس بول از ده که بکلیخ این بدولی و خوفناکی از دیده بجا نکرده اند شخصی که از جگر
 بدینسان ترسد هر که خدای را نشاید و مقارن این صورت نوری بر دلش تافته ظلمت ترک و خلالت از سر خدایش
 برون رفت و این شش نفر عاقلی بود که هر شب در خانه یک کس نبوت می بودند و عیش و طربش تعالی میبودند
 اتفاقاً آن روز نبوت بکلیخ بود و یاران از ظاهرش علامات تردد نفوس خود را موجب آن پرسیدند گفت امروز انبیا
 بر من استیلا یافته که خواب و خور فراموش شده گفتند همان کن که چه فکر داری گفت دین خلق نیکو میکنم که بوجوهی که
 وی زیند وی میرند هر کس اینها را از نه و پرورنده و بر نه می باید و یقین است که این صنایع بقدرت و قیاس نیست
 بلکه بصنع ملک قدوس است و این را شنیدند و در قدمش افتادند بر دست و پای او بوسه دادند پس بیک بار
 او از بر داشتند که و قیاس خود نیست و بر خالق ارض و سما بجا ای سرانجام چون از بزم جمع مکه رسید در دیار
 که با رعایا داده بود و مردم را به پیشش خود حکم فرموده آن جوانان را طلب نمود و سوال کرد که معبود شما کیست
 گفتند انکه این آسمان رفیع را بی ستون در هوا بر پا کرده و این زمین وسیع را بر روی آب گسترده پادشاه
 از شیخ زمان می جوید و چیده بر زبان گذارند که امشب همه را مصلحت اندیشه کنید و بمن بگوید والا فردا
 شما را سیاست کنم جوانان بمنزل برشته و مشورت نموده به امشب از شهر که بخت و راه کم کرده باشند بی
 و موس نام باز خوردند شبان گفت چنان بخیال من میرسد که شما از خدای مردم که و قیاس نیست که بخت تابد
 گفتند از خداوند آسمان و بر سر و بنده عاجز اند امشب شبان گفت بخت بخت و غریب حرف
 بر زبان آورد و بدو اگر کم فرموده ساحلی توقف نمایند تا من که منتهی از انجا و ندانش رسام و بخت برسم
 دور از انجا بود و شبان که سفید از انجا و ندان رسامیده بر سرعت بخت جوانان رسید

وایشان برافروختن آن روان شدند و سگ شبان دنبال ایشان را نمیکند داشت کهند سگ غمناک است مبادا
فرماند و کند و مار را رسوا سازد شبان هر چند سگ نداشت سگ برنگشت آفرینان نصیح گفت مرا چرا میزند
من او را پیش از شما شناختم ام مرا همراه گیرید تا شمارا با سبانی کنم پس جوانان برافروخت سگ و دلال شبان
بگویی رسیدند و در آن کوه غاری دیدند و در پیش آنغار اشجار میوه و از و چشمت آب خوشگوار بود و جوانان
از آن میوه و آب خوردند و در بغار آوردند و عذای تعالی خواب برایشان میاشت و سگ نیز دستها را دراز کرد
و سر بران نهاد و بخواب رفت با عفتا و جمعی کهنف نام غاریست در کوه و رقیق نام انگوه که غار در دست ^{بسیار} است
نام انگوه بخلوس است و بقولی رقیق لوحی است که نامهای ایشان بر آنجا نوشته و بروایتی رقیق نام درم است که آن
خواستند طعام خردند و گوی برانند که بالای آنغار کشاد است و باد فزونی آید و برایشان می دزد و آنغار برابر
بنات الغش است چنانکه آفتاب برایشان نمی تابد و در سالی ده بار جریرل ایشان را از پهلوی پهلوی دیگر میکردند
و بروایتی در سالی روز عاشورا ملک ایشان را ازین پهلوی بآن پهلوی میکردند تا زمین اندام خفتگان را بخورد و در لول
و نام سگ هم اختلاف است بقول حضرت ^ع که آمدند و همه نامش نظیر درنگش الهی است و برخی برانند که رنگش
سرخست که برزدی میزند چون اجهاب کهنف بغار در آمدند و بخواب در شدند حق تعالی ملک الموت را برایشان
کجا شست تا جان ایشان را برداشت و دقایق از افراد این اختیار مطلع شده بقولی بالشکر و از بطلب ایشان
از شهر برآمد و جویندگان ایشان بدافعار بودند و حق تعالی و حق تعالی و حق تعالی بردل ایشان کجا شست که نموانستند
بغار در آمد و هر چند دقایق نوس مردم را بدیدار آمدن غار حکم فرمود و بچکس اجابت نمود آفر منفعیل شد گفت میخواستم
ایشان را هلاک کنم حالاً به این چه جویندگان هلاک کرد پس گفت در غار بستگ و یک حکم و مضبوط ساخت
و عذای تعالی آنغار را از نظر مردم پوشید که دایند و ایشان سید و نه سال در آنجا ماندند که نه تن ایشان عرق کرد
و نه جامه ایشان گشته و پوشید که دید و نه گزند که دایشان گشت و درین مدت چند کس بنوبت افسر حکومت
بر سر نهادند و حضرت عیسی مبعوث گشته و بین و اسلام ظاهر کرد دایند و احکام داد و اهل آنی بخلی رسانید و
آنحضرت برافروخت و قریح یافت و در شهر منوس بادشاهی که بود اینست حق تعالی و بر سر السجایان است

سرسبخت را بربوب و زینت بخشید و احکام کفر و سویم ضلالت مقرر کرد و ایندی در بغداد انجمن از ان
 از خواب بیدار گشتند و نخست کسبند بر خیمه با کت زرد و باران را بیدار کرد و ایندی از ایشان گفت
 آقا چه در خواب دیدیم دیگر می جواب داد که روزی یا بعض روزی انکا همه طاعت از غار بر آمدند
 بهمه بیدار شدند و در حثان خشک شده و بوسیده یافتند بقیه خود و مخیر گشته بر زبان آوردند که خدا دانا
 باین که چه مقدار در غار مانده ایم و چون طاعت کردند بخت کردند که شش یک کس بشهر برود و طاعت
 بهار و ملیحه که بشما عت و دلاوری انصاف داشت بهیات و لباس خود را بغير کرده و رو بشهر آورد
 و در راههای دقایق می چری گرفت و در راه اطوار و اوصاف مردم و ایندی و عمارت بطرز دیگر دیده
 متحیر گردید و چون بشهر درآمد بدو کان جناری رسید و در می بوی داد جنار چون این قسم در هر کدیده بود
 چنانچه ایندی که بخت نمود و در وی او بخت که اگر ازین دقیقه که یافته حصه من نبی ترا سوا کرد و ایندی گفت بختی
 یافته ام و این مبلغ از خانه خود آورده ام نان نیز گفتم چه بود و میگوئی از دو کار دیناوس تا این زمان رسید
 نه سال گذشته ویشانی از آنرا دردم و دیناوس نماند و در میان آنها ناقصه بسیار شد و هکگو هر حد طول
 جمعی از نعل زمان پادشاه برین حال و توفیق یافته جوان از اطرف بارگاه سلطان کشیدند و او در انشای راه بخت
 همین که چشم و دیناوس بر من نهاد و فرمن زندگانی مرا با بختی خواهد داد چون پیش بخت رسید جوانی را بخت
 نیکو سیرت بر سر پر نشسته دید و بخت ملیحه متراید کردید ملک از احوال او سوال کرد و ملیحه صورت حال باز نمود
 و پادشاه قصه این جوان را در ان در انجمن خواند بود و میدانست که صاحب بخت ایشانند پس از شکر بخت
 و ملیحه را در کنار گرفته توفیر و احترام بحد افراط رسانید و اظهار کمال بشاشت و انبساط نمود و علما و اصحاب را طلبید
 و از ملاقات ملیحه ایشان را مشرف گردانید و با مستقواب ملیحه و اتفاق اجبار متوجه انکار گشت و از یک
 بگوهر رسید ملیحه گفت پادشاه بالشکر و سپاه دانی هم اچا باشد تا من پیش روم و اصحاب را از حقیقت
 و آمدن پادشاه آگاه کرده ام و با او از غوغای لشکر و از دحام عوام می رسند و کمان بر اند که مگر دیناوس بخت
 انما کند پس ملیحه بشهر بغداد شتافت و یار را از صورت و احوال اطلاع داد و این را رسم پارس از دی بقیه

رسانیده دعا کردند بحال سابق معاودت نمایند این مسالت به اجابت اقران یافت و ملک بعد از
 انتظار بسیار بر کیفیت ساخته مطلق شد امر کرد تا بر در غار مسجدی ساختند و احوال عجیب شتمال اصحاب کجاست
 بر لوحی نگاشته در دیوار آن معبد مضمون طکر دند و قوی آنکه یلها بنار رفته صورت و واقعه بیان نمود و با جازت
 اصحاب ملک را با جمعی از خواص و اخبار درون برده از ملاقات آن عزیزان معزز گردانید و الهم عند الله تعالی
 بعضی کوبید حکمت در دنده شدن ایشان آن بود که از ساکنان شهر افسوس گریه می نمک بعضی بودند طایفه
 اعتقاد آنکه بعث ارواح خواهد شد نه حشر اجساد و برخی بهر دو از حشر ارواح و اجساد اعتقاد داشتند و باد شاه
 که از اهل بیقه و انبیا بود این اختلاف تنگدل گردیده بهر افرامید و سر برهنه کرد و چنین تضرع بر خاک ناز
 نماید و از حضرت عزت مسالت نمود که حقیقت بعث بر قوم ظاهر شود و اختلاف دفع کرد و قادر مطلق
 اصحاب کجاست را زنده گردانید و حقیقت حشر ارواح و اجساد بر خلائق ظاهر ساخت در تفسیر ابوالصوح رازی
 مذکور است که چون قصه عبرت افزای اصحاب کجاست بر حضرت سید امام علیه الصلوة والسلام فرمودند حضرت
 آرزوی دیدار آن اخبار شد و می آید که از زاده ازلی بر این رفته که توابان را در قیامت بنی لیکن علی را
 با جمعی از اصحاب کبار بدافع فرست ما بشا را با سلام و دعوت کنید و سلام ایشان بهر سانه انحضرت علی را
 با او کرد و او در و سلمان رضی الله تعالی عنهم نامزد فرمود پس حضرت برین الهی غیب پناهی که در بعضی
 تواریخ مسطور است بدر غار رسانید علی کرم الله وجهه بر خاست و گفت السلام علیکم ایها المومنین از غار آواز آمد
 و علیک السلام و رحمه الله حضرت ایمر گفت من رسول رسول خدا ایم و شهادت اسلام و قبول ملت خیر الامم
 و دعوت میکنم جواب دادند در جواب و یک ایمان آوردیم بدین مبین و ملت سید المرسلین باز حضرت علی
 پیغمبر خدا بشما سلام رسانید و جواب دادند که بران رحمت عالمیان از جانب ما نیز سلام خوان و نیاز مندی
 در انحضرت بقدیم رسان و تو تشریف ببر که ما بخوابگاه حواله رفیق ما و قتی که مهدی آخر الامان ظهور کند
 بعد از آن پنجاب با اصحاب نهج که رفته بود بخدمت پیغمبر علیه الصلوة والسلام رسید و انحضرت چون
 اصحاب را دید بر زبان پنهان گذرانید که یا علی صورت ساخته تو میکوی یا من کتم علی کجاست ای

و ای سنده اخبار بهتر است که اصحاب کبار این قصه را از لفظ که هر بار توبه بشنوند بعد از آن رسول علیه التحیه
 این حکایت را بنوعی که تحریر یافت توفیر فرمود و المصنف عند علام الودود **در جرح جبرئیل علیه السلام** باقی در حق
 آنحضرت از لایحه حواریان بود و در فلسطین اقامت می نمود و می توان بهدایت و بصیحت خلیفان اشتغال داشت
 و نبی موعود تجارت بشهر موصل رسید و شنید که حاکم آنجا داد و دیه نام طبعات امام را بسجده بی موسوم باقی
 تکلیف میکند و آتش عظیم افروخته هر که از جرح صدم سری نماید و آتش انش میسوزد و جرح پس را نایره حمیت
 غیرت از باطن حق مواتن سر کشید و نزد ملک آمده بانگ برود و بصلابت تمام او را بقبول اسلام دعوت نمود
 بادشاه در غضب شده فرمان داد تا بنهای آهین پوست و گوشت از بدن مبارکش فرو تراشیدند
 و با این عقوبت آنحضرت هلاک شد و رنجی بدات کامل الصفات او رسید ملک انجینی را حمل بر سر کرده
 از غایت شقاوت فرمان داد که میضای آهین در آتش سرخ ساخته بر فرق فرزند سای آنحضرت کوفته
 و باین تعدیب نیز نزد پس آنملعون حوضی را از مس بر ساخته و مس را با آتش که آنحضرت جرح پس دوران انداخت
 و سر پوئی بر روی حوض پوشید و چون حوض سرد گشت و مس فرو کردید و سر پوش از روی آن برداشته شد
 ملک دید که رنگ و روی آنحضرت از سابق روشنتر گردیده و آلی بن اعجاز مظهر او رسیده آن شیخی که بگوشت
 فروخته پرسید که سبب نجات و رستگاری تو از این عذاب چیست جرح گفت خدای من قادر و توانا است
 مرا از این محنت و بلا نجات میدارد و عقوبتی که خدای من کند بچکس دفع و دفع آن تواند ملک بر خود و ملک خود
 بر رسید و با خود اندیشید که اگر جرح مطلق لغت شود مردم با و بگردند و رعایا و سپاه بدین او در آیند در مضرت
 و شته حادث کرد و در ملک از دست برود و بدتر آنست که او را بر ندان باید کرد که کسی او را نداند و سخن او
 نشنود پس امر کرد که آنحضرت را بر ندان بردند و بر واکنده دست حق پرست و پای رهنمای او را بر زمین
 دو خند و ستونی که آن سنگ بر پشت مبارکش نهادند در شب ملکی با ملک مختار بران حضرت فرود آمده
 وجود با جوش را بخلعت نبوت و کرامت بیاراست و بند حق را با یک اشاره دور انداخت و بر سر آب
 وطن مثل سکین بخشید و گفت تقدیر از روی بران رفته که گفت ل تو در دست اثر ار که فخر خواهی ماند

و درین وقت چهار بار کھار ترا خواهند کشت و هر نوبت بجهنم قدرت زنده خواهی کشت و گریختن تو بکشت
 خواهی رسید روز دیگر آنجناب مبارک که ملک شادمانه یضاح در دمنده فرمود و آن بدنها بدین معنی بداد آنحضرت را
 پاره پاره ساخت و هر پاره را پیش شیر کرسند از اجنت ایشان بالهام ربانی پیش آن کوشش پاره پاره
 و چون شب در آمد بقدرت الهی قطعه های بدن شریف بنوبت می فرایند آمد و بار دیگر کسوت حیات پوشید
 و همچنین سه بار آن بدگر دار بقوه بسیار آن بزرگوار را قتل نمود و هر نوبت حضرت و اهل بیت او را
 افاضه حیات فرمود و هر چند هر چس آنقوم جنین را بجهنم است می نمود آن کرمان طریقی عناد مسلک کشید
 منقولست که وقتی جمعی از آن ضلالت گشتن بجهنم کهنه که این کورستان که می بینی مدفن عزیزان
 و احباب ماست اگر ایستار زنده سازی ایمان آیم آنحضرت دعا کرد و جی لایوسرت نوزدهمین رازنده
 و در میان ایشان پری بود لوسل نام هر چس از او پرسید که از ترک تو چقدر مدت منقضی شده است گفت این را
 ندانم لیکن در فلان روز کار وفات یافته ام چون حساب کردند چهار صد سال گذشته بود که پند روزگار
 بادشا به با موبان سپاه در دفع آنحضرت مشورت نمود رای همه بر آن قرار گرفت که او را بکشتی بکشند
 ملک آنحضرت را در خانه پسر زالی که پسر ی کور و کر و کتک و لنگ داشت مجوس ساخت هر چس که کشیدند
 و دعا کردند تا ستون چوبی که در آنجا بود حضرت و نظارت پیدا کرده از هر قسم میوه اختصاص آن بارور گردید
 عجوزه ای حالت غریبه را دیده ایمان آورد و التماس صحت پسر کرد هر چس آب و نان بچشم او مالید پناه گشت
 و بگوشت او در دمیید ششوا کرد و پسر دهن عرض نمود که ای بزرگوار نظر عطف از زبان و پای او نیز در رخسار
 هر چس گفت صحت آن دو عضو موقوف بوقت دیگر است و ملک در کار هر چس مبهوت و تبحر کشید
 نمیدانست که چه حیل نماید آخر الامر آنحضرت را در خلوت طلبیده ظاهر کرد که اگر در یک کار موافقت من نمایی
 در جمع امور متابعت تو کنم هر چس گفت انکدام است گفت بجهنم اقلون آنحضرت ملک را امید و ارادت
 و ملک برای او بوسه داده التماس کرد که شب در منزل با عیش و عشرت بگذران که از دست این بزرگواران
 کشیده ای هر چس در خانه ملک نام شب بخار و قناریت انجیل گذرانید و رویت که زن ملک که از او پیش پاره

اوصاف و اطوار اخضریت دید و باو کردید و در هر یک ملک با اتفاق جرح و جرح بر سرش افتاد
 استفسار نمود کعب گفت اصحاب اعتقاد که کلام آتی بذکر ایشان ناظر است در این اقامت داشتند
 وایش زبانش بی بود از اهل کفر و ظلام ذو نواس نام و وزیر داشت ساجد و کاهن و چون وزیر انار
 در خرد مشا به نمود از ناپاشاه القاس کرد که جوانی با فطانت و کیماست بهر ساینده بدو سپید و تا معلوم
 خود را از کجاست و هر چه و آموزد باو پادشاه پیری قاطبی ملازم وزیر کردارند و آن جوان در آشنای تعلیم شی برای شیر
 ناکا آواز خیزن از زیر زمین بگوش اورسید که شخصی مناجات میکرد که ای خداوند دوزخ و بهشت چه چیز است
 که مرا از عذاب تو رهای بخشد بجلال تو که تن من در راه تو که افشته شد و نفس من بوفیق تو که از ارتکاب شهوات
 نفسانی و مستذذات غالی باز ایستاد این سخن در جوان تاثیر تمام نموده و بحسبست و جوی فراوان در خانه وزیر
 پیدا کرد و در آمد رایتی دید که متفرع و زاری مناجات باری اشتغال داشت جوان فریفته اطوار آن بزرگوار
 شده بر عینت تمام قبول دین اسلام نمود و بهنگام فرصت بخدمت زاهد میرسید و همین صحبت او سبب
 و غوارق و کرامات از وی ظهور آمدن گرفت تا آنکه روزی یاکجی صاحبان ذو نواس که ناپاشا شده بود و
 از ضلالت آن بجز اعتراف داشتند عداوت نموده فرمود که اگر تو دین اسلام قبول کنی حق تعالی چشم ترا پندار
 و حاجب سلمان شده بدعای جوان پیش پنا کردید و چون پادشاه حاجب را پندارید متعجب شده از سبب
 پناشی پرسید حاجب گفت قاری که خبر و دعای منیت چشم مرا شفاد داد ملک بسم برآمد از سر کار بر سر
 و بقتل تهدید کرد حاجب از اسلام خود و دعای آن جوان باز گفت و پادشاه جوان را کفیه تعذیر و تحفه نمود
 و از راهبانشان یافته هر سه اهل توحید را حواله سرزمین مبرک کرد که بسیار استگه بر بند راهب و حاجب
 با مر آن ظالم مقتول شدند و جوان را بردار کردند و هر چند تیر بر وی زدند کار نکرد و چون مدت هفت شب از روز
 از صلب جوان که شست باو شاه با جمعی کثیر سپاهی داد آمد جوان گفت ای ظالم تیر تو از بدن من وقتی بگذرد
 که بهنگام انداختن بگوئی که تیر انداختم بنام خدا ای این جوان و پادشاه این کلمه گفته تیر انداخت و تیر کار کرد
 همان دم روح آن جوان بفرادیس جهان پرواز نمود و مردم که در پای دار بودند احوال مشا به نموده فریاد برآوردند

که آنکه بربیت خدا افتاد و بفرموده ملک آتش را فرو خیزد و هر که از دین برنگشت و او را سوختند و آتش کشید
 او را میان سوختن و از اسلام برگشتن مجز کرد و ندانی بود که پس بر سر خوان داشت تا از شفقت پسر دین
 شده خواست که بخشش و نواس در آید تا که طفل فریاد بر آورد که ای مادر از پروردگار برترس که بخش این
 بی دینان اختیار کن و آن ضعیفه خود را با پسر در آن دریای آتش افکند. سلامت بساحل نجات رسید
منقولست که بعد از اوراق مسلمانان آتش بلند و پهن شد و همه که فراوان سوخت قوله تعالی فلهم عذاب
جهنم و لهم عذاب عظیم و حضرت عبد الله از آنکه از کعبه جبار این قصه غریبه شنید بحکم عین نوشت تا آن
 مصدب را از دوزخ و کفر نشاند و موافق سنت بگفتند و تدفین او برداشتند رحمه الله علیه و علی علیها
و ذکر برخی از احوال بر صیصای عابدان عبد الله منقولست که پس از خروج میجا و پیش از ظهور خاتم انبیا
 شخصی موسوم به بر صیصا در میان بنی اسرائیل بهر سیده هفتاد سال عبادت ایزد متعال گذرانید هر روز
 لحظه از عبادت فارغ نشده افطار کردی ابلیس از کثرت طاعت او تنگ آمد و شیطانی بعضی نامی را
 بر او گذاشت و ابیض بصورت و بدنش بهمان صومعه بر صیصا آمد و مذکور او چون نماز مشغول بود
 لب بگواش نکشود و بعضی در وقت فرصت هر چند الطاح کرد و خواهش صاحب نماز بر صیصا باین
 راضی نشد و ابیض بدو صومعه را به طرح اقامت انداخته تا چهل روز عبادت کرد که یک لحظه نماز
 از کثرت صله و طاعت او متعجب شده در صومعه پهلوی خود جا داد و او تا یکسال عبادت ایستاد و
 بر صیصا کمال زادت او دید و بعضی را غلبه ترک کرد و ابیض کمال دیگر عبادت گذرانید و با بر صیصا
 گفت در فلان مکان راهی است از تو عابد تر میخوانم بقیه عمر در خدمت او بسر برم بر صیصا را معارفه
 و مشاور نمود و هر چند التماس توقف کرد تا بدید و بختشید و ابیض هنگام دواغ گفت من ای تو آموزم که هرگاه
 حق را بآن نام خوالی چهار از اشفا کرامت کند و بر صیصا ممنون شده اسم از او سوخت و ابیض از صومعه
 برآمد و همگویی پستری افشرد و بصورت جلیه بان بر مادرش ظاهر شده گفت پسترت را آسید شده
 بر صیصا علیج آن تواند کرد مادر پسر را نزد بر صیصا برد چون او دعا کرد ابیض دست از عبادت برداشت پسر

فی الفور شفا یافت و ایضاً چند کس دیگر را کسب رتبه نمودند بدعی بر صیفا دست از ایشان مبار داشت
 و خبر شفا یافتن معلولان شهرت گرفته خاص و عام روید و آوردند بعد از آن ایضاً بدعی بادرست و عمده
 عمل نموده شفا یافت و او را حواله بدعی عابد کرد و دست زاده کان که برادران دختر بودند خواهر را نیز بر صیفا
 برده القاس کردند که ناهت یافتن دختر در صومعه او باشد و راهب از بیعتی انکار نمود پست ازاد کان متصل
 صومعه او برای دختر خانه بنا کردند و دختر را در آنجا گذاشته که گاهی بدیش میرفتند و درین اوقات ایضاً
 چند نوبت دختر را خجسته کرد و بدعی بر صیفا شفا یافت اتفاقاً روزی ایضاً دختر را کلاهشده بعضی اعضا ی
 او را برهنه ساخت و حرکات عجیب از سر زد و بر صیفا ببالین آن نازنین آمد و یک نظر شریفه جمال
س پنجم ز عشق و لباس پارسائی پارس شدند طاعت صد ساله تمام راج یک نظر شدند و خیال شیطان
 و سوسه آغاز کرد که بر این خلوت میسر نخواهد شد کام دل ازین مشکلب حاصل باید کرد و توبه و استغفار
 از سر باید گرفت راهب عرض طاعت هشتاد ساله بکدم بر باد داده بمبائست آن خویزاد پر حجت
 و چون آثار حمل بران پری بکمر ظاهر گشت ایضاً بصورت **ن** نزد بر صیفا آمده گفت حمل این دختر
 موجب رسوائیت بهتر است که آن مستور را بکشی و در پرده خاکستور کردانی بعد از آن بخدا
 رجوع آری و از افعال شنیعه توبه کنی راهب در بشی انجمنه را گشته در دامن گوی مد فون ساخت
 و ایضاً نزد ورته دختر دفته از حقیقت کار اطلاع داد و ایشان بر سر قبر دختر دفته از خاک بر کشیدند
 بگوگان عذاب گرفتار کرده آفرینهای دار آوردند درین وقت ایضاً بر راهب ظاهر شده گفت
 می شنای گفت نه گفت من آنکس که بتوانم آموختم تا مستجاب الدعوه شدمی و بسبب اعمال نیت
 بدین بلا مبتلا گردیدی حالا اگر مسجده کنی ترا از خیال رسکاری دهم بر صیفا آن مغور اسجد کرده
 بخشنه ان ابدی گرفتار گشت عبدالله عباس گوید پس از واقعه بر صیفا در بهمانان در کج حواله و از او
 بسیری برودند تا جرح ظاهر شد **در کج جرح** بر متخصان کتب توحید بخوبی شنیده نیت که در باب قصه
 و حکم کودک روایات مختلفه و روایات درین مختصر بایر ادیک قول اختصاری نایه منقولست که امام

۱۰ اورام

قدرت بنی اسرائیل جوانی بهوضاف خمیده مشهور و جیح موسوم در سیزده سالگی در اختلاط بر روی طواف انام بسته
 بعد از دست ملک علام شغال نمود و پیران شهر صومعه اختیار کرده روز و شب مشغوف طاعت بودند و مادر
 داشت در کمال محنت و پارسائی که برای او طعام و شراب ترتیب دادی نوبتی در شب باران مادر بدین
 پسر آمده آواز داد و جیح بسبب آنکه در نماز بود جواب نکفت و در کجاشد و آن مستور بی نیل مقصود مرخص شد
 روز دوم و سیوم نیز همین سبب تلافی مادر با پسر شد و آن ضعیفه کمال شد در باب پسر دعای بکرد
 و سر زبان آورد که آئی اورا میخیران و زنده دار تا وقتی که نظر کند بر روی زمان تبه کار و این مسالت بخواهد
 اقزان یافته کرد و بی از اهل فساد نسبت بجیح که عذاب شد و زاینه که در حسن و جمال و نبوغ و دلالت ضرب بود
 فریضه که راهب را در فتنه اندازد و او را بر نام تمام سازد و آن بدکاره بشی بد صومعه آوریده حلقه درخت
 جیح پرسید چه کسی و چه هم داری گفت ضعیفه ام از راه دور آمده و پنج غنیمت کشیده در نوخت منجم فاجران
 نمیتوانم بجوایماند بر چارگی من رحم فرما و در دارالامان صومعه یک جیح از کمران مکنان غافل مانده از غایت
 شفقت در باز کرد و ابواب تهمت و بد بای بر خود فراز نمود آن فاسقه بجز در آنکه چند بار خود را بر آب
 عرض نمود و جیح از عقوبت مولی و عذاب عقی ترسیده التماس آورد قبول نکرد آن فاجره باستانی خلوت
 کزیده حاکمه کردید و نزد جیحی که عداوت دیرینه بجیح داشتند رفته ظاهر کرد که جیح با وی زمان نموده و از وحاشه
 فاسقان بهدم صومعه برداخته راهب را کشتن کشتن بباوگاه سلطان بردند و ملک بر قضیه مطلع شد
 حکم بقتل راهب نمود و مادر جیح از این حادثه اطلاع یافته بدکاره بادشاهاستافت و با ملک گفت در قتل
 پسر من تعلل مکن و آن مدعی را حاضر ساز تا پرده از روی کار برافتد بکم ملک آن زاینه را حاضر ساختند
 مادر جیح دست بر شکم آن زن زدند اگر که ای طفل پدر تو کیست چنین از شکم مادر جواب داد که فلان کشتن
 حاضران از سنج این واقعه غریبه تعجب نموده جیح را در آنکه دند **دند و کشتن** زاده آورده اند که ششون
 زاده ای بود روی الاصل و قوت و قدرت بر تبه داشت که هر چه او را می بختند میبخت و مسکن نیز بود
 دیار کهن را اختیار نموده پوسیده باریاب عمارت جنگ و بهما و میگرد و بروایتی حربه او اسبخوان شتری بود که

بدست گرفته حریفی نمود انرا رخسار از پیکار او به تنگ آمد و منکوحه او را بواجید بفریشت و آن ملعون در وقت
 که شمشون در خواب بود دست و کردش را بر سینه بکشم مضبوط ساخت شمشون باندک حرکت آنرا از تن
 و از آن بدکاره پرسید که چرا بر این کار اقدام نمودی جواب داد که دوست و درویشا امقان میکردم و گشت یک
 و نوبت به شوهر را بنظر برست و شمشون بیک جنبش آنرا نیز بکشت و از موجب آن حرکت استفسار کرد
 زن گفت منوایم سپارایم آنچه مردم میکنند که شمشون را بهر چه بر بندند میتوانند کینست زاید گفت فحش از این
 اما اگر بوی من بندند تو نام که بکلام سپوم با آن مکار موی چند از می سن آن بزرگوار بدست آورده است
 اهام او را هم بست و کار را از اجردار ساخت مشرکان ازین نوید نوای شادی باوج فلک رسانیدند و شمشون را
 نزد ملک بردند ملک اغنی را فخر عظیم داشته با جمیع مردم فرمان داد و پس از دهام اناام حکم کرد که داری نصیب
 در آن حال شمشون مناجات داد و در پهمال پرداخت و بر زبان تضرع و ابتهال گذارید که ای قادر بر حال الکرز
 خود را برای چهار دو قاتل کا فرمان خسته آنال میخام مرا ازین ورطه هلاک بسا حل نجات رسان مقارن این دعا
 ملکی بامر خدای عزوجل پدید گشته بندایش بکشت و دو کت حصه نهایی نصیر بادشاه را بخش شمشون بفرموده کار بند
 و ستم نهاده بر او باز و بکشد منظر فرزد گشت و بادشاه با اتباع و سپاه با خاک سپاه برابر گشت و شمشون را بکشت
 اعدا سلامت برون حبه بصومعه خود معبود دست نمود و زنا طلاق داد و گویند شمشون در آن معبد هزاره
 بصلوة و صیام و قیام شب اقدام فرمود و هو الرؤف الودود **در خاله** راویان اخبار در نسب خالد غشی
 اختلاف کرده اند بقول اکثر مورخان پیش بعدمان که از اجداد خاتم پیغمبر است علیهم الصلوٰه می بودند و خالد در
 آغاز حکومت نو بنیوان میان عرب ظاهر شد کلمات عجبه و سخنان غریبه بر زبان می آورد و میگفت بنی ستم
 که خازن آتش و موکل این عنصر سرکش است بر من فرود می آید و از نیم بهشت و عذاب و دوزخ و دیگر احوال
 بر رخ خیر میدهد و در آن ایام در دیار غس که موطن مسکنش بود شبها آتش از سنگستانی لامع میشد و در روز
 ریزه آهن میبکشت و در روشنی روز سوای دود چیزی نمی نمود چون قوم از خالد شنیدند بودند که خازن آتش
 بروی نازل میکند از و التماس کردند که این آتش را بآب حکت فرودشان آنحضرت شمس آن گروه قبول نمود

اینک اطفای آتش فرمود و عصای خویش بر آن میزد و آتش جمع شده از پیش او میکشید تا آنکه بجای یافتا
 علی اختلاف الروایین فرود رفت و خالد با ایشان و عسکیر گفت که برای دفع آتش من درین مغاره
 درمی آیم و تا سه روز اینجا خواهیم بود و نه کسی از شما را بطلبید و بانگ و فریاد نکند و اگر کسی ندانند که در هلاکت
 ساعی خواهد شد قوم قبول این معنی نمود خالد در آن غار یا چاه درآمد و یکروز و نیمی از روز دیگر گذشت و اثری از
 خالد پیدا نگشت و الا اورا ابلیس مطرود و سوسه نمود در میان قوم گفت و گو شد بعضی گفتند موافق و صحتش
 سه روز در آنکیند و امطار آنحضرت بشب و جمعی باغواهی شیطان اضطراب نمودند و بدر مغاره شتافتند فریاد
 بر آوردند بعد از زمانی خالد مشوش برآمد و جرح است نه ملک بر تارک داشت و بوقم آورده ازین نافرمانی
 زجر و توبیخ بسیار کرد و گفت وصیت مرا فراموش کردید و در هلاکت من کوشیدید حالا با چار سفره آخرت من
 آنچه میخواهم بگویم بپیش آید و خلاف امر من رواید قوم قبول این معنی نمودند پس آنجناب کوشش و جوش آنجا بعد از آنکه
 مواعظ کران ساخته فرمود که در فلان مکان قبر من خوابید کرد و بعد از سه روز رفته که سفندان که مقدم آن حصار
 و حشی مقطع الذنب خواهد بود نزدیک بمقدمین ظاهر خواهد شد و کور خراب بر قبر من رسیده بانگ خواهد کرد
 باید که شما آنرا بدست آورده بشنید و شکش را چاک ساخته احشای او را بر قبر من زنید تا من از غرقه بر آید
 شمار از حال بر رخ اطلاع دهم و او قایمی که تا قیامت وقوع خواهد یافت خبر کنم چون سه روز از فوت او میگذشت
 نبی که خبر داد بود کور و غمنازی قبرش رسیده بانگ کرد مردم را و او نمودند که بویشتن عمل نمایند خویش را فرزند
 آنحضرت با معنی راضی شد و گفت شاید که خالد زنده اگر دو روز از آنجا باین کار عیب و عار بمالای شود
 در بعضی نسخ مذکور است که چون در خرقه خالد در قبر من بخت حضرت خیرالامام آمد آنحضرت او را اکرام و اغاز
 تمام فرمود و فرمود در حبس نبی اصناف قصه و اصنافه در معارف حسین مسطور است که در خرقه خالد را حضرت
 رسالت بردای مبارک خود جای داد و آن خفیه سورع اخلاص را از زبان آنسرور شنید گفت هر من این
 سور را قرائت می نمود و الله اعلم بجهت معلوم خاطر خطیر مستحضران روشن صمد باد که در مد و آن می اینها که
 سه از آن اینبار سولان انطاکیه بودند و چهارم جرجیس علیه السلام چنانچه درین مختصر است انکار نیست

این کتاب در کتابخانه
 مجلس شورای اسلامی
 تهران
 ثبت شده است
 شماره ثبت: ۱۳۵۷
 تاریخ ثبت: ۱۳۵۷/۱۰/۱۵

و کردی که بشش پیغمبر تا بلند چهارم مذکور و پنجم حفظه و ششم خالده بن سلمان عسکری را میگوید و چنانچه
از محدثین برین اند که در میان عیسی و حضرت سیدالانام علیه الصلوٰۃ والسلام پیغمبری مبعوث نشد
و احادیث صحیح بر دعوی خود سندی آرند و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب **نمایش دوم**
در ذکر قدیمی حکم بقول مولف تاریخ الطحا نام شمس الدین سهروردی رحمه الله اکرم و شریف و
ادریس عیلم السلام نیز از حکما بودند و چون سابقه شده از حالات آن سه پیغمبر عالمقدار و برین جریده
مرقوم شده بهمان اختصار نموده ذکر حکما را بقیه لقمان که قرآن مجید از بزرگی او خبر میدهد مقرر کرده اند
لقمان علیه الخیر و الغفران حبشی الاصل بود و مولدش سواد مهر است بنا بر کثرت قابلیت مقبول
در کاره احادیث شده میان نبوت و حکمت تخریست و او حکمت را اختیار نمود و بافاق جمهور مورخان
با دود مغاصر بود و او بجهت انحضرت استغاده می نمود و از کلام مجر نظام اوست که چهار صد هزار کلمه
در حکمت جمع آورد و چهار هزاران برگزیده و دو چیز را باید داشت و دو چیز را فراموش باید کرد
حضرت احادیث را باید و باید داشت و مرکب را بویسته یا باید نمود و احسان که با مردم کنی رستم
بر این باید کشید و بدی را که از مردم تورسد فراموش باید کرد و این **صواب** پس ادریس بود طایفه که
به نبوتش اعتراف نموده خود را منسوب بوی میدادند صابی خوانند از سخنان اوست که علامت غنا
کفایت انام نیکوئی افعال ایشان تواند بود نه حسن ملبس و عظم اجسام **تغییب** بر از جمله ملازمان
و قلایه ادریس بود و وقتی که ادریس از ملا سید برگشته بخراسان رسید و بر اجهة ضبط امور شرعی احکام
وین بجانب باطل روان ساخت و او در اعلام اسلام اهتمام تمام میکرد و تا زمانیکه حبش در سید
از کلمات اوست در تعجب از شخصی که بسبب خوف عرض مرض از اطعمه و اثر به رویه اجتناب میکند
و از بیم عقوبت و عذاب و از جرا از ارتکاب نام و اکتساب خطایا احتراز نمینماید **سور** جد دارد
افلاطون بود در آئینه که موقوفست بر حکا توطن داشت فصاحت زبان و طلاقت لسانش
برتر بود که فرقت انام کلام او را مفرج قلوب میکنند بواسطه این عوام و احراز از جهال ایام در فرغ

از بنده مذکور بکبر بخت و مرغ خوش در طریق غربت و بسته تعلیق از نقص بدن بخت از علامات
غایت بخت و نهایت توکل و آن بود که هرگز مال و خیرة نمود و آنچه از فوت بگذر و نه فاضل می آمد ایشان را می نمود
از وی سوال کرد که چرا و کیست به تر از شمشیر صفت و حد عقوبت قاتل پدر که است گفت
چرا دانست که ببدل احوال خود قیام نماید و بخوابد و بیکان طبع نوباید و بدتر از شمشیر زبان اهل
نظم و نثر است که خلائق را بهی با و کند اما گشت به هرگز بجا طر خطور نکرد که او را عقوبتی بقیع نیام
تیسار صورتی هنوز بجهت بلوغ نرسیده بود که اهل صور را بسبب استیلا و اعدا صورت جلاد و می
در شش او را با نطقه برد و حاکم اچا او را فرزند خواند و بمعلم سپرد و چنانچه در سن شتاب تحصیل جمع علوم نمود
بمصرف و از اچا باز آید به در سن حکمت و تالیف مسایل حکیه مشغول شد و بدو بیست و شش سال
در علوم مختلفه تصانیف کرد و در تاریخ نگریه مذکور است که او از جمله تلامذة لقمان است و اکثر ساری
موسیقی ساخته او است او گفته است انکس را که ترا بر عیوب و مطلق گرداند عزیز تر از آن شخص را
که ترا بحد و دروغ مغرور سازد **چهارم** شاکر و لقمان و برادر گشتا سبب بر لهراسب بود و علوم
بخون مهارتی بی نهایت داشت از نخلان او است که بزرگترین جراحات است که گریه از بی
حاجتی خواهد و روا کند و دوام او گوید که کفاه در دمیست که دوائی آن استغفار است و شفا دان
و اعتدال **استغفار** حکیم که او را سقراط پس نیز خوانند و بدین حکما ر قدم از قدم عدم بصوای وجود نهاده
در علم و حکمت ترقی بسیار کرد اما هرگز بتالیف مسایل حکمت نپرداخت و خلوت دوست قیل
الاکل و الشرب بوده چون مردم را از پرستش احصاء مانع نمیکشت که بعد از او بسته و الی
آئین را به قتلش تحریص کردند و ملک سقراط را در خلوت طلبیده التماس نمود که دیگر بار شاد خدای
زبان کنی و چون حکیم قبول این معنی نمود بادشاه گفت جهت تسکین خلق و رفع فتنه و خلل المالک شدن
بر من لازم شد لیکن بهر وجه که تو کوئی این صورت را بوقوع رسانم او انجام کار زهر اختیار نمود و دست
صد و نه سال در عالم سیر و الاثقال بسر برده طریق آخرت نمود و عدد و شاکر و شمشیر از دوازده هزار

متجاوز بود از اینکست که بر بار او سبب که با نادان تواضع و فروتنی کردن چنانست که حفظ را از دست
 زیرا که حفظ آب هر چند بیشتر یا کمتر کرد و دوسم او کهنه مرد کامل تمام معرفت کسی بود که دشمنان از روی
 ایمان زندگانی کنند نه آنکه دوستان از روی عیب باشند **و یوحنا** الکلی در زهد و تقوی بدرجه اعلی
 ترقی نموده بود و بدینا التفات میکرد و او را از آن کلی میکشند که کلمه یحی از روی درشتی در روی
 در باب بطلان می گفت و بر جاهدان بانگ میزد از سوال کردند که شایسته اکل و شرب کدام است
 گفت جمعی را که با محتاج میباشد هرگاه که اشتها باشد و طایفه را که دست رس نیست هرگاه که
 میسر شود روزی گذراند و عهد بر مکان او افتاد و حکیم را دیده ساعتی بایستاد و تفقد احوال نمود
 حکیم آنحال بی نیازی تعظیم ملک پنداخت و غضب بر پادشاه استیلا یافته گفت ای **یوحنا**
 تو پنداری که از من بی نیازی حکم گفت که من به بنده بندگان خود محتاج نیستم سلطان پرسید که بنده
 بنده تو کیست گفت تو زیرا که من حرص و شهوت را از بون خود کرده ام و بنده خود کرده اند و تو
 مغلوب و بنده حرص و شهوتی **اسطاطیس** معنی این لفظ بلغت یونانی عام منفعت و کثیر العلم است
 بحسب نسب از احفاد اسکینوس و از اشراف اهل یونان بود و تحصیل علوم حکمیه در خدمت سقراط کرده
 و پس از وفات او بمصر شافیه نزد شاگردان فیتاغورس بر تبه جمال رسیده و در مدت عمر که بمشاهد
 و یکسال بود مشقت و بکر ساله تصنیف نموده در حال سکر است موت او پرسیدند که در دنیا چه کرد
 بر بر روی گفت بصورت آدم و بحیرت زیستم و بکراهت بروم و اینقدر میدانم که هیچ ندانم از
 کلمات اوست که اگر دل منکم با زبان موافق باشد سامع را در حرکت آرد و اگر مخالف بود سخن او
 در گوش شنونده موقع قبول نیابد **اسطاطیس** بن لقمان جلیل مشهور باسطوت و معنی ارسطو
 بلغت یونانیان فاضل کامل باشد چنانکه در سلسله مستفیدان مجلس افلاطون انظام داشت و بعد از
 وفات او در آئینه بدرسه ترتیب داده بدرس انواع علوم میرداخت پس از آنکه فیثاغورس روحی حقیقه
 تعلیم پسرش سکندر را و او را پیش خود خواند در اندک ایام جمال حال او را پس از تمام از علم و هنر زیب و نایب

گویند در دست جانش که بکشد و مشت ل بود و دست کتیب در فنون مختلفه تمییز نمودار کلا است
 که عالم جاهل می شناسد بنا بر آنکه وقتی مجمل بوده است و جاهل عالم را می شناسد زیرا که هرگز عالم نبود است
بقراط بن رافیل با عقدا و جمعی از پزشکان گردان اسقینوس است و بعضی گویند که معاصر همین بن اسقینوس
 از مؤلفاتش فصول در بیان اطباء متداول و مشهور است و کلمات حکمت آیات آن کتاب افادهاست
 برالسنه و افواه نه گوار استخوان اوست که صداقت و دوستی میان دو عقل بسبب کثرت عقل و
 و دوام و ثبات اتصال دارد و در میان دو احمق هرگز محبت باید از نماند چنانکه مقتضیات عقل همه بر یک
 ترتیب و نسق است و آرای ارباب حسب البته مخالف یکدیگر باشد و دو جاهل هرگز بزرگ امر اتفاق نیفتد
 مگر بندرت **بقراطیس** بقول صاحب کزیده از شاگردان بواط است از کلمات اوست که علوم
 مزینه در دل قرار نگردانیت اعمال خبیثه از اینجا بیرون نرود **س** تا خانه دل خالی از اغیار نیاید
 بام و در این خانه پرازیار نیاید **تیمیس** بقول صاحب کزیده شاکر دار سطرطایلس است و مناره
 اسکندریه که هر چه در ملک فرنگ میرفت در آینه که بالای آن تعبیه کرده بودند می نمود و او ساخته بود
ابو یونس الشاعر بنا کردار سطرطایلس و از اعظم حکما و مشرایی یونانست کلمات حکمه و قصاید بسیار دارد
 از سخنان اوست که کثرت خاموشی گرامی را آورد و بسیاری سخن قدر مطلق را نازل کرد اند و بر آهسته که
 کند بسیار در قصیده تو باقیم جواب داد که در عبارت از کلام موزونست و صدق سخن متعلق
 بانها و اولیاست **زیتون** بکثرت فضل و حمایت اصدقا و انصاف داشت گویند جمعی از معاصره جاهل
 ببادشاه عصر عصیان و زبید نه و در آنها را بال و سلاح انداد نمود و ملک زیتون را گرفته آسامی مخالفان را
 اسفشار کرد و جهت پاس ایشان زبان خود بدندان برید و بیرون انداخت و هدر آنجا کت بردن
 هفتاد و دو سال بود **بطیمیس** مولد و منشاه اسکندریه بود و در فن هند و نجوم از یونان مهارت
 بیشتر داشت و در علوم مختلفه تصانیف بسیار دارد از جمله نسخه ایست که او را بطیمیس گویند از کلمات است
 چنانچه بن انسان را در حین عرض مرض تناول اطعمه و اثر به زبان دارد و همچنین دل را که محبت دنیا و

از جفتی مبتدا کرده باشد بصفت و موعظت سوزنده **در سبک** اعظم حکای بناموس
 انظام دارد او کهنه است نفس را در دنیا فروخته و غبار کرامی **در جالیوس** از اکابر حکای کرام
 و مشاییر اطباء عظام بود بلکه بعد از و چکس در علم طب بدرجه آفرید و طبیب ششم است از
 اطباء که بی نظیر روزگار بودند اول اسقینوس دوم عورثی سیوم منسوس چهارم برمانیدس پنجم افلاطون
 ششم اسقینوس هفتم یو اطیوس هشتم جالیوس از کلمات اوست که شرف نفس بسیار بدان توان داشت
 که از از کتاب اعمال و افعال خیس عار دارد و جوان هست بر اکتساب عظیم امور و جلیل
 قضایا مقصور باشد او کهنه است هر دوستی که به بصفت و موعظت اقدام نماید و دوست را از عواید
 که دارد متنبه سازد مستحق آنست که از او ببرد و بهما جوت او تن در دهند **تالیس** ملطی نخستین کسی
 در زمینه طبیه و رسن مسایل حکمی نمود و بود و نذیب او آنست که مبدع اول آبست و از وجود آب
 زمین متکون شد و از آن خلل آب هوای پدید آمد و از صفوت آب آتش بوجود آمد و از و خال آن
 آسمان موجود گشت **انکس** ملطی او گوید که اول مخلوقات هواست و عقول و نفوس و اجرام
 انزوی صافی مخلوق شده اند و حیوان و انسان و جمادات و نباتات از هوای کثیف موجود
 گشته اند **انکس** **نورس** از حکمای ملطیه است او گوید اصل همه اشیا جسمی است که جمیع اشیا و مواد
 جسمانی از آن متکون شده **و یقراطیس** از اعظم سهای زمان خود بوده از کلمات اوست که
 بسیار شیرین مباحث تا تر افرو برند و اعتدال نمایش که از دانت بیرون افکند و هم از اول
 عالمی که بقضای علم خود عمل نماید مریض است که دارد داشته باشد و بدان ریخ خود را معالجه نماید
اقلیدس صورتی نخستین حکمی است که در فن هند سه سخن گفته انعلم را علیحده تدوین نمود
 و مصنف او موسوم باسم اوست و از کلمات اوست بدترین مردم شخصی است که بنا بر
 بدجانی بر چکس اعتقاد نماید و چکس هم بواسطه سوء افعال و قبح اعمال بر او اعتقاد گشته **سپتیس** از
 ملائکه در سطر بود و پس از فوت است و بجای او نشسته حکمت مشایران را در و لرج داد و از آن

بر سلطان ظالم و بر خشنده که اموال در غیر مصرف صرف نماید و بر فاضلی که قضا برب را می نمود
 و حسد میرید **بدر محمد** در زمان نو شیر و ان بر تبه و زارت اعتبار یافته در سلک خواص و ان نظام داشت
 از کلمات اوست که پنج چیز بمقتضای قضا و قدر ربانیت و سعی و تدبیر انسانی در ان و غنی ندارد و زان
 موافق خواستن و فرزند آوردن و مال بافتن و باغی به ارج جاه و شصت رسیدن و بطعیه عز و از
 فایز گردیدن **نمایش سوم در نوکر ملک عجم و سلطانین عرب** متضمن پنج نمود
اول در بیان شان ایشان با کورث ده تن اند و به استیلا ایشان با عتقا و خزانه صفای
 و هزار و چهار صد و هفتاد سال است و بر وایت بهرام مردانشاه هزار و هشتاد و سی و چهار سال
 و بقول حمد استونی و هزار و چهار صد و پنج سال **یکم** در بیان اهل اخبار اختلاف
 بسیار است بعضی گویند که کلا نوزده تن فرزندان صلی آدم بود و برخی بر آنند که قینان بن اوش
 عبارت از اوست و اعتقا و محسن آنکه کنیز مرث نام آدم ابو البشر است و لغش کشته بود و زرا که
 در عهد هکوش عیزار آب و خاک جری دیگر می نمود و بقول ارج ولد سام است و با اتفاق مورخان
 اول کسی که اسم با دشتی بر او اطلاق یافت اوست و یکم مرث ملعت سریانی می مطلق را گویند
 در اوانی که تاج سلطنت بر سر نهاد و بر وایتی از آدم تا بنکام او یکصد و هشت و چهار سال که شده بود
 و پیش از او آیم به دشتی می بود و هفتاد و هشت چنانکه می پوشیدند و در غار با مسکن می داشتند
 و یکم مرث با وجود کثرت خدم و جند هرگاه از ان نظام امور سلطنت فراغ یافتی تنها و مجرد بخت
 مشغول شدی و در کوه و دشت و صحرا و بیابان به بادوست می اشتغال نمودی و با عتقا و جمعی ششم تن
 و تافس و از ان جمله بافتن و زین و جام و سواری از مخترعات اوست گویند و در بسیاری بود عابد
 و متوج روزی از پدر پرسید که بهترین صفات انسان چیست جواب داد که طاعت باری و کم
 و این کلمه در پیر تاثیر تمام نموده در کوه و دنا و بیابان مشغول شد و یکم مرث در اوقات فراغت
 گاهی به دیدن او میرفت و در کثرت اینچو که قصد دیدن فرزند نمود و راه دوسه ماه بجهت او از راه

خاندان قباد که از اهل اوست
 که در زمان نو شیر و ان بر تبه و زارت اعتبار یافته در سلک خواص و ان نظام داشت
 از کلمات اوست که پنج چیز بمقتضای قضا و قدر ربانیت و سعی و تدبیر انسانی در ان و غنی ندارد و زان
 موافق خواستن و فرزند آوردن و مال بافتن و باغی به ارج جاه و شصت رسیدن و بطعیه عز و از
 فایز گردیدن **نمایش سوم در نوکر ملک عجم و سلطانین عرب** متضمن پنج نمود
اول در بیان شان ایشان با کورث ده تن اند و به استیلا ایشان با عتقا و خزانه صفای
 و هزار و چهار صد و هفتاد سال است و بر وایت بهرام مردانشاه هزار و هشتاد و سی و چهار سال
 و بقول حمد استونی و هزار و چهار صد و پنج سال **یکم** در بیان اهل اخبار اختلاف
 بسیار است بعضی گویند که کلا نوزده تن فرزندان صلی آدم بود و برخی بر آنند که قینان بن اوش
 عبارت از اوست و اعتقا و محسن آنکه کنیز مرث نام آدم ابو البشر است و لغش کشته بود و زرا که
 در عهد هکوش عیزار آب و خاک جری دیگر می نمود و بقول ارج ولد سام است و با اتفاق مورخان
 اول کسی که اسم با دشتی بر او اطلاق یافت اوست و یکم مرث ملعت سریانی می مطلق را گویند
 در اوانی که تاج سلطنت بر سر نهاد و بر وایتی از آدم تا بنکام او یکصد و هشت و چهار سال که شده بود
 و پیش از او آیم به دشتی می بود و هفتاد و هشت چنانکه می پوشیدند و در غار با مسکن می داشتند
 و یکم مرث با وجود کثرت خدم و جند هرگاه از ان نظام امور سلطنت فراغ یافتی تنها و مجرد بخت
 مشغول شدی و در کوه و دشت و صحرا و بیابان به بادوست می اشتغال نمودی و با عتقا و جمعی ششم تن
 و تافس و از ان جمله بافتن و زین و جام و سواری از مخترعات اوست گویند و در بسیاری بود عابد
 و متوج روزی از پدر پرسید که بهترین صفات انسان چیست جواب داد که طاعت باری و کم
 و این کلمه در پیر تاثیر تمام نموده در کوه و دنا و بیابان مشغول شد و یکم مرث در اوقات فراغت
 گاهی به دیدن او میرفت و در کثرت اینچو که قصد دیدن فرزند نمود و راه دوسه ماه بجهت او از راه

و اوبان نظیر نمود بر چند نفرین کرد و طیار با و از آن طیاران وقت شد و کیو مرث بعد پسر رسیده
 او را کشته دید و جرج و فرج بسیار نموده در چاهی که همان لحظه بقدرت ایزدی در آن که پدید آمده بود
 آن قاتل مرحوم را فرو گذاشت و بر سر آن آتشی بلند افروخت و بموسا را اعتقاد است که از آن روز
 هر روز چند نوبت از آنجا آتش زبانه میزند و بار بچه فرو می شود و چون در آن زمان دیوان از نظر
 مردم پنهان بودند و باطل صلاح دشمنی داشتند یکی بر سر آغز خود زده کشته بودند از پنجه کیو مرث
 بعزم قاتل دیوان طرف مشرق زمین توجه نمود و در راه فروس سفید دید که ماکیان در پی داشت
 و با ماری در نبرد بود و هرگاه مار قصد ماکیان میکرد خودس خودش بر آورده او را باز می داشت
 کیو مرث را شجاعت آفرین خوش آمده مار را بکشت و با معنی قاتل نموده بر قاتل آن پسر ظرافت
 و فرزند از ابعده فروس وصیت نمود و در آن مکان که او را فرج میسر شد شهری بنا نهاد و آن ملکه
 بنده موسوم شد و با اعتقاد قاضی پنهان کیو مرث در مدت سلطنت یکی دو شهر آباد نمود و اصطخودمان
 و چون کیو مرث آمد و رشد و فراوانی از ناصیه قاتل هوشنگ که بقول اجد نهاده اوست مشاهده نمود
 بملکت رباب و پسرده خود غارت کرد تا آنکه از ناکه اجلس در رسید او کشته است از حوای صغار کم و قورقه
 کجا گم رفتی ذلک صلاح لیدیکم و دنیا کم غرض کنه از سال سلطنت سی و چهل سال هوشنگ بن
 سیامک بن کیو مرث بکمال خویش بر سر سلطنت نشست و در عدل و داد بسیار کوشید از پنجه
 او را بشتاد و شش یعنی هشتاد و دو در علم حکمت علی نسخه تالیف نمود و آنرا بجا و دان خود
 موسوم گردانید و حسن بن سهل وزیر مامون عباسی از آن کتاب چند فصل انتخاب کرد و آنرا
 به عربی ترجمه نمود و در تاریخ جغزی و غیره مسطور است اول کسی که شرفاری هفت و پنج بر سر نهاد
 و آئین از سنگ پرون آورده از آن انواع اسلحه ساخت و از پوست سمور و روباه پوستین
 و سکان تازی را معلم گردانید و کلاب را جهت حفظ ربه باز داشت و خدم را در پیش خود بقیام
 امر فرمود و بود و استخراج جوهر و سیم و زر از معادن و قطع اشجار کرد و آن دخت در آن ترشید

هم از محرمات او است او کینه است کمال محبت و رغبت توان شناخت و اندازد عقل مردم
در حین نصب باید گرفت و پوششک ظهورش را که بقولی پسر زاده و بروایتی پسر جلی او بود قیام مقام
خود نموده سلوک طریق یزد و انقطاع اختیار نمود و گوشه گرفته بعد از حق تعالی مشغول شد تا آنکه جمعی از
شیاطین بر قوتش رسیدند و او را در سجده دیدند و سستی بر سرش زده هلاک کرد و اندیدند زمان حیات
بروایت طبری پانصد سال و مدت سلطنتش چهل سال ظهورش بن پوششک او را یونیند گویند
زیرا که فوجی کثیر از دیوان قتل رسانیده بود بقولی بت پرستی در زمان او پیدا شد و بسببش آن بود که گرام
غریزی فوت میشد جهت سی خاطر صورتی بر شکل او ترتیب می نمود و حرمت آن میکرد پس از چند سال
که سبب ختن آن صورت از خواطر و آموش گشت مردم همان بردند که اصنام برای یاد الله تعالی میساخت
بت پرستی را رواج دادند در تاریخ پنج مسمور است اول کسی که خط فاری نوشت و سبب زینت
بادشاهی ترتیب داد و اجمال و انقال بر دو اب بار کرد و بطور شکاری را صید کردن آموخت و از گرم فز
ا بر شمش استخارج کرد او بود از کلمات او است بادشاه صایب را می باید که در حال استیلا از شمش و غنیمت
آن کند که در وقت رخصت از یک آنچه از وی صد و بیاضه قیام تواند نمود و مرو و آمل و قندهار و طبرستان
و ساروه و اصفهان را او بنا نهاد و اوقات حیاتش هشتصد سال و بروایت طبری دست سلطنت چهار سال
و بقول اکثری سی سال جمشید بن ظهورش بعضی او را برادر ظهورش خوانده اند و طایفه برادر را گویند
و لفظ جمشید مرکب است از نام و لقب او زیرا که نامش جم و لقبش میشد بود و میشد معنی پیر است و چون
روی رخشان داشت باین لقب ملقب گردیده بود بجهان گروهای اول کسی که علم طب را بخت نیل
استنباط نمود و بوضع حمام شارت و نمود و کشتی بر روی آب روان کرد و تیر و گمان ساخت و بود
و شراب انور نیز در روان او پیدا شد و در زمان جهان داری او مالک کمال معنوی و آبادانی رسید
و مدت سیصد سال در قلمرو او متغنی مهورت و مرض مبتلا نگردید چون از سلطنت او بقول طبری مقصود
و بروایتی صد سال گذشت دعوی خدایی کرد و بر شکل خود تمثالها ساخته باطراف فرستاد تا آنکه از دم

پرستش نمایند و بر عزم زنده پس از سیصد سال که در ادر کفر و ضلالت بسر آمد از خاک کاوگر بخت
 و بعد صد سال هلاک شد و خاک مذکور بر ملکوت او استیلا گرفت و در عهد او است پرستی بولج
 تمام یافت و تاریخ طبری مسطور است که ایرد تقالی نوح را بر و فرستاد و بقولی نهضد و بجا بنال دعو
 و پیش از هشتاد و کس بدایمان نیاوردند پس طوفان نازل شد تا همه هلاک شدند و در نظام انوار
 مذکور است که ابراهیم در عصر خاک بار دعوت شتعال نمود و مولف روضه الصفا این روایت را
 ترجیح داده و بر دایم مشهور جشید بعد از پیکار و بودی فرار نهاده مدتها سرگردان میگشت و آخر
 بجنگ دشمنان افتاده با مر خاک اورا با سخوان مای که بازه مشابیهتی دارد و دوباره گرد و در
 تاریخ حافظ ابرو مسطور است که جشید مدتی بچول و در در اطراف جهان میگردد تا آنکه در نوا
 بیستان ساکن شده و جبری از انقوم خواست و از ان دختر بگری متولد شد و کرشاف و ستم
 دستان از نسل اویند و بعضی از اهل عجم که بنوبت جشید اعتقاد دارند و دور اسیوم پیغمبر بعد از آدم
 می شمارند گویند که او از خاک کر خیمه بقیه غر در کج غاری گذرانیده و مانند آب و گیاه
 در سلطنت جشید بقول اکثری هفتصد سال و زمان حیاتش هزار سال از کلمات اوست که در
 کلید نیکبختی است و نیکبختیها در یافتن آرزو **ه** خاک نازی با عتقاد بسیاری از مورخان مؤلف
 شداد عا و است و بر عجم محس از نسل کیومرث **ه** بی او از فرزندان سام بن نوح گفته اند
 و بقول جمعی خواهر زاده جشید است و فارسیان او را یوراسب و ده اک نامند و میو یغبت
 پهلوی یعنی ده هزار است و او از پنجه که ده هزار اسب همیشه در طویل داشت و یوراسب
 لقب یافت و اک مرادف عیب است و چون او به عیب معیوب بود به اک لقب
 و عیوب مذکور که خاک داشت اینست زشتی چهره فقر قمت قلت جفا کثرت اکل
 بسیاری ظلم نخوت بدی زبان شتاب در کار احسن ابهی او در ایام سلطنت بهدم اساس
 عدالت و اشاعه طریقه ظلم سعی فراوان می نمود چون مدت هفتصد سال و بال اندوختن

و در ادر عرب عنوان
 و عجم مرا و ش میفند

بن اقیان

اورا بعضی خویش مبتلا کردند تا او سلع را از دو کف در بشکل دو مار برآید چنانکه از آن الم
بطاقت کردید چون علقش از مغز او می بود خلقی بسیار کشته شدند و کاه آهنگرا صفائی
که قصد هلاک اولاد او کرده بود چرم پاره را که آهنگران وقت کار پیش خویش می بندند بر سر او
کرده خلیق را بخار به خاک دعوت نمود و مردم بسیاری را بر مخالفت او فراهم آورد و رفته بفریدون
پوست تا فریدون او را از میان برداشت تا زیاده زدن و برادر کشیدن و مثله کردن از
مخترعات دست سلطان هفتصد سال و کمری و بقولی هزار سال فریدون از نسل جمشید بود
چون بعد از هلاک خاک بر سر سلطنت نشست آن پوست پاره را که کاه مذکور در وقت
مخالفت بر سر او کرده بود بجا هر قیمتی مرصع گردانید از او موجب فتح و نصرت تصور کرد و جمیع
معارک همراه میداشت و درفش کاویان عبارت از است و بعد از سلاطین عجم بزرگوار
عمل می نمودند تا در فتح قاصیه آن درفش بدست امت خیر البریه علیه السلام افتاد و در میان ابوبکر
استحقاق تقسیم یافت و سبب پیدا شدن علم این بوده است در تاریخ گزیده می آید که او اوست
نیکی میداشت و از مار افنی تریاک جهت دفع زهر او ساخت و اول بابش می که بر فیل نشست
و آلات حرب بر و تعبیه فرموده و دقیق علم خیم را بکثرت اندیشه و جدت طبع فکرت پیشه
استخراج نمود و اظهار اکر می داشته با ایشان از کیفیت مزاج اشباح بحث کرد و او بود ظهور ستر
نیز از مخترعات او شمرده اند در مذہب او مورخات اختلاف است با عقاید جمعی مومن خدا پرست بود
و بزعم جوس از عجد انوش است و بجان کردی در سلک بت پرستان منظم و در حدود لاف علم
مستور است که او را حق سبحانه تعالی بوحی تابید نمود از کلمات اوست الایام مصحیف آجاکم
قار و دعونا احسن اعمالکم یعنی روزگار در فساد اعمال و آجال شماست چندی که تا بر می نیویز
اعمال خود را بنویسید بر وایت صحیح چون با صد سال از سلطنت فریدون سپری شد همایون
و فراین بنو چهر سپرده را وید اختیار نمود و بعد از او ایرازی شغول شد بر وایت طبری در

کس قتل و زندان نه برادر خفاک بود و در خروج کرد و چنان این محاربات عظیم رفت پس از آنکه
 او مدت پانصد سال سلطنت نمود و در اواخر پوسست و مملکت بکوس قتل و زندان رسید چهل سال
 او حکومت کرد و بعد از او ملک به پسرش که همان انتقال گرفت بر صلا لیت پدر او نیز زحمت به احوال
 بر دو بعد از او پسر او غزو و بجای قریب چهار صد سال مملکت را نه و بعد از او حکومت بقسط نام گذار
 جزو داشت مسلم شد و صد سال او کاران ماند و بعد از او پسر او بجای شش شش و شش و سال
 در میان عالمیان بعد از او گذارند متصفی آن کتب اخبار روایت طبر را ضعیف شد و ماند
 و دیگر برادر میان سلطنت فریدون و منوچهر ایشات نگرده و روزی که خفاک امیر شد فریدون
 نام روز را عید قرار داده بهر جهان موسوم کرد اسید و فریدون سه پسر داشت تور و سلم که نیکو در وجود
 آنکه نه و ایرج که از ایران در حجت و خریکی از عظمی عجم متولد شده بود چون ایرج باوصاف
 کمال انصاف داشت فریدون او را بسیار میخواست و بر حسب امر پدر در سرانجام امور ملک
 از وی استقلال دخل میکرد از پنجه اش حسد در کانون سینه تور و سلم اشتغال یافت و قاصد
 سپهر بنام کرد که اگر باوش ایرج را بطرفی از اقطار امصار فرستند بهتر و الا جهنم را آباد
 و فریدون از هر ایشات تعجب نموده اراده میکرد که ایرج گفت مصلحت است که من نزد
 برادران روم و ایش را معقول گردانم و ایرج متوجه معسکر برادران شده بعد از وصول آنجا از راه
 او را متعجبی بروتی کشند و فریدون این خبر شنید بر پلاس نام نشست و کریم و زاری بنیاد نهاد
 در آن ایشا منوچهر از راه افرید و خراسان وجود آمد و بقولی از دو جهل ایرج متولد شد و چون منوچهر
 بر حد شهاب رسید بکلم فریدون بتور و سلم لشکر کشید و هر دو در کشته ترین فتح و ظفر بخت
 فریدون مراجعت کرد و فریدون مملکت را با و حواله کرده و بصومعه عبادت آورد و منوچهر
 و خراسان ایرج بن فریدون و بقولی پسر ایرج بن فریدون است چون تور و سلم برادر کفر خود
 ایرج را از وی حسد بقتل آوردند فریدون او را تربیت کرد و بعد از آنکه بحد بلوغ رسید بدین

حیات جد تو را به قضاصل برچ هلاک نمود و در او اسفند باوشتی او حضرت موسی پرور آن
 و دین استکار شد و فرعون غرق گشت و در او اوقات حیاتش یوشع بن نون نبوت عروج نمود
 و او حضرت موسی ایمان آورد و بخشنین کسی که بخندن کند و بفارزدن صبح و شام انشاالله
 و هزار فرات را حفر کرد آب هوائی آورد و در آن ولایت بسایتین بهشت آیین ساخت او بود و هفت
 الدنیا استنبه شتی یطیل العمام و حلم النیام یعنی دنیا مانند سایه سحاب و احلام بایم پدید و ام و بقیست
 چه اگر آدمی در خواب بخمال محبوب و وصال مطلوب تمیق و لذت یابد و گمان برد که آن نعم
 میقیم است فی الحال بزوال آنجا بدین از آنکه از حکومت او بخواه یا منصبی را بداند از اسباب آنست
 او را هر بیت داد و با فرسخ کرد و منصبی را دیگر کاران نماند و رحلت نمود و نوذیر پسر او بخاکش
 و چون سام نریان در عهد دولت منوچهر استظهار شاه و سپاه بود کارش شده از حال او در مقام
 مناسب نمود **بیان** شده از احوال سام و او لادش با عتقاد بعضی مورخان از نسل جمشید بود
 و همان پهلوان لقب داشت و حکومت ولایت سیستان میکرد و او کاهی بخدمت پادشاه
 رفتی و کاهی بموطن خود بود و بضبط مملکت متعلقه خویش پرداختی و بعد از خویش را از وی بسیار
 پسری تولد نمود که موی سر او بر و زهره اش سفید بود و تمام از دیدن فرزند خویش شده او را
 سیمرغ نام که در کج کوهی میگذرانید برای پرورش حواله نمود و چون آن طفل بهفت سالگی رسید سام او را
 بخانه آورد و مردم نوذیرال نام نهاد و دستان لقبش داد و زال نوبتی در بهار جوانی بگلگشت و سر
 کابل رفت و حاکم آنجا مهربان نام که خدمتکاری بسته مورد الطاف زال گردید و مهربان از حال
 دانش زال متعجب شده چون بخانه خود آمد شنبه از آن مذکور ساخت و دخترش را به همزدن
 اوصاف زال دل از دست داده جوانان وصال گشت و کثیر از اینها نه بکشدن بکارش کار
 فرستاد و زال را مرادید احوال پرسید جواب دادند که ما خدمتکاران بهترین که از آن روانه
 دختر ما را بهیم دانند و توفیق حسن و جمال او گرداند که زال را دیده گرفتار او گردید و به توسط پسران

بمشهد

آن دوستان و بانیان حکومت نمودند و قواعد محبت را استحکام دادند و زال بیستان معاودت نمود
 بعد از سعی فراوان رود ابر را در جلگه انداختند و کشت و رستم از آن عقیقه متولد گردید و قصه خوانان
 در باب پرورش زال و تولد رستم حکایات غریبه گویند که عقل دور اندیش از قبول آن انکار نمی نماید
 ۸. نود و نهم بن منوچهر چون بر سر سلطنت جلوس نمود و زکمال کمالاتی ضابطه ملکوت جهانچه باید نمود
 و افراسیاب بر معنی و قوف یافته بقصد تسخیر ایران بآتش کرد و زال در حرکت آمد و در آن اوقات
 از قضا سام و قاپیت یافت و این معنی موجب شکستنی ایرانیان و سبب ویرانی و سرعت افراسیاب
 گردید و نود و نه سال استقبال اوشتا فتر بعد از پیکار و کارزار بسیار با اکثری از سرداران و دستگیر شد
 و پس از چند روز افراسیاب نود و نه سال پدید آمد و مجبور خود کرد و زال را از بار سرسبک گردانید و سلطان
 هفت سال ۹. افراسیاب ولایت ایران را تسخیر نمود و قتل و غارت با فراط کرده اکثر آهینه و عمارات را
 ویران ساخت و قنات و انهار را با بنهاشت و بافاق مورخان افراسیاب و دلشکست
 که حکومت ترکستان داشت و بقول حمد الله پسر زاده تور بن فریدون بود و چون ظلم او از حد گذشت
 زال برافت مران سپاه خاطر بر چار بفراسیاب قرار داده شخصی که شایسته سلطنت باشد شغال
 و زوراکه بقول اصح پسر طهماسب بن منوچهر بود و او را زاب نیز میگویند بپادشاهی برداشته بر افراسیاب
 لشکر کشید و بعد از جنگ و جدل بسیار افراسیاب فرار بر قرار اختیار نمود و سلطنت ایران بر زاب بماند
 مدت حکومت و ظلم افراسیاب در ایران بقولی دوازده سال کشید ۱۰. زوبن بن طهماسب بن منوچهر
 در شش و سالگی بدو زال بر افراسیاب ظفر یافت و بقولی بسبب پیری سلطنت را به برادر زاده خود
 کرشاسب منوف نمود ایام کارمیش پنج سال و بقولی پانزده سال و بروایتی سی سال کرشاسب
 بروایتی دختر زاده ابن مامین بن یعقوب بود و در مناقب العلوم مسطور است که زاب و کرشاسب
 بافاق بیکدیگر حکومت میکردند در تاریخ هیچ مذکور است که پس از خلعت زاب کرشاسب سال
 کارانی کرد و بقول طبری کرشاسب و زاب بود و مدت سلطنت کرشاسب بروایت مصنف

نظام امور بخیر می نیاید بود و بقول صاحب تاریخ که بده شش سال و بعضی از اهل تخریر حکومت و در اسلام
نداشته اند **نمود و دو هم بود که گمانیان** و ده تن اند که ایشان با سکه در دولت کشان بقول مجاهد
به قصد دینی و چهار سال و یکی لغت پهلوی مراد ف. چهار است و نوع طبری کی و ملک کیغنی دارد
کیغنی و از نسل مجاهد بود و بر دایهت صاحب تاریخ مخدخی از فرزندان فریدون بدو مال و پیش
رستم تاریخ سلطنت بر سر نهاد و در ستم را خطایب پنهان جهان موز کوز و چون با او ایسیاب
صالح نمود سرحد و چون قرار داد و وی تو جرجا جنب فارس نهاد و فرودسی گوید **سده** از ارجی نوی
پارس کشید که در پارسین بکجه را نگه داشتند که ایضا اصطخرید و یکجا از ابدان جایگاه فریود و
محمد احمد افغان زاده از الملک خود ساخت یقین فرسنگ در زمان او پدید آمد و از پغیزان عظیم اسلام
که در هنگام او بودند فرقیل و الیاس و الیغ و کارشویل اند که کلمات اوست که من لا یفکک
صداقت لا یضرک عا کواثر یعنی دوستی هر که تو یقینی تر از خدا اوست او ضرری تو عاید نخواهد
ایام سلطنتش حد سال و عرش حد و **پیش سال** یکجا و **س** بن کیغنا و بعضی او را **نهر** کیغنا گفته اند
بعد از پدر بر سر سلطنت نشست در مقام جنگ و جدل و در مرتبه بدست اعدا گرفتار شد بکار بقید
حاکم از نذران افتاد و مرتبه دیگر اسیر بادش **مین** گردید و آنرا خلاص کرد و باز به دار الملک آورد
و او بمکافات خدمت تنو و **س** هم خواهر خود را بر ستم داد و حکومت سیستان با او موقوف نمود
و فرقه را با غیر زر بخت که محض با دستان بود از ایشان داد و معز کرد که در مملکت خود بر گری **طلا**
جلوس نماید و یکجا و **س** را خلی بود و خود رشید منظر سیاوش نام که با بر بعضی اسباب از پدر بخنده
پیش از ایسیاب رفت و از ایسیاب مقدم او را گرامی داشته و ضرر خود فر بخشش را بجا از کج او
داد و در زمانی که تو کیخس بجغیره و حامله بود سیاوش بن تبع پیدا و از ایسیاب مقتول گردید چون
چهار ماه از قتل سیاوش سپری گشت از فرخیس پسر می هتله شد و بجغیره و موسوم گردید و خبر
کشتن سیاوش را بران رسید و با و **س** و سیاوش را **س** تمام گشتند و تغیر لباس که تا آن زمان

جهان پهوان ازا بهستان خجسته
کجا کن نشسته سواد را کجاست و ص

معروف و نمود که در دستم بوزان لشکر کشیده بر او سیاه پ غلب آمد و بر او زش که میبوزد این تیغ
 ان مقام از دستم گذارید و یکک و س کیوین که در زرا برای آوردن کهنه و بتوران زمین فرستاد و کهنه را
 در لشکرگاه دیده بر او سیاه پخت که بپند سیاه پش اسپی داشت تویی همکل که روز قتل او غایت بود
 و تا رسیدن کهنه بخدمت کهنه و چکس بران اسب دست نیامده و چون کهنه و با تفاق کهنه بچسبی
 آن فرس استغالی نمود آری نامه و زین کرده بر او سوار شد و از نظر کهنه ناپدید گشت و کهنه متعجب
 شده با خود گفت ایستال محنت کشیده شاهزاده را به دست آوردم و اکنون بجلد گری و او را بر
 و بعد از ساعتی کهنه و سوار به نظر او در آمد و کهنه و با تفاق کهنه نزد فرنگیش رفته و او را همراه گرفته عازم
 ایران شدند و یکک و س شاهزاده را بر تخت انداخته و غارت کردند و پس از چندگاه متوجه عالم
 حقیقی گردیدند بر روایت صاحب نظام التواریخ داود و سلیمان و لقمان علیهم السلام در عهد او بودند
 و بعضی گویند او رندی ساخته بود در بابل تا از احوال آسمان اطلاع یابد الله تعالی فرشته را فرستاد
 که زبان ایشان بران زد و خواب کرد سلطان صد و پنجاه سال کهنه و بن سیاه پش بن یکک و س
 بموجب امر جد بر سر پادشاهی نشست و با تفاق کهنه که در زرا گشتن رفته با مقام پدر خویش
 او سیاه پ را هلاک کرد و ایند و بقول بعضی جهان نامه که احوال عالمیان در آن می نمود و کهنه و بن سیاه پ
 و جمعی بر آنند که جام جهان نامه عبارت از صیقل اشراف پذیراوست و حد پس از حکومت شصت و یک سال
 بتوفیق ایزد متعال دست از ملک و مال مستتره گشته و غلت اختیار نمود و در اسب را و لیعهد حیات
 و از اسباب فانی جهانی که زیده و یکم بر آفریده و او را بنده مولف تاریخ میگوید به **س** جو صد سال خیر
 نماند از هر چه آرد و کرد شد کامکار به است آفرینندگان که گیتی سر است و ماتشنگان همه
 چندان که بی بیشتر نهند باشد شش شکی بیشتر بله اسب و او افسر خسروی و لیعهدی و تاج کهنه وی
 و در الملک کهنه و بن بود در روضه الصفا آورده که او مسجدی ساخته بود که در مسجد کهنه با او بود
 و بطریق پنهان در آنجا نماز کردی و مردم را به عبادت باری تعالی دعوت نمودی از کلمات او

در مفاخر العلوم آورده که لقب یکک
 معروف است یعنی این لفظ لایمت
 ع. الف. م

که از علم آن مقام ملک و رعیت به مال الی جَعَلَهُ اللَّهُ الْإِسْلَامَ لِلْعَالَمِينَ وَالْعَالَمِينَ
 الْأَمْوَالِ وَمَعْرِفَتِهَا بِإِيعَانِ بَادِرِی ملک و رعیت به مال است که سجده غرضه او را وسیله هر دو کرده است
 و آبادانی و عمران چشمه معدن اوست لهرا سب به همت جمهور در خان منبره برادر یککاس بود
 در حین حیات کجسر و سلطنت رسیده همت بر تسخیر ممالک گذاشت و اکثر بلاد را مفتوح ساخت
 و بخت نصر که بخار به رحیم بن سلیمان رفت و همت مقدس را خراب کرد از یقین نمودنای او بود
 کسی که تعین مناصب اصحاب دیوان نمود مانند مستوفی و مشرف او بود از سخنان اوست الجزء
من الذخیر والقناعه احسن من الغنی و چون دست به مال از سلطنت او برآید گشت سبب او که
 از روی چشم بروم رفته در قیصر دوم را گرفته بود قیصر را بران آورد که از لهرا سب طلب خراج نمود و اگر
 از جودت قیصر متحیر شده بادشاهی را بکشت سب واکه داشت و خود در پنج اقامت کرد تا آنکه از سب
 منبره را سب بخت آمد و بقصاص جد خود او را بقتل آورد از آنجا که در عهد او بودند دانیال و در میا
 علم السلام اند کشت سب بن لهرا سب چون از سب پد را و بکشت از بکوشان که بخت
 و برادر خود جا سب حکم را بپوشان تا بهر شل اسفند بار را که در بنده کرده بود سپردن آورده بود سلطنت
 با و بدید بعد از آنکه اسفند بار را سب را بپوشان داده و هلاک نمود و لهرا سب بوعده و فغان خود شکو
 توران بدیکری منقض فرمود اسفند بار را بپوشان طلب سلطنت کرد و از آن جهت که از رسم آرد بود
 بهر بایجنگ رسم و نهاد تا پس از آنکه رسم سلطنت با و مقور نماید قصار او در جنگ شکست
 و سلطنت به پسر اسفند بار بهمن قرار گرفت و زردشت در عهد او دعوی نبوت کرد و کتابت
 تألیف نمود و کشت سب با و کردید تشکد با سخت و بر بکروی تنگ فرمود که شکل تشکد را بک
 و جانب دیگر صورت او را کنند و پیش ازین این رسم نبود و زردشت بتولی شاکر یکی از تلامذ
 او میا بود و بعضی او را میا که در خیر میا اند و میگویند که عزیز بسی او را بچند دعای بد بر او کرد تا بهر
 مبتلا گشت و باین علت بنی اسراکل او را اخراج کردند و او را در شام ببلد حج آمد و دعوی نبوت کرد

منقولست که بسبب کثرت ریاضت و مجاهدت روشنی بر دل زردشت یافت و شیطان آن
 نور را در لباس نار با و نموده از میان آتش با وی در سخن آمد و زردشت مخاطب را بت ایستادن
 زنده نام نهاد و خود شرح بر آن نوشته بپاژند و موسوم گردانید و حالا آن بی دینان را بدان کتب
 نسبت نموده زندقه میکیند و کشتا سب و اسفندیار پسرش کمیش او را قبول کرده آتش برستی را
 رواج دادند و هر که این ملت را قبول نمیکرد هانش با آتش میداد میسوختند و برای کشتا سب اول با آتش
 که دیوان رسایل مکتوبات نهاد و امر کرد که مکاتیب را بعبارت خوب بنویسند ایام جلالت کشتا
 صد و سی سال بهمن بن اسفندیار بن کشتا سب معنی بهمن بخت یونانی میگویند باشد حکم و صفت
 بخت نظیر شسته دست تصرف با کثر اقالیم در از کرد و او نخستین بادشهی است که در اول تاریخ
 نام خدا تعالی نوشت و چون در اوایل سلطنت او رستم سبی و عذر برادر خود شغاد و قصد کشتن
 هلاک کردید بادش عجم جهت انتقام خون اسفندیار عازم سیستان گردید و بعد از محاربه فراوان رستم
 بکشت و زال را اسیر ساخت و زال پس از چندگاه از بهمن نوازش یافته خلاص شد و بهمن اطرا
 بهما را متصرف گشته از بنی اسرائیل زنی خواست و از و پسری ساسان نام و دختری بهای نام بوجود آمد
 بعد از آنکه بهمن بهای بنت خدرا زن کرد و او از وی حمل گرفت پس از حکومت صد و دو سال
 او را بسلطنت تعیین کرده مقرر نمود که اگر از آن دختر پسر متولد کرد صاحب افسر باشد ازین عالم در گذشت
 و پسرش ساسان از عصبه همان سلطنت از ملک عجم بیرون رفته در اطراف عالم سرگردان شد
 بقراط طبیب و دیقراطیس در عهد او بودند از کلمات اوست بالا فضل تعالوا لاله آری یعنی بسبب
 انعام و اکرام فرمودن بزرگها زیادت شود هر که در وجود بر مستحقان بخشاید حق تعالی ابواب ارزاق
 و درهای اقبال بر روی او مفتوح گرداند بهمن بهای بنت بهمن چون از پدر حامله بود بعد از ششماه او
 پسر فرستاده متولد شد و حبشایی بر مرغالب آمد او را در صندوق نهاد و در آب انداخت قصه را
 کاوری آن صندوق بگرفت و پسر را در آب نام مرد پس از آنکه او بحد بلوغ رسید و سر بکار کاوری

فروینا ورده هموار بترقیب آلات کارزار استعال میفرد و میزای را از حال او نگاه میدارد و تقصیر احوال او
 منوره دانست که پسر مست سلطان با و مقوض فرمود و خود کمراند گرفت حکومتش سی سال 4
 داراب بن یمن برضای مادر بجای پدر نشست و اکثر بلاد یمن مسکون را تصرف آورد و خطای
 و از الملک ساخت و بر فیلقوس رومی غالب آمد و دخترش را بجای نکاح آورد و مقور نمود که هر سال
 هزار پخته طلا اینال روم بخزانة او عاید گرداند و دختر فیلقوس را بسبب بوی ناخوش که از او میشد
 او را پیش پدر او باز فرستاد و دختر از حمل داشت چون برادر فیلقوس او را پسر خواند و سکندر نام کرد
 و داراب پسر دیگر داشت که از غایت محبت او را بنام خویش موسوم ساخته بود و در وقت حلیت
 خویش او را و بعد که داند افلاطون حکیم از معاصران او بوده است و از سخنان او است نقل
 الصانع لیک مثل المظلة المحضرة اذ اقمنا القاتل لما قمنا یعنی دشمنی که با تو تار و روی نماید
 حقیقی است که ظاهر او بصفی حضرت موصوف باشد و خاصیت او مثال زهر جانگزی بود
 پس بر عقل و محبت که بطاوت ظاهری او فریفته نشوند و از سمیت باطن او غافل نمانند
 ایام سلطنتش دو ورده سال 4 داراب بن یمن از پدر برادر ملک سلطنت نشست
 و میان او و سکندر فیلقوس محاسبت افتاد آخر الامر در جنگ کشته شد و کوز از دست ملازمان
 خویش زخمی شده بر زمین آمد و در آنجا کشته شد و برادرش از وی خود نموده گفت که من قصد
 قتل تو داشتم لیکن تقدیر چنین رفته بود اکنون وصیت تو چیست گفت سه جزا اول آنکه دختر
 روشنگ را در عقد خود دراری دوم کشند گان مرا بقصاص رساننی سیوم بر او بلاد ملک فانی
 پسکانه بجاری و هفت را بخوارنداری از کلمات او است انظر الى ملک الملوك و صاحب
 الاقالیم السبعة جرینا قطاعا علی الارباب مفردا عن الاحباب والاحباب قد زال ملكه
 وکان ملک فاعتره بهاری قبل ان تصیر عبدة للناظرین خلاصه این کلمات است که اگر بقت
 تفوق و استیلا مجموع عرصه ربع مسکون در تحت تصرف کسی در آید عاقبت الامر جدا از ملک

که او را دارا گویند

و تنها از اجناب در عالم رخساری خواهد بر سبب پس باید که دل بر این دنیا نهند و از وفات
 اکابر سلف اعتبار گیرند پیش از آنکه محل عبرت دیگران گردد **س** دل برین گنبد کردند منتهی و دل
 آسیاست که بر خون عزیزان کرد و سلطنتش چهارده سال **ا** اسکندر ذو القربین گویند در وقتی که قیام
 دختر فیثوس از دراب حمله بود بوی دین او را بگیاهی سکندر نام معالج کردند و معارف آن اخیال از دختر
 فیثوس پسری متولد شد حرفی بر نام آن گما و فرزند و آن مولود را اسکندر نام نهادند و جمهور گنبد
 ذوالقربین اصغر گویند زیرا که ذوالقربین بر صاحب سدا خوانند و در نسب او میان مورخان اختلاف
 جمعی بر آنند که پسر دراب بن بهمن و پسر خوانده فیثوس رومی است در وضعه الصفار قوم است جمعی که سکندر
 اب اکبر گنبدند بدین معنی قایلند که او در و شنگ دختر دراب اصغر ابکج آورد و حال آنکه محال میباشد
 که باو ه موحد دین و برادر زاده خود را در نکاح آورد و با عفا و قاضی پس جمعی از مورخین سکندر پسر فیثوس
 و فیثوس از نسل عیص بن اسحق بود بعد از وفات فیثوس در دوم بر تخت سلطنت نشست و پس از هلاک دراب
 ایالت ایران نیز باو تعلق گرفت و بحسن تدبیر تمام چهار زن در صحن خویش در آورد و بقولی با شاق دختر بطلب
 و محروم باریکشت و در وقت رحلت خویش جهان بر ملوک طایف بخش کرد و در سلطانی و وزیر او بود
 و از نامداران و سیدها و حاج است و بر جی را اعتقاد است که سید مگور از نام ذوالقربین اکبر است
 انجیوان آورفته و زمره بوجود ذوالقربین اکبر قایل نیستند **الف** و پنج مسکوز در اندک وقت طوفان نمود
 و با سیصد و هشت هزار مرد اکثر معمور عالم را سحر کردند و مملکت ایران را در تصرف آورده آنچه از کتب
 محوس یافت بسوخت و تشکد را خراب کرد و طبقات انام را بعبادت حق تعالی امر نمود و علمای یمن
 رز و دشت را بکشت و بهندوستان لشکر کشید و با فوره مندی محاربه نمود و او را بقتل رسانید و در خلال
 آن احوال شنید که جمعی از براهمه مرناض از محبت خلق کفار جسته در حوا و معار میگردانند سکندر غرمت
 زیارتشان نمود و براهمه از قصد بادش اطلاع یافته نامه فرستادند باین مضمون که اگر مطلب سلطان
 از توجه اینجانب اخذ ماست ما از متاع دنیا چیزی نداریم به عدای ما از کجی و محروم و لباس ما از پوست

حیوانانست و اگر غرض بادش طلب علم و حکمت خیل و چشم همراه آوردن برای چه اسکندر بعد از
 مطالعه نامشکر را هم ایما که آتش با جمعی از خواص نزد برهه رفت و ایشان را در مغارات جبال ساکن یافته
 عیال و اطفال انگروه را در صحرا دید که بچیدن بقول مشغول بودند و سکندر از اوضاع ایشان تعجب و تعظیف شده
 و سخنان بلند از ایشان شنیده بفضیلت انطاکیه اعتراف نمود و فرمود که از اسباب معیشت آنچه مستویان
 مبدولست برانگه کنند که مطلوب باقی ماند است که گفت کسی که بر عر خود یکدم نتواند افزود بدست
 عمارت چگونه عطا تواند نمود برانگه کنند هرگاه بادش را معلوم است که هر کمالی را زوالی و هر کمالی را انقراضی
 بجهت اینهمه بقتل مردم و جمع اموال و اجناس اقدام مینماید اسکندر گفت من از حضرت حق باطهار دین و قتل
 کوه مشرکین مامورم انگاه برانگه را و ادع نمود بدش که آید مر و است که اسکندر تسخیر ملک بجو برانگه
 غنیمت یونان کرد و در انشای طی طریق او را رعای موقوف روی داد و بنا بر ضرورت و جشن را فروش ساخته جهت سیاه
 سپهر زرین بالای سرش داشتند و چون بادش شنید بود که قریب بموت و بالای سرش آسمان زرین
 زیرا و زمین آسمان خواهد بود **د** است که وقت ارتحال است پس وصیت نامه با در خویش که در آنجا بود
 نوشت و احباب علم و حکمت و اهل کان دولت چنانچه او را با سکندر برده بموجب وصیت یکدیگر
 او را از تابوت پروان گذاشتند تا که خلافت بداند که بادش ای که بر مسکون را مقرف بود تهنی دست
 بعالم آخرت برود **ه** نهفتند و من و او را بجا که نذر جهان از چنین کار باک چنین است که هم از
 سکندر شد و ماند از وی سخن در تاریخ جغرافی می آید که او بر کنار دریای محیط مناره ساخت که سبب که از قیاس
 و بر آن مناره آینه تعبیه نمود چنانچه هر کشتی که بروی آب روان کشتی در آن نبود و و اتمق و عدد از عرصه
 از سخنان او است که چه قبیح است کشتن و ناگردن و چه جمیل است گردن پیش از کشتن و هم از کشتار است
 که صاحب سخاوت و دردت همیشه مکرم و مغر باشد اگر چه در دیش بود و خداوند خدایست و کل عوالم
 خوار و بمقدار باشد هر چند از جمله اغنیاء بود و بعضی از مورخان بنای سمرقند و هرات و مرو و اسکندریه را بکندر
 نسبت نموده اند سلطنتش چهارده یا هفده و بقولی سیزده سال زندگانش سی و سه یا سی و شش سال **م**

مردمان ملک بلوخی منقولست که سکندر چون بر عراق و خراسان استیلا یافت جمعی را از اولاد
 سلاطین مجوس ساخته بار سطر نوشت که در باب ملک زاد امرودم اگر اینها را بگذردم احتمالست که
 سر فیسا و بردارند و اگر بکنیم از غنای آنی میسرسم حکیم جواب نوشت که بخرد تو هم خون انجمنه نتوانست
 جواب آنست که هر یک را از ان سلاطین زادگان حاکم بلده از بلاد عجم باستقلال کردانی تا ایشان
 از بیکدیگر خائف بوده بچی دیگر نتوانند پرداخت و سکندر بنموده او عمل نموده بلاد را بر زمینان انباشت
 که بقول صاحب مفاتیح العلوم نود نفر بودند قسمت نمود و عراق و بعضی از فارس را با بطش رومی داد
 و در مدت دولت آنطایفه و عدو آسای ایشان میان مورخان اختلاف بسیار است و ذکر احوال
 طوایف و ایراد احوال مختلفه موجب تطویل کلام لاجرم این نیازمند شده از احوال اشکانیان
 و اشکانیان که برزید جاه و اعتبار از سایر ملوک و حکام امتیاز داشتند درین مختصر بطریق اجمال ثبت
اشکانیان دوازده تن مد سلطنت ایشان بر واتی صد و شصت و پنج سال **اشک** که وی اورا
 پسر دارای اصل کوند و بقول طبری ولد داراب اکبر است و بعضی نام پدرش اشکان نوشته اند
 گویند در هنگام اسکندر پنهان شده بود بعد از انقضای چهار سال از حکومت البطش رومی بر او طریقت
 و بطش را کشته مملکت عراق و فارس را مقرف کرد و ملوک اطراف که اسکندر اینها را ضعیف
 فرموده بود او را اطاعت میکردند او گفته است **عزیز فی کثرة الملک سلطنتش** دوازده یا
 پانزده سال نبوت ذکر یا و تولد یحیی عیسی علیهم السلام در عهد او روی نمود **اشکان** بن اشک
 برواتی پس از پدر سلطنت رسید و مدت هفت سال مملکت را نده ازین عالم در که نشست **شاپور**
 برادر اشکان بقولی بعد از پدر در حکومت با و تعلق گرفت و بنی امیر اسل را عذاب بسیار نمود و بیت
 المقدس را ضعیف و خراب ساخت آورده اند که بعثت مهر عیسی در عهد او بوده است سلطنتش
 شش سال و بقول قاضی مینا شصت سال و بقولی چاه سال گویند جبرائیل که تا عهد نوشیروان
 بر دجله بود او ساخت و ویس در امین در عصر **شاپور** شد و طرح مد این او انداخت **هرام**

بن شاپور حکم و حیات پدر بر دایمی یازده و بقولی چاه سال ملکیت را اند بلاش بن بهرام بعد از سلطنت
 و در ایام او طایفه از بنی اسرائیل طریق نافرمانی و عصیان مسلوک داشته بصورت بوزینه منج شدند
 سلطنتش یازده سال و بقول حمد الله یازده سال هرز بن بلاش پس از پدر شانزده یازده سال
 کاران ماند و در کشت حروست که هر روزی در بی آهوی بغاری که بخت و هرز پیدا شد از پیش
 شتافت و کفخی عظیم یافت و بر کوچی کند و دید که این کج خانه فرید دست هرزی بن بلاش معتقد
 حمد الله سلطنتش چهارده سال و بر وایت قاضی چنانچه سال در تاریخ جعفری عوض هرزی بن الوش بن
بلاش مذکور است فیروز بن هرز پس از همد سال که بدولت و اقبال که زاید سبب ظلم کی شکست
 رعایا هجوم نمود و چشم او را میل کشیدند بلاش بن فیروز ملکش دو ازده سال حضر بن بلاش بر وایت
 صاحب تاریخ جعفری قضیه اصحاب کف در زمان او واقع شده سلطنتش بر وایت اکثر سوره خین
 چهل و بقولی بلاش بلاش بن بلاش سلطنتش بیست و دو یا چهار سال بود بقولی سسون بلاش
 در زمان او ظهور نمود اردوان بن بلاش چون پس از پدر سلطنت رسید و قریب سیصد سال
 ملکیت را اند اردوان بن اشغان بر و خراج کرده هلاک نمود اشغان بلاش بن بلاش
 بقولی صد و چاه سال بر متغیان کتب پوشید نیست که از تاریخ که نیده معلوم میشود که اردوان و
 کس دیگر که پس از او با هر جهان بنانی پرداخته اند از نسل کیکاوس بودند و از نظام التواریخ و جامع التواریخ
 مستفاد میگردد که اینها داخل جلقة اشکانیانند و بعضی از مورخان اینها را مطلقا نام نبرده اند اردوان
 بن اشغان که ملک را بر بعضی مشیر و سنان از اشکانیان انتراع نموده مالک جهانیا شد و با ملک
 طایف جهان سلوک کرد که اشک بن داراب کرده بود و در زمان او بیست و پستی شیوع تمام یافت
 و هر چس جهته ارشاد او مبعوث شد از اشغان او است احمئ الناس ان یعبط الملك الصالح
المظفر یعنی سزاوارتر کسی که بر و رشک برده آید باد شاه یگوسیرت و فیروز بخت است سلطنتش بیست
 و سه سال حضر و برادر اردوان پس از برادر نموده و بقول قاضی چنانچه یازده سال در کار ملک کاران

نامه خواهد شد و بعد از چند گاه در خواب دید که فرشته او را بشمار دست بادشاهی داد و او را در شیر چون یک
 شهاب رسید بخت اردوان پست و از جمله پسرانری او با یکی که کلام داشت میل طبیعی نموده
 و او را گرفت و فراری شد و در آن اوقات اردوان خوابی بولنگ دیده و همچنان تعبیرش کرده بودند
 که این ملک شخصی اشغال باید که عقیق از داور الملک تو فراری شود و چنان آرد شیر بکریست اردوان
 متعیر کرد و در کینه مرقوم است که اردوان پسر خود را بچنگ او رساند و او را پسر بر او طوفان و ولایت
 فارس را ضبط نموده بر اردوان لشکر کشیده او را از هم کد زار و اکثر ملک را تحت تصرف آورده و
 شکار مقرر کرد و بقول بعضی از چند بادشاهی که تمام ربع مسکون را متصرف شدند یکی اردو شیر است و او را
 و صایا و تصایف است و شهر بسیار را با او است و از جمله است خود فارس که عهد کرد که از
 فرزند او نام کرد و شهر کو شیر که در الملک کرمانست و او را از و بر که قزوین و غیر اینها و از نوک مطایف
 هر کدام که مطایف است و کردند آنها را را کرد و بعضی که مخالفت و دیدند ایشان را بحال خود که است
 امر او را بر اکثر ربع مسکون نفاذ یافت و بقول اول کسی که او را شهنشاه گشتند او بود از حکمت است
 لَا تَمْلِكُ إِلَّا بِالرِّجَالِ وَلَا رِجَالٌ إِلَّا بِالْمَالِ وَلَا مَالٌ إِلَّا بِالْعَمَلِ وَلَا عَمَلٌ إِلَّا بِالْعَدْلِ بَعْنِ سُلْطَانِ الْعَالَمِينَ
 ندان نمود که بیش کرد و لشکر جمع ننوان کرد و مکر بال و فوایم آمدن مال میسر نشد و کما بودانی و عمارت تنزیه
 مکر بعدالت در جمیع مذکور است **چهار باب** شاه اردو شیر بشمار پیش بخشش یکی مرد پسر را و او را
 کای شهر باز بدست بزی تا بود و روزگار الا ای خدیو از منور بخش دولت بر کسل زین برای کهن که او چون
 من و چو ملت بسیار دید نخواهد همی با کسی اگر عیض چو مارنج باشی چه با تاج و تخت نباید پسین تو جام رخت
 و او را شیر از من پسر متنبه شده **پد است** که بد نزدیک حرکت همی دزد خواهد شدن سبز برگ
 بنابران شایع بود و لیعهد کرده و بملک عقیقی آورد و سلطنتش بقول چهل و چهار سال و دزدانیش معناد
 و هشتم سال **شاه** بودین اردو شیر منقولست که وقتی اردو شیر در عمرای خود دختری دید و بجهتیش
 بایل کرد و بد و دختر حامله شده روزی بتوپی با او شیر گفت که پدر من ارده است و اردو شیر از دختر

متفرغ نموده بوزیر سپرد که او را بکشد و بعضی گویند آن دختر باغی برادر خود خواست که او بشیر را زهر دهد
 و او مطلع شده حواله وزیر نمود تا بقتل رساند و وزیر و خضر را بجا نبرد و چون دانست که از باد شده حمل دارد
 دست از قتل او باز داشتند و ندانیدند که او را بریده و در حقه کرده بمهر بادشاه رسانید و بطریق امانت
 بخان سلطان سپرد و پس از چند روز که از دختر پسر نیک آخر متولد شد وزیر خواست که بی رخصت سلطان
 پسرش را نام نهد از پنجه او را شاه بود که گفت یعنی پسر شاه و چون شاه بود بعد نیز رسید روزی وزیر
 بادشاه را بخود دید و از سبب آن پرسید گفت اکثر بلاد مسخر ساخته و پسر می ندانم که وارث باشد
 وزیر گفت ازین عمر غفلت نباید بود که بادشاه فرزند رسیده دارد و بشیر تعجب نموده از آن را بپوشید
 اسفند کرد و وزیر حقد را که پیش از آن سر مهر سلطان بخان سپرده بود طلب نمود بادشاه چون حقد را
 باز گرفت وزیر بخود یافت و جگرش زیاده شد و وزیر گفت بسبب آنکه دختر حامد بود بقتلش خشم
 و آلت خود بریدم تا کسی را بحال طعن نماند و حالش هرگز دهی و قیام است اردو بشیر بحال بجهت نمود و با وزیر
 گفت شاهراده را با چند کودک دیگر حاضر کن و وزیر بفرموده عمل نموده بروایتی با هزار کودک که هم عمر او بود
 مبارکاه آورد و بجز و دیدن بادشاه فرزند خود را بشناخت اما برای مزید اطمینان گفت تا کودکان
 کوی بازی کنند تاگاه کوی در ایوانی که بادشاه نشسته بود اما به بخلایف سایر کودکان شایع و لیرانه
 قدم پیش گذاشته چهلایف کوی برداشت و ازین جر و فتنه اشتباه بادشاه شد فاقه شد بود
 بخلعت و لایت عهد پسر راست و پس از پندرسی و بحال و چند روز از سلطنت دست داد
 او گفته است لَا عَصَمَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ الْمَلِكِ وَلَا حِلْمَ إِلَّا بِتَائِيْدِهِ وَلَا صِدْقَ إِلَّا بِبَيْتِهِ وَلَا رَأْيَ إِلَّا بِمَشُورَةِ
۳ هرگز هیچ شایع بود که او را هرگز البطن و هرگز اطری خوانند در عهد پدر مملکت حسان داشت چون
 او را بشکر فراهم آمد و اعدایش پدرش حال او را بصورت دیگر ظاهر ساختند یکدست خود را بریده
 نزد پدر فرستاد و که من خود را ناقص کردم تا دل شاه از من پیغم و غایب باشد و در آن وقت میبود
 که میبوسد را بادشاه بکشد و شایع بزرگ واقع شد بامر ساینده تا طغیای خود را و او را بولایت

مقرر کرد پس از آنکه پدر تانده و او بجایش نشست نزدیک بدو سه سال از دست اجل امان یافت
 ۴ بهرام بن هرمز چون بعد از پدر مقتدی در سلطنت گردید مانی نقاش را که پیش از شهر گزیده
بجود خوانده ارباب دانش را فرمود تا او مباحثه نمایند که دعوی نبوت بچرو می کند بعد از آنکه
نرمش گردانیدند و کوشش مبین شد تو بهر و بر آتش عرض کردند قبول نکرد و هلاک گشت از فشار
اوست لا تَزِدْهُ لَآئِمَةً لَّآئِمَةً ذَٰلِكَ أَصْلُ الْغَافِقِينَ مملکتش سه سال و سه ماه و بقول بعضی ^{سه سال}
 ۵ بهرام بن بهرام پس از پدر قریب بیست سال یا بعد سه سال کاران مانده از بیخ عالم رخت برداشت
 ۶ بهرام بن بهرام بن بهرام که ویرا بهرام بهرامان میگویند جانشین پدر شد و بقول بعضی برادر بهرام بهرامان است
 او در شکار شاه یعنی پادشاه بادشاهان لقب داشت و دست بطش صیل و چهار سال و بقول سیزده
 و چهار ماه از کلمات اوست کَلَامُ الْغَالِی الْأَفْرَبَةُ مَالٌ وَكَلَامُ الْخَاجِلِ الْكَثَرَةُ وَبَالَ ^{نری بن بهرام بهرامان}
 بقول بعضی برادر بهرام بهرامان است او گفته است أَجْوَدُ فَضْلٍ الدَّرَجَةِ وَالْقَضَاءُ خَيْرُ فَضْلٍ الْغَنَى وَالْكَوَادِرُ
أَفْضَلُ الْفَرَاغَةِ کارمیش نه سال ^{هرمز بن نری} در تاریخ نگزیده مینویسد اول پادشاهی که از ملوک نعم
 در دیوان مظالم بنشست او بود حکومتش قریب نه سال و روایتی هشت سال و بخانه ^۱ مشهور و الاکثرا
 بن هرمز چون پدرش در بیخ عالم نماند در شکم مادر بود که در کان دولت تاج سلطنت بر سر او نهادند
 و ملوک ترک و روم و عرب بسیاری از محاکم را متصرف شدند و گویند چون شاه پورخ یا شمس شد
 شبی از غوغای مردم بیدار شد پرسید که این چه شور است گفتند بسبب عبور مردم آئیده و رفته
 بر پل از حاکم شده اصوات مرتفع میگردد و شاه بود گفت بهتر است که پل دیگر بندند تا برای هر
 روز آئینده و رفته پل علیحد باشد و فریاد و فغان بوقوع نیاید و چون شازده ساله شد لشکر کشی
 آغاز نمود اول لشکر بیدار عرب بر دو طایر غسانی و الی انبار ازین راه که پدرش پور در اشته بود
 با شاق و دشوار و هلاک نمود و مردم کجرا را بقتل در آورد و فرمود تا شاهانهای اعراب را سوراخ کرده
 بر زمین کنند اعراب از خنده او را ذوالاکتاف ^۱ میاندازند و در هنگامی که او بر سر دسل پیش فیضرم

۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴

رفت که کیفیت حال او را بداند بدینست که در همان روزی که او را در میان یافت باز
بجایست خویش رسید لشکری فراموش کرده و در جبهه اشقام بر او رفت و او را گرفته روی بقیاس را نقل آورد
از کلمات او نیست من قال فی الناس ما لا یعلم قالوا فیه ما لا یکن سلطان و مدت عرش هفتاد و
دو سال ۱۱ در شیر بر و است حد است برادر داری شایسته است و با اعتقاد طبری پسر بزرگ بر سر بود
بعد از وفاتش بر سر مکتب استیلا یافت و چون پسرش بود بکوه بلوغ رسید و تمام عمر خطیر جهانها
در قبضه اقتدار او نهاد و ملکش در ۱۰ سال و بقولی چهار سال ۱۲ شایسته است بود چون از حکومت
بخانه یانج سال پنهان روزی در خیمه نشست بود که باد سخت و تیرین گرفت و ستون بارگاهش
و پسر و رسید و هلاک شد و بقولی ششم از تعدادی او بشوریدند و طلاهای خیمه را قطع کردند تا
از خون منستی بنام و داد از همان اوست کینستی ۱۳ الحسن من المعروف و الشکر الحسن من
یعنی نیست خیر از سال و شکر انعام بهتر از نعمت ۱۴ بهرام بن شایسته در عهد پدر کرمان بود
تعلق داشت و او را کرمانشاه میگویند و بعضی از اهل سیر بنای کرمان را باو نسبت میکنند چون بعد از
پدر سلطنت رسید و پسرده یا یازده سال کرمان ماند و بر دست ملذمان خویش هلاک کرد
۱۵ یزدجرد و لایم بن بهرام بن شایسته جنگی چنانکه در خسروی مردم کرد و بود بعد از آنکه جو و ستم
او حد گذشت و بقولی مدت بیست و یک سال از سلطنت او پسر آمد ناکاه اسپه که دیده تو سبک
مثل آن بنامده بود و بر سرای او پنهان شد هر چند خدام بارگاه متوجه او شدند و بچس را نگذاشت
که نزد یک او بکود و یزدجرد بنفس خویش خواست که او را در زیرین کشد در آن حالت لکدی برود
که جان بجان آفرین داد از کشتن بری کرد و او است که دست چون از اعیال خیر فارغ آید با افعال
شیرینا لایم و دل چون از اندیشه آخرت خالی ماند باز تکاسب نام و جوایم رعیتش پیوندا ۱۶
بهرام که در بن یزدجرد شکاد را بسیار دوست داشتی و کود خزان را کشتی از خفته او را بهرام که در
لقب شد و ابن اثیر و طبری و زمره دیگر گفته اند که او بوی تیر بجانب شیری که بر پشت گریخته بود

فرعون

انداخت تیراز هر دو که نشسته در زمین نشست به برج سبب باین لقب ملقب گردید بدیهیت فیکر مط
 و صید آهوان او مشهور است زمان او هنگام لهو و لعب بود و مطربان به قیاس فراهم آید بودند چنانچه
 آورده اند که دو سوزده هزار دلی در خدمت او جمع شده بود نفقت که چون روزی از کثرت انعام او
 تنگ آمد در عرصه نوشته بمطالعه او رسانیدند مضمون آنکه قاعده قصر دولت خوانه است بعد از آنکه
 از مال غالی ماند اساس حشمت داهی و بی رونق کرد و او بر پشت ملقب نوشت که ان لم یضد قلوب
الافراد بالبر فیاکی شئی یضید یعنی اگر مرغ دل آزاد از ابدار انعام جهان صید نکند پس بکدام نام
 صید توام کرد در اوقات حیات در انشای شکا بر پی افشاده ناپیدا شد هر چند بفرمان مادرش
 آنچه را کندند از نشان نیافتند بد سلطنت او بیست و سه سال و اوقات خجانش چهل و سه سال
 ۱۵ یزدجرد بن بهرام کور پس از پدر هر ده سال جانشین مانده از بیغالم در گذشت هرگز بن یزد
 بجای پدر نشسته و مدت یکسال سلطنت کرد و بدست فیروز برادرش که در حیات پدر سیتان
 باو تعلق داشت مقتول خستیا فیروز بن یزد بعد از هلاک برادر بقول محمد اندوه سال و بیست
 جمهور پست و یک سال کاهران مانده و لا محاله به خوشنوا از در مغاک هلاک افراد بلاش بن فیروز
 بعد از قتل پدر نزد یک برنج سال از اجل زمان یافت ۱۶ قباد برادر بلاش در هنگام سلطنت برادر بر کشتن
 فواری شده بود پس از آنکه برادر در کورد عالم نماند مردم باو پست کردند و در زمان او مردک مردک
 لعنه آمد که بیش بوری انضال بود و عوی پیغمبری کرد و مال و زن مردم را بر یکدیگر مباح کرد و ایند و جمع شدن
 با دشمن و خواهر و سایر محارم را از مستحبات شمرده اکل لحوم را حرام ساخت و قباد باو گردید و منع او کرد و
 از پخته ایمان ولایت از پست او برآمد و اتفاق نموده او را در حبس کردند و جامه سب برادرش را
 بسطنت برداشته مقتولست که قباد را خواهری پری بکسر بود و بدستب نزدک قباد بآن خواهر زاد
 سری داشت و چون او قصد قتل قباد کرد و خواهرش بزند آن آمد از صاحب زندان التماس حضرت
 ملاقات قباد نمود و زندانینان شیفته عذار آن محار شد گفت اگر ساعتی با من خلوت کنی مرا از

باد او خوشنوا از ملک
 بیاطله او را

گویند در سلطنت او تا هنگام کشتن قباد از کتب چون در جامه جنگ شد
 در آن اوقات فیروز از قتل برادرش باخبر شد و فکرم نمود تا توکل بر بدویشان رعایت کند
 و بعد از انقضای مدت مذکور که او را ب رحمت منیع نسبت فیروز چون ملک بیاطله را
 فراموش کرده متوجه ملک او شده و او را از غلبه گان آرد و در عین محکم چون در قتل
 قریب اداد روی آن کس و فاشک و صند و بعد از قتل فیروز بکشتن در آن
 در میان صدق که اینک بود کشت و فیروز قباد را از غلبه گان آرد و در عین محکم چون در قتل

دیدار قباد مانع نگردم زن عیاره گفت درین باب مصایقه ندارم اما بلا بعد زمان گرفتارم باردیگر که در محلی
 ایتم آنچه مقصود تو باشد بگویم و باین حیلہ رجعت یافته نزد برادر رفت و آنشب با او بر برده وقت
 قباد را در مویشی چیده و بر سر خد متکالان نهاده از مجلس بیرون شتافت و در آنحال زندانستان
 پرسید که این چیست گفت در بستی که زن حایض خفته بر او دم قباد می خواهد که استراحت نماید با چارمن
 این جامه خواب را بجا نمی برم تا عوض آن دیگر فرستم و قباد خلاص شده و با مادر و ناک بنیاطه باز
 بر سر سلطنت نمود و باز بر ملکست مستولی شد و پسرش نو شیر و از اولی عهد ساخت و ولادت عبدالمطلب
 جد سرور این صلی الله علیه و آله و سلم در عهد او بود سلطنتش چهل و سه یا شصت و چهار سال بود و **چشمه**
نو شیر و ان در سن او نو شیر و ان بن قباد اول کسی که او را کسری خوانند داد بود و کسری معرب خسروست
 و معنی نو شیر و ان جد بد الملوک است بعد از پدر بر تخت سلطنت نشست و در عهد او وزارت بنیر جهر
 تعلق گرفت در نظام التواریخ آورده که نو شیر و ان در کشتن مزدک بر بر جهر و با دیگر مدبران مشورت کرد
 رای ایشان بر این قرار گرفت که بگر و حیلہ از میان باید برداشت پس او را بجزو نزدیک کرد امید و بطلب
 و حیل از وی تفصیل اتباع و اقران او خواست و هر جا بجا شکان خون نوشت تا بر روز مهر جان متابعان
 وی که آنجا باشند جلدر اهلک کنند و در روز مهرداد آن مردک و داعیان او را بر مایه حاضر کرد و از آنرا
 بکشت و نو شیر و ان بزدک را بدست خود زخم زده هلاک ساخت چون از زبان حکومت او
 چهل سال بگذشت ابرمه از حبشه قتل آورد تا مکه معطر را فراسب کند و همد رین سال ولادت مبارک
 افضل البشر سید المرسلین صلی الله علیه و آله و سلم واقع شد و آنحضرت او را عادل خواند و فرمود **أَنَا**
وَلَدْتُ فِي رَمَضَانَ و در روز ولادت مهر عالم آتشکد افرو مرد و چند کنگره از ایوان کسری
 بیفتاد و کسری ازین واقعه در تفکر شد عبدالمسیح نامی را فرستاد تا این حال را از سلطه کاهن استفسار نمود
 او گفت این ولادت میکند بولادت نبی عربی و استیلا او بر همه بشکند و بعد و کنگره که افتاد کاهن
 سلطنت کند و سلطه کاهن شخصی بود غریب خلقه چنانچه اصله مفاصل ندانست و بر قیام و قعود قادر نبود

مکر و فتنه که غضب کردی بر باد گشته منبسط و هیچ استخوان ندانست مگر چرخ و سرامی دست و انگشتان
 در اوایل زمان حضرت رسول صفت شد هرگاه خواستندی که دیر از جاهای بجای نماند کنه چون رحمت
 در هم جیده بهر طرف که ادا داد و دانست میبردند چه سطحی بود از گوشت و روی او در سینه او بود چون
 میخواستند که از معنیات خبر دهد او را بطریق مشک و دود غنایندندی پس نفس بروی او افکند و بگوئی
 چنان شدی عرش قریب صد سال رسیده بود در تاریخ گزیده مسطور است که کتاب کلید و مینه
 و شطرنج در زمان نو شیروان از هندوستان بایران بردند و بزرگوار در برابر شطرنج نزد اخراج نمود
 از تخان است که فاضلترین بادشاهان از وزیر و عاقل ترین لشوران از مشهور و بهترین اسبان از
 تازیانه و نیکوترین شمشیر از اصفیل بی نیاز باشند سلطنتش چهل و هشت سال و بقولی چهل سال هرگز
 بن نو شیروان چون بعد از پدر بر سر سلطنت ممکن گشت از کان و ولایت پدر را از پا در انداخت و قوه
 در کار مملکت او پدیدار شد و ملوک روزگار از هر دیار برود خروج کردند و بهرام چوین برود عاصی گردید
 سکه بنام خسرو پرویز زد و پرویز از پدر ملاحظه نموده بولایت ارمن گریخت و بر دشت و الی انجا
 شیرین نام عاشق گشت پس از آنکه ایمان مملکت هرگز را گور ساخت پرویز را آورده بر تخت سلطنت نهاد
 مملکتش بقولی دوازده سال از کلمات او است که با فوغت در معرض محظ خالق و ذم محقوق باشد
 ۲ خسرو پرویز بن هرز بعد از میل کشیدن پدر بر سر سلطنت نشست در کمال التوا ریخ مذکور است
 که پرویز مرادف مظفر است و مولف معانی العلوم گوید که خسرو پرویز و ملک عزیز یک معنی دارد
 و در جمع الانساب او را پرویز از بخت گویند که مای دوست بود و پرویز بخت بهلولی مای را گویند
 و پس از هلاک بهرام چوین که قریب دو سال در بلاد ایران بگولومت پرداخته بود تسلط تمام یافت
 و او بوفور و قدرت حشمت از سایر اهل سر مستثنی بود چنانچه گفته اند سه هزار و دشت و دوازده هزار و یک
 مطرب و خدمتکار و شش هزار خادم و هارس و بیست هزار اسب و استر و بیست هزار شتر و بیست
 و شصت زنجیر نعل در رکاب او بودند و هنگام سواری دو صد کس با مجرای رزین که پیش او میشت

و باره مطرب که در بغم مثل او نبوده است و او را چهره بزم و بی سبب و شفت و شش نوا بود که هر روز
 یکم از کجی و شیرین که از کمال خوبی از حد ما و جان مستغنی است و در شهبان او بر سر میر و او بعلی بعضی خول
 شیرین از ابتدای حال جانگی از عیان عجم میگذرانید و پرویز را یام شهاب کاهی بمنزل آن بزرگ رفقه
 هنگام نومنت با شیرین اظهار عشق می نمود و روزی انگشتری خود را داد و صاحب خانه بر عینی داشتند
 شیرین را یکی از معتمد پسر که در فرات اندازد و آن شخص او را در آب انداخته و شیرین از آن که در آب است
 بنا حل بجات رسیده و در جزو صومعه راهی که در آن نواحی بود سکونت اختیار نمود و در آن هنگام که خسرو
 بادشاه شد روزی که در جمعی از لشکر بایان بر مقام شیرین افتاد و شیرین انگشتری را یکی از ایشان داده و نزد پرویز
 فرستاد و پرویز ازین مرده بغایت خوشوقت شد و محف و کیزان و خواجه سرا بایان فرستاده و او را باین
 رد و پرویز پاره طلای دست داشت که بی عمل آتش هر روزی که خواست از آن میساخت
 و قصر کج باد آور در کتب مطوله مسطور است چون بی و شش سال از سلطنت او گذشت حضرت
 خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله و سلم او را با سلام دعوت کرد و او او کشته فرستاد تا شخصی را که دعوتی است
 میگوید و مکتوبی فرستاد و آن کم سعادت نامه های پوزا پاره کرد و سخنان پهنه بر زبان گذرانید و چون
 بی او بی خسرو معلوم حضرت کرد و بد فرمود فرق الله علیک لبطه کما فرق کتبی و خسرو بعد از آنکه مکتوب حضرت
 پاره کرد از غایت شقاوت بیاد آن که از قبل او حاکم نین بود نوشت که شخصی در عرب دعوی نبوت میکند
 او را قید نموده روانه در الملک کرد و اندو فرستاد و کان باذان چون بدیده طبع رسیدند ایضاً در حضرت
 رسالت صلی الله علیه و آله و سلم موعظ داشتند فرمود او و پرویز از دست پسر خود بفرموده موقوف شد
 از کلمات اوست که سه جز او را اینست در ویشی که قریس کا بهی بود و دشمنی که با صید آیمه باشد
 و چاری که مقارن پری بوده هم او کشته بشکر کنند و نعمت دهد و نعمت دهند و لشکر گویند شیر و
 بن خسرو پرویز بعد از هلاک کردن پدر مقتدی از سلطنت شد و بر وایت طری شانزه برادر خود را
 بر هلاک نمود و هیچ بر خور داری از ملک و دولت ندیده یکی در ششماه یاد داشت و دگر می آید و بخت

از آن

گویند بعد از قتل پسر خوش وصال شیرین نموده در آن باب مبالغه و بلج از حد گذرانیده شیرین او را
 بمواظبت و ملاقات خود نموده و او را بهمانه ایچنه بدخمه حشر و رفت و در هر روز و خود را هلاک ساخت
۸ از شیرین شیر و چون بعد از رحلت پدر در هنگام مصفای بیکسال و کسری نموده کارنامه مریدی از
 اجرای پرویز شیر یاد نام که در زمان حیات پرویز مقدمه لشکر شده بود و دستوری یافته بود از سلطنت او
 آگاه گردیده لشکر باز آورده و او را هلاک ساخته خود مقصدی شغل سلطنت گشت و پس از آنکه در سال
 و بقولی چهل روز کاروان ماند مردم او را گشته و در سنی در پایش انداخته بگردانیدند تا هر که از خاندان ملک
 و دعوی سلطنت کند برای او است **۶** پوران و حجت بنت پرویز چون در اولاد کسری کسی نماند
 سلطنت با موضوع گشت و آورده اند که در عهد او حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و سلم به ارباب
 انتقال فرمود حکومتش یک و نیم سال و بروایت جمعی بعد از پوران و حجت حسیده نامی که بقولی از بنی عام
 خسرو پرویز بود بگما و یا دوما بر سر سلطنت نکلن جسته بر دست لشکر یان بقتل رسید **۷** از وی حجت
 بنت پرویز پس از همیشه خود را بکلی ششما و بقولی بیکسال و چهار ماه از دست اجل امان یافت **۸** فرخ
 بیج پرویز که از پیش شیر وید که بخت در حد و مغرب میگردانید بموجب اعلام اکا بر عجم بداین آمد سلطنت
 و در ششما و بقولی بگما بدست یکی از ملذنان خود مسموم شد **۹** بروز چو بدین پرویز از عجم ملوک عجم است
 بعضی گویند چون شیر وید برادران و اقربا را بکشت دایه او را بفارس برده و در پرورش او شد
 بعد از آنکه اعیان ولایت در طلب اولاد کسری شدند او در ش نزد ساسانی سلطنت رسید و عمر
 فاروق و در عهد خلافت خویش لشکر اسلام بر تعیین فرمود او از بدین بخراسان آمده بدتی
 بسر کردانی بسر برده و هر چند سعی نمود کارش پیش نرفت چنانچه چهار سال فی محله نکلن و مقتدری است
 و قریب نزد سال از افواج اسلام که بران و سرگردان مانده در زمان خلافت عثمان بن عفان
 سندهادی و بنین من الحرة در نواری مرو و سیامانی بطله انواب او را بقتل رسانید و دولت اکا سر
 بهی شدند **نایش چهارم در فتوحین** در کتب تواریخ مسطور است که نسب ملوک بین قحطان

باعقاد صاحب گردیده پورانی بوی مسکوت

در نام دولت
 عافه و لقب بغانه بود
 و در سطر خاستگی از دست او جواب داد که از ارباب نشان
 که در کربلای عیسا است اکسیر لاراک را عید و عیال او داد
 خان چای و نان و عید و عید که در امروزی و عید و عید
 از وی دخت رسکس ازین جا است و چون این خبر رسید
 بهی فرخ رسید لشکر کشید و ملکه را بر سر هلاک فرمایند

بن بود امیرسد و یورب و مردم از فرزندان او بدید و یورب پسری داشت یثرب نام و یثرب را
 ولدی بود و آید موسوم بعبد الشمس و لقب یثربا و او را سه پسر بهر سید کملان و مرو و حمیر بعد فوت
 سبک کملان جانشین پدر شد و پس از انتقال او برادرش حمیر جگوست رسید و نسب جمع بتایید
 که تا قریب زمان اسلام بر سید دولت متکلم بودند حمیری بودند و بعد از فوت حمیر کی از قبیلک او
 در خط سبک و یگزی در مملکت حضرت فوت فرمان روا شدند و مدت متعده ای حاکم بنیین بنیولان
 تا آنکه حارث را پیش از فوت نمود و جمع اولاد حمیر بر سلطنت او اتفاق نموده همه تابع فرمان او
 از پخته حارث بر تنج لقب گردید و چون در عهد و آسای و در سلطنت تبارع و انقیام و تاجیر ایشان
 در میان مورخان اختلاف بسیار است اگر روایتی مخالف آنچه درین مختصر مرقوم شده بنظر آید
 اگر بر نقد و روایات حمل نمایند منبر نقض این خبر حارث را پیش اول بادش می است که او را
 پنج کشت و چون بسیار عطا بود او را را پیش می خوانند و در پیش بخت حمیر بسیار عطا دهنده باشد
 و او بقولی هم عصر و مطلع منوچهر بنزده فریدون بود سلطنتش حدود بیست یا بیست و پنج سال
 ابرمه ذوالقارین الحارث که لشکر بجانب مغرب برد و چندان گرفت که قوی بظلمت
 و هنگام رفتن بر سر راه مناره ساخت تا در حین مراجعت راه کم نگذشت بنا برین بدو ملایم لقب گردید
 و او نیز طاعت منوچهر میکرد سلطنتش حدود بیست و دو سال افزون بر ابرمه بن ابرمه مدت کارها
 بقول حمزه اصفهانی حدود بیست سال می نمود بن ابرمه بر وایتی لید از انتقال برادر بخت و پنج یا
 حدود و خواجه سال با بر سلطنت مراد بخت حدود بن مراد بن بن عز و بن حارث مدت هفتاد و
 پنج سال کاران دهنده این برای ستود و در گذشت و در حین بجایش نشست بقیس بنیت جد او
 که بلیغان ایمان آورده بود و قصد او مرد و دست حکومتش بیست یا چهل سال تا شتر المسم که بقیس فر
 عم او بود سلطنتش هشتاد و پنج سال و در حین بر عرش بن افریقس بقولی عصر کشید و همین بود حکومتش
 بقصد بیست و بقولی سی و هفت سال اقرن بن شمر پیش از ظهور عیسی عیسی بحرب روم رفته بود و در

بسیار عطا دهنده
 و در سلطنت
 ابرمه بن ابرمه

ملقب بدولاد غار و غر مراد
 و چون او در زمان پدر بهلا دشت
 کشید انجانه را که رویهای ایشان
 آنها بود گرفته آورد و مردم ترسیدند
 یافت کینکاوس بردست او گرفتار گشته

بسیار عطا دهنده
 دولت خود بولایت مشرق آمد و مادر اله
 و غنیمت بدو صند بود اخته در برابر آن
 بنا کرد و فارسیان آنرا شکر که کشتند و
 مرقم خوانند

و فیلان آورد و این دو تعالی لشکر طیار با پیل بر ایشان فرستاد تا همه هلاک شدند ایام سلطنت او
 بیست و سه سال بود مکسوم بن ابرهه الاشرم مد سلطنت او هفده یا نوزده سال بود مسروق
 برادر مکسوم حکومتش دوازده سال بود سیف دی بدن که بایداد نو شیروان ملک بن گرفت
 و مسروق را هلاک کرد و ایند حکومتش هفت سال و هزر و عی چون اهل حبشه سیف را بقتل در آوردند
 نو شیروان او را فرمان داد که اهل حبش را بقصاص رسانده و بلاد از آنها مستخلص گردانند و خود
 بامر سلطنت پردازد حکومتش چهار سال مرزبان بن دهرز العی پس از انفعال پدر بامر نو شیروان
 بجایش نشست و بعد از او پسر او سیحان حکم بر مرزبن نو شیروان جانشین شد و چون او فوت کرد
 پسرش فرخ از مرزوالی عجم عی گردید هر مرز با و را بر و یقین کرد تا بمن را از تصرف او بر آورد
 باذان الملک المسلم دولت عصر بنوت حضرت خاتم المرسلین صلی الله علیه و آله وسلم در بابت
 و اسلام آورد و آنحضرت معاذ جبل را یقین فرموده بود تا او را و اهل آذربایران را احکام اسلام داد

ارایش دوم در بیان حالات و غزوات و هجرات حضرت سید کائنات
و شمه از مناقب اولاد اجداد و زوجات طهارات آنحضرت علیه افضل الصلوات و طهارات
راشدين و ائمه المعصومين و بعضی از صحابه و تابعين و علماء محدثين و صوفيه و ديني و غير ديني
رضوان الله عليهم اجمعين محتوی جز و از ده نایش **نایش اول** در ذکر حالات و غزوات
حضرت افضل مخلوقات صلی الله علیه و آله و سلم **نسب** **نایش اول** حضرت جمیع ائمه انساب و خاندان
دارند که نسب آنرا در تابعدان بدیناست هو محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم
بن عبد مناف بن قصی بن كلاب بن مره بن كعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالك
بن النضر بن کنانه بن خزيمة بن مدركة بن الياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان
آنحضرت در وقت ذکر نسب عالی خویش از عدنان بیشتر ذکر فرمودی و گاهی که نسب بون
الی مافوق عدنان الفصه چون روح بقلب ابوالبشر درآمد نور غایب از سرور شفیع یوم شریف
عرش نجم طاق ابروی آدم علیه السلام انتقال نمود از وی توسط حواء بنیشت منتقل شد و همچنین
تا بنوح نوحی اصل گشت و از نوح با ابراهیم و از ابراهیم با اسمعیل علیهما السلام تحویل گردانید و بنو عبدالمطلب

و بدینسان از صلب آبای جمی اہمات نقل میکرد تا آنکہ نور احمدی از چہن مہین ہاشم بن عبد مناف
کہ جہا علی حضرت خاتم الانبیا است و او را از علو مرتبہ عزالی میگویند و در سال خط کہ خوان صفت
کستردہ نان در کاسہ می شکست و تریہ بخردم میداد و لقب ہاشم گشت بود بدین شہید و از بعد
پسرش ابن دولت سرمدی فایز کردید عبد المطلب بعظم شان و انصاف با و صاف پسندیدہ
از سایر قریش ممتاز و رئیس آنها بود چون متولد شد میوہای سفید بر سر داشت شبیہ موسوم گشت
و پس از آنکہ بسن تمیز رسید بہ حرث بخار موصوف کردید شبیہ طردش خوانندہ از باب برگشتہ اند
کہ ہاشم را نوبتی گذریدینہ افاد سلی بنت عمرو لبید بخاری را در عقد آوردہ بسن از تہ کہ شبیہ الحمد
بجانبش نام شد و در آن زمان وفات یافت شخصی بکہ آمدہ مطلب بن عبد مناف برادر ہاشم
گفت برادر زادہ تو در مدینہ بنظرم درآمد انوار بزرگی از چہن اولیج لیکن آثار احتیاج نیز در وی
مطلب بدینہ آمدہ شبیہ طرد را در بخت خویش کردہ اند و بکہ مراجعت نمود و چون کودکی جامہ خوب
در بر داشت ہر کس می رسید کہ این طفل چہ کس است جواب میداد کہ بندہ منست بنابرین شبیہ
بعد المطلب شہنشاہ یافت و چون مطلب از عالم رفت ریاست قریش بعد المطلب نقل گرفت
و کلید خانہ کعبہ بدستش درآمد و منصب جایت بروی قرار یافت ہر گاہ مالی کہ را حادہ بن
در ملازمت عبد المطلب بکہ میرفتند و او را وسیلہ ساختہ دعا میکرد اند تا برکت نور حضرت
انہم بکفایت مفرور میشت از جملہ آثار عبد المطلب خواجہ زحرم است کہ از نہتہا انہا شبیہ
حضرت بخشند بہمن عبد المطلب را دہ ہر حارث ۱ ابولیب ۲ خدایق ۳ معزم ۴ ضار ۵
۶ ابوطالب ۷ عبد اللہ ۸ حمزہ ۹ عباس و شش دختر صفیہ ۱۰ عائکہ ۱۱ ہفصہ ۱۲ براہ ۱۳ اممہ ۱۴ ادو
از خواتین متعہنہ گرامت فرمود از جملہ پسران شش نوزیش از بعثت خیر البشر فوت شد اند
چہار نوز باقی بچی حمزہ و دیگر عباس است کہ روس منابر بد کہ ایشان ترین دارد و دیگر
ابولیب کہ با شاق خلیق کا فرزد و چہارم ابوطالب کہ در اسلام او اختلاف است اما عبد اللہ

و الله ما جد حُرَّت رسالت پناه در حسن و جمال از سایر جوانان بنی عدنان امتیاز تمام داشت
 اشعه آخر نبوت **صلی الله علیه و آله** بشر از بشره مبارکش لامع و لوا مع آفتاب رسالت شفیع روز محشر از هر
 جایانش ساطع در آن اوقات اجبار میبود بر دم میبختند که درین زودی پیغمبر آخر الزمان از صلب این
 جوان بوجود خواهد آمد و خداوند کس از جهودان حاسد بقصد عید از شام بگشتافتند و در شکار گاهی
 روی بوی آوردند و هب بن عبد مناف زیدی نیز در آن صحرای شکار مشغول بود و این صورت
 مشاهده نمود و در آن اثنا جمعی دید بر سپاهن البقی موار نامشابه باهل دنیا که گردن میزدند از عید الله
 دفع نمودند و هب بن العجب بخانه خود رفت و اعیانه و صلت و طر خود آینه با عید الله نمود و بر ضای
 عبد المطلب از دواج واقع شد و آینه حمله نور محمدی گشت **صلی الله علیه و آله** از تولد آنحضرت بدین
 رسیده به برای آخرت رسید و در برای موسوم به دار المنایعه مدنون گشت بر وانی عرش هست و
 پنج سال بود **ذکر نبی از واقعت دلاله محضه** متفق علیه جمع علم است که مهر عالم سید بنی آدم صلی الله
 علیه و آله کلم بعد انقضای مدت نه ماه از بطین فیض موطن آینه در عالم الفیل پس از نه و چهل سال
 مملکت نو شیروان شب دوشنبه از ماه ربیع الاول در مکه برای که ملک بنی هاشم بود و وجود او
 در شب ولادت انصا حبه عادت حادث مقدم شدن آب دریاچه ساروه و فیضان
 آب در وادی ساروه که گاهی در آنجا آب نبوده افتادن چهار کنگره از طاق گری و فرو کردن
 اشکند نه ساله فارس و دیگر امثال این وقایع در کتب معتضه مسطور است الفقه در **شب**
 امور غریبه بر آینه بسیار ظاهر شد و عبد المطلب نیز در حالی حرم حالات عجیب به فرموده بخانه
 آینه آمد و نور محمد را با او ندید پرسید آینه گفت وضع عمل نمودم و با هم احوالاتی را که ملاحظه نموده بودند
 شرح داد و عبد المطلب گفت نوزد مرا پارتا به پنجم آینه گفت تو او را توانی دید شخصی طشتی نرود
 سبز آورد و او را در و شسته گفت این طفل را تا سه روز یکی منما عبد المطلب مطاقت شد بجا
 آنجا نه رفت و شخصی مهیب دید که شمشیری کشید و گفت باز کرد که تا لایکه از یارست خارج

می و مانند دید عبدالمطلب از آن برکشت و هنگام فتنه این سرزبانش بسته گردید بعد از سه روز عبدالمطلب
 آنحضرت را بگنجینه برد و باز آورد و باخته پیر مردم به عبدالمطلب تنیست گفت و پرسیدند که فرزند خود را چه نام
 کردی گفت محمد گفتند از پدرش تو کسی این نام نداشته گفت خواستم که در زمین و آسمان ستوده باشم
 و اتفاقی که در شب ولادت میدهد موجود است و روز دیگر دست داد این کتاب خدای بیان آن
 نمیتواند شد تا کام همین قدر بلند است **و اگر بخواهد اعمال حضرت پیش از ولادت در ایام وضع و طفولیت**
 بعد از آنکه آنحضرت را ابوالمطلب شیر داد و بعد از سه چهار ماه حلیه بنت ابی ذویب مقرر شد
 و بقبله بنی سعد برد ملا حظ نمودن حلیه مشایرت عقیبه از سرور کائنات علی الصلیه و آله و سلم و مقدمه شگفت
 ملایک سینه مبارک آنحضرت را بر سر کوه و آوردن حلیه در غریبه ای آنحضرت را بلکه و سپردن بامام در کتب
 مبعوط مسطور است **پان و اوقات سال هشتم تا چهل و هفتم** آمد در سال ششم آنحضرت را با امین بدرین
 خویشان خود برد و بعد یکماه مراجعت نمود و در منزل ابو ابدار قرار رسید و امین در بیتم را بجدش رسانید
 در سال ششم عبدالمطلب وفات یافت گویند در وقت رحلت آنحضرت را طلب کرده بر سینه خود
 نشاند و فرزندان خود ابولهب و حمزه و عباس و ابوطالب را جمع کرد و گفت وقت رحلت منست
 میخواهم که بدانم که کدام یک از شما بعد از این فرزند دلبند من خواهد نمود و اول ابولهب که از همه بزرگتر و متکفل
 این معنی شد عبدالمطلب گفت آری ترا مال و غرت هست بر تربیت میتوانی قیام نمود اما باره سخت و بزرگ
 افتاده میتوان مجروح و شکسته خاطر میباشد طاقت اندک از آن ندارد شاید تو در تعهد توانی پرداخت **و این**
 حمزه برخاسته درخواست این معنی نمود عبدالمطلب گفت تو در معاشرت از همه شایسته تری اما ترا هیچ برادر
 و کسی که فرزند ندارد قدر فرزند دیگری ندارد و پرورش چنانکه باید نتواند بعد از آن عباس برخواست و گفت
 گفت تو سر او را از چندی اما اطفال بسیار داری و کسی با وجود فرزندان بحال فرزند این دیگر نمی تواند چست
 و باسانی ترجیح فرزند دیگری بر فرزند صبی خویش نتواند ساخت بعد از آن ابوطالب برخاسته ادعای این عطیه
 عظمی نمود عبدالمطلب گفت لایق خدمت تویی از آنکه نرم دل و چرب زبانی و نگاه دارنده عهد و پیمانی

اکنون در اینجا محسن را حاکم میسازم هر کدام از اعیان خویش اختیار کند بدان سپارم انگاه تو هم بجا
 حضرت فرمود رسول بر جاکست و با بوطالب معاينه کرد و بر زانوی او نشست عبد المطلب گفت که
 الحمد لله اختيار من موافق اختيار من است و گفت با ابوطالب من وصيت باقی ولاد و موقوف داشته
 در باب او و میبایست که از سایر اعیان ممتاز باشی و معاونت و شفقت بجالا و بجاری که زود باشد
 او سب قوم شود بلکه سید همه اولاد آدم و سرور هر دو عالم گردد انگاه عبد المطلب گفت اکنون
 بر من سهل گشت بعد از آن مرد و روی آنحضرت را بوسیدن گرفت و گفت کواهی میدهم که فرزندی
 نبوسیدم و رایحه فایحه هیچ دلبند بجز نبوسیدم که خوشبوی تر از نوباشد بعد از آن عبد المطلب رختگانی
 ازین دار فانی بر لبست و دفن کرد پس از آن ابوطالب به عبد المطلب علی بن ابی طالب را بخت و در جاکست
 و شفقت او بها لکن کوشش می نمود در سال سیزدهم ابوطالب عازم دیار شام شد و آنروز راه را
 و در آنجا قطع راه را بهب بجزایم که از دینها طلب دیدار فرحت آنرا آنحضرت بود جمال مبارک
 دریافت و با بوطالب گفت که این پیغمبر آخر الزمان است و یهوشام در سنگ و شنانش انعام دارند
 زینهار او را بدلولیت مبر ابوطالب متاعی که داشت در بهری فروخت و باز گشت و در سال هجری
 آنحضرت همراه زید بن عبد المطلب یا عیسی بن عبد المطلب بجانب یمن رفته مراجعت فرمود و در
 پسم ملائکه گاهی بر آنحضرت ظاهر میشدند و دل مبارکش را احتیاط می نمودند و در سال پست و پنجم
 خدیجه بنت خویلد که از میان خواتین قریش بکثرت مال و جمال امتیاز داشت میل مصاحبت
 رسالت مرتبت کرده مبلغی برسم مضاربیت داد و تجارت فرستاد و فریمه بن حکیم قاضی خود را
 خویش میبرد راه را نمود و آنحضرت هم تجارت را بر حسب طوایف فصل داده بکه باز آمد و فریمه و میرد
 حواری که از آنحضرت دید بودند و سخن لفظ را بهب که در راه بکثرت ملاقات نموده باینها گفته
 که این نبی آخر الزمان است بعضی خدیجه رسانیدند و او را باز دواج آنحضرت رعیت بی نهایت شد
 و وسایط آنحضرت بکثرت موافقت آنحضرت شرف گشت و مهر خدیجه پست شتر بایر بود و بروایتی چهار

بعثت
 هم روست خوش هم نوبت شمس شود
 هم نوبت خوش هم غصبت لطف خرم

سال طلا و در سال بی و پنجم از ولادت آنحضرت اکابر و اشراف قریش بیت الله الحرام را که نزدیک
 بانندام رسیده بود و مصطفی داشت بارگوده در غایت مناسب خند و برای وضع نمودن آن
 بر جوشن محالفت در میان قریش ظاهر شد چه هر کسی میخواست که آنرا از ایشان بجایش نهند
 سید المرسلین را که قوم محمد امین میخوانند حکم کردند آنحضرت را برای همایون بخت و در حجره
 فرمود تا از هر چه شخصی دوست در روز دزد و سنگ را برداشته بپای کار آوردند آنجا حضرت خود
 حجره را سودا را بر کف نه بر جوشن استوار ساخت **کف در میان نزول وحی بر آنحضرت و بهمانی و بهمنی**
 از علایقه مریدیت که از علایم است وحی اولی خاها می راست بر آنحضرت ظاهر شد و انوار الهی بر
 دل فیض نازل چنان استیلا یافت که آثار ماسوی اند از لوح خاطر محو گردید و هوار از خلق کناره کرده
 بغیر قوامی نمید و پاد حق میکند زاینده و از غمبارک چون چهل سال بگذشت روز دوشنبه هفتم
 جمادی اول بر سر کوه جابر آنحضرت ظاهر شد و گفت حق سبحانه و تعالی ترا حضرت پیمبری داد و مرا که روح
 بر صالت نزد تو فرستاد و فرمود که بخوان رسول صلی الله علیه و آله و سلم گفت من خواندم بنیسم جبرئیل
 حکم پیش رو و این صورت سه نوبت تکرار یافت و سوره اقرآن تعلیم گردانگاه جبرئیل پاشنه خود بر زمین
 تا چشمه آب جوشید و سید المرسلین را تعلیم و توحید نماز کرد و بعد ازین قضیه مدت سه سال نزول وحی
 منقطع گشت و حضرت مجنون میبود بعد از آن جبرئیل را دید که در میان زمین و آسمان بر گریخته
 ترسان بجا آمد و گفت ز منونی یعنی مرا بپوشانید و حق تعالی وحی فرستاد که با ایها المذنبین بعد از این
 وحی متابعت بود حضرت آغاز دعوت فرمود و وحی که بعد از ایمان مستعد گشت حقیقت هر که ام
 در ضمن احوال آنها که ذکر خواهد شد بوضوح خواهد پوست و بعد از بیست روز از بعثت آنحضرت مشایخ
 از اشراف قبیله بنی سعد که دعوت فرمود از خیزه الامام جبرئیل علیه السلام و بهمان جهت
اصحاب باسطه الید و کفار چون حضرت مدت سه سال دعوت پنهان کرد و به فاصد با تفرع و عرض
 عن المرئین نازل شد و حضرت جبرئیل اشک را قبیده خویش را بیکای حق دعوت نمود و از شرک دعوت

اصنام نمی فرمود تا حضرت خلیق را بچند ایام مقرر از آنکه آیات قرآنی بر طبق
 اله و قریش نازل گشت بنیاد عداوت و کینه را کردند تا بجای که بکشتن او چهل مشیم با خون و سر کین الوده
 و قتی که حضرت سجده رفت در میان هر دو شان وی نهادند و میخیزند و آتش و زور و سجده بود تا فاطمه را
 خبردار شد و بیاد آن مشیم را دور کرد و چون چهرتی بانها ز کرده بودند آنحضرت دعای بدر برای قریش کرد
 و نام هر کسی را که تعیین کرده بود در روز بدر بچشم رفتند و چون حمایت ابوطالب بذات یحییون ایادی
 بطاهر غیو استند رسانید بعضی از اصحاب را گرفته انواع اید نمودند که از دین تبراکنند لاجرم سید عالم
 صحابه را رخصت داد که بجای حبشه هجرت نمایند در سال هجرت انبعثت یازده مرد و چهار زن بدرار
 امیر المومنین عثمان بن عفان بنیست تا فتنه فطنت که بعد از هجرت انجاعت سور و الحظ نازل گشت
 رسول صلی الله علیه و آله و سلم ان آیات با و از بلند خواند و در آن حین شیطان فرصت یافته از زبان
 آنحضرت بکوش عبده اصنام رسانید که ملک الفرائین العلی و ان ثفا عین لریکی و استمال ایسکام عبده
 فوجناک شد چون رسول بعد از خواندن سور سجد کرد جمیع مشرکان غیر ولید بن مغیر و سر سجده
 و با هم گفتند که چون محمد خدایان را استوده باینز خرنکوی در باره او نیندیشیم و آنحضرت را جبرل از القاء
 شیطان واقف ساخت و حضرت کمال گشت و آیه تسلی نزل یافت و مشرکان از اینصورت
 اکاهی یافته در مقام طینان آمدند لیکن چون خبر متابعت در حبشه بکوش امیر المومنین عثمان رسید باین
 بکدر اجعت نمود و چون جفا کفار روز بروز محبت تراید میگرفت نوبت دیگر جمعی کثیر از صحابه حبشه
 و مشرکان عروص را فرستاده ایشان را از پیش نجاشی طلبید استند و جعفر بن ابیطالب در پیش
 نجاشی ایستاد چند اسیر مریم خواند و ششم از حالات سرور کاینات بیان نمود و نجاشی موثر شد و با
 فرستاد و ذکر و قایمی که بعد از این قصص یا تا زمان هجرت روی نمود در سال هشتم انبعثت
 حمزه و عمر رضی الله عنهما ایمان آوردند و از یمنی ارباب توحید مستظهر و مشرکان شکسته خاطر شدند و از
 فاروق اعظم با آنحضرت گفت که مناسب بنمایید که کفار آشکارا بت پرستی نکنند و مسلمانان پنهان

بعبادت حق قیام نمایند انگاه حضرت با ثاق اصحاب سجد اطرام تشریف برده با دوازده نماز اشتغال نمود
 و مشرکان را از اعلام آیات اسلام و انخافض ریاست کفر و ظلام قصد قتل سید عالم نمودند و ابوطالب
 این خبر شنیده از بنی هاشم و بنی مطلب در حمایت آنحضرت معاونت خواست و یومنان جهت
 ثواب و کافران بواسطه تعصب موافقت نمودند و غیر ابولسب در شعبی که با و منصوب بود با جمیع
 در آمدند و مشرکان عهد نمودند که با آن دو قبله مخالفت ننمایند و درین باب وثیقه نوشتند و آن
 اوینشد و مدت سه سال از باب توحید بصعوبت روزگار گذرانیدند و بعد از آن هشتمین سال
 چهار نفر دیگر خواستند که آن صحیفه قطع کنند و نقض عهد نمایند و مهم بخواست ایامید درین اثنا ابوطالب
 در جمع قریش حاضر شد و گفت محمد صلی الله علیه و آله و سلم را خبر داده است که ارضه جو را بآن برینجا
 هر چه از ظلم و جور در وثیقه مسطور بود خورده و غیر نام خداوند گذاشته اگر اینچنین دروغ برای محمد
 بشمارم و اگر راست است شما از سر این عهد بگذرید قریش اینچنین مستحسن شمرده چون آن وثیقه
 دیدند منفعل شدند لیکن ابوجهل بعین در مقام عنایت بود انگاه آن صحیفه مذکور در شعب آمد و آنحضرت
 با اصحاب و احباب از انصاف بیرون آوردند در سال دهم از بعثت ابوطالب وفات یافت
 و زایمان آوردن او اختلاف است و حدیثی خبری بر ضوالین شتافت و از وفات این دو
 آنحضرت محزون شد و کهار بی ادبی را از حد گذرانیدند بر آن بطرف طایف تشریف برد
 و در وساء قبله ثقیف را دعوت فرمود آنها سفهاء قوم را برآنداشتند که سنگ بجانب حضرت
 انداختند و سر زید و پائی عیسی حضرت حجوج کردید و سید عالم بجانب مکه بازگشتند و لطن
 نخله منزل گزید و در انشب جن و پریان حاضر آمدند قبول دین موفق گشتند و صبح که حضرت
 از لطن نخله بکعبه متوجه شد در راه شنید که سفهاء قریش داعیه دارند که چهار ازل طایف اندازند
 بنا بر آن بر زید و پائی عیسی را ساکن گشته از بعضی زوساء قوم التمس جو را فرمود و مطعم بن عدی اینچنین را
 قبول نمود و آنحضرت را بکعبه در آورد و در سال یازدهم از بعثت آنحضرت عایشه صدیقه و سوده

بیست و نهم را در عزم خویش جا داد و در ایام حج شش نفر از اهل مدینه که اسعد بن ذراره از آنها یکی بود بجهت ع
 ملاقات نموده مسلمان شدند و بدین بارگشته قوم خود را ازین امر آگاه ساختند و همه میل باسلام نمودند
 و بیست و نهم رجب این سال قضیه خبر الایتهای معراج بوقوع پیوست و بقولی در سوال این سال و بزعم
 از علماء در ماه ربیع الاول سال دوازدهم روی نمود و در ان شب پنج وقت نماز بر امت فرض شد صبح
 خیر البریه حالت شب جمیع قریش رسانید انکار نمودند و امیر المومنین ابوبکر صدیق بقی توقف تصدیق نمود
 بصدیق لقب گشت و جمعی از اصحاب که در ایمان ضعیفی داشتند مرتد شدند و در سال دوازدهم از بیست
 دوازده کس از مدینه آمده باسلام فایز شدند و بیعت نمودند که در سر آجره امیطع و مفاد رسول خدا باشند
 و این بیعت را اهل بیعت عقبه اولی گویند و آنحضرت مصعب ابن عمیر را همراه این بیعت جهت
 تعلیم احکام شریعت بدین فرستاد و بمن مقدم مصعب اکثر متوطنان خطب میفرستادند در سال
 سیزدهم از بیست هفتاد تن مرد و زن از مدینه بکه آمد ملازمت آنحضرت نمودند و بنمود رسول بخت
 بیعت کرده منصرف شدند و همان لحظه شیطان بر سر عقبه برآید و فریاد برآورد که ای اهل مناصب مدینه
 با محمد بیعت کردند و بر سر شما اتفاق نمودند و کفار بعد از تقصیر یقین دانسته و رایز مسلمانان میگویند
 و آنحضرت اصحاب را رخصت بوقت مدینه فرمود و غیر از صدیق اکبر و علی مرتضی رضی الله عنهما دیگر
 در ملازمت نماند **چنانچه قصد کفار رسیدند** **امیر از آنوقت بر مدینه** چون قریش دانستند که
 اهل اسلام را مانع مدینه بهر سبب در رسول صلی الله علیه و آله و سلم بدانجا بجهت خواهد فرمود و نبوت
 شیطان قرار دادند که از هر قبلیه شخصی بیکر تبه تیغ بد آنحضرت رسانند تا خویش در قبایل پراکنده شود
 و بنی عبد مناف بدیت راضی شوند و جبرئیل از قصد مشرکان آنحضرت را آگاه کرد و ایند و پیغام
 رب العالمین رسانید که شب در مقام معهود استراحت نکنند و روز دیگر متوجه مدینه گردانند
 امیر المومنین علی کرم الله وجهه را ازین مقدمه واقف خسته مشب در خوابگاه خود خوابانید و خود از
 خانه برآید و آغاز قرائت سوره یسین نمود و شتی خاک بر سر مشرکان پاشید و آن خاک بر سر

هر که رسید در جنگ بدر کهنم پوست و چون آنحضرت بدر رفت چنانکه چکس و دانه شخصی بکفار
 ظاهر شده گفت که محمد از خانه بیرون رفت و خاک بر سر شما باد همیشه و مشرکان بخمال بخانه در نشد
 و علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه از جهای بر حبت کفار پرسیدند محمد صلی الله علیه و آله و سلم کی است از این
 که شما دانید که شب در طلب او بر روز رسانیده اید طوطی را چگونگی داشته آن بشارت ابولیب
 بگذاشته و بطلب سید عالم مشغول شدند و حضرت خیر البشر با صدیق اکبر بغار نور رفت ایشان سخن
 بر در غار و تمیزل عنکبوت و رویدن درخت و پی آوردن قایف بد بخانه الفاتس سخن و ناگاه
 بر کشتن مشرکان و تاسه روز بودن در انغار و قدی شیر رسانیدن عابری فیه آرا داد که حضرت
 و با جود آوردن عید اندوخته و شروران بنیست بدین و تعاقب نمودن سراقه بن مالک و نزدیک
 ایشان رسیدند فرورفتن دست و پای پیش بر زمین و دعا و خلاصی خواستن از حضرت و قدس
 و بر کشتن و بر گردانیدن اهل تعاقب و دیگر وقایع و خوارق که در راه اتفاق افتاده در کتب مشر و حاکم
 مضبوط است القصه چون خبر توحید آنحضرت بمکوش المالی بدین رسید خود و بزرگ استقبال نمودند
 و آنحضرت روز دوشنبه از ماه ربیع الاول بدین در قبیله بنی کنانه نزل نمود و روزی چند توقف نموده
 فرمود تا مشیقه قبا بنا کردند و این اول مسجدی است که حضرت صلی الله علیه و آله و سلم بنا کردند بعد از روز
 علی مرتضی کرم الله وجهه از غیب رسید **وقایع سال اول از بعثت حضرت صلی الله علیه و آله و سلم**
 روز جمعه از قبا متوجه مدینه شد چون بقبیله بنی سالم بن عوف رسید از راه حله فرود آمد و بخواندن
 خطبه و از آنجا جمعه قیام فرمود و از آنجا حرکت نمود بموضع که اکنون مسجد آنحضرت است رسید
 و شتر در آن زمین را نورد و حضرت فرمود به المیزان انشاء الله تعالی و از شتر فرود آمد و با الهی ابوالی
 انصاری که از آنجا نزدیک بود تا هفت ماه در خانه اش مانده و در آن ایام عبد الله بن سلام که از
 اجداد یهود و یاسلام در آمد و آنحضرت در آن زمینی که شتر را نورده بود بنا مسجد و حرات نمود و در سال
 زید بن حارث و ابورافع بنان آنحضرت فاطمه و ام کلثوم و سوده را و عبد الله بن ابی بکر را و خدیجه

سری تہذیبہ را و ضمین جامعہ لکھنؤ
ص ۱۰

حش
بالش و حش خراشیدن است
و گره است و جفا در رسته

با هشت نفر با و اراده نفر بطین نخله فرستاد و او بدانجا رسید غره رجب بجان انکه نه جادی و
 بر کاروان قویش که از طایف بکمی آمد تا خانه غنیمت بدست آورد و چون نزدیک بدین رسید
 تا انعامت ایستی که دلالت بر فرصت حمل کند نازل شد و بدو عن غنایم راجعه حضرت صید نمود
 بقیه بر یاران خود قسمت کرد و این اول حملی است که برای حضرت و کرد کرد و چنین غنیمتی است
 که میاست کمان قیمت یافت و حضرت صید بلا حفظ است رجب که از شهر حرم بود غنیمت ازین
 قبول نفرمود تا آنکه حکم الهی در رسید و حضرت غنیمت را قبض نمود و قیمت فرمود و چون عثمان بن
 و حکم بن کعبان اسیر شده بودند قویش فدیه جهه خلاهی آنها فرستادند بنا بر آنکه سعد بن ابی وقاص
 بن غزو ان که داخل این سریره بود و بتقصی شتر کم شده با نپس مانده بودند حضرت و فرمود که هر که آنها
 باز آیند اسیران شمارائی بمانند بعد از ان که هر دو آمدند حضرت عیسی آن دو تن را با سلام دعوت کرد
 حکم ایمان آورد و عثمان منکر بر گشت و بر کوفه زد و چون حضرت رسیدند که ابو بقیان با کاروان
 قویش از شام بکمی آید بنا بران با جمعی از انصار و مهاجر بر راه ایشان روان شد و ابو بقیان گاه
 از قویش استمداد نمود و نهصد و پنجاه نفر حاضر آمدند و در میان ایشان هفتصد شتر و صد اسب بود و مجموع
 سواران و بعضی از پیادگان زده و آشفته لیکن ابو بقیان راه کرد آینه بکمر رفت و بقویش
 پیغام کرد که کاروان سلامت حرم رسید شما نیز مراجعت نماید ابو جهم هفت باز نگردم تا بعد از کرم
 قوم بالفروغ بجن او عمل نمودند و از انجا حضرت رسالت مرتبت با سید و سیزده کس که قریب
 هشتاد تن از مهاجر و باقی انصار بودند و هشتاد شتر و صد اسب و شش زده و هشت شتر و
 در حرکت مسارعت نمود و در حجه هفتم رمضان در نواحی جاهلها بدر تلافی و یقین و
 و فرشتگان ابی سوار حکم آوردند که رسیدند برادر رسیدند و هشتاد نفر از مشرکان که احوال از انکه
 کشته شدند و هشتاد کس که عباس و عقیل ابن ابیطالب در آنها بودند اسیر شدند عباس و سعادت
 اسلام دریافت و دیگر اسیران فدا داده خلاص شدند و از ارباب توحید چهارده کس تربت

شهادت چشیدند و آنحضرت ص بعد از پنج غلام بر چهار مهر که قسمت نمود و آنهار که شمشیر منبر حجج
و شتر خاصه ابو جهل آنحضرت ص برای خاصه خود اختیار کرد و بعد از آن دو الفار بعلی مرتضی کرم الله وجهه که در پیک
پست و چهار نوک و از دست او بدو رخ شتافتند و بدید چشید و همدینا آنحضرت ص بغزو بنی قریظ
برآمده تا بازوه روز چهارشنبه را محاصره داشت و بالبحر و ممالک عبد الله بن ابی سلول از سرخون آنها
در گذشت و جلای وطن فرمود و چون ابوسینان بعد از غزوه بدر سوگند حورده بود که بر خود و غنای
و بازن صحبت ندارد تا از محمد صلی الله علیه و آله و سلم کینه کشکان بدر کشد پس با دو سبست سوار و ب
چهار صد سوار از مکه معظمه بوقت سهیل مدینه معظمه آمد و مردی را از انصار که در آن ناحیه بود
و چند درخت خنار اسوخه رو بگریز نهاد و آنحضرت ص بدینال او برآمد و او از غایت ترس ایستاد
سویق داد که جهت را و برداشته بود انداخته رفت و از نیمه این غزوه را غزوه سویق نامیدند و در مسئله
رقیه بنت رسول الله ص که زوجه عثمان بود وفات یافت و ابولعب بعد از اجتماع واقعه بدر از
غایت خون و اندوه عده بیرون آورده بدو رخ شتافت بقیة سال سیدم از هجرت
چون بغزو ذی امر که از غزوه انار نیز گویند هفت نمود کفار در قتل جبال پریشان شده بجنگ
پیش بنامند اما در روزی که آنحضرت ص بواسطه کثرت باران حامهای نمناک حوز را بر درخت
در سایه آن استراحت نمود و بود و عثور که بزیارت جماعت در قبله بنی ثعلبه و محارب اعتبار داشت
شمشیر کشید بر سر آنحضرت ص آمد و گفت کجاست که ترا حمایت کند حضرت ص فرمود برود و کار من
فی الحال جبرئیل جان پر بر سینه او زد که تیغ از دستش پنهان پس بغیر بر حاسه و شمشیر بر داشته
گفت کجاست که ترا حمایت کند و عثور گفت ای کجاست که مسلمان شد و در همین سال ترویج اسلام
و در آنحضرت ص عثمان واقع شد و حفصه بنت عر خطاب و زینب بنت عریمه را آنحضرت ص
بعقد خویش آورد و همدینا ابوسینان با سه هزار مرد که بغض نواز از اهل زره پوش بودند و دو سبست
اسب دس هزار شتر داشتند بدینه توجه نمود آنحضرت ص خواست که در مدینه متحصن گشته بماند

از کتب معتبره جمعی روز جمعه چهارم شوال سال پنجاه و شصت و هفت با هزار نفر متوجه حرب گردید و عبداللہ بن ابی سلول
 با سیصد کس از راه برگشت و روز دیگر قریب یکوہ احد مایره قتال اشتغال یافت تخت کھا و مغلوب شد
 چون کمانان بکوفتن عینت شعل شدند کھا رگله آورد و اهل ایام را منہر تم س خشد و زیاده از چهارده
 پیش آنحضرت ماند و مضمت و پنج کس از مومنان کہ حمزہ بن عبدالمطلب و عبداللہ حبش از انجمله بودند شہید
 و از کھا رست و در نفر قتل آمد و در انروز دندان بھایون آنحضرت بر رخ مسک عتبہ بن ابی وقاص کشید
 و بروایتی ابن قتیہ لعنہ اللہ شمشیری بذات مبارک آنحضرت رسانید چنانکہ بھرب آن در کوکی افتاد و ان
 مردم ہنہاں گشت و شیطاں فریاد برآورد کہ محمد بنعلی رسید در آنروز علی مرتضی کرم اللہ وجہہ کا رزاری نمود
 از کسمہاں و از انکہ لافنی الاعلی لا سیف الا ذوالفقار و اکثر اصحاب رضی اللہ عنہم داد مردانگی دادند و
 کھب ابن مالک انصاری آنحضرت را در کوک افتادہ یافت و مسلمانان خبر جہاں شہیدہ از ہر طرف
 بھار شش شتا فشد و حضرت عیسیٰ بن نبی ثعلب احد رفت و ابوسفیان بعضی از ہنخان کہ تفصیل انہما موجب
 تطویل است بر زبان آوردہ گفت کہ موعود میان ما و شما سال دیگر بدراست و بکہ روان شد و حضرت
 پر شہداء احد نماز گزاردہ فرمود کہ ہمان جا مہری خون آلود دفن نمند و روز دیگر خبر رسید کہ ابوسفیان
 ہار جنباں قتال دارد ہنہا بران آنحضرت تا موضع حمراء الاسد ہتاقب رفت و کھا رجالہ بکہ شہید شد
 و حضرت ہدینہ باز آمد چون بعد از واقعہ احد سلافت سعد بن زکریہ بود کہ ہر کس ہر عاصم بن ثابت کہ
 کشند و پیراوست نزد وی ہر حدیث بانگس دہد قوت طبع نفیان بن خالد ہزلی در حرکت
 ہفت کس را ہلاکت حضرت فرستاد تا اطہار اسلام نمودہ التماس نمودند کہ جمعی کثیر از قبیلہ مایمان را
 فوجی از ہنہا بہ ہرست تا تعلیم قواعد شریعت م نمایند حضرت دہ کس از کھا را صاحب کہ عاصم از انجمله بود
 تعیین نمود چون نزدیک ابی کہ جمیع نام داشت رسید ندی اران منافقان ہنتر رفتہ ہنہا را خبر کرد
 و او بادوہست کس آمدہ یحیٰ است ہنہا را بچنگ آرد اما مسلمانان جبک نمودند و عاصم و ہفت کس دیگر
 شہید شدند و حبیب بن عدی و یزین دشمنہا را بکشتہ عاصم چون شہیدہ بود کہ سلافتہ مذکورہ کہ کھا

سرش شراب آشفته عصمت جسد خود از مناس و دست کفاز در خواست و هرگاه مشرکان خواستند که
سرش از تن جدا کنند بکلمه ایزدی زنجور بدن عاصم را فرو کردند و کجی خواستند نزدیک آمد و چون شمشیر
سیلی در رسید و جسد را بر دو مشرکان آن دو اسیر را بکمر برده بفرستادند و قیام هر دو را برادر کردند و
بن عدی را جهنم آتش را برادر کردند آشفته محافل بر او می کشیدند آنحضرت زین عوام و مقداد بن الاسود
جهنم آوردن جسد خصب بکمر فرستاد و آن هر دو شمشیر می کشیدند و محافل را غافل باقی می گذاشتند و از پیر در پیش از
گرفت و با اتفاق برگشتند و قیام از منور است مطلع شده تعاقب نمودند و چون پیشان رسیدند زین را پیر
خصب را از پشت زین بر روی زمین نهاد و فی الحال زین را بر او فرو برد و کفاز این اسیر بدیده
بکمر برگشتند گویند که سفیان بکشتن عاصم و اصحاب او فرستادند گشتن جمع سپاه بر او سخت تاجی از آنحضرت
شد بد آنحضرت عید آمدن این را بفرستاد تا در شبی که آنکس بر خواب غفلت زفته بود سر او را از بدن
جدا ساخت و **فصل در بیان آنحضرت** در اوایل امسال آنحضرت با همسر ابو بکر عاقل
بعثت از زاد و صحرای مدینه به مدینه و عروین امیه ضمری از آنجمله بودند با دست و اهل بچه فرستاد و
بن طفیل برادر زاده ابو بکر را با جمعی کثیر از اصحاب تا حته غیر عروین امیه ضمری همه را بدرجه شهادت رسانید
عروین بجنب مدینه شافته و مشرکان از قبله او در جواب یافته بکشتند و آمد و آنحضرت گفت حضرت
رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود که این دو شخص در امان بودند حال ادای دین ایشان واجب است
بعد از آن بخصم بنی نضیر که هم سوخته آنحضرت بودند آمده در باب دینت آن دو شخص را زیاده
طلبید و چون بطلان هر قبول نمود به باطن عذر اندیشیدند و آنحضرت پاکانیدن هر یک را بکشت
و بنی نضیر پیغام کردند که چون نسبت بمن عذر کردید ازین دیار بیرون روید والا بعد از ده روز که کشت
از شما در اینجا بماند کردن زنند یهود بموا عید و اغوای عبد الله بن ابی سلول فریبته شدند و حضرت
بنو امی قلعه ایشان گرفت و محاصره نمود و پس از چند روز از مدینه آمد عبد الله بن ابی سوس که کشته کس نزد
خیزان شد و ستادند که مارا بکشد از مدینه بیرون رویم آنحضرت جواب داد که امروز سخن در قبول نمی یاب

نقیض

صفت

تیمم

عده

عده

مکر اسلحه خود بکند از دید و امواتی که موافقی شمار توانند داشتند برید و بقیه را بکیند جهودان رانیده
جلای وطن اختیار کردند و آنحضرت با یقین و عده مجاری که روز احد در سال چهارم بعهد بر رانیدند
داشت با هزار فغان کس بیدار رفت و ابو سفیان نیز از آنکه بر آمد لیکن از عمرت غله که در میان
مشترکان بود هر اس خورده برگردید و آنحضرت هشت روز در بدر بوده مراجعت فرمود و در سال
ایه تحرم خمار زل گشت و در همین سال زینب بنت خویله روجه آنحضرت و فاطمه بنت اسد و اله
علی کرم الله وجهه وفات یافتند و آنحضرت ام سلمه را با خود عهد فرمود و **وقایع سال پنجم**
چون حاکم دومه انجمنال قصه بدیدند داشت حضرت با هزار کس بد انضوب بر آمد هزار مشوق گشتند
و او در میان حضرت بدیدند مراجعت نمود و بنا بر آنکه حارث بن ابی ضراره سردار قوم بنی مصطلق
خیال حرب نمود حضرت متوجه آنستند و بعد از ملاقی فریقین ملائکه بدو لشکر اسلام نمودند و بنی
و بر و پشمار بدست آمد آنحضرت از جمله اساری بره بنت حارث بن ابی ضراره را در حرم خود
جاداد و جویری نام نهاد و اهل اسلام جمع نسای بنی مصطلق را بجهت آنکه بدو خویشان حرم علی
پندل رقیقت گرفتار باشند ادا کردند و درین سفر میان سنان بن و برجهنی انصاری و حجه
بن سعید غفاری مهاجری بسبی نزاع واقع شد و هر دو فریق مهاجر و انصار با شمشیرهای کشیده
جمع آمدند و چون معلوم گردید که حق بجانب سنان است مهاجران خاطر جوئی وی نمودند و چون
اینفقه عبد الله بن ابی سلول منافق شنیدند سخنان پربشانی بجنب رسالت و ارباب محبت
بر زبان آورد و سوره منافقین در آن باب نازل گشت عایشه را گوید که درین سفر همراه آنحضرت
بودم وقت کوچ بعضای حاجت بیرون رفتم کردن بنزد من از کردن کیست در تفحص آن دیندار
هو و ج مرا بردند و دانستند که در هو و ج است چون کردن بنیاد فم بمنزل آدم و بچکس را بنا فم صفون
بن معطل سوانی از عقب لشکر رسید چون مراد بدانا آمد و انا الیه راجعون برخواند بر سر خود
سوار کرد و بمنزل رسانید اصحاب گفت که مقصدی آن عبد الله بن ابی سلول منافق بود

قصه

والتی می
خندق

در از گردنه و مزاج آنحضرت با خود میفرماید تا آنکه رسول آمدند رسید و ده آیه مبنی از برای است
و عصمت من مارل کردید آنحضرت ایات منزله بر صاحب خانه و اجراء حد قدف بر قافان
و نوبت دیگر هم کردن بندهای بسته در موضع صلصل که آب نهامت کم شد و آنحضرت برای بازین
توقف نمود و آیه تیم نزول یافت و عند رینال زینب بنت جحش را که سابقا در حاله کجای زید بن حارثه
عقد فرمود و عند رینال غزو خندق بوقوع پیوست توجه نمودن ابو سفیان از آنکه بدین با چهار هزار یهود
بنی نضیر که جلای وطن شد و بر مخالفت حضرت با و عهد بسته بودند و بنی عطفان و قبایل دیگر و بنی
این خبر کهنه شدن خندق یونان آنحضرت در شش روز بدامن کوه سلع واقع قریب مدینه و اغوا
نمودن حبشی ابن اعطب بنی قریظ صاحب عهد و پیمان بنی اوقاز زمان را بشکستن عهد و پیمان
با ابو سفیان و بکنار خندق آمدن کفار جهنه کارزار و معینتی از خندق پیدا کرده جهاندن عمرو عبود
که شجاع ترین قبایل عرب بود و سر کس دیگر سپاه را بر آنطرف خندق و بستن سید ابرار شمشیر و
برگر جیدر که از گرم اند و جبهه و بدار البوار فرستادن آن شهر پیشه دغا عمرو عبود را با مخالفان دیگر
و بر زبان که زانند حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم لمبارزه علی ابن ابیطالب یوم الخندق ایل
من اعمال امتی الی یوم الیقامه و نزد رسول پنهان آمده ایمان آوردن نعیم بن مسعود و عطفانی و باز فیه
بطایف محمل نفقه انداختن در میان قبایل یهود و کفار قریش و بی اعتماد شدن آنها از یکدیگر و در
مستط نمودن مرسل الیراح لشکر با دیگر کفار کونسا و غراب و ویران شده بر کشتن هر قبیله با و طان
خود را و اوقات این غزو است و همین که رسول بمیزان شریف تشریف برده سلاح انداخته
غسل فرمود و جبریل بر اثر شری سوار بصورت رحیمه کلبی آمد و گفت یا محمد هنوز ملائکه مسیح و مکمل اندوختن
چنانست که اندرین روز بجنگ بنی قریظ توجه نمائی و آنحضرت با نوقت بجانب قلعه بنی قریظ
فرمود غزو سه هزار کس ملازم آنحضرت بودند چون پیست و پنج روز از زمان محاصره که شش یا چهار
یهود از قلعه فرود آمدند و محمد بن مسلم دست و کردار مردان آنها که مقتصد نفر بودند به دست

بن سلام جهت ضبط جهات ایشان بجهت رفت و در آنجا هزار و پانصد ششصد و سیصد و شصت و دو نفر
 و پانصد و بیست و نواشت و اوانی بسیار آورد و انرا فرستاد روس که در زمان جاهلیت هم سوختن بنی قریظه
 در خواست عفو می نمودند و حضرت سعد بن معاذ را حکم کرد و او سیان بر این معنی را می شنید و کس بدین
 فرستادند تا سعد را بکشند که او در حال آنکه در جنگ خندق تیری بدست خود رسیده خون روان گشته
 و او دعا کرده بود که الهی چندان امان بیاور که میوه و بنو قریظه را براد خویش منم و این عقیقت قبول شده و چون
 از رفتن باز مانده بود لیکن از غایت ضعف نتوانسته بود که در غزو حاضر شود و قصه او سیان آورد
 رستایند و او بعد از استیازه گفت کم میگویم که مردان را بکشند و زنان و کودکان را ببرد و بکشد و اموال
 قتلست شود رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود که ای سعد عجبی کردی که حق حل و علا بالای هفت است
 همین حکم کرده بود انگاه همه را بکشد و بر دهن و علی و زهر رهنی انداخته همه را گردن زدند و پس از کشتن
 بنو قریظه خون از جراح سعد روان شد و بر وضه رضوان فرامید درین سال ماه بگرفت آنحضرت
 نماز خسوف که از او تا مبعی کردید **فصل ششم از هجرت درین سال آنحضرت بطلب خان**
 بن ثابت و اصحابش بطرف نوگیان روان شد و آنجا که کشته در کوهای حکم تهن نمودند
 تا مشاهدی بر رفته جهت ایشان از زین طلبد و باز گشت و بعد درین سال بواسطه قتل باران بیرون رفت
 و بی اذان و اقامت دو رکعت نماز گذارد و دعا کرد و همان لحظه بحاج عنایت ریان گشت
 درین سال سرایا و غزوا بسیار بوقوع انجامید اما خوفناک عن الاطاله بر ذکر جمعی از غزوه حدیثه اختصار
 که در سال ششم حج فرض شد و حضرت بحجاب دید که زیارت کعبه رفته عمره کرده و بکعبه بیست
 گرفته این خواب با اصحاب گفت همه خوش شانس شدند انگاه حضرت با هزار و چهار صد کس عازم
 مکه شده و بعضی دیرتری با خود برد و لپک گفت و بعد از قطع چند منزل خبر رسید که قریب لشکر
 جمع نموده بموضع مدح آمده اند میخواستند اهل اسلام را از اطراف بیت الله اطرام مانع آیند حضرت
 بموضع حدیبه رسید نامه فتوا را نوزده آنحضرت سر جانی اقامت کردند که آب کم داشت حضرت

الرضوان

تیری از قنیل خویش برآورده فرمود و آنچه نهادند همان لحظه آب بسیار شد اگر چه رسولان قریش
نزد مخزن خود است مگر آمده معلوم نمودند که برینست که از درن عمره آمده و خیال قتل نیست با همچنان
در مقام طعنان بودند آنرا از عثمان بر سالت نزد انطا یفر رفت گفتند اگر ترا میل طواف خانه است
ما نمی نیست گفت من پیش از رسول زیارت اقدام ننمایم قوم در خشم شده آنجناب را اجازه حرکت
ندادند و انیس در حدیث خبر قتل عثمان پیش می کرد ایند آنحضرت روی با صاحب آمده تجدید بیعت نمود
و بعد بقدم اطاعت پیش آمدند و این بیعت را بیعت الرضوان نام نهادند درین اثنا شبی بخانه تن از قریش
بعسکه خیر البشر آمدند و محمد بن مسلمه حارث که بعد را اسیر کرده نزد حضرت آورد و روز دیگر سهل بن عمرو
بلاذنت حضرت تا فقه گفت حسن عثمان با سقواب اهل رای نبود جمعی سفها برین حرکت اقدام نموده
ملقب است که مردی اسیر آمده اند بگذارید حضرت فرمود که هرگاه عثمان پیاید خواهیم که انست پس عثمان را
نزد حضرت و آنحضرت بخاکش را که در چون قریش بر بیعت الرضوان واقف شدند چند بر مصلحت
نزد حضرت فرستادند بشرط آنکه امسال از اینجا باز گردد سال آینده بقضاء عمره قیام نماید و تا مدت سال
میان مسلمانان و مشرکان قیال نباشد و هر کس از مشرکان بجهت و زینهار رسید ابرار در آید قریش متضرر
نگردد و هر کس خواهد هم سوخته قریش باشد اهل اسلام با و توفض نرسانند و از بیت پرستان بی خصمت
ولی خود هر که پیش حضرت آید اگر مسلمان شده باشد او را باز فرستند و از مسلمانان هر که مرئنه
پناه توفیش برد او را نگاه دارند و سال دیگر که حضرت جهت قضاء عمره بکه آید زیاده از سه روز توفش نماید
و پنجم صبی الله علیه و آله وسلم اینعتی را قبول فرموده گفت هر که از ایشان نزد ما مسلمان آید ما او را باز گردانیم
خدا ایتالی او را غریزی روزی که داند هر که از ما اعراض کند و بسوی مشرکان رود ما را با و کاری نیست و بر
مبارک را ترا شنیده و شتر از اقبان نموده و اصحاب از بیضا طه بغایت طول و محزون گشته بگر است نام
شرط متابعت حضرت بجا آوردند و حضرت بیست روز در حدیثه ماندند مراجعت بدین نمود و در ایام
بودن حدیثه آمدن جماعتی از زمان مکه بجز مشرکان و با خواستن کفار و نزول وحی در باب

فرستادن زمان مومنه بکافران و بودن زن مومنه در نکاح کافره داشتن مومنه زن کافره
 در نکاح خویش و مطلقه شدن اصحاب رسول هر زنی کافره را که در نکاح خود داشتند و در هنگام
 مراجعت سلام آوردن ابو بصیر عتبه و دو کس فرستادن قریش بطلب او تسلیم نمودن حضرت جبهه
 ایفاء عهد ابو بصیر را بانهما و در انسانی راه داشتن ابو بصیر کی از ان دو کس را که بجهت آمدن دیگر می نزد
 حضرت و رسیدن ابو بصیر از پی او و کشتن اینکه یا رسول الله تو بعد خود وفا نمودی حق تعالی رحمتی
 و فرمودن حضرت که عجب فروزنده اش جنگست اگر بی هم با و اعانت کند و مجروح شدن ابو بصیر
 ایخوف و دیگر آوردن او موی مکره و ان قریش و از آنکه آمد محو شدن ابو جندل پسر سل بن عمرو
 با او چو سبتن نوا اسلام ازندگان اهل مکه با آنها و سدر راه شدن بکافران و عجز آمدن قریش
 فرستادن کس نزد حضرت که ما این شرط بر انداختیم هر که از ما نزد تو آید در امان تو باشد و طلبت
 حضرت انگاه را بدین در کتب مفسر مسطور است در اوقات بازگشت از مدینه مدینه سوره
 انما نازل کردید و بعد از ان حضرت عیسی بنی ملک جسته و هر قل قیصر روم و خسرو پرویز فرمانی
 بدین و مقولش بادشاه اسکندریه و حارث بن ابی ثمر غسانی حاکم سرشام و عده بن علی خنی ولی یام
 مکتوبات نوشته با سلام دعوت فرمود هر قل با خود معرفت ملت محمدی بقبول اسلام موافق نشد
 و پاره نمودن خسرو پرویز نامه های را و رسیدن دو کس فرستاده باذان فرمان فرمای بن حکم خسرو
 بدین جهت بردن حضرت عیسی بنی و جواب دادن خیر البشر رسول الله که باذان بگوید که پرویز کار
 در شب گذشته خسرو را بقتل آورد و پسرش شیر و بر تخت نشست و بر کشتن رسول الله و کشتن
 باذان و درین اثنا رسیدن مکتوب شری و به با و در عدم توفیق سید اول و وفای شدن تاریخ
 خسرو و سخن حضرت و مسلمان شدن باذان از کتب مبسوط مفضل معلوم میگردد و سلاطین دیگر بجز
 حضرت شرایط تعظیم بجای آوردند و تحف و هدایا فرستادند لیکن بقبول دین توفیق نیافتند **سالی**
هشتم در میان با هزار و چهار صد نفر به نیت فتح خنجر بنی قریظ آن نزول فرمود و مسلمانان

آورد و
 نجاشی مضمون خطبای اطلاق فرمود

در محاصره یهودان سیجا آوردند و حصا افلا و حصیر مشق و قلع صعب مفتوح گشت و چون نوبت
فوق رسید حضرت را در دسری روی نمود و مفسس غنیمت معرکه آرا میباشند و هر روز رایت سیجی از اکا میبار
یا انصار دباد و بجنگ میفرستاد و بنا بر آنکه در کشایش قلع مد کون چند روز توقف افتاد حضرت فرمود که فردا
علم را بر دی ستیزند و غیر گیرند و میسوم روز دیگر ثراف میبار و انصار جمع آمد مشطر اللفات بودند حضرت
پرسید علی کجاست او از دادند که زحمت کند چنان بروی کستیلادارد که پیش پای خود را نمی بیند حضرت
فرمان داد که او را پیکار از باران انجتاب را حاضر ساخت و حضرت و آن اب میبار که در شش
رجعت تا عارضه نه زایل شد آنکه رایت را با و داده و حرب فرستاد و یهودان هجوم کردند و در اثنای
کرو فرسار دست امیر المومنین حیدر پیش از انجتاب از غایت غضب در قلعه را که زود از نمایان جهان
از تحریکش عاجز بودند برکنده بجای سپر بردست نگه داشت و چون یهودان امر بدین مشاهده کردند
زینهار خاموش شدند و امیر المومنین بعد استیجاره اب را باین شرط امان داد که هر مردی شتر و ارطعام برداشته
از آن دیار بیرون رود و اگر نهان دارد خون یهود بدر باشد و چون علی رضی کرم الله وجهه بگذشت
سید انبیا آمد آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم با استقبال او از نیمه بیرون آمد و برادر گرفت و میان هر دو
جشنش بوسید و بیسی شادی نمود و از چهره که گمانه بن ابی الحقیق یک پوست شتر مملو از زو و زو پنهان
نموده بودند و بوقت این شرط چون یهود میبار گشت و حضرت اورا تسبیح محمد بن سید نمود که عوض برادر خود
که خیر باین گشته بودند بگشت و آنحضرت در نر خون میبار یهود در که گشت و قلع و حصن غیر محصور بدست
مسلمانان افتاد و بصفیه زوج کمانه بن ابی الحقیق را آنحضرت در حباله کجج آورد و در جنگ خیر از اسلام
بازنده نفر بفرستاد و بوسید و از یهود و زو و سب کس بدفرج شتافتند مقدمه بدیه فرستاد
زینب بنت حارث یهودی بزغاله مسوم با آنحضرت و بعد از یک لقمه اول بیرون از داخل از در
و کشتن با احباب که این کوشت باره بزبان حال با من سخن آمد مسوم ساخته آمد و دست
باز داشتن اصحاب از خوردن در مجلس فوت شدن بشرین بر آنکه آنحضرت از آن کوشت فرورده بود

و حیدر در حصار رفته و بی یاری یک چشم
خود را تقاریر و ابوالوار فرستاد

از حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم

و طلبه اش بن یهودیه و استفسار سبب و گفتن او که با خود اندر نیدم که اگر ملک باشی ز هر دو تو اثر کنی و اگر
 در دعوی نبوت صادق خدا ترا می فطنت نماید و سخن خود را حضرت از یهودیه بعد پنج خبر واقع شده و باقی
 دیگر حضرت متوضی بود آن خبر نگرید و مزاج بر ایشان باز گذارست تا هر چه حاصل شود نصف بر بلال
 رسانند و بقیه در اجره خویش بردارند و بعد ازین اثنا یهود مذکور بن یوشع را نزد حضرت و نسبت طالب
 مصالحت گشتند و برین قرار یافت که یهود نصف اراجی حضرت تسلیم نمایند و بعد ازین صورت حضرت سکت
 از زمینها را باطله زهر ارضی انداخته بخشید و در آن باب حجتی نوشت و بعد ازین و لاجعفر بن ابیطالب با طایفه
 از مسلمانان که در حبشه بودند رسیدند و بعد ازین اوقات مراجعت بطرف مدینه زوری حضرت مصطفی
 سر مبارک در کجای علی مرتضی کرم الله وجهه نهاد و آن را و می ظاهر شد و پس از آن بجلال بر آنکه انساب خود نمود
 و علی نماز دیگر گذارد و آنحضرت دعا فرمود تا انساب مراجعت نمود و ولایات نام فاعصر که دارد و نیز درین
 قضیه لیلۃ القدر واقع شد و روایت کنند که شبی آفرینش خواب گرفت آنحضرت فرود آمد و بلال عجب
 صبح نامور شد قصارا او نیز مغلوب خواب گردید تا انساب بر آمد و اول کسی که پیدار شد حضرت ع بود
 امر کرد تا از منزل باز کرد و مقداری راه رفته فرود آمد و وضو ساخت و بلال را فرمود تا قاضی گشت
 و بروایتی بانگ نازیز گفت و ناز بجاعت قصا کرد و پاران فرمود که سبب غلبه خواب یا فاعصری
 اگر نازیکی از شما فوت شود و من که پیدار گردد و یا بیا و شل آید قصا کند و انانی قطع منزل یهود و او را
 بخار بشتافتند و نریمت خورده جان و مال خود عرضه تلف ساختند و یهود تیمار استماع این خبر خوف
 خورده جزیه قبول کردند و در یقعه این سال نریمت داد و عمره قصا باد و هر کس بکبر رفت و منتر کان
 تا سه روز که سید عالم بطواف توقف نمود از حوالی حرم بقلل جمال رفتند و میوه بنت حارث و ملایه
 که خواهر زن عباس بود داخل حرم محترم فرمود و بدین بازگشت **و قلع سال هشتم از هجرت**
 درین سال خالد بن ولید و بن عاص و عثمان بن طلحه بن ابیطالب اسلام آوردند و بعد ازین سال سریعت
 که نام قرینه است بر زمین سام واقع شد و مساندن حضرت خیر البشر مکتوبی نزد حاکم بصری صاحب حارث

و بقول بعضی حکم نمودن تعالی

و آنحضرت فرمودند که کلامی که در این روز
 شرم بقدم جویانست خیر و غنایم چشم را بختار
 و صاحب بر حبشه است کرد

بن عمیر و کشته شدن او در منزل موافق زمان شریح بن عمرو غسانی ملک شام و بعد اطلاق
 تعیین نمودن حضرت عیسیٰ هزار گسل با میری زید بن حارثه و فرمودن آنحضرت که اگر زید شهید شود
 جعفر بن ابیطالب میر باشد و اگر جعفر شهید شود یا بعد عبد الله بن رواحه یا اوست قیام نماید و اگر
 عبد الله از عالم برود و مسلمانان هر که از آنها میروند خود گردانند و هنگام تلاقی فریقین بجهنم رفتن
 برادر شریح بن ابیطالب و بعد خواستیم از قیصر روم و دیگران و جمع آمدن صد هزار گسل و پس
 تقابل فیتن و شهید شدن هر سه امیر لشکر اسلام و اتفاق نمودن مسلمانان بر امارت خالد
 ولید و نصرت یافتن او بر کفار و بر کشتن خدمت سید ابرار و مرتجع شدن حجاب روضه حبیب
 مویه از پیش نظر سرور اعیان و مشایخ و فرمودن خالد بن ولید و جعفر بن محمد و جعفر بن محمد
 از شمشیرهای خدا را است خالد لقب شد نشانی سیف الله و جهنم قلم شدن هر دو دست جعفر
 عوض یافتن دو بال از یاقوت سرخ و محاط گشت گردنش بچرخ طیار از سواران این سریر است
 و در این سال میان بنی بکر هم سوختن و قیاس و بنی خزاعه صاحب عهد رسول الله صلی الله علیه و آله
 نزاع افتاد و کفار قیاس بنقض میثاق آنحضرت بنی بکر را بسلاح مدد نمودند بلکه لباس تغییر داده و بکر
 خزاعیان بخون برزد و بعد از خدود این حرکت پشیمان شده ابو سفیان بدین سبب تا در تجدید
 صلح کوشید و دست مصالحه زداده کرد و اندکی قبل مقصود بر کشتن و سید عالم با اجتماع سپاه فرمان
 داده و ستم رمضان از مدینه بیرون آمد و در انسانی طی منزل بروایت اقل عدو لشکر اسلام بدین سبب
 و عباس بن علی از آنکه تشریف آورده ملازم دکان گشت و ابو سفیان ابن خطاب بن عبد المطلب و عبد
 بن ابی امیه که آن یک پسر عمه رسول الله ص بود ایمان آوردند و چون بچار فرسخی که رسید منزل نمود
 عباس بن علی بر حال قیاس ترجم کرده خواست که ایشان را بنبی نماید تا بگویند حضرت شایسته ایمان
 حاصل کنند بنابراین بر استرخاص آنحضرت ع سواری شد و بکه توجه شد و در راه ابو سفیان و جمعی
 دیگر که پیوسته بر آمده بودند باز خورد و ابو سفیان چاره جوی شد عباس او را بر پس از سر سواری است

ششصد و سی و دوم
 را بعد از زوال و میران

و بعد از آنکه آمد و نزد حضرت آمد و در میان عباس و عمر بنی سعد و عیال و اهل و انساب بسیار شد حضرت
او را با سلام و دعوت فرمود و عباس از ضرب تیغ عمر برسانید تا ابو سفیان کلمه توحید بر زبان را ندید
عباس گفت یا رسول الله ابو سفیان را بر تبه شخص فرما حضرت فرمود کسی که در سرای ابو سفیان
مسجد حرام در آید و کسی که در بند و پیرون نباید در امن است پس ابو سفیان بر پستل پهل پیشتر بکه
شسته بشارت امان باهل حرم رسانید و حضرت پیغمبر رمضان بکه توجیه فرمود و موافق بخت نبوت
یکی مرام دیگر نشد مگر جمعی از صحابه کفار زیاده سری نموده بفرار رسیدند و رسول از کز راه سر و نشسته
زنده پوشیده و خود بر سر کرده با اکابر مهاجر و انصار سوار مسجد حرام تشریف برد و لیلیک کو باطل
پست اند نمود و نوای خانه را از لوث اصنام پاک ساخت بی چند بزرگ را در موضعی بلند نهاده بود
علی کرم الله وجهه و خدا شست که یا رسول الله پای مبارک بر کتف من نه و این اصنام فرودار
انحضرت فرمود یا علی ترا طاقت نقل نبوت نیست تو پای بر کتف من نه و این کار بکن علی کرم الله وجهه
استثنا لا فرموده عمل نمود و در بحالت حضرت رسالت مرتبت از وی پرسید خود را چه گونه می یابی
می بینم که جمع حجب مشکوف شده و سر من بساق عرش رسیده پس بنا را بر زمین افکند و قطعه
و از نزد یکی کعبه حبه ادب خود را بر زمین انداخت و تبسم کرد حضرت باعث تبسم سفار نمود گفت از
چنین جای بلند خود را انداختم و اهل نبوت حضرت فرمود چگونه ترا الم رسد که محمد برداشت و هرگز
فرود آورد گویند سید عالم صلی الله علیه و آله و سلم در گوشه از مسجد نشست و عثمان بن طلحه عیال بطلب حضرت
کلید خانه کعبه از نزد مادر خود آورد و امانت ب حضرت سپرد و حضرت با درون خانه در آمد و بادای نماز
و عرض نیاز پرداخت و در حین بیرون آمدن که بر عقبه خانه ایستاد و کلید بدست حضرت بود و هر
عباس و علی بنی سعد عیال مبالغه نمودند که منصب حج بیت باهل بیت از انانی فرما حضرت عثمان بن
طلحه را طلبید و فرمود که کلام را که امروز روز وفات است و مفتاح تا اکنون در دست انقوم است
نقلست که در از زمان حضرت عیال و تن در کعبه را گرفته فرمود که چه میگویند و چه میگویند بفرمود

حضور بقیه زخم عباسی لوفس بود
و علی را گفت کارش بوفس نام که در آن
تقع رسیده اند که مسند باشد که از دم تقع بنابر

نسبت بخواستن عظمی و مکه جواب داد که خیر میگویم و نیکی میمان میبرم برادر گری و پسر برادر گری که
 بر ما قدرت یافته اند حضرت گفت من با شما همان میگویم که یوسف با برادران گفت برو بدین شما
 از ادراک کنید و صدیق اگر در مسجد بدر خود ابو قحافه را بلا زمت فایز نمود و حضرت اورا بنشاند و دست
 مبارک بر سینه او نهاد تا اسلام آورد و در روز چهارم و عنوان کعب و عبد الله و عیسی و عکرمه بن اخیل
 و معاویه بر موالی سفیان و هند زوجه ابوسفیان اسلام آوردند و پانزده روز در مکه بود و خالد بن الولید
 برای شکست غزی و غزوای راجعه بهم سواع و سعد بن فیروز را بحسب مناسبت برگزید و بنای
 شرک و فساد بر انداخت و بعد از این اثنا بی هوازن و ثقیف مالک بن عوف را بای هزار مرد
 سید برادر آوردند و حضرت با ده هزار سوار مهاجر و انصار و ده هزار طلفای مکه بطرف مخالفان
 نهضت فرمود و در وادی حنین مقابل دست داد و بنا بر آنکه گذرگاه سپاه نصر است تنگ بود و
 مالک بن عوف در همین نخست جوهر اسلام انهرام یافت تا آنکه زیاده از چهار کس نزد حضرت نماند
 آنکه عباس اصحاب را ندانده قریب صد نفر جمع گشتند و با کفار آغاز مفاکه نمودند و حضرت میگریخت
 بدست آورد و بسوی مشرکان انداخت و از دشمنان چکس نماند که سنگریزه در پیشش نیفتاد و متخال
 لشکرهای مدعو و کفار باقی و جوهر نیکیت یافتند از سپاه خواجه کونین چهار کس سعادت یافت
 یافتند و هفتاد نفر از مخالفان بدو زخم شتافتند و شش هزار برده و بیست و چهار هزار شتر و چهل هزار
 اوقیه نقره و زیاده از چهل هزار کوسه در تحت تصرف اصحاب توحید آمد و چون مخالفان باوطاس
 و حصار طایف و بطن نخله که ریخته بودند جمعی باوطاس فرستاد تا کارگر بچکان تمام نمودند و بنام
 بطایف تشریف برد و هر ده روز بجا صره پرداخت و در اندک روز دوازده نفر شتر بیست و هشت
 و عید اسیران بکر از آنجمله بود و چون قلم قضای برین جاری بود که دران اوان فتح طایف میسر گردد
 بی انصرام هم بمنزل جران مراجعت نمود و بقیع غنایم حنین پرداخت و نومسلمان را بجهت تالیف قلوب
 بیشتر از دیگران بخواخت و وفد هوازن آمد اسلام آوردند و اموال و اسیران ایشان باز گردانید

پیش محمد و در آن روز با تمام اهل طلفای حنین
 آمدند و بکسی از یوم بقیع غنایم حنین
 و در آن روز با تمام اهل طلفای حنین

حنین

عقاب سید را در کوفتی خود گذاشت

بیت

و ملک بن عوف از حصار طایف آمد و همدان منزل قبول دین را فرار شد و آنحضرت دو از دهم
 در یقعه از آن منزل احوال بسته بکشته شریف برد و طایف نمود و بعدینه مراجعت فرمود و در بنیال ابراهیم از ماریه
 فرستاده مقومش باد و آنکه ندیده تولد نمود و زینب بنت آنحضرت بخت فرامید و برای او تابوت
 ساختند و اول تابوتی که در اسلام ساخته شد آن بود و بعد بنیال ساختن منبر بوقوع انجامید و درین باب
 روایات مختلف نوشته اند حال آنکه آنحضرت پیش از آنجا منبر پشت مبارک برستونی از سنه نهانی میبناوه
 ایستاده خطبه میخواند و بروی شاق بود و از در دپای با صاحب خود نکایت کرد پس پنج درخت فرما آورد
 و در زمین مسجد حکم کرد و ایندند روز جمعه بود که حضرت بر آن ستون بکشت و منبر رفت و بنیال خطبه و عفت
 فرمود آن ستون چون او از حضرت میشنید و بدن خود را بدن اظهر آنحضرت ملاصق نمیداد آغاز
 چینی نماله کرد که حق سبحانه تعالی داند و بر وایتی مثل شتر که بچ خود را کم کرده باشد **و قیام سال تمام**
 در بنیال که آنحضرت بر تفسی علی کرم الله وجهه را بقتله علی فرستاد تا بخانه فیس را فرایست و بعدی بن عالم
 کریمت و خواهرش را با برده و اموال بسیار بدینه آورد و انوریت را بمو جت و لخواه او بوطن رخصت
 انصراف داد و او بعد ملاقات برادر خود را بدینه فرستاد تا آمد بسلیمان شد و بنیال آنحضرت
 بواسطه جریمه که از آنجا امارت مومنین بوجود آمد قسم یاد کرده یکماه از مصاحبت عورت دوری کرد
 و در همین سال رجم بیعه غامیه که بر نانا عارف نمود واقع شد چون خبر رسید که تا کم روم تصدیه
 دارد آنحضرت تهیه اسباب سفر فرمود و از خیمه که در مدینه شط بود فرمان داد تا محمودان بمساجین
 معاونت نمایند و اصحاب طریق جو از ندی و کرم مسلوک داشتند خصوصاً امیر المومنین **ع**
 و یستشیر چهار بسته باد و یستاد قیه ثوره صرف آن لشکر کرد و بعد از آنکه بی برادر جمع گشتند
 حیدر کردار کرم الله وجهه را در مدینه حلیفه گذاشته نهضت فرمود و از چهارت هو پیش سعادت ایشان
 بفرست علی منازل میخورد و چون بمنزل تنوک رسید خبر تو جه قیصر غیر واقع بوضوح پوست و آنحضرت
 مراجعت نمود و خالد بن ولید را با چهار صد و پست سوار بر اسب کجدار حاکم دومه بکندل فرستاد و پیشی که

حضرت از منبر فرمود و در گرفت
 و گفت اگر تسکین و سکونم تا در قیامت
 از مفارقت سر نمی آید

و بعد از آنکه بنیال بی الحاکم گشت
 غوه تنوک

و جهت لشکر از قفقز پایان آمد و بود خالد او را با تائبش بدام آورد و برادرش چهارضبط نمود و اخوانی را که
یکی در هزار شتر و شصت اسب و چهار صد زره از قفقز طلبه داشته تسلیم کرد خالد ایالت دو هفته بخندل برد
مقرر داشت هر دو برادر را بجنور فایز انور رسانید تا سعادت ملازمت در یافت و ملوک را ادای جزیه
بلک خود رفت و در بنیال انقدر مردم از اطراف دیار عرب بیدینه آمد و بقبول اسلام سعادت یافته
معاودت می نمودند که انسال بسنه ابو فوف و سوم شد و همدین سال مکررا که بر اصحاب حرب کفار
و ادای اهل ارض فوسا و هر مرتبه منهرم بیدینه آمدند اخوان را شتر پیشه هیچ علی مرتضی کرم الله وجهه را فوسا و
تا و از آنجا که هزار آورد و در بنیال عبداللہ ابی سلول از عالم رفت و آنحضرت بران مرد فتر
اهل نفاق نماز گذارد و هنوز از موضع صلوة برنگشته بود که آنکه ولا تقص علی احد منهم مات بعد از آنکه
علی قبره فرو آمد و همدین سال بخاشی در حبشه وفات یافت و سید کایمات نماز خانه نه گذارد
و ام کلثوم بنت رسول عیال بقا فرامید آخر ذوالقعدة این سال ابو بکر صدیق را با سید نواز فرج
بجانب که فوسا و تا با قیامت حج قیام نماید و خلافتی را تعلیم مناسک فرماید و اوایل سوره برات
بر مردم خواند و بعد از توجه صدیق اکبر جبریل امین آمد گفت که یا محمد حکم چنانست که ادای سال بخند
الا تو یا شخصی که از تو باشد بنا بران آنحضرت علی مرتضی را گفت از غصب ابو بکر بشتاب و اوایل
سوره برات از بکیر و بر مردم بخوند و این چهار حدیث را نیز سمع خلافتی رسان اول آنکه در
درینا به مکر نفس مومن دوم آنکه من بعد هیچ بر نه طواف خانه کعبه را سیدم آنکه بعد ازین هیچ شریکی
حج نکند از چهارم آنکه از اهل کوفان هر کس عهدی موقت با خدا و رسول داشته باشد تا انقضای آن
بر عهد خود ثابت بود و اگر آن عهد موقت نبود تا چهار ماه در امان باشد و پس از در این مدت
اگر مسلمان نشود و خون و مالی او بدر بود و حیدر که از مطابق حکم بشتابت و صدیق اکبر را در یافت
برافتت بکد بکیر رسیدند در هر موقوفی از موقوف حج صدیق خطبه خواند و علی مرتضی کرم الله وجهه
بر خواسته بطراة سوره برات و اداء کلمات را بر قیام نمود و بالفاق مراجعت فرمودند

و قیام **نهار** **پنجم از هجرت** مقدمه نامه نوشتن آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم تبرستان
 بخران مثل بر دعوت اسلام و فرستادن آنها چهارده کس بدین و پرسیدن اینکه در شان عیسی چه
 که بخلاف معشر بشری پذیرفته شده و نزول آیه ان مثل عیسی عند الله مثل آدم الی اخره در جواب باز
 نیاندن آنها در مقام عباد و استکبار فرمودن آنحضرت که با یکدیگر معا هله یعنی دعا کنیم و گویم که لعن
 بر اهل کذب باد و بعد از تأمل و تدبر موثر دانستن و دعا پیغمبر بر حق و خوف هلاکت خویش و باز دان
 انضاری از معا هله و مصالح نمودن بر تسبیح و دو هزار حد هر سال که قیمت هر یکی چهل درم باشد از سواد
 این سال است و مقوله فرستادن آنحضرت حیدر کراد را با سیصد سوار بدیار مین و اسلام آوردن
 اکثری از کفار آن ناحیه و دست یافتن اهل اسلام بر نصرت و غنیمت و در آمدن حضرت
 رسالت مرتبت است و پنجم دیقعه با صد و چهار روز و نوزده نفر از بدین و پنجم دی که رسیدن مکه و نوشتن
 بمسجد اطرام و بجا آوردن طواف خانه و سعی میان صفا و مروه و در خلال آن علی مرتضی کرم الله وجهه
 از جانب مین و گذراندن شری چند از نظر مبارک که نسبت بدی حضرت با خود داشت و رفتن
 آنحضرت بمنای یک شب گذراندن در آنجا و روز دیگر متوجه شدن بوفات و بعد از زوال خاندان
 خطبه فصیح و گذاردن نماز پیشین و پسین یک بانگ و دو قامت در آنجا و در عقبه مشغول شدن
 بدعا و نزول آیه احمککم لکم و یکم و اتممت علیکم نعمتی و رحمتی لکم الاسلام دینا و انزول و پس از
 غروب آفتاب نشستن بر دلف و شب بودن و بعد از ای ناز در تاریکی صبح آمدن بمسجد اطرام و پیش از
 طلوع خورشید از آنجا روان شدن و بجزای عقبه رسیدن انداختن هفت عدد سنگ همدین رؤ
 و خواندن خطبه بلند در منار آنجا شنیدن بقربانگاه و بدست مبارک قربان فرمودن شصت و
 سه اس شتر از جمله هدیه های آنحضرت علی مرتضی کرم الله وجهه آورده بود و محر کردن ولایت
 بقیه را و سر راستیدن جهت رسالت مرتبت و قسمت نمودن موی های یون و پس از چند روز
 فرمودن بدین و در منزل غدیر خم جمع شدن مردم و خبر دادن از اشغال خویش بهشت جاوید و دو

در باب انقیاد و اطاعت و نواهی کلام الهی و عظیم اهل بیت و دست علی مرتضی کرم الله وجهه گرفته خبر نمودن
 در حق ایشان هم از واقعات بسیار است و ابراهیم ابن رسول صلی الله علیه و آله و سلم که سازنده ماهیه بود در سن ۱۰
 وفات یافت و قریب سال یازدهم از هجرت و پان و فاست حضرت صلی الله علیه و آله و سلم
 چون سید عالم از حجه الوداع مراجعت فرمود اندک زمانی مرضی برداشت مبارکش طاری شده زانکه
 لیکن خبر بد و ریزش یک سید جعفی مثل سید بن شمامه حنفی و طلحه بن خلیفه اسدی و اسود بن کعب غنوی
 و سحاح بنت الحارث بن سوید البتیمی دعوی نبوت کردند اما سید بن خلیفه در سال و هجرت مدینه
 چون فوش بجای رسول رفته ایمان آوردند او در منزل توقف کرده می گفت که اگر محمد مخلوق خدا
 بمن دهد متابعتش بایم حضرت ایمن بن مسینه نزد او رفت در آنوقت شیخ خوار و دست انداخته
 فرمود که اگر این شیخ از من طلبی بدهم و تو از نقد بر ثوابی که بجنت و اگر بعد از من بمانی بغضب سحاحی
 که قمار خواهی شد سید بن خلیفه باز گشت و دعوی نبوت کرد و مردم با او گردیدند و عدد ایشان
 پس از وفات حضرت از صد هزار تجاوز نمود و آن کاذب در برابر آیات قرآنی کلمات ربان
 بر مردم بسته بر مردم می خواند و بطریق شعبده اشیا غریبه ظاهر میکرد و اول کسی که پخته مرغ را در پیشه سرنگ
 در آرزو و مرغ بر برید و راهیم وصل داد او دست در هنگام خلافت حضرت صدیق که اینجا بخت الله
 برو فرستاد و جنگ نمود و در نهایت با فتنه زخم حربه وحشی قاتل حربه بهمن رفت اما بجای و رسال یازدهم
 از هجرت بر بنی ثعلب دعوی نبوت کرد و سید بن خلیفه او را خطبه نموده چهره مهرش نماز باید او خشن استقامت
 گویند بجای بعد از قتل سید مسلمان شده اندی عالم رفت اما اسود غنوی در عین بعد وفات باذان
 حریف کرد و پسرش را کشت و اتمکت را متصرف شد و مرزبانان را که عورت مومنه حرم باذان بود
 بخوابانست و چون ایمن بن مسینه از قتل سید بن خلیفه و دوداد و یه با شان انحضرت مرزبانان را قتل
 با خود متفق ساخته در شبی که آن ملعون مست بود سراور ارفع نمودند و این واقعه پیش از وفات
 حضرت یک روز واقع شد گویند در آنوقت بانگ عظیم از صدا در کردید با سبائان او را

شنبه بدر خا بهوم کردند ز نش با حارسان گفت اضطراب نکنید و بر جا باشید که بر پیغمبر شهادت
 نزول وحی است و در محال است و در چنین کیفیات رو می دهد اما طبع در بنی اسد ظهور نمود و خالد بن ولید
 در زمان خلافت حضرت ابو بکر کجک انجانب بروشگر کشید منهنم ساخت و مردمی که بوی گردید بودند
 باز با سلام در آمدند و او نیز سلام آورد و در زمان امیر المومنین عیسی بن ابی سرحین و نه شهید شد و بعد بیست سال حضرت
 اسامه بن زید را بر لشکر کی که صدیق اکبر و فاروق اعظم و اهل آن بودند امیر صاحب خدایه بغزو روم روانه ساخت
 و اسامه از موضع حرف جبراشده از مرض انحرش شد باز گشت بیست و نهم ماه صفر در خانه میمونه
 حضرت را تب عرق و در و سردست داد و چند کت بر زبان را نه که انما این غذا سازد و روز چهارم طیار
 که در آنجا جمع آمده بودند و شنیدند که حضرت میمونه در ایام مرض بجایه صدیقه باشد و بر معنی راضی گشته
 انحضرت را بخانه عایشه بردند و مرض روز بروز در ایشان شد و ابو سعید خدری روایت کند که انحضرت
 در ایام مرض روزی بر منبر پر آمد بنصایح امام قیام نمود در آن اثنا فرمود که حق عز و علا بنده را بخیر کرد اینست
 دنیا و میان آنچه نزد اوست از ثواب و نعمت و لقاء و این بنده چهره را که زرد و آلوده است اختیار کرد
 صدیق گریان شد و ماتعجب گردیدیم آخر از استیم که این بنده بجز حضرت است از عایشه صدیقه مرویست
 که انحضرت در مرض موت روزی فاطمه زهرا را نزد یک طلبیده در گوش سخن گفت فاطمه گریه را نش
 نوبتی دیگر آهسته بوی حرفی فرمود زهر اخذ آن گشت فاطمه کهم که سبب گریه و خنده در حالت واحد
 گفت سر رسول خدا را فاش نکم بعد از آنکه حضرت از عالم رفت نوبت دیگر آن کیفیت از زهر پرسیدم
 گفت مرتبه اول حضرت من گفت که هر سال یکبار جبریل پیش من جبهه درس فغان می آمد امسال
 دو مرتبه قرآن بر من خواند و کمان میسرم که اجل موعود نزدیک رسیده و در اثنا فرمود که اول کسی که
 از اهل بیت من میمونه و تو باشی انحضرت در حین شهادت عرض صحابه را گفت و است و حقیقه یار
 که چه شما وصیت نامه نویسم محفلت میان اصحاب پنداشد بعضی خواستند موافق امر عمل نمایند برخی
 جانب نقیض گرفتند و او را بلند شد حضرت فرمود بر خیزید که مراد نیست من از عت نزد پیغمبر

دیگر از وقایع زمان مرض کجی است که حضرت فرمود که از هفت شک برآز آب هفت چاه آب بر من
 ریزید و چون چنین کردید آنحضرت را تخفیفی حاصل شد بمحمد شافعی و بر سر منبر برآمد و صیتهای فرمود
 و در باب قولش بخنان بر زبان راند و در ایام مرض چون وقت نماز رسیدی بمحمد شریف برده اما کسی
 در اوقات سه روز نتوانست بیرون آمد و صدیق اکبر فرموده آنحضرت امامت کرد و بر او ایام
 بجاعت آنحضرت فرموده دو روز و یکم ربیع الاول نصف روز و بقولی چاشت غزایل پس از حصول
 اجازت از در آمد سلام کرد و بکلم پروردگار و امر رسید بخدا آغاز قبض روح مطهرش نمود سگ است موت
 بر آنحضرت چنان غالب گشت که رنگ رخسارهای او نشیمرخ و زرد میشد و در آن زمان قدحی آب
 نزد خویش نهاده دست در آن میرود و بر چنین مبارک مالید می گفت اللهم اغنی علی سگرات الموت
 و عرق بر روی فرزند. مثل شست ساعتی دست راست و لحظه دست چپ کشید عابسه روایت
 که وقت نزول آنحضرت نظر در سقف خانه انداخته دست خود برداشته می گفت مع الرفیق الاعلی که
 ناگاه دست مبارکش بایل بر زمین شده روح بر فوج سید اویل و او را بخوار مغفوت پروردگار عالم
 مشیت گشت دست حیات خواهد کاینات بقول ارحم نعمت و سهال بود و انتقال آنحضرت
 سه روز و دو روز و یکم ربیع الاول روی نموده بعضی در دو شبانه ماه مذکور گفته اند علی رضی کرم الله وجهه رسول
 غسل داد و عباس و اولادش فضل و تقیم رضی الله عنهم آنحضرت را ازین پهلو بدان پهلو میگردانیدند
 و اسامه بن زید بن حارثه و صاحب اب بر حضرت میرفتند و اوس بن حوی الانصاری را بنابر این
 انصار در غسل سید ابرار گذاشته بودند اما هیچ امری متعلق نبود و چون مشاء را بهم اندام غسل باز برداشته
 و نماز جنازه گذاردند علی و عباس و عقیل بن ابرطال و اسامه و شقران بر دایمی فضل و تقیم و بقولی
 عبد الرحمن بن عوف نیز در قبر آنحضرت در آمدند و بدن بی بدلیش را دفون ب خند و دفن
 آنسور و نیم شب یا سحر شب چهارشنبه بوقوع پوست **تغییر** درم در دو روز **تغییر** و **تغییر** **تغییر**
 روایت میکند از ابو موسی علی کرم الله وجهه که پیغمبر با جلیار با هیبت بود چنانکه هر که از دور پدید می

بر سیدی و چون نزدیک آمدی خوش گشتی کشته ده روز بود و روشنی از آن همی یافت اگر در آرزو
 یا او همراه بر رفتی از نو فرمودی کرد و سر بود و بعد موی و موی او باها گوش بسته بود و چون فرمودی
 بر کف سیدی و هرگاه بگذشتی باز بجای خود شدی فراخ پستانی و گشت ده ابرو بود و در میان دو کبر
 یکی بود که چون در ششم شدی پدید آمدی باریک بینی و باریک لب بود گشت ده دندان و کرد و روی و
 سخن و طیف او از وسیاه موی و مفید عارض و خوب کردن و معتدل اندام و پست او با شکم است
 و فراخ بر بود و در سینه تانف او خطی بود از موی خود میدید چنانچه بقلم نگارند و از ساعد و پهن
 و باریک و دراز انگشت بود و میان انگشتان کشا و کی داشت و دراز ناض بود و نگر است او
 از دنیا که چشم بود و پشتر زمین نگرستی است بود نه شد خوبی گشت ده پستانی نه ترش روی خنده
 حضرت صلی الله علیه و آله و سلم تبسم بود و حکمش عدل و هتارش حکمت و پشته اش سخاوت بود
 بدی را مکافات نکردی خانه را عفو فرمودی در میان دو خوف او خالی بود سیاه برزدی بایل از
 وینار کمر و آن مهر موت بود و از بوی خوش آمدی مانند بوی مشک صلوٰۃ الله علیه و سلم
 پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را معجز بسیار است اما آنچه حق سبحانه تعالی او را بدان مخصوص کرد آنست
 آنست که سید همه معجزان علیهم السلام کرد و همه در زیر علم او باشند و از مادر خسته کرده و
 برید و زاد و چون از مادر جدا شد بر سجده نهاد و انگشت بر کرد و کلمه شهادت بر زبان آورد
 هرگاه که دایره او مشغول کاری بودی که هوا را خود بچینیدی و انگشت خود که نمیدی مرز شیر و پنهان
 یا قبی بول و عایط او را کس ندیدی احتلاش نیفتادی چشمش در خواب شدی و دلش بیدار بود
 و از پس چنان دیدی که از پیش هرگز نبسته و کس بر وی نشستی و بر هر سوری که سوار شدی اگر چه
 ضعیف بودی بر همه سواران بهت کردی موی ریز ناف او بر نیامدی با هر کس که گشتی کفایتی
 اگر چه قوی بودی او را بپنداختی سنگیزه بر دست او تپنج کفایتی سنگ و کلون بر سندان توئی
 و چاهی که آب دمان افکندنی بجای خوشبوشتی ستون خانه او در وجدی او با لیدی چون گفتی

خاموش شدی درخت بنام او از می خور پشته آدی چون فرمودی باز کردی باز گشتی در سحر بر یک
 سایه افندی بر میان با او سخن گفتندی و ایمان آوردندی از میان انگشتان او چندان آب
 پیدا آدی که همه لشکر را بشندی روزی در حرب پدر لشکر کفار را یک مشت خاک نریمت داد
 نه اینها خبر کردی حیرت غار و آنچه در بود و معروست موسسار و اهو با او سخن گفتندی رقص آواز
 بر براق و دیدن هفت آسمان و زمین و ملکوت و عرش و کرسی و جبهات و سدق المنقی و در
 و قارب و حسین و برکتی در یک ثلث شب شهر است بتان کعبه اور اسجد کردند بر عالم بریا
 زهر آلوده با او سخن در آمد سینه اور اینکا فتنه و شمشیر با نجاتی خود آوردند کنگره قصر کبری
 در شب ولادت او پنهان و در حجر ساد و تشکده فارس خشک و سرد شد ماه با شارب او و دم
 و کودک حوزد در کا هوان به پیغمبری او گواهی داد ایستاد بر جرات از اسرار و کاینات علیه السلام
 بر سبیل اچار و اختصار تمین و تبرک آورده شد **فایلین** **سیدم** **در ذکر و جرات ظاهر است ولادت**
 حضرت خیر العباد علی السد علیه و آله و سلم **زوجات** **ظاهر است** **خدیجه** رضی الله عنها بنت خویلد اول کسی
 شرف سلام دریافت و تصویق حضرت عموز و مال حوزد بر ضای او صرف کرد وی بود و اولاد
 حضرت از دگور و انانث تمام از وی بود مذاللا ابراهیم که از ناریه قبطیه متولد شده و تا او در
 حیات بود حضرت بر آن زرد و یکم خواست و فاشل سال دهم از بعثت بوده و در مصاف
 با حضرت پست و پنج سال است سنین عرش حضرت و پنج سال **سوده** بنت زمعه اول زن
 پسر عم خود سکران بن عبد شمس بود و از وی یک پسر داشت در سال دهم از بعثت بعد از وفات
 خدیجه و پیش از ترویج عایشه رسول **اور** **انجو** است و در اوایل بعثت شرف سلام **مشرقی** بود
 و فاشل بروایتی در سنه اربع و عین بود **عایشه** بنت ابوبکر صدیق است غیر از و بیع عورتی
 با کوه شرف مصاحبت حضرت **مشرقی** شد و با او محبت و الفت بر تبه داشت که با سایر
 زوجات نداشت از عمرو بن النهر روایت که گفت من ندیده هیچ احدی را بمعانی تواند و رضنه

والحکام حلال و حرام و غیر عرب و علم نسب و علم از و ترویج او در کتب معتبره و هزار و دویست
 و ده حدیث است و فاش شدن آن و حنین از هجرت بود مدت چهل شصت و شش سال
 ۳ حضرت بنت عمر خطاب کوبیده حضرت کعبه بنی هاشم با نه عمر و بر ابرو آن عرض کرد و حال آنکه در آن
 وضعت زوجه عثمان رقیه و حضرت رسول ص وفات یافته بود عثمان گفت درین امر تامل کن پس
 جواب گویم عمر نزد حضرت رفت و از عثمان شکایت ارغدم قبول آنکه حضرت فرمود که حق تعالی
 زنی بهتر از دختر تو یعنی در پدر و شوهری بهتر از عثمان بدختر تو داد و چنانچه در سال سیوم و بقولی
 از هجرت او را بخواند و ام کلثوم و دختر خویش را یعنی داد و فاش شدن چهل و چهار سال و در آن سال
 و شصت و شش سال زینب بنت قیس بنی امیه خطیب سال سیوم از هجرت رسول ص او را در عقد نکاح خویش
 در آورد و او یکی هشت ماه در خانه آنحضرت بود که وفات یافت و بقولی سه ماه ۴ ام سکه و غیر آنکه
 بنت عبدالمطلب در سال چهارم از هجرت رسول ص او را در عقد نکاح خویش در آورد و فاش شدن در سینه
 و عین اتفاق افتاد زندگانش شد و چهار سال ۵ زینب بنت جحش که مادر شامیه عمه رسول ص بود
 در سال پنجم از هجرت آنحضرت ص او را بخواند و فاش شدن در سینه و عین جحش بخانه و در سینه
 ۸ جویریة بنت الحارث در سال پنجم و بقولی ششم از هجرت او را بخواند و فاش شدن در سینه و عین
 یا بخانه و شش بوقوع پوست ۹ ام حبیبہ بنت ابی سفیان در سال هفتم از هجرت او را بخواند
 و فاش شدن در سال هجده و یک و بر و ایات مختلفه هم نوشته اند برین بعد از آنکه از زمان آنحضرت
 فوت شده میمونه بود و هم سله این یاد ده زنت که رسول ص ایشان را خواست و بچسب را از اهل
 در بخلاف بنت از پنجه حدیث و زینب و در حین حیات آنحضرت ص از دنیا رفته اند و آنحضرت ص
 پیش از نه باقی وفات یافته و چند زن دیگر بودند که بعضی از ایشان را نکاح کرد و وفات واقع نشد
 و بعضی از آنها را خواستگاری نمود و نکاح اتفاق نیفتاد و آنحضرت ص چهار سریره بود اول ماریه قبطیه که
 در آن سال ملک اسخندریه برسم هدیه نزد آنحضرت فرستاده بود و او در سال شانزدهم اشتغال از عالم نمود

در زمان معاویه سال هجری و دویست و چهار
 از هجرت بود ۱۰ صفیه بنت حبیب در جواب
 خبر رسول ص او را خواستگاری نمود و فاش
 در سینه و عین بوقوع آمد ۱۱ میوه
 بنت الحارث در سال هفتم از هجرت او را بخواند
 و فاش ص

دوم ریخته که داخل سرایای بنی نصر باقی و بیطه بوژ و او در سال دهم از هجرت فوت شد سیوم خیز کی
 جمعه که از سیی با حضرت رسید بود چهارم خیز کی زینب بنت جحش با سرور بخشیده **اولاد امجاد**
 اقسام اسیران اولاد حضرت و بدین سبب حضرت عکلی بابی القاسم گشت ولادتش در مکه معظمه بود
 زندگانش دو حال عبد الله او نیز در مکه معظمه بوجود آمد و در طفولیت وفات کرده **ابراهیم** در مدینه
 منوره سال هشتم از هجرت متولد شد و یک و نیم سال زینب **ان** زینب بنت جحش بنی سب
 حضرت بقول اص او بود و حضرت او را پس از بعثت به پسر خاله اش ابوالعاص بن الربیع عقد فرمود
 و بعد از بعثت سبب خواهر او اسلام زینب میان هر دو جدائی واقع شد و بعد از آنکه اسلام آورد حضرت
 بهمان نکاح اول زینب را بوی باز کرد و ایند و روایتی آنکه بخدیجه کج کرد و زینب از پهری علی نام و و خدی
 امامه نام داشت و در زمان حیات حضرت در سال هشتم از هجرت رحلت یافت **رقیه** و حضرت
 او را بعثت بن ابی لهب یلم فرموده بود بعد از آنکه او به تحریض و تکلیف ابی لهب آن ملعون اب و او را
 بجانب سرور انداخت و نفیض اختیار کرد و در همان ایام موجب دعا حضرت امیر سر خجسته
 و امامت گردید حضرت او را عثمان بن عفان داد و وفاتش در سال دوم از هجرت بود و
 ی از وفات **ام کلثوم** حضرت اول او را به برادر عتبه بن ابی لهب نکاح فرموده بود چون از
 رول سور تنبت به ابی لهب او را نیز بمعارفت ام کلثوم تحریض کرد پس برادر عتبه پیش از وفات
 او را طلاق داد و حضرت بعد از وفات رقیه او را نیز عثمان عقد بست و وفاتش در سال **ان**
فاطمه زهر ارضی اند عتبه ولادتش در سال سی و ختم ولادت حضرت بوده علی مرتضی کرم الله وجهه
 سال اول یا دوم از هجرت او را بخوانست و آن طاهره که یکی از القاب اوست در آنوقت بازنده
 یا شازده ساله بود و وفاتش سیوم ماه رمضان بعد از پیغمبر بقول اص ششماه و بموجب وصیتش آن
 خاتون جنت را در شب دفن کردند و نهمین ماه بر جنازه او میفشید و بیعت فضایل بسیاری از
 مبارکه در کتب مسطور است مدت چشاش هشت و هشت سال و کم ازین نیز گفته اند

و از وفات زینب غایب

بافتخار زینب بخشیده بودی

نابینا چنانچه در ذکر خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین **ابو بکر صدیق**

شش هجرت سید البشر در مره ابن کعب اتصال می یابد بدین تفصیل ابی بکر بن ابی قحافه بن عامر بن صعصعه
بن سعد بن بن مره بن کعب و مادر او ام الجحیر سلی بنت صخر بن عامر و قرعم ابی قحافه است نامش در
جاهلیت عبد الکعب بود چون بشرف اسلام مشرف گردید حضرت خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله را بعد از پیغمبر
با اعتقاد کفری می دیدند که بود که بر سالت حضرت سید کاینات صدیق مود و بصدیق نقیبت
ثبات اثبات جنس نموده اند که چون حضرت رسالت او را در دنیا بچار حضرت مولی حل و عقد نمود
نوجی از انصار در سقیفه بنی ساعده جمع گشته بودند که امر خلافت را بر سعد بن عباد و و آرد و هند و
بسیع اشرف مهاجر حبیده صدیق اکبر و فاروق اعظم و ابو عبیده بن الجراح بدین مقام رفتند و هر یک از
و یقین در مغافره منافق خویش سخنان کهنه قال و قبل سر حد تطویل گشته اما بالاخره جمع اصحاب خلافت
ابو بکر صدیق را رضی شده در آن روز خواص بیعت کردند و روز دیگر بیعت عام بر سر کعبه که سعد بن
که مریض بود با بیحال شده هلاک گردید بعضی از علما بر آنند که علی مرتضی کرم الله وجهه نیز چهار روز دست بیعت
بصدیق داد و زمره بعد از چهل روز و فرقه پس از شش ماه کهنه اندک العلم عتقاد تعالی چون امر خلافت
بر صدیق اکبر قرار گرفت او را خلیفه رسول الله می گشت نقش گشایش نعم الله علیه در الله و بروایتی عبد
جلیل بود چنانچه حضرت خیر البشر مقرر فرموده بودند اسامه بن زید را بکاتب دیار شام ببل نمود مگر
که با جازت او در مدینه ماند و اسامه بدین مقام که بدین شهادت شده بود رفته بی انکه با مخالفان ملاقات
بازگشت و بروایتی از قاتلان بدین مقام کشید و چون بعد فوت پیغمبر جمعی از اعراب صغیف اسلام
و بروایتی تمام اعراب بادی و بقولی دوازده طایفه از غرب جهت حب مال و منیع زکوة بشنودند
پیش گرفتند و از موقف خلافت خالد و لید بجزب را باب ارتداد بر فاع شرطه و سپید گذاشت
که **بسیع شرح این** دو قصه در ذکر وقایع سال یازدهم از هجرت ذکر یافته یقین گردید اما بر سید
بطمه باور چنانچه اکثر مفسران با ایمان آورده اند جمعی که گردن نهادند از پیشتن جان نبردند گویند

چون بنموده صدیق اکبر در حین ارتداد اب بوضع بطح که مالک بن نویره از قبل رسول امیران ناحیه بود
 رفت و لشکر را متوق ساخت تا معلوم کنند که شکار اذان واقعت در آن جمیع هیت یا نیست القصة
 لشکر خالد طایفه را نزد خالد آوردند و مالک در آن میان بود صاحب خالد و فرقه شدند بعضی گفتند اذان
 واقعت در میان ایشان مسجوع شد و جمعی برخلاف و انمودند خالد فرمود اسیران را نکا بدارند و چون شب بخت
 سرود و دهه گرم بکا پشته تن اسیران ندانند و کت و قبوا اسرار کم و لیکن اعتبارت راجع مخالف حمل منفی کرده
 مالک را مقتول ساختند و بر مخم برادر او بدینه آمد طلب خون کرد و عمارت را و شکار را و بنو صدیق فرمودند
 خالد را درین قصه تا وی باشد و خالد بزنان خلیفه لشکر را گذاشته تنها بدینه آمد صورت واقعه مالک
 بعرض رسانید. رخصت انصراف یافت و ویت مالک از بیت المال بدادند در کتب تاریخ مذکور است
 که در سال دوازدهم از هجرت مشتی که از اعیان بنی شهبان بود بدینه رسید مسلمان گردید و بخلیفه رسول
 بعثت نمود بعرض رسانید که قوت و سروسلاطین عجم بضعف و پستی بی انجامیده اگر مدد کنی و اجازت
 فرمایی لشکری بحدود کوفه و نواحی عراق برم پس از رخصت از جانب خلافت که بمسبته آخر زمی و هوا
 فارس بار غارت و تاراج کرده اهل عجم در صدد منع او شده بجمع سپاه اقدام نمودند و چون انجیر بصدیق
 رسید نامه بخالد نوشت که از تمامه عازم عراق گردد و خالد باده هزار سوار بسواد عراق در آمد مشتی را
 دریافت و در آن زمان حکومت سراد با بن جلوما و ایالت حیره بقتضه بن ذویب طایفی تعلقی داشت
 این هزار مرد از طالبعصب شده صد هزار دوم و بروایتی دویست هزار دوم جزیه قبول کردند خالد جزیه کل
 به اختلاف فرستاد و این اول جزیه بود که از عراق بدینه منور بردند و خالد و مشتی بعد از فراغ مهم حیره
 با هزار مرد بصوب المدینه توجیه نمودند و با هرگز که از طرف کسری حکومت اسیر زمین داشت مجاری کرده
 هر مرد با بسیاری از کوفه جزیه بقتل رسانیدند و مختار بن ابی جلال قارن که از قبل کسری امارت اموار با و داشت
 با بخت هزار مرد بهد و هر زمی آمد چون نزدیک مسجد اهل اسلام رسید خالد باستقبال او شش نفره بایستاد
 مشتعل ساخت و قارن اسیر بر پنج تقدیر گردید و قریب سی هزار کافر با شش دوزخ پیوستند و سیار ستم

بنده کی گرفتار شدند و جالد و ابوعبید و دیگر کسیر را یکی هزار مردن دیگر چهلان نام داشت لقبش اودوده اموال موفور
 و غنیم نامحور گرفتار شدند و حسن از بنده موقوف و شتا و انبار و عین التزود و دود و مجنل بسی خالید و ایتام مثنی و سایر ارباب
 توفیق و درین سال موقوف گشتند و در سال سی و هشتم از هجرت جناب خلافت هفت هزار مرد و مقابل اراق نمود و
 انبارش را با بصره و عاص و ابوعبیده و جراح و بنزید بن سفیان و شرجیل ابن حنبله و عوفی و فرمود و عریض را بکشت
 فلسطین و ابوعبیده را بریا بست حص و بنزید را با مالیت و شرجیل را با مالیت اردن نامزد کرده و معز بن
 که هرگاه این چهار امیر و هر یکی جمع آیند امیر تمام لشکر ابوعبیده باشد و اگر موقوف باشند هر یک با مالیت و با جود
 قیام نمایند چون سپاه اسلام بدیارتهم در آمد هر قل قیصر دوم برادر خود مذکور را با همشاه و هزار مرد و جزیره و
 فلسطین و شتا و و خود با نظر یکدیگر رفتند و بر ایدم اردن سپاه فرمان فرمود و عریض صورت حال کلیه
 استمداد نمود و صدیق هشتم بن عبید بن ابی قاص را با سه هزار کس بدو فرستاد و مکتوبی بخالد فرستاد و درین
 که انبارش کربشام با عوفی و کربشام باید که زمام مهم عراق کفایت مثنی نماید و خود متوجه مالک
 شام گردد و لشکر اسلام را در ظل اعلام خود جدا داده دفع کوفه دوم و شام نماید خالد بموجب امر عمل نمود و با سپاه
 که در حوزت یامه همراه داشت لوی غریمت بصورت شام افزاشت و در آشنای راه تصببات و قلاع و
 و در خزل قنات بصری با ابوعبیده دوست و ساکنان بصری صلح نمود و جزیه قبول کردند و اول شهری
 بلا شام فرستاد آن بود بعد از آن خالد و ابوعبیده بدو عریض شتا و در فلسطین با و پیوستند و
 روم که در آن نواحی بودند از غریمت همان اطلاع یافتند با جناد بن که موصی است میان رمله و هبش و
 و اهل اسلام نیز به انطرف متوجه گردیدند و در آن زمان سی و شش هزار کس در زیر آیت خالد بودند و عدد کفار
 از هشتاد هزار تا سیصد و هشت هزار گشته اند و پس از ملاقای فزاین حرب عظیم اتفاق افتاد و سپاه روم
 عنان ثبات از دست دادند و با برادر کربشام و ده و سه هزار کس از کفار قبیل رسیدند مال بسیار غنیمت
 گردید و چون هر قل برواقه اجنادین آگاهی یافت لشکر گران ترتیب داده بخالد روان گردانید و خالد
 از ظاهر مشتق بر فرستاد و استقبال ایشان گشت و در کفار هزار و یک بر ایشان رسید و بتوسیعه صفوف جنگ

و چون در دم سیصد هزار بودند و لشکر مسلمانان بقولی چهل هزار و پش از آنکه غبار هجای مرتفع کرد و کا حد
 از دین منور رسیده با و از بلند گفت مرده باد ای مسلمانان که اینک و در زده هزار خنجر از آن
 بد و شمشیر رسیده و آهسته خالدر از فوت صدیق و خلافت چرخ چرخه از خون بسبب تل مالک
 سوء مزاج فاروق اعظم نسبت بخود معلوم داشت خالده گفت پس من از امارت شکر معروف قاصد
 که اری ایمر شکر ابو عبیده مقرر شده و خالده با وجود استماع این اخبار بمیدان فرامیده و از شمشیر
 کوشش بتقدیم رسانیده و در آنوقت که صد و بیست هزار کافر مقتول شد و از اصحاب تو حیدر هزار کس
 شربت همداد چشیدند گویند سی هزار فرساده و پیا و سه هزار سر ابرو مکلف و نفق و فراوان و چاه
 و انفسه متکاثر که همان پان از تعداد آن بجز اعتراف نماید بر مسلمانان افتاد و بعد از ضبط غنیمت
 خالده نزد ابو عبیده رفته از فوت صدیق و غل خود و نصب او بامارت خبر داد **و در گفت ابو عبیده**
 در سبب موت صدیق اکبر روایات متعدده واقع شده درین مختصر فونی که بصحت اقرب است ایراد
 نموده شد در روضه الاحباب مذکور است که سبب فوت اوائی بود که یهودی اورا بضایف خوانند
 و زهر در طعام کرده و بخور و بلوط و حارث بن کلهه متطیب داد و حارث در حال طعام خوردن گفت
 ای دریا کول زهر یکسایه است و من و تو از عالم پیکر و زرحمت خواهیم کرد و بحسب تقدیر هر دو
 بر ما روزگار گشته صدیق روز جمعه است دوم یا بیست و بیستم جمادی الاول سال یزیدیم از هجرت
 بعالم بقا شتافته در روضه منور حیات سالت مد فون کردید ایام خلافتش بر و است اصح دو سال
 و سه ماه و چند روز بود و دست جانشین بقول مشهور نصبت و سه سال و چون صدیق معلوم نمود
 که زمان رحلت نزدیک رسیده و امارت موت ظاهر گردیده امر خلافت بفاروق نقویض فرموده
 و درین باب وثیقه مرقوم نمود **و همان روز و اولاد آن خلیفه یک نهاد و عماد و کتاب ابو جعفر خلافت**
 در جاهلیت دوزن کی فیکه دهر عبد الرزاق که عبد الله و اسمای ذات المظفرین از وجود آمدند
 و دیگر امرومان مبت عامر بن عمر که عبد الرحمن و عایشه از تولد نمودند و در کج داشت و ایم

اسلام نیز دو عقیقه بعد خود را آوردی اسماء دختر عیسی که چهارده متولد شد و دوم حبیبه دختر زید بن انصاری
 که هنگام تولد ده ماهه بود و دختری از ابو جعد و آند و قاضی او عربی خطاب بود و کاتب عثمان و زید بن ثابت
 و عبد الله بن عمر و در مکه معطله عیال و عتاب بن اسید و در طایف عثمان بن العاص و در صنعاء جبر بن امیه
 و در قنوه زید بن لیس و در حران جبر عبد الله الجلی و در بحرین علای نخعی و در سواد عراق مشی بن
 و در شام ابو عقیده و زید بن سنان و در جبل این هر سه کس تابع خالد بودند **در خبری از اهل اعیان**
 شش بهشت و اسطوخج که از جمله اجداد حضرت خیر العباد است می بودند و مادر او حبیبه بنت شیم
 بن میفره است و لقبش فاروق و کهنش ابو حضل است و در زمان خلافت او را امیر المومنین میخواندند
 و لقبش کهنش کهنی بانوت و اعطی بایع بود و در سال ششم از بعثت اسلام آورده و او اول کسی است که مردم
 امر کردند تا نماز تراویح بخوانند و نخستین شخصی است که درین مساحت و شارب غمر را بنشاند و تا زیاده
 حد زد و اول کسی است که مردم را از پیع ام و کد باغ آمد و کوفه و بصره در زمان او تعمیر یافت و مصر و آید
 و اکثر بلاد شام و عراق و آذربایجان و فارس و کرمان و بعضی از طبرستان در ایام او مفتوح شد و در زمان
 مذکور است که در عهد خلافت او هزار و سی و شش بلده با توابع و لواحق بجزیره در آمد و چهار هزار و سیصد نفر یافت
 و چهار هزار هشت خراب گردید و یک هزار و سیصد نفر برای خطبه در مناجات پذیرفت و اول امری که او جاد
 رسانید عیال خالد و لید از امارت که شام و نصیب ابو عقیده بن عراق بود بجای او چون اهل عراق
 صدیق و مخلص گشتند اطراف و نواحی مملکت مشی را تاخت نمودند و متوجه مدینه منوره شدند پس از مدتی
 جناب خلافت کفایت احوال عجم عوض فاروق رسانید و او مدد طلبید عمر ابو عقیده نقی را بهال گزید
 بهر اثنی بجای عیال حضرت نمود ابو عقیده و مشی بجزیره رسید و بدوش که گران که از مد این بحراب آنها
 نماندند بود و سرداری بجای جهان و دیگری جالبیوس نام داشت غالب آمدند انکارستم بروی یزید بن
 پوزان و دخت که نوبت بادشاهی عجم باور رسید بود بهمن جادور ابهر بکار مسلمانان فرستاد و ابو عقیده
 بر عیال گاهی یافته بر آب و از آب بل بسته عبور نمود و با غنیمت گاه از راه راسته در اثنای قتال ابو عقیده نقی

در زیر دست و پای قیل شهید شد و چون کاتان چیر را بران کرده بودند بعضی غریق می شدند و باقی تنگ
مشتی از خمر که بسلاحت برانند آورده اند که چون امارت جیوشن شام بر ابو عبیده قرار گرفت و خالد از
امارت شکر اسلام معزول گشت، هر قل در حرکت آمد و فوجی از لشکر خویش جدا ساختند و اهل دمشق گریستند
ابو عبیده با اتفاق خالد از یزید و کربلا بدشت رسید و محاربه عظیم با او میان در ظاهر شهر نمود و مسلمانان
بر کوه طغیان شدند و مدت محاصره دمشق نهاد و روز و بوقی شش ماه بود و بعد از آنکه اهل دمشق را پاس کلی رسید
بد و هر قل حاصل شد با ضرورت بصره راضی شد و طلب مصالحه کردند و در سال چهارم از خراجت فاروق
جمعی را برای مدد لشکر عراق تعیین کرد که خود بهی زسانند و شعی برسی برادر و هر سمانند و در موضع خیمه با هم
بن بهرام که نزد لشکر عجم بود عرصه کارزار بهار است و هر آن در آن نیز مقتول شدند و عجم رو به پارت
و در سال پنجم از خراجت رفتن سعد بن ابی وقاص است بقادسیه چون اهل عجم بر غارتش کردند
خبر یافتند بغایت متاثر گشتند و نزد جرج در سلطنت بر داشتند و شعی این حال را که دیدند معروض باید
سر خلافت نموده فاروق در باب توجه خود به یار عجم مسؤرت فرموده و عاقبت الامر بخت عجمی بر نصیب
خود از آن داعیه باز داشت و سعد بن ابی وقاص را با لشکر گزیده بصوب عراق روان ساخت پس از آنکه
توجه سعد بقادسیه رسید یزید در رسید رستم بن فرخ زاده را که در میان اهل عجم سردار مادی بود با عجمی از دلاوران
بمقابله و مقاتله دستوری داد و دست به کار نزد اهل عجم که قریب بصد هزار بود نه چاک بملاک افتاد و در میان
نزدیک شش هزار و پانصد کس در آن نیز در تیر شمشیر دست رسیدند و قلعه قادیسیه تحت تصرف اهل
اسلام درآمد و غنایمی که در واقع قادیسیه نصیب اهل اسلام شد قیمت آن هزار هزار و دویست هزار بود
و همد ریسال با عفر فاروق عتبه بن عروان که یکی از اصحاب رسول صلی الله علیه و آله بود شهر بصره بنامند
و در مدت سه سال با تمام انجاسید و بنابر انکس اطراف و جوانب آن همه سنگ لاج بود و امیر ابصره کوبند و
همد ریسال و اقمه مرجع المروم و فتح حصن و لاد قیه و قیصریه و انطاکیه و جلیه و بیت المقدس و غیره بطور چو است
و در سال شانزدهم شیراز و بابل و ساباط و مدین و حلوان و مکه گریست و موصل مفتوح شد و در سال هجدهم

از هجرت بنای شهر کوفه و وضع تاریخ هجرت که بنده چون از فوق بیان صحابه و تابعین تاریخ شهر کوفه
 علی مرتضی کرم الله وجهه فرمود است که ابتدا تاریخ از هجرت آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم باشد زیرا که
 از آن زمان فرق میان حق و باطل و ظهور اسلام و نزول شریعت و احکام شده و اصحاب احسان این
 رای نموده اتفاق کردند و ابتدای سال را از ماه محرم اعتبار فرمودند و از وقایع سال هجرت فتح
 اسکندریه است بر دست عمرو ص و همدرین سال هر قتل ملک روم و فاطت یافت و مسطظین کعبه و
 بجایش تمکین گردید و در سال هجرت دوم در ماه و دانی را در دیار اسلام بنام خداوند و الجلال و الاکرام
 عزیز کرد و ایندیکه زود بعضی نفس لاله الا الله بود و بعضی الحمد لله و بروایتی سوره قل هو الله خفوس خذ
 و در زیر نام الله نام عرفان و گفتند و قبل ازین بنام کسری مضر و مبی خند و درین سال عروین عاصی را
 بطریق صلح کرد و درین سال معاویه بن ابی سفیان در حد و روم در آمد بعضی از بلاد و قوای آن مملکت را
 مسخر گردانید و در سال هجرت دوم از هجرت بدست معیزه بن شعبه فتح آذربایجان بطریق مصالحه
 واقع شد و امالی آنجا مشقتها را در دم بدل صلح تسلیم نمودند و درین سال اخف بن قیس با شتر خلیفه
 با لشکر معقب پس نجر اسان در آمد و برادر و ازینست او فرار نموده و از آنجا امویه که بنشیند بجایان ملک ترک
 پناه برد و در سال هجرت سوم از هجرت عسقلان بردست معاویه بمصراع فتح شد و بعضی از بلاد روم با آنجا
 و غیره در تصرف او درآمد و کرمان بردست سهل عدی بعد و عبدالرحمن عثمان و سیستان بردست عاصم
 بن عرونی و ولایت کرمان بردست حکم بن عریضی گشوده شد و عثمان بن ابی عاص بعد از خیزش از
 قلعه اضطرار در حیطه تصرف او آورد و همدرین سال ابولول محمسی غلام معیزه بن شعبه که نام او فز بود در
 نازخ روز چهارشنبه هجرت و هفتم ذوالحجه فاروق را چهار ضرب کار زد و بقولی شش ضرب و انقبول
 بهمان و شنه که در دست داشت تا و زده یا نه زده مرد را جرح ساخت و بعد از آنی که او را گرفتند
 سکین را بر حلق خویش نهاد و نفس حبیب را بسجین فرستاد و در و خزینه فاروق بعام بقاشافت
 زود در و حقه مقدس نبوی بمملوای قبر ابو بکر مد فون گردید و بسجین عرش بقول جمهور شفت و سه و بقولی خواجه و

اشتری در بصره و بغیرین شعبه در کوفه و عمر دین
در حص و عمر بن عینیه در اردن و عثمان ۴

باجماع من مخرج و انصار مستوزت کرده خواطر اکابر و اصحاب و زباجلات عثمان و علی رضی الله عنهما بایل ویده اول بود
 چهارم از غنای خلیفه ثانی مرزوم داد مسجد نبوی جمع ساخت و دست حضرت امیر گرفته گفت ای علی شرط میکنی
 بامن که اگر با تو بیعت کنم بکلمه کتاب خدا و سنت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و میرت بخین عمل نمای
 جناب و لایق باشم و خود بقدر طاقت در آنچه که می نمایم و رای و اجتهاد مرا در فیصل بعضی قضایا و احکام خطی خواهد
 و عبدالرحمن دست آنحضرت گذاشته عثمان را نزدیک خود خواند و همان سخن در میان آورد و ذوالنورین علی بن ابی
 شریط قبول کرد و مشروط بوسع و مقدور گردانید انگاه عبدالرحمن دست بردست عثمان زد و بیعت نمود و مردم بیعت
 کردند همسایعت او برداختند امرالمومنین علی کرم الله وجهه برخاست تا بیرون رود و عبدالرحمن گفت یا علی و من
 فانما یبکک علی نفسه پس امرالمومنین پیش رفته عثمان بیعت نمود **و ذکر امیرالمومنین عثمان بن عفان** **ع**
 و بعد عثمان بن عفان بن ابی العاص بن امیه بن عبدالمطلب بن عبدمناف بن قصی چون شنید از خلافت
 ذوالنورین برادر اهل همدان از عهد و پیمان که بسته بودند نفی نموده باغی شدند و بردست مغیره بن شعبه
 با رفیقان بلده دست داد و در سال هجرت پنجم از هجرت اهل مکند ریة نفی عهد کردند و عروص باستان را
 با جمعی کثیر برانقوم رفته آن بلده را متوجع ساخت و در میان ذوالنورین سعد بن ابی وقاص را از حکومت کوفه
 معزول کرد و اینده مشغول با لغت آن ناحیه بنام ولید بن عنبه که برادر مادری او بود نوشت و در سال هجرت
 ذوالنورین بقصد کد کردن عره بکه معطره رفته بعضی از آنها که نزدیک مسجد حرام بود فریاد داخل کرد و اینده در میان
 فتح مکه است افریقیه بردست عبدالرحمن بن سعد بن سرح واقع شد و در سال هجرت ششم فتح قبرس بر سر عثمان
 میرگشت و در سال هجرت نهم خبر بد ذوالنورین رسید که اهل فارس نفی عهد و پیمان نموده بر عبدالرحمن
 خروج کرده او را قتل آوردند و جنود اسلام که در حدود فارس بودند فرار نمود و آن گروه نواحی اصطخر را
 معسکس حمله اند جناب خلافت عبدالرحمن بن عمار را سارت فرمود تا لشکر بصره و عمار را فرستاد و او را
 متوجه فارس شد و در حدود اصطخر بین الفریقین قتال شد و واقع گشت بشکر اسلام غلبه یافتند
 اصطخر را مفتوح کردند و در سال سی ام با خبر ذوالنورین سعد بن عاص با لشکر کان جانب طبرستان رفت

و در آن غزو و امیر المؤمنین حسن و حسین رضی الله عنهما و عبد الله بن عمر و عبد الله بن زبیر و عبد الله بن عمرو بن عاص
 و حنیفه بن الیهان و جعی دیگر از اعیان صحابه حاضر بودند و جزا بصدقه کشید و مالی جو جان بد اصد و بیست هزار
 دینار تقسیم کردند و در سال سی و یکم عبد الله بن عامر بن جهم امرد و الموزین سجده کرد آن نموده از راه کرمان
 عزم خراسان کرد و اکثر بلاد را مفتوح ساخت و عبد الله بن عامر اصنف بن قیس را با فتح عظیم جانب یزدستان
 فرستاد تا فتح طالقان و فاریاب نموده متوجه یزد گشت و مالی آن بند و هزار صد هزار در هم تقسیم نمودند
 و التزم کردند که هر سال مبلغ صد هزار در هم بمسلمانان دهند و در سال یزد و افراسیاب و کج که شازده سال بکار
 اهل اسلام گرفتار بود و در مرو مقتول گردید آوردند و اندک چون بقایای عجم در خراسان از دشمنان عبد الله بقصد بیست
 و قوف یافتند در مقام تقصیر عدد درآمد و از پنج و توانی جو جان و طالقان و جل غور و خجستان قریب
 سی هزار مرد گرد آورده بقصد لشکر اسلام که در بلاد خراسان متوق بودند نهضت نمودند و اصنف بن قیس
 مستقبل آنها یقه با خیمه شده مظلوم و مضور گشت و در سال سی و سیوم از هجرت سید بن العاص و بعضی
 از اشراف و دوسای کوفه بزد الموزین معروض داشتند که جماعتی از مالی کوفه مانند مالک بن حارث
 مخفی المشتهر با شتر و حصصه بن صوبان عدی و برادر او رید و عرو و بن الطعد و عرین الطوع و اسی و عامر بن قیس
 بن زید الشکک و کبیل بن زیاد و عرین صافی و غیرهم زبان طعن در میان خلیفه دراز کرده اند مناسبت
 مینماید که امیر مومنان فکر اچانه بفرماید تا اطفا ی مایه شعله شود و الا کای بجای خواهد اچا مید که هیچ صلاح بدید
 نباشد **چنان سبب بخش نام از حضرت عثمان و شهاب و سید بن قیس و کعب بن لک و عتبه بن** در وقت معتبره بطور است
 که از اسباب تنویر خاطر از دوا الموزین بجای آن بود که حکم و پیران مروان و حارث بدین طبعه طلبید و مردان را
 که بشارت معروف بود و وزارت و دما دی خویش مشرف گردانید و زربسار را با بخشید و دیگران که بجای
 اقرار خود را با مارت مالک فرستاد و دیگران که خلیفه را بر فراست کتابت بکفایت تکلیف نمود و دیگران که
 خویشان او بولایت رفته راه ظلم و فسق می نمودند و هر چند رعایا از انجا عت بکتاب خلافت کینه
 حمل بر عرض و مود و رقم غل بر حیف احوال آنها نکشید و بسبب جیل و افساد مروان امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه

و طعمه و زهر و این چهار صفت را در کتب آن وقت بخدمت ذوالنورین کرده بودند
 و این اتفاق در بلاد عرب شتهار یافته موجب گفت و گوی بر صغیر و کبر و بر ما و بر کشت و کار بجای رسیده
 در سال سی و پنجم حج خیزان آمد مصر و گوشت و بصره بر خلع ذوالنورین متفق شده بدین منور آمدند و جمعی از
 اکابر بجای مثل عمار یا سرور عاذه انصاری و طعمه و زهر و غیرهم با اهل فتنه و غوغا اتفاق کردند و عثمان بن عفان
 مرتضی کرم الله وجهه رفته اظهار نمود که در شکین اجتماعت گوشت و این طعن قبول ننموده بمنزل صنادید مصر رفت
 و ایشانرا از مقام عداوت گذرانید باز گردانید و اهل مصر در وقت مراجعت از دین طبعه القاس علی عبد
 سعد بن ابی مرجم و غضب محمد بن ابی بکر نمودند و این طعن رتبه پذیرای یافته آن کرده در خدمت محمد بن ابی بکر
 نهادند و بعد از قطع سه منزل جهانه سواری را دیدند که بجای نبصر میرود و از او استفسار کردند که چه کسی و بجای میرود
 او جواب داد که بنده امیر المومنین ام نرذ عید الله بصره میروم گفت مکتوبی با خود داری گفت نه مصریان شرط
 نقش بجای آورده در مطهر آب نامیده اند که بر نشن نه کرده در موم گرفته بودند مصحوش آنکه هرگاه مصریان بجای
 برسند فلان و فلان را پس را بر این حد اقلند و فلان فلان را مثله سازد و این همه بظلمه روان بود از اهل مصر
 بعد از آنکه بر فحای رقیه اطلاع یافتند بجای بدین منور کشفه خبر بگو فایان و بصریان فرستادند ایشان نیز باز
 غبار فتنه و استوب مرفوع گردانیدند و عثمان بن عفان هر چند قسمها یاد کرد که من این وقوف ندارم و سودمند نیاید لاجرم
 در سرای خویش محض شد و آن گروه چهل روز بجای صره پرداخته روز جمعه هر دهم دی الحجه سنه خمس و عشرين آن
 پس از آن فروخته و در دار الخلافه و سوخته خانه حلیفه در آمدند و حلیفه در آن زمان بقرات بران مشغول بود و مروان
 با بعضی از علما و عثمان بن عفان بقدم قتال پیش آمده حرکت اندوختی کرده راه فرار پوده و گفته بن بنز و عبد الرحمن
 بن عدیس و قرقه بن سوادان نزد ذوالنورین آمدند و عاتقی ضربی با دود و خون برآید و میگویند که ای حلیفه
 سوادان شمشیر کشید تا بر امیر المومنین زد و زجر او ناله خود را و قایم او ساخت و پنج بدست ناله رسیده
 اکثنتا نشنیده و قرقه را بر امیر المومنین با تمام رسانیده بدست علما و انجذاب مقبول گردید و بعضی
 که سه روز بعد از آن عثمان بن عفان در آنجا افتاده بود آنکه علی کرم الله وجهه از عبد الرحمن بن عدیس رخصت یافت

گرفته و جبرین معظم و حکیم بن خرام بواسطه عدم وجدان تابوت جسد عثمان بر تختی در می نهاد و بر داشتند
و مردم تعاقب نموده نگذاشتند که خلیفه را در کورستان بقیع دفن کنند با چادر در حایطی که میان مقابر کلمه
و جهودان حایل بود و در فوس خندیدند و جانش نشاند و دو سال و در زمان خلعتش یازده سال و یازده ماه
و هجده روز بود **الحاج و اولاده بعضی علما و کاتبان عثمان بن عفان رضی الله عنهما و ابوالنور**
در زمان جاهلیت هنگام اسلام هشت زن بقتل کج در آورده بود و رقیه و ام کلثوم که در سبک بست
سید کایات انظام دارند از آن جمله بودند و این عورت بقولی یازده پسر و شش دختر بوجود آمدند
و گوهر بر و ابی بدین **نضیل عمر و عبد الله اکبر و عبد الله اصغر که از رقیه متولد شد و در شش سالگی بر این صحن**
فرامید و ابان و خالد و سعید و عتبیه و ولید و شیبیه و معیز و عبد الملک اعمال ذوالوزن در مکه معظمه
عبد الله خضری بود و در طایف کاهن این ربیع ثقی و در بصره و فرسان عبد الله بن عامر که خود بصره
نشسته اخلف بن قیس را حکومت فرسان فرستاده بود و در مین علی ابن امیه و در کوفه ابو موسی
اشعری و در دمشق معاویه و کاتب و منیر و روان و صاحب شرط عبد الله و صاحب حران عثمان بود
و در کوفه علی از احوال فرستاده و کاتب و منیر و روان و صاحب شرط عبد الله و صاحب حران عثمان بود
و لادت های بوش بقول اکثری در سنه ثمان و عشرين از و اقبل اتفاق افتاده و تولد آن مولود عا
در خانه کعبه رونموده و این معاد به سجده افتاد و میسر نگزیده و انجناب در حجر
نشو و نیافت گشایش ابوس و ابوالحسن و ابوالسطلین و ابوالرکحانین و ابوتراب است پانزده ساله
و بقولی یازده و بروایتی یازده ساله بود که ایان آورد و در جمع مواقت و معارک در ملازمت جابر
نبوت شرایط نجاعت و جهاد و مرغی داشت و آنحضرت بعد از شهادت امیر المومنین عثمان با اینک
اشراف مهاجر و انصار و جهت ملاحظه ترقه احوال عباد و اولاد مسند را بوجود فیاض الجود و زینت بخشید و
نفس خاشع الملک بود که بینه اول کسی که با حضرت بیعت نمود طایفه بود چون دست طایفه بیعت
قصوری حبیب ابن ذویب گفت بدین مثل و بیعت لایم و غیر از بعضی خصوصان عثمان طایقت نام

حاصل و عام محبت میاد درست نموده چون آنحضرت میدانست که اکثر کجاشکام عثمان بطریق ظلم
 و ستم سدک میارند خواست که عاملان سابق را تبع نموده دیگر از اجماعی آن نصب نماید چنانچه عثمان
 ابن حنیف را بصره فرستاد و عثمان بن حسان را بکوفه و عبد الله بن عباس را بشین و قیس بن عباد را
 بمصر و سهل بن حنیف را بدمشق اما عثمان چون بصره رسید عبد الله بن عباس شهر را تسلیم نموده بکعبه
 معطر رفت و عماره در نزدیکی کوفه شنید که ساکنان آن مبله جز ابو موسی عکس را بایالت قبول ندارند چار
 برگشت و عبد الله بن عباس پیش از آنکه بمین رسد علی بن امیه حاکم آنجا احوال بیت المال را بر داشته
 بکعبه مکرمه شتافت و ابن عباس بمین آمد و قیس سعد بصره رفته لوای حکومت برافراخت ^{حنیف} و سهل
 در نواحی شام شنید که امالی آن مملکت با معاویه مفتوح شده و اعیان مختلف خلیفه دارند لاجرم بدین طبعه برگرد
 ساختند و ابوحنیف جناب خلافت رسانید و طلحه بسبب امارت کوفه در پیر جمعه بایالت بصره از علی رضی الله عنه
 اندوده خاطر گشته عایشه صدیقه را که در آن زمان بکعبه معطر بود با خود همراه شد عازم بصره شدند در حجره
 مسطور است که چون صدیقه بآب حباب رسید کلاب بر روی شتر صدیقه بانگ کرد و صدیقه پرسید
 که این آب چه نام دارد دلیل جواب داد که حباب صدیقه گفت من از چاه میگردم زیرا که از حضرت رسول
 شنیدم که فرمود کلاب جواب بر یکی از اولاد من بانگ کند و او را ائمال ظالمه بود جهل کن ای عایشه که تو
 طلحه و زبیر گفتند این آب حباب نیست و عبد الله بن زبیر چاکس را بران داشت تا بر بمینال کو انبی
 و این اول نهادت دروغ است که در اسلام بوقوع آمد و صدیقه و طلحه و زبیر بصره رسید با عثمان ابن
 قتال نموده غالب گشتند و عثمان مذکور را دستگیر کرده محاکمش را که طولی داشت برکنند و عثمان بوضع
 ذی قار که در آن هنگام مجسم عسکر امیر المومنین حیدر کرم الله وجهه بود رسید و صورت واقعه برهن رسانید و چنان
 او را بدیخال دید زبان که را میزد که با عثمان از نزد ما پریشانی و اهره باز آمدی **واقعه حبل** چون علی رضی الله عنه
 کرم الله وجهه استماع نمود که صدیقه با طلحه و زبیر بصره شتافته با فوجی از اکابر همراه و انصار بطریق ایضا
 عازم بصره گردید در موضع ذی قار توقف فرموده دو باب در سولان برای استمداد باهل کوفه فرستاد

بسبع امیر المومنین رسید بر زبان گذرانید که حق تعالی خواست که طلحه را بی بخت بدست من بجهت بد
 خود بطری مستور است که پس از کشتن و کشتن دلاوران سپاه شترصدیق را بی کرد و دست نبرد
 با صده هزار کس در شترصدیق و قریب هزار نفر و بقولی سه هزار از افواج امیر المومنین بقتل رسیدند
 و امیر ایالت بصره را بعباس بن عباس از آل ابی طالب داشتند و ای غنیمت بجایست کوفه برافراشت
 و عایشه صدیق را طوعاً و کرهاً همراه محمد برادر او روانه مدینه ساخت و گفت که صدیق با لاف از آل ابی طالب
 پشیمان شده هرگاه که یا در حرب جل میکرد اظهار تاسف نموده میکرد **بیکرخی لغت معاویه** **امیر المومنین**
و وقوع محاربات و صفین چون بعضی امیر المومنین رسید که معاویه بخرمک عروص خیال مخالفت دارد
 چند نوبت رسل و رسائل باو فرستاد و شرط مو عظمت بقدیم رسانید و فایده بخشید و معاویه بجمع سپاه
 همت گماشت تا چار علی مرتضی کرم الله وجهه با نوزده هزار مرد که مشتاکس از ایشان اصحاب بودند
 از اهل بیعت الرضوان بودند بطرف شام نهضت فرمود و معاویه از توبه امیر المومنین آگاه گشته
 با صد و بیست هزار مرد از دمشق بیرون شتافته در حوای صفین فرود آمد و علی مرتضی کرم الله وجهه بدین
 رسید و در دو اطمینان است و ثلثین چند کثرت رسولان نزد معاویه فرستاد فایده بران مترتب شد
 و چون ماه حرام منقذی کشت در صبح روز چهارشنبه غره صخره را بپای برد و بروایتی دست یازده ماه
 زمان محاربه امتداد یافت و بقولی ایام مقاتله زیاده بر هشت روز نمود و در اندک بقولی نوزده روز جنگ و غوغا
 در گردید و مسطور است که در صفین از متابعالی امیر المومنین بیست و چهار کس بدرجه شهادت فایز گشتند
 و از جمله بیست و پنج صحابی ببری بودند و از لشکر معاویه چهل و پنجاه نفر بقتل رسیدند و مقصد قضی بدگوار است
 که در صفین از صف امیر المومنین چهل هزار مرد شربت شهادت چشیدند و از قبل معاویه شتاد هزار نفر بقتل رسیدند
 و یکی از مشاهیر شهیدای اصحاب امیر اویس قرنیست که از توصیف مستغنی است و ابو الهیثم سہاست که
 حضرت رسول صلی الله علیه و آله سلم او را بفات انصار تعیین نموده بود و دیگر قریه ثابت انصار است که شتر
 رسالت سپاهی کوایی او را بمنزله دو کواه اعتبار فرموده دیگر عمار با مر است که از کمال شتاد بمقتول رسید

در این کتاب که معاویه از نوزده هزار مرد که
 در این کتاب که معاویه از نوزده هزار مرد که

اجتماع معروف نه از صحبت پسر نه که ز قتل عثمان بن عفان در نهایت خون و مال عجب معاویه
 رفت گفت مردم ما را در کشتن معاویه گفت از نخله چرا خون بدید بود و عبد الله بن عباس را گفت که اگر چه
 با معاویه قتلک الباقیه الباقیه شنید معاویه جواب داد که عمار را علی کشته که ^{ببین} معاویه را ساختن عمار
 گفت برین تقدیر عمره را محمد علیه السلام کشته باشد نه وحشی معاویه را از استیلا این سخن ملزم شده و دیگر دم نزد
 که چون سخن معاویه با امیرالمومنین رسید این جواب گفت را بر زبان گذارند **تفسیر حکایت** چون زمان
 محاربه علی مرتضی کرم الله وجهه امتداد یافت امیرالمومنین سوار گشته در میان هر دو صف بایستاد و خطبه فصیح خواند
 روز با شارت با دای نامز قیام نمودند و هر لشکر تمام شب دست از قتل یکدیگر باز نداشتند اهل تاریخ انساب
 لیلۃ الہریر گویند در سقیه مطهر است که در انساب همد و چند کس بفریب بیخ علی کرم الله وجهه قتل رسید
 صبح آرد سپاه شام طین انهر ام پیش گرفتند و در خیال معاویه مضطرب گردیدند از عروای ص پرستید که از
 برای این روز کدام جلد و چه فکر ذخیره کرده و عمر و گفت اشارت کن که تا لشکر شام مصعبا بر سر نیزه بر سر نهاده
 که ای اهل عراق با شمار اکتساب هذا میخوانیم و هر که چنین کنی حرب کین میگرد و اختلاف در میان بشمار
 بنده ای معاویه مطبق گفته عروای آورد و لشکر حلیفه اجمال را امش بد نمود و آخری دست از جنگ باز داشتند
 و در میان ایشان اختلاف واقع شد و هر چند علی مرتضی کرم الله وجهه فرمود که این جلد است که عروای ص
 برای خلص خود کرده اند بسجعه رضاشنیدند بلکه جمعی از زوسا عراقی امیرالمومنین را تکلیف کردند که دعوت
 اجابت کن القصد چون بد پر عروای ص موافق تقدیر آمد معاویه رسولی نزد علی مرتضی کرم الله وجهه فرستاده
 پیغام داد که کتاب خدا نطق ندارد تو شخصی را اختیار کن و من دیگر را حکم باشند اشعث بن قیس که مسلمی بر
 سبیل دشوت از معاویه گرفته بود گفت یا امیرالمومنین و الله معاویه از سر انصاف سخن میگوید بر من
 رضاده انکار معاویه عروای ص را از جانب خود حکم ساخت و اشعث بن قیس و سایر خوارج گفتند ما را
 این کار ابو موسی اشجری را اختیار کردیم امام المسلمین فرمود که مرا بر ابو موسی اعتماد نیست عبد الله بن عباس
 از طرف حکم باشد خوارج گفتند در میان تو و عبد الله فرق نیست ما بر ابو موسی را نمیستیم او کار مردم ^{طبق}

مد عا و خارج فراریافته علی رضی کرم الله وجهه بصوب کوفه و به جانب شام بازگشتند و چنین تفرقه
 و راه رمضان حکمین در دونه بکندل که موضعی است در میان شام و عراق جمع آیند و حکمین در اینجا حاضر
 عروص بقضا بشنود خود آغاز ترفیر نمود ابو موسی را تعظیم بسیار میکرد تا او را فریفته و مغرور گردانید
 و بعد از مقالات طویل عروص با ابو موسی گفت مناسب است که علی و معاویه را از حکومت غایت
 و امر خلافت را بشوری حواله نمایم ابو موسی این رای را پسندید و روز دیگر منبری نصب کردند ابو موسی
 عروص را گفت بمنبر بر او آنچه بایکدیکه قرار داده ایم بسجده خلیفه رسان عمر و گفت معاذا الله که من بر تویم
 نمایم و ابو موسی بختار او فریفته شد با اینکه جمعی او را از فریب عروص آگاه کردند و پیش از عمر بمنبر
 گفت ایها الناس مصلحت کا فرایا در است که علی و معاویه را از خلافت معاف داریم ایها
 انکشی را از انکشت بیرون آورد و گفت من علی و معاویه را از ریاست بیرون آوردم چنانچه این
 انکشی را از انکشت بعد از آن عروص بر منبر رفته گفت ایها الناس پسندید که این مرد صاحب
 از خلافت منع کرد پس خاتم خود را در انکشت در آورد و گفت من معاویه را بدین امر مقرر ساخته
 این خاتم در انکشت کردم ابو موسی فریاد برآورد و عروص را دشنام دادن آغاز نمود و غیره از عاص
 برخاست و بیخ بن مالی نازبان چند بر سر عروص و پوسنه افسوس مجور که در اجابی نازبان شمشیر زد
 پس از آن ابو موسی از ترس شبنه علی کرم الله وجهه بکه مشرفه گریخت و عروص بدین شتاب فتنه
 بر معاویه سلام کرد بعد از جنگ صفین حرب نهروان بوقوع پیوست و در آن محاربه قریب چهار هزار
 از مخالفان کشته شدند و زیاده از نه نفر جان بیرون نبردند و از لشکر خلیفه پیش از نه نفر شربت شهادت
 بخشیدند **نشاند حضرت امیر المؤمنین کرم الله وجهه در مولفات** جمهور مسطور است که عبدالرحمن
 بن عمر و برک بن عبداللهمی و عمرو بن بکر که در منصب خوارج غلوه شدند در مکه معطوف جمع آمد و قرار داد
 که کس در شتب هفتم رمضان علی کرم الله وجهه و معاویه و عروص را زخم زند پس شمشیر را بکسی
 بزیارت داده هر یک عازم مقصد گردیدند و برک بن عبداللهم بدین رسیده شمشیری بآلیه معاویه
 رسانید

که فدا شد. بقیه رسید و عمر بن کبر چون بهر شتاب اتفاقاً در آن شب موعود عمر و عاص را از آن بود دیگری
 عوض خود با مات نامزد نمود و عمر و آن چاره را عمر و عاص پنداشته بقتل رسانید که شد و عبد الرحمن
 پس از وصول بکوفه انتظار شب موعود میکشید بجهت رسید که امیر المومنین در ایام حیات اصحاب کلمه
 که مشتمل بر شهادت بود بر زبان الهام پان میگذرانید و در رمضان سنه اربعین چند نو بختی را
 بتقریب رسانید و در صبح جمعه هفدهم رمضان عبد الرحمن ملعون شمشیری بر سر آنحضرت زد و آن تیغ
 زخمی رسید که عمر عبد و در جنگ افراب بر فوق امیر زده بود و جاب و لایق تاب در نوزدهم یا بیستم
 یا پست و یکم شهر مذکور بجای در مغفرت ملک غفور اشغال فرمود و بسطین بغسل آن برگزیده از اشغال
 اشغال نموده مد فون بجایوش را بوجوب وصیت از نظر خلق نهان شد مدت چهار شش سال
 و زمان خلش چهار سال و نه ماه بود بقتل که بعد از اشغال علی کرم الله وجهه امام حسن بوجوب وصیت
 والد بزرگوار خویش یک ضربت بر این عظم زد و کردی شیعه جدا آن شوم را در بویا جمیده سوختند
 ذکر احوال و اولاد و الاثر و امیر **با عدل و داد** در تاریخ حافظ ابرو مذکور است که
 نه زن را بعد نکاح آورد اول فاطمه زهرا بنت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و تا او زنده بود میل زن دیگر
 ننمود دوم ام البنین بنت خرام بن ربهه سوم اسمای بنت عیس که اول جعفر بن ابیطالب و او را دوست
 و بعد از جعفر ابو بکر صدیق در عقد نکاح آورد و محمد از وجود آمد و بعد از صدیق بشرف خراسان علی بن ابی طالب
 چهارم ام حبیبه دختر ربهه پنجم امامه بنت ابی العاص که از بطن زینب بنت رسول الله بود ششم خوله دختر
 جعفر بن عقیل هفتم حمیمه بنت ام القیس هشتم لیلی بنت مسعود نهم ام عبید بنت عروه و پسران علی بن ابی طالب
 بروایت شهر بازند نوزدهم حسن و حسین و عبد الله و عباس و عثمان و جعفر و یحیی و عون و محمد اکبر
 که بر محمد حنیفه مشهور است و عمر و محمد اوسط و محمد اصغر و عبد الله و ابو بکر در تاریخ حافظ ابرو مسطور است که
 از پنج پسر حضرت امیر المومنین جد نسل مایه حسن و حسین و محمد حنیفه و عباس و عروا و مادر آن امیر تقوی
 هفده نفر بودند زینب الکبری ام کلثوم کبری رقیه زینب الکبری ام مانی میونه ام حسین ام کلثوم صلی فاطمه ام حده

ام الکرام ام سلمه حاتم ثقیفه ام جعفر امامه **نمایش خجسته در ذکر برخی از احوال اید معصومین**
 رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بافاق علای دین معصومین دوازده شخصی از اول ایشان علی مرتضی است
 کرم الله وجهه و ششمه از احوال ایشان سابقاً سمیت که ارش یافت **۲** امام حسن بن علی مرتضی کرم الله وجهه
 کیش ابو محمد و نقی و طیب و سید بود و ولادتش روز سه شنبه شصت شهر رمضان سنه اثنین و
 من الجوه در مدینه منوره بعد از شهادت امیر المومنین علی کرم الله وجهه چون مردم عراق بفرط جنگ
 نقی شام باو بیعت کردند و انجمن تبیل بن سعد انصار را با دوازده هزار مرد در مقدمه روانه شد
 خود با چهل هزار کس غمیش شام نمود و بعد از این رسید ششماه اقامت فرمود و معاویه نیز از مردم جمع کرد
 با شصت هزار مرد و شمشیر زن و بوقاق آورد امام حسن صوفای از مردم کوفه معلوم نمود و معاویه
 بدین شرط که اگر معاویه را حاد نه پیش آید خلیفه امیر المومنین حسن باشد و امر خلافت معاویه که نه پیش
 طیبه توطن فرمود و باقره مکتوبه باغواهی معاویه که پنج کثرت زهر دادند و اثری بران نماند
 مرتبه ششم اندکس سوده بخودش داد و در حبس روز پنهان ماند و در شب هفتم صومعه تسبیح و این
 و بقولی اوایل ربیع الاول سنه حشین بعد از آنکه اشتغال فرمود و در بقیع مدفون گردید و امام جانش برادر
 چهل و هفت سال ولادتش بدین تفصیل **زید حسن** عرقا سم عبد الله عبد الرحمن بن ابراهیم طحله اجداد
 پسران انجمن حسن و زید نسل دارند و از نفعیه ایشان عقب نمانده انجمن شش پسرین خلیف سید سلیمان
۳ امام حسین بن علی کرم الله وجهه کیش ابو عبد الله است و نقی سید بود و شهید ولادتش در مدینه
 روز سه شنبه چهارم شعبان سنه اربع از جریست دست حمل او ششماه بود و هیچ فرزند ششماه نیامد
 مگر او و یحیی بن زکریا بعد از رحلت معاویه اهل عراق طلب او کردند و ابوسلم بن عقیل را که ابن عیش بود
 بکوفه فرستاد چون او بکوفه رسید و قریب است هزار آدم به بیعت در آمد صورت حال نوشته طلب
 انجمن کرد و دیرین اثنا عبد الله زیاده فرموده و بیز از بصره بکوفه آمد مسلم را بقتل رسانید و بعد از آنکه
 انجمن سب از آنکه معظه اهل اهل اندبار با عبد الله زیاده در قصد کشتن او متفق شده و او را با هفتاد و دو

و بقول ایشان در دین از اهل بیت و آب و شش روز جمعه یا شنبه یا شنبه عاشر محرم سنه اهدی و سنین مشهور خست
زندگانش بخانه شش سال و پنجاه و شش روز و شش ساعت و شش دقیقه و شش ثانیه و شش جزء و شش ذره و شش
حیات و در عرض طبعی بدو عجب شرافت و علی اکبر و عبد الله باید زویش را شهادت رسیدند و چنانچه
حسینی از نسل علی صغیرند که لقب زین العابدین بود و بنات دو **امام** زین العابدین بن امام حسین رضی الله
عنهما کنش ابو محمد و ابوحسن و لقبش سید العابدین و سجاده و مادرش شهر بانو دختر یزدجرد است و از پیش برادرش
سنه شش و نولین در زمان حیات امیر المومنین کرم الله وجهه در مدینه منوره واقع شده و او در واقعه
نابله پدر بزرگوار خود بر ستر جاری افتاده بود و اتباع یزید او را با محمد زات اهل بیت رضی الله عنهم بشام برد
و یزید ایشان را بدمین طبعه فرستاد تا در اینجا ساکن گردیدند صاحب خلاصه الاخبار بر این مسلم صدق نگار
پس آن میکند که محمد بن حنیفه در مکه مبارک با امام گفت که چون فرزند صلیبی علی کرم الله وجهه هستم امامت را
نزد او از ترس سلاح رسول الله علیه و آله و سلم را بمن باید داد و برین سخن مصر بود اخوانی را با نیت که
چو الاسود با امامت هر که گواهی دهد امام او باشند آنکه محسن بر طبق مدعی خود شهادت طلبید و جواب
بعد از آن امام جواب خواست فی الحال **چون در رکعت** آمد به کمال قدرت حضرت عزت گفت که امامت
پس از حسین بن علی بن علی بن حسین رسیده است و چون محمد حنیفه این قضیه غریبه بشنید و فرمود
با امامت قایل گشته دیگر نزاع نمود و فاش در نامن عشر محرم سنه اربع و سبعین و در فاش بقیع و عمر بن
بنجاء و هفصل از کثرت عبادت چنین مپس او مانند زانوی شتر در نشسته بود و اولادش
بدین تفصیل محمد باقر و زید و عبد الله حسن حسین اکبر حسین اصغر و بنات چهار بودند **امام** محمد باقر
مادرش ام عبد الله دختر امام حسن است و لادش بقول ارج روز جمعه غره رجب سنه سبع و عشرين در مدینه
شریفه بود و وفات آنجا سنه اربع و عشرين و مایه و در فاش بقیع زندگانش بخانه و هفصل کنش
ابو جعفر است و لقبش باقر زیرا که بواسطه تفریق یعنی توسع در علم اولادش زکریا بقول امام جعفر صادق علیه السلام
عبد الله اصغر ابراهیم علی و بنات دو **امام** جعفر صادق مادرش ام فرده دختر کاسم بن محمد بن ابی کبر و لادش

در سنه ثمانین در مدینه مطهره و وفاتش نیز در مدینه طیبه بود روز دوشنبه مستشف حجب و مت حیات
 شصت و پنج سال با شصت و یک سال ولادتش بدین تفصیل موسی کاظم الحاق محمد اسمعیل عبدالعزیز
 علی بنات سه **۱** امام موسی کاظم مادرش حمیده بربری است ولادتش سنه ثمان و عشرين و مایه بود روز دوشنبه
 بهضم صفر بمنزل ابوالاکه میان کوه معظه و مدینه مطهره واقع است وفاتش در حبس مارون در شب دوشنبه و بعضی گویند که
 بنزد کعبه مارون چهارم رجب سنه ثلث و ثمانین بوده است نزدش در بغداد و ایام حیاتش چهل و پنج سال
 و پنج و پنج سال نیز گفته اند ولادتش بروایت دیگر علی الرضا رید از ابراهیم عقیل مارون حسن حسین عبدالعزیز
 عبدالعزیز اسمعیل محمد احمد جعفر کجی است عباس ابوالقاسم حمزه عبدالرحمن قاسم جعفر اکبر جعفر اصغر و بیست
 برده **۲** امام علی الرضا مادرش سیمه نوبیه است ولادتش بقول بیشتر مورخان سنه ثمان و اربعین و مایه بود
 در مدینه طیبه و بروایت انبیا و مشاهیرش بر هر گفته مامون در شهر صفر سنه ثلث و مائین بود و بعضی باطلی
 قایل اند العلم عند الله و در بعضی طوس است گفته اند **۳** یک طواف درش از قول رسول قرشی با هفتاد و پنج
 نافه یکسان اند ایام حیاتش چاه و پنج سال و جمهور مورخین بر آنند که امام رضا از آنجا امام محمد تقی پسر نبوده **۴** امام
 محمد تقی مادرش خیزران یار سجاد ولادتش در مدینه مطهره فی خمس و عشرين و مایه بود و وفاتش در بغداد فی
 ثلث و ثمانین و مایه اتفاق افتاد زنده گاش پست و پنج سال و آنجناب در پسر داشت علی تقی و موسی
۵ امام علی تقی بقولی مادرش ثمانه است ام الفضل ولادتش در مدینه سنه ثانی و عشرين و مائین بود و وفاتش در سر
 من رای که بسمره امشتهار دارد فی سنه اربع و عشرين و مائین در زمان خلافت مقرر عباسی زنده گاش
 چهل با چهل و یک سال و آنجناب چهار پسر داشت بدین ترتیب حسن عسکری حسین محمد جعفر و یک دختر
۶ امام حسن عسکری مادرش ام ولد مسماه حدیث است ولادتش بقول اصح روز دوشنبه چهارم **الاول**
 سنه ثانی و ثمانین و مائین در مدینه منوره بود و وفاتش در سامره فی برج الاول سستین و مائین بود
 و مدت حیاتش بقولی پست و هفت سال ولادتش غیر از امام محمد که نزد جعفر مهدی موعود او است دیگر
۷ امام مهدی مادرش ام ولد زینب است ولادتش شب جمعه مستشف رمضان سنه خمس و عشرين

و اما این ناف بریده در ساره بوجود است و او پنج ساله که پدرش بر حجت است
و حق سبحانه و تعالی در هنگام طفولیت علم و حکمت با و داد چنانچه در سل بعضی بر او
و حکمت از زانی داشت آورده اند که در سنه سی و ستمین مائین محمد خلیفه قصد شستن اجناب نمود و
در ساره بهر دایره بر فتنه ناپه اگشت معقد شیده است که این مهدی عبارت از اجناب است
و او تا غایت زنده است و هرگاه وقت ظهور شود بیرون خواهد آمد اما زنده اهل سنت و جماعت است
پوسته که مهدی صاحب الزمان محمد بن حسن است با دیگری و العلم عند الله نایش ششم در ذکر
بقیه عشر مبرزه علیهم الرضوان اطلعه بن عبد الله برادر زاده ابو بکر صدیق بود و بقول در غزو احد
خود را پسید المرسلین صلی الله علیه و سلم کرد و مفاد پنج رخ از نیز و شمشیر بر تن داشت و آنحضرت او را
در اثر زطلعه المیر خواند و در غزو حنین طلحه الجودی خواند و طلحه الطحطی نیز او را کندی در حرب حمل بران
او را تیری کاری زد که شرف شهادت فایز گردید و در کفار و دی مد فون شد پس از سه چهار سال که
دختر او است او را بصیرة مثل کعبه چنان باز بود که روز اول بجاکش سپرده بودند زنده کاش شخصت
دو سه سال در سنه پنجم ام مادرش عمره مصطفی است و در ش زنده سالکی شرف اسلام مشرف شد
و در همه غزوات با سید کاینات همراهی نمود و بروایتی اول کسی که در راه خدا بقالی شمشیر بر کشید او بود
سی و هشت حدیث روایت کرده و در مصاف عمل بعد از آنکه امیر المومنین علی کرم الله وجهه حدیث
است و او که باز بهر آنکه سخنج علی ابن ابیطالب داشت ظالم بیا داد داده حجت بر او گرفت او ترک
قتال کرده بطرف که مظهر روانه شد در انسانی راه عربین جو موز بعد از او را بگشت ایام جهالتش بخانه
سعد بن ابی الوفا در نوزد بکی اسلام آورد و در همه غزوات با سرور کاینات همراهی کرد و اول
شخصی که در راه حق سبحانه و تعالی ترانه اخفت و این کسی که از عمره مبرزه وفات نمود او بود و بعد از کعبه
روایت کرده و در سنه خمس و هجین زمان حکومت معاویه رحلت نمود زنده کاش شخصت
سعد بن زید پیش از اسلام عمر اسلام آورده و این عمر نبود بهر ش قبل از ظهور اسلام طالب شد

عبد الله

و اما این ناف بریده در ساره بوجود است و او پنج ساله که پدرش بر حجت است
و حق سبحانه و تعالی در هنگام طفولیت علم و حکمت با و داد چنانچه در سل بعضی بر او
و حکمت از زانی داشت آورده اند که در سنه سی و ستمین مائین محمد خلیفه قصد شستن اجناب نمود و
در ساره بهر دایره بر فتنه ناپه اگشت معقد شیده است که این مهدی عبارت از اجناب است
و او تا غایت زنده است و هرگاه وقت ظهور شود بیرون خواهد آمد اما زنده اهل سنت و جماعت است
پوسته که مهدی صاحب الزمان محمد بن حسن است با دیگری و العلم عند الله نایش ششم در ذکر
بقیه عشر مبرزه علیهم الرضوان اطلعه بن عبد الله برادر زاده ابو بکر صدیق بود و بقول در غزو احد
خود را پسید المرسلین صلی الله علیه و سلم کرد و مفاد پنج رخ از نیز و شمشیر بر تن داشت و آنحضرت او را
در اثر زطلعه المیر خواند و در غزو حنین طلحه الجودی خواند و طلحه الطحطی نیز او را کندی در حرب حمل بران
او را تیری کاری زد که شرف شهادت فایز گردید و در کفار و دی مد فون شد پس از سه چهار سال که
دختر او است او را بصیرة مثل کعبه چنان باز بود که روز اول بجاکش سپرده بودند زنده کاش شخصت
دو سه سال در سنه پنجم ام مادرش عمره مصطفی است و در ش زنده سالکی شرف اسلام مشرف شد
و در همه غزوات با سید کاینات همراهی نمود و بروایتی اول کسی که در راه خدا بقالی شمشیر بر کشید او بود
سی و هشت حدیث روایت کرده و در مصاف عمل بعد از آنکه امیر المومنین علی کرم الله وجهه حدیث
است و او که باز بهر آنکه سخنج علی ابن ابیطالب داشت ظالم بیا داد داده حجت بر او گرفت او ترک
قتال کرده بطرف که مظهر روانه شد در انسانی راه عربین جو موز بعد از او را بگشت ایام جهالتش بخانه
سعد بن ابی الوفا در نوزد بکی اسلام آورد و در همه غزوات با سرور کاینات همراهی کرد و اول
شخصی که در راه حق سبحانه و تعالی ترانه اخفت و این کسی که از عمره مبرزه وفات نمود او بود و بعد از کعبه
روایت کرده و در سنه خمس و هجین زمان حکومت معاویه رحلت نمود زنده کاش شخصت
سعد بن زید پیش از اسلام عمر اسلام آورده و این عمر نبود بهر ش قبل از ظهور اسلام طالب شد

عبد الله الصغر ابراهيم اكبر ابراهيم الصغر زيد خالد اسود اناث بزده قن بودند **عبد الرحمن بن عوف** از جمله
مال داران قریش بود و بنوی در غزوه احد هست زخم برداشته و شصت و پنج حدیث روایت کرده و در خلافت عثمان
سنه انبی و ثلثین رحلت نمود و امام جانش شصت و پنج سال و او را داشت از کور محمد ابراهيم اسمعيل یحیی ابو بکر عرو
عثمان عبد الله اکبر عبد الله الصغر سالم اکبر سالم الصغر عرو اکبر عرو الصغر عبد الرحمن حمید مصعب معصف زید
سیدیل ابو الاسبق بلال اناث هفت تن بودند **ابو عبیده بن جراح** بن عبد الله بن جراح کسم جدا بود و در غزوه
و حلقه زده از پیشانی خنجر است بدانان برگرفت و در زندان پیش او شکست و در غزوه بدر حضرت
ابو راسمین است و خانه چهارده حدیث روایت کرده و در طاعون عواس بشام رحلت نموده زندگانی پیشانی
هشت سال و او را داشت یزید و عرو **فائز بن جهم** در ذکر اعیان و نقباء صحابه که آسمانی ایشان بترتیب
حروف تهجی مذکور میشود **الف** ابو ذر غفاری اولی کسی است که بر غیر صحبت اسلام بجا آورد و از ناد صحابه بود و در سنه
انبی و ثلثین وفات یافت **یافثه ابو عبیده بن جراح** بن عبد المطلب بن عبد المطلب بن عبد المطلب بن عبد المطلب بن عبد المطلب
بدرجه شهادت فایز گردیده ابی بن کعب الانصاری کاتب و جی بود و وفات او در وفاتی در سنه انبی و ثلثین
و بر وفاتی ضعیف و ثلثین بود و جهته آنکه در روز وفات او امیر المؤمنین عمر گفت ای یوم قدما سید المرسلین و در
ثلثین عمر خطاب نامه بود و ای نامه بن زید بن حارثه قضای از مولی رسول بود و سرور کائنات و در اسبیار
دوست میداشت و امیر لشکری ساخته بود که در ان ابی بکر صدیق و عرو عثمان و طلحه و زبیر و عبد الرحمن
بن عوف و غیر ایشان صحابی بسیار بودند و فاش سنه اربع و خمسين **الانجع العبدی** و هو منذر بن العابد
رسول در حق او فرمود و خلقین بحکم الله العلم و الحیا **اشعث بن قیس** در جاهلی نامش معد کرب بود و در اسلام
محمد و لقب اشعث و فاش در سنه اربعین هجری ابو حرقه انس بن مالک انصاری غزوی در هشت سالگی
مسلمان شد و این سرین معبر از مولی او بود و در سال از ملامت سر امر سعادت آنحضرت در
دوری نگزیده بود و بسا اسرار و آثار حکمت معلوم و کشف او شده و آنقدر حدیث که از او منقول است
از هیچ صحابی غیر از ابو هریره منقول نشده و فاش در بصره سنه تسع و تسعين ایام جانش یکصد و سه سال

ابو کثیر ^{رضی} علیہ السلام مولی رسول ص اور آزاد کرد
 و او ہمارو روز کہ حضرت خطاب ^{رضی} عنہ ^{نہ} نے

در روز غزوه در رکاب سعادت نصاب انحضرت بود و او پدیدار بجای بودند و فاش سه اربع و شصت و یقین
 ثمان و سبعین زندگانش بود و چهار سال جابر بن جبرین امینه الانصاری رسول خدا علیه السلام او را در جاهای مشکل
 تعیین میفرمود و او نظر و منظور باز میکرد و فاش سه و ثلثین جعفر بن ابی سفیان و حنین همراه رکاب انصاری بود
 و فاش سه و ثلثین جابر بن سمره العامری و خاشر زاده سعد بن ابی وقاص است و فاش سه و ثلثین و اربع و سبعین
 جناده بن ابی امیه الازدی که پیغمبر صلی الله علیه و سلم بسیار با عز و اکرام با او پیش می آمد و فاش سه و سبعین و جناده
 الهمیه الدوسی در سنه ذکر رحلت نمود **ح** حزن بن عبد المطلب عم شریف پیغمبر است و برادر رضای و صلی الله علیه
 و انحضرت او را اسد الله و اسد رسول نامیده اند کیشش ابو عمار است قدیم الاسلام بود و در سال دوم از نبوت
 آورده و در حاضر غزوه در حرب احد بدرجه شهادت رسید و سه و ثلث و انصاری و فرموده که حزن را کشتند
 و بهمان جاهای قنین او را دفن کنند حارث بن هشام قرشی خزرجی پیغمبر صلی الله علیه و سلم است روز پنجشنبه
 مسلمان شده از فضلاء صحابه بود و فاش در قیام هر اسم چهار و نواهی شام سه و ثمان و عشر قبل روز واقعه متوک
 مقتول شد سنه احدی عشر خمیس بن ثابت انصاری که او ای در ائمه که او ای دو کوه اعتبار نمود و او در غزوه بدر و ابان
 حاضر بوده در حرب صفین همراه امیر المومنین علی که الله وجهه سی پلغ بتقدیم رسانیده بدرجه شهادت نایز گشته
 سبع و ثلثین حارث بن عزمه الانصاری بدری است و در غزوات حاضر بوده و فاش در مدینه منوره سه و ثمان
 ایام حیاتش شصت و هفت سال حکیم بن خزام قریشی از فضلاء اعیان صحابه بود و شصت سال در جاهلیت گذرانده و
 در اسلام آمده و فاش در مدینه یکصد و اربع و چهل و ثمان بن ثابت الانصاری که کیشش ابو الولید است
 شاکر پیغمبر علیه السلام بود و انحضرت در شان او فرموده بدستی که خدا تعالی جسد از اب روح القدس تا پید میفرماید
 او نیز شصت سال در جاهلیت بسر برد و شصت سال در اسلام بوده که روز وفات یافته حارث بن نوفل
 و آخر سال خلافت عثمان بن ابی العزیز رحلت نموده حارث بن سراقه الانصاری در روز بدر شهادت یافته
 بن عمرو الانصاری النساعی در غزوه احد بدرجه شهادت پیوسته حارث بن نعمان الانصاری بدری است
 و از جمله شهادت و فرات که در روز احد شهادت و استقامت نموده اند و یکی از انبازان نامی بود و جبرین عدی

در روز غزوه در رکاب
 سعادت نصاب انحضرت
 بود و او پدیدار
 بجای بودند و فاش
 سه اربع و شصت و
 یقین ثمان و سبعین
 زندگانش بود و چهار
 سال جابر بن جبرین
 امینه الانصاری رسول
 خدا علیه السلام او را
 در جاهای مشکل
 تعیین میفرمود و او
 نظر و منظور باز
 میکرد و فاش سه و
 ثلثین جعفر بن ابی
 سفیان و حنین
 همراه رکاب انصاری
 بود و فاش سه و
 ثلثین جابر بن
 سمره العامری و
 خاشر زاده سعد بن
 ابی وقاص است و
 فاش سه و ثلثین و
 اربع و سبعین
 جناده بن ابی امیه
 الازدی که پیغمبر
 صلی الله علیه و سلم
 بسیار با عز و اکرام
 با او پیش می آمد و
 فاش سه و سبعین و
 جناده الهمیه
 الدوسی در سنه ذکر
 رحلت نمود ح حزن
 بن عبد المطلب عم
 شریف پیغمبر است و
 برادر رضای و صلی
 الله علیه و انحضرت
 او را اسد الله و اسد
 رسول نامیده اند
 کیشش ابو عمار است
 قدیم الاسلام بود
 و در سال دوم از
 نبوت آورده و در
 حاضر غزوه در حرب
 احد بدرجه شهادت
 رسید و سه و ثلث و
 انصاری و فرموده
 که حزن را کشتند و
 بهمان جاهای قنین
 او را دفن کنند حارث
 بن هشام قرشی
 خزرجی پیغمبر
 صلی الله علیه و سلم
 است روز پنجشنبه
 مسلمان شده از
 فضلاء صحابه بود
 و فاش در قیام هر
 اسم چهار و نواهی
 شام سه و ثمان و
 عشر قبل روز
 واقعه متوک
 مقتول شد سنه
 احدی عشر خمیس
 بن ثابت انصاری
 که او ای در ائمه
 که او ای دو کوه
 اعتبار نمود و او
 در غزوه بدر و
 ابان حاضر بوده
 در حرب صفین
 همراه امیر
 المومنین علی که
 الله وجهه سی
 پلغ بتقدیم
 رسانیده بدرجه
 شهادت نایز
 گشته سبع و
 ثلثین حارث بن
 عزمه الانصاری
 بدری است و در
 غزوات حاضر
 بوده و فاش در
 مدینه منوره
 سه و ثمان ایام
 حیاتش شصت و
 هفت سال حکیم
 بن خزام قریشی
 از فضلاء اعیان
 صحابه بود و
 شصت سال در
 جاهلیت گذرانده
 و در اسلام
 آمده و فاش در
 مدینه یکصد و
 اربع و چهل و
 ثمان بن ثابت
 الانصاری که
 کیشش ابو
 الولید است شاکر
 پیغمبر علیه
 السلام بود و
 انحضرت در
 شان او فرموده
 بدستی که خدا
 تعالی جسد از
 اب روح القدس
 تا پید میفرماید
 او نیز شصت
 سال در جاهلیت
 بسر برد و
 شصت سال در
 اسلام بوده که
 روز وفات یافته
 حارث بن نوفل و
 آخر سال
 خلافت عثمان
 بن ابی العزیز
 رحلت نموده
 حارث بن سراقه
 الانصاری در
 روز بدر
 شهادت یافته
 بن عمرو
 الانصاری
 النساعی در
 غزوه احد
 بدرجه
 شهادت
 پیوسته
 حارث بن
 نعمان
 الانصاری
 بدری است
 و از جمله
 شهادت و
 فرات که در
 روز احد
 شهادت و
 استقامت
 نموده اند و
 یکی از
 انبازان
 نامی بود و
 جبرین
 عدی

بحج الا و بر وجه الجبر و تاسیه حاضر بوده و در حرب جبل و صحنین از بنابران امیر المومنین علی کرم الله وجهه بود و با هم معا می رفتند
 سده ادهی و صحنین خدیقه بن سید الغفاری کتبت و ابو سحر کتبت و ابو شهو کتبت شده بود و در حدیقه
 الرضوان دال بوده و فاش سده شنی و اربعین خدیقه بن الیمان صاحب میر رسول صلی الله علیه و سلم بوده از صحابه
 کبار است و پدر او نیز از اصحاب کرام و غزو همد بود و پدر و پسر و خال لشکر اسلام بودند ایمان و واحد بود بر وجه شهادت
 و خدیقه در روز خندق خدمت های شایسته بجا آورد و در عهد خلافت عوف فاروق عامل مدین گشت و دهها کجا بود
 تا بجا رحلت حق پیوسته است و ثلثین حصین بن الحارث بن عبد المطلب بدری است و در حصین با
 امیر المومنین علی کرم الله وجهه همراه بود و فاش سده ثلث و ثلثین حکم بن سعید بن حاص بن امینیش ابو خالد است
 و در جنگ موتة شهادت یافته و طیب بن عبد الغزالی قریش العاصمی در سال فتح مکه معظمه مسلمان شده و در
 همراه بود اما از مولفه القلوب بوده و فاش و عهد حکومت معاویه سده اربع و صحنین حارث بن ابی حازم الاحمری
 برادر قیس است و در جنگ حصین بر کباب امیر المومنین علی کرم الله وجهه قتال و جدال نموده بر وجه علیه شهادت یافته
 و خدیقه بن ولید قریش مخزومی کتبتش بوسلمان است و پیغمبر صلی الله علیه و سلم او را سیف الله خوانده و در فتح مکه
 و صحنین و طایف و خیبر لشکر اسلام بوده مراتب شجاعت بتقدیم رسانیده و او را روایت حدیث از پیغمبر علیه السلام
 بسیار است و فاش و حصین سده ادهی و عیش بن حباب بن الارت ابو عبد الله الطراخی اویسی النسب است
 و در ایام جاهلیت اسیر شده و با پدرش از انحراف اخذ نموده از ساختن از خانه او را بخراند نسبت کند و در سال ششم
 بعثت ایمان آورده و او اول کسی است که او را بواسطه اسلام قسم عذاب شدید کردند و او از ایمان خود بر گشت
 و در جمع غزوات داخل لشکر اسلام بوده و از انفسه و در حدیث بسیار حفظ کرده و بسیار کس از او نقل حدیث نموده
 از جمله بدریان است و فاش و ظاهر کوفه سنج و ثلثین و غیره بن ثابت الانصاری الاوهی کتبت و ابو عمار است
 و در روز و در مشاهد و دیگر حاضر بوده و در جنگ حصین بر تبه شهادت یافته و کشته خواست بن حنظل بن النعمان الانصاری
 کتبتش ابو عبد الله است و در سده شنی و اربعین وفات یافته و وحید بن خلیفه بن فرجه صحابی مشهور است
 و او را مشاهد و خندق است بعضی احکامه اند بسیار چهل بود هرگاه که در مدینه منوره برای شرف ملائیکه

حطه بن مالک در حربه شهادت
 و غیل و لایکه لقب یافت

خانه او میوه حرم رسول ص بود و سده
 است چوی مسلمان شده

حذاف بن بکر از مشرکیت بر گشت
 عیمر بن حارث شاعر و مداح
 عمر بن خطاب در حارب

و ابوالجبار بن عبد الله بن عبد
 بنان رسول الله و غفر له
 و زکریا و یونس
 و هود و نوح
 و ابراهیم

می آمد اهل مدینه طیبه جهت دیدن او بر می آمدند و شهرت تمام میشد که وحیده آمده است و جبرئیل امین در اکثر اوقات
 بصورت او تمثیل شده بر آنحضرت نماز میکشست و قاش سنه احدى و اربعین و ذوالحجّه بن عبد بن عمرو
 نامش غیر است و او را ذوالعیدین نیز گویند جهت آنکه بدو دست کاری میکرد و در غره بدر بدرجه شهادت رسیده
 و زعفر بن عامر الاکلمی او را کسی است که در احد بنزد شهادت فایز گشته و پیغمبر اکرم بن شجره بدری است
 و در جنگ خندق شهادت رسیده و زندگانش سی سال بود و پخته بن کعب بن مالک الاکلمی بخاری کنیت او
 ابو فراس است از اصحاب صحف است و احادیث منقوله و در کتاب صحیح مسلم و غیره بسیار است هرگز از
 سر اسراعت آنحضرت دور نشده بود تا آنکه سید البشر ازین عالم رحلت فرمودند و او از مدینه منوره برآمده
 بلا واسطه مسکه است اختیار کرد و در سنه ثلث و ستین وفات نمود مدت عمرش ششاد و شش سال رافع بن خدیج
 انصاری در احد و خندق و اکثر شهادت در بعد آن حاضر شده و روز حدیثی باور رسید و پیغمبر او را فرمود انا استشهد
 لک یوم القیامه و قاش در مدینه طیبه سنه ثلث و سبعین ایام جانش ششاد و شش سال رافع بن مالک
 بن عجلان الانصاری از طریق الزرقانی کنیتش ابو معاویه است صاحب کتاب صحیح بخاری از احادیث کثیره
 بدری است و در شهادت دیگر حاضر بوده و همراه امیر المومنین علی کرم الله وجهه در جبل و صغیر قتال و جدال نموده و قاش
 سنه احدى و اربعین یا ثانی و اربعین رفاعه بن عمرو بن نوفل الانصاری در احد شهادت یافته و کان بن عبد بن
 بن اشم بن عبد المطلب در مکه معظه به پهلوانی مشهور بود پیش از ایام بعثت که آنحضرت به سفر فقه برآید
 و نمودن خبر آنسر و رزاشید که دعوت حق میکنند روزی آنسر و علیه السلام در جبال که معظه جهت حاجی شریف
 پیروزند و از پیش می آمد بخاطر آنکه اگر امر و در کشتی بر من غالب اکثرین است که او میدین عند الله است
 گفت یا محمد تو دعوی پیغمبری میکنی و پیغمبر را معجزه می باید من از تو همین معجزه میخواهم که با من کشتی گیری و غالب امی توانی
 از من پیغمبر علیه الصلوٰه و السلام فرمود بیا راجه داری که با من جمع نمون مصالح را که بر رسول علیه السلام همچو کوه استاده
 بعد از آنکه از استعمال نمون خود فارغ شد آنحضرت او را بر دوشته بر زمین زدنی الحال بر خاصه به شرف سلام
 مشرف گردید و قاش در مدینه سنه احدى و اربعین و رافع بن ثابت بن کنن صحابی صاحب روایت

بسیار کس از نقل حدیث کرده اند و فاش در سنه ست و پنجاه و نهم زید بن حارثه مولای پیغمبر است کنیت
 ابواسامه است و نام او در قرآن مجید مذکور است فلما بقی زید منها و طرا و جثا که الایه تعولی او اول کسی است
 از مردان که ایمان آورده در حرب بدر و با بعد آن حاضر بوده و فاش در سنه ثمان زندگانش بنجاه و پنج سال زید بن
 ثابت انصاری او کاتب وحی است یکی از یحیای است که با امیر المومنین عثمان جامع قرآن بوده اند و فاش
 در دین سنه خمس و اربعین مدت حیاتش شصت و پنج سال زید بن کحان بن خالد بن زید بن غلام در روز حیدر
زید بن کحان در روز حیدر شهید شد زید بن قیس الشوی کنیتش ابوشیخه است از اصحاب صاحب کعبه
 سنه ست و پینجاه بر دست رومیان شهید شد و فاش در سنه شصت و نه زید بن عتب از اصحاب زید بن زینا و القتی
 السعدی و رقابیه شهید گردید زید بن صفوان بن جرج بن الحارث او را ابو عایشه میگویند و جنگ جمل شهید شد
زید بن ارقم بن زید بن قیس کنیتش ابو عمرو است با حضرت و هجده غزوه غزا کرده بود و فاش در سنه سی و هشت
 و در صفین با امیر المومنین علی کرم الله وجهه همراه بوده و فاش در سنه ست و پینجاه در کوفه زید بن حاطب بن امیه بن
رافع الانصاری در احد شهید شد و فاش در سنه شصت و نه زید بن سهل بن الاقود الانصاری کنیتش ابوطیحه است در کربلا
 و از سیزده ازان بی خطا بود و در سنه شصت و نه و فاش در سنه سی و هشت
بن نعمان انصاری اشهدی او پیشتای او است و کنیتش ابو عمرو است و حضرت او را سید الانصار فرموده
 و در حاضری او در روز حیدر و در خندق تحریض انصار میفرمود و بنی قریظه حکم قتل هم او کرده و در سال هجده که واقع خندق بود
 یکماه فوت شد و در بیعت پاسبان و امام جانش سی و هفت سال سهل بن روی بن وقش الانصاری الکاسمی و سهل
 بن عدی بن زید الانصاری و سهل بن قیس بن ابی بن کعبه الانصاری و سهل بن ثابت بن قریش الانصاری
 الاشهدی و سعید بن سواد بن قیس بن عامر انصاری و سلیم الانصاری از جماعه معاذ بن جبل در احد شهید شد
 پیوسته اند سهل بن مالک الانصاری السامدی کنیتش ابو العباس است و نام سابق او غزن بوده رسول
 بسمل مسمی گردانید از مشاهیر صحابه است و از اصحاب کسی که از همه پیتر حلیت یافته است و فاش در سنه
 احدی و تسعین و سمر و بن جندب بن هلال بن اسحق که فاش است که از خلفای انصار است و مادر او از

زید بن حارثه بن عبدالمطلب
 کنیتش ابواسامه است
 او را در قرآن مجید
 مذکور است
 فلما بقی زید منها و طرا و جثا
 که الایه تعولی او اول کسی است

زید بن کحان
 در روز حیدر
 شهید شد
 زید بن قیس
 الشوی
 کنیتش
 ابوشیخه
 است
 از اصحاب
 صاحب کعبه
 است

۸۰

سکران بن عمر قديم الاسلام است و از
مهاجران جنگ و در جنگ وفات يافته
زادش در مکه و بن زید و در
در جلد رسول است

وسيط بن سعید بن عبد الله بن
جندب است صاحب اسب و در جنگ
يکين از ستم و در جنگ

ابو جليل بن عبد الله بن سعید بن عبد الله
بن طاع بن عبد الله بن عبد الله بن عبد الله
در ستم و در جنگ

از انصار آورده بود و صحابی مشهور است و روایت حدیث بسیار کرده و فاش شده است و در جنگ و در جنگ
بن ابی سنان بن حصن الاسدی و فاش شده است و فاش شده است و فاش شده است و فاش شده است و فاش شده است
و سلمان الخیر نیز میگوید و فاش شده است و فاش شده است و فاش شده است و فاش شده است و فاش شده است
سعید بن العاص بن امیه که پیغمبر علیه السلام او را بر ساق مدینه منوره عاکل کرده بود و سعید بن ثابت بن جندب الکهمز
در طایف به شهادت رسیده سعید بن ربع بن عدی الازدی و سعید بن عمرو بن عبد الشمس العامری و سعید بن مسعود
بن سنان الانصاری و سعید بن عدی الانصاری و سهل بن حمان الانصاری رضی الله عنهم و در جنگ یامه به شهادت
فاکرت بن سعید بن عباد بن ابی و هم الانصاری الساعدی و خرجی کنیتش ابی ثابت و ابی قیس است یکی از قضاة ائمه
و رئیس و سید انصار بوده و شرف ملازمت سید البشر را در یافتن حسن و عشرت وفات نموده سعید بن نعمان بن مالک
الانصاری و در جنگ خیبر و محبت الرضوان و احد در رکاب سعادت لزوم آنحضرت بود و در واقع قاصد سعید
عشرین در جنگ شهادت رسید سهل بن مضارب بن عبد الله در بدر میان معد و مجصب است و فاش شده است
سهل بن حنیف بن واهب الانصاری لاوی کنیتش ابو سعید است و از بدر میان است و قیام الاسلام و در جنگ
با آنحضرت همراه بود و در جنگ جبل حنین با امیر المومنین علی کرم الله وجهه شهادت و استقامت و در جنگ و فاش شده
ثمان و ثلثین در کوفه شش شیب بن عثمان بن عبد الله بن ضری التوتی و او اقس بن اسطوخمیکه که روزی که
ایمان آورده و در روز حنین شهادت قدم نموده از پیش آنحضرت و در نشسته و آنحضرت و رقی او و عاف نموده که خدایا
ایمان او را و آنسوز و مقام چمت الله حواله کرده بود که تو امین خدای در پست خدا و فاش شده است و فاش شده است
بن اسن الانصاری از مشاهیر صحابه است از آنها که علم و حکمت با ایشان داده شده است و فاش شده است و فاش شده است
سنة ثمان و خمسين و مدت زندگانش هشتاد و پنج سال صفوان بن امیه بن خلف و او اول سال خلافت
امیر المومنین علی کرم الله وجهه وفات یافته صهیب بن سنان بن مالک و او خالد بن عزیز میگوید و فاش شده است
در سنة ثمان و ثلثین وفات نموده و عمرش هشتاد و یک سال بود و صهیب بن اشیم و فاش شده است و فاش شده است
زنده گانش یکصد و سی سال هضم بن مقرن المزنی و در سنة ثمان و ثلثین حلت یافته صفوان بن ثعلبة السعدي

در تسبیحین وفات نموده طارق بن شهاب بن عبد الشمس بن سلتة الجبلی کنیتش ابو عبد الله است
و وفاتش سنه ثانی و ثمانین طفیل بن عمرو بن طریق بن العاص الدوسی بطحیه بن عقبه الانصاری الاویسی و ریاضیه است
رسیده اند طحیه بن اسحق و اوس بن قایم یکنه و در خیره شهادت یافته است عباس بن عبد المطلب کنیتش
ابو الفضل است عم شریف پیغمبر علیه الصلوٰه و السلام بود و از اجله اصحاب انبیا و راست پیش از فتح مکه شهادت
اسلام نمود و اخذ میکند و اخبار مشرکان که را با نسر و کلمی اند علیه سلم اعلام مینمود و میخواست که بنزد حضرت
برسد حضرت فرمود که برون تو در مکه برای من بهتر است از آمدن تو در روز فتح مکه اسلام خود را طاهر ساخت
گویند اسلام او پیش از غزوه بدر بود و آنحضرت او را بسیار کریمی داشتی و او بعد از فوت ابوطالب تولیت سقیه نمود
و دو یا سه سال از آنحضرت کلان بود و وفاتش در رقیع سنه ثلث و ثلثین و سیل ثانی و ثلثین و در کافیش است و در شیل
عمار یا عسری پدر او از مولی بنی مخزوم بوده و او در مبادی احوال آنکه از کوفه ناسا حن و الا لام بسیار کشیده و مادر او سیمه نام بوده
و تعذیب کافران شهید گردیده و او از اجله مهاجرین اولین و دال جامعه ایست که با شارت حضرت رسالت
بجانب حبشه مهاجرت نموده و آنسر و او را طیب و مطیب نام نهاده بود و او بعد و قبل نماز گذارده و در غزوه بدر
و غزوات دیگر و او شجاعت داده و در حرب یمامه که مسلمانان منهدم شده بودند زخمها بر داشته و کوش و پی
او بریده بر او شل او رسیده و مع هزاران سپندیده و مسلمانان از بغرایدی طلبید که از بهشت میکند نیز اینک منم
عمار یا سیر اسناد آنسر و در باب او فرمود که بچشمش شاق است بقاء علی و عمار یا سیر سلمان فارسی و مقداد
رضی الله عنهم و در حرب جفین همراه امیر المومنین علی کرم الله وجهه کارزار نموده و بدرجه شهادت رسیده که سبیل
ثلثین و ده گایش نو و سه سال عباد و بن خشمش او عجب و اندین عرب و بن امره الانصاری که بدری بود و حادث
مرویه او در صحیح بخاری مسلم مذکور است و عبد الله بن قح السملی که صحابی صاحب مناقب و آثار بسیار است
و عبد الله بن جبر بن نعمان الانصاری که مردی بغایت شجاع بود و آنحضرت او را بر جامعه تیر اندازان امیر خیمه
و عمارت بن مخلد بن الحارث الانصاری و عمرو بن الجوح از کابرا انصار و عمرو بن حمام بن جموح الانصاری
عقبه بن ربیع بن رافع و عبید بن المعالی بن توڑان الانصاری الخزرجی و عبید بن القیهان المشهور و عبید

طحیه بن اسحق و اوس بن قایم یکنه و در خیره شهادت یافته است عباس بن عبد المطلب کنیتش
طحیه بن اسحق و اوس بن قایم یکنه و در خیره شهادت یافته است عباس بن عبد المطلب کنیتش

عمار یا عسری پدر او از مولی بنی مخزوم بوده و او در مبادی احوال آنکه از کوفه ناسا حن و الا لام بسیار کشیده و مادر او سیمه نام بوده
عمار یا عسری پدر او از مولی بنی مخزوم بوده و او در مبادی احوال آنکه از کوفه ناسا حن و الا لام بسیار کشیده و مادر او سیمه نام بوده

و مطاع جلتش سنه ست و اربعين عبد الرحمن بن ربيعة الباهلي اورا ششتر فتوح ميگفتند و رسال ششم
 از خلافت عثمان ذو النورين وفات نموده عبد الرحمن بن سمارك صحابي معروف است و از دست او كارها
 عده آمده و هميشه امير شكرى بوده و فاش سنه احدى و خمسين عبد الرحمن بن عازد بن معاوية الانصاري اورا امير
 الطائف ميگفتند و قاصيه باسعد و قاصي ترو بسيا كرده و در همان جنگ بشهادت سيده عبد الرحمن
 بن عوف مال بسيار داشت و در راه خدا چهل هزار دينار و سي هزار جاريه تصدق كرده و در جنگ تبوك
 پانصد سب در راه خدا بفرمان داد و بنه اشني و ثلثين كه در مدينه مظهره فوتيد حدكس از بديان ببطيحه و رسيدند
 زنده گانيش هفتاد و دو سال عبد الله بن انيس الجهمي از فضلا و صحابه بوده و فاش در مدينه منوره سنه اربع و خمسين
 عمر بن حصين مخزومي الكوفي كنيش ابو محمد است او رسال فتح خيبر اسلام آورده از فقهها و صحابه بود و در بصره
 سكونت داشت و هم در بصره سنه اشني و خمسين وفات يافته عبد الله بن عباس رضي الله عنهما و در عا حجت
 و فقه و تاويل كرده و ابو جبريل را دو بار و ديده خبر اين است بوده و فاش و طائف سنه ثمان و ستين زنده گانيش
 هفتاد و يك سال عبيد الله بن عباس رضي الله عنهما او از بزرگان و خود عبد الله بن عباس رضي الله عنهما و در عا حجت
 ادرت بن نموده و فاش سنه ثمان و خمسين قتل سبع و ثمانين عبد الله بن مغفل الخزاعي از اصحاب شجره است
 و يكي از آن ده تن كه عرفا و قري ايشان را بصره فرستاد تا امر دانا را تعليم احكام شرعيه نمايند و فاش در بصره سنه ستين
 عبد الله بن عمرو عاص سهمي قريشي كنيش ابو بكر است بود و انشور را و از ان فرموده بود كه حديث بنويسد و فاش
 و طائف سنه سبع و ستين زنده گانيش هفتاد و دو سال عبد الله بن قريط الازدي اول امام اوشيطان بود حضرت
 رسول صلى الله عليه وسلم او را بعد از مسمي كرده ايندازد كه بر حجاب است و احاديث او در سنن ابى داود و نساي
 و در كتب و كبر بسيار است شهادتش در دو م سنه خمس و خمسين عثمان بن عامر القرشي والد ابو بكر صديقي
 كنيش ابو قحافة است در روز فتح مکه معظمه اسلام آورده و فاش سنه اربع و عشرين ايام حياتش نمود و رسال
 عبد الله بن ابى حذره سلمى از انماست كه تحت الشجره بيعت كرده اند و او را روايات احاديث
 و در غير كتب و جلتش سنه احدى و سبعين عثمان بن ابى العاص بن بشير بن عبيد صحابي خاوند ران

(ع) 81

سنه خمس و عشت و فات یا فته عثمان بن طلحه کلید خانه کعبه بدست او بود و فاش سنه انبی و اربعین عتبه
 بن عبیده در واقع جنگ بنو قریظ در رکاب سعادت نصاب آنحضرت بود و فاش سنه سبع و ثمانین
 بن ساریه السامی او را حمل صغیر بود و سکونت در شام داشت و همد را بنی سنه خمس و سبعین رحلت یافته
 عبید بن زید الانصاری در روز حنین بدرجه شهادت رسید عقیل بن ابی طالب برادر امیر المومنین علیه السلام
 و از ایشان کلانتر است به پست سال و از جعفر مدینه سال آورده اند که ابی طالب چهار پسر داشت یکی طالب
 که بیشتر اسلام شرف نشده بود و عقیل و جعفر و علی رضی الله عنهم شرف اسلام در یافته بودند و امیر المومنین
 کرم الله وجهه از همه اشرف است بعد از آن جعفر و عقیل و هر کدام پس از دیگری بدین سال بوجه آمده اند و عقیل از
 امیر المومنین مفارقت کرد پیش معاویه رفته بود و در اول حکومت یزید فوت شد عبد الله بن جعفر طیار قرشی
 تولدش در حبشه بود و او را اول فرزند است که در اسلام در زمین حبشه متولد شده گویند و کمال سخاوت و جود بود
 و کسی در آن عصر از سخنی تر نبود و فاش در مدینه سنه ثمانین دست عرش نو سال عدی بن عیمیه بن زید بنی
 صحابی مشهور است و فاش در کوفه سنه اربعین عثمان بن مطعون حمیری تریشی کنیش ابوالسایب است صحابی
 صاحب مناقب و آثار بسیار است و او را در ایام جاهلیت حرام ساخته بود و اول کسی است که در مدینه
 منوره از نهج ابراهیم فاش شده سنه انبی عبید الله بن قیس بن سلیم الاشجری در ملازمت آنحضرت خدمتهای
 شایسته کرده و در حال بسیار بروج و ثنای آنحضرت متمسک شده و در خاندن خلفاء راشدین نیز حال کرده
 و روایت حدیث بسیار نموده و در میان اهل حدیث شهرت دارد و فاش سنه ثلث و چهلین عبید بن
 خلف التیمی در روز فتح که ایمان آورده و در روز جمل بدرجه شهادت رسید عبد الله بن حرث بن حنین بن
 معیکه راوی مشهور است و احادیث بسیار از منقول شده و فاش سنه است و ثمانین عبد الله بن
عمر بن الخطاب القرشی العدوی در صومسن بادر خویش در کلمه اسلام آورده و در خندق و ما بعد آن از پیشاه
 حاضر بوده و صاحب علم و زهد بود و تحریر و احتیاط بسیار میفرمود و او را از ربنده و زیاده از آن است که کرده است و عالم
 اشغال بود و یکسال پیش از کوفی بوجه و آمد در ثلاث و سبعین بعد از قتل عبد الله بن زید مدینه ماه و بر و ایکی ش

عدی بن قحطاف از بطن عدی بن صندبذ است که از اسب و کوه
 در سنه است و بنی در کربلا است و در کربلا
 عزرا بن عبید بن ابی طالب است که از اسب و کوه
 و جعفر او را از کربلا است

عوف بن مالک الاشجعی در کربلا
 جوشن السلیمن بود و فاش در کربلا
 بشام رفت و در کربلا است که از اسب و کوه

بعالم بقا شتافت عبداللہ بن زبیر بن عوام سدی قرشی حضرت رسول اور ایک نیت جدا داری او ابو بکر
 سرور فرمود و ابویکی از عبادہ ثلثہ مشہور است و عبادہ ثلثہ یکی عبد اللہ بن عباس دوم عبد اللہ بن عمر و عبد
 بن زبیر و او اول فرزند نیست کہ در مہاجرین متولد شدہ در مدینہ طیبہ در سال اول ہجرت و اول چیزی کہ در
 در آمدہ لعاب مبارک حضرت رسول اللہ بود و او در ہشت سالگی با آنحضرت بیعت نمود و روز شنبہ ہجرت
 جمادی الاخر سنہ ثلث و سبعین ہجرت او را مقتول ساختہ برادر کشید و قتلہ او مشہور است عبد اللہ بن سہل
 بن رافع الانصاری در روز خندق شہداء یافتہ عمار بن عبیدہ بن حارثہ از بنی غفار است در جنگ حنین
 بشہادت رسیدہ علی بن مرت بن عابد است در سریہ موتہ شہادت یافتہ عکرمہ بن اہبل در فوج
 عمر فاروق سنہ خمس و عشر وفات یافتہ عبد اللہ بن ابی اوفی الکاسمی در حیدرہ و ابعدان است شہادہ حاضر بودہ
 و از اصحاب شجرہ است و او آخرین اصحاب است کہ در کوفہ وفات نمودہ اند چلتش سنہ سبع و ثمانین
 فضل بن عباس ابن عم رسول اللہ است و در حنین با آنحضرت بودہ و ثبات و زبیدہ و در حجة الوداع حضور
 و فاش سنہ ہزہم و طاعون عموکس و برایتی روزی بر موک مقتول گشت مدت عرش مسیت بکمال
 فضلاء بن عبید الانصاری و واحد و ابعدان از شہادہ حاضر بودہ و تحت شجرہ با آنحضرت بیعت نمودہ و بدین
 سکونت گرفتہ ہند و انجاسنہ ثلث و چہین از مہاجرین در کشتہ ق قیس بن سعد الانصاری فرزند یکی کنیت
 ابو عبد اللہ است از شرفا صحابہ و فضلاء ایشان و اصل ای بودہ و فاش سنہ ستین بقصدہ بن زبیر
 اطراعی و لاؤش و اول سنہ ہجرت بودہ چون او را نزد سیدہ کینات آوردند آنحضرت او را دعا کرد خداوند علم
 و فاش کشت و فاش سنہ ست و ثمانین قنادہ بن نعمان انصاری و عبیدت و بدری و فاش فضلاء صحابہ
 سنہ ثلث و عشرین زندگانش ثقت و پنج سال قثم بن عباس بن عبد المطلب ابو اسد و مشابہ بودہ
 سنہ ست و چہین بطرف سمرقند با سعید بن عثمان ذی النورین ہمراہ بود کہ شہادت یافت کہ
 کعب بن عجرہ البلوئی و فاش در مدینہ منورہ سنہ احدی و چہین ایام حیاتش ہفتاد و ہشتاد و یک ل لکیم
 شاعر مشہور است و آن سرور و در شان او فرمودہ است راست ترین کلمہ کہ عرب گفتہ اند قول لہ

بروز و یکی از شہداء کان خسرو بریز بود
 رسول الانان آورد و در ای حدیث گشت
 و در خلافت عثمان در گذشت

و فاش کشت و فاش سنہ ست و ثمانین قنادہ بن نعمان انصاری و عبیدت و بدری و فاش فضلاء صحابہ
 سنہ ثلث و عشرین زندگانش ثقت و پنج سال قثم بن عباس بن عبد المطلب ابو اسد و مشابہ بودہ

کلمہ ای کہ در مدینہ اول
 و او فرمودہ است راست ترین کلمہ کہ عرب گفتہ اند قول لہ

الاكل شئ مما خلا الله بطل وفاتش در سنه احدى و اربعين زندگانش كسيد چهل سال و بقوليكيد و پنج هفت
 مصعب بن عمير از فضلا صحابه و قدماي ايشانست و از مهاجران بود و آنحضرت بعد از عتبه ثانيه او را
 بدينه طيبه فرستاد و او را بدينه را تعليم قرآن نمود و احكام دين مبين پياموت و او اول كسي است كه جمع كرد
 مردم را براي جمعه پيش از هجرة و در مدينه و در شان او ايتي رجال حدوتوا ما عايناه و الله عليه نازل شده روزا حد شهادت
 يافته چهل سال عروست معاوية بن ابي نضاري كمي از آن هشتاد مرد است كه در عتبه ثانيه حاضر شده اند از
 و بجز بزرگان و اعيان در ركاب پيغمبر بود و آنحضرت وقت رخصت بين و رجلا و پياده و رفته و فاشش در
 سنه ثمان و عشر و طاعون عمو اس مدت عمرش سي و هشت سال مقدار بن اسود كند و نام پدرش عرو است
 و او را ابن اسود و ابر است آن كويند كه پدرش حليف اسود بوده يا ابري انكه او در كمارش تربيت يافته و قديم السلام
 و از فضلا و بخلاف صحابه بود و در جمع غزوات با پيغمبر رفاقت نموده و فاشش سنه ثلث و ثلثين زندگانش
 هشتاد سال محمد بن مسلم بن سلة الانصاري در جمع غزوات غير تنوك حاضر بوده و فاشش سنه ثلثين
 ايام حياتش هشتاد و هفت سال محمد بن ابى بكر صديق رضي الله عنه تا قتلش عام حجة الوداع در ذي الحليفة شده و در
 جمل با امير المؤمنين علي كرم الله وجهه همراه بود و شهادتش از دست مردم معاوية در مصر سنه ثمان و ثلثين موبين
 القريش از هفتاد صحابه است و فاشش سنه اربع و ستين زندگانش شصت و دو سال مقدار بن معدي كرب
 كنيته ابو بكر كبر است و فاشش سنه سبع و ثمانين ايام حياتش نو و يكسال مغيرة بن شعبه ثقيفي بعام الحندق
 اسلام آورده و در كوفه از جانب معاوية امير بود و هجده سال در سنه خمسين وفات نمود و عمرش هشتاد و سال مغيرة بن
 بن ابى عامر در سال فخره خندق ايمان آورده و بسيار عاقل و دانا و مجسم است موصوف بود و عرقارون او را ولي
 بصره كرد اينده بود و پس از ان حكومت كرده داشت تا در سنه خمسين يا احدى و خمسين وفات كرده و سي
 شش حديث از نقل كرده اند و آورده اند كه بعد از اسلام سيد زن را در جهالة كاخ خود را آورده بود و بعضي
 در هزار و زندگانش هشتاد سال نوفل بن حارث او بسال بزرگتر بود از انكه از بني هاشم اسلام آورده
 حتى كه از دو عم خود حمزة و عباس در روز بدر كه با عباس و عقیل امير كشت انسر و بر عباس كشته و رستا كه چري

در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است

در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است

در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است

در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است
در این کتاب که در دسترس است

و خود را با برادرزاده کان خویش نفل و قیل از او کن و فاش شد سنة خمس و عشر بعد از انقضای دو سال از شهادت
عمر فاروق در مدینه میگفته بود و عمر سپاده در زیر جنازه او رفته ما شتم بن عتبیه بن ابی وقاص زهری لقب او
مرقال است از آنکه بر سر خیم مسارعت کردی در روز فتح که مسلمان شد و در حرب صفین بموافقت
امیر المومنین علی کرم الله وجهه شهادت رسیده نمایش ششم در ذکر بعضی از تابعین و تبع تابعین
او یس بن عامر بن خربن مالک بن عمرو بن سعد القرنی الزاهد المشهور کنیتش ابو عمرو است و بهترین تابعان
در عهد پیغمبر صلی الله علیه و سلم بود و بشرف ملازمت آنحضرت رسید و یا انجست غلبه حال یا انجست تصدیق
والله که ضعیفه مسنده بود و در شان آنحضرت فرموده انی لا تجد نفس الرحمن من جانب الیمین شهادت در حرب
برفاقت رفقای امیر المومنین علی کرم الله وجهه و بزرگمردی و فاش شد سنة سبع و ثلثین علقه بن قیس نجفی کوفی از مشاهیر
نقهار تابعین بود که با ابن مسعود صحبت داشته و اکثر صحابه را از طلب فتوی گردانید و فاش شد سنة ثانی و ستین
ابو مسلم خولانی می آید است تابعین است و خداوند مناقب و سیر حمیده و کرامات جلیله بوده و مشهور است که
اسو عیسی او را از بنای بلند چندانست و پنج ضری با و لاختر نشد اجله وقت که شمس پاس مرخا را که فرزند نایب
از آن سنة ثمان و چهل خلیل گردانید و فاش شد سنة ثمان و ستم بن عمرو الجلی کنیتش ابو سعید است از ابو کرطبی
و بنی رخی اند نهاد روایت حدیث کرده جلش سنة تسع و سبعین مسروق بن اجدع مدانی نقیه عا
و از مشاهیر تابعین است بسبب کثرت صلوة قد نماهای او و درم گرفته بود و علم بعضی بود از شرح حدیثش در کوفه
سنة ثلث و ستین ابوالاسود و ظالم بن عمرو ابی و فاش شد سنة سبع و ستین حارث بن سواد مدنی کوفی از کبار تابعین
و جلش سنة ثلث و سبعین اسود بن یزید نجفی کوفی از اعلام تابعین بوده و نقیه و عابد و شبان روزی و محضد کثرت
نماز گذردی و فاش شد سنة خمس و سبعین عروه بن زبیر کی از نقهار تابعین است و فاش شد سنة ثمان و ستم بن
ام المومنین ام سلمه کی از نقهار مصر بود و فاش شد سنة ثمانین قاضی شریح بن حارث کوفی و فاش شد سنة ثمانین
ایام حیاتش یکصد و هشت سال سواد بن خند سنة ثمانین الجعفی الکوفی و فاش شد سنة ثمانین کافیش یکصد و پست سال
یونس بن حبه با هلی و فاش شد سنة احدی و تسعین عبید الله بن عبد الله از اخفاء ابن مسعود است و یکی از

فها

از فقهها سبعة تابعین بوده و فاش سنه اثنی و تسعین ابو العباس رفیع بن مهران ریاضی حلتش سنه ثلث و تسعین
سعد بن مسیب قرضی مخزومی جامع فقه و حدیث و زهد و عبادت و ورع و جود چهل حج گذرده بود و کمال گوید که تمام
روی زمین برای طلب علم گشتم تا هیچی را نعلم از ابن مسیب نیا فتم و خیر التابعین است بقول اکثر علماء و این
و فاش در مدینه سنه اربع و تسعین عرش شتا و سال عروه بن زبیر بن العوام از فقهها سبعة تابعین است و فاش
سنه مذکور زندگانش هشتاد و سه سال سعید بن جبیر اسدی کوفی یکی از اعلام تابعین بود و حجج بن یوسف او را در
سنه خمس و تسعین بکسر رسانید و حجج نیز در رمضان و بر وایتی در شعبان آن سال مرود و بعد از کشتن او بر تن
پیکش قاور شد از برای دعا او که گفت اللهم لا تسقطه علی احد یقتله بعدی زندگانش پنجاه سال عبد الرحمن بن
الحارث از فقهها مدینه منوره است و فاش سنه مذکور به ابراهیم مخمیری از اعلام وین در تابعین است و فاش
سنه خمس و تسعین ایام حیاتش چهل و هفت سال سعید بن جبیر مدینه ثمان و تسعین قیس بن ابی الجازم
الاحمسی الحلبي روایت عشره مبشره کرده مکر از عبد الرحمن بن عوف و در تابعین و یکی نیست که روایت کس
از عشره مذکور داشته باشد و فاش سنه مذکور عرش کعبه و چند سال حصین بن المنذر و فاش سنه تسع و تسعین
عبد الغفر بن رفیع اسدی یکی از فقهها سبعة تابعین است و فاش سنه مذکور به جاره بن زید انصاری همدانی
منسوب بصنعان این است و فاش سنه مایه مجاهد بن جبر کنیت او ابو جاج است از طبقه ثانیه
از فقهها مکره بود و فاش سنه مذکور سهر بن حوشب اشعری شامی و فاش در بصره سنه مذکور به قاسم بن
بن ابی بکر صدیق رضی الله عنهم یکی از فقهها سبعة مشهورین بوده و سلسله تشییدیه او میرسد و از انجا بدو طرف میرسد
یکی بامیر المؤمنین ابی بکر صدیق دوم بامیر المؤمنین علی رضی الله عنهما و فاش در مدینه منوره سنه احدى و مایه ایام
حیاتش هشتاد و سه سال عیسی بن طلحه مدنی و فاش سنه اثنی و مایه قیس احدى و مایه عطاء بن یسار کنیت او ابو جاج است
تابعی مشهور است و فاش در مدینه منوره سنه ثلث و مایه مدت عرش چهل و هشت سال عطاء بن یسار کنیت او ابو جاج است
ابو ایوب است و مولای میمون زوجه حضرت رسول علیه السلام بود و او را کبار تابعین و یکی از فقهها سبعة
پسر از یکسال از برادرش شده زندگانش هشتاد و سه سال امام شعبی عاشرین شریحیل همدانی کوفی شیخ امام عظم

و تابعین و انساب

این سده بن عبد الرحمن بن عوف
فقهها سبعة تابعین

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

و قيل بابر هم سبع الاول
و بابر برادر بابر هم

او در کنگار مبارک استحضرت علیه التحیه نهادند و در حق او دعا کردند از او است ابو یوسف زلال و لایت علی بن ابیطالب
بود و قزو را ایشان گرفتند سلاسل مشایخ باو میرسد و قاتش چهارم محرم سنه ست و بایه محمد و اسمعیل تابعین است
کرده و از اولیا مشهورین است در وقت خود نظیر نداشت و قاتش سیست و دوم برپا الاول سنه عشرين و
قيل ثلث و عشرين سنه که کل حضرت کوفی و قاتش سنه احدی عشرين و بایه ثابت بن اسمعيل بنی کنیت او
ابو محمد است یکی از تابعین و علام عصر است چهل سال در صحبت مالک بن انس بوده و از روایت کرد و قاتش
سنه ثلث و عشرين و بایه عشرين شتا و شش سال ابو المغیره سماک بن حرث دبی بگری کوفی و قاتش سنه
مذکور محمد بن مسلم کنیتش ابو الرزیر است و در طبقه ثانیه تابعین و یکی از فقهاء مدینه منوره است و قاتش سنه
اربع و عشرين و بایه شش و دو سال صفوان بن سلیم زهری از اکابر تابعین است و از صحابه عبادت و است
کویند تا چهل سال پدید بر زمین نگذاشته بود و قاتش سنه مذکور عبد الرحمن بن قاسم بن محمد بن ابی بکر صدیق
رضی الله عنه و فصل زمان خویش بود و قاتش سنه ست و عشرين و بایه عبد الله بن وینار و کوفی و قاتش سنه
و عشرين و بایه عرب بن عبد الله بن عقیل بن اُم الکوفی و قاتش سنه تسع و عشرين و بایه اسحق بن عبد الله انصاری
کوفی و قاتش سنه ثانی و ثلثین و بایه سلیمان بن ابی سلیمان شیبانی کوفی و قاتش سنه مذکور یحیی بن ابی کثیر هاشمی
و قاتش سنه مذکور مالک وینار از شهر متورج بوده و چهل سال در بصره قاضی بوده و وجهیست از اجرت
کتابت کرده از اصحاب حسن بصریست و قاتش بر قول اصح سنه ثلثین و بایه بوده در عهد مروان حمار
قيل سبع و ثلثین عبد الله بن ابی یحیی مغنی مکه مکه بوده و قاتش سنه ثلث و ثلثین و بایه موسی بن عقبه مدنی صاحب
غاذی است و قاتش سنه مذکور ابو ایوب السجستانی ثقه و متورج بود و قاتش سنه مذکور سلمه بن وینار مدنی
و قاتش سنه خمس و ثلثین و بایه عطار بن عبد الله بن خراسانی ثم الشامی از مشاهیر اکابر اولیاء وقت خود بود و قاتش
سنه ست و ثلثین و بایه مذکور شتا و پنج سال عبد الملك بن عیتر مرثی کوفی پس از شیعی قاضی کوفه بود
و از مشاهیر تابعین است و قاتش سنه مذکور ایام حیاتش که صد و سی سال اسماعیل بن ابی خالد الانصاری الکوفی
و قاتش سنه مذکور زید بن اسمعيل بن کنیت او ابو اسامه و مولای عمر بن الخطاب است و از اکابر تابعین و قاتش سنه

از جمله تو کاکه بر اربابان بود
که بر اندر یک اثر و بسند بودند

قیمی صاحب تصنیف و تلمیذ امام عظم و سفیان ثوری و دو قاش سنه ثلث و ثمانین و مایه فیض عیاض مری
 سمرقندی زبده مرآت و از مشاییر اولیا بود امام حسن بن علی بن بشر خانی و سفیان ثوری از روایت کنند و قاشن در
 معظمه ما بحرم قیل سیوم ریح الاول سنه ثانی و مایه معروف کرخی بن فریدون پیشوای طریقت و خلاصه
 عارفان عهد خود بود و بر دست امام علی بن موسی رضا رضی الله عنهما توبه کرد و کنیتش ابو جعفر است سری سقطی
 که از تلامذہ اش بود از وصیت خواست گفت پیش ازین که بمیرم سپهر من بصدقه دهی که میخواهم برهنه دنیا
 پیرون روم چنانکه آدم و قاش و بعد از سنه ثمانین **نایش نهم و در کریمه ابو جعفر محمد بن** شکر الله تعالی
 سعید هم امام عظم ابو جعفر کوفی رحمه الله است نشان بن ثابت است و ثابت در صغر سن بخداست
 علی اکرم الله وجهه نشسته بجانب و عای برکت در دو و در زیر او کرده و او را از تابعین می شمارند و اصول طریقت
 و فروغ شریعت در جریغ و تر میبویع داشت و بسیاری از شیخ کبار را دیده بود و گویند که از بعضی اصحاب
 استماع حدیث نموده و بجهت پیوسته که در عهد امام چهارم از اصحاب بوده اند انش بن مالک و برادر
 و جعفر الدین ابی اونی که بود و سهل بن محمد السامعی بدین طبعه و ابو الطیف عامر بن واکه که معظمه حافظ ابو جعفر
 شیرازی شافعی طبقات تابعین را با و تمام کرده و او با امام جعفر صادق صحبت داشته و از شاگردان او بوده و از
 تواریخ نوشته اند که خلیفه ابو جعفر منصور از فضل علیا چهار کس برای قضا اختیار کرد ابو جعفر سفیان ثوری معشوق
 شریک بن عبد الله بن کاه آنها را طلبید ابو جعفر گفت من ازین قضا بهر نوع خلاص یابم و سفیان که بر روی
 خود رویا دیده سازد و شریک قاضی شود پس سفیان در راه بگریخت و این هر سه زانش خلیفه آوردند ابو جعفر را
 تر تعقیب میکرد ابو جعفر گفت ای امیر من مروی ام نه از غریب بلکه از مولی ایشان ساد است عرب حکم من را
 نباشند جعفر برگی گفت این کار به نسب تعلقی ندارد و این را علم باید گفت من این کار را نشنیدم اگر راست میگویی
 نشایم و اگر دروغ میگویم دروغ کوی قضای مسلمانان را نشاید این گفت و نجات یافت و معشر بهر خلیفه
 و گفت چه گونه و فرزندان مستورات تو چگونه اند خلیفه گفت این دیوانه را پیر و ان کینه قضا بشریک اند
 ابو جعفر و او را مجبور کرد و هرگز با وی سخن نگفت **سال** شد ابو جعفر بزرگ و در صد و پنجاه و فات شد

و با این صحبت است

در جهان و از علم و فقه بداند
 از حدیث و روایت و از حدیث و روایت
 ابو جعفر ازین دو جهت معلوم میگردد

سال عرش کشید تا هشتاد و پنج سال **ابو عبد الله محمد بن دریس** را می‌مطلبی رحمه الله بسیاری از نو جوانان علم است و در
 که امام ابو حنیفه رحلت نمود و قدم از قدم عدم بصری و جو و نهاد و در سن سیزده سالگی در حرم کوفت سلونی علم شایسته
 و در پانزده سالگی شوی و او گویند امام احمد حنبل که سیصد هزار حدیث حفظ داشت چون شاکر روی اختیار
 کرد و قوی بر و اعتراض کردند که تو بدین در پیش که کوکی می‌نشینی و صحبت مشیخ ترک می‌کنی او گفت هر چه می‌دانم
 ابو معانی آن میدانم و لا تأش و در قریه عسقلان یا مین در سنه خمسین و مایه و فاش در مصر سنه اربع و مائین
 محی الدین عربی در باب سید و سی و پنجم از فتوحات آورده است که شافعی از امام ابو جعفر ابو عبد الله
 بن محمد بن حنبل الشافعی المروزی در روع و تقوی و ریاضت و کرامت شانی عظیم داشت زمان عجبی که
 او را تکلیف کردند که قرآن مخلوق که یک نکت از زبان بر نه کرده بودند و دستهای او را پیش بکشید
 و در آن اثنا بنده از شش جکشا و ده دست از غیب پدید آمد ناظران این بر اثر اشتباه و نحوه او را می‌دانند
 او گفته است نه به قسم است اول ترک حرام و این نه عوام است دوم ترک افزونی از خلل و این نه جمل
 سیوم ترک هر چه ترا حق مشغول کند و این نه به عارفانست و فاش سنه احدى و اربعین و مائین زندگانی
 هشتاد و هشت یا هشتاد و نهم **ابو عبد الله مالک بن انس** الاصبی مضافات مقبره وار و از جمله مؤلفان
 در میان فرق برای اشتهار تمام کرده و المون مصری از جمله شاکر و ان ابو بوده و در سبب او و شسته بطا
 از و سماج کرده و لا تأش سنه خمس و تسعین و فاش سنه تسع و سبعین و مایه زندگانی شش و چهار سال
تاریخ هشتم در ذکر قرآن سید بلکه قرآن عبارت از قرآن سبعة است بلکه عشره که از درگاه
 باری تعالی منزل شده و شهرت قرآن سبعة این سبب است که چون بعد از خلفاء راشدین
 از بعضی مردم در تلاوت قرآن مجید غلط واقع میشد اتفاقا که بر آن زمان چنین افتاد که از ناظران قرآن
 در شهر مکه که مصحف امیر المؤمنین عثمان **رضی الله عنه** داشته باشد از وی ان تعلیم کند و الا معتبر نباشد پس
 امام ابن کثیر در درکه مخطبه و امام نافع را در مدینه منوره و امام ابو جعفر را در بصره و امام ابن عامر را در شام
 و امام عاصم و امام حمزه و امام کسائی را در کوفه مقرر ساختند تا هر یک نسخه از قرآن را در دست رسالت بنهاده

از ارشاد نگاه داشت و

و در این از بعد از سنه اربع
و ستره و مایه م

عشرين و داتين زنده گشت شخصت و هفت سال نعيم برهما و روزی قریب جلنش سده تسع و عشرين و داتين
 ابو زکریا يحيى بن معين اعلم علماء حديث بود و ششصد هزار حديث بدست خود نوشته بخاری و مسلم و ابوداود
 از روایت کنند و میان او و امام احمد بن حنبل رحمه الله الفت و اشتغال بعلم حديث بود جلنش در دین منور بود
 اشقی و ثلثین و داتین ابو الولید محمد بن ابی الرجا از قریه آرا و است که متصل است بهرات و از شاگردان امام
 حنبل است امام بخاری و صحیح خود از روایت حدیث کند و فاش سده ثلث و ثلثین و داتین قیل اشقی
 ابو بکر عبد الله بن محمد بن ابی شیبہ از کبراء عهد و حفاظ حدیث است و فاش سده اربع و ثلثین و داتین
 قیل خمس امام ابو یعقوب اسحق بن راهویه خطی مروزی نیشابوری متقی مجتهد صاحب مذهب بود و هشتاد و نه هزار
 حدیث حفظ داشت از اصحاب امام شافعی است و امام احمد بن حنبل معتقد بود بخاری و مسلم و ترمذی از رو
 استماع حدیث نموده ابو جلنش در راه که موطئه سده ثمان و ثلثین و داتین عمرش ششاد و سیال ثمان بن محمد
 بن ابی شیبہ در علم تفسیر و حدیث و درجه عالی داشت و در این باب تصانیف در سنگ تحریر کشیده
 است و امام بخاری و مسلم و فاش سده تسع و ثلثین و داتین امام ابو ثور ابراهیم بن خالد کلبی از ابن عیینہ و غیر
 حدیث شنیده امام احمد بن حنبل از راه میان ثوری برتر و استی شافعی مذهب بود و فاش سده اربعین و داتین
 ابو جعفر محمد بن عبد الله بن علی حافظ حدیث و صاحب مسند و تفسیر بود و فاش سده اشقی و اربعین و داتین
 ابو جعفر احمد بن منیع البغوی مفسر مذنی تالیف نموده و تفسیری دارد و فاش سده اربع و اربعین و داتین حسن بن
 شجاع البغوی و فاش سده مذکور شیخ ابوسعید احمد بن یحیی بن اسحق را و مذنی در تاریخ نگریده می آرد که عدد و موافقت
 او یک صد و پست و چهار رسیده بود و فاش سده مذکور ابو علی حسین که اسمی نقیصه حدیث و شافعی
 مذهب بود جلنش سده مذکور ابو محمد عبد الله بن حمید الکشتی از حفاظ حدیث و صاحب مذهب و تفسیر بود
 و فاش سده تسع و اربعین و داتین ابو علی حسن بن الصباح البزاز جلنش سده مذکور ابو عثمان غریب
 صاحب تصانیف است و فاش سده اربع و ثمان و داتین و قیل حسین ابو محمد عبد الله بن عبد الله بن
 واری سمرقندی صاحب مسند بود و فاش سده در سال صد و پست و یک و فاش سده خمس و داتین

علی بن حشر سعدی مروزی بن عم بشر حافی است جلتش سنه مذکور محمد بن اسمعیل بخاری که در میان محدثین
 امیر المؤمنین فی الحدیث و ناصر الاحادیث و تامل الموارث المحمیه از القاب است و صحیح بخاری که یکی از
 صحیح است از مؤلفات است و از تب اسانید صحیح است که میان ابو نعیم صلی الله علیه و سلم و سبطه
 و پست و دو حدیث مع المکر و شانزد حدیث باسقاط ان ازین قبل است و او که که من جامع خود را از حدیث
 حدیث تخریج نموده ام و جمهور علماء بر آنند که اصح الکتب بعد کتاب الله تعالی صحیح بخاری است و او را غیر از کتاب
 بسیار است و فاش سنه است و چهلین و یاتین عرش ثقت و دو سال ابو سعید عبد الله الاشج الکوفی صاحب
 تصانیف است جلتش سنه سبع و چهلین و یاتین ابو مسعود و اراسی صاحب مسند و تفسیر است که نیکوایک
 و پانصد هزار نوشته و فاش سنه ثمان و چهلین و یاتین ابو جعفر احمد بن عثمان قطان صاحب مسند است
جلتش سنه مذکور ابو بکر محمد بن ربیع از حفاظ حدیث و صاحب تصانیف است جلتش سنه مذکور محمد بن
 یحیی و فاش سنه مذکور ابراهیم بن یعقوب جرجانی صاحب تصانیف است جلتش سنه تسع و چهلین و یاتین
 ابو علی حسن بن محمد غفرانی از اصحاب امام شافعی است و فاش سنه ستین و یاتین ابو بکر بن احمد شرم از مشاهیر
جلتش سنه احدی و ستین و یاتین امام ابو یحیی بن حماد بن حجاج القشیری اللیشابوری و تصحیح المصاحف مسطرات
 که در بلاد و مزارع احادیث نموده و اعلی و اوقع که استناد ان بنیه و بین النبی اربعه رجال و ذکر کفای
 یغیب و یاتین حدیث در تاریخ یافعی منویب که او صحیح خود را از سیصد هزار حدیث مسوده تصنیف نموده و میان
 علماء اهل سنت در باب تفصیل بخاری و احادیث است و مشهور است که کتاب البخاری افقه و کتاب المسلم
 حسن سیاقا لکروایات جلتش در نیشابور سنه احدی و ستین و یاتین زکانش بخاه و پنج سال یعقوب بن
 ابی شیبه سدوسی بصری صاحب مسند است جلتش سنه ثانی و ستین و یاتین محمد بن علی بن میمون رقی فاضل
 حدیث و امام اهل جزیره بود و فاش سنه ثلث و ستین و یاتین ابو ذرعه عبد الله بن عبد الکرم رازی فاضل
 حدیث و از اعلام دین بود و فاش سنه اربع و ستین و یاتین ایام حیاتش شصت و چهار سال و یاتین
 عبد الله بن بصری شافعی حدیث و قاری بود استاذ ابن ماجه است جلتش در مذهب سنه خمس و ستین و یاتین

و در این سنه در این کتاب
 در بخاری

ابو الحسن بن محمد بن بشار مروری حافظ حدیث و صاحب تاریخ مرو بود و فاش سنه ثمان و ستمین و مائین احمد
 بن عاصم ثقفی اصفهانی حدیث و صاحب سنه بود و فاش سنه سبعین و مائین ابو بکر محمد بن اسحق صنفانی الاصل
 بغدادی حدیث و حجت امام بود و فاش سنه مذکور عباس بن محمد وری و فاش سنه احدی و سبعین و مائین
 احمد بن فرید بن کتم اصفهانی صاحب مسند است و فاش سنه ثانی و سبعین و مائین محمد بن یزید بن ماجه
 یکی از کسان حدیث است و صاحب سن تولدش در سنه و بیست و نه بود و فاش در قرین سنه
 و سبعین و مائین ابو داود سلیمان بن اشعث بختستانی از وی یکی از صحاح سته تالیف است از ابو بکر بن محمد
 بن واسه مرویست که گفت شنیدم من از او که میفرمود کتابت نمودم از رسول صلی الله علیه و سلم پانصد و
 حدیث و از این چهار هزار حدیث هشتصد و در کتاب بن مندرج گردانیدم و فاش در ربع و ستمین و مائین
 سبعین و مائین ابو الحارث لیث بن سعد نهمی حدیث فقیه بود و فاش در ربع و ستمین و مائین ابو بکر بن محمد
 رقاشی بصری مرویست که او هشت هزار حدیث یادداشت و فاش سنه ست و سبعین و مائین ابو یوسف
 بن سفیان نسوی از کبار مشایخ و حافظ حدیث و صاحب تاریخ بود و فاش سنه ثمان و سبعین و مائین احمد
 بن ابوعیسی محمد بن عیسی بن سوره بن موسی بن الضحاک الرضی الصریح جامع او اصل صحاح سته است
 تصحیح المصاحح آورده که اعلی ما وقع له اسناد احادیث و اوجه وقع بینه و بین النبی صلی الله علیه و سلم ثلثه رجال
 و فاش سنه سبع و سبعین و مائین حسن بن فضل بجلي کوفی از زیل نیشابور بود و حافظ حدیث و مفسر کلام الله
 و ایضا بدیع بود و در معانی قرآن و فاش سنه اربع و ثمانین و مائین ابو محمد عبد الرحمن یوسف بغدادی حدیث
 صاحب جرح و تعدیل بود و فاش سنه مذکور ابراهیم بن اسحق مروزی یکی از اعلام دین و علم حدیث بود
 و فاش سنه خمس و ثمانین و مائین ابو حازم عبد المجید بصری حدیث و ثقه است و فاش سنه احدی
 و تسعین و مائین ابو بکر احمد بن عمر بن راز صاحب مسند کپه است و فاش سنه ثانی و تسعین و مائین محمد
 بن نصر فریزی صاحب کتاب القسامه و فاش در مرتبه سنه اربع و تسعین و مائین ابو علی عبد الله
 بن محمد بلخی و فاش سنه خمس و تسعین و مائین قیل اربع علی بن سعید عسکری و فاش سنه ثلثه و مائین احمد

اول و ستمین و مائین م

اول و ستمین و مائین م

دوست دارد که مردمان او را بداند و هم او گفته چه بزرگ مصیبت است کسی را که از خدا تعالی غافلست و پیش
 روز عاشور سه سبوع و عشرين و یاتین احمد بن ابی الهاری اطلالی گفتیش ابوجسن است از اهل دمشق بود و ابو
 سلیمان دارانی و غیره صحبت داشته و سید الطایفه و اریحان الشام گفتی و فاش سه تیش و یاتین و یاتین قبل ازین
 حاتم اصم گفتیش ابو عبد الرحمن است از قدامی میثاق فرسان بود و او را بخت کردش نفس بود و یاتین مکر و عودت
 کلمات عجیبه و مصنفات غریبه است شخصی از او پرسید که چه از روی گفت عافیت روزی تا شب شخص
 گفت این عافیت نیست که در همه روزها واری گفت عافیت روزی است که در وی عافیت شوم خیر
 و فاش در یاتین پنج سبوع و عشرين و یاتین احمد خضر و یاتین گفتیش ابو حامد است و در زمان خود پسندید و مقید
 خواص و عوام بود و تکریر در ماه رمضان بخانه برود و در خانه او چنان خشک بود چون تو که بازگشت در باب و فرستاد
 و پس داد و گفت این سزای آنکس است که من خویش را با چون تو می شکار کند و فاش در پنج سبوع و یاتین
 حارث بن اسدی سبکی گفتیش ابو عبد الله است و در محاسبه بهمانه تمام داشت از بخت او را سبکی می گفتند بعد
 در حفظ او چندان بود که چون دست در طعام شب که روی انگشت فرمان نزدی و او را معلوم شد که آن لقمه
 از وجه حلال نیست و گفته که صفت بندگی آنست که برای خود ملکی نیونی و بدانی که نفس خود را مالک نفع و ضرر نیست
 و فاش در بعد و سه تیش و یاتین ذوالنون مصری نامش ثوبان بن ابراهیم است گفتیش ابوالفضل
 شاکر مالک بن انس بود و دندلب او داشته و موطن از سماع داشت میگوید و قتی میفرماید جوانی دیدم که شوری
 در وی بود و گفتم از کجای ای غریب گفت غریب کی بود کسی که با او موافقت دارد و با کجی از من بر او میقتادم
 پیروش چون بهوش آمدم گفت چه شد گفتم دار و بار و موافقت افتاد او گفته است التفکر فی ذات الله جلیل
والإشارة الیه شکر و حقیقه المیزان حیره و فاش سه سبوع و یاتین و یاتین زندگانش بهشت و بهشت
 ابو تراب شیبی نام او عسکر بن حصین است او گفته اذ اتوا اثرت علی احمد کرم الله و علی بن فضال
 غیر طریقی الصالحین و هم او گفته اندیشه خود را نگاه و از زیر که بهتد همه چیز است هرگز اندیشه درست بود
 هر چه برود و از افعال و احوال همه درست بود هم او گفته که هیچ عبادتی نافع تر از اصلاح خاطر و اندیشه نیست

سنة مذکور ایام حیثیتش هفتاد و پنج سال سری قطعی کنیتش ابوجن است شاکر معروف کرنی و استا و جید پیر
 بغدادیان بود و جنید گوید روزی پیش او رفتم میکسیت کھتم چه بود و گفت که وکی در آمد که امشب کوزه ترا بر او نیتیم
 سر و شو من در خواب شدم و دیدم که شمشیر از آن کسی که گفت از آن کسی که کوزه نیاورد تا آب سر و شو دو و هم خنید
 روزی بخانه سری و دیدم که خاندان نشسته میرفت و این بیت میخواند و میکسیت لانی النهار و لانی اللیل فی
فرج فلا ابالی اطلال اللیل ام قهر او که است من ترین الناس بکلیس فی سطر من عین الله عز وجل
 و فاش و در یاد سینه ثلث و چنین و مایین یحیی بن معاذ را زنی کنیتش ابو زکریاست و لقبش واعظ نشو و نهاد و پنج
 یافته و اقامت و زنی با بود و شسته او که است صدق الحجة العمل طاعة الخیوب و هم او که شسته و دیار و درم کیم
 و ست و آن تا افسون آن دانی و الا زهر آن ترا هلاک کرد و او که شسته افسونش چیست گفت که خلدش
 از خلل بود و فرجش حق و هم از و منقولست که حقیقت محبت است که بوفای پند و بجا بکار و فاش سینه ثمان
 و چنین و مایین ابو یزید البسطامی بدش کبری بود و توفیق الهی اسلام آورد و او از قلاعه امام ابو حنیفه است بسیار
 از اولیاد و خدمت کرده و فواید برده و اخیر امام جعفر صادق بود که شقای او کردی روزی امام فرمود آن کتاب بطلاق
 و او را گفت که نام طاق امام گفت مدیت و درین خانه طاق ندیده گفت برای نظاره نیاید امام گفت اگر
 چنین است به بستم رو که کار است با فخر ام رسیده سلطان العارفين و بریان الصیقین است او که شسته از نماز
 جز نیست و کی تن ندیدم و از روز و هر که سنجی هر چه مر است افضل و ست از افضل من و فاش سینه احدی و سینه
 و مایین زندگانش هفتاد و سه سال ابو حفص جاد و فیثا بوری پیر ابو عثمان حیریت و شجاع کرمانی با نسبت
 درست میخواند او که است العتوة او الایضاف و ترک مطالعة الایضاف و هم از و منقولست که حسن
 ظاهر عثمان حسن ادب باطنست حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم میفرماید لو خشع قلبه لم یخرج جوارحه و هم
 خوف چراغ دل بود که آنچه در دل بود از خیر و شر بدان توان دید و شش سینه طبع و مایین و فی التاریخ الیها
 خلدش شجاع کرمانی را بنا و لوک و از زنیان ابو حفص بود او که شسته است من یحضر بصره عن الحارم و آنست
 نفسه عن الشهوات و عمر باطنه بدو ام المراقبة و ظاهر هر با تباریح السنه لم یخطأ له و زیسته و هم او که شسته علایق

و مذکور در حدیث

سه چهره است ترک شکایت و صدق رضا و قبول فقره و فاش سینه سبعین و مائین سهل بن عبد الله تستری
 کنیتش ابو محمد است شاکر و زود النعمان بود از و پرسیدند که نشان برنجی چیست گفت آنست که ترا علم دهد
 تو نیک عمل ندی و غسل ده و اخلاص ندها و گفته است اول یا لایزال علم لا یدک و آخر یا یغفر و هم او گفته است
 دو چیز هلاک کرد طلب غر و خوف درویشی و فاش سینه ثلاث و ثمانین و مائین و کان عمر ثمانین سینه ابو
 نامش احمد بن عیسی است بغدادی الاصل است شاکر و محمد بن منصور طوسی بود او گفته است قلن انما یبذل الجواهر
فمن یمن یظن انما یغفر بذل الجواهر و هم او گفته است اگر در آن وقت ماضی ضایع ساختن وقت حال
 او که گمانی بر ابوسعید خراسانی نه نوشت که تا تو از بخاری و میان صوفیان عداوت و تقاریر میاید لعنت بر تو
 او جواب نوشت که از رشک حق است بر ایشان تا با یکدیگر الفت گیرند و شاکر آنست که با یکدیگر یار و یار
 یعنی آنچه موافق طریقتشان باشد امر کنند و هر چه موافق او نباشد نمی کنند تا از عهده حق صحبت بیرون آمد باشند
 و فاش سینه ست و ثمانین و مائین ابوسن نوری بغوی نام او احمد بن محمد است و او را نوری از ان کویند که چون
 در شب تاریک سخن گفتی نوری از دمان او بیرون آید چنانکه خانه روشن شدی و نیز از انش نوری گفت که
 بنور فرست از اسرار باطن خیر و اوی گویند نوری همیشه تسبیح داشتی در دست گفتند استجاب الذکر
 گفت لا ابل استجاب الغفلة گفتند آیا تسبیح میخوانی که استغفاری در یاد بود گفت فی بلکه باین تسبیح غفلت میجویم
 او گفته که منور نسازد ترا صفای عبودیت زیرا که در آن فراموشی بر تو پست است و فاش سینه مذکور و قبل
 خمس تو عین بر ابراهیم بن خواص کنیتش ابواسحاق است صحبت و آخر بود که گمانی گوید وقتی این خواص را شکر
 گفتم در بابیه شکفت دیدی گفت خضر بن رسید و فرمود ابراهیم خواهی که با تو همراهی کنم گفتم نه گفت چرا گفتم
 او را شکی نیست ترسم که دامن با تو پیوندد و فاش سینه احدى و تسعین و مائین جنید بغدادی کنیت او
 ابوالقاسم است و لقبش توابعی و خراج و خراج از اسل او از نهاده بود و مولد و منشأش بغدادی است
 داشت مهینه شاکر و شافعی و گفته اند زهد سخیان ثوری داشت با سری قطعی و حارث مجامی و محمد
 صحبت داشته و شاکر ایشان بود او گفته است اشرف الجاکس و اعلا الجاهل و مع الفکر و فی البیان

التوحید سم او کشته در ویش از اگر نعت نیست بهمت مست و اگر دنیا نیست آخرت هست و فاش
 سنج و تسعین و یاتین ابو عثمان خیری نامش سعید بن اسماعیل است اصل او از ی است شاکر و شاه شجاع
 و با برخص جاد و یحیی معاوی از ی صحبت داشته او را کشته جعفر بن ابی نعیم گفت اما که خود را نه بیند او کشته است
 الشوق بن شعاع الطیبه سم از و مشغول است که شکر عام بر طعام بود و بر لباس و شکر خاص بر آنچه در دل ایشان
 از معانی و فاش سنه ثمان و تسعین و یاتین ابو العباس بن سروق اسمش احمد بن محمد است از اهل طوس بود
 و بغداد سکونت نمود و چند از حکایت گذارد است بان ابو علی رودباری است که در حارث مجوسی و سری سقایی
 و محمد بن منصور و محمد بن حسین البرجلانی است و با ایشان صحبت داشته از قدامی مشایخ قوم است او کشته
 هر که در پیران قدیر پیر زکاتی او بر احوال باشد و فاش سنه که در حسین بن منصور مجلیج مضای که کفایت ابوغنی است
 او در حلاج بود روزی بدکان حلاج که در دست او بود و توقف نمود و او را بکاری فرستاد و کفایت من روزگار را در بر
 با کفایت از که در پنبه و پنبه و این نام بر و ماند عبد الملک اسکاف که شاکر و ابو بود و قبی او را
 کفایت ای شیخ عارف که باشد کفایت اندر روز سه شنبه شش روز مانده از ماه ذی قعد سنه تسع و ثمانی او را
 باب الطاف بعد از برده و بهمت و پایش برید و کونسان بر و ار کشند و بسوزانند و خاکسترش بر باد
 عبد الملک کفایت آنکه که کشته بود با او بگریه سئل عن التوحید قال فراد القدم عن الحیوث و هم او کشته
 دنیا ز نفس است و ترک آخرت ز دهن و ترک خویش ز جان ابو بکر کتانی نامش محمد بن علی بن جعفر النخعی
 الکتانی است از اصحاب سید الطایفین بود و ابو سعید خزاز و نوری را در یافته و با الهما در مجاورت که مخطوط
 و صحبت دار خضر علیه السلام بود و او را شاکر مصطفی صلی الله علیه و سلم می گفتند از بس که آنحضرت را بخواهید
 و حیاتی و دقایقی پر سید او کشته که کن فی الدنیا سید یک و فی الاخره بقی یک و فاش سنه اثنی و عشرين
 و ثمانی و سئل احمدی ابو عبد الله بن خفیف الشیرازی او را شیخ الاسلام می گفتند که شیخ ابو طالب خزاز بود
 و یوم را دیده بود و با کتانی و یوسف بن حسین الازری و ابو حسین المالکی و ابو حسین الرزینی و ابو حسین الدراج
 و کچس را چند ان القیاف نیست که او را است او کشته اند و کن از بزرگی چیزی که فرود از ان مصرت بود

در تقریر

در تصوف شیخ ابوعلی فارمدی داشت کتب مفیده تصنیف کرده مثل حیات العلوم و کیمیا سعادت و بطور
 و تفسیر مایه النایل و در پیل جلد و مشکوه الانوار و غیر این از کلام اوست روح نیست غایت کس
 بدو راه بنو سلطان و قاهر متصرف اوست و قالب اسیر و چرخ و نیست اوی هر چه مندر از قالب مندر و قالب
 از ان بجز کل عالم را باقیوم عالم همین مثالست و فاش سه جنس و جنسهایه و قبل سه شش زندگانش پنج و پنج سال
 احمد غزالی برادر محمد غزالی و نیز تالیفات معتبره در سیال بی نظیر دارد و یکی از آنها رساله سوانح است که لغات شیخ
 محمدالدین عراقی بر سنن ان واقع شده چنانچه در دیباچه لغات میگوید اما بعد این حکم چند در بیان مراتب عشق برین
 سوانح زبان وقت املا کرد و یکی از فضول سوانح اینست که معشوق بهمه حال خود معشوقست پس است تمام صفت است
 و عاشق بهمه حال خود عاشق است پس اشعار صفت اوست و عاشق را همیشه معشوق می باید پس انچه صفت است
 و معشوق را هیچ چیز در نمی باید که خود را در دل اجرم صفت و استغناء باشد **د** بعد از قبول ربه و معذوری غرض
 معذوری من بنی تو هر شب بخون در بدم تو بنی تو شبی نبوده معذوری و فاش سه سبب عشق و جنسهایه و پنج سال
 کجوی و از علوم ظاهری و مصلحات رسمی بجز تمام بوده اما از همه دست باز داشته بود و در وی بجزرت حق سبحانه
 دوره چنانکه میگوید **د** هر چه هست از دقیقه ای نجوم با یکا یک نهضت های علوم خواندم و سر هر روزی بستم چون ترا می
 و روشستم همه را روی دخت ایدم **د** ان خدا بر همه ترا دیدم **د** که انایه را از اول تا آخر بقاقت و تقوی و عزالت باز
 که اندیشه و هرگز چون سایر شعر از غلبه حرص و هوا لغات از باب دنیا نگریه بلکه سلطان رود کار با بهر چه
 بعدین باب گفته **د** چون بعد جوانی از بر تو بدر کس نرفتم از در تو همه را بر دهم فرستادی من میخاستم تو می
 چون که بر در که گشتم سپر از پنجه ترسیدست **د** بستم که در مشنویهای چکانه او که به پنج کجاشته مار دارا که بچه بچست
 افسانه است اما در حقیقت کشف حقایق و بیان معارف را بهمانه است و در غیب و تعرض بر غرض
 از اسوای حق سبحانه و قبالت بر توجیه جناب که برای او میگوید **د** بر پر ازین دام که خوشن است ازیر که
 چنین چای است اگر که زرد باه بدان تراست **د** رو به از ان رست که بر دان رست **د** چند و گری
 خدا را شوی خود پرستی و خدا را شوی و فاش سه سبب عشق و جنسهایه و زندگانش شش سال و کسری شش سال

ابو محمد عبد القادر محسینی چلبانی قدس الله تعالی سره الغریز بن ابرص بن ابی عبد الله الجلی و لا نش سنه احدى و
 واربع مائه و فاش سنه احدى و ستین و خمسمایه زندگانی نش نو سال کنش از توفیق منیر الشیخ ابی سعید المبارک بن
 علی طرغوزی و از آنجا که کتاب تحفه و میر و دیگر احوال ایشان مشهورست همین قدر گفته نموده اند و آنچه خود و پستی درین
 هفت سالگی تمام و از آنجا به ضایع آن حفظ کرده بود و تحصیل علوم اشتغال میداشت و چون بیست و شش سالگی
 و الا و خواجه یوسف از وینا بر نرفت و از ارجای خود بنشاند و نظر قبولیت از شیخ الاسلام احمد جام یافته و فاش
 سنه سی و هشتین و خمسمایه خواجه یوسف بهمدی کنشش ابو یوسف است و انشایش در تصوف و شیخ ابو یوسف
 منازل السالکین و منازل السائرین از جمله مولفاته است و خلفه او چهار بودند عبد الله برقی خواجه حسن اند
 خواجه احمد یسوی خواجه عبد الحالی و خدوئی و فاش سنه خمس و ثلثین و خمسمایه عین الله بهمدی کنشش
 ابو الفضال است و اشش عبد الله بن محمد المیاخی با احمد غزالی معاصر بوده و کمالات او از مصنفاتش بدست
 او گفته گاری که بغیر منسوب بنی بجز از خدای تعالی بجای میدان به حقیقی و فعال مطلق حقیقی خدا را دان شیخ محمد الدین
 بغدادی کنشش ابو سعید است در شهر خازم و عطا میکند و مادر سلطان محمد خازم شده در مجلس و عطا
 حاضر میشد و کارهای بسیار است او میرفت مدعیان فرصت میپسند تا آنکه شبی سلطان خازم در حالت خفا
 خاطر نشان ساختند سلطان گفت شیخ را در درجه اندازند و همین سبب زوال دولت او شد و عنقریب
 چکنیز خان خروج کرد و در وقت آنچه رفت از جمله نفاس قدسیه است این رباعی در بحر محیط
 غوطه خواهم خوردن یا غرقه مستدن یا کهری آوردن کاری تو محاط است خاتم کردن یا سرخ کنم
 روی تو یا کردن و فاش سنه سی و ستیایه و قبل عشره امام محمد الدین زاری صاحب سی و چند تصنیف
 و از آنجا است تفسیر کبر و شرح مفصل و کتاب المحصول و شرح اشارات و شرح کلیات و فاش سنه
 ست و ستیایه زندگانی نششت و دو سال امام محمد الدین نووی مرید و معتقد شیخ یاسین حجام ابو مغربا
 و فاش سنه دویست و شصت و شش کنشش ابو یوسف است و فاش احمد بن عمر الخیونی و نقشب کبری است
 یاسین نقشب از آنست که ویرایم تحصیل علوم با هر که مناظره کردی غالب آمدی و او را طایفه کبری میگویند

و بعد از آن از او سب طمانه و در شده و همین کبری مانده و شیخ ولی تراش نیز گفته اند از جهت آنکه در غلبات و جلال
 نظرش بر هر که می افتاد بمنزله ولایت میرسید در زمان سلطان محمد خوارزمشاه که کار تاتار بر خوارزم غلبه کرده
 بود با صاحب خود مقابله نمود و خیرسم تیر درجه شهادت یافت فی شهور سنه ثمان و عشتایه که سید او در مدینه
 بسیار بود چون شیخ محمد الدین بغدادی و شیخ سعد الدین حموی و ابابکمال جندی و حنی الدین علی لالا و سیف الدین
 باختری و نجم الدین رازی و جمال الدین کیمی و مولانا بهار الدین ولد و الد مولانا جلال الدین رومی و جمیع شیخ فرید الدین
 عطار و شهابی صاحب تذکره الاولیاء و منقذ الطیر و الهی نامه و اسرار نامه مرید شیخ محمد الدین بغدادی و سیف الدین
 و ستایه بر دست کار تاتار شهادت یافته و سنین عمر او در آنوقت حدود چهار ده سال بود بهار الدین ولد و الد جلال
 رومی که مذکور بود شیخ نجم الدین کبری رسیده و از خلفا او بوده نامش محمد حسین بن احمد المظفر البکری است
 از فرزندان امیر المومنین ابوبکر صحنه و فاش در قومه سنه ثمان و عشتایه و ستایه شیخ شهاب الدین ابو نصر
 بن محمد البکری السهروردی از تیره الزاولا و ابوبکر صحنه بود و شهاب در تصوف بهم خویش ابوالخیر سهروردی داشت
 او چند تصانیف است مثل عوارف و رشح الضیاح و اعلام التقی و غیره و فاش سنه ثمان و عشتایه و ستایه و سیف الدین
 محمد بن علی عربی در اصول و فروع با تصد و چند کتاب تصنیف کرده از جمله فتوحات و فصول است شیخ
 شهاب الدین سهروردی قدس سره از رجال او پرسید که گفت که بود الحقایق و نسبت خود او بیک واسطه شیخ علی
 عبدالقادر قدس سره العزیز میرسد و دیگر نسبت او در خود به خیر هم میرسد بیک واسطه قال الشیخ رحمه الله
 بنده خیر محمد بن علی بن عبد الله و فاش در حالیه و مشق سنه ثمان و عشتایه و ستایه مولانا شمس الدین
 بن علی بن ملک و ابوالبرکات مرید شیخ ابوبکر صدق با ف تهریزی بود و بقول مرید ابابکمال جندی و بقول مرید شیخ
 رکن الدین حجازی که او حد الدین کرمانی نیز مرید ابوبکر صدق با ف تهریزی بود و بقول مرید ابابکمال جندی و بقول مرید شیخ
 اتحاد داشت چنانچه مولانا می ذکر و یونانی بنام او ترتیب داده او را و اندر اول ملاقات که مولانا را در یافت و بعد که
 حوضی نشسته و کتابی چند پیش خود نهاده پرسید این چه کتابهاست مولانا گفت قیل و قال است ترا با این چه
 دست فرزند کرد و کتابها را در حوض آب انداخت مولانا با مسافت تمام گفت ای درویش چه کردی بعضی از آنها

این جامع عدم و لیسها به جامع من در هر دو
 و نسبت دیگر وی در خفته بی واسطه حضرت مرسد
 چنانچه در فتوحات لصرح با معنی نموده ام

نواید و الدین بود که دیگر یافتنی نیست دوست در تب کرد و یکان یکان کتاب از آب خشک برآورد مولانا
 گفت این چه چیز است او گفت این ذوق و حال است ترا ازین چه خبر بشی در توفیق با مولانا خلوت
 شخصی از پیران در شیخ را اشارت کردی بحال بر خاست و بولانا گفت بکنتم میخیزانند و آنها هفت کس بود
 یکی از آنکه پسر مولانا بود که بدین لیس من آنکس است نام داشت کار در شیخ زنده شیخ مغرور بود که همه پیش
 افتادند چون بهوش آمد غیر از چند قطره خون هیچ ندیدند و از آن روز تا این غایت نشانی از آن سلطان
 پیدا نیست کان و لک فی سینه من و اربعین و ستایه مولانا جلال الدین محمد در وی البخی جسام الدین چلی که
 باعث تصنیف مثنوی معنوی شده آنکه مریدان او بوده و بعد از رحلت جانشین او گشته و لا اوش در بلخ
 سنه اربع و ستایه و فاش سنه اثنی و سبعین و ستایه که سید کی از انسانی دنیا در خدمت مولوی عذری ای که مقرر
 لازمت می باشم فرمود حاجت اعتماد نیست آنقدر که دیگران از خدمت منت دارند من از آن آدمی تمنون
 او گشته است در وصیت اصحاب او وینکم بقوی الله فی السیر و العزایة و قلة الطعام و قلة المنام و قلة الكلام
و بجران المعاشی و الاقام و موطنه الصیام و دوام الفیام و ترک الشهوة علی الدوام و احتمال الفقر من حیث الام
و ترک بجا کسبه السفها و العوام مصاحبة الصالحین و الکرام و ان خیر الناس من یقع الناس و خیر الکلام
ما قل و دل و الحول و حده و هم او گشته از او مراد است که از بخاندن کسی نرنجد و چنانچه او آن باشد که سخت
 رنجاندن را نرنجد و هم از مشغولست شخصی بخیرت درویشی در آمد و گفت چه اشتهاشته گفت این دهم شام
 که تو آدمی و مرا از قبل حق مانع شدی هم از وی پرسیدند درویش کی گناه کند گفت آنکه که طعام بی اشتها خورد و طعام
 بی اشتها خوردن درویش را گناه عظیم است فخر الدین ابراهیم المشهور بالعزای صاحب کتاب معانی
 صحبت و دولت تربیت شیخ بهاء الدین ملتانی قدس سره در یافته و از او فرقه پوشیده و پس از آن
 شیخ صدر الدین توفیقی پوسه سنه ثمان و ثمانین و ستایه به مشق رحلت نموده شیخ شرف الدین مصلح
 برج عبدالله المشهور بالسعدی شیرازی از نجاران بقعه تبرک که شیخ ابو عبد الله خفیف بود و در کابل
 مدتی مقامی کرد تا بخت رسید و از آن آن فضل او میراب کرده و ده تصانیف معتبره نموده که مقبول

تمام کرده علم که باعث تصنیف مثنوی شد
 آنکه برسان او بود و در کابل

نویسنده: شیخ محمد باقر
اسرار

طبع خواص و عوام است و فاش شده احدی و تسعین و ستایه میر حسین بن عالم بن حسن است
 شیخ بهاء الدین زکریا قس سره بود و بقولی مرید رکن الدین ابو الفتح بن صدر الدین کثر الرموز و منزله الارواح
 و روح الارواح و ضراط المستقیم و زاد المسافرین از مولفات مشهوره است او گفته است آنکه گفتی که
 و آنکه دانست هیچ نکت و هم او گفته تر با این دم نه سو نیست تا چند لاف زنی که از روز افزو نیست نه خود
 بنیه که شسته خاک زبانه سو و نه پنداشته و هم او گفته هر که در خود سیاحت نکند و در بحر معنی سیاحت نکند و فاش
 ثمان عشر بسبعایه اوحد الدین اصفهانی از اصحاب اوحد الدین کرمانی بود و دیوان اشعار را با او مشهور است مشهوری
 بر وزن و اسلوب حدیقه حکیم سنای موسوم بکاجم جم از مولفات است و در تاریخ اتمام آن گفته است **چون**
 ز تاریخ برگزیده **عنه** شصت و نه بود و سی و سه سال قبرش در رافه تبریز است و تاریخ فاش بر بنیاسه ثمان و شصین
 و بسبعایه نوشته اند **فضل الدین** بدیل محتانی خاقانی انصاری شاعر و عجم است و از مشاهیر روی زمین و دیوان او در بلاد
 مثل است و فاش شده **خمس و سبعین و ستایه قطب الدین** محیی جامی نیشابوری کنیتش ابو الفضل است و جامی
 و نیشابوری المولد علوم ظاهری و ادب باطنی موصوف و معروف بوده و صحبتش رخ رکن الدین علاء الدین که مسکنی
 و پیچ نیر الدین اروپا در یافته و هفت بار حج کرده و فاش در هر ت سنه **اربعین و بسبعایه ضیا بخشیت**
 بسیار و در مثل سلک سلوک و عشره مبشره و کلیات و جزایات و ناموس اکبر و غیر آن و فاش شده **احد**
 و **خمسین و بسبعایه سید کمال عارف** روزگار و مقتدای اولیا و کبار بود و خلیفه بابا سماسی است و پیر حضرت
 اتریش خواجه را با و اله کرده بود و در حلقه اش **در سنه اثنی و سبعین و بسبعایه** خواجه بهاء الدین نقش بند نامش محمد بن
 محمد الجار است او یسی بود و تربیت از روحانیت خواجه عبد الحاق عجمانی یافته و نظر قبول فرزند از **خواجه**
 سماسی و تعلیم آب طریقت بحسب صورت از سید میر کمال و فاش شده **احدی و تسعین و بسبعایه** بخشی
 خواجه پرسید که سلسله حضرت ایشان کجا میرسد گفت از سلسله کسی بجای میرسد که گفته اند خواجه را غلام بزرگ
 بنو بعد از آنکه از معنی نوال کرده فرمود پسند کی با خواجه کی راست نمی آید میرسد علی بن شهاب الدین محمد الهادی
 عارف ربانی **میر شیخ شرف الدین محمود بن عبد الله المروغانی** صاحب تصانیف شریفه است مثل **نصوص**

و سخنان ثوری پیش او میرفت روزی گفت والله که من درست نمیدارم وقتی را که در آنوقت از خدا بیغیر او
 شش البشم فاطمه بنیابوریه از عارفان بسیار خراسان بود و ابو یزید بسطامی بر او شاگرد است و در آنوقت
 از سواد آنها که در کتب ایشان بود از آنون را پرسید که بر بزرگتریدی از ایشان گفت زنی بود در آنوقت که او را فاطمه بنیابوریه
 میکشند در فهم معانی قرآن سخنان میگفت که بر عجب مینمود زنی که نامش فاطمه است و خدمت ابو حمزه و جعفر بود
 و برایش بود علم علی و چون در آنوقت که او را کافر بود و مال بسیار داشت همه بر فقر افتاده بودند و با احمد خضرویه و آنچه بود و فاطمه
 ابو خضر که است حدیث زمان کرده میدیدم تا که علم علی را دیدم پس دانستم که خدا تعالی معرفت به شناخت خود را
 بهر که میخواهد میدهد ام محمد و الدی شیخ ابو عبد الله خفیف کانت من العابدات القانتات همراه پسر خود بسفر حج رفته
 و مر او را مکاشفات و مجاہدات بسیار بوده است فرضه شیخ ابو البرقع القلی او صاف حمیده او را شنیدند و چون
 رسیدند قدم میگذارند بسیار گرامی میداشتند تلمیذ سری سقطی زید و ورع بسیار داشت و درین وادی او را قدم
 تحفه در ابل کثیر شخصی بود چون سرش آشکار شد خواجه او را از آنکه در خود نیز برکت او از بند هواموس بخت یافته
 بنام حرمین شریف شرف گردید و در این حالت نمود ام محمد عمه شیخ محی الدین عبد القادر قدس سره
 و شیخ ابن اسحاق باران شد و مردم بد بخانه او آمدند و دعای در خواست کردند پیش خان خود را بر رفت گفت
 خداوند من جادوب میکنم تو آب بپاش چندان بر نیامد که باران باریدن گرفت چنانکه کسی دامن شکلهار
 کشاید و بیک مرویه شیخ ابو سعید ابوبکر او را یافته بود و خر که پیش مذکور را دیده بود از اشعار است عشوق
 مذکور درم بر بند کوشش بسیار نامد و مندرشت باید دید و انکارید خوب زهر باید خورد و انکارید تندی که درم
 دانستم هی اگر کشیدن تک تر کرده کند فاطمه بنت المثنی شیخ محی الدین عربی قدس سره گفته است مثل او که نمی
 هرگاه پیش من می آمد یکی خودی آمد و پسر من چندی بیک داشت و هر وقت که پسر من میرفت نزد من هیچ نمی ماند
 جاریه سودا و از آنون گفته است کینه کی سیاه دیدم که کوکان او را سنگ میزدند و در پی او رفتم مرا او از راه گفت
 ای ذوالنون چه میخواهی که هم تو را از چه شتابی گفت بانه و سنان او سپاه او ایند با یکدیگر است با شنیدم از مجموعه
 ذوالنون او را در طواف که معطر دیده بود و حالی بس شگرف داشت و در آشنای آنکه با ذوالنون حرف میزد

وقت ارتحال خود وصیت کرده بود که قبر بن پاپین قبر خواجه خواهد کرد چون بر حکم وصیت قاضی جهان کرد و در قبر خواجه انجمن
از بس استوار گشت تمامی جانب او نشو و خواجه روزی در خانه شیخ علی سکرانی صحبت داشت توان این است
احمد جام قدس سره را با همک رسا بر غلظت کشتگان خجرت یلم را هر زمان از غیب جان دیگر است خواجه
شوق در گرفت چهار شبانه روز در وجود و ذوق بود شب پنجم چهاردهم ربيع الاول سنه ثلث و ثلثین استایه قبل
رحلت فرمود چنانچه چهار سال علی بن عثمان الغزنوی الهجیری کنیتش ابوسن است و کتاب که طبع است
از وفات دوست که لطایف و حقایق بسیار در آن جمع کرده و بصحب یاری از شیخ عهد رسیده مرید ^{الفضل} بول
بن حسن خلی بود و در سنه خمس و ستین و اربعه رحلت نموده قاضی حمید الدین ناگوری پیر شیخ شهاب الدین
سهروردیست و از شیخ مشایخ میرنده و ستان لواج و طالع الشمس از تصانیف دوست و فاش در ششده
چهل و سه شیخ فزیه الدین مسعود بن سلمان المعروف کج شکر قدس سره فاروقی است از اولاد فرخ شاه کلبی که عهد
حکام کابل بود و ذنب خفیه داشت و مشرب شیه خلیفه خواجه قطب الدین است قدس سره و از خواجه معین الدین
قدس سره نیز نعت یافته و فاش در سنه اربع و ستین و استایه قبل سبعین ایام زندگانش نمود و پنج سال شیخ
سلطان التارکین است از مردان خواجه معین الدین شتی قدس سره بود سنه ثلث و سبعین و استایه
دور ناگوری پیر شیخ صدر الدین عارف پسر بزرگ شیخ بهاء الدین ملایسنه قدس سره بود و سال سیصد
پیش ششده سنه اربع و ثمانین و استایه رحلت نموده زندگانش شصت و سه سال شیخ نظام الدین اولیا خالیدی
و شاهوی المعروف سلطان المشیخ خلیفه شیخ فزیه کج شکر است قدس سره و از خیر و حیرن و دهلوی هر دو مرید و اولاد خیر
آورده است که شیخ نصیر الدین مسعود و کفایت روزی مولانا حسام الدین و غیره از غرض پیش او حاضر بودند و فرمود که اگر کسی
روزی صایم و شب قایم باشد کار پوره زنی کرده باشد یا شغلی که مبدکان خدایتعالی بدان تفریب میجویند چیزی دیگر
حاضران منتظر بیان شدند و بزبان گذاریدند که بنام شغل سالکان بر شش چیز است اول خلوت باید که
پیران بنیاد را بر اسطر از له سب است و قبض و اعمیه هر دو دوم و سوم و چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم
خواب غالب شود و بر غریز و در حال وضو سازد و سیم صوم دوم چهارم و دهم سکوت از غیر حق

شیخ فزیه الدین مسعود بن سلمان المعروف کج شکر قدس سره
شیخ صدر الدین عارف پسر بزرگ شیخ بهاء الدین ملایسنه قدس سره
شیخ نظام الدین اولیا خالیدی و شاهوی المعروف سلطان المشیخ خلیفه شیخ فزیه کج شکر است
قدس سره و از خیر و حیرن و دهلوی هر دو مرید و اولاد خیر آورده است
که شیخ نصیر الدین مسعود و کفایت روزی مولانا حسام الدین و غیره از غرض پیش او حاضر بودند و فرمود که اگر کسی
روزی صایم و شب قایم باشد کار پوره زنی کرده باشد یا شغلی که مبدکان خدایتعالی بدان تفریب میجویند چیزی دیگر
حاضران منتظر بیان شدند و بزبان گذاریدند که بنام شغل سالکان بر شش چیز است اول خلوت باید که
پیران بنیاد را بر اسطر از له سب است و قبض و اعمیه هر دو دوم و سوم و چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم
خواب غالب شود و بر غریز و در حال وضو سازد و سیم صوم دوم چهارم و دهم سکوت از غیر حق

حضرت پیر شاہ عاشق خان

شرح افغانی بعد تحصیل علوم متون در یارت
 و در آنجا اربع مجلدین مجمل الفارسی و فارسی و
 که ضمیمه است شرح نورالدین ابوسعید
 و در آنجا شرحی بر سید صفی الدین
 و در آنجا شرحی بر سید صفی الدین
 و در آنجا شرحی بر سید صفی الدین

که از روش بسمت عقلمان در حرکت آمد بر دست و روان مقول کردید مجتنب و گریزان بود از دنیا بقلبی عفت
 میکرد و در حکما اسلام افضل از کسی بود و نیاید و ابوعلی سینا که میان ولادت او و فوت محمد مسطور سی سال
 کشته اند شاکر و کتاب او بوده از کلمات اوست کسی که علم و اخلاق او را مذهب و پاکیزه نسازد نفس او در آخرت
 سعادت نخواهد یافت و هم از کشته که تمام سعادت انصاف بمکارم اخلاق است چنانکه تمامی درخت بود و میوه
 و فائز اربعین و ثلثه ابو سلمان محمد بن مشعر البستی که معروف بقدی بود و انجمن بن زهره و بنی و ابو محمد بن
 و عوفی و زید بن عمار عیاضی که حکیم بودند و با اتفاق در تصانیف میکردند از جمله اخوان الصفا مشهور است ابو عبد
 بالله حکیم عالم بود و خلق با خلاق ستوده و او را رساله ایست و تحقیق وجود که از اینجا معلوم میشود و در الهیات مهارت تمام
 و رساله دیگر دارد و در علم الکسیر که شرح زمین و مقتضای الکلام از آن ذکر کرده است از کلمات اوست برست که بحث
 و تعقیبش کنی از جوهر نفس شریف و چهره که از فوت آن ترسی ذخیره مساز ابو الفرج بن طیب جاثیق عالم بود و بن
 سیرانی و یونانی و شیخ ابوعلی اعتراف نموده است که او در علم طب پیشوای همگان است کتاب مباحث او
 اوست و دیگر تصانیف نیز دارد ابو جابر بن اسحق اسفزاری فیلسوف نمایان بود و در ریاضیات و معقولات
 از سخنان اوست که علم بخدایتعالی باینک لفظ حاصل است و الفاظ بسیار دلیل است بر عدم علم ابوعلی بن شیم
 حتمی صاحب ورع و عابد بود و امر شریعت را بنفایت تعظیم میکرد و او را در اخلاق رساله ایست که احدی آن
 پیش منستی نموده از کشته اوست که انسان بجهلست برینکه دور شود از کسی که نزدیکی او خواهد و نزدیکی
 دوری جوید این علم بقادای تصانیف خود را همه در آب انداخت و نسخه که از زمانه بچکس نمیتواند بغور آن رسید
 ابوعلی در علم طب تصانیف مفیده دارد و از برای غرضه و از زم شاه کتاب لطیف در علم تعبیر ترتیب داده
 انجمن اثیری عمرو خیام از دستفاده که فقه مجسطی را در پیش او خوانده اسمعیل هروی کتب ابو نصر را درس میگفت
 و در الیفات ابوعلی غوری نموناست نمود او را اشعار و تصانیفست در علم حکمت و شاکر دانش همه فایده
 بودند ابو القاسم اسمش عبدالرحمان بن ابرصاوق است و اصل و مولد او نیشابور بود و او را بر اطباء ثانی میگویند و عمر
 بهشت رساله رسانیده و حلت کرده از سخنان اوست که طبیب حقیقی کسی است که معالجه نفس خود بفضایل

کمال انصاف کمال

اوایل

از الی

مکتبہ اسلامیہ
لاہور

ابو يعقوب

[illegible]

ابو یوسف سکاکی از بخاری برداشته است و کتاب مفتاح العلوم که در فنون ادبیه است از تصانیف
 اوست عمید حبش وزیر چغان او را بدستن علوم غریبه و نیز نجابت عجمه در مجلس خان مستایلش کرده و این
 چندان مبالغه نمود که خان معتقد او گشت روزی جغتای دید که فوجی از کلکان در هوا پرواز بسکای کلفت
 توانی که ازینها دوسه را بریز آری وی گفت هر کدام را خان معترفیاد جغتای اشارت باولین و میانجی و
 آخرین خود سکاکی علی الفور مندی بر زمین کشید هر سه کلنگ معین زمان بر زمین افتادند ابی فورت حبس
 از دیاد اعتقاد خان گشت از سکاکی روایت کنند که وی گفته یکسالی در بغداد بنا بر آنکه از وزیر خلیفه کردی
 دیشتم سه روز آنش را بستم بنوعی که اصلا افروخته نشد و در ازینها خلافتی برآمد خلیفه از روی نیاز آنش کرد
 که این را بجای کفتم نامادی بمیکشی که این کار سکاکی است و وزیر بوسه بر کون سگ بنزد میکشیم آخر آن
 اعیان و زمره مغربان بخصیص و از آن تاب بردور شک برده سکاکی این را در یافت ملازمت خان شد
 بیان کرد که از روی نجوم چنان معلوم میشود که ادباری منوچه و از آن تاب است جدا که از آن اثری باولیا
 دولت رسد بنا بر آن جغتای عمید حبش را معزول ساخته بعد از یکسال حسب الصلاح علمی او را هم نمودن
 بواسطت اما وزیر کینه او در دل گرفته مرخصه وقت مسود قضا را در آن اوان سکاکی تسخیر می کرد و بگری
 انشین که ساز و سلاح ایشان همه آنش بود در فراخ جغتای حاضر گردانید خاطر خان از آن متوجش شده
 وزیر آنرا در یافت فی الحال آغاز سعایت کرده گفت دور نیست که وی طمع در سلطنت کند اندیشه خان
 ازین مخمان سخت تر باید پذیرفته بقید او فرمان داد علمی بنا بر اظهار آنش سه سال در حبس گذرانید
 بعالم بقاشنافت خواججه نصیر الدین محمد بن محمد حسن طوسی از چهار دود سنده است اما چون مولد و منشأ
 طوس بود بطومی اشتهاد یافته ملاکو خان در تعظیم و توقیر آن بخیر بی نظیر دقیقه از دقایق تکریم فرود گشت
 نکردی در مراغه باستقواب آن میزاد انشوران بزیح خانی مرقوم گردیده در مسکیت ششصد و هشتاد و دو
 سنه آخرت گزیده و بنا بر دستش خواستند که در جوار شهید مطهر موسی کاظم مدفون سازند لاجرم در حوالی محلی
 آغاز کردند که در نزد پیکار سردار بر زمین بجای ظاهر شد که ناصر عباسی جهت خوابگاه خود ساخته و او را امیر شده

در وقت علامه را در امکان دفن کردند از اتفاقات آنکه مردانه مذکور روز شنبه یازدهم جمادی الاول سنه
 سبع و تسعين و عثمانيه بنام رسیده در همان روز وقت طلوع آفتاب بطلع حوت خواهد بعلم وجود آمده
 چنانچه عرش هشا و پنج سال و هفتاد و هفت روز بود و منجم تصانیف اخلاق ماضی است ملا قطب الدین علی
 شیرازی خواهد زاد و شرح مصحح الدین سعدی است در جمیع علوم و فنون حتی مزاج بی نظیر بود در زمانی که پیش کاتبی
 قزوینی درس بجایان جمال داشت و چون خواهد نصیر طوسی بصورت جمید یال بود اورا از کاتبی گرفت و
 پرداخت بجای که علامه روزگار گشت که بعد از وی کردی بر رخسار کفام علامه نشسته بود چون خواهد اورا دید
 خاندان یالینی گفت ترا با علامه گفت از تو بگویند بقل الکا فو یالینی گفت ترا با مضاف بسیار دارد چنانچه شرح
 حکمت اشراق و منطق الحکمت و دره النج که مستطیر جدید علوم است و شرح بر مختصر اصول و شرح بر منطق
 سکاکی و حاشی بر حکمة العین ملا قطب الدین داری داران علوم عقلیه و نقلیه خصوصاً علم منطق تصانیف
 بسیار دارد از آنجمله شرح مطلع و شرح ششمیه است میگویند و فنی که ملا می گماند بر شرح اشارات خواهد
 نصیر طوسی نوشته پیش قطب الدین علامه شیرازی که شاگرد رسیده خواهد بود و گفت بر شرح اشارات
 خواهد می که نوشته ام علامه در آن وقت بر خفیف دلی به صارت بود بر بلبلک افتاده میانه مجروح استماع
 بر خاست و گفت نسبت با سواد میگوئی هر فنی که داری ببار که من جویش بگویم هر فنی را که علامه
 علامه نقل کرد جواب با فقه جالب بسیار کشید هرگاه بجا آمد گفت مادام که این کور زنده است کتاب من
 مریخ نمیشود که بید که ملا سعد الدین نقاشانی در ایام پیری ایشان خدمتش حجت اسفاده و رفقه چون بر سر خدا
 نقاشانی مطلع گشت گفت ترا حاجت درس خواندن نیست برو بدرس و مطالع مشغول شو اگر تو پیش من
 درس بخوانی من از آن من از استفاد پیش تو عار خواهند کرد و چر سید شریف که بجهت استفاد پیش او
 چندی او را درس گفته و نموده که من ضعیفم و بزرگ درس ندارم پیش کرد من مبارکش و جوان میرزا
 استفاد میکرد فنی که صاحب کمال گشت فنی عهد مقدسای دانشندان و پیشوای بتهوان بود
 در مطلب عامه تحففات و تدقیقات عالی دارد صاحب تصانیف کثیره است از آنجمله شرح مختصر

در وقت علامه را در امکان دفن کردند از اتفاقات آنکه مردانه مذکور روز شنبه یازدهم جمادی الاول سنه
 سبع و تسعين و عثمانيه بنام رسیده در همان روز وقت طلوع آفتاب بطلع حوت خواهد بعلم وجود آمده
 چنانچه عرش هشا و پنج سال و هفتاد و هفت روز بود و منجم تصانیف اخلاق ماضی است ملا قطب الدین علی
 شیرازی خواهد زاد و شرح مصحح الدین سعدی است در جمیع علوم و فنون حتی مزاج بی نظیر بود در زمانی که پیش کاتبی
 قزوینی درس بجایان جمال داشت و چون خواهد نصیر طوسی بصورت جمید یال بود اورا از کاتبی گرفت و
 پرداخت بجای که علامه روزگار گشت که بعد از وی کردی بر رخسار کفام علامه نشسته بود چون خواهد اورا دید
 خاندان یالینی گفت ترا با علامه گفت از تو بگویند بقل الکا فو یالینی گفت ترا با مضاف بسیار دارد چنانچه شرح
 حکمت اشراق و منطق الحکمت و دره النج که مستطیر جدید علوم است و شرح بر مختصر اصول و شرح بر منطق
 سکاکی و حاشی بر حکمة العین ملا قطب الدین داری داران علوم عقلیه و نقلیه خصوصاً علم منطق تصانیف
 بسیار دارد از آنجمله شرح مطلع و شرح ششمیه است میگویند و فنی که ملا می گماند بر شرح اشارات خواهد
 نصیر طوسی نوشته پیش قطب الدین علامه شیرازی که شاگرد رسیده خواهد بود و گفت بر شرح اشارات
 خواهد می که نوشته ام علامه در آن وقت بر خفیف دلی به صارت بود بر بلبلک افتاده میانه مجروح استماع
 بر خاست و گفت نسبت با سواد میگوئی هر فنی که داری ببار که من جویش بگویم هر فنی را که علامه
 علامه نقل کرد جواب با فقه جالب بسیار کشید هرگاه بجا آمد گفت مادام که این کور زنده است کتاب من
 مریخ نمیشود که بید که ملا سعد الدین نقاشانی در ایام پیری ایشان خدمتش حجت اسفاده و رفقه چون بر سر خدا
 نقاشانی مطلع گشت گفت ترا حاجت درس خواندن نیست برو بدرس و مطالع مشغول شو اگر تو پیش من
 درس بخوانی من از آن من از استفاد پیش تو عار خواهند کرد و چر سید شریف که بجهت استفاد پیش او
 چندی او را درس گفته و نموده که من ضعیفم و بزرگ درس ندارم پیش کرد من مبارکش و جوان میرزا
 استفاد میکرد فنی که صاحب کمال گشت فنی عهد مقدسای دانشندان و پیشوای بتهوان بود
 در مطلب عامه تحففات و تدقیقات عالی دارد صاحب تصانیف کثیره است از آنجمله شرح مختصر

در فن تیر اندازی بی نظیر آمده ام که بحضور سلطان جوهر خود ظاهر سازم و بر حقیقتش بعضی سلطان شده
 بحضور طلبند سلطان پرسید که تیر و کمان تو کجا هست جزوی مستمل اعراف است و اصوله چند که هر یک
 بر فضل او بران قطع بود از استین بر آورد بدست سلطان داد و گفت تیر و کمان من همین است
 سلطان بر فضل و دانش سید واقف شده تعظیم و توفیر بسیار بجا آورد و مذاکره او با ملا سعد الدین
 در حضور امیر تیمور صاحب قرآن مشهور است و فائش در بیع الاخرسینه بنشد و شازده ملا جلال او را
 رئیس محققان عالی قدر و مراد مدققان بلند کفایت بود چون در علم الهی غور بسیار نمود و اکثر مطالب
 علم تصوف و الهی با هم نزدیک است آنرا صوفی مشرب شد و علم حدیث را پیش بر خود خوانده و حکایت
 نزد ملا حسن بقال که تلخیص بلا واسطه میرسد شریف بر حالی است شرح هیا کل از جمله مضافات است
 میر صدر الدین محمد شیرازی بحدت طبع و قوت فهم ممتاز بود پوسته با ملا جلال و دانی مقابله می نمود
 چون بدیده شد داشت بحد استماع سخنان ملا جلال فی الفور بر دآن میسر داشت و قتی که رد او
 بملا میرسد بتال جواب عین صواب می نوشت میگویند و قتی که خبر فوت میر ملا رسید قلم از دست
 افتاد و گفت احوال کبست که برای ادو اشی نوشته شود سلسله ملا و ملا سعد الدین شفا را
 میرسد شیخ بهار الدین محمد علی جامع علوم عقلیه و نقلیه و ما بر امور غریبه بود مشرب صوفیه داشت
 و نزد شاه عباس صفوی با غوازه و اکرام ممتاز بود نوینی دو کس از محتاجان عرب را پیش شاه هر چه
 صدارت کرد و از خشنید آنها را با خود در لشکاره برد و گفت امشب شما در اینجا بمانید فردا که
 شاه بجهت لشکار پدید و با شما دو چار شد استفسار نماید که از چندگاه در اینجا میبایستید خواهید گفت
 که بی سال است در اینجا بعبادت بجان مشغولیم و خود پیشش رفته گفت که در لشکاره
 حضرت باغی تر و تازه و دود و رویش عابد مرناض دیدم حیرت دارم که در بندت هرگز باغی و درویشی
 در اینجا نبوده از استماع این مقدمه متعجب شد و شایق دیدن باغ و درویشان گشت و روز دیگر
 شاه با شیخ لشکاره رفت باغی چنانچه که شنیده بود معاینه کرد بسیار متعجب ماند پیش عربان رفت

کنیت او ابو جعفر است پس از غم زاده سلطنت رسید و چون او مردی بعلم و دانا و دایان در بنی امیه بود
در ایام مالیت خود بزرگ را با و است عظام باز گذارشته منتسبان دودمان حضرت امیر کرم الله وجهه
رعایتها فرمود و بخلاف آباء و اقربای خویش خطبای از ان امیر المومنین علی و ابوالا و امجا و حضرت منع نمود و آنچه
بنی امیه بتقدی از مردم گرفته بودند بصاحبانش رد کرد و در ایام حکومت خویش از بیت المال زیاده از دود
تصرف نکرد و در دیوان مظالم چراک شستی و جامه بکلف نپوشیدی و زمان او ابتدا دعوت بنی عباس
بود که علی بن عبد الله بن عباس اعیان با طرف فرستاد و مردم را بخود خواند و در عهد او خاقان ترکستان
و چون سیصد هزار سوار برده از جانب او عبد الله جرجی با خود بسیار در مقابله خان آمد و ما بین بخارا و
نزدیک کجگاه مجاولات و مقامات روی و او تا آنکه خاقان فرست یافت و لشکر او مظهر منصور کرد
بعد از آنکه دو سال و نیم از سلطنت او بر سر ششام غلام او را بفرغیت که زهر خوروش و او را هلاک کرد و
و مایه زندگانش قبول جمود چهل سال یزید بن عبد الملک بن مروان کنیت او ابو خالد است پس از غم
بر ملک استیلا یافت و در ایام تسلط او یزید بن مهلب بصره فرج نمود و او را برادر خود مسلم را بفرستاد و او را
هلاک کرد و فاشش سنة خمس و مایه سلطنتش چهار سال و یکماه زندگانش چهل سال هشام بن عبد الملک
کنیت او ابو الولید است بعد از سلطنت رسید و در هنگام او یزید بن امام زین العابدین را در کوفه
کرد و فاشش سنة خمس و مایه حکومتش نوزده سال و نه ماه زندگانش سی و پنج یا چهار یا شصت و یک
ابو یزید بن عبد الملک کنیت او ابو العباس است پس از غم بر ملک استولی گردید و چون
ترکب سیات و با اعتقاد و لهو و دوست بود طریق زنا و قه طاهر کرد اعیان ملک بر فرج نمود و در سبت
و عشرین و مایه او از هم که زانند در زمان او محمد بن علی بن عبد الله بن عباس وفات نمود و پسر خود یزید
و پسر دیگر سجاح را ولیعهد ساخت حکومتش یکسال و سه ماه ایام حیاتش شسی و هشت سال یزید بن یزید
کنیت او ابو خالد و بقولی ابو الولید است بعد از غم زاده خویش سلطنت رسید و او را یزید ناقص خوانند
از چهره که وظایف مردم را کم کرد و فاشش بطالعون سنة که سلطنتش شش ماه زندگانش چهل سال با

نکست که چون وفات یافت بنی عباس که
چون او وفات یافت که در زمان او که
عالم باشند و استواران با خود را که
قلب داد که آن وقت نبود و علی خود
بطلان نبود که بنی عباس که در زمان
که از عهد او که در زمان او که
چون کنیت بنی عباس که در زمان او که
کا فاشش که در زمان او که
و بخارا و ما بین بخارا و

در سبت از کتب تلخیص مطبوعه که در سبت
با جاریه که او را با غایت دوست میداشتند بود
و دانا و او را با غایت دوست میداشتند بود
بدان مکتب ناکا و در آن مکتب حجت و کمال
تا بعد و یزید آن مینه را که فاشش نگاه داشتند
نوبت با و بر جانشینت کرد و آنکه با بر طاعت
از کان دولت به فاشش فرمان داد و او را در حال
تحریر و تفسیر بر سر نهاد و در آن چند روز

بن عبد الملک

بن عبد الملك م

و هفت **ابراهيم بن** ابي کینت ابا اسحاق است بعد از برادر کار ملک خلیف است چون مروان چهارم
بر فرج نمود و مظهر منصور گشت سلطنت را با او باز داشت و خود و دو سه ماهه سبوع و عشرين و اما مقتول
و بقولی در آب غرق گردید حکومتش سه ماه ایام حیاتش بعقیده صاحب بنا گشتی بیست و شش سال **مروان بن**
بن مروان که کینت ابا عبد الله است بعد از شکست ابراهيم بن ولید سلطنت رسید و او مروان چهارم
کوین جهت آن که اعراب هر صد سال را ستمه الحار خاند از زمان استیلای معاویه تا وقت حکومت
صد سال بود کسی که پیش آورده اند که در عهد او ثلثه بسیار شد چنانچه در خراسان یکی از بنی مملک مشهور که یانی
بر نصر سیار غلبه کرد و در میان آنها می بابت رفت و ابراهیم مروزی در مواضع مرو و عو بنی عباس
بر نصر سیار غالب آمد و خراسان را تصرف خود را و بعد از آنکه سفاح پسر او آمد و حاصل کوفه باو پیوست کرد
انواع بسیار جنگ مروان تعیین فرمود و او در کنار فرات بمقابله و معالنه شتافته نیت یافت و در حدود
سنه اثنی و ثلثین و مایه بدست لشکر سفاح کارش با شها رسید و شعله غضب ملک قهار اساطیر تسلطی
محقق و نابود گردانید و سفاح مذکور را و لامیه را طلبیده و تربیت تا دین را و تیر تیغ پدید فرمود و از بنی امیه
بسیاران و از مروانیان هزاران طعمه زندگ صمصام خون آشام عباسیان گردیدند و از بنی امیه هر که سلطنت
رسیده بود و غیر از عمر عبد العزیز همه را از کور پرون نموده بسوزانید و در حطب السیر مسطور است که چون کور معاویه
شکافش بمقداری خاک یافت و در قبر بزرگ قدری خاکستر دید بعضی از طرف فاکویند که اساس دولت بنی امیه
بر چنین شاشی از هم پاشید و تفصیل این اجمال آنکه چون مروان مسطور را بشکر سفاح مذکور مقابل نمود و وقت
تسویه صفوف از اسب بجهت استخفاف و فرود آمد بقضای حاجت نشست اسبش رسید و در لشکر افتاد
مردم را کمان آن شد که او مقتول گشت لاجرم لشکرش منفرم گردید و در عرب شل شد و هب آمد و بگویند
حکومتش پنج سال و چند ماه زندگانش بنجاه و نه سال و بقولی شصت و نه سال **ناییش دوم و زکریا خلفاء**
بنی عباس سی و هفت تن مدت خلافت ایشان پانصد و بیست و چهار سال کسی که از ابتدا آمد
اشی و ثلثین و مایه لغایب نه ست و شصت و ستایه **ابو العباس عبد الله بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس**

در روز هفدهم مسطور است که در آن آوان کور
مردم خود را فرمود که تا به بنو بیت عباسی که
رسیده و باید چون لباس سیاه پوشیده اند
آوان رنگ پیچی در دوش افتاد و آن لباس
اختیار کرد و در هنگام خروج ابراهیم باصا
لباس شب رنگ در بر کرد

چون پس از خونریزی بسیار و کشتن ^{علی} و لاوی بنی امیه خلافت بدو رسید لقب بسفاح گردید و عبد الله بن علی عم خود را
بقتل مردان چهار تن گردانید تا کار او بساخت چنانچه ذکر شد که از شش یافت و ارباب تواریخ گفته اند که او
امیر المومنین علی کرم الله وجهه نماز میکرد و عبد الله عباس را نیز در پیرسد که او کجا است گفتند او را هرگز پیری در حق
نداده است امیر المومنین به نیت او رفت و پرسید که او را چه نام کرده گفت هر چه شما فرمایید و او را بخدمت
امیر آوردند بر روی او بوسه داد و گفت خذ اینک ^{ابا الطاهر} یعنی بگیر این پسر را که پدر خلفا خواهد بود و او را علی نام نهادند
و ابو حسن کنیت کرد و او قدی آورد است که بنی امیه فرزندان عباس را از ترویج بنات حارث منع کردند
که خبری مری شده بود که بعد از صد سال انجرت خلافت بفرزندان عباس منتقل شود و اول ایشان ^{الحاکم} بن
باش چون خلافت بمر عبد الوهید رسید محمد الکامل سپاه و از وی اجازت خواست تا به خر خال ویران بنی حارث
ابن الکعب بنحو اجازت بترتیب و او و ابو العباس از دور و نزدیک و لاویش در هرات بود بعد از آنکه بر او رجوع
و بجزیره لایست خراسان بستوری داد که از مال حال ابو مسلم مروزی واقف شود و بیعت از او بستاند چون
ابو جعفر بولایت نیکو رسید ابو مسلم اطاعت اختیار کرد و او را اعزاز نمود و او در عهد خویش حکومت میفرمود
و مغرب بعمر خود عبد الله بن علی موفض داشته بود و وزارت بخالد بگری و در مرجع الذهب آورد که عاقبتش
آن بود که در وقت طعام خوردن بحال انبساط و شتی چنانچه مقرران معات خود را بر عرض رسانیده و عیال
حاصل میکردند و او مطایری صلح خلعت رخصت میداد و میگفت چون سرور ما بواسطه ایشان محال شده
نیخوهم که مکافات آن موجب باشد و در وقت اختصار کلمه یا من لا تموت ارحم مکرار میکرد و فاش شده
ست و ثلثین و نایه خلاش چهار سال و هشت ماه اوقات حیاتش بر وی چهل و دو سال ^{ابو جعفر} حضور
او نیز مانند برادر خود عبد الله نام داشت و او را بسبب مبالغه در بخل و امساک بود و واق و او را نمیگفتند
و او اول خلیفه ایست که بمحاربه اعراب خود مخصوص گردانیده بقول آنها عمل نمود و در اسلام بغداد را
او بنا نمود و بعضی از فضلا در وجه تسمیه آن بنده گفته اند که در ارمنه سابقه در آن خوالی بودند که از باغ او
چوبی کویند که بوی نامنمی است و او عبارت از بخشش بود و منصور و چون عم او عبد الله بن علی بن عبد

از نوادگان کاتبان خاندان عباسی است

در وقت فراغت از خدمت
رئیس از وفات سید مطهر گردیده و او را
السید فیما بین زمانه و زمانه و او را
از وی خواست که او را

در وقت ظهور که عالم دیگر استقال نموده بود بعد از قتال
 ابو مسلم روزی پنجک عبدالله مذکور که در وقت اقامت داشت فرستاد و او رفته با وی طرح مصافحه فرمود
 منظم گردانید و در عهد و از علویان محمد بن عبدالله بن حسن بن امام حسین رضی الله عنهم در مدینه منوره و دیگر
 ابراهیم در بصره خروج کرد و از مفلوک شده مقتول شد و از آنروز در علویان و عباسیان نزاع و آشوب و قتل
 جمعی چون امام ابو حنیفه کوفی با ابراهیم در مخالفت منصور اتفاق داشت منصور او را محبوس ساخت و بر سر شمشیر
 و پس از آنکه منصور از ابراهیم دست خط برداشت در مدینه آمد و او را هلاک نموده بکار مملکت استقال گرفت و فاطمه
 شب و شب ششم ذی حجه سنه ثمان و چهل و یک و یازده خورشید نزدیک پست و در سنل زندگانش
 شصت و سه سال الهدی بالله ابو محمد امیر اشعش محمد بن عبدالله بود بعد از خلعت پدر بر سر خطا نشست
 و او اول خلیفه ایست که اهل بحث و متکلمین را فرمود تا کتب کلامی تصنیف نموند و با قاست بر این
 معاندان غلبه کرد و در هنگام کارانی او حکیم مقنع خروج کرد و جهانیا را بجزو خواند و او را در علم شنبه و دستکاهی بود که
 بطلم از چاه شنبه بر صورت ماه و در منور بر می آورد و بجزو فرسخ در دو فرسخ بر تومی انداخت مهدی رفتند
 او را کشته لشکر بر تعین کرد تا کار او را بساخته و زری که پدرش منصور فراموش کرده بود و او را به پست
 خیرت فرمود و او را که چون منصور نماند در فرخنده ششصد هزار تیر از مردم و چهارده هزار دینار و زیاده بود
 جلد را بخشید و نیت حج و زیارت رسول صلعم نموده در آن راه چندان مال بذل کرد که در هیچ تاریخ مثل این
 یادداشت و فاشش در محرم سنه تسع و ستین و یازده خورشید ده سال و یک ماه و یک روز و یک شب و یک روز
 بالله بن احمد امیر اشعش موسی بن محمد بود پس از وفات پدر در جهان مردم باو پست گردید و برادرش مارو که
 و بعد خود ساخته بود و در بغداد استیلا دادند و درین اندیشه بود که سپهر خویش جعفر را و یحیی که در
 عمر خلع کند لیکن اشعش را این نداد و فاشش نیز در محرم ربيع الاول سنه سبعین و یازده خورشید یکسال و کسری
 زندگانش پست و پنج یا شش سال الرشید بالله بن احمد امیر اشعش مارو که در کوفه مرگید و بعد از وفات برادر
 از عیسی که باو بعد از شش ماه مرگید و از اتفاقات آنکه فوت نمودی و پست مارو و ولادت مأمون

در شب یکشنبه و فاطمه و یار که زمان
 ختمش و کسری بود

و منصور را بهشت بر بود
 و در تالش ابو ایوب کالی داشت

و در آن روز که به عیادت دوکتا بود هر دو از کتب
 بر روی خود بنویسند تا هر یک از آن صورت خطی
 و از آنکه او را معنی بنویسند و آنکه شیون و در آن روز
 یکصد که در آن روز که او را در میان جاده در کوفه
 فاطمه بن احمد بن الطاهر بن محمد

سلطنت جعفر بن محمد

در طری سطر است که در آن روز در کوفه
 بالی و در آن روز که او را در کوفه
 و در آن روز که او را در کوفه
 و در آن روز که او را در کوفه

در یکشنبه

انجمنش آرد و نمودن ترکان او را در کوفته میل و چشمانش کشیدند و بر او زاده او را قیام مقام کرد و ایندو قاهر
تا زمان المطیع با نندند و بود و از کمال فقر و روزهای جمعه در جامع بغداد که ای میگرد و میگفت اینها الناس صد میگرد
کسی را که دیر و خلیفه شهاب بود و امر و بشما احتیاج دارد و سلطنتش بکیال و شش ماه عرش بنجاه و دو سال ^{۲۱} الهی
بن مقدره با ^{۲۲} سمش محمد بن جعفر بود پس از غم سلطنت رسید و شش سال و یک ماه و هفت روز
کامران ماند و مرض استسقا از عالم رفت ^{۲۳} از همان اوست من طلب عزای باطل آوردند الله تعالی ذل
بجای نیکویش سی و دو سال ^{۲۴} المقتدی بن مقدره با ^{۲۵} سمش ابراهیم بن جعفر بود پس از برادر برادران سلطنت
و پیش عمر خود القاهر با بعد که او را میل کشیده بودند زنده گشت من بی رضایت و درین امر قیام نمیتوانم نمود او گفت بیعت
بر من ظلم است قبول داشت لیکن از تو راضی شدم و مملکت بتو تسلیم نمودم آورده اند که مقتدی عالم و زاهد بود و روزی
دیلم خروج کردند و اکثری را بغداد بست آوردند بعد از آنکه سه سال و یازده ماه از سلطنت بگذشت سنه ثلث و ثلثین
و ثمانیه و تریون که بمضرب امیر الامر ای بنده منصوب بود و او را موافق کرده اند میل کشید تا بیست و چهار یا
پنج سال و یکتر نیست نموده حلت نمود و اوقات حیاتش شصت سال ^{۲۶} المستغنی با ^{۲۷} بن المقتدی با ^{۲۸} الله
نامش عبد الله بن ابراهیم بود بعد از کوری و غری پر بر سر خلافت نشست و چون بکیال و چهار ماه از حکومت
بسر آمد معزالدوله احمد بن بویه بر بغداد مستولی شده او را در قید آورد و چویشان جهان پیر او را میل کشید ^{۲۹} المطیع
بن المقدره ^{۳۰} سمش فضل بن جعفر بود پس از عبد الله سبع معزالدوله مذکور سلطنت رسید و او را
دولت معزالدوله و سایر ملوک و یامه خلفاء عباسیه بغایت بی اعتبار بودند زیرا که معزالدوله مذکور از مذهب امامیه
داشت و خلافت را حق سادات میدانست و او با قوام مطر صحر کرده حجج الاسلام را که از مکه معظمه بکوفه
نقل نموده بودند از ایشان بخرید و باز بجایش فرستاد و چون در آخر حال مفلوج شد خود را از خلافت استعاض
داشت و پسر خود را بجای خویش نشاند و همدان ایام سنه ثلث و ستین وفات یافت و خلافتش بیست
و نه سال و پنجاه ^{۳۱} المطیع با ^{۳۲} سمش عبد الکرم بن مطیع بود بموجب وصیت پدر بر سر
سلطنت نشست و چون قریب مده سال و کسری مملکت را بدو بهاء الدوله دیلمی و از خلافت خلع نموده

سنت و عرش و حاکم

و او بعد از این حادثه حدود سال یکصد
زنده ماند و بیست و نه سال و شصت و یک سال
از عالم انتقال نمود
مستغنی

طالع

قادر از عراق آورده بجای او نصب فرمود و با عتقا و صاحب کریمه طالع پس از فتح سالها زیست و سستی
 با قادی حجت و شتی بعد از آنکه سال عرش نشست و نه رسید بعالم عقبی فرامید ^{۲۴} القادر بالله بن المقدی بالله
 اسمش احمد بن حجت بود و بعد از عزل عبدالکریم بر سر سلطنت نشست و در عهد او سلطان محمود سبکتگین ^{سلطان} حاکم
 مستولی شد و چهل و یکسال بجا ملکوت پرور ختمه پسر خود را در حین حیات خویش بجای خود نصب فرمود و در سینه
 اش و عیشین و اربعه بیا عالم دیگر شتافت زندگانش شتافت و شش سال و بقولی نو و سه سال ^{۲۵} القایم بالله
 بن القادر بالله اسمش عبداللہ بن احمد بود بموجب رضای پدر بر سر خلافت نشست و در ایام او بطل یک ^{میکش} سال
 سبقتی متصرف خراسان شد و او بطل خلعت فرستاد پس از آنکه بسایری که غلام بهادالدوله بلخی بود و خود
 اسماعیلیان پذیرفته و کمره او را گرفته و در حبس انداخت و خطبه بنام منقصر علوی خواند بطل مذکور بعد از آن
 خراسان قایم بایم بسایری از بنیت داد و او را از قید برآورد و باز بجایش نشاند و مال بغداد را و قرضه اقدار خود
 آورده اند که چون بطل خلیفه را بدشهر رسانید و رکاب خلیفه پاد میرفت خلیفه مبالغت مینمود که اگر کتب یا کمال
 از آن روز لقب لاطین از دولت بدین مبدل شد خلافت چهل و چهار سال بود و از ده روز وفاتش سبب بستین
 و اربعه ^{۲۶} المقدی بالله بن القایم بالله اسمش عبداللہ بن محمد المدغیره بن عبد اللہ بود و بعد از خویش
 بسطنت رسید و نو و سه سال و پنج ماه ملکوت را در بخت کجاء در گذشت که بینه روز وفات او پانزده پادشاه
 ترک و هند از دنیا رحلت کردند سبب دهمین و اربعه پادشاهان سی و هشت سال و هشت ماه و کسری
 از کشته را دست تقوی اند خیر میا و در بغداد و الحیا و فضل با حلی به العباد ^{۲۷} المستظهر بالله بن المقدی بالله
 نامش احمد بن عبد اللہ بود پس از پدر بر سر سلطنت نشست و در عهد او دولت آل بویه منقصر شد
 و سلطان محمد ملکشاه خراسان آمد و ملک را و ضبط خویش در آورد و از غزنین تا بلخ سلطان بنجر را و الکلا
 بعراق باز رفت از کلمات اوست و خایه المرونی الدینا و الکجیل و فی الاخرة ثواب جلیل ^{۲۸} خلافت
 و پنج سال و سه ماه زندگانش چهل و یکسال بشش ماه و چند روز ^{۲۹} المستر بالله بن المستظهر بالله اسمش
 بن احمد بود و بعد از رحلت پدر بر سر سلطنت نشست و چون هفده سال و شش ماه از حکومت او گذشت

که بینه روز وفات قایم کتب و جمله بر تریه طینان
 که از زیر سر پیرا چهره و آن آمد و قادی او را
 بر دوشش گرفته اند و طوفان برآورد

وہ زبان اوہا ووق ظلمتہ ملائکات اور رکھات کردہ
بجائے بند زبان کی اہل اللہ متفق ہوئے ۵

و چون سلطان از خبر اینها خارج و عظمی را
 جلالتش برتر بود که هیچک از سلطانین و قزاقین
 در مجلس او راه نمیداد بلکه درواری را بکار او
 در مجلس او راه میداد و در مجلس او هیچک
 بطریق غیر از دستور نضیب نداشتند و در
 بر سر مجلس استیناس کرده و در آن مجلس
 و در آن مجلس استیناس کرده و در آن مجلس
 و در آن مجلس استیناس کرده و در آن مجلس

کتابت در سال ششم

سنة ثمانین و مائین

روایت

تسعم و مائین وفات یافت که نیکو ششم از نو بره داشت **طاهر بن طاهر** که بعد از پدر بامر مامون خاتم
خراسان شد چون در عهد پیشینی خمره نام در ولایت سیستان خروج نمود و لشکر بر او پس از حاربت
ویرانیمت و در هتصرف سیستان گشت و هر ران ایام که بخراسان مراجعت نمود بعد از حکومت سیال
و بقولی چهار سال و چند ماه وفات کرد و پسرش **علی** نام قایم مقام او گردید و در اندک وقت بدست جمعی از
مخالفان در نو اجماعی بنیاد برپا رسید **عبد الله بن طاهر** که پس از برادر و برادرزاده بکومت خراسان
یافته باستیصال طایفه مخالفان که همت بست و چون مامون رحلت نمود و معتصم نیز خلعت خراسان باو
گذاشت و در زمان او بلا و مذکوری خلی معمر و ابوالان گشت و او قریب هفده سال در کارهای گذرانید و
عشر سال پیش **طاهر بن عبد الله** بعد از پدر بر سلطنت باو تعلق گرفت و مدت هر دو سال
جانشین ماند پس از آنکه مستعین بالله باو عهد و لوفت نمود و در ایام فوتش واقع شد **محمد بن طاهر**
چون بجای پدر متکلی گشت و در زمان او یعقوب لیث که در سیستان خروج کرده بود و لشکر بخراسان کشید
و از علویان حسن بن زید حسنی که بدایه پیشواریست بر طبرستان مستولی شد و بر بجزایان نهاد و ارادت
که از طرف اعدای و غلبه آورد و در عرصه بر او تنگ گردید و آخر با جد و شقت نفوذ از اقارب و عشایر و در
یعقوب مذکور گرفتار شد پس از آن دولت طاهریان در خراسان که سنه تسع و خمین و مائین
بسر آمد **محمد بن صفار** یا **محمد بن صفار** سی و چهار سال **یعقوب** بن لیث الصفار که در مدت
والی سیستان بر تیره جا و جلال رسید و پس از فوت او برادر مذکور مستولی شد و لشکر بخراسان برد
محمد بن طاهر را بدست آورد و بعد از تسخیر شیراز و کرمان آنک عراق و ما زندان نموده هر داعی کیه
منظر گردید و هوس ممالک عرب نموده بحرب معتد خلیفه رفت و از موقوف برادر خلیفه مذکور که بقابل
بستوری یافته بود بمنزله گشته بخورستان آمد و پس از چندگاه برض تویج ازین عالم در گذشت و حسن
و حسین و مائین حکومتش یازده سال و بقولی دو ارد **محمد بن لیث** بعد از برادر و در کار سلطنت عروج
تمام یافت و در بعد از بنام او خطبه خواندند پس از کارهای پست و دو سال و کسری بخوا معتد خلیفه

و مدت یازده یا پانزده سال و کسری بعد از دوازدهست نموده وفات کرد **نوح بن منصور** چون
ماه روانی که از قبل محمود غزنوی سردار طایفه بود با عمت قتل او شده و بعد از وفات این طبقه با هم
نمود چپ دم در ذکر غزنویان دوازده تن سلطنت این صده و پنجاه و پنج سال و با عتقا و اشرار
اخبار چهارده کس از اولاد سبکتگین بر سرند حکومت جوس نموده اند و زمان اقبال ایشان را ایام حکم
سبکتگین صد و هشتاد و هشت سال میدانند و میر اسماعیل بن سبکتگین و مسعود این مورد در از سلاطین
شمرده اند چون اسماعیل و مسعود مذکور در سلطنت استقلال نه شدند مولف این اوراق آنها را در آن می
ملوک غزنین تعداد نکرد **ایمن الدوله** ابوالقاسم محمود بن سبکتگین پدرش سبکتگین غلام البتکین بود
و البتکین در عهد کارانی سلاطین سامانی از خضیف رقیبت با وج امارت صعود نموده در ایام حکم
عبد الملک بن نوح سامانی ایالت و ولایت خراسان داشت و در زمان سلطنت منصور بن عبد
بسیب تواری که از وی بخاطرش رسیده بود خراسان را که آهسته آهسته لوای مملکت بجنب غزنین افروخته
و بناید ایزدی بران مملکت مستولی شده و بر وایت صاحب گزیده شانزده سال کاران ماند و کرد
پس از او ابو اسحاق خضیف بر سر ایالت تگن جسته در اندک زمانی علم غریمت بصوب دارالملک عقیقی
افروخت و اعیان غزنین امیر سبکتگین را بر خود حاکم ساخته و قصر البتکین را در سلک از دو بخشیدند
و سبکتگین در امر حکومت استقلال شده و چند بار لشکر برار هندیستان کشیده غنایم بسیار بدست
آورد و دست و قصد را تسخیر نموده کسب و ثنائین و ثلثایه در بدو بیخ رحلت نمود پس از وفات او
پسرش امیر اسماعیل که نهمه و ذری البتکین بود بموجب وصیت پدر در پنج بر سر سلطنت جوس نمود
سلطان محمود برادر کلاش که در آن اوقات امارت نیش بور داشت این اخبار جوش شنیده با عتقا
غم خود بهزاجت از نیش بور لوای غریمت بطرف غزنین افرواشت و امیر اسماعیل نیز از پنج بران سرکش
و بعد از تلافی فریقین نایره عرس شغال یافته و امیر اسماعیل شها شده و گرفتار گشته مجوس زندان
کردید و سلطان محمود بر پنج استقلال صعود نمود و طغنه شوکت و جاش عالم را فرو گرفت و با بک

بسیار از سلطنت رسیدار کان دولت او
در خراسان و غزنین و دوازده و او با سبکتگین که
در غزنین بود امارت نمود تا سینه آنها با هم
ایم و کوفته با همی و در وقت که امارت
از بلاد خراسان با و پدرش محمود بن نوح
حکومت از دست بدست و در سال ده و نهم
جانشین و بنیاده منصور بن نوح بن
یک نوزده که غلام و عتقا حکم را کرد
داشت از او در آن وقت بود و در آن
کشته و برادرش سلطنت بر گزیده
بن نوح چون بدو منصور بن عقیقی بنیاده
بل قدون او را در هر کس بیاید
نمود و نوحی از اسماء اقم بنیاده
نیز از کشته بود غالب اند و عبد الملک
خود را بخاطر او در کشته و عبد الملک
بر سر ملک ترک ملک خان و عتقا و بنیاده
و عتقا بنیاده و عتقا بنیاده و عتقا
زلم آورد و دو سه و بنیاده و عتقا
و حکم خراسان و امارت نمود و در آن
اخر اوقات منصور بن عتقا بنیاده
تسلیس و بنیاده

او را خرابات دست داد و قلع و بلاد بسیار در تصرف او در آید چنانچه از ایلکخان مادر المهر مستحق شد
 و از بخالد و لمر عاق را متصرف شد و به پسر خویش مسعود داد و در ولایت همدان نیز او را انجمنی عظیم روی نمود
 و در ورزده بار بنیت جهاد که میبند کشید و فرزند مستی بخان بسیار با عدم داد و در قزوین جهاد ناری که تا
 آن سلطان عاقبت محمود است باین عبارت نوشته که از غلام محمد و والی مالک غزنین را در وقت
 که همیشه در ضمیمه خود اندیشیده جهاد دیگری تصور بود و خواسته است که ربع مسکون و وزیر امر خود کند و هفتاد
 و دو ملت را در دین صحنی در آرد و حکومت شریعت مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم گرداند و همه مشایخ کرده اند
 که بوقت طعام خوردن محمود در وقت شب و گنجی باید میکشیدندی و هزار آدمی در هر باید طعام
 خوردی و در رستمان و تپستان پیش از شب هزار کس را به پوشیدی و در آتشال که از نسو منای باید
 بسبب سقط شدن اسب و آتش شکر بیان صد و شصت هزار اسب و بجا هزار شتر و اسب را تمام داد
 و در همه آن در دست در حالتیکه چه جمله شکر را طعام از کارخانههای محمود دادندی و اسب و اسلحه از
 پایک و سلاح خانه او می یافتندی و یکجمله و بقولی سی و سه سال با بر سلطنت برداخته سینه اهدی و عمر
 و اربعمایه برضی و بقول بعضی سواد الفینه که دو سال داشت و در بخت از کمال حلاوت همیشه سوار
 و حرکت می نمود و فایده کرد زنده گشت و شصت و سه سال سلطان مسعود بن محمود پس از پدر سلطنت
 خراسان و عراق با و قلع گرفت و در غزنین برادر خود کشتن سلطان محمد بن محمد و وصیت سلطان محمود
 استیلا بهر ساینده عاقبت کار که فرار گردیده با بر مسعود از بنیانی بایوس شد و او دو و زده سال و بقولی
 یازده سال با نظام امور سلطنت برداخته از طول یکسختی تنه می شد و بنشین آمد و برادر کمال را از قید
 بدر آورد و به غنیمت همدان و مسعود در قلعه کیری محبوس شد و در سینه نشت و ثلثین و اربعمایه نقل رسید
 بمکه غزنین شاعت و در زید و بعد از آن کسی ازین دو دمان بر ولایت خراسان دست نیافت
سلطان محمد بن محمود که بقول محمد امین مستوفی در حیات برادر چهار سال حکومت غزنین بهر برده سال
 در حبس ماند بعد از آنکه برادرش مسعود پست احمد پسر او هلاک شد و او بر ملک از حبس خلاصی یافت

سلطنت

و برادرش محمد علی را با بدست می بردند و او را به زندان می بردند و کشته می کردند.

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

چندین سال

سلطان شش سال

بقول صاحب کزید

از سلاطین که از دست او آوده

نظر السلاطین عبد الحمید که قد و فضلا
آن عصر بود بهارتی که حالا در میان فرق
برایا موجود است بنام نای او در سلاطین
مختار کشته

سلطنت رسید و در باره او و سبقتی محاربه نمود و نظریافت عاقبت الامر و بود و له و الب ارسلان از فرستاد
 وین نسبت کوس فتح سبقتیان بلند آوازه گشت و شش ماه پیش از کمال کار این مانند قبل از حلقش کمال
 غلامان مشفق شده به کشتن او و در حمام در آمدند بر آن حال مطلع شده اند و بعد از بدعت ایشان مشغول
 که مردم خبر یافته از قتل رسانیدند بعد ازین قضیه همواره ذکر موت مینمود و تا در همان سال بعارضه قوت
 وفات نمود سلطان ابراهیم بن مسعود پس از فوت برادر او نیز از قید زندان برآمد و برسد حکومت
 و بسیار در خیرات و ریاضات کوشید چنانچه او را در اکثر کتب تواریخ سید السلاطین نوشته اند گویند
 شبها که در محلات غریب گردید و از محتاجان خبر گزینی و سال معصوم محمد نوبشتی و با اموال فراوان بکلیه
 معطره فرستادی عمر در زیارت او و سی پیش پیر بود چهل و شکر که همه را بساوست کرام داده بود و قاش قتل
 صاحب بنا کجی شش و تسعین و اربعه سال پیش سی سال و بقول کمال و دو سال سلطان مسعود بن ابراهیم
 بعد از رحلت پدر سلطنت رسید و خواهر سلطان بنجر سبقتی را در عقد نکاح خویش در آورده و پیش از آن
 کاران مانده هنگام رحلت خود پیش شیراز را بجای نشینی خود وصیت فرمود و ارسلان برادر او بر نظریافت
 و او را پس از حکومت کمال از میان برداشت سلطان ارسلان شاه بن مسعود بن ابراهیم پس از
 هلاک برادر بر تخت سلطنت نشست و برادر دیگرش بهرام از و کریمه سلطان بنجر سوخت و بموت او
 بغیر این که او سلاطین است و او بعد از آنکه سلطان مذکور او را بجای برادرش نور نضب فرموده و اجابت خراسان
 نمود و بهرام مسطور را از غریب بدر کرده کرت ثانی بجای خود نشست و بهرام بعد سلطان بنجر مستظهر
 بار و یک بصوب غریب شتافت و آن روز نموده و بدست گریان که فدا شده با بر بهرام غلت گزین
 زاید عدم کرده حکومتش چهار سال و بقول سی سال سلطان بهرام شاه بن مسعود بن ابراهیم پس از برادر
 در کار ملک مستعمل گشت و فضلا روزگار بنام او کتب و رسائل ترتیب دادند و بنا بر حقیقه حکیم
 باسم سامی و نظم فرموده اند و در زمان مارون الرشید کتاب کلید و دمنه که ابن المقفع از زبان هبلو
 بنیان عربی آورده بود و در عهد او بهر کسی متعارف شد به نام او ساختند و در آخر عهد او سلطان علاء الدین

وفات یافت اعیان مملکت بهاء الله
بر مسند امارت نشست و بعد از گذشتن
صمصام الدوله مملکت را متصرف شد
از کسبصال ابو نصر و غیره اولاد و عتبات
بجای رحمت نسبت و انوشیروان را که با موافق
امان بهاء الله و له محاربه نموده را، فرار نمود و بر
کجی از دست کربان خود بقتل رسید و بهاء الله و الدوله
استقلال تمام بهر سائیده قادر باشد ص

شرف الدوله خلیفه و ارشد منشاه توأم الدین قطب فرمود و با سلطان محمود غزنوی طریق صلح و اتحاد مسکو
داشت و خوار و رقیب نکاح خویش داشت سلطنتش هشت و چهار سال و کسری ۱۶ سلطان الدوله
ابو شجاع بن بهاء الله پس از حلت پدر موجب وصیتش و دوازده سال و چهار ماه سلطنت را که به
عشر و اربعه روز فارس وفات کرد ۱۷ شرف الدوله حسن بن بهاء الله و له بعد از پدر بنیاست برادر
امارت بعد داشت پس از آنکه خطبه بنام خود مقرر گشتش سال و دو ماه که مران ماند و حلت نمود و اجداد
بن بهاء الله و له که در اول قریب برادران حاکم بصره بودند پس از آنها که در بغداد بکار حکومت داشت کارش
بالا گرفت تا آنکه قریب هشت و پنج سال در امارت بسر برده ازین عالم رخت اقامت برداشت ۱۸ العاد
الدین الله عز الملک بن سلطان الدوله بعد از پدر در فارس بر سر سلطنت نشست و میان او و عیسیا
الدوله که در بغداد بود و محاربات رفت بعد از آنکه جلال الدوله ماند و بغداد نیز در تصرف او و از ترکمان بکومت
رخصه نمند شدند و از خوف بشیر از آمد اسمعیل شایکماره بر خروج کرده در کار او خل انداخت حکومتش هشت
و چهار سال و فاش سنه اربعین و اربعه ۱۹ الملک الرحیم ابو نصر خسرو فیروز بن عماد الدین الله بعد از پدر در بغداد
بکار سلطنت پرداخت چون بدست هفت سال بسر آورد و طفل یک سالگی بر خروج نمود و او را که قریب
بنده گردان وفات یافت ۲۰ الملک ابو منصور دیو لایستون برادر الملک الرحیم بعد از پدر در فارس حاکم
چون نعلویه شایکماره بر وظیفه یافت و متصرف فارس شد او در حبس وی گرفتار گردیده هلاک گشت
مدت حکومتش قریب هشت سال بود و بعد از آن ایام بلاهت که در ضبط سلجوقیان در آمد و ازال بویه ملک علی
بن عماد الدین الله پس از پدر خویش قریب چهل سال در فارس روزگار بسر برد و سلاطین وقت او را
طبل و علم داده بودند تا در سبع و ثمانین و اربعه درگذشت و بعد از کسی ازین طبقه سلطنت نرسید
نعم و نعم **سلجوقیان** چهارده تن مدت سلطنت ایشان صد و شصت و یکسال سلطان کرک
ابو طالب طفل یک بن محمد بن میکال بن سلیمان بن سلجوق نبش بسی و چهار واسطه از سلجوق
تا با فراسیاب منتهی میشود و هنگام سلطنت سلطان مسعود بن سلطان محمود غزنوی او با شاق برادران

و اعیان سلطنت رسیدند
در غرض و عاقبت و فارس و آذربایجان
شد و اند و طبقه دوم و در کربان لوای حکومت
مرتفع ساخته اند و طبقه سیوم درویش است
علم اقدار و افراخته اند اما طبقه اول ص

این کتاب در بیان تاریخ و احوال
 و سلاطین و ملوک و اعیان و
 و اخبار و حوادث و غیره
 و در بیان سلاطین و ملوک
 و اعیان و اخبار و حوادث
 و غیره و در بیان سلاطین
 و ملوک و اعیان و اخبار
 و حوادث و غیره

اتمام بر بعضی از بلاد خراسان استیلا برسانیده و پیشاپوشه تسبیح و عیشین و ابر بعمایه و م استیلا
 پس از آنکه مسعود و انجرا به او انهرام یافته بغیرین رفت او بر مملکت خراسان مستولی شد و قایم باد
 منشور سلطنت باو فرستاد و او خراسان را به او و جعفر بن یک مغرض نمود که هم در حین حیات او
 و عراق را خود اختیار کرده بغداد را مفتوح ساخت و آل بویه را از پنج بر انداخت و بعد از سلطنت نپست
 شش سال و بقولی بیست و یک و در سن هفتاد و سالگی روی بدار القرائنه **۳** سلطان عزالدین ابو شجاع
 الب ارسلان بن جعفر بن یک بر حسب وصیت عم خود طغرل قدم بر سنده سلطنت نهاد و در مدت حکومت
 دوازده سال و بقولی و سال نهمای میان او دوست و او چنانچه ارانیوس قیصر روم را اسیر نمود و بقرآنش
 و اطاعت باز بایشان نشاند و استقلال او بجای رسید که هزار و دویست بادشاه و پادشاه پیشکش
 خدمت بشد و خواجه نظام الملک مشهور وزیرش بود و آخر حال که روی باور انهر آورد و باو و هیست زار سوار
 از آب چون عبور فرمود و قلعه بزم را گرفت که توالت انجا یوسف نام در انشای کهنکوی که باو میکده کار روی و دست
 هلاک شدند فی سنه خمس و ستین و اربعه و اورد و اندک سلطان الب ارسلان طایفه بلند بر سر نهاد و
 نیز بغایت کشیده بود و چنانچه از کله کلکاش تا پامالین حمیه اوسه کرد و در وقت کوی باخترن بحسن خود را سیه کرد
۳ سلطان عزالدین ابو الفتح کشکشا بن الب ارسلان پس از هلاک پدر و کار سلطنت دخل یافت
 بعد او قیصر لشکر بایران کشیده بعد از مقابله و مقاتله گرفتارش و مسموم گشت بخت موافق و در و کار
 مسالحه و دوست راوه بود تا ایران و توران و عراق و تصرف داشت و احکامش بر روم و شام جاری
 سلطنتش بیست و سال و بقولی بیست و ال بصید و شکا رشغ بسیار داشت و بعد و هر صید که بقت
 دست او از پادشاهای یکدینار صدقه داد و **۴** سلطان رکن الدین ابو الفطر بن یکبارق بن ملکشا بعد از
 بر سر سلطنت نشست و در زمان او حوادث و وقایع بسیار روی نمود و او را با برادران و اعیان مجاهدان
 و مقامات رفت و بیشتر فطر و نصرت او دوست داد و خروج حسن بن علی صباح الحمیری در عهد او
 گرفت حکومتش و او در سال و کسری و فاش سنه ثمان و تسعین و اربعه **۵** سلطان غیاث الدین شجاع

این کتاب در بیان تاریخ و احوال
 و سلاطین و ملوک و اعیان و
 و اخبار و حوادث و غیره

این کتاب در بیان تاریخ و احوال
 و سلاطین و ملوک و اعیان و
 و اخبار و حوادث و غیره

این کتاب در بیان تاریخ و احوال
 و سلاطین و ملوک و اعیان و
 و اخبار و حوادث و غیره
 و در بیان سلاطین و ملوک
 و اعیان و اخبار و حوادث
 و غیره و در بیان سلاطین
 و ملوک و اعیان و اخبار
 و حوادث و غیره

این کتاب در بیان تاریخ و احوال
 و سلاطین و ملوک و اعیان و
 و اخبار و حوادث و غیره
 و در بیان سلاطین و ملوک
 و اعیان و اخبار و حوادث
 و غیره و در بیان سلاطین
 و ملوک و اعیان و اخبار
 و حوادث و غیره

بن علی

بن ملک شاه بعد از وفات برادر بر مملکت تسلط بهم رسانیده در دفع ملاحده که در آنوقت غلبه تمام کرده بودند
سعی بکنند و بدینیت غرضمند بودند مظهر و منصور را اجبت کردند و مدت سیزده سال و کسری کار ایشان
در سنده ثمان و تسین و اربعه و در گذشت سلطان محمد بن ابوالحسن بنخر بن ملک شاه در عهد برادران کبیر
و محمد قریب سی سال امارت فراسان داشت بعد از فوت محمد بوقارق رفت و برادر زاده شش محمد و محمد
با اوطح قتال و جدال در اخته منهنم کردند و آخر بخت او پیوسته عذر خواست با سلاطین عراق و در
و حکام غزنین و غور و خوارزم و ترکستان نوزده مصاف معتبره او را روی نمود که در هفده مظهر او را بود و آخر حال سلطان
لجمل و چهار سال و چهار ماه با ششم غزالی مصاف نموده در دست ایشان اسیر گشت و چهار سال و یکروز
غزالی زیست و بهشتی بسعی احمد نامی که حاکم ترمذ بود از جنگ استنار نامی یافت و بر و شتافته آن بلده را در
نهایت ویرانی و رعیت را در رعایت پریشانی و بدغم و اندوه بر و جیش مستولی گشته سنده اش و جمنین و جمنیه
انیمغی بنخر بن مرص موت کردید سلطان معین الدین ابوالقاسم محمود بن محمد بعد از پدر بسلطنت رسید
از عرش سلطان بنخر منهنم گشته بود پس از آنکه بنخر را در یافت و خاطر نایکد یکر حاف شد بلاد عراق تا حد دوم
و آهسته شام بر و مسلم کردید و نسبت و اما دی بنخر نیز او را میسر آید بعد از فوت بنخر در خراسان استیلا پیدا کرد
و بر او شش مسعود و دو نوبت با او مصاف نموده و انهنرام یافت و بالآخر بموید نامی از غلامان بنخر او را گرفت
وکیل کشید و در آنوقت بعضی از مملکت خراسان بموید مذکور تعلق گرفت و اکثری بنخر از مشایهیان و پاره پاره
منتقل گردید حکومتش سیزده سال و دو ماه و بوقولی پنج و نیم سال سلطان رکن الدین ابوالمظفر طغرل بن محمد
در حین حیات پسر سلطان بنخر مدت سی سال و کسری در ولایت عراق و حد و مصر و شام با ستم سلطنت
موسوم گشته و فاته نمود سلطان عیاض الدین ابوالفتح مسعود بن محمد پس از فوت رکن الدین
طغرل بر بر سلطنت نشست و مدت هر ده سال و شش ماه مملکت را نده رحلت کرد و در زمان او
سلجریان در فارس خروج نمودند سلطان معین الدین ابوالفتح ملک شاه بن محمد و بعد از رحلت عم
احکام سلطنت با تعلق گرفت و او چون بکلی بله و لعب در اندام و ایران لشکر و قلعه همدان مجبور ساخت

چشمه زان که در ایام سلطان بنخر بن ملک شاه
تاریخ بنخر بن ملک شاه بن محمد بن ملک شاه
نصرت کرد و بر سر ملک شاه بن محمد بن ملک شاه
در آنوقت بنخر بن ملک شاه بن محمد بن ملک شاه
چشمه زان که در ایام سلطان بنخر بن ملک شاه
تاریخ بنخر بن ملک شاه بن محمد بن ملک شاه
نصرت کرد و بر سر ملک شاه بن محمد بن ملک شاه
در آنوقت بنخر بن ملک شاه بن محمد بن ملک شاه

سبع و اربعین و جمنیه
در ظاهر همدان

وادی نظار و نریقه خمس برآمد و بخوارستان رفت و در اینجا قریب بیست سال اوقات بسربرد و چون
ایام حکومتش سه ماه و چند روز **۱۱** سلطان نجیث الدین ابو شجاع محمد بن محمود بن اعیان مملکت برادر
و رئیس گردید و او را بسطنت برگزید و بعد از گرامانی بیست سال سنه از حج و حسین و حسامیه از پنجاهان
۱۲ سلطان محمد الدین ابو الطاهر سیاهان بن محمد پس از پدر واصل شد و بیست و پنج سال و خود را پیش
و عشرت و رهاخت بعد از آنکه سه و نیم سال و بقولی شش ماه حکومت او بگذشت بعضی از اعیان و ولایت
او را خلع نمود و برادر زاده اش را بپادشاهی برگزید **۱۳** سلطان حسن الدین ارسلان بن طغرل بن محمد بعد از
غزل عم بر سر بسطنت نشست و مدت یازده یا پانزده سال و کسری باین امر خطیر اشتغال و زریده به علم و کسری
۱۴ سلطان طغرل بن ارسلان پس از پدر و مملکت دخل یافت و چون قریب نوزده یا بیست سال بامر
سلطنت پرداخت سنه تسعین و چهل و یک سالش خوارزم شاه در ری با اوطح مصاف و در آنجا
بقتل آورده و سرش را نزد خلیفه بنی عباس روانه ساخت و تنش از دار پناهیخت آن باد شاه چون پناه گاهی
بنظم شعار لطافت شعار اشتغال مینمود این رباعی از جمله منظومات اوست **ویر و چنان وصال**
جان افروزی امر و چنین فراق عالم سوزی **حیف است که در دفتر عمر ایام** این را روزی نویسد از روزی
بعد از زمان دولت بنو قیوان برآمد و فرقه ازینها در روم مملکت را انداخت و شیخ نظامی **چشمه شیرین بنام** و کشته
نوشتم خوارزمشاهیان که بعد از اقرض دولت سخری اعلام سلطنت ایشان بلندی گرفت پس از
اشتهای ملوک غور بلاد ایران و در تصرف آنها و آمدن تن در سلطنت ایشان صد و سی و هشت سال
۱۵ سلطان قطب الدین محمد بن نوشنگین غرچه که غلام ملک کنین بود و با غلام ملک شاه سلطانی بود بعد از اقبال
ملک کنین که ملک شاه مذکور جای او را بنوشنگین فرمود و او مدتی در ششمنی خوارزم ماند و وفات کرد
قطب الدین مسطور در سنه احدی و تسعین و اربعه از قبل سلطان سخر که حکم بر او نمود و بر کبار
والی ولایت خراسان بود و حاکم خوارزم گشت و خوارزمشاه لقب یافت کیسار خود را که سخری
و سال و یک و نیم خوارزمشاه و حکومتش سی سال **جلال الدین التبریز** محمد پس از وفات پدر سی سال

در پنجمه شش هزاره ساله

استقلال

باستقلال در کابل مملکت اشغال داشته بموت بنجاه از نیل اشغال گردیده احمدی و خمینی و خمسیه رشید و طاهر
کتاب حیات السحر فی وقایع الشریع اسم او تالیف فرموده و از داحان ابو بوده است سلطان ایل ارسلان
بن التبر بعد از در تاج سلطنت بر سر نهاد و سی از بلا و خراسان و ماورالنهر را تصرف خویش در آورد و در
ضعف بجو قیام قریب هفت سال با استقلال مملکت رانده وفات نمود سلطان شاه بن ایل ارسلان
چون بعد از پدر بر بطل حکومت نشست شصت سلطان بخش برادر همتش بر و غلبه کرد و قریب ده سال
پن افریقین مقامات و محاربات رفت تا آنکه بخش غالب آمد و از نزدیک سپت و یکسال در بعضی از
ولایت خراسان بعنوان امارت گذرانیده رحلت فرمود سلطان بخش بن ایل ارسلان پس از انهم
برادر بر مملکت تسلط گرفت و بعد از شصت سلطان طغزل بطوقی بلاد عراقین نیز تصرف او در امد خاقانی
همدین باب گفته است مرده که خوارزم شاه سپاهان گرفت ملک عراقین را همچو خراسان
گرفت یا چه چاره او قلع کرد و ناکشاد مورچه تیغ او ملک سلیمان گرفت سلطنتش سپت و هشت سال
و کسری و فاش سنه ست و تسعین و خمسیه سلطان قطب الدین محمد بن بخش بعد از رحلت پدر
بر سر سلطنت نشست و دولت و و دانش در و در او بزرده اعلی رسید پس از آنکه از حکومت سپت
یکسال سپر او و قیام اقبالش اینک غروب نمود انوج چنگیز خان بر و تاخت آورد و او نیز می یافت
به جانب که راه فرار پیش می گرفت انوج ندگون تعاقب او را می کند داشت تا آنکه همدران ایام اجلش رسید
و از سر کردنی بجانش بخشید که ییلداز مان و بخش هر چند جهل کرد و کفن نیافتند از جرم سلطان او را بخانه
که پوشیده بود و دفن نمودند کان دلک فی شهر سنه احمی عشر و ستیمیه سلطان جلال الدین منکبری بن
پس از رحلت پدر بر سر مملکت نشست و هفت جنگ با لشکر مغول او را دست داد که در شش
غالب آمد و نوبت هفتم که یا چنگیز خان مصاف نمود مغلوب گردید و به بند شتافت و دو سال در آن
مملکت غزوات کرده کفار بسیار را علف تیغ پدر بن ساخت و چون معلوم او شد که چنگیز خان
ایران برشته اینک بلاد و فرموده از بند عازم ولایت خویش شد و عراق عجم رفت چون دایه

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of the historical account. The text is written in a cursive style and includes names and titles such as "سلطان" (Sultan) and "امیر" (Amir). The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

بشکست آخر که او کدای قاتل بن جنگی خان عسکر بود کجاست هر گشت یافته آواره دشت اوار گردید و انجمن
 مورخین در آل حال جلال الدین مسطور اختلاف کرده اند بعضی گفته اند که چون از سرکان منفرم شده بود که در سرکان
 در اند کردی بطبع اسب و جامه او را هلاک ساخت و جمعی روایت کرده اند که بیکس اهل تصوف سیاحت
 اختیار فرموده و در مسلک اصحاب کشف و کرامات اشطام یافت **۸** سلطان غیاث الدین **۹** سلطان
 رکن الدین پسران محمد بن بخش که قبل از زدن برادرش سلطان جلال الدین از هند هر یک چندگاه در فرات
 مغول باسم سلطنت موسوم گشته رکن الدین بر دست مغول هلاک شد و غیاث الدین را بر این حساب
 در که مان مقول ساخت پس از آنکه جلال الدین نیز در غلام نامه ملکوت بتصرف مغول درآمده و از اینها نام نماند
 منقطع گردید **نموده** **۱۰** **آتابک** و ایشان سه شعبه بودند **شعبه اول** بفارس که معروفند بسلفریان **۱۱**
 مدت تسلط ایشان صد و سی سال **آتابک** مظفر الدین سنقر بن مودود از جمله ملازمان سلطان خوارزمشاه
 و از قبل او امارت فارس داشت و برادر کار سلطان مسعود سجوقی خروج کرده و داعیه سلطنت نموده و پس
 سیزده سال کامران ماند و در سنه ست و سیع و خستین و خستیا در که گشت **۱۲** **آتابک** زکی بن مودود پس از
 برادر در حکام سلطنت بخت یافت و سلطان ارسلان سجوقی ملکوت بر او مسلم داشت او خاقان شیخ ابو عبد الله
 خفیف را وسیع گردانیده و در اوقاف آن افزوده بود و هفتاد و سه سال و سیع و خستین و خستیا در که گشت چهل و سه سال
 و گری **۱۳** **آتابک** شکله بن زکی بعد از وفات پدر سلطنت رسید و وزارت بخواجه امین الدین کارزونی
 که حاکم زمان خود بوده و خالی از کشف و تفریض نمود حکومتش و سی و سی سال **آتابک** قطب الدین طغرل
 بن مودود پس از برادرزاده بر سر حکومت نشست و میان او و برادرزاده دیگر سعد بن زکی محاربات بود
 بعد از آنکه از سلطنتش سی سال منقضی گشت در دست سعد که قمار شد و بسبب قتال و جلال اینها ملک فارس
 را و بخاری نهاد **۱۴** **آتابک** مظفر الدین ابو شجاع سعد بن زکی چون عم خود را در قید آورده بکار ملک بخت یافت
 و در سنه اربع و عشت و ستیا به دست سلطان محمد خوارزم شاه گرفتار گردید و بعد از آنکه خوارزم شاه به توارکش
 بارید حکومت شیراز را به مغرض گردانید پسرش ابو بکر سر راه پدر گرفته و بی تماشای حمله کرده و زنی برادر

و بعد از آن گریه و بگریه بر سر پسر رسانیده از پشت زمین بر روی زمین انداخت و در قلعه اصطخر محبوس داشت
و بعد از آن ملک شیراز در آمد و مواعیدی که با خوارزمشاه کرده بود و بنام پسرانید شیخ نصیر الدین سعدی و در عهد او
و در خلاص با و منسوبست نوشتن سنه ثمان و عشرين و ستايد حکومتش هشت سال **۱۶** اتابک ابوبکر
ثقل بن سعد بنی که هشت سال در حبس مانده پس از فوت پدر سلطنت رسید و در حق اهل علم انعامات
بسیار فرمود و چنانچه سعدی شیرازی کتاب گلستان با اسم او تالیف نموده پس از آنکه در سی سال
و بقولی سی و پنج سال مملکت را بدو در حاکمیت کرد و پسرش اتابک سعد بجایش نشست و همگی دو و اندو روز
از دست اجل ران یافت **۱۷** اتابک محمد بن سعد چون جشن فوت شد و پدرش نیز مانده او کو دوک بود که
با اسم سلطنت موسوم گشت و اهتمام امور مملکت باورش ترکان خاتون تعلق گرفت بعد از آنکه در دوره سال
و هشتاد و بقولی دو سال و هشتاد و پنج سال بگذشت از صراط اجل کل عروا شکسته فروریخت **۱۸** اتابک محمد شاهر
سعد بن رکنی بعد از محمد بن سعد همگی هشت ماه با سلطنت پرداخته بدست ترکان خاتون سده اجدی
ستین و ستايد گرفتار کرد **۱۹** اتابک بلقش شاه برادر محمد شاه چون پس از برادر در حکومت او چنانچه برادر ترکان
خاتون را خواست و با مقام خون برادرش اندام که زانید علاء الدوله نیز وی برادر خاتون مذکور از هلاکوخان شکست خورد
و انهرام و او سینه اش و ستین و ستايد هلاک گشت **۲۰** ابش خاتون بنت سعد چون در دودمان اتابکان مرده
شایسته حکومت باشد نامه ایالت فارس حکام هلاکوخان با و مقرر شد و او بر وایتی که در روضه الصفا مطبوع
در آن زمان در حبال کج منگو تیمور ولد هلاکوخان بوده و اعتقاد صاحب کفریه است که چون ابش بدست
یکسال در شیراز حکومت کرد منگو تیمور او را بعد خود در آورد و با ثاق ارباب اخبار در سنه که در خطه شیراز
بر تصرف مغول در آمد **شعبه دوم** **م** در تن حکومتشان یکصد و هشتاد و هشت سال است بقا اعتقاد بعضی از
علاء الدین بر کفریه ملک شاه سلجوقی بود و بفرمان ملک شاه و بر وایت اصحاب **شاه** سلطان محمود سلجوقی قدم فرستاد
که اقامت و طایفه از فرنگیان را که مجامعه طلب اشغال داشتند **۲۱** علاء الدین رکنی بن تنقیر بعد از بدست
حکمران رکنی که شاه و الی آنوالای شد و چون حاکم مصل فوت کرد حکومت آنجا نیز با و تعلق ترکان پس از آنکه

انهم اثم را در دو صفا پاک گشته و در شیرین
و خنمایه در مسجد جامع بوعلی بدست یکی
از ملاحدّه شهید گشت م

بافتن مورخان نخستین کجاست از آن خطبه که اسم سلطنت بود و اطلاق کردند
و در کتب اهل عثمانین و عثمانیه بوجوب اسم نشد عباسی و محمود سلطانی و غیره بر سر
و در کتب عثمانین و عثمانیه همان معنی را بصرف آورد و در کتب اهل عثمانین و عثمانیه

از دست ملکش قریب پست و سه سال و بر دایت یافعی پست سال بر سر آمدی از غلامانش اشاق نموده او را
هلاک بخشید سده احدی و اربعین و چهل و سه نورالدین محمود بن عماد الدین زکی بعد از گشته شدن پدر چنان
استیلا بهم رسانید که الفایز باند بنی اسماعیلیه در مصر حبست دفع اهل فرنگ از مدینه خواست و او صلاح الدین
بن ایوب را در بیفقه و ستوری داد و دفع فتنه فرنگ کرد و بعد از فوت الفایز باند متصرف ملکیت شد
بلک ناصر طبق کشت و در سده تسع و ثمانین و چهل و سه در بلده دمشق بر جن خاق در گذشت حکومتش قبولی
نورده و بر دایت پست و سه سال و یافعی رومی عن جماعه ان الدعا عند قبره مستجاب ملک
بن نورالدین محمود پس از پدر با انکه یازده سال بود مردم باو پست کردند و بعد از آن قریب پست سال از دست
جلالان یافت سیف الدین بن عماد الدین زکی که با برادرش نورالدین محمود حاکم بعضی از ملکیت کرد
پس از پدر و برادر زاده در امور سلطنت تسلط بهم رسانید و اکثر اوقات را بغیر از فرنگ مصروف میداشت
قطب الدین محمود در آن عهد و نیز بعد از برادر بر ملکیت دست یافته وفات نموده سیف الدین
بن محمود و دیگر پس از پدر در سده تسع و ثمانین و چهل و سه سال که مران مانده سده است و سبعین و چهل و سه
رحلت کرد غزالدین محمود بن دو و بعد از برادر متصدی احکام حکومت گشت و در میان او صلاح الدین
ملک ناصر رفت و قصار او در دو و یک سال سده تسع و ثمانین و چهل و سه از غلام او گذشت
نورالدین بن بعد از اشغال پدر بر سده سلطنت نشست و بقولیش شش سال که مران مانده و در سده شصت و شش
و ستایه عالم عقیقی شتافت حکومت محول بر برادر الدین لولو که ملوک نورالدین بود و قرار گرفت پس از او
او نیز در سده تسع و چهل و سه سده استیلا بهم رسانید و صلاح بجای پدر نشکین شد و باهلاکو خان عصیان ظاهر
و افواج هلاکو خان چون چند ماه او را در محاصره تنگ کردند پس چون برآمده هلاک شد و ملک در ضبط
و تصرف مغول درآمد شیخ سیاه و از بر پاچان شش تن انابک محمد شمس الدین ایلدیر که سلطان
محمود جوینی است و او زن برادر خود طغرل را بوی داده بود و در زمان دولت او سلطان بنده امور کلیه جزیره

و فی کل در سده اربع و در پست و چهل و سه سال
حکومتش سه سال و چهل و سه

که بنده غزالدین در او افواج حیات که
در سده است و در سده بود و در روز
بهر کمر شهادت و وفات پنج بر زبان

بعضی گویند بعد فوت
غزالدین

حکومت ولایت کرد باچان باو
تفویض کرده

در سده شصت و شش و چهل و سه

در سده شصت و شش و چهل و سه

در سده شصت و شش و چهل و سه

حکومت

حکومت تعلق باو داشت و بی بسم سلطنت و ناعت نموده اوقات سیری بر دوش سینه شان بستن چندی
 حکومتش قریب سی و نه سال جهان بهر سلطان ابوبکر محمد بن ابوبکر ایله کنیز از دولت ارسلان شاه در ملک
 تسلط گرفت و طغرل بن ارسلان که هفتاد و دو بسم سلطنت موسوم گردانید و برادر خود قزل ارسلان را در میان
 بستوری داد و اساس ملک و دولت را چنان بنیاد نهاد که ملک روزگار بر دوش بستن افتاد و او در میان
 حکام دل گردانیده در سینه احدی و ثانیین و جنمایه ازین عالم برفت **۱** ابوبکر قزل ارسلان بن ابوبکر ایله که بعد از قتل
 برادر براق آمد طغرل را بدستور برادر نموده کارگاه داشته متصدی شغل حکومت گشت و چون پس از پنج سال طغرل
 نیکو قصد نمود تا او را برادر از او بگیری مطیع شد طغرل را محبوس گردانید و قضا و رحمان شایسته مقتول شد **۲** ابوبکر
 بن ابوبکر محمد چون پس از قتل خویش در تریز بر ملک دست یافت برادرش قتل ایلیانج و عراق و هم از تسلط
 زده برادر بپایان تاریخ نمود و در اینجا چهار نوبت با ابوبکر حرب کرده مغلوب شد و او بروی غالب آمد و **۳** ابوبکر
 حکومت او را بپایان راند و در سینه سی و نه سال در گذشت **۴** قتل ایلیانج برادر ابوبکر چون طغرل مادر او را بخواست
 او با شاق مادر زهر طعام قصه کرد که بخور طغرل بدو طغرل ایلیانج که گشته همان طعام جبر او قهر آنجور مادر او و او را تاهل
 و او را جوس انداخته شفاعت بعضی از ارکان دولت پرور آورد و او بخدمت بخش خان رفته ملازم شد بعد از قتل
 طغرل بخش مذکور صحنان بر توغوز فرمود و آنکارا بر دست مباحی که از جانب بخش امارت ری داشت مقتول گردید
۵ ابوبکر طغرل را در برادر ابوبکر بعد از رحلت برادر مذکور در او را بپایان بر سینه حکومت گشت **۶** ابوبکر
 منکبونی در اثنای و عیشین و ستمایه بر منظر و منظر گشته منکوحه او را بدست آورد و ابوبکر بعد از استماع این خبر
 بموت فجاءه در گذشت و ملک ابوبکران به تصرف خوار مشایهان در آمد از جمله چنان شوالیه و فاریابی ابوبکران
 معاصر بود و ابوبکر در عیالش پیش از دیگران اهتمام مینمود که بینه بشی و مجلس ابوبکر این رباعی در ملک
 نظم کشید **۷** شایسته تو کار ملک و دین با نسق است و از عدل تو جان فتنه زد یک رقیب است و در عهد تو
 راضی هستی با هم که زنده ما افتد که بیکدیگر حق است **۸** ابوبکر فرمود تا هزار دینار شمارا و کرد **۹** **۱۰** **۱۱** **۱۲** **۱۳** **۱۴** **۱۵** **۱۶** **۱۷** **۱۸** **۱۹** **۲۰** **۲۱** **۲۲** **۲۳** **۲۴** **۲۵** **۲۶** **۲۷** **۲۸** **۲۹** **۳۰** **۳۱** **۳۲** **۳۳** **۳۴** **۳۵** **۳۶** **۳۷** **۳۸** **۳۹** **۴۰** **۴۱** **۴۲** **۴۳** **۴۴** **۴۵** **۴۶** **۴۷** **۴۸** **۴۹** **۵۰** **۵۱** **۵۲** **۵۳** **۵۴** **۵۵** **۵۶** **۵۷** **۵۸** **۵۹** **۶۰** **۶۱** **۶۲** **۶۳** **۶۴** **۶۵** **۶۶** **۶۷** **۶۸** **۶۹** **۷۰** **۷۱** **۷۲** **۷۳** **۷۴** **۷۵** **۷۶** **۷۷** **۷۸** **۷۹** **۸۰** **۸۱** **۸۲** **۸۳** **۸۴** **۸۵** **۸۶** **۸۷** **۸۸** **۸۹** **۹۰** **۹۱** **۹۲** **۹۳** **۹۴** **۹۵** **۹۶** **۹۷** **۹۸** **۹۹** **۱۰۰**
۱۰۱ **۱۰۲** **۱۰۳** **۱۰۴** **۱۰۵** **۱۰۶** **۱۰۷** **۱۰۸** **۱۰۹** **۱۱۰** **۱۱۱** **۱۱۲** **۱۱۳** **۱۱۴** **۱۱۵** **۱۱۶** **۱۱۷** **۱۱۸** **۱۱۹** **۱۲۰** **۱۲۱** **۱۲۲** **۱۲۳** **۱۲۴** **۱۲۵** **۱۲۶** **۱۲۷** **۱۲۸** **۱۲۹** **۱۳۰** **۱۳۱** **۱۳۲** **۱۳۳** **۱۳۴** **۱۳۵** **۱۳۶** **۱۳۷** **۱۳۸** **۱۳۹** **۱۴۰** **۱۴۱** **۱۴۲** **۱۴۳** **۱۴۴** **۱۴۵** **۱۴۶** **۱۴۷** **۱۴۸** **۱۴۹** **۱۵۰** **۱۵۱** **۱۵۲** **۱۵۳** **۱۵۴** **۱۵۵** **۱۵۶** **۱۵۷** **۱۵۸** **۱۵۹** **۱۶۰** **۱۶۱** **۱۶۲** **۱۶۳** **۱۶۴** **۱۶۵** **۱۶۶** **۱۶۷** **۱۶۸** **۱۶۹** **۱۷۰** **۱۷۱** **۱۷۲** **۱۷۳** **۱۷۴** **۱۷۵** **۱۷۶** **۱۷۷** **۱۷۸** **۱۷۹** **۱۸۰** **۱۸۱** **۱۸۲** **۱۸۳** **۱۸۴** **۱۸۵** **۱۸۶** **۱۸۷** **۱۸۸** **۱۸۹** **۱۹۰** **۱۹۱** **۱۹۲** **۱۹۳** **۱۹۴** **۱۹۵** **۱۹۶** **۱۹۷** **۱۹۸** **۱۹۹** **۲۰۰**
۲۰۱ **۲۰۲** **۲۰۳** **۲۰۴** **۲۰۵** **۲۰۶** **۲۰۷** **۲۰۸** **۲۰۹** **۲۱۰** **۲۱۱** **۲۱۲** **۲۱۳** **۲۱۴** **۲۱۵** **۲۱۶** **۲۱۷** **۲۱۸** **۲۱۹** **۲۲۰** **۲۲۱** **۲۲۲** **۲۲۳** **۲۲۴** **۲۲۵** **۲۲۶** **۲۲۷** **۲۲۸** **۲۲۹** **۲۳۰** **۲۳۱** **۲۳۲** **۲۳۳** **۲۳۴** **۲۳۵** **۲۳۶** **۲۳۷** **۲۳۸** **۲۳۹** **۲۴۰** **۲۴۱** **۲۴۲** **۲۴۳** **۲۴۴** **۲۴۵** **۲۴۶** **۲۴۷** **۲۴۸** **۲۴۹** **۲۵۰** **۲۵۱** **۲۵۲** **۲۵۳** **۲۵۴** **۲۵۵** **۲۵۶** **۲۵۷** **۲۵۸** **۲۵۹** **۲۶۰** **۲۶۱** **۲۶۲** **۲۶۳** **۲۶۴** **۲۶۵** **۲۶۶** **۲۶۷** **۲۶۸** **۲۶۹** **۲۷۰** **۲۷۱** **۲۷۲** **۲۷۳** **۲۷۴** **۲۷۵** **۲۷۶** **۲۷۷** **۲۷۸** **۲۷۹** **۲۸۰** **۲۸۱** **۲۸۲** **۲۸۳** **۲۸۴** **۲۸۵** **۲۸۶** **۲۸۷** **۲۸۸** **۲۸۹** **۲۹۰** **۲۹۱** **۲۹۲** **۲۹۳** **۲۹۴** **۲۹۵** **۲۹۶** **۲۹۷** **۲۹۸** **۲۹۹** **۳۰۰**
۳۰۱ **۳۰۲** **۳۰۳** **۳۰۴** **۳۰۵** **۳۰۶** **۳۰۷** **۳۰۸** **۳۰۹** **۳۱۰** **۳۱۱** **۳۱۲** **۳۱۳** **۳۱۴** **۳۱۵** **۳۱۶** **۳۱۷** **۳۱۸** **۳۱۹** **۳۲۰** **۳۲۱** **۳۲۲** **۳۲۳** **۳۲۴** **۳۲۵** **۳۲۶** **۳۲۷** **۳۲۸** **۳۲۹** **۳۳۰** **۳۳۱** **۳۳۲** **۳۳۳** **۳۳۴** **۳۳۵** **۳۳۶** **۳۳۷** **۳۳۸** **۳۳۹** **۳۴۰** **۳۴۱** **۳۴۲** **۳۴۳** **۳۴۴** **۳۴۵** **۳۴۶** **۳۴۷** **۳۴۸** **۳۴۹** **۳۵۰** **۳۵۱** **۳۵۲** **۳۵۳** **۳۵۴** **۳۵۵** **۳۵۶** **۳۵۷** **۳۵۸** **۳۵۹** **۳۶۰** **۳۶۱** **۳۶۲** **۳۶۳** **۳۶۴** **۳۶۵** **۳۶۶** **۳۶۷** **۳۶۸** **۳۶۹** **۳۷۰** **۳۷۱** **۳۷۲** **۳۷۳** **۳۷۴** **۳۷۵** **۳۷۶** **۳۷۷** **۳۷۸** **۳۷۹** **۳۸۰** **۳۸۱** **۳۸۲** **۳۸۳** **۳۸۴** **۳۸۵** **۳۸۶** **۳۸۷** **۳۸۸** **۳۸۹** **۳۹۰** **۳۹۱** **۳۹۲** **۳۹۳** **۳۹۴** **۳۹۵** **۳۹۶** **۳۹۷** **۳۹۸** **۳۹۹** **۴۰۰**
۴۰۱ **۴۰۲** **۴۰۳** **۴۰۴** **۴۰۵** **۴۰۶** **۴۰۷** **۴۰۸** **۴۰۹** **۴۱۰** **۴۱۱** **۴۱۲** **۴۱۳** **۴۱۴** **۴۱۵** **۴۱۶** **۴۱۷** **۴۱۸** **۴۱۹** **۴۲۰** **۴۲۱** **۴۲۲** **۴۲۳** **۴۲۴** **۴۲۵** **۴۲۶** **۴۲۷** **۴۲۸** **۴۲۹** **۴۳۰** **۴۳۱** **۴۳۲** **۴۳۳** **۴۳۴** **۴۳۵** **۴۳۶** **۴۳۷** **۴۳۸** **۴۳۹** **۴۴۰** **۴۴۱** **۴۴۲** **۴۴۳** **۴۴۴** **۴۴۵** **۴۴۶** **۴۴۷** **۴۴۸** **۴۴۹** **۴۵۰** **۴۵۱** **۴۵۲** **۴۵۳** **۴۵۴** **۴۵۵** **۴۵۶** **۴۵۷** **۴۵۸** **۴۵۹** **۴۶۰** **۴۶۱** **۴۶۲** **۴۶۳** **۴۶۴** **۴۶۵** **۴۶۶** **۴۶۷** **۴۶۸** **۴۶۹** **۴۷۰** **۴۷۱** **۴۷۲** **۴۷۳** **۴۷۴** **۴۷۵** **۴۷۶** **۴۷۷** **۴۷۸** **۴۷۹** **۴۸۰** **۴۸۱** **۴۸۲** **۴۸۳** **۴۸۴** **۴۸۵** **۴۸۶** **۴۸۷** **۴۸۸** **۴۸۹** **۴۹۰** **۴۹۱** **۴۹۲** **۴۹۳** **۴۹۴** **۴۹۵** **۴۹۶** **۴۹۷** **۴۹۸** **۴۹۹** **۵۰۰**
۵۰۱ **۵۰۲** **۵۰۳** **۵۰۴** **۵۰۵** **۵۰۶** **۵۰۷** **۵۰۸** **۵۰۹** **۵۱۰** **۵۱۱** **۵۱۲** **۵۱۳** **۵۱۴** **۵۱۵** **۵۱۶** **۵۱۷** **۵۱۸** **۵۱۹** **۵۲۰** **۵۲۱** **۵۲۲** **۵۲۳** **۵۲۴** **۵۲۵** **۵۲۶** **۵۲۷** **۵۲۸** **۵۲۹** **۵۳۰** **۵۳۱** **۵۳۲** **۵۳۳** **۵۳۴** **۵۳۵** **۵۳۶** **۵۳۷** **۵۳۸** **۵۳۹** **۵۴۰** **۵۴۱** **۵۴۲** **۵۴۳** **۵۴۴** **۵۴۵** **۵۴۶** **۵۴۷** **۵۴۸** **۵۴۹** **۵۵۰** **۵۵۱** **۵۵۲** **۵۵۳** **۵۵۴** **۵۵۵** **۵۵۶** **۵۵۷** **۵۵۸** **۵۵۹** **۵۶۰** **۵۶۱** **۵۶۲** **۵۶۳** **۵۶۴** **۵۶۵** **۵۶۶** **۵۶۷** **۵۶۸** **۵۶۹** **۵۷۰** **۵۷۱** **۵۷۲** **۵۷۳** **۵۷۴** **۵۷۵** **۵۷۶** **۵۷۷** **۵۷۸** **۵۷۹** **۵۸۰** **۵۸۱** **۵۸۲** **۵۸۳** **۵۸۴** **۵۸۵** **۵۸۶** **۵۸۷** **۵۸۸** **۵۸۹** **۵۹۰** **۵۹۱** **۵۹۲** **۵۹۳** **۵۹۴** **۵۹۵** **۵۹۶** **۵۹۷** **۵۹۸** **۵۹۹** **۶۰۰**
۶۰۱ **۶۰۲** **۶۰۳** **۶۰۴** **۶۰۵** **۶۰۶** **۶۰۷** **۶۰۸** **۶۰۹** **۶۱۰** **۶۱۱** **۶۱۲** **۶۱۳** **۶۱۴** **۶۱۵** **۶۱۶** **۶۱۷** **۶۱۸** **۶۱۹** **۶۲۰** **۶۲۱** **۶۲۲** **۶۲۳** **۶۲۴** **۶۲۵** **۶۲۶** **۶۲۷** **۶۲۸** **۶۲۹** **۶۳۰** **۶۳۱** **۶۳۲** **۶۳۳** **۶۳۴** **۶۳۵** **۶۳۶** **۶۳۷** **۶۳۸** **۶۳۹** **۶۴۰** **۶۴۱** **۶۴۲** **۶۴۳** **۶۴۴** **۶۴۵** **۶۴۶** **۶۴۷** **۶۴۸** **۶۴۹** **۶۵۰** **۶۵۱** **۶۵۲** **۶۵۳** **۶۵۴** **۶۵۵** **۶۵۶** **۶۵۷** **۶۵۸** **۶۵۹** **۶۶۰** **۶۶۱** **۶۶۲** **۶۶۳** **۶۶۴** **۶۶۵** **۶۶۶** **۶۶۷** **۶۶۸** **۶۶۹** **۶۷۰** **۶۷۱** **۶۷۲** **۶۷۳** **۶۷۴** **۶۷۵** **۶۷۶** **۶۷۷** **۶۷۸** **۶۷۹** **۶۸۰** **۶۸۱** **۶۸۲** **۶۸۳** **۶۸۴** **۶۸۵** **۶۸۶** **۶۸۷** **۶۸۸** **۶۸۹** **۶۹۰** **۶۹۱** **۶۹۲** **۶۹۳** **۶۹۴** **۶۹۵** **۶۹۶** **۶۹۷** **۶۹۸** **۶۹۹** **۷۰۰**
۷۰۱ **۷۰۲** **۷۰۳** **۷۰۴** **۷۰۵** **۷۰۶** **۷۰۷** **۷۰۸** **۷۰۹** **۷۱۰** **۷۱۱** **۷۱۲** **۷۱۳** **۷۱۴** **۷۱۵** **۷۱۶** **۷۱۷** **۷۱۸** **۷۱۹** **۷۲۰** **۷۲۱** **۷۲۲** **۷۲۳** **۷۲۴** **۷۲۵** **۷۲۶** **۷۲۷** **۷۲۸** **۷۲۹** **۷۳۰** **۷۳۱** **۷۳۲** **۷۳۳** **۷۳۴** **۷۳۵** **۷۳۶** **۷۳۷** **۷۳۸** **۷۳۹** **۷۴۰** **۷۴۱** **۷۴۲** **۷۴۳** **۷۴۴** **۷۴۵** **۷۴۶** **۷۴۷** **۷۴۸** **۷۴۹** **۷۵۰** **۷۵۱** **۷۵۲** **۷۵۳** **۷۵۴** **۷۵۵** **۷۵۶** **۷۵۷** **۷۵۸** **۷۵۹** **۷۶۰** **۷۶۱** **۷۶۲** **۷۶۳** **۷۶۴** **۷۶۵** **۷۶۶** **۷۶۷** **۷۶۸** **۷۶۹** **۷۷۰** **۷۷۱** **۷۷۲** **۷۷۳** **۷۷۴** **۷۷۵** **۷۷۶** **۷۷۷** **۷۷۸** **۷۷۹** **۷۸۰** **۷۸۱** **۷۸۲** **۷۸۳** **۷۸۴** **۷۸۵** **۷۸۶** **۷۸۷** **۷۸۸** **۷۸۹** **۷۹۰** **۷۹۱** **۷۹۲** **۷۹۳** **۷۹۴** **۷۹۵** **۷۹۶** **۷۹۷** **۷۹۸** **۷۹۹** **۸۰۰**
۸۰۱ **۸۰۲** **۸۰۳** **۸۰۴** **۸۰۵** **۸۰۶** **۸۰۷** **۸۰۸** **۸۰۹** **۸۱۰** **۸۱۱** **۸۱۲** **۸۱۳** **۸۱۴** **۸۱۵** **۸۱۶** **۸۱۷** **۸۱۸** **۸۱۹** **۸۲۰** **۸۲۱** **۸۲۲** **۸۲۳** **۸۲۴** **۸۲۵** **۸۲۶** **۸۲۷** **۸۲۸** **۸۲۹** **۸۳۰** **۸۳۱** **۸۳۲** **۸۳۳** **۸۳۴** **۸۳۵** **۸۳۶** **۸۳۷** **۸۳۸** **۸۳۹** **۸۴۰** **۸۴۱** **۸۴۲** **۸۴۳** **۸۴۴** **۸۴۵** **۸۴۶** **۸۴۷** **۸۴۸** **۸۴۹** **۸۵۰** **۸۵۱** **۸۵۲** **۸۵۳** **۸۵۴** **۸۵۵** **۸۵۶** **۸۵۷** **۸۵۸** **۸۵۹** **۸۶۰** **۸۶۱** **۸۶۲** **۸۶۳** **۸۶۴** **۸۶۵** **۸۶۶** **۸۶۷** **۸۶۸** **۸۶۹** **۸۷۰** **۸۷۱** **۸۷۲** **۸۷۳** **۸۷۴** **۸۷۵** **۸۷۶** **۸۷۷** **۸۷۸** **۸۷۹** **۸۸۰** **۸۸۱** **۸۸۲** **۸۸۳** **۸۸۴** **۸۸۵** **۸۸۶** **۸۸۷** **۸۸۸** **۸۸۹** **۸۹۰** **۸۹۱** **۸۹۲** **۸۹۳** **۸۹۴** **۸۹۵** **۸۹۶** **۸۹۷** **۸۹۸** **۸۹۹** **۹۰۰**
۹۰۱ **۹۰۲** **۹۰۳** **۹۰۴** **۹۰۵** **۹۰۶** **۹۰۷** **۹۰۸** **۹۰۹** **۹۱۰** **۹۱۱** **۹۱۲** **۹۱۳** **۹۱۴** **۹۱۵** **۹۱۶** **۹۱۷** **۹۱۸** **۹۱۹** **۹۲۰** **۹۲۱** **۹۲۲** **۹۲۳** **۹۲۴** **۹۲۵** **۹۲۶** **۹۲۷** **۹۲۸** **۹۲۹** **۹۳۰** **۹۳۱** **۹۳۲** **۹۳۳** **۹۳۴** **۹۳۵** **۹۳۶** **۹۳۷** **۹۳۸** **۹۳۹** **۹۴۰** **۹۴۱** **۹۴۲** **۹۴۳** **۹۴۴** **۹۴۵** **۹۴۶** **۹۴۷** **۹۴۸** **۹۴۹** **۹۵۰** **۹۵۱** **۹۵۲** **۹۵۳** **۹۵۴** **۹۵۵** **۹۵۶** **۹۵۷** **۹۵۸** **۹۵۹** **۹۶۰** **۹۶۱** **۹۶۲** **۹۶۳** **۹۶۴** **۹۶۵** **۹۶۶** **۹۶۷** **۹۶۸** **۹۶۹** **۹۷۰** **۹۷۱** **۹۷۲** **۹۷۳** **۹۷۴** **۹۷۵** **۹۷۶** **۹۷۷** <

بقول باقی

و شش سال ابوالقاسم محمد بن عبد الله بن قاسم بن احمد بن محمد بن اسماعیل بن امام جعفر صادق رضی الله عنه بن
در عنوان التواریخ چنین ارقام یافته در سنه تسع و تسعين و مائین و بر دایت صاحب کزیده در روضه الصفا
سنه ست و تسعين و مائین او در بلاد مسطور خروج نمود و خود را مهدی خواند و ولایت افریقیه و قیروان از کجاست
مقتدر بنی عباس استخلاص نموده و در حد و قیروان قلعه و رعایت متانت ترتیب داد و از امهدی یازده
و مدت پست شش سال با بر سلطنت پرداخته رحلت کرد و زعم اسمعیلیه است که مهدی آخر الزمان که
اخیرا ظهور او اخبار مینماید عبارت از محمد بن عبد الله است و این فرقه از حضرت رسالت الهی
علیه السلام روایت کنند که فرمود علی راس ثلثاته تطلع الشمس من مغربها و کینه لفظ شمس در حدیث
کنایت از محمد بن عبد الله است القائم با بر آمدن از بن محمد بعد از پدر بر سر سلطنت نشست و یک
روز از ده سال کامران ماند و بقول سنه اربع و ثلثین و ثلثمائیه در گذشت المقصود بقوله اسمعیل بن
پس از پدر ده سال بکار حکومت اشتغال داشته از نیل عالم انتقال نمود المعز بن عبد الوهید بن اسماعیل
جون بجای بدین گشت گرفت مصر از تصرف کجاسته خلیفه بنی عباس پیرون آورد و قریب پست چهل
سلطنت راند سنه خمس و ستین و ثلثمائیه در گذشت العزیز بن عبد الله بن منصور بن زین الدین بعد از پدر
بر تخت حکومت نشست و البتین مغربی را که از تسلط طایع بالمد بنی عباس حاکم شام شده بود و بپوش
بلاد و کور و سلطنتش پست و کمال الحکم بن عبد الله بن علی بن منصور بن زین الدین پس از پدر بر او زکات
جوس نموده پست و پنج سال بر سر او و غلامانش سنه احدى عشر و اربعه او را از رسم گذرانیدند و گوید
که حاکم در علم نجوم بغایت ماهر بود و پوخته میگفت که اگر فلان شب استیسی بمن نرسد عمر من بشمار
تجاوز نماید و او هر صبح بر خیزد و بپوشد بپوشد بپوشد که در ظاهر مصر بود و میرفت و در هر شب موعود نیز عزیمت
ان کرد و مادرش نگذاشت که از خانه پیرون رود و حاکم بی تاب شد و مادر را گفت که اگر امکداری می
از بدغم مفارقت می کند امکا از تصرف خلافت پیرون فرامید چون نزدیک ان جبل رسید ملازمانش جاس
حیالش را بدست پیوفای قبا ساختند الظاهر بن عبد الله بن علی بن منصور بعد از پدر بر سر سرور

در سنه اثنی و عشرين و ثلثمائیه

سنه احدى و اربعین و ثلثمائیه

تاریخ

حکومت آن ناحیه کرد و پس از ایشان بر ملک مصر خلافت یافت تا آنکه سلطان سلیم فرمانروای دوم
 بر شام و مصر سبیل یافت و قاضی خرم ملک غلامان را بکشتن و کشتن سلطنت آنها که ایشان را چنانکه
 نیز خوانند و بیست و هشتاد و پنج سال بوده است **شعبه دوم که قصه تان** که ایشان را ملحد و نیز خوانند نه تن
 حکومتشان صد و هشتاد و یک سال **حسن صباح بن علی بن محمد بن جعفر بن حسین بن محمد الحیمیری** او از شیعه اسمعیل
 بن امام جعفر صادق بود چون در سنه سبع و سبعین و اربعه در بلاد سطر خروج کرد و سلطان خنجر سلجوقی از خدمت
 در گذشت و کار او را عروج تمام دست داد و آورده اند که او طریق زهد و انزوا مسلک میداشت و بقیه
 کتب می پرداخت تا آنکه مدت سی و پنج سال کاهران مانده و در سنه ثمان و عشر و چهارم روی به دار القاهره
 و یکبار بزرگ امید روی را که امیر شکرش بود جهت آنکه فرزندی او را بنود و بیعت خویش کرد و این یکی که امید
 بموجب وصیت محمد دمش در ملک رودبار و آن نواحی مدت چهارده سال و کسری او را حکومت دست او
 و در سنه اثنی و ثلثین و چهارم رحلت کرد **محمد بن بزرگ امید** بعد از پدر قائم مقام شد و بیست و چهار سال
 شش ماه و یک روز در آن عالم بزیست **حسن بن محمد** در حیات پدر سبب الحاد بقتل در آمده بود
 پس از پدر که تسلط یافت بنیاد الحاد و قوی نهاد و دعوی امامت کرد و در روز رمضان بر منبر رفته خطبه خواند
 و گفت من امام کلینف از جهانیان بر شدم و او امر شرعی را از ظاهر منوع کرد و این دو زمان دنیا
 ظاهر را اعتباری بنیاد نمود و از منبر فرود آمد و افطار روزه فرمود و آنروز را عید القیام نام کرد و تاریخ از آن
 قرار داد و هزاره اندران نزدیکی بر دست برادر زن خویش مقتول شد حکومتش چهار سال **علاء الدین محمد**
 بن حسن بن از پدر قاتلان پدر را بکشت و قریب چهل و شش سال او نیز در الحاد بسر برده و وفات نمود
 پسرش زهر واد سنه سبع و هشتاد **جلال الدین حسن بن محمد** چون بعد از پدر بر سر حکومت نشست از طریق جد
 و پدر تیر اندوز و بتلقین علماء اسلام از جاده شریعت تجاوز نکرد و آنچه او را احسن نو مسلمانی که شدی ملکش
 قریب یازده سال **علاء الدین محمد بن حسن** چون پس از رحلت پدر تاج سلطنت بر سر نهاد و الحاد را باز رواج
 داد و ایام او افواج هلاک و خان سکنه بلاد او را قتل و غارت کرد و بعد از آنکه سی و پنج سال از حکومت او بر سر جهان

مسائل اعتقادیه که حواشی مناسب

اسمعیلیه بود

خواجده نظام الملک طوسی و جوامع و این صاحب
 غرور نام موفقی بنیت دوری بقتل عام استغفار
 چنانچه در اوقات اینها در کتب مسبوکه مکتوب است

حسن حسین و خیمایه

والله تان او را ابلی نکره السلام لقب کرد از
 شعری ای طایفه در مدح او تصانیف کهنه از آنکه
 این بیت در کتب نوادر مستور است
 برداشت غلث شرع بتایید از روی **محمد و کار**
 علی زکریه السلام

که منظر نظر بود بهشت زن خویش که مشوقه او بود او را هلاک نمود و پسرش را بجایش نشاند سنه ثلثین
 و ستایه رکن الدین خورشید بن محمد بن سن پس از گشته شدن در و تسلط یافتن بر امور سلطنتین
 مازندران مذکور را با اولادش کشت و چون یکسال کاران ماند هلاک خان بجنگ او رفت و او طاقه
 در خود دید و بجنت وی پوست و هدران هنگام بقدری مقتول گشت و پس از و کسی از منطقه بکشت
 نرسید **نمود و یازدهم که ملک و تختای که مان** بهشت تن سلطنت آن هشتاد و شش سال بر تاج
 از امرای که رخان و تختای بود و بر سالت نزد سلطان محمد خوارزم شاه رفقه اجازت مر جعت کنایت
 و از ارکان دولت او شده و در قریب مغول بر بلا و مسطور استیلا یافت و از دار الخلافه القابش قتل
 و از ویوان چنگیز خان قتل خان نوشتند بعد از آنکه قریب یازده سال کاران ماند سنه اثنی و شصت
 وفات کرد و در روز زاده قطب الدین بجای او نشست هدران ایام او کما قال حکومت آنجا را از وی
 خلع فرموده و پسر او مقرر ساخت **رکن الدین مبارک** خواجه بن براق چون پس از پدرش نوزده سال
 بر تظیم امور مملکت شغال نمود قطب الدین پسرش بفرمان منکوقا آن بر و رفقه هلاکش کرد و بعد از
 حکومت شش سال رخت اقامت بر بست **سلطان حجاج بن قطب الدین** در هنگام طفلی بعد از
 پدر بکم سلطنت موسوم شد و منکوقه پدرش مدبر مملکت گشت پس از و از و ده سال که بجد بلوغ رسید
 و از روی چهره می جانب منکوقه پدر و دی وی از و رنجید و پیش ابقا خان رفت و حکومت آنجا بر خود
 مقرر نمود و حجاج مسطور بهند لکه در سوای وطن مالوف ماکام از نی عالم بعالم و دیگر شتافت و منکوقه
 و از و ده سال دیگر به تنسین امور مملکت پرداخته از دست ساتقی جل جام همت کشید **جلال الدین**
 بن قطب الدین بعد از فوت قتل ترکان منکوقه پدرش بکم از غوغا خان بر ساط کارانی نشست
 درین اخطار پسر آورد و بموجب امر کجا تو خان مغول شد **بادشاه خاتون بنت قطب الدین**
 که کجا تو خان بود بعد از غزل سیور غمش بامر شوهر متصرف مملکت شد و برادرش را قتل رسانید
 و منکوقه و دختر برادر او که در جباله باید و خان بود او را باستقواب باید و خان کشته شد و او شاعر و فاضل

قطب الدین پسر هلاک رکن الدین بامر
 منکوقا آن بر مندا یالت جلوس نمود

بوده است **مظفر الدین محمد** شاه بن حجاج پس از خاتون مذکور با ثانی خانان حکومت رسید و بدست
 شش سال کار ماند و سده شصت و سی و هجده درگذشت **قطب الدین** شاهجهان بن مسعود غتمش چون بعد از
 عم زاده و سال و چند ماهه کاران مانند الجایتو سلطان را در غزل کرد و پس از و در ولایت مسطر حکام از قبل
 مغول مقررتشند **نمایش چهارم روز که ملک روم** و آن مشتمل است بر شش نمود **نمود اول**
قیصر شصت تن آورده اند که ملک مذکور در سابق ایام در قبضه قدار ملک عجم بود و هنگامی که فریدون
 ایالت آذربایجان را به سپهر خود سلم داد و بعد از آن اهل کانیان بر آن ممالک استیلا یافتند و پس از آن اولاً و عیسی
 در آنجا استقلال گرفتند و بعد از ایشان ملک سانیان رسید که فیلقوس رومی اسکندر ذوالقرنین را می
 بعد از اینها طایفه از او را اسکندر مذکور در آن دیار تسلط گرفتند و پس از آن قیصر بران ناحیه تنویش شد
 که نه از آن چون اغشطش در شکم مادر بجهت تولد رسید مادرش در وقت زاییدن بر او شکم را چاک کرد و او را
 پیران آوردند و قیصر لقبش نهادند زیرا که لغت فرنگ قیصر شکافته را گویند و آن اول کسی است که بقصر
 مخاطب گشت و او بر شان جهان فخر مینمود که من از راه رسم متولد نشده ام تاریخ اغشطش از زمان
 جلوسش گرفته اند و از آنوقت تا هجرت رسول صلی الله علیه و سلم سیصد و سی سال است اغشطش که
 شش بزرگ ملک معاصر او بود و عیسی در سال چهل و بیستم از سلطنت او متولد شده و او بت پیر
 و در عهد خویش لشکر بمصر شام کشید و بطایفه را بر انداخت و خزاین ایشان را بدست آورد و قیصریه از آثار
 او است زمان حکومتش بنجاه و پنج یا چهار سال طایله طوس قیصر در عهد عیسی با آسمان عروج کرد و بعد از
 اشغال او یکسال و شش ماه سریر روم از قیصر خالی ماند و ملکش بیست و دو سال جابوس از کار برادران
 و در فسق و فجور ازراط بحدی داشت که با دشمنان او هر مبارزه میکرد و بعد از آنکه چهار سال و هشت ماه از
 حکومت او بر سر راه بطارقه بر پیچیدم او را که بشند و پس از او قیصر پانزده سال بچکس را بسطط شد
فیلقوس که در حکومت او ده سال بوده است بازون قیصر چون سلطنت رسید اسفندیار
 از امر او کجا بود و به تخریب او شلم فرستاد و بعد از آنکه سیزده سال از سلطنت او منقضی کردید و او را یونان

چنانچه عادت جهان گذار است ایالت
 آن ملک از قوی بقوی و از بزرگی
 به بزرگی انتقال می یافت تا انوار عدالت
 فیلقوس بر وجهات احوال الهی یونان
 تافت و پس از او

و او را یونان نام نایب خود را بشام فرستاد
 تا یونان را بهر ذکر با پیغمبر را بکشت و یونان
 یونس را بحدس فرستاد تا مایه شکوه کرد

و فیلقوس از آن وقت

پس فرخ و طیطس را بمحاصره او برشم مقرر نموده باز گشت و با شاق اعیان بر سرند حکومت است اسفیناس که
 در عهد دولت او پیش طیطس بر او ششم دست یافته شصت هزار تن را از رضای بخت حکومتش سال
 طیطس بن اسفیناس حکومتش ده سال و در میان برادر طیطس که در عهد خویش و بخارا که از خواران
 عیسی بود و چندی کثیر از غلامان او بود باز در آن صغیر چون سلطنت رسید انجمنه را که در میان بدر کرده بود و باز
 و یکی کینال چهار ماه از دست مرگ مناص یافت و بعد از آن معاشرت بوبرین اردو شیر بابک بود و در
 عیسی در آنده بشیر عیسی او عمل می نمود و در میان که بی دین و ملت بودند و هجوم آورد و یک شصت سلطنت او
 هفت سال و بعد از چند تن دیگر حکومت رسید به نهان خانه عدم رفتند تا دقتا نوس بر سر سلطنت
 و قیاس ملک اصحاب کشف در او ان سلطنت او بودند و از پیر او در غار سکونت اختیار نمودند و باز
 اقبال مختلفه است پس از اقبال او ده تن حکومت رسیدند و بعد از آنها قسطنطین و وی قیصر قسطنطین
 او نیز دین عیسی اختیار نموده و قسطنطین ترتیب داده از او از الملک خویش گردانیده بود بعد از حکومت
 سی و سال که او از غلام اشغال کرد و چندی با سلطنت قیام نمود و یکان یکان بر سر بنفنا خفتند تا او طیناس
 قیصر گشت و او طیناس که در سال دوم از حکومت او و آلات با سعادت سرو اینها صلی الله علیه و آله و سلم انشا الله
 و در آن سال انشی مستعفی در حوالی قطب شمالی ظاهر شد و تا آخر سال ماند و در آن ایام چون سه ساعت از روز
 بماند و جهان تاریک شد و یو خاسته تاریکی و در عهد او سپاه فرس بفرمان نوشیروان روی بملا و او نهاده
 انطاکیه بگرفتند و او و در آن ایام مرض شد و بعالم بگشت شتافت و طیار نوس را به لیه عهد ساخت طیار نوس
 یونانی که در خرد خود را بمویرقی بطریق و او و در وقت رحلت او را به لیه خویش نمود حکومتش هفت سال و مویرقی
 و در هنگام اوجعت طاعون چهار صد هزار کس قسطنطین در کشته شد که یزدخر و پرویز بوی القابره بود
 و او مریم و خرد خود را به او داده پیش بناطوس را همراه کرده بود تا ملک مویرقی از بهرام چین بماند
 قو قاس که چون بر سرند حکومت نشست امرا و بر و خراج کرده در میان خود مقرر نمودند که هر که او را قتل آورد
 قصه شود و هر قتل او را بگشت بجایش نشست هر قتل در سال دوم از بعثت حضرت خاتم الانبیا

متن قبسم

که کیکاؤس با عدل و داد بود

بکوهت رسید چون خسرو بر وی فرخواست که پسر موریتی را بجای پدرش بنشانند و او را بالمشکر عظیم بران ملکوت
 فرستاد و در میان که از هر قل را ضعی بود بآن تکی در نداشتند و بعد از مقابلت و مقابلت منتهی شدند و هر قل مذکور که
 اگر بر سپاه عجم ظفر یابم از قسط ظفیر پیاده به پست المقدس بروم بوجوب آیه که عید الم غلبت الروم فی اونی الاصل
 و هم من بعد علیهم سیغلبون فی بعض سنین چون بعد از نه سال بر نیجه ظفر یافت و بوعده و فرمان و ده و هر چه است کرد
 سرور انبیا صلی الله علیه و سلم و حبه کلبی را بر رسالت نزد او فرستاد و خواست که اسلام آورد و در میان گفتند که
 چنین میکنی ترا قبل میسائیم در اسلام هر قل علما را احضار نیست مذهب جمهور است که او شرف قبول و متین
 و سعادت تصدیق رسالت و نیافت و با اعتقاد بعضی و بلا حظه مردم خفیه مسلمانان اختیار نمود و بعد از آنکه
 اهل روم پس از مدتی بر اسلام اطلاع یافتند و در سنه عشرين هجری هلاکش ساختند و پسر او را بقصری برداشتند
 هشام بن عاص که پادشاه بود و در عهد خویش مراتبی چند از حجاب و تابعین بر رسالت نزد او فرستاد
 تا او را باسلام دعوت کند و در غوطه و مشق سپاه سر حید بن ایهم غسانی ملک شام که باج که از قیصر بود رسید کم
 بر پشت یافتیم و باسلام دعوت کردیم قبول نکرد و لباس او را چون کبود دیدیم پرسیدیم چه این چنین کرد و گفت
 سوخته خورده ام که تا مسلمانان از دست من نراغم اندازند از بر پیر و آن کنم که شام اگر خدایا بدین ملک هم که پیرم که پیغمبر
 چنین فرموده و گفت شما از آن قومید که در کتابهای خود خوانده ام که جمعی برین دیار ستولی شوند که بر روز روز دارند
 و شب افکار کنند که ما چنین رویدیم ایم رنگ از رویش برفت و ما را رخصت روم و او با شمشیر
 حمال بدرگاه قیصر شتافتیم و در قصر او شتر از پنج بابا دیدیم و گفتیم لا اله الا الله و الله اکبر ازین تکیه قیصر هر قل بدین
 پس مجلس از قیصر بر تخت بسته بود و تمام اهل مجلس او جامهای سرخ پوشیده بودند قیصر مارا دید و بجنید گفت
 چه ابر عادت خویش بر اسلام نکردید که گفتیم تحت مابره شمار و انیست گفت تحت پیش پادشاه
 چه باشد گفت لا اله الا الله و الله اکبر و دیگر بار قیصر لمزید قیصر گفت در خانه های خود که این کلمه میگوید این حالت
 مشاهیر میکنند که این کلمه بر زبان بسیاری آید لیکن این حالت نمی بینیم گفت ای کاش خانه های شما بر شمشیر
 فرو راندی پس گفت نماز روز و شمشیر که روز است شرح آنرا باز گفتیم پس مرا بمنزلی فرود آورد و بعد از سه روز

که ابو عبیده با قضاای رای خود
 یا پادشاه ص

بخانه و امر کرد تا صدوقی بزرگ ندیب آوردند و در آن خانه های کوچک بود و هر یک دری داشت یکی را کعبه
 و در هر یک سیاه سیرون آورد و بر آن صورت مردی سرخ و خنجر بلند کردن با محاسن بود و دو کیسوی تافته داشت
 گفت این صورت آدم است پس دری دیگر کعبه و دو صورتی سیرون آورد و گفت صورت نوح است پس
 در هر یک سفید سیرون آورد و در آن صورت رسول بود چون بدیدم کتم صورت محمد است و در هر یک آفتابم چون
 انحال بدیدم با کلام انصورت برخاست و گفت بخدا سوگند که صورت اوست کتم آری گفت این صورت
 پیغمبر آخر الزمانست و تعجب در اظهار آن از انکاشش شتاب و پس صورتی دیگر سیرون آورد و گفت صورت موسی
 انگاه صورت نازون و لوط و ابراهیم و اسحق و یعقوب و اسمعیل و یوسف و داود و سلیمان و عیسی و سایر انبیاء
 علیه السلام سیرون آورد و نام هر یک بگفت قیاس بصورت رسول علیه السلام دانستم که مطابق واقع است
 پس کتم این چه گونه بدست ملک افتاد و گفت این صندوق بمنجرب و خرنیه ادم بود که ازین و تعالی باو برستاد
 چون ذوالقرنین انجا رسید سیرون آورد و بعد از او بدست دانیال افتاد و از جریر کشید پس بخانه سلطین
 و بهار رسید اکنون راست است که انصورت پیغمبر شتاب و کتم آری گفت ای کاش خدایتعالی مرا توفیق بفرماید
 و ارد که دست از ملک کو تا کتم و بعبودیت یکی از شما درایم پس با ابوعاطف پادشاهانه بنواخت و در
 انصراف و او بنیامت ابو بکر صدیق رسیدیم چون حال با کتمیم بگفت که کتم اینچه است که باو
 خیری رسید ایمان می آورد قسطظین بن هرقل که در جنس و ثلثین با هزار گشتی قصد بلاد مسلمانان کرد و در
راه طوفان برخاست تا بسیاری از رومیان غریق بحر فنا گشتند و او بجزیره صقلیه افتاد و در میان قدم و راه
برخوشی و دانسته او را به عالم دیگر فرستادند و پسرش راجانشین کردند هر قل بن قسطظین که در ایام
مسلمانان بر اسکندریه استیلا یافتند و اسل اندی را و ازین زمین تصور نموده از حکومتش عزل کردند
قسطظ بن قسطظین لوططکس لادن طیار بنوس اعططش امسالوس ابن بطش
یقطیا کس که در نیکیان سه نوبت او را زهر دادند و کار کردند تا آنکه در نوبت چهارم او را از
گذرانیدند لادن نامی چون در مملکت تسلط گرفت آنها را که قصد هلاک پدرش کرده بودند همه را

گرفت و بسوخت طیار کوس حکمتش قریب شش سال و بیست و نه سال پیش از زاده سال مداری
 حکمتش کجیال لادن ثالث ملکش بیست و چهار سال جو حسن که از دودمان ملک بنو قریه چند گاه
 قسطنطین بن لادن ثالث که در زمان بلیثین و مایه روی سلاطین اسلام نهاد طایفه گرفت و در این
 صالح بن علی عباسی عم منصور و انیقی که امارت بعضی از بلاد داشت با او رزم کرد و طغیان یافت و او را
 بروم مراجعت نمود و در آن ضمن از بیجا آمدن در گذشت لادن رابع بن قسطنطین چون او در چنان نامه نوشت
 سلطنت پرداخت اعطای زوجه لادن در هنگام حکومت او مهدی خلیفه بنی عباس سپهر خود را درون رشید
 بر زخم او فرستاد و او با وی طریق مصالحت مساک و داشت یعقوب بن استبراق که صاحب زاده اش
 قسطنطین بن لادن را میل در چشم کشید و خود مقصدی شغل سلطنت شده با مارون رشید مخالفت آغاز کرد
 و در سنه تسعین و مایه با او طرح مقاتله در انداخته منضم باز گشت استبراق بن یعقوب که پس از پدر همگی بود
 از اجل مهلت یافت میخائیل بن جو حسن که نسبت و امامی با یعقوب داشت بعد از آنکه یعقوب در کار
 مملکت خل نمود اهل روم قصد غرضش کردند و او بناچار که شکست گرفت ایون بطریق که بعد از غزل انجیل
 بسطنت رسید در آنک ایام اهل مملکت بخدمت او برخاسته میخائیل را باز بجا حکومت نشاندند
 نوئیل بن میخائیل پس از پدر ناظم مناظر مملکت گشت و در عهد او معتصم بنی عباس لشکر بروم
 و عمو یکه گرفت بدو زوجه نوئیل حکمتش کجیال میخائیل بن نوئیل که مادرش بدو زوجه را از
 خلق نموده او را بدیر فرستاد و خود پای بر سر سلطنت نهاد و در عهد او متوکل عباسی رخت بسطنت
 نوئیل بن میخائیل که از دست یل قبیل رسید بسطنت که از امر او کبار نوئیل مذکور بود بعد از آن
 و احکام سلطنت تسلط یافت و سنه ثمان و ستین و مائین از سپاه معتصم عباسی منضم شد
 لادن بن ییل اسکندر روس برادر لادن قسطنطین بن لادن پس از منم خویش بسطنت
 و از دست ملارانش مغرول گردید قسطنطین بعد از غزل قسطنطین مخاطب خطابش گشته
 در کامرانی بسر برد و رومانس بن قسطنطین از امر قسطنطین بن لادن بود و مشق نام داشت

از قسطنطین بن لادن
 نوشت نام داشت

یعقوب نزاری که از ارکان دولت بود پس از آنکه در امر سلطنت استیلا بهم رسانیده قصد بلاد اسلام کرد و چون
 رسید به چکس را نگذاشت که از شهر و قلاع بیرون آید تا آنکه بسیاری از مسلمانان به شکنجه و کشتن پرداختند
 و نزدیک بجای قلعه در تصرف او انداختند چون خواست که پسران رومانس را که به نیابت اینها بکار حکومت
 دست یافته بودند از میان بردارد و مادر آنها به ابن اسمعین متفق شده او را قتل رسانید ابن اسمعین که
 از امر او بجا بود به نیابت پسران رومانس بکار حکومت پرداخت و در ایام محاسنه طرابلس که قصد بلاد
 اسلام داشت و بعلبک را متصرف شده بود بسعی بسیل بن رومانس از شهر هلاک کرد و به بسیل
 بن رومانس پس از هلاک ابن اسمعین قریب پنجاه و یکسال حکومت راند و ولایت روم بکشاد
 قسطنطین برادر بسیل که حکومت او سه سال بود ارمانوس و اما قسطنطین چون بعد از خسر
 به تنظیم حکومت پرداخت زانش بر سر صراف نیخال نام عاشق شد و شوهرش را زهر داد و بقتل
 رسانید نیخال پس از هلاک ارمانوس بکومت رسید و چون او به نیخال در که نشد خواهر او را
 که نام او بود زن او را بخواست و بکومت اشتغال گرفت تا آنکه مردم روم قسطنطین را که از او
 قیصر بود به سلطنت نشاندند او را عزل کردند قسطنطین بعد از نیخال چندگاه به حکومت دست یافت
 و زن نیخال را بخواست ارمانوس قیصر در ایام فرمانروایی او سلطان الب ارسلان سلجوقی بر فوت
 و نظیر یافت و او بعد از که قتل شد زن و بواج و خراج پذیرفتن بامر سلطنت رسید میخال ارمنوس
 مرتبه قیصر روم به تنزل نهاد و سلاطین بسیاری از بلاد روم استیلا یافتند که آنکس که حنا
 بن که آنکس که بعضی از دیار جاشین پدرش بود بعد از او بر سایر بلاد سلاطین تمام و بحال دست یافت
 و از قیصر چندی بر فرنگ مستولی شده به سلطنت پرداخته و از آنجمله بودند فرزند و یکوس که
 در قسطنطین سی و یکسال بایمه حکومت نمودند و بعد از آنها قلمش که امیر مولندی بود به حکومت فرنگ مستولی
 و در عهد او شکست مغول از راه دشت قیچاق در بعضی از بلاد فرنگ درآمد بسیار بر آن کشید و او
 پنج سال حکومت کرده بود پس از او روفنس قیصر شد و در ایام او سپاه اسلام اکثر بلاد حلاشام

بگرفتند و اکثری از نصاری مقتول گشتند و او ترب هفتده سال قیصر بود و بعد او اطفال قیصر والی ولایت شد
 و دو بیت نزار مسلمانان با مقام کشت و او معاصر غازیان بود و بعد او الهه کس قیصر شد که کینه که او معاصر
 سلطان کوس پاپ بود که دو بیت و دوم خلیفه است از خلفاء مسیح **فرد و دوم سلاطین اهل بیت** که
 در بلاد روم بسطنت پرانخته اند چهار و دین آورده اند که جد ایشان شهاب الدوله قتلش بن اسیر
 بن سلجوق که ابن عم طغرلکسلجوقی است بعد از آنکه طغرلکسلجوق عجم استیلا یافته قلعه کرد که باو بیاض
 او پس از فوت طغرل روی بری نهاده با سلیمان بن جعفر و لیعه طغرل رزم کرد و طغرل یافت و چون
 الب ارسلان بن جعفر که از خراسان قصد عراق داشت در حد و دامنغان باور سید پیش از آنکه قتل
 دست دهد او از اسب بزمین افتاد و جان بداد و الب ارسلان مذکور رخ است که اولاد او را قبل
 و زار و بشعاعت بعضی مردم دست از خون آنها باز داشته سلیمان پسر او را بشعاعت بعضی از بلاد
 فرستاد و وی در سنه سبع و سبعین و اربعه ای انطاکیه را که پیشتر اهل فرنگ گرفته بودند متصرف
 کرد و به استیلا تمام پیدا کرد **سلیمان بن قتلش** چون کار خود را عروج و انکوش بن الب ارسلان
 صاحب شام بعزم حرب او در حرکت آمد امراء سلیمان را فریب داد تا او را شهانک داشتند و او از
 خوف عذاب خود را هلاک ساخت نه سبع و سبعین و اربعه ای **او و بن سلیمان** که حسب الامر ملک شاه
 سلجوقی در انطاکیه و آن خود جانشین پدر شد و در وقتی که قیصر روم قصد بلاد انشمنیه نمود و او از مدینه
 با اتفاق هر دو با قیصر رزم کردند و آناسیه از بلاد روم متصرف خود را آورد و در حکومتش **پس از قتل سلیمان**
 بن سلیمان چون مترشد عباسی از مسعود سلجوقی رنجید و او را بسطنت ایران خواند او لشکر کجبار اب
 جاکو کشیده با آنایک جاوکی که از امراء مسعود بود رزم کرد و در هنگام نبرد آنایک مذکور سران سپاه
 او را بوعده و وعید بغیر یافت تا قلع ارسلان را در آب جالو را بکنند که امرش چهل سال **مسعود بن قلع**
 ارسلان بعد از هلاک شدن پدر و آناسیه بر تخت نشست و با دانشمندیان وصلت کرد پس از
 مرون امیر محمد دانشمند بطیبه و ابستان را قتل گشت و در حشرش را با آنایک نورالدین محمود صاحب شام

مدت صد و پستال در تصرف
 نصاری بود

عقد بست ایام کارانش قریب نوزده سال قلم ارسلان بن مسعود پس از رحلت پدر تاج سلطنت
 بر سر نهاد و چون بر بلاد او شهنشاه مستولی شد پسران خویش را که در نوبت بودند هر یک را حکومت ناحیه مقرر
 و غیاث الدین را که اصغر پسرانش بود و بعد ساخته در قونیّه و فات کرد حکومتش سی سال غیاث الدین
 کچنیر بن قلم ارسلان چون پس از پدر بر سر سلطنت نشست رکن الدین برادر گلانش با اتفاق خان
 روی قونیّه آورده محاصره نمود و امان طلبیده بصوب فرنگستان رخت عاینه کشید رکن الدین همان
 پس از استخلاص قونیّه در امر سلطنت مستقل گشت و از او ارکانه سلطان القاهر لقب یافت حکومتش
 پست و چهار سال غزالدین قلم ارسلان چون نوبت حکومت باور رسید اعیان ملک او را خود
 دانسته طلب غیاث الدین کچنیر نمودند و وی از قسطنطنیه شتافته آنرا گرفت و در حبس کرد و خود کثرت
 ثانی بر مملکت استیلا یافته انطاکیه را که آمل فرنگ مقرر شده بودند بست آورد و بالاخره در معرکه ای
 قسطنطنیه مقتول گشت زمان سلطنتش شش سال غزالدین کیکاووس در حیات پدر ایلت ملطیه داشت
 پس از هلاک غیاث الدین در قونیّه آمد و بر تخت سلطنت نشست و برادرش علاء الدین که حاکم
 آنکوزیه بود لشکر قونیّه کشیده با او مصاف نمود و انهرام یافت و او بعد از تعاقب برادر مذکور رسید
 آورد و مجبوس کرد این حکومتش یک سال علاء الدین کیکاووس پس از مرگ غزالدین برادر خویش از حبس
 خلاصی یافته بکار مملکت دخل یافت و او کامکارترین آن و دومان بود و بعد از شایخ عقیقه تی تمام داشت
 قال الیافعی کان ملکاً جلیلاً شهیداً شجاعاً و ذا العقل متبع الممالک بهاء الدین ولد محمد او بر و م رسید
 مرید او گشت و در سنه سبع و عشرين و ستایه با اتفاق حکام شام در حدود ارجا با سلطان جلال الدین بنی
 محاربه نمود و مظهر گشت و از او ارکانه سلطان اعظم و قسیم معظم لقب یافت و چون پست شش سال
 کاران مایه پسرش کچنیر و او را نیز همسر گذرانیده خوب جایز نشست یک خنصر و بعد از هلاک پدر بر
 مستولی شد و در اثنای یاربع و اربعین و ستایه وفات کرد و سلطنتش شش سال رکن الدین همان
 بن کچنیر که اطاعت هلاکو خان اختیار کرده و بموجب فرمان خانی معین الدین بر روانه کاشی مدخل گشت

بن رکن الدین که م
 دیار فرنگ

سنه ست و شصت و ستایه

و در سال گشت و در

و علاء الدین کیتقا و برادرش که چون بخدمت تاقان رفت و باز آمد سلیمان شاه را از توکم بخاطر راه یافت
او را برادرش هلاک کرد ایند و برادر دیگرش غزالدین کیکاوس بدشت قباچ کرخت و هر دو سال در آنجا
بغیرت بسر برده بظاهر باید که خان بن جوچخان بالش که بسیار متوجه روم شد سلیمان شاه از توکم
و بخدمت ابقا خان شتافت و چون با سنده قد ار صاحب مصر و اسلاط آغاز نهاد و لاجرم بعد از آنکه
قریب سی سال با قبال گذرانید در سنه اربع و ستین و ستیاه بغیران ابقا خان هلاک کردید و برادرش چون
بعد از آن هزارم او خواست که عروس ملک را در اغوشش گیرد و همدان نزدیکی و فوات کرد و یکصد و پنجاه سال
در وضع حسن قایم مقام پذیرفته و هر دو سال بغیران مال بسر برد و در سنه اثنی و ثمانین و ستیاه و در ولایت کتیا
بغیران احمد خان مقتول گشت اعیان الدین مسعود بن کیکاوس که در زمان ارغون شاه بخدمت روم
دستوری یافته روی بدان مرز روم آورده و هنگام دولت او اختلال تمام باحوال آن مملکت راه یافت
پس از آنکه در سنه سبع و تسعین و ستیاه عنان غریت بعالی افرت یافت کیتقا و برادر زاد او با مر
غار انجان و الی روم شد و بنی و عنان و آغاز کرد و غار انان که کور لشکر حرج او فرستاده سنه تسع و تسعین و ستیاه
هلاکش کرد ایند و بعد از او دولت سلاطه سپر شد و دوران مملکت حکومت اتحاد هلاک خواست و است
و بسی گذشت که ملوک عثمانیه بر دیار مسطور استیلا کردند مسیح و اشعنه چهار تن امیر و
نامش تکی بن طایله بود و از اعیان سرهنگان سلاطه می شد چون پرورش تعلیم اطفال کردی برای خود
این لقب اختیار نمود و در سنه اربع و ستین و اربعیایه بغیران الب ارسلان سلجوقی بخدمت انطاکیه
و قیصریه رسید و بحسن تدبیر و اصابت رای در آن مملکت استقلال تمام یافت و در حدود طحیه
بافونجیان رزمی صعب نموده که قمار شد آخر کار از دست اهل فنک رای یافته باز بر ممالک استولی
کردید و چندگاه درین سرای بنیاد کاران مانده روی بدارالقرار نهاد امیر محمد بن امیر اشعنه در مقام
تسلط امسعود بن قلع ارسلان سلجوقی قصد بلاد او نمود و بعضی از آن دیار را تصرف خود در آورد
یاغی ارسلان برادر امیر محمد او و خر ملک سلیق صاحب آذر روم را که قلع ارسلان بن مسعود و وزیر خطبه بود

و بتوسعه می برودند اسیر خود و مرده ساخت و بعد از تجدید ایمان او رجعت برادرزاده کشتن ذوالنون خواست
و چندی سرخوش نشاء دولت بوده جرحه از جام محاسبه **ذوالنون** برج محمد پس از غم خویش مسند
حکومت نشست و بعد از او اسمعیل پسر او جانشین گردید تا آنکه سلاطین غلبه آوردند و بلا در آمدت صرف شدند
و دیگر از آنها که می بگوست نرسیدند **چهارم ملوک سلجوقیه** که باور با پان روم حکومت داشتند
امیرسلطان بن علی از مراد ارسلان شاه بن طغرل سلجوقی بود در سنه ست و چهلین و چهل و سه قبل او
ایالت دیار مسطور یافت و با که چیان بمقابلت پر دخته اسیر کشتن خواهرش شاه بانو زوجه سقمان
بن ابراهیم مشهور شد و از من صاحب اخلاط تحف و هدایا برای ملک کرج ارسلان داشته در باره
استخلاص او نوشت و ملک مذکور او را از قید خود رها کرد و ملک محمد سلیمان **ملک** بن محمد چون بر سلط
حکومت قدم نهاد رکن الدین سلیمان شاه سلجوقی صاحب آذر روم بغیر از روم و لشکر کشید و بعد از
تلاقی عساکر و اشتغال نیزان جدال **ملک** اسیر سرخه تقدیر گردید **چشم ملک** که باور با پان
و کجای حکومت داشتند **بن** **امیر منکوجک** از ایمان سرنگان سلاطین ایران بود بموجب امر
ارسلان شاه مارت دیار مذکور یافت و در آنجا دم از تسلط زده اسم سلطنت بر خود اطلاق کرد
و تا دم حیات کامران مانده تا کام شربت محاسبه **بهرام** شاه بن منکوجک بعد از پدر بر سر
حکومت نشست و در خرقه ارسلان صاحب روم بخاست و بر بسیاری از نواحی روم تسلط گرفت
شخ نظامی بخزن ابراهیم او کشته و او در وجه صله آن بجهت از دیار و پنج قطار استر و صد حخته رخت بایش **مژده**
و او در شاه بن بهرام شاه چون او بر سر سروری ملکن حبست روزگارش سپریشد و او تنش پایدار گردید
نهمین ملوک قرامان بخت تن قرامان بن قرا الدین از ترک که روم است پدرش وجهیست
از کسب داشت چون او بر و تون در سلطنت کرد و در میان منظم شده و بر روزگار رکن الدین سلیمان شاه سلجوقی
مرتبه مارت یافت و در آن اقطاع که با و موقوف شده بود مدتی بر سر برده از ابراهیم خود مشهور گردید
و بدو بخت و تائید فلکی چندی تبار حکومت نواخته کوس رحلت گرفت **محمد** پسر بن قرامان

در شرح شعله از حال

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

چون بجای شست جهت انتقام خون شخصی را بر ملک طاهر تعین فرمود که کار آن نام تمام بر خرم کار تمام نمود
۳ ناصرالدین پیک بن خلیل پیک برادرزاده سولی پیک بعد از غم بجا موت کامیاب گشت و با صاحب
در ساخته با اتفاق او غم تسخیر و یا قرآن کرد و طهر یافت و حاکم انجا نیز شد و چون عاقبت میان او و صاحب
و حشمت روی داد و قرآن مان بطیبه رفت و بلا و مذکور باز تصرف قرآن میان در آمد و در سنه اثنی و ثلثین
و ثمانی علی پیک برادر او بر دست قتلح پیک حاکم حلب شته شد و بعد از آنکه ملک مصر بجهت رسید میان
ایشان مصالحه واقع گردید ناصرالدین دختر خود را بجهت داد و به مصر رفت و با غرام رجعت نمود و در دست
و اربعین و ثمانی از بیخ عالم در گذشت و در سنه شصت و اند سال بود ۴ سلیمان پیک بن ناصرالدین ۵ سیف الدین
بن امیر اصفهان پیک برادر سلیمان پیک ۶ شمسوار پیک در اوایل تسلط خویش بر سپاه مصر غالب آمد
و آخر که جنو و عظیم از ولایت مذکور قصد او کردند و انجا بسته در قید آنها گرفتار شد تا او را بقاء هر برده از خلق فرو
او بخت ۷ شاه براق پس از قید و هلاک برادر بجا موت رسید و کارش در مصاف اهل مصر بتل انجا
۸ علاء الدوله بن امیر اصفهان پیک برادرزاده براق پیک بعد از غم بر سنه حکومت و پس خود را با تحف
و هدایا بمصر فرستاد و مصالحه کرد و چون در سنه ثلث عشر و تسعایه ۹ اسماعیل صفوی لشکر بدیار او برد و قلع
خرنوب را مفتوح ساخته رجعت نمود و او پس خود قاسم پیک را که در عقبه شجاعت شتهار داشت بدیار
فرستاد و محمد خان استاجلو که اقبل شاه والی انجا بود با قاسم پیک مصاف نمود و طهر یافت و او را بقیه
در او رد و بخیال که علاء الدوله پسران خود کو رشت هرج و احمد پیک را جمعی بر محمد خان تعین کردند محمد خان ایشان
رزمی صعب بتقدیم رسانیده هر دو را مقتول ساخت و علاء الدوله را شوکتی نماند و چون در احدی و شیرین شجاعیه
سلطان سلیم خنده کار و روم متوجه پیکار او شد و ملکتش را میخ ساخت و او را گرفته هلاک کرد و ایند پس از
کسی ازین طبقه بدولت نرسید ۱۰ **موسم ملوک عثمانیه** که ایشان از روی تعظیم خنده کار خوانند شازده
۱۱ سلطان عثمان بن امیر طغرل که او را عثمان حنیف میگویند پدرش برادر کار علاء الدین کیتباد سلجوقی بترتبه
امارت امتیاز یافته و پس از وفات او در سنه ثمان و ثمانین بستمایه برقرار احصا استیلا گرفته بسیار

پست و درون

از مملکت روم را متصرف شد و داعیه سلطنت پیدا کرد و بنیاد بعضی رسوم توابعین نهاد و فرزندان را بآن
وصیت نمود و بخت و هفت سال کار و ماند و در گذشت ۲ سلطان اوزخان بن عثمان پس از پدر در
مدت حکومت خود بسیاری از بلاد روم تسلط پیدا کرد و بر تونیه نیز استیلا یافته و ترتیبی بپوشش سال
در سلطنت بسپرد و در سنه احدی و ستین و سیمایه وفات نمود ۳ سلطان مراد بن اوزخان بجای پدر
او را غازی مراد و غازی خندکار خوانند و او غلامان را نیک چهری نام کرد و کلاه زرد و زری بر سر ایشان نهاد و از آن
اکنون نیز در آن دیار شایع است در سنه احدی و ستین و سیمایه غم مجاوله و قتل و فرجی نمود و بر سر
و همدان مکر که بیکاری از حرم و جان عرصه کارزار او را یک ضربت شمشیر ابد از نیل عالم بی ثبات بداد و بقیه
سلطنت سی و یک سال ۴ سلطان بایزید بن سلطان مراد مشهور بیدرم بعد از گذشت شدن پدر بر سر
و برادر خود یعقوب جلای را بکشت و در قتل و محاسبه که تا آن غایت در میان معمول نبود جمع کرد و او را بپا
غیور و قهار بود تا عهد آل عثمان را ملاحظه علماء بطاهر شراب نخوردند و او علانیه مجلس بزم میاراست
در زمان او ارباب دولت پسران امر در آشکارا نکاه داشتند که از آن باز رفته رفته این رسم در آن
دیار رواج گرفت در سنه اثنی و ستین و سیمایه بچین پدر متوجه بلاد فرنگه شد معرکه نبرد با آنها ترتیب داد
و خود و بچین که قرار گرفته هنگامی که پسرش طغرل را و بچیان از جابر داشتند مانند برق و باد خود را بر خاک
و طغیانفت و پس از آن او را بیدرم کشتند که بیدرم در ترکی برق را گویند و در ایام دولت خویش بسیاری از بلاد
بکشت و چون بپوشش کمال رسید و در گذشت و در سنه خمس و شان مایه بامیر تیمور که در کان صاحبقران طغرل
و جدال هم کرده و قتل شده و همدان سال از نیل عالم در گذشت فوت ایلدزم بایزید تاریخ رحلت او است
حکومتش در پیش از ده سال بود ۵ سلطان لیسان بن سلطان بایزید چون نوبت سلطنت باور رسید
موسی حلی که بفرمان صاحبقران حاکم اوزنه بود بر خروج نمود و او از کمال حین و بدولی فرار را بر ثبات قرار
اختیار کرد و رخت اقامت بکوشه او بار کشید و باندک روز کارگاهش قتل انجامید ۶ موسی حلی چون
پس از فرار و قتل برادر کار سلطنت استقلال گرفت و بدستور گذشته برادر دیگرش بر طغیانفت و او را

اسپهبد نریمان که فرستاد سلطان محمد بعد از هلاک برادر قریب دو از ده سال به تنظیم امور سلطنت
 پرداخت سلطان مراد بن سلطان محمد پس از پنجده که بنشین ماند و پسر خود را بر سر سلطنت نهاد
 و زمام انظام مهام بدست اقتدار او داد بعد از آنکه پسرش درین امر خطیر و قونی بهرسانید از کرد و پشیمانی
 باز در پی کارهای شد و هنوز از جوان الوان دولت سیزده بود که از قح اجل شربت مرگ چشید ایام
 قریب چهل سال سلطان محمد بن سلطان مراد بعد از فوت پدر بر سر آرای سلطنت گردید و پادشاه عادل
 و خج بود مولانا عبدالرحمن جامی در مدح او قصاید بسیار گفته و طاعلی خوشنویس رساله محمدیه در حساب بنام او نوشته
 سه سب و خجین و ثمانیه قسطنطنیه را که باستنبول مشهور است بنده این غریبه از فرنگیان بگرفت و در الملک
 ساخت و در حکام حکومت او سه ثمان و سبعین و ثمانیه حسن یک آق قوینلو با او بجای و له و معالیه پرداخت
 انهم را یافت و در آن معرکه نیکل یک بن حسن یک مقتول گردید و قاتلش در ریح الاول سنه ست و ثمان
 و ثمانیه زمان سلطنتش نزدیک سی سال سلطان بایزید بن سلطان محمد بعد از فوت پدر بر سر سلطنت
 و برادرش سلطان جیم از فرمان روی با و آورد و منظم گردید بهر کربخت و از آنجا بفرنگ افتاد و او حجامی
 با بجا فرستاد تا باستره زهر آلود سترایشی کرده و در عالم دیگر فرستاد و پس از آن قانون شد که هر که پادشاه شود
 برادر او قتل رساند او آخر حال که از آردن قصد استنبول کرد و در بعضی کشت پسرش سلطان کلیم که والی طرابلس
 بی طلب نزد پدر آمد سلطان از و رنجیده امر کرد که بجای خود رود و پسر دیگر سلطان احمد را طلب نمود که پسر
 خود را ز او راه پدر گرفت و در سنه سبع و عشتو تسعایه طریق مصاف پیوده انهم را یافت و بمملکت خود
 لشکر بقونیه کشید و در آن دیار خرابی بسیار کرد و مصطفی پاشا وزیر اعظم و دیگر اکابر را چون طاعی و کربان
 جلوس او جل نموده کسان بطلبش فرستادند و درین اثنا سلطان در راه بلرقانات یافته باستنبول
 و بر وایتی نریمان هلاک کشت فی ثمان و عشتو تسعایه علای مولانا جامی ^{محمد} سلسله الذنب را بنام او قریب
سلطان کلیم بن سلطان بایزید پس از رحلت پدر بر تخت سلطنت جلوس فرمود و سایر برادران
 و برادرزاده کازنجیست بادشاهی مدبر و قاتل و شجاع و کریم بود و طبع موزون داشت و در عهد خویش

۱۵۰
 تاریخ
 قیام
 ۱۵۰۰
 ۱۵۰۱

بر ملک عصر غالب آمد و پادشاه اسماعیل صفوی هنگامه رزم کرم کرد و طغیان یافت و تا نزد تعاقب رفته است
 و در احدی و عشرین و تسهیم قلعه کجای از ملزماشاهی انشراح نمود و هند و آنگال لشکر بلطیه و ابستان کشید و اولی
 انجا علایک و له و له و القدر رفته کرد و در اثنای و عشرین و تسهیم پادشاه با فوجی آراسته بدیار کبر و فرستاد که با قوای
 برادر محمد خان استاجو که بفرمان شاه اسماعیل و اولی انجا بود رزم کرد و طغیان یافت و قراخاز اگشت و در اثنای
 و تسهیم و روی شام آورده استیلای یافت و خلفا و عباسی را که در مصنام خلافت داشتند بر انداخت و در
 شیرین خطبه بسم خود مقرر نمود و فاش در قسطنطنیه سنه ۱۰۲۰ و عشرین و تسهیم سلطنتش شش سال
 سلطان سلیمان بن سلطان سلیم که خلد اندک سلیمان تاریخ جلوس اوست پس از پدر بر تخت سلطنت
 و در ایام تسلط خود بغداد را منسخر کرد و بسیاری از مالک بخشود و سنه ۱۰۲۰ و عشرین و تسهیم بلاد انکر و
 فتح کرد و در اربعین و تسهیم نهری بک مغلطه احداث نمود که در تاریخ آن گفته اند و در عهد سلیمان نشه خنده
 صفات آمد بجزیم که نهری چو فزات پر سید خوزمان تا بخش را که هم سوی که آب غزات و باغها
 القاس میرزا بن شاه اسماعیل بکرات لشکر باور باچان آورده و خرابی بسیار کرد و آخر پادشاه طهماسب صفوی
 مصالحه نمود که الصلح خیر تاریخ الصلح گفته اند و چهل و شش سال کاران مایه طبعی موزون داشت و مختص
 اختیار نموده بود این دو پست از میانچ و سن اوست و باز گفته ام از حضرت عبهر موی بسته شهبان
 و دم در که ابروی خلق گویند که جان و دل محیی که ربود و است گویم فتنه نهایی لب و لحنی و در سنه اربع
 و صین و تسهیم یقبططنیه در گذشت ۱۰۲۰ سلطان سلیم ثانی بن سلطان سلیمان که در روزگار خویش او نیز
 پادشاه طهماسب بصلح و اخلاص گذرانید و قریب نه سال در کار مملکت ماند و سنه ۱۰۲۰ و ثمانین
 و تسهیم حاکم کرد ۱۰۲۰ سلطان مراد بن سلطان سلیم ثانی چون شاه اسماعیل ثانی در گذشت و در ایران
 فتنه پدید آمد و لشکر بشروان فرستاد و انولایت بگرفت و پس از آنکه نوبت سلطنت پادشاه عباس
 رسید با وی طریق مصالحه نمود و روزگار بفرغت گذرانید و در سنه ۱۰۲۰ و الف و فاش کرد و سلطنتش
 پست و یکسال ۱۰۲۰ سلطان محمد بن سلطان مراد بعد از پدر بر سر سلطنت نشست و او نیز پادشاه

کار خود را برقی تمام داده بود و عرش آیشانی اکر با پادشاه بر سال تحف و اصداف فرامین اورا امتیاز بخشیده بودند
 و در سه خالیه که فرزند که معظمه مجمع بخاری در سالان است از اینیه تعمیر پذیرد سرکار خاصه آنحضرت است
 و شریف مذکور اکثر بلاد نواحی حرمین را بتصرف خویش در آورده و چهل و پنج سال حکومت کرد و از نیغال
 سفر آخرت نمود شریف ابوطالب بن شریف حسن که اصغر اولاد شریف حسن بود بعد از رحلت پدر
 بجای نشست و پنج سال از دست اجل مهلت یافت شریف ادریس بن شریف حسن که چون از
 برادر شریف حرمین شریفین شد و در سال چهل و یکم از دست امارت و ایالت او برادرش شریف
 محسن بن سید حسین بنار غت و محاصرت برخاست و اجمعی را بجای او و متعلقه برادرزاده و پسر
 و او خود بخبر رفت و در آنجا از نیغال سفر کرد شریف محسن بن سید حسین بعد از غم ایالت رسید پس از آنکه
 از دست حکومتش قریب و دوازده سال بسراجه ابن عمش شریف احمد بن سید عبدالمطلب بن شریف حسن
 او را بقتال و جدال از ملک بدر کرد و خود بجای او نشست و او هنگام فرار بشهر صفاکه پای تخت و ولایت بن
 رفته و ولایت حیات سپرد شریف احمد بن عم شریف محسن پس از استیلا بر امور مملکت قبایل عز
 از خود کرده و خاطر ساخت و ایشان روی ارادت بسوی شریف مسعود بن شریف ادریس آورده
 و شریف مسعود بتقویت قوم مذکور و اهلاد خود کار و روم او را معدوم نمود شریف مسعود بن شریف ادریس
 بعد از هلاک شریف احمد دو سال و چند ماه بکار مملکت پرداخت شریف عبدالله بن شریف حسن
 پس از شریف مسعود بعضی از اعیان عرب او را در سن هشتاد و سه کی بریاست بر داشتند و او بکخیال
 بشش ماه بقاضا کبر سن پسر خود ادریس کار و ستوری داد و خود را بکوشه غافیکشید شریف محمد
 بن شریف عبدالله چون بموجب وصیت پدر بر مسند ایالت مکن گرفت سید زید بن شریف محسن
 عم زاده او که بعد از شریف عبدالله خود را مستحق ایالت میدانست بقبول سرداری او فرو نیاورد
 بخانه نشست برخاست و شریف عبدالله تارک الحکومت صلاح در مصالحه دیده بلاد عرب را
 پسر و برادرزاده بالمتاخصه قسمت کرد و خطبه بنام هر دو خواند در خلال انحال که سید نامی بن سید عبد
 المطلب

بن شریف حسن بر سر دوا اینها خراج نموده و در ظاهر که معطره معرکه قتال و جدال را بسیار است خرمین حیات
 شریف محمد با و قنارفت و سید زید برادر زاده شریف عبدالله روی بهر میت نهاده تا مدینه منوره
 نه است و چون از بلاد روم جمعی غفیر بدوا رسیدند از مدینه طیبه بکه مشرف غنیمت نموده بر سید نامی مظفر بن
 و او را از هم که زانیند و سی و دو سال و چند ماه حکومت کرده و نیت حیات مالک ارواح سپرد ^{نفسه} ^{است}
 بن شریف زید پس از پدر بر سر ریاست و امارت نشست و تا حال که سید بهرت النبویه هزار و هشتاد
 رسیده و ساد و پرای ایاالت است **نمایش ششم در ذکر خانان ترک** مشتمل بر چهار نمود **اول**
 در ذکر یاقوت بن لاج و اولاد او پنج تن یافت اعلان چنانچه کیومرث اول ملوک عجم است همچنین اولین
 خانی و رسوم جهانسانی و ترکستان چنانچه نهاده و مدتی بفرمان روانی و کشورستانی قیام نموده و چون او را ایام وفات
 نزدیک رسید سپه خود را بلیج خانزاده مشهور است و استخوان ابرار بخت خانی نشاند و زندگانی را در اوج نمود
 ایام حیاتش ^{شصت} و چهل سال **بلیج خان** بر رسوم و قواعد پدر چندی پیروفته و چنان زیست کرد که
 عالمیان با سواد کی که زانیند و چون بکبر سن رسید بر سر سلطنت را بر زده خویش و بیاد قوی تفویض فرموده
 از دنیا اعراض نموده باقی عمر بعبادت و انزوا بسر برد و بیاد قوی خان بجهت در سلطنت ترکستان بعد از
 و داد که میشد و رسوم نیکو نهاده و بهنگام حیل امانت حکومت را به سپه خود کیوک خان حواله نمود و کیوک
 را ز پدر مدتی با سلطنت قیام نموده و از راه و رسم پدران تجار و زنگره **آلجی خان** بن کیوک خان پسر
 پدر بر سر سلطنت ممکن یافته بر رسوم جهانزاری و کشور گشایی قیام نموده و در زمان او اترک را اسباب
 و نعمت فراوان شده و از غوغا مال گنج عشا و گرد و ملت ترک را تارک شدند و تمام ایشان کافر
 گشتند و او را و سپه بودند تمام کی که رانانار و دیگر بر امغول میخانه و در حالت وفات ممالک را به پسران
 قسمت نمود چنانچه اینها بعد از پدر بموافقت قوم و تبع خود فرمان روانی کردند و ترک بدو شصت و شش
 گردیدند **نمود دوم** در ذکر تاتار و اولاد او شش تن **تاتار خان** که مذکور شد **بو قاقان** بن تاتار خان
 بعد از پدر بر سر حکومت ملک تاتار قیام نمود و ایل و اکوس را در اسی کرد **بلیج خان** پس از بو قاقان

بن آقچه خان م

مقصدی امر سلطنت شد **۸** ایخان **۹** التره اردو خان **۱۰** باید و خان چون از پدران بعیدست
 و شوکت زیاده بود لشکر بجد و دالوس مغول کشید و محالفت در میان ایشان بهر سید **۸**
 موج خان افراسیاب نام است چون نوبت سلطنت با و رسید چنان آتش افروخته شد
 که مدتها منطفی نگرید **۹** **سیوم** در نوکر مغول و اولاد ایشان **۱۰** مغولان بن آفرخان
۲ قوا خان برزگترین فرزندان مغول بود بعد از پدر بر تخت خاقانی نشست و در حدود
 که از اراتاق و کر تاق گویند سیلاق و شلاق داشت قوم مغول در عهد او چنان دیکو و شرک
 محکم بودند که اگر فرزند در کور اسیر بودی پدر او را بقتل رسانیدند و او را از خاتون کلان
 پسری بوجو دادند بغایت خو بروی و سه روز شیر مادر را نخورد و هر شب خاتون در خوابی
 که پسر میگفت ای مادر تا تو مسلمان نشوی من شیر ترا نخورم خاتون چون در ظاهر از ترس مسلمان
 مینمود است شد در باطن مسلمان اختیار کرد و پسر شیر او را خورد و رسم چنان بود که تا فرزند
 یک ساله نشدی او را نام ننهادند و پدرش بعد از یکسال از بزرگان و قوم خاتون پرسید
 که پسر را چه نام باید کرد پسر زبان فصیح گفت نام من اغراست مردم در کجاست نام ده نام را
 همان قرار دادند بعد از آنکه بس بلوغ رسید پدر بهر او دختر برادر را بخت کرد که در نهایت
 حسن و جمال بود چون مسلمان نبود پسر باور عیسی داشت پدر دختر برادر دیگر را بخت
 بخواست چون او نیز بکار فرود بود پسر میان اینها موافقتی بهم نرسید پدر درین باب
 ملول بودی و در اندیشه آنکه دختر برادر سیوم را برای او بخواهد از فقار روزی اغرا بکار
 بازگشت و کدارش بر در خانه عم افتاد و خرم را دیده با و گفت که اگر بدین مسلمانانی در این
 ترانجامم و از همه بزرگتریم و دختر قبول نمود اغرا از پدر خواستگاری نمود و او را در سبک از نواج
 در آورد و ماهی اینها محبتی عظیم بهر سید زنان دیگر از غایت رنگ حقیقت مسلمانان و محبت
 ایشان را پسندید و او در حد و قتل پسر در اندازن مسلمانان از نیقده که گاهی یافته شود را خبر داد

127

گرویند اغرخان در محاربت بهر کرکست چون بر سرش در مجادله او کشته شد لشکر بانی برینها
 مسلمان شدند **۳** اغرخان بادشاهی بود با شوکت و خانی با هیبت تمام اقوام خود را اسلام
 در آورد و القاب برای طایف ترک تعیین نمود مثل ایغور و قاتق و قایق و قارین و خلیج و غیره
 با هم و خال و اتباع آنها معاملات و محاربات نمود و مار از دوزخ را آنها بر آورد و چون آنها
 مشرق کر بخشد آنکس در رانیز مسخر گردانید تا آنکه هر دو فرقه تاتار مغول او را ایل شده **۴** کس خان
 بن اغرخان بوجوب و هیبت پرور استقوا ب امر ابرسنه خانی نشست و مدت هشتاد و
 سه سال کار مرمانند **۵** ای خان بن کخان **۶** بولدوز بن ایخان **۷** منگیخان **۸** تنگه خان
 چون مقصدی امر سلطنت شد از طریق جده و بهر تاج و زنجیر و مدت صد و سیال در مغولستان
 خانی کرد **۹** ایخان در زمان حکومت او ترکستان بایغور و مار و الهیز و تور بن فریدون نامزد شد
 و ملک تاتار با تور مشفق شد با او مخالفت کردند ابتدا ای کار جمعی کثیر از تور و تاتار کشته شد
 اغرخان که اینها حمله کردند و بر سر مغول ریخته غیر از قیان پسر او و کور پسر خال او و همشیره ایشان
 کسی دیگر جان بسلامت نبرد و این چند نفر بهای بکوی برده و تها در آنجا ماندند و مال بسیار و کور
 و چهار پایان پشمارا بشمارا جمع آمد و از نسل ایشان قبایل چند پدید آمد و هر قبیل را نامی پیش
 هر چه از نسل قیان اند آنها را قیات خوانند و هر چه از نسل کور اند آنها را الکین گویند بعد از آنکه
 از آنجا پسر و نسل آمدند و بدیار خود نقل کردند و با تاتار و دیگر قوم که متصرف زمین ایشان بودند
 جنگ کرد و آنها وضع را بتصرف خود در آوردند و بدو ز که از نسل قیان بود حاکم و پیشوای مغول
 و حسن تدبیر ایل و الواس را معور گردانید و ضوابط سختی که سبب ترفیه احوال رعایا میباشد
 پدید آورد و مدتی با نظام مهابه و احاطه رهبرای عالم خستی گردید و چهارچرخ رسم جهان به
 و آیین عالم ناپایدار است حکومت آن دیار از یکی به دیگری انتقال می یافت تا نویت رسید
 به بوزنجر رسید و چهارم در ذکر بوزنجر **آ** و اولاد او دوتن ابوزنجر قان بن القن

و القاب برای طایف ترک تعیین نمود مثل ایغور و قاتق و قایق و قارین و خلیج و غیره
 کس خان بن اغرخان بوجوب و هیبت پرور استقوا ب امر ابرسنه خانی نشست و مدت هشتاد و
 سه سال کار مرمانند ای خان بن کخان بولدوز بن ایخان منگیخان تنگه خان
 چون مقصدی امر سلطنت شد از طریق جده و بهر تاج و زنجیر و مدت صد و سیال در مغولستان
 خانی کرد ایخان در زمان حکومت او ترکستان بایغور و مار و الهیز و تور بن فریدون نامزد شد
 و ملک تاتار با تور مشفق شد با او مخالفت کردند ابتدا ای کار جمعی کثیر از تور و تاتار کشته شد
 اغرخان که اینها حمله کردند و بر سر مغول ریخته غیر از قیان پسر او و کور پسر خال او و همشیره ایشان
 کسی دیگر جان بسلامت نبرد و این چند نفر بهای بکوی برده و تها در آنجا ماندند و مال بسیار و کور
 و چهار پایان پشمارا بشمارا جمع آمد و از نسل ایشان قبایل چند پدید آمد و هر قبیل را نامی پیش
 هر چه از نسل قیان اند آنها را قیات خوانند و هر چه از نسل کور اند آنها را الکین گویند بعد از آنکه
 از آنجا پسر و نسل آمدند و بدیار خود نقل کردند و با تاتار و دیگر قوم که متصرف زمین ایشان بودند
 جنگ کرد و آنها وضع را بتصرف خود در آوردند و بدو ز که از نسل قیان بود حاکم و پیشوای مغول
 و حسن تدبیر ایل و الواس را معور گردانید و ضوابط سختی که سبب ترفیه احوال رعایا میباشد
 پدید آورد و مدتی با نظام مهابه و احاطه رهبرای عالم خستی گردید و چهارچرخ رسم جهان به
 و آیین عالم ناپایدار است حکومت آن دیار از یکی به دیگری انتقال می یافت تا نویت رسید
 به بوزنجر رسید و چهارم در ذکر بوزنجر **آ** و اولاد او دوتن ابوزنجر قان بن القن

والنفاد خرمینه بن یلد و زاز قوم قیامت و او بانوی بود در غایت حسن و جمال و او را بر نی پسر
عش و او بود که والی و حاکم بعضی از الکوس بود و در آن زمان میان اترک ملک طایف بودند
از دو پسر شد یکدیگر و یکدیگر بعد از آنکه شوهرش نماند او بگوشت آن ممالک و پرورش پسرانش
در آن حال روزی بر بستر استراحت ناکاه روشنی دید که بر آن خانه بنافست و در کام او فرو شد
از آن روز حاکم شده پسر آرد یکی بوقون یعنی دوم بوسقین سیوم بوزنج مسطور که ظهور او در زمان
خروج ابوسعلم مردی بود و پدر سلطین ترکست و نهم جد چنگیز خان و چهار جسم جد امیر تیمور
کوزگان صاحبقران است و او پس از بلوغ بر تخت خانی نشست و نامت ممالک را فرو گرفت
و تاتار و دیگر اقوام که بطریق ملک طایف معیشت میکردند که خدمت او بشد و او در مد سلطنت
رسم و آیین مغولی را بجز بهترین و جوی تمیشت داد ۲ بوقا خان بن بوزنج خان که بعد از پدر سلطنت
رسید و قواعد و قوانین نیکو نهاد ۳ دو تومن بن بوقا خان ۴ قاید خان بن دو تومن ۵
بایسنقر خان بن قاید خان ۶ تومن خان بن بایسنقر خان چون مالک تخت و تاج پسر شد
و آیین همان بنانی تازه کرد و چند ملک دیگر بملکت پدر منضم ساخت او را دو خاتون بود از یکی هفت پسر
بود و آن یکی دو پسر توام نام یکی قبلی و دیگری قاچولی هر دو برادر و در حضور پدر عهد بشد که تخت خانی
قبلی و اولاد او را باشد و و کالت و حکم رانی قاچولی و اولاد او را و عهد نامه نوشند و مهر پدر
بر آن نمود و بخازن سپردند ۷ قبلی خان بن تومن خان ۸ قویله خان بن قبلی خان ۹ خان
بن قبلی خان چون در آن اوان کسی بر دایگی و فرزانی او نبود از چنت لغت خانی بهادر می
بل شد ۱۰ بسوکی بهادر بن ترمان بهادر همگام فرمازد ای خویش لشکر بر سر تمار کشید غنیمت
فرزوان فراهم آورد و بعد از مراجعت در خانه او از خاتون اولون نام تولد چنگیز خان واقع شد
سنه تسع و اربعین و چهل و سه آرد و اند که در وقت تولد چنگیز خان قدری خون افسرد و در
داشت و اینی نزد عقل و لیل بود بر دلیری آن مولود بر خونریزی و چون در سالی که چنگیز خان
بود

قاچولی عشق در زمان او وفات یافت
و راه و رسم او بایر و در بر لیس بهادر
معه زن گشت و لغت بر لاسی بر روی
اطلاق شد

طومار حیات تو چن حکم ناما رجمیده شده بود یسوی مسطور پسر خود را بموچین موسوم گردانید
نامش معتم دو کز چنگیز خان و فرزندش شغل بر پخت نمود نمود اول در ذکر توچین بن یسوکا بهادر که
 چنگیز خان عبارت از دست بعد از فوت پدر بسین سیر زده سالکی جهته مخالفت امر او ملازمان در
 افتاد لیکن آسیمی بذاتش نرسید و با اتفاق قواچار نویان پناه باورنگ خان حکم قوم کراست که
 معظم ترین حکام ترکستان بود و در ویشمال با او بسر برد و بسیاری از مخالفان او کک خا^ن کشت
 و او کک خان در فضل مهات مالی و لکی با او مشورت می نمود و عاقبت بنا بر غرض مقامیت پسر خود
شکوه قصد کشتن او نموده تا با و قتل که دو کودک بودند این سخن را از جای شنیده بموچین رسانید
 و او بعد از مشورت با قواچار نویان خیمه را گذاشته با توابع بدامن کوهی رفت و او کک خان را
 بنجیم آورسیده بزخم خود تا زیر باران کهنه چون دانستند که در خیمه کس نیست از عقب در حرکت آمدند
 و بعد از ملاقی و رفتن جنگی سخت دست داد و بهنگام شام هر یک از آن دو گروه در منزل خویش
 فرود آمدند و توچین پشت بر مو که گوده بسر چشیده ماله شافت و در انعام برای هر یکی از ملازان
 منصبی مقرر کرد و آن دو کودک را که خبر قصد او کک خان باور رسانیده بودند ترخان گردانید
 چنین داد و فرمان که مانه ترا و هر آنکس که از نسل ایشان برادر کشته شان بخشد انسانی ماکوین بس نشیند
 سر جای ما و بسر حد ختای رفته از آنجا جمعی که در ظل رایش فوایم آمد بودند غزم استقبال او کک خان نمود
 بر لشکرش تا خفت و او کک خان با پسر خود شکوه جان از مو که برده القاب بتاک خان کرد و او پدر را
 رسانید و پسر کا شکر بخفت و در آنو لایک کشته شد بعد از آن توچین ماک خان را با اکثر لشکریان او
 بقتل رسانید و در سینه انین و ستیاب جمع آمدن امر او نوینان و اشراف مغولستان فرمان داد
 و انجین جمعیتی را از گان قوریلنای گویند و حکم کرد که نوق سفید نه پایه منصوب سفید انجا
 پای بر سینه همانانی نهاد و در آن محفل یکی از مقبدان مغول که او را متب تگری میگویند و
 مغولان در حق او جهان بود که او بر حسب کی نشسته بر آسمان میرو و توچین را کشت که کجای

مرا اخبار نمود که روی زمین را بموچین دادم اکنون من ترا چنگیز خان ملقب کردم
 از آنرو که معنی چنگیز خان بود شاه شایان بتوری زبان چنگیز خان هر چند میدانست که
 بت شکری محیل و مکار است اما بنا بر مصلحت وقت منصرف او نشد تا کار او نیز توفیق
 و روزی با برادر چنگیز خان جوچی مهاور در امر ملک بمحبت کرد و جوچی حلق او را گرفت چنان
 بر زمین زد که دیگر برخاست چون چنگیز خان از او بملای فراغت یافت بچنگ تودون
 شتافته و او را در شکارگاه یافته اسیر دام اجل گردانید و چون خاطر از ضبط ولایت
 مغولستان جمع کرده لشکر بخانی کشید و در مدت دو سال تمام آن مملکت را مسخر گردانید
 و بجهت نوایان را باستصال کوشک بن تابک خان که بر کور خان حاکم ختاستونکی
 و تغذیب سمانان میکرد فرستاد و او پس از روزی چند بدست شکریان نوایان
 افتاد و هلاک شد و در سه خمن عشر و ستایه بنا بر سببی که در قضا با سلطان محمد
 خوارزمشاه تخریافت چون بملای ناکمان متوجه ممالک ایران شد چون بزاجی انزلی
 رسید او کدای و چغنتای پسران خویش را بجای صره آن شهر بازداشت
 و جوچی را بجانب چند فرستاد و الاق نوایان را بجانب فناکت رسالت نمود
 و جمع شهرهای مذکور را در مدت قلیل مفتوح نمودند و خود با توایان متوجه بخارا
 گویند چون بد بخارا رسید بصد جهان گفت که شخصی را که پیاسه شمانیک
 واقف بود پیش من فرست بصد جهان قاضی اشرف و یکی از واعظان پیش
 چنگیز خان فرستاده او را نه استفسار عقیده و راه و رسم مسلمانی و اوضاع
 شریعت نمود و هر دو به ایشانند جمع احکام را بیان نمودند همه را قبول داشتند لاج
 گفت حضرت الف شکری همه جا همراه است چه احتیاج قطع اینهمه راه است چون بر
 فاضل پیش صدر جهان آمدند قاضی اشرف چنگیز خان را از زمره مسلمانان می شناسد

و اعظم جہۃ النکاح اور از دین بکام نہ میمانست بالجمله بعد از تسخیر بخارا بجانب سر قند
 شامہ سوای قاضی و شیخ الاسلام جمع سکنا بخارا تاراج کرده قلعه را مفتوح کردند
 و بعد از تسخیر ماوراء النہر جوچی و چغتای و او کہ ای پسرانش بخارا زخم شامہ فتنہ پس از
 محاصره و محاربه شهر را مستخلص نموده و زنان جوان و کودکان را با سیر گرفته و صد ہزار
 از محرقان و ہنرمندان جدا کرده و باقی مردم را بھوار انداختند و قتل نمودند و بکی ارشدند
 خوارزم شیخ نجم الدین کبری است قدس سرہ کہ ہر چند پسران چنگیز خان پیغام
 دادند کہ بآہنزار کس از شہر بیرون آید شیخ قبول نمود و جواب داد کہ رواد
 کہ در حالت آرام از یاران موافق اینطایفہ بودم و بوقت ورود و بلا بخارا
 طلبم میجوہم کہ چند موبجون شہادت رنجین پنجم اخر الامر مغولان در رسیدند
 و چند کس از دست انجمن کشتہ شدہ عاقبت خود بدرجہ شہادت رسید
 بعد از ان بخشہ و تہذیب و مرو و نیشابور و ہرات کہ او یا لشکر او نیست
 بہر جا کہ مغولان رسیدہ یافتند بغیر از کشتن و سوختن و کھنڈن کاری نداشتند
 در تاریخ ہرات مسطور است کہ از جملہ شازدہ نو کہ در ہرات زندہ ماندند
 یکی از انہا بیرون آمدہ اطراف و جوانب کمریت و کھی را ندید گفت الحمد للہ
 کہ مدت ایچات یک لحظہ دمی بفرغت ندیم چون چنگیز خان خاطر
 از عمر سلطان محمد کہ از اندوہ این واقعہ جان بخت تسلیم نمود چنانچہ بالا
 در احوالش ثبت شدہ فارغ ساخت بعد از تقدیم مشورت بجانب تورت
 اصلی در سنہ احدی عشرین و ستایہ مراجعت نمود و مقارن اینحال
 اورا با شید رقو حاکم نکلت و قاشین مقانہ عظیم دست دادہ بہ بیت
 بطرف شید رقو افتاد و اعتقاد مغلان چنانست کہ چون صد ہزار کس بہر

کشته شود یک مغول بفرق سر بایسته در آن محرابه قنیل بدین صفت
 بایستاد و چون در آن ایام خازان شده و مرض دست داد او که ای قانزا
 باستقواب دیگر پسران بخانی مغز ساخت و در رمضان سه اربع و غیر
 و ستایه که هم سال ولادت و جلوسش بود و فاشش رو نمود و پست و
 پنج سال سلطنت کرد هفتاد و سه سال عریافت گویند مگر و استدرج
 از وظایف میگذشت که او را عیشی دست میداد در آنوقت آنچه بر زبان
 جریان یافتی چنان شدی و گاهی آنرا بخت است در آوردی و در فریطه
 نکاه داشتی بعضی از شیاطین را بد و مواسست بودی تا او را از سواد آینه
 خبردار کردند و علمش نه نیکو داشتی بدین طریق که او را سوخته احکام پان کردی
نمود و دو روز دزد که فرمان رویانی که از نسل چنگیز خان در الغ پورت
 که مقر سلطنت او بوده برادر نیک خانی نشسته اند بازده تن او که ای قان
 بن چنگیز خان بعد از رحلت پدر و اداد وظایف تغزیت و پس از آنکه شاهزادگان
 و نویسان و اعیان هر کس پورت حوز گرفته پس از دو سال فراهم آمدند و بنی
 عظیم که عبارتست از فرقه ای نمودند بر تخت خانی نشست و او خانی بود کامل رای
 و کاروان و فیض رسان دین مسلمانی را بر سایر ادیان راجح داشتی و بهت دفع
 اعدای مسلمانان کجاشتی بعد از آنکه در امور مملکت تسلط گرفت سه طومان شد
 بایران زمین جهته طلب سلطان جلال الدین فرستاد و او از اصفهان چنان گریخت
 که دیگر از کسبشانی نیافت و پس از سلطنت چهارده سال چنانچه عمر او بر کردید در و در و در
 مسطر است که نوبتی که او را رسیده بحالت نزع رسید و در آنحال روزی چنان بیابان آمد که کاشانه
 جهره در آن فسون خواند که شنبه اندکمال بود که با برادرش که گرفت و نیاز تمام کردید اتفاقاً آن همان زمان شفا یافته

حاکم بود با سیری بر دند چون باز آوردند در آشنای راه جوچی را بزراد چندی که کودک را بد آن چینه
 بنود در میان خیر که فقه پیش چنگر خان آوردند و جوچی نانش نهادند یعنی همان نور سید میان او
 و او کتبی و چغندی با آنکه از یک مادر بودند الفی بنود و در نسب او طعن میکردند ششماه پیش از پدر
 خلیش وفات یافته **۲** با تو بن جوچان **۳** بر که خان برادر با تو **۴** صاین خان **۵** بسون منگه
۶ توقیا خان **۷** طغرل بن توقیا خان همد سال که مران مازد بسکیم و عشرین و سبعمایه
 فوت شد **۸** اوزبک خان بن طغرل سی سال حکومت کرد بسکیم و چهل و شش سال حکومت نمود اوست
 اوزبک با و منسوبست **۹** جانی بک خان بن اوزبک خان سمان و قاضی دوست بوده و مولانا
 سعد الدین نقارانی شرح مختصر تلخیص را بهام او تصنیف نموده و ظلم اشرف بن تیمور تلمیذش را
 لشکره با دزد با چکان کشید و دفع شر اشرف فر کرد و خزان او را که انداخته است لهای بسیار بود و تصرف
 یکی از شعرا درین باب گفته **۱۰** دیدی که چه کرد اشرف فر او مظلمه برد و دیگری زردی **۱۱**
۱۲ اکلدی بک خان **۱۳** نوروز خان **۱۴** چوکس خان **۱۵** خضر خان **۱۶** مردوخ خان **۱۷** با زارچی **۱۸** ساسی بوقا
۱۹ تعلق تیمور برادر زاد بوقا خان **۲۰** مراد خواجه **۲۱** قلی خواجه **۲۲** اردوس خان **۲۳** بوقا خا سیر
 اردوس خان **۲۴** تیمور ملک **۲۵** تقمش خان که با مادر صاحب جوان بر تخت خانی نشست **۲۶** تیمور قشقی **۲۷**
 شادی بیک **۲۸** بولادین شادی بیک **۲۹** جلال الدین بن تقمش خان **۳۰** کریم تردی بن تقمش خان
۳۱ جبار تردی بن تقمش خان **۳۲** عینا الدین بن شادی بک خان **۳۳** بران خان بن قوبری بن
 اردوس خان بر جهر خان بن تقمش خان غالب شد سده شان و عشرین و ثمانیاد باو شش و شصت
 و بقول صاحب روضه الصفا سده اثنی و عشرین و ثمانیاد پیش میرزا الخا اده بهد و او حکومت یافت
 و کفران نعمت و ورزید و بامیررای مذکور جنگ کرده غالب آمد و ولایت ماوراءالنهر را تاخت کرده
 بدشت رفته به سبک سلطان محمود اعلان تقبل رسید **۳۴** محمد سلطان بن تیمور سلطان با شاق
 سلطان محمود را از دشت بدر کرده استقلال تمام یافت **۳۵** قاسم خان بن شیبک خان بن جانی بک

تیمور خان
 تیمور خان
 تیمور خان

۲۰ یک خان بن تقمش خان
۳۱ جبار بن اردیش اعلی
۳۲ محمد خان بن تقمش خان

بن براق خان بادشاه شد. بقولی ستم شصت و سی و نه فوت شد. حق نظر خان بن خان
 ۳۸ ابو بخیر خان که از اولاد شیبان بن جو چخاست در وشت اقدار بهمرسینده و بخوارم المکار
 کمی شده شایخ میرزا را از اینجا اخراج نمود و مرزا ابوسعید بدو بر مرزا عبد الله غالب آمد
 سرتقد را بتصرف در آورد و ابو بخیر خان ستم شصت و هشتاد و سه در گذشت ۳۹ شیخ صدر خان
 بن ابو بخیر خان بعد از بد سلطنت رسید و بایمان خان بن حاجی محمد خان جنگ کرده و بجای خود
 برآمد بهمان زخمها هلاک شد **نمود چهره** در ذکر اولاد چنگیز خان که در مالک ایران برتبه
 خانی رسید اند پانزده تن ۱ هلاک خان بن تولی خان که بفرمان برادرش منکو قاتل از چوین
 عبور کرده ستم اربع و خمسين و ستایه اول بقلع وقوع ملاحظه پرداخت و بعد از آن در بعد از
 معتصم بنی عباس را با چهار سپهر مقتول ساخته عازت و قتل عام نمود بروایت صاحب آینه
 هزار هزار شصت هزار آدمی درین فتنه هلاک شدند و حسام الدین منجم که چلکا داده بود که اگر
 خلیفه را بکشند عالم متغیر خواهد شد ششم محرم نیز قتل رسید و پس از آن شهید و مشق را منصرف
 با در باچان مراجعت فرمود و در ستم ثلث و ستین و ستایه از حمام برآید و مرخص گشت و با شاق
 اطباء مسهل خور و دوران لیالی دوازده بهیبت هر شب پدید می آمد بعد از چند شب که آن دوا به
 عینیت نمود آفتاب حیات هلاک و میل مغرب عمارت فرمود و ارکان دولتش همه مرفوع و سراف
 سافند و چند دشرماه پیکر را با انواع زیب و زیور آراسته بآن سردار فرستادند که هلاک کرد و
 شهابی و شفتت جدائی متالم نکرد و خواجه نصیر در تاریخ وفات او گفته **ع** چون هلاک و مرغان
 برستان که شد کرد تقدیر ازل و نبت او را آخر سال به شصت و شصت و سه شب یکشنبه که
 شب نوزدهم بود در پنج لاکه و خواجه نصیر را بر او در طرف شمالی مراغه رصد خانه ترتیب نمود و
 بر تاشیل اشکال افلاک و تدویرات و حوال و دوا بر موهوم و صور بروج دوازده کاه و
 هنوز عمارت رصد ناتمام بود که کوب عر هلاک و در جبهه سقوط رسید سلطاننش قریب سال

ایام چیش چهل و شش بقول حمد الله اور چهارده پسر بوده است ۲ ابقا خان بن هلاکو خان
 بعد از پدر بموجب رضای عیش قیلای قآن که بر جای منگو قآن استیلا داشت بر تخت خانی
 نشست و ابقا خان که از نسل چغی قآن خان ماوراءالنهر بود بخاریه او پرداخته منهنم بگرفت
 و در ششمی چغی سینه ثانی و ستایه بسبب دوام شرب مدام عارضه تویج بر مزاجش طاری شد
 و در پستم منهنم که بر صندلی نشسته بود ناگاه کلاغی در برابر آمد بانگ کردن گرفت و بهمازان
 مرغ خوش نفس قالب را تهی ساخت این مهت در تاریخ وفات دست ۳ چهارشنبه
 پنجم صبح در همدان ۴ سال ششصد و شصت و دو گذشت ابقا خان شش هفتده سال ۵ احمد خان بن هلاکو خان
 ماش نکرده است و چون او مقلد دین مبین احمد مجتبی صلی الله علیه و آله الاطهار بود منشی تقدیر نقش را
 سلطان احمد تحریر نمود و بر طب جهانبا نی پای عزت نهاد و چنانها و کنایس را منهدم ساخت بجای
 آنها مساجد و معابد بنیاد و فرمود بعضی از امرای او که فوگیش در اطفالی انوار ایمان و اسلام کوشیده
 کردن از اطاعت او چیده بار غوغا خان گردیدند و از غوغا خان در سینه ثلث و ثانی و ستایه
 بر دو طرف میثه او را هلاک نمود و سلطنتش دو سال و دو ماه ۶ از غوغا خان بن ابقا خان او خواجده
 شمس الدین صاحب دیوانه که پست و سال وزارت پروردش کرده بود و بهت آنکه
 ابقا خان را در تیرداد است قتل آورد و مدت هفت سال کاران ماند و و بیعت حیات
 بقا بقض ارواح سپرد و در تاریخ او گفته اند ۷ شنبه زجرت نبوی ششصد و نود و در پنجم
 نخستین بنو بهار ۸ کجا تو خان برادر از غوغا خان بعد از بنو او بر سر سده حکومت نشست و در آن
 عیش و عشرت بر او اوجده و سنت تصرف بر بنین و بنات خود و بزرگ در از ساخت
 امر از افعال شنیعه او بسته آمده باید و خا را از بعد از طلب داشتند و باید و خان
 در ماه هفده سینه اربع و شصین و ستایه او را از میان برداشت مدت سلطنت سه سال
 و چند ماه ۹ باید و خان بن طراغی بن هلاکو خان پس از کجا تو خان هجلی هشت ماه

برادر زاده اش را که در قید او بود
 روی دوده با و ص

وزیر حاجت بخش او فرزند از دنیا رود و درم
 خانی کردید و صاحب دیوان صلاح دران
 دیدند که بطریق خطا چه در و ان سازند
 و جادو عیار است از کج عیار که نام نماند
 بر آن رقم نموده اند و این معنی منقش و خوانی
 ملک گشت

یا جفت بکار حکومت پرداخت غارتخان با او محاربه نموده، نهمین داد بعد از آنکه او راه فرار
پیش گرفت مردم بگرفتند و در تبریز مقول سخت غارتخان بن اردوخان چون باید و اس
زندگانی کفایت خان را منهدم ساخت و در مقام انتقام آمد با امیر نوز که از اعراد کبار بود و
نوز که گفت اگر تو باطن خسته میانی خود را بهوز ایمل منور سازی و مالک طریق اسلام گشته
لوامی متابعت نبی اکبر الزمان صلی الله علیه وسلم برافزازی باید و خان را مانند حجاب کفر از میان
برداشته تمامی اعدا و اعیان را مسخر کرد و این نهمین اجابت فرموده در سنه اربع و تسعين و ستایه
به مقام فیروزه که حضور شیخ صدرالدین و شیخ زبان کلمه توحید کو یا که داند به سلطان محمود
موسوم شد و چمن اتباع دین مبین بر باید و خان خضر یافته اعلام سردری برافراخت و تحت
خانی را به وجود هیاتون زمین بخشید و حکم نمود که تمامی مغولان مسلمان شده با ظهار شعار شرع بفر
پردازند و در میان مسکه کلمه طبعه نقش نمود چون در حدود دمشق با مصریان جنگ کرد و مظفر
و منصور بایران مراجعت فرمود و در کیشینه یازدهم شوال سنه ثلث و سبعایه در وقتی که
زبان بادای کلمه توحید کردان داشت رایت غنیمت بصوب عالم آخرت برافراشت
سلطنتش مشکال و نه ماه ایام جهانش سی و سه سال الباقی تو سلطان محمد خداوند بن
اردوخان روز دوشنبه دوازدهم ذی حجه سنه شصده و شتا در پاهان بی آب میان دو
و شرس متولد شد بود و چون بهینت قدم او به ششبار نوز باران شد با باقی تو موسوم شد
یعنی مبارک قدم و در خامس عشر ذی حجه سنه ثلث و سبعایه ببلده تبریز ط خانی رسید
جهان بینی جلوس نموده در شینده تو اعد اسلام تمهید مبنای سنه خز الامام علیه السلام ابواب
سعی و اجتهاد گشت و در ایامی ظلم و ستم اوبسته لوح ضمیمه را بنفوس اهل بیت نرین ساخت
اسامی ائمه معصومین را بر وجه مسکه نگاشت و او اول بادشاهی است از چنگیزی که معتاد
مذهب امامیه گرد و نام نای ائمه اثنا عشر در خطبه و مسکه سدرج گردانید و امر کرد تا در جمیع

ابراهم

بمناست رای وجودت طبع کشته شد
و در تربیت و رعایت فضل و صفات
و محبت و شستی قول اوست که تا حکم بولاد
دلیرم و امثال این مردم سنگینان

ایران خطبه بنام دوازده امام علیهم الرضوان خواندند و گویند که از سلاطین مغول مانند او شاهی
 بعد از او نماند است خلیفه احمد مستوفی در تاریخ وفات او گفته است **۸** از مقصد
 و شت نزد چونه ماه که شت از کا، و کلا، سردی شت که شت **۹** کلو شت قریب دوازده سال
 و نه ماه اوقات حیاتش سی و شش سال و از جمله فضلاء که معاصر او بودند **۱۰** شیخ جمال الدین مطهر
 حلّی است که بارش او سلطان مذموب اما میه اختیار نموده بود و دیگر **۱۱** محمد الدین بناکتی است
 که تاریخ روضه الوالالباب که اشتها بر بناکتی دارد از تصانیف اوست و دیگر **۱۲** مولانا شهاب الدین
 شیرازی است صاحب تاریخ و صاف **۱۳** سلطان ابوسعید بهادر خان بن ابی القاسم سلطان
 پس از پدر در سن دوازده سالگی بر سر سلطنت نشست و بسبب صغر سن زمام مملکت
 در دست امیر جوایان بن ملک توغان بهادر شد و از که امر او کجا بود در آمد بعد از آنکه قریب
 دوازده سال امیر مذکور در کارهای سمر بود و به تدریج مقتول شد او عقاید رقی و قتی بقضه
 افتد از خواجه عیث الدین محمد نهاد و نیز **۱۴** بیچ الاخره است و ثلثین و سبعمایه **۱۵** طبعیت
 سلطان دست از تنشیت امور بدن کوتاه کرد اوقات حیاتش سی و دو سال و **۱۶** شش
 نوزده سال و پس از فوت او سلاطین مغول بکار حکومت استقلال نیافته و عزل نصب
 اکثر دست اعیان ممالک اتفاق افتاد **۱۷** شیخ صفی اردبیلی و شیخ رکن الدین علاء الدین کسینی
 و شیخ احمد الدین اصفهانی و مولانا قطب الدین رازی از معاصران او بودند و از مورخان
 آن عصر **۱۸** احمد المستوفی است که تاریخ گزیده، از جمله تصانیف اوست **۱۹** ارباب خان چون از
 سلطان ابوسعید کسی نماند و از آنکه از نسل تولجیان بود و خواجه عیث الدین رشید سلطنت
 برداشت و علی پاشا که خال ابوسعید میشد موسیخان نموده باید و خان را بخود همراه کرده
 بعزم دزم او لشکر کشید پس از ملاقاتی فریقش که آتش حرب بلند شد و فرمن مستی بسیار را
 بسوخت ارباب خان و عیث الدین فرار برقرار اختیار کرد، بدست شکیریان موسیخان گرفتار شد

و شربشها و چشیدن حکومتش بخانه ۱۱. موسیخان بعد از قتل رباخان بر تخت خانی نشست
 و امیر شیخ حسن بزرگ که پسر عمه سلطان ابوسعید بود از روم و کرج محمد خان را که از نسل هلاکو خان
 میشد بجاگرفت بر گرفته پروانه بعد از آنکه مقابله دست داد و موسیخان با اتفاق علی پاشا عرصه کار را
 پارس است علی ندکور گشته شد و او بر غنیمت یافت ۱۲. محمد خان چون بمعا و نیت امیر شیخ حسن مسطور
 بر مسند خانی نشست طغافر خان که اولاد چوچان بود و غنیمت محاربه و مقابله او نمود و موسیخان را قوی
 او ریاست نیز همراه او شد بعد از آنکه در ولایت مراغه ملاقی فریقین اتفاق افتاد طغافر خان
 که نیت و موسیخان بدست محمد خان گرفتار گردید و هلاک گشت بلا فرما که امیر شیخ حسن کوچک
 پسر تیمور پاشا بن جو بان که در روم بود بقصد تسخیر خراسان و استیصال شیخ حسن بزرگ محمد خان
 عازم اذربایجان گردید هشتم ذی حجه سنه ثمان و ثلثین و سبعایه در حدود الالماتی لشکر روم و عرق
 یکدیگر رسیدند شیخ حسن بزرگ عنان فرار بصوب تبریز منعطف ساخت و محمد خان بدست
 شیخ حسن کوچک آید شد و برندان طرد محبوس گردید حکومتش کمسال ۱۳. ساقی پیکه خان و بنی
 الجایتو بعد از قتل محمد خان شیخ حسن کوچک در تسبیح و ثلثین و سبعایه او را بپادشاهی برگزیدند
 بعزم رزم شیخ حسن بزرگ جزم کرد و شیخ ندکور که در آن زمان از تبریز بسلطانیه شتافته بود
 این خبر شنود و عازم قزوین گشت حسن کوچک بساقی پیکه بر سلطانیه و آذربایجان مستولی شد
 علم توجه بصوب قزوین برافراختند و شیخ حسن بزرگ نیز از قزوین برآمد پیش از ملاقات
 میان ایشان صلح گونه واقع شد و چون حسن بزرگ بر مصاطع ایشان اعتماد داشت طغافر خان
 در مازندران و بعضی از ولایت خراسان فرمان فرما بود طلبید بهر استیصال حسن کوچک را
 غنیمت او را خست حسن کوچک طریق مکر و فریب سوک ساخته در میان حسن بزرگ و طغافر
 اتفاق انداخت طغافر خان رو بولایت خود آورد پس از چند سال بدست سر برادران
 مقتول گردید حسن بزرگ جهان ترخان را بسلطنت برداشته و بهراق عرب رفته بغداد

و یار بکر را تصرف در آورد و دوران ایام ملک طوایف شد پس پیچید و جو پانیه تبریز را داشتند
و پسران امیر اگرچه و لایک وستان و خورستان را تصرف بودند و امیر حاجی طغی در دیار بکر بمقام ^{مستقل}
و امیر شیخ ابوالسحاق حکومت فارس داشت و ولایت روم برخی در تصرف ملک اشرف بعضی
در ضبط امیر ارغوان بود و سید جلال الدین میر میران و عماد الدین لنبانی در اصفهان بشکرت حکومت
میکردند و ملک قطب الدین غوری در کرمان و ملک حسین کرت در هرات و طغیایمورخان
در مازندران و بعضی از ولایت فراسان و امیر ارغوان در مشهد مقدس و امیر عبداله در مولا
در قستان و امیر مبارز الدین در یزد و ملک شجاع دریم حاکم بودند و حسن کوچک بخیل از کلمه
حکومت از پیش ضعیفه تمشیت نخواهد پذیرفت سیلمان خارا بر سر سروری متکبر حد سانی
طو عا و کرا در ملک از دواش کشید ^{۱۴} سیلمان خان بن محمد سکنی از احاد هملکو خان است
سعی حسن کوچک بر تخت جهان بنانی جلوس نموده ابولعب عطا بر روی خلائق کشتود و در سینه
و سبایه حسن بزرگ با ثانی جهان ترخان با همک جنگ از بغداد روی غریمیت باذربایجان
آورد و سیلمان خان و شیخ حسن کوچک با استقبال خصم شافیه داد جلد دست و مردانگی تقدیم
رسانیدند جهان ترخان که از نسل کجی توخان بود و حسن بزرگ تاب مقاومت نیاورد و
عنان غریمیت بصوب بغداد تافتند حسن بزرگ بعد از رسیدن جهت عدم قابلیت رقم غزل
بر صفحه حال جهان ترک کشید و حسن کوچک منظر و منصور گردید و بچند کاران ماند و افراسیاب
زوجه خود بر بستر عدم خسید و ملک اشرف که برادر حسن کوچک بود خبر فوت او شنید
بصوب آذربایجان کشید سیلمان خان تافت مقاومت و در خون دیده بطرفی بیرون رفت
و اشرف بر اکثر بلاد عراق عجم و آذربایجان مستولی گردید و او مشروان نامی را بخانی برگزید
^{۱۵} او مشروان خان که ملک اشرف جو پانیه او را بخانی برداشته مدت سیزده سال
بظلم و پسا در پرداخت و دودار و دودمانها بر آورد بعد از آنکه خبر جور و تعدی اشرف بجانی میک

در آن زمان خان او زبکان بود رسید لشکر با ذریه پان کشید و اشرف را اسیر کرد انین به تیغ
 پسین بگذراند و حکومت آن مملکت بر سر خود تروی یک مقرر نمود و علم مراجعت برافراشت
 و بدشت بجاتی رسید و متوجه قضای عالم قدس گردید و تروی یک خان خبر فوت پدرشید انجی
 با ذریه پان گذشت و خود بولایت ابا و اجادش منصب نمود **نمود** **جسم** در ذکر خانان
 که از نسل چغتای خان بن چنگیز خان بود ندسی و چهارتن چغتای خان بن چنگیز خان که پدرش
 هنگام قسمت مملکت توران زمین را تا کنون چون که واسطه است میان ایران و توران با
 معوض کرد و او را با سپاهی که همراه او مقرر نمود و بود قراچار نویمان سپرد و چغتای چغتای همشورت
 و استصواب قراچار پسر مسمی شروع کردی و چون مدت حیات چغتای با خور رسید قراچار نویمان
 و صاحب خانه فرزندان را با و سپرد و این سرای فانی در گذشت **۲** قراچار کو خان پسر چغتای خان
 بعد از وفات چغتای پس از مدتی قراچار نویمان او را بخانی برده انشت و یکم یکم خان شد
 و چهل و سه معزول شد **۳** یسو منگ بن چغتای خان با استصواب یکم خان که تا پسر باشد
 پسر زاده چون بر تخت نشیند او را بر مسند خانی نشاندند و بعد از آنکه او وفات کرد قراچار کو خان را
 کرت ثانی بر سر بر جهان بانی اجلاس دادند و در ایام او قراچار نویمان سنانی و جنین و ستار و غلام
 رحلت نمود **۴** ارغنه خاتون بنت اقباقابن توی پس از رحلت شوهرش قراچار کو خان را قبل از
 مبارکت مقصدی امر حکومت شد **۵** العوسین مادر بن چغتای ارغنه خاتون را و در جباله نکاح خود
 در آورده مدت چهار سال کاخ و المند **۶** مبارکت بن قراچار کو خان پس تمیز رسید بمعاونت
 امیر اکمل الغور از میان برده انشته بر سر جلالی نشست **۷** براق خان در سنه ششصد و شصت
 از چوین گذشت با ابقا خان جنگ کرده منهدم شد و جارا رسید و اشرف اسلام مشرک شده
 سلطان غیاث الدین معقب گردید و شش سال حکومت کرد و بشرتی که از دست قید و حبس
 در گذشت **۸** یکی خان **۹** بو قیور خان **۱۰** دو ایچن خان بن براق خان منصب کشی

۱۱ لشکر نویمان بن ایگل شویض نموده و سی سال حکومت کرده است و بعد از او
 ۱۲ کجک خان بن دو اچمن ۱۳ کجک خان ۱۴ اس بو قاین دو اچمن خان ۱۵ کجک خان
 ۱۶ ایکلدای خان بن دو اچمن ۱۷ دورامور خان بن دو اچمن ۱۸ تر میسر بن دو اچمن ۱۹ دورامور خان
 بن ابی یوسف سلطان ۲۰ جنگلو خان ۲۱ یسویق خان ۲۲ علی سلطان ۲۳ راسطان خان ۲۴ محمد بن
 بولاد اعلی ۲۵ موسی خان ۲۶ محمد خان ۲۷ طغی بیور خان ۲۸ دوشنده چ خان ۲۹ پنا یقین خان ۳۰ یسویق خان
 ۳۱ تعلیقو خان که در غوغه مقام مذکور خواهد شد ۳۲ کاکلث ۳۳ عادل سلطان بن محمد خان ۳۴
 سور غمش خان ۳۵ سلطان محمود خان بن سور غمش خان که امیر تیمور جهت رعایت توره بعد از
 فوت پدرش حکم فرموده که نام او بر سر منشیر نویسد **نمود** **ششم** در ذکر ملوک شیبا نیکه از
 اولاد جو چغان بن چنگیز خان اند و ای یومنا خانی توران بایشان تعلقی دارد و لشکر ایشان را
 اوزبکیه نامند نوزده تن ۱ شاهی چکان بن سربدای سلطان بن ابونیر خان که مورخان
 سخندان او را از نسل جو چغان بن چنگیز خان بیان کرده اند ابا و اجداد او در دشت قباچ حکومت
 داشتند بعد از ابونیر خان که لشکر اوزبک متوفی شد او با وراثت افتاد و پیش سلطان محمد
 ملانم گشت و مدتی بهر آرد و تا آنکه احمد میرزا بر محمود میرزا و ای مغولستان رفت و او با محمود میرزا
 در میان جنگ نامتال از عقب اردوی احمد میرزا دست بتاراج دراز کرد و از چپت محمود برآمد
 غالب آمد و در پی تربیت او شد پس از آنکه احمد و محمود و عمر شیخ میرزا پسران سلطان ابو سعید
 وفات یافتند و در پسران محمود میرزا نزاع افتاد و فرصت غیبت دانسته و در سنه اربع و
 سلطنت توران از تصرف اولاد صاحبقران بزدلان آورد و بعد از تسلط نه سال لشکر بزرگان
 کشیده و با بدیع الزمان میرزا و مظفر حسین میرزا که در امور حکومت معین بودند جنگ نمود و نظیرات
 و پسران ممالک نیز استیلا بهر ساینده بالاخر که شاه اسمعیل صفوی بر بلده مذکور مستولی شد
 و در حدود مرو و بخارا بروی شتافته پس از سلطنت دو دوازده و نیم سال در آن مجاوره بقبل رسید

۲ که جم خان بن ابونخیر خان بعد از کشته شدن شاهی پیکان بر مسند خانی نشست و قریب هشت و نیم سال
 در دست حکومت خویش با ملوک روزگار غالب و مغلوب ماند سه سنه است و ثلثین و تسعمایه
 بعالم عقیقی امثال کرد ۳ ابوسعید خان بن کوجم خان پس از پدر بکار مملکت تسلط گرفت و یکی چهار سال
 از دست اجل مان یافت ۴ عید الله خان بن محمود سلطان برادرزاده پش پیکان که بعد از
 ابوسعید خان ب حکومت رسید و در حین حیات خان مذکور لشکر گشتی با و تعلق داشت و فاش سنه
 است و اربعین و تسعمایه ۵ عبدالعزیز خان بن کوجم خان پس از عید الله خان بر مسند خانی نشست
 و شش ماه در امور مملکت کاران ماند از بیغالم در گذشت ۶ عبداللطیف خان بن کوجم خان بعد از
 برادر سلطنت رسید سنه تسع و اربعین و تسعمایه وفات یافت ۷ براق خان بن سوبک
 بن ابونخیر خان ولایت تاشکند داشت پس از عبداللطیف خان بر سر قند و بخارا استیلا یافته
 در سن بخارا و شش سالگی تو بنگسته بعد از هفت روز در یک کام شرب بدم چانه عرا و لبریز گردید
 ۸ بران خان پسر عبدالله خان پس از براق خان در بخارا بر سر سلطنت نشسته و دو سال حکومت
 کرده بر دست یکی از خواص خود قتل رسید ۹ پیر محمد خان بن جانی پیکان بعد از قتل بران خان
 در بخارا خطبه بنام او خواند و عبدالله خان پسر سکندر خان استیلا یافته پدر خود را سلطنت بخارا
 بخارا را متصرف گردید و پیر محمد خان ب حکومت بخارا قناعت کرده سنه اربع و سبعین و تسعمایه حلیت
 ۱۰ جو از خان بن ابوسعید خان بن کوجم خان پس از براق خان در سر قند پادشاه شد بخارا را
 بر انخان داشت و ابونخیر پسر جو از خان با پدر مخالف شده عبدالله خان را بر سر قند آورد و عبدالله خان
 جو از خان را مقید ساخته و بقلعه کرمانه فرستاده در آنجا قتل رسانید و ابونخیر را نیز روانه کشور
 عدم ساخت ۱۱ اسکندر خان بن جانی پیکان سنه نهصد و نود و در گذشت ۱۲ عید الله خان
 سکندر خان که در زمان حیات پدر مقصدی امور سلطنت بود و سکندر خطبه بنام پدر خوانده
 سنه اربع و تسعین و تسعمایه که امرات را بعد از محاصره یار دمانه تسخیر کرد پسرش عبداللهمن خان

که بجز او پسر دیگر نداشت و بطلب از جندی امتیاز داده حکومت بلخ و توابع آنرا با و مقرر نمود
 و او ولایت بدخشان را از تصرف سلاطین را و با و چندی بر آورده درین یورش هرات با
 پدر خویش همراه بود از پدر طبع هرات نمود چون بدعی خاطر خود رسید پس از دو سال از پدر
 درخواست کرد که من بعد آنچه از ولایت خراسان بسوی بند موقوف کرد و تعلق به بند داشته
 باشد و این متمسک او چون بمنزل لشکر بمشند مقدس کشیده آن بند را بحیط تصرف خود
 در آورد و همچنین پیش پور و ترشیز و اکثر محال خراسان را موقوف ساخته از جانب خود حاکم در آنجا
 گذاشت و همت بتخیر ملک موروثی نور محمد خان بن ابومحمد خان بن دین محمد خان و طایفه او
 نایمان گذاشت و نور محمد خان را از ملک موروثی بیرون کرد و بعد از آنکه ازین فتوح شکست
 و قدرتش روی در برابر نهاد بخار نخوت و غرور بکاخ دماغش راه یافته نسبت به پدر در مقام
 عصیان درآمد و هنگامی که خان با معدودی بسیر و لشکر برآمد در باغ بزرگ خالی قویشی
 بعیش و طرب اشتغال داشت از بلخی فرسخ راه ایستاده و خواست که پدر را بقید در آورد
 و ازین اراده قبل از وصول پسر آگاهی یافته خود را بخار رارسیند و در استحکام قلعه کوشید و چون
 عبداللهمخان از راه فریب تا بخار رفته اظهار دریافت پدر نمود و اعتماد بر قول و فعل پسر نکرد
 لشکر را از اطراف بجهت طلب فرمود و عبداللهمخان روی بطرف بلخ نهاد و او بعزم تا به
 و که شمال پسر قصد بلخ نمود و بصلح جمعی با پسر طریق صلح نمود و پس از آنکه مراجعت بخار کرد
 از محالفت پسر سلاطین قزاق که از صولت او جز با و بزرگانی نمیکردند سر بطعنان
 بر او زدند و از آنجه توکل سلطان قزاق اسم خانی بر خود اطلاق نموده با لشکر عظیم داعیه
 جنگ او کرد و در بعضی که او لشکر بمقابل و مقاتله توکل سلطان فرستاد چند نفر از سلطان
 و اقربای و اکثر معارف سپاه در آن نبرد مقتول شدند و لشکریان بحال پریشان گریخته
 خود را بخار رانزد او رسیندند این معنی غلام که در دست و کمرانی خاطر او که از اطوار پسر داشت

کردیده و تحت بتدارک آن کجاسته بجا نبسته قند نصفت نموده بود که در اینجا بر جانش از جاده اعتدال مخوف شد
 و عاقبت در سنه هزار و هفت و هجری مطابق سنه چهل و چهار از جلوس حضرت غرض ششانی موافق سال دوازدهم
 جلوس شد و عباس صفوی و ولایت حیات بمقتضی اجل سپرد و تا پنج این واقعه قیامت قائم شد کشته اند
 ۱۳ عبدالمؤمنان بن عبداللہ خان که پسر حاکم سمیت که از شرف یافت بعد از پدر در سر قند بر سنه
 خانی نشست و هزاره سلطان برادرزاده عبداللہ خان که در حد و سر قند و تاشکند استیلای بهرند
 لقب خانی بر خود نهاد و مخالفت او نمود و دستم سلطان و او یک سلطان که از اقربای هزاره سلطان بودند
 اطاعت و انقیاد هزاره سلطان نمودند عبداللہ المؤمنان مسطور در کمال شوکت و اقتدار از سر قند جهت فتح
 قندهار تاشکند غرمت فرمود و هزاره سلطان را پس از حرب صعب بدست آورد و مظهر و مظهر کردید و مرا
 بجا کرد و سلاطین را دای قزاق و حکام اطراف اظهار اطاعت نمودند از اقربای و بنی اعیان و خویشان
 بهر کسی که مظنه رشد و قابلیت داشت از اربابی در انداخت و دو دوازده و دمان خویش بر آورد و غیر از
 بر محمد خان سلطان که مرد کوفته ری بود و دوسه طفل دیگر کسی را زندان نگذاشت و بعد از آنکه از بخارا
 بالکبر عظیم را ده یورش فراسان نموده روانه بخارا گردید بعضی از معتقدان پسرش که از او آزار خاطر داشتند
 شبی از تنهها سر راه او را گرفتند در کین فرصت نشستند و چون او بجهت اشتهاد حرارت بود شب
 کوچ میکرد و لشکر بافش یک تیر بر تاب از دپس میرفتند و او با چندمی از دمان و حد متکا رطلی منبت
 در آنوقت او را بر غنمای تیر هلاک کنند و پسر محمد خان را در بخارا بخانی بر داشتند و تا پنج قتل عبداللہ المؤمنان را
 بطریق تعقیب بدخت سر بریده یافته اند ۱۴ پسر محمد خان که از اقربای عبداللہ المؤمنان و از دمان
 دودمان جانی بخان بود پس از کشته شدن عبداللہ المؤمنان در بخارا مردم او را بر تخت خانی نشاندند
 و بعضی از اعیان عبداللہ المؤمنان را بجز رسید و خواستند که پسر عبداللہ المؤمنان را که طفل دوسه ساله بود بجای پدر
 در بخارا بگزینند و ملکیتی که بر او را بود از کین رآب چون تا سر حد قزلباش با مسلم دارند در خیال بود
 عبداللہ سلطان برادر عبداللہ خان که بعد از فوت شوهرش در جباله عبداللہ خان در آمد و مردم

که از دوستان سلطان را در نزد او حکومت مست که او را امن تا غایت از ملاحظه عبدالملک خان
 در لباس و خزان پرورش داده ام و او پسر عبدالملک سلطان است که بعد از مردن مادر خود در کفایت
 من زنده ماند و الفقه که اعیان مملکت او را که محمد امین سلطان نام داشت ملقب عبدالامین خان
 ملقب شده در پنج بر سر خانی نشاند و از جانب او پسر محمد خان مکتوبی در تمینیت جلوس خانی نوشت
 که این را بجای فرزند خود داشته بطریق زمان عبداللہ خان و عبدالملک خان هر یک در مقرر دولت خود
 متمکن بوده و بعد از آنکه یکدیگر مستعد باشند که یکدیگر را بحال مدخلت نمود. باشد چنانچه امرای بخارا نیز از جانب
 پسر محمد خان مسطور مصحف و وقت در جواب نوشتند که مملکت عبدالملک خان بر مسلم و ایشتم مشروط باشد
 سکه بنام خود نزنند و در خطبه اسم ما را بر اسم خود مقدم دارد بعد از آنکه توکل خان فراق از قبل عبدالملک خان
 و بخانی رسیدن پسر محمد خان آگاه شد غم تسخیر ما در اندر نمود تا شکند و سمرقند را تصرف خود دارد
 و روی بخارا نهاد پسر محمد خان طاقت صف جنگ در خود ندیده در بخارا متحصن شد و چون توکل خان
 محاصره بخارا کرد و تا نیمه بن الویقین مقابله واقع شد لشکریان بخارا بیرون برآمد از طلوع آفتاب
 تا غروب آفتاب قتال بر فرود شد و شکست بر جبهه فراق روی داد و توکل خان منزه سمرقند رفته از بخارا
 با شاق ایشتم سلطان برادر خویش دیگر باره آید جنگ و پیکار گشت و پسر محمد خان که بعد از فرار توکل خان
 بعزم تعاقب مخالفان و استرداد بخارا بجایی که محیط ضبط آنها در آمد بود از بخارا بیرون برآمد باقی سلطان
 برادر دین محمد خان که از مقابل شد عباس صفوی و نهیمیت یافتن برادر مذکور فراری شد و بود پسر
 پسر محمد خان در پوست و خان مقدم او را درین وقت معز و کرامی داشت و چون قریب یکی پسر
 و توکل خان بعد از قتال بر آوردند شبی توکل خان بر لشکر پسر محمد خان شهنشون عظیم زد و جوی خود را
 آن دو گروه اتفاق افتاد و توکل خان زخمی شد کاری ساخت و عثمان غنیمت بصوب تا شکند
 معطف ساخت و در آنجا چهار کشته بعالم آخرت پوست و پسر محمد خان در ادای نیکو خدمت میتهای بی سلطان
 زمام ایالت و ولایت سمرقند در قبضه قرار داد و خود بخارا باز گشت باقی سلطان که بی مانع و

مثل سمرقند ملکی و سیح در تحت تصرف خود آورده رفته رفته هوای سلطنت در سر پدید آورد و بلقب خانی
 خود را لقب کرد و ایند بار او تسخیر ولایت میان کال از سمرقند بیرون برآمد و قلعه دیوس را مفتوح ساخت
 و پیر محمد خان در بخارا این خبر خوشش بی آرام گشته کس بهیچ نرزد عبد الامین خان فرستاد و از او
 خواست عبد الامین مذکور قریب ده هزار سوار بخدمت او بقیمن فرمود تا آنکه پیر محمد خان بعد از جمعیت
 عساکر که از چهل هزار سوار زیاده بود بر سمرقند لشکر کشید و باقی سلطان بلطایف بحمل در مقام فروتنی در
 هر چند خواست دفع شرف و نایب مفید نیفتاد و پیر محمد خان او را در قول و جهان کاذب باغی
 بعد از او نمود و بلطایف سمرقند رسید اطراف و جوانب حصار را محاصره فرمود و مستعد محاربه و بیگاری
 و باقی سلطان نیز از مصالحه یا بوس گشته مقید قتال و جدال گردید و چون مردم بلخ بدو و معاون پیر محمد خان
 رسیدند بودند بال لشکر بخارا نمی میخواستند از امر او بجا و پیر محمد خان چندی باقی سلطان بپوشند گشت
 که بین الفریقین آتش قتال زبانه برکشید و باقی خان از حصار برآمد و بر قول پیر محمد خان حمله آورد و شکست
 بر لشکریان پیر محمد خان افتاد و پیر محمد خان زخمی شده بدست معاندان گرفتار شد و باقی سلطان
 در همان ساعت امر بقتل او فرمود و در حقیقت بحمل از حال دین محمد خان برادر باقی محمد خان کاکش می باید
 پوشید و مباد که دین محمد خان بن جانی پنهان خواهد زاد و عبد الله خاست و از طرف پسر سلطان
 او را کچ میرسد در زمان عبد الله خان و عبد المومنان حکومت بعضی از بلاد خراسان داشت
 و پس از آشتی هلاک عبد المومنان در هرات برسد خانی گشت و هدران ضمن آتش
 صفوی با سخلای مشهد مقدس و میشا بود شافیه ان بلاد را از دست تصرف او بکشد آورد
 و چون او بعزم دفع لشکر قزلباش از شهر هرات بیرون برآمد بعضی مردم جهانندیدند باو و گفتند که ولایت
 خراسان یوزت مسکن صد ساله قزلباش است و در پنج زمانی او بیکه برین ولایت استقامتی نداشت
 و یوزت مسکن قدیم مامور المنز است یوزت قدیم خود را که آشته بر سر خراسان تلاش نمودن
 مصلحت وقت نمیفایده بهتر نیست که بابا دشت قزلباش اظهار دوستی نموده مهمات ترکستان

و پنج و بدست نرا استقام بدیم بعد از آنکه مہمات ما در المہر حسب المہر صورت گیرد از روی اقتدار
 و استظمار بہ تسخیر حرسان برداریم و بن محمد خان بکشد اکثر جہلای پرخاشجو کہ لذت حکومت خراسان
 از مذاق ایشان بیرون نیرفت و این روی کہ در ایام حیات عبدالعبدخان و ہرج مرج خراسان
 با بعضی امرای بی تدبیر و لبائش جنگ کردہ غالب آمد و نہ محاربہ و نہ لبائش را سہل و آسان انگاشتہ
 قرار میدادہ بخود و او چون میان او و عثمان عباس در رباط پیمان ہرات مقابلہ واقع شد و نزدیک
 بہ پنج شش ہزار آدم از ہما در آن لشکر او در آن ہزد مقتول شدند و از زخمی شدہ رو بہرسمیت نہاد
 و لشکر و لبائش تا سرخیابان و حوالی کارزکا و از اینجا تا کہستان تعاقب نمودہ قتل باو را ط کردہ
 و پس از آنکہ ابو حوالی مارو چاق رسید خون بسیار از زخم او رفت و ضعف غلبہ کرد و ہجرت بہر
 اوجہت کشید **۱۰** باقی محمد خان بن جانی پکنان خواہر زادہ عبدالعبدخان پس از مقتول ساختن پسر محمد خان
 بکامکت استقلال تمام بہر نمایندہ در کمال عظمت و کرامتی تسخیر بلخ و اند خود و شرخان و ممینا را
 و چکنکہ و مصافات آن تا کنان مرغاب نمود و بعد از فتح و اسخلاف آن ولایت تمام متفقند
 و قلند و خندان و حصارش دمان تاحہ و بدست ضمیمہ ما در المہر و ہر محاکم او گشت و پایہ قدر
 و منزلت او با وجہ ثریا رسید و در سنہ ہزار و چہار و دہ روانہ دارالملک عثمی گردید **۱۱** ولی محمد خان
 برادر باقی محمد خان بعد از فوت برادر نہ کہ بر سر سند خانی توران جلوس نمود و با برادر زادگان
 و اقربا در کمال اشفاق و مہربانی سلوک نمودہ ایالت سر قند را برادر زادہ خود امام قلی سلطان
 بن دین محمد خان مفوض کرد و ولایت بلخ و اند خود و شرخان را بہ محمد خان برادر خود امام قلی سلطان
 دادہ ہمت ہر گچی اتالیقی تعیین نمود و ایشان بہ تہار را طاعت عم عالیقدر ثبات قدم بود بر
 طوق اطاعت گذاری نمی چہند نہ تا آنکہ امام قلی سلطان از نشاء غرور جوانی سر مست گشتہ بہ تحریک
 طبع جاہ دوست ہوا پرست و اغرای جاہلان جمعی مشہ اکثر اتالیق خود را قتل آوردہ آثار خلاف
 بظہور رسانید و ولی محمد خان از ہمارست و خود را ہی برادر زادہ آزد و شدہ عنان غریب

سرمه معطف داشت امام قلی سلطان تاب ثبات نیاورده و از سرمه خود را بیخ برده
 برادر خود پونست و او نیز انا لبق خود را مقتول نموده بمیان دشت یکدیگر خیال استقلال کردند و با هم
 بزرگوار دل و کمر کون سا خشد چنانچه قریب دو سال در میان هم و برادر زاد و با یکدیگر و بر سر بفرست
 انجام کار که امام قلی سلطان از بیخ غریمت مادر الهه نمود تا مجد و قوشی رفت و عیش نیز از بخارا با
 و معتاد و پروان برآمد بحال مجادله هم در خود دید حکایت های شکایت کین و در میان آورد و عیش نیز با طبع
 راضی بقبال داشت و چو است حکومت بخا و مسلم دارد از قضا بشی و در اردوی ولی محمد خان و در سر
 از بی زار پروان برآمد در آمدند و شور عظیم برخاست ولی محمد خان تصور شهنشکر امام قلی سلطان
 و چون با مردم خویش بر مظهر شده بود با چندی از معتقدان احتیاط ورزید و خود را بکنار کشید تا به پند
 یک حال بچه منوال است عالمان که در سر پرده ولی محمد خان جمع شدند و اصله اثری از دنیا نداشت
 جوق جوق روی امین بپیکار امام قلی خان نهاده او را تنهت خالی گشتند و ولی محمد خان تا طبعه
 صحیح بر بلندای ایستاده نظاره کرانچن حوادث گشت و در کمال یأس و حرمان خود را بعراق
 و طرسان برده امام قلی خان مواهب عینی بحال خویش قریب دانسته بخواه خیال در بخارا پای برسد
 دولت و اقبال که داشت امام قلی خان بن دین محمد خان که چون عیش ولی محمد خان بنوعی کند کرد
 خود را بخطر ایران انداخته است به پاس را دریافت و خطبه بسکه مملکت توران بنام خود مقرر کرد
 و کو توال ارک بخارا بقدیم انبیا پیش آمد مفایج در رعب و فزاین با تسلیم نمود و او ولایت بخا
 و مصافات آنرا برادر خود و خود را محمد خان مقرر نمود و یکی از ازواج غم غلق تعشق آغاز نهادند
 هم جیتی او نمود و چون آن عقیقه رضا بنید دوست در دامن قاضی و معنی زده از ایشان جیلد و چاره جست
 اگر چه علما بخارا یکی از عقیقه می گنار که گفت لیکن قاضی دین بباد داده و دینا پرست بخارا برونی رها
 نوشت که چون ولی محمد خان شعار رنقه اختیار کرده از جریبه ایمان و دایره مسلمانی پرست از باج
 او را در حباله دیگری در آمدن سزاوار است چنانچه آن جیلد را بوجه شرع شریف تسلی داده و رنقه مکتب

در آورد و در خلال اخیال سلاطین زادمای ترکستان از وقوع جنهور واقعه طمع در ملک کردند و بهنگام
 متصرف گردیدند و بهنگام سمرقند کشیدند و بدفع لشکر قزاق بجانب سمرقند در حرکت آمدند و برادرش میر محمد
 نیز از بیخ طلبه داشت و پس از رسیدن سمرقند با سلاطین زادمای مذکور طرح دوستی در میان انداخته
 ولایت نامشکند و نواحی امرا با آنها دادگذاشت و خود با شیناق صحبت محبوبه مذکور جریده بخار است
 و چون روزی چند بغارت گذرانید طغنه زیادت عیش و لی محمد خان شکار بخار را با آسانی بدست
 آورد و در آنجا جلوس کرد و بعد از انقضای مامورهای هفت هزار سوار متوجه سمرقند شد اما قلیخان از قزوینی
 برودی خود را سمرقند رسانید و بهو اخوان خود پیوست و کربجار به حکم بخت پس از آنکه عیش
 در مجادله او عارف را بجزو ثواب قرار داد و سپاه قول و اگر عظمای اذربکیه که با او بودند عنان
 چرخ خود را را عقب کشیدند و همگی با دو سیصد نفر بر لشکر خود از امام قلیخان حمله نمود و در دریا می
 غوطه خورد و چون غبار مرمو که کارزار اندکی فرو نشست یکی از مردم امام قلیخان او را دید که در میدان
 زخمی افتاده و قدرت می فطنت خود ندارد و او را برداشته بنظر امام قلیخان گذرانید و امر آنی که مایه
 بودند در قتلش تعجل نمود و همانند او را از میغال بعالم دیگر فرستادند و بعد از آنکه امام قلیخان سر رشته
 از دست داده مملکت را به میر محمد خان داد و آنکه است از راه ایران هنگام فرمانروایی است و عباسی
 بطراف که معظه زاد الله شرفا و تعظما مشرف گشت و پس از اعزاز زیارت مدینه منوره همدان
 از دار فناء باری بقا پیوست ۱۸ میر محمد خان برادر امام قلیخان بعد از رفتن برادر مذکور که معظه در
 ممالک توران استیلا گرفت و پس از آنکه لشکر بانش از میویش شد چنانچه شمشیر از آن درین
 احوال فردوس اشیا فی صاحبقران ثانی مشایهان باو شاه سمت گذارش خواهد یافت و چون میر محمد خان
 از بیخ بایران رفته باز خود را به رسیده و بجاگرفت برداخت و یکبار او را بکیه بخریک پسر و مؤثر
 و او از روی اضطرار متوجه که معظه گشته در حوالی نیش بوزار میغال در گذشت ۱۹ عبد الغیث خان
 بن میر محمد خان که با وجود پدر بجاگرفت توران رسید و سوانخی که سبب منوچ این امر غریب چنین بود که

بلند گرفت و او پیش از وصول عم برده
 مجالست در خود ندیده از بخار
 قزوینی غریب نمود و ولی محمد خان

پس از انقضای سی و پنج سال سلطنت
 بعد از مدت نوزده سال و ده ماه و ده روز

در سلطنت در بخار او به رسیده است
 اوضاع و احوال و بر خلاف برادر بود لیکن
 بکسر و خوار داشت که در سیرتان
 در بیکان تاب آن ندانسته

امام قلیخان در حکومت خویش با اوزبکیه سلوک شایسته نموده و ضبط امور ملکی و مالی بسراپ این نظام
 بازگذاشته خود با هم خانی قانع بود و نذر محمد خان بعد از استقلال حکومت دست تصرف دیگران
 بازبست اوزبکیه به متفرقات و نخستین بران شد بدینکه نذر محمد خان را با پسر کلانش عبدالعزیز خان از
 میان بر گرفته یکی از خویشان او را برگزینید چه در کش از پسر این نباشد هر چند عبدالعزیز خان جهت
 دفع شورش بدو رنج جمع می خواجگان کهن سالان الناس نمود که چنانچه امام قلیخان را پیش واکداشته خود
 در بخارا می بود شایع را این داده و در بخارا اقامت گیرید در معرض قبول بیفتاد و خاطر پسر بنا بر عدم قبول این
 ملتس از پدر رنجید شد تا آنکه یکی توریانان از کهنان و کردار بی بخارا نذر محمد خان تنگ آمد عبدالعزیز خان
 با خان مخالف و با خود موافق ساخته و این مورد قواعد حکومت نذر محمد خان روز بروز دخل را بست
 و جمعی از اوزبکیه سحر نامی را پسر امام قلیخان کو یا در رنجید بخانی بر گرفته شد و در دفع آن نذر محمد خان فوجی
 بر رنجید تعین کرده و عبدالعزیز خان از سر قند با فوج کران بران مردم فساد اندیش رفته و درین فوجان
 امام قلیخان در منزل سراسی نام که نزدیک باقوس است و از توابع اوراتیه است بکهن سالان لشکر برگزیده
 که اگر امروز خطبه بنام عبدالعزیز خان خوانده نشود میان ما و شما کار بجای لغت خواهد انجامید از آنرو که
 درین باب مبالغه بسیار نموده هائروز که جمعه غره بیع الاول سال کبیر از و بخارا و خیم جری بود و نور و
 سال از جلدس حضرت فردوس آشنای خطبه خانی ما و الهز بنام عبدالعزیز خان خوانده و حکومت توریان
 بر مقرر گردید و چنانکه امام قلیخان حکومت بخارا بنذر محمد خان بازگذاشته بود بهین دستور عبدالعزیز خان
 حکومت بخارا بسجای قلیخان که بر او خور و او دست سم کرد ایندی و الی هذا الیوم که عهد فرخی مهد خدیو جهان
 بادشاه عالم ستان است حکومت مملکت مسطور اشتغال دارند اکثر صحبها میان هم سم به نزاع
 وصله میکند و

شاه جهان بادشاه

نمود و هجدهم در ذکر خانان کاشغر که از نسل چغتای خان بن چنگیز خان اند نوزدهمین **توغلق** خان
 بن ایسا بو قاقان بن دوایچ خان بن براق خان بن قراجه کو خان بن ماسکای خان بن چغتای خان
 بن چنگیز خان چون پدرش ایسا بو قاقان وفات نمود و در اکوس مغول خانی ماند و او بتواری در قشای
 افتاده بود امیر تواری دو غلات هر میرا حیدر کورگان که چند کاهی والی کشیده شد بود و او از قشای
 طلبه اشته بخانی برداشت و او بموجب دریافت ملازمت مولانا شجاع الدین محمود و پسرش مولانا
 رشید الدین که از جمله مجتهدان وقت بودند از کفر و ضلالت برآمد طریق مسلمانی و آیین دین متین
 اختیار کرد و مسند اهدی و ستین و سبغایه بر ماوراءالنهر کشید و حکومت کش را با امیر تیمور کورگان که
 باستقبال رفته اطاعت کرده بود و او در کشت کمال دیگر سمرقند را بتصرف آورده ایلیاس خواجه سبغایه
 در اینجا که اشته معاوضت کرده مسند خمس و ستین و سبغایه وفات یافت **۲** ایلیاس خواجه بن
 تغلقور خان در مسند خمس و ستین و سبغایه با امیر حسین و امیر تیمور صاحب جوان محاربه نموده که قتل شد و
 مغلان او را شمشاخته و اسب داده کشتل کردند و امیر حسین و امیر تیمور اطلاع یافتند و او سال دیگر لشکر
 فراهم آورد و میان حساس و تاشکند با امیر تیمور و امیر حسین قتال نمود و غالب آمد و تا سمرقند رفته آنجا را
 محاصره نمود و بی نیل مقصود برکشت و پس از فوت امیر قوالدین که از امر اش بود نام خان بر خود
 اطلاق نمود و در یک روز هر دو حاضر اقبال رسید و چهار مرتبه با صاحب جوان جنگ کرده با برجم
 یافته با پید کشت و اثری از او ظاهر نشد **۳** خضر خواجه خان بن توغلغور خان پس از رحلت برادر
 ناپدید شدن قوالدین مسند آرای سلطنت گردید و او را پسر طفلانده بود و در ایام استیلا ی قوالدین
 مادرش از ترس او را در قلل جهال پنهان ساخته چون قوالدین غایب گشت بعضی امر او را طلبیده
 بخانی برداشتند و در زمان او صاحب جوان مکرر تاخت مغلمان نمود و آخر توکل خان صغیر
 خواستگاری کرد و طریق مصالحه نمود در تاریخ رشیدی مسطور است در حینی که صاحب جوان بخت
 شخیر محکمک خط داشت ایچی پیش خضر خواجه فرستاده پیغام کرد و هر چه ممکن باشد آذوقه لشکریان

و در میان ولایت خود لشکر را راه دهد و در هنگامی که خان کاسه فرد دست داشت ابلجی رسیده
که از ارش بیغام نمود خان کاسه در دست گرفته بنگر و اندیشه فرود رفت یکی ازند ما بعرض رسیده که بابل
کاسه خود را بکشید تا به بنیم چه میشود و مقارن اخیال جامه سفیدی بر اسب سپاه سوار تا خنده رسید و هر چند
مانع شده ممنوع نگشته پیش آمد و فریاد کرد که امیر تپور در انرا رو فات یافت و برگشته بر رفت هر چند
مردم از غلبه تا خنده با و نرسیدند پس از چهل و پنج روز خفروفت امیر تپور رسید و در هنگامی که صاحب
پورش خط پیش نهاد و همت جهان تسخیر نموده با و اشار نمودند که در میان ولایت خود لشکر را راه
و نوعی دیگر بخاطر نیار و که مارالسنبت با او منازعه نمیست و در همین اندیشه بود که رحلت صاحبقران
از عالم ناپایدار و وقوع یافت پس از چند سال دیگر او نیز رحلت اقامت از بیغام برداشت
محمد خان بن خضر خواجه خان بعد از رحلت پدر بر سریر خانی متمکن گشته اکثر اوس را با سلام در آورد
و در ماه و سمانی مغول را خیلی بشکجه شدت کشید زمان او میرزا شایر خوجا در فراسان فرمان بود
و در سنه اربع عشر و ثمانیاه وفات یافت . شایر جهان بن خضر خواجه خان با میرزا شایر خوجا
صداقت داشت و در سنه خمس عشر و ثمانیاه رحلت نمود . نقش جهان بن شایر جهان سنه احدی
و عتیس و ثمانیاه بسجی اویس خان قتل رسید . شیر محمد خان بن محمد خان پس از بختی رسید و چون
برادرش شیر علی او غلان وفات کرد پسر او اویس خان در مقام مخالفت درآمد و دام حیات
عشش بهزار عت میرزا خت تا آنکه شیر محمد خان در بیغام نماند و اویس خان بجای او نشست اویس خان
بن شیر علی او غلان در هنگام کارانی خویش شصت و یکصوبت با قلماق قتال و جدال نمود و در نتیجه
به دست تالشی که تون قلماق باشد گرفتار شد و تالشی او را از قید خود را که بسیار در زند و در صفت
میکوشید و قوت خود را از گشت و کار خود میساخت 4 ایسا بو قاق خان بن اویس خان چون
پدرش از بیغام در گذشت امراء مغول او را که از برادرش یونس خان خود بود بخانی برداشتند
و یونس خان را در سن سیزده و یکم پیش میرزا الخ پیک بردند میرزا می ندکوهر اینان یونس خان

در بند کشید و او را پیش پدر خود میرزا شایخ فرستاد و آنجناب بصنوف عواطف پدرانه بخواسته
 خان مذکور را بمولانا شرف الدین علی سپرد و یزوی تا کسب فضایل نماید بعد از آنکه ایسا بوقا خان یونس خان را
 از خراسان طلب داشتند با او عقد مواخات بست و خود حجت بسفر آخرت کشید سنه ست و شصتین
 و ثمانیة ۱۰ دوست محمد خان بجای پدر نشست و یکی از فراموشی پدرش بهر سینه از علمای
 فتوای مکی حاج او خواست و هفت کس را از فضلا که فتوی مذکور کرده اند بهی رابعه آورد و شب
 زفاف پدر را بخواب دید که با و گفت ای پد بخت پس از حد سال مسلمانان ما باز کار فرستی و بر
 بر تهیگا، او زده و دست ته دیک کرد و روی او را سیاه ساخت و او را زول آن خواب شد
 از آن فعل شینغ پشیمان گردید غسل بجا آورد و در تهیگا پیش خله پنداشته روز ششم سنه ثلث
 و سبعین و ثمانیة بدار الجراشتافت ۱۱ یونس خان برادر یس بوقا خان در زمان حکومت او با و
 خراسان سلطان حسین میرزا مسلم بود و سلطنت سمرقند برزاسطان احمد و مملکت قندوز و خجند
 میرزا سلطان محمود و حکومت از جهان میرزا عرشخ پسران سلطان ابوسعید تعلق داشت و این
 هر سه میرزا نسبت دامادی با و داشتند و او میگفت که میرزا ابوسعید و شمینی را در میان مغول چنانچه
 بدستی آورد و من دوستی را بچویشی آوردم چنانچه عرشخ میرزا با و بمغولستان میرفت و یکم و دو
 در آنجا می بود و کاهی او با و جهان می آمد و چندی می ماند و با بر بادش از دختر او قتلگ کار خان منوکه
 و تاش برنج قلع سنه اثنی و ثمانیة وقوع یافت و قات جیانش هفتاد و چهار سال بوده و در پیر
 سلطان محمود و سلطان احمد ۱۲ سلطان محمود بن یونس خان بعد از رحلت پدر و والی منوگشت
 و میرزا عرشخ و میرزا سلطان احمد پسران سلطان ابوسعید از هر طرف داعیه مخالفت او کردند
 و چون او بر سلطان احمد میرزا نظریافته متوجهی بکنار او که ملازم میرزای مذکور بود بواسطت و ویرادر
 اسخلاص سمرقند و بخارا و ستوری داد او بیکه قریب بخارا هزار نفر پیش او فرستادند و او داعیه
 سلطنت بخارا خود را داده اول در دفع خان مسطور شد و بعد از آنکه احمد میرزا از حال برادر گمانی

۱۹۱
۱۳۹

بابر را در همراه گشت و هر دو با اتفاق با شاهی پکنان معرکه کارزار را پاره استند بر زمین یافته بخت
 شاهی پکنان گرفتار گردیدند و شاهی پکنان اینها را می داد تا مغولستان رفته احمد میرزا در اینجا و بخت
 حیات سپرد و محمود میرزا بجهت تعرض برادرزاده اش منصور خان چندی در مغولستان بصبوحه گشته
 خود را پیش شاهی پکنان رسانید که شاید حقوق تربیت و کمک خواری بجای پادشاه پکنان گفت بکار
 مروت کرده که داشته ایم دیگر اگر بگذارم بسبب زوال دولت من خواهد بود بوفود که محمود میرزا را مع
 فرزندان در لب دریای خجند شهید کردند و لب دریای خجند تا پنج این واقعه است ^{۱۳۹} منصور خان
 بن سلطان احمد در چین وفات پذیرد و ساله بود و اکثر اوقات میانه او و برادران نزاع بود
 در سنده اش و عشرین و تسعیه در حوالی افسوس با سلطان سعید خان برادر خود ملاقات نمود و سعید خان
 اطاعت او کرد و خطبه و سکه بنام او ساخت و چهل و سه سال سلطنت گذرانید. در گذشت ^{۱۴۰}
 سلطان سعید خان بن سلطان احمد میرزا که شاهی پکنان او را با نظر فرزندی منظور گردانید و همراه خود
 می داشت همگانی که شاهی پکنان از خسرو شاه ولایت بدخشان را استخلاص کرد و بهر قندهار جمع نمود
 و از اینجا متوجه خوارزم شد و او از همراهی خان مذکور که بخیه بطرف مغولستان رفت و بواسطه نفست
 برادر کلانش منصور خان تاب اقامت در آن سرزمین نیاموده و بهانه جان آید و در آنجا به بند افتاد و
 بنوعی خلاصی یافته عازم کابل گشت و مدت سه سال در خدمت خدایار امکا به بابر پادشاه بر قاضیت
 بسربرد بعد از آنکه شاهی پکنان در محاربه اش با جمیل صفوی کشته شد و حضرت بابر پادشاه و برین
 از کابل متوجه قندهار شد و رسید محمد میرزا و غلات در آنده جان غروج کرد و فرغانه را از جانی پکنان
 استخلاص نمود و شخصی را برای مدد و معاونت خود پیش بابر پادشاه بکندرجاه فرستاد و آنجناب را
 با اکثر امرا مغول باند جان رخصت دادند و رسید محمد میرزا با استقبال مبادرت نموده و ولایت کون
 با و تیم فرمود در خلال ایحال میرزا با بکر برادر رسید محمد میرزا که والی کاشغر بود طبع در ملک فرغانه
 کرده با سعید خان مسطور بجا و له برادر اخت و سعید خان در دوشاخ اند جان بر و منظور و منظور گشت

و چون در سنه عشرين و شصت و يكه متوجه اند جان شمس سید خان قبل از وصول لشکر مخالف
 به دو فرغانه رسید به نوسان درآمد و بصواب دید سید محمد میرزا غنیمت کا شمر نمود. بر افواج
 میرزا ابابکر غالب کردید و میرزای مذکور از مسوخی این واقعه قرار بر قرار اختیار کرد و سید خان در مملکت
 کا شمر سینه بدو بر تخت خانی نشست و در عهد حکومت خویش غنیمت تسخیر کشید نمود و چون تبت
 مفتوح ساخت پسرش اسکندر سلطان را با میرزا حیدر جهه استخلاص کشید فرستاد و بعد از آنکه مغول بر
 کشید قبول نکرد و در طریقه صلح در میان آورد و خطبه و سکه نام خویش در ولایت مذکور و مغول سینه
 و خرم محمد و والی کشید را بعد نکاح پسرش در آورد و هنگام مراجعت سینه اربع و ثلثین و ستایه در راه
 وفات نمود اوقات جهانش چهل و هفت سال عبدالرشید خان بن سید خان پس از استماع شایع
در کا شمر بر سینه خانی تنگ گشت و برادر خود و خود اسکندر خان و میرزا حیدر را گشته فرستاد که برون
 خود را در ولایت کشید قرار دهند و لشکر مغول هر که هست بجهت پاید و در اول جلوس خویش سید محمد
 عم میرزا حیدر را معه قبایل از هم که زانید بعد از آنکه اسکندر سلطان بکا شمر رفت و میرزا حیدر را از تبت
 برآمد و چندگاه در پختان با میرزا سلیمان ماند و پس از آن در مسلک ملازمان خدایان که با او
 بادشاه منسلک گشته بنگامی که آنحضرت از لاهور بجانب قندهار و ولایت ایران متوجه شدند
 در حضرت شمر گرفت چنانچه در ذکر ملوک کشید برخی از احوال او صورت ترسیم خواهد پذیرفت عبدالکریم خان
 سنه احدی و سبعین و تسعایه فوت شد عبدالکریم خان بن عبدالرشید خان عبدالحمید خان برادر
 عبدالکریم خان عبدالقدیر خان برادر محمد خان که پس از رحلت برادر مذکور خروج نمود و مملکت مسطور را
 از دست فرزندان او استخلاص نمود و در وقتی که افواج قاهره صاحبان ثانی از هندوستان رفته
 پنج را مسطور ساخت قلعه انداز از متصرف شد و مراجعت بولایت خود کرد و قلعه مذکور بدستور
 در ضبط او بیکه ماند و او از هندوستان و پنج بجزی بولبر سکنی پسر او ببران سپاه اتفاق نمود و بر
 غالب آمد و عبدالقدیر خان عارت زد و در پیشان بهند وستان آمده از ملازمت حضرت خلیفه انکلی

و میرزا حیدر را که مانده و لشکر مغول از
 برای ایشان علاقه شده و اسکندر سلطان

کا میاب صورت و معنی گردید و ششم ازین مسامحه در احوال سنین سعادت قرین تضرع غافل
 مرقوم کلمه توضیح خواهد کرد و در ۱۴ یولبرسن خاں پس از نهزیمیت یکست و الدخو بر مسند خانی جلوس
 و الحال که سنه هجری بهزار و هشتاد و هشت رسید، فرمان فرمای آن دیار است و ششم از احوال او
 در ذکر سلاطین معاصر حدیث بدین پناه عالم گیر بادشا، غازی خلد الله مکه نکارش خواهد یافت
نمایش هشتم در ذکر ملوک طایف که بعد از سلطان ابوسعید خاں در ایران
 حکومت کرده اند و آن شکر بنج نمود است **نمود اول در ذکر چوپانان** سه تن **امیر چوپانان**
 که هنگام غارت خاں و الجایتو از امر او کجا ر بود و در ایام سلطان ابوسعید محمد الجایتو مدت دو از دین
 وزارت داشت چون سلطان مذکور با دختر او بعد از خاتون که در جبالهنگش شیخ حسین الیکانی
 عشق ورزیدن گرفت و خواست که او را متصرف شود قبول ننمود، از سلطان یاغی شد و در
 سلطنت یک و ده لشکر فراهم آورد تا آنکه در شان و عشرین و سیمایه ملک غیاث الدین کرد فرمان
 ابوسعید او را بهم گذرانید و بخش او را در خرم کور که آفر در جبالهنگش سلطان ابوسعید در آمد بود
 طبع فرستاد که در بقیع دفن کردند و او را نه پسر بود که هر یک و الجایتو شده بد سلاطین و کجا
 کشته شدند **۲ امیر شیخ حسن** که کوچک بن امیر تیمور نامش بن امیر چوپان بعد از سلطان واد با خاں
 بر بعضی از بلاد روم و عراق عجم استیلا کرده و بکراست شیخ حسن بزرگ را نهزیمیت داد و بقی سکک خاں
 و سیماں خاں را حکومت نصب فرمود و چون چهار و نیم سال از حکومت او سپهرامیشی زوجه اش
 نصیتین او را محکم گرفته و ملک کش کردند و ایند خواجه سلیمان ساجی در تاریخ فوت او کشته است
 زهرت نبوی رفته و مقصد چل و چار در آخر جبالهنگش و اتفاق حسن **۳ ملک انرف** برادر حسن چون
 بعد از برادر بر ملک ایران استیلا یافت جو و ستم بروی کار آورد تا آنکه شیخ محمد واکا برادر
 جلای وطن شدند و مردم از تعبای او بجان رسیدند جانی پیکان بن طغرلخان از اصفهان و کجک
 که جمیع المکس او را بک بوی منتهی است از دشت قجاق بمقابل او ششماه او را بدست آورد

و هلاکش ساخت حکومتش سیزده سال **نمود و دوم در ذکر یکانیان** چهارتن **امیر شیخ حسن بن**
علی شیخ حسن بزرگ که پدرش امیر ابرق بوقا بن امیر الیکان در زمان سلطنت کجی بوقا بن منصب
 امیر الایمانی داشت و او همکام ابو سعید خان در خراسان امیر الکوس بود و خراسان را که
 در عقد نکاح خویش داشت و ولش و خاتون دختر امیر مشت بن امیر جوهار که محبوبه ابو سعید بود
 در نکاح خود راورد و خیال بخدا و خاتون را که ابو سعید باکره از گرفته بود بوصول او بدل کرد و با امیر
 شیخ حسن چوبانی مقامات و مجاولات نموده و انهم نام یافته بعراق عربستان رفت و در بغداد
 مسند سبع و خمین و سبعمایه مریض شد و ازین عالم در گذشت و او محمد خان را پس از او طغتا ترخان را
 و بعد او جهان ترخان بخانی برداشته بودند حکومتش قریب هفتاد سال **امیر شیخ اولیس**
 بن امیر شیخ حسن بعد از رحلت پدر از بغداد باز به پاجان آمد و انجی جو حق حکم بجار که از نشاندای
 تردی یک بن چانی یک بود شکست داد و چهل و هفت امیر را از ملک اشرف که نسبت به
 عذر اندیشیده بودند با سار سار بند و قریب سی سال در تنظیم کار مملکت ماند و سیست و سیست
 و سبعمایه وفات نمود که سینه او ابواب جو و سخا بروی خاص و عام گشت و بود چهار پسر که
 در همینست جلوس و ثناء عایت جو و او قصیده بنظم آورده و این چند بیت از اینست
 بیشتران سعادت برین بلند و واقی همی کنند ندادر محالک افاق که سال هفتاد و پنجاه و هفت
 با اتفاق خلایق پاری خلایق نشست خسرو روی زمین با سته قن فرار شمس سلطین مدو ملک افان
 خدایگان سلطین محمد شیخ اولیس پناه و پشت ملک جهان علی الاطلاق و سلمان قصاید غرا
 در مدح آن بادش سخن پناه گفته گویند چون آن خسرو نصیحت شعار روز جمعه بیست و هفتم ربیع
 مسندست و سبعمین و سبعمایه بر رحمت مرع مبتلا گردید فی الحال آغاز وصیت کرد زیرا که سده ماه
 پیش از آن از موت خود اطلاع یافته اسباب تجیز و تکفین مهیا و ترتیب ختمه بود و در دم دایم
 این اپاست بلاغت آیات که زاده طبع شریف او بود بر جان خواند و دیگر دم نرود

زدار الملک جان روزی شهرستان تن رفتم، بودم مدتی این وز اینجا با وطن رفتم، علای تو بودم بروی
 عمری پس آنکندم کفن بردوشش و پیشش با کفن رفتم، حریفانرا بکوس می که آخر کشت و در من شمارا باد
 این مجلس بکام دل که من رفتم **۳** سلطان حسین بن اویس که پس از پدر بر سر سلطنت نشست و
 خواجه سمان قصیده در تهنیت جلوس او نیز گفته که این مطلع آنست **ح** ای دهر پست و چهرت
 خورشید بادشاهی بگویم امر و نهیت از نا، تا با می، بعد از آنکه **بدر** پیش سال از حکومت او سپردند
 اربع **بدر** و سیمایه از دست برادرش سلطان احمد شریعت نهاد و **چشید** **۴** سلطان احمد بن اویس
 پس از قتل برادر بر مملکت دست یافته و **بدر** بختال مکرر با امر او لایت خود بخارباست نمود و زمان او
 قریب صد هزار کس از دست قیاق به تبریز درآمد و اهل شهر را بکرب گرداند و سال چهارم
 حکومت او صاحبقران با دزد با چنان رفته متصرف بلاد او شدند و او بفراتق عرب قانع گشت و
 چون در سال دوازدهم از جلوس او صاحبقران قصد بغداد نمودند تا وقت مقاومت و درخیزند
 بمصر که بخت و تا دوازده سال دیگر که صاحبقران در قید حیات بودند بر سر بغداد تازع داشت
 بعد از رحلت صاحبقران باز بر ولایت عراق عرب مستولی شده و پنج سال دیگر حکومت راند
 و آخر که با قرایه سف ترکمان او را مجادله روی داد و نهیمیت یافته در تبریز پنهان شد و همدار از روز
 قرایه سف او را بدست آورد و بقتل رسانید و دیگر از ایکانیان کسی بکومت نرسید **نود و سی و دوم**
در ذکر امیر شیخ ابو اسحق و مظفریان که مشتمل بر دو مقاله است **مقاله اول** در ذکر امیر شیخ **ابو اسحق**
 اینچون امیر محمود که از نسل خواجه عبداللہ انصاری بود گفته اند در زمان سلاطین مغول و کالایه
 باو تعلق داشت و از چخته او را اینچو میکشید پدرش بکام اربابان بختال آنکه او میخواهد دیگر
 از اولاد چنگیز خان بختانی برولد و هلاک شد و از دو پسر مانگی امیر مسعود که پس از کشته پدر
 پدر برودم رفت و در وقتی مقتول گشت دوم امیر شیخ مذکور که با میر علی پاشا خاں سلطان **سجید**
 چوست و چون اربابان مقتول گردید امیر شیخ مسطور متصرف مملکت شیراز شد **سنة اربع**

اربعین و سبعمیه خطبه و سکه بنام خود کرد و عاقبت الامر همدیشیر از بنوان امیر مبارزالدين محمد
 کشته شد و اوجده حافظ شیرازی رحمه الله در تاریخ واقعه او کشته اند **بروزگاف** و الفار جادی
 بسال زال در حانون علی الاطلاق خدایک از سلاطین مشرق و مغرب خدیو کشور عدل و کرم استحقاق
 سپهر علم و حیاء انساب جاه و جلال جمال دینی و دینیش شیخ ابواسحاق بسان عرصه میدان خود
 بقیع عدو نهاد و بر دل اجباب خویش داغ فراق و امیر شیخ همگام و داع و بیعت حیات این
 ایسات حسرت سمات افسوس آیات را در سلک نظم کشیده بگوشت نظر را یکسان همگام عبرت
 و آگاهی رسیند **افسوس** که مرغ عمر را نهانده امید ز پیچ خویش و پیکانه نماند در داود و یغیا
 که در خدمت عمر از هر چه که گفتم بجز آنکه نمانده با هیچ نسبتی نه کار مستیز و بر و با گردش دهر در میامیز
 یک کاسه زهر است که مرکش خوانند و مرکش در کش و جرحه جربان ریز و بر و جگوش چهار سال
 و امارتش ده سال **مقاله دوم** در ذکر مظفریان هفت تن مدت سلطنت ایشان هفتاد و دو سال
 ۱ امیر مبارزالدين محمد بن مظفرالدين اجدادش از دیار عرب بخراسان آمد در خدمت ملوک کوفه
 میکرد را نیند و پدرش در ملازمت بعضی از سلاطین وقت که آتابک یوسف بن علاءالدوله
 و غازانخان بن ارغونخان باشند بمرتب امارت رسید و او و بعد از مرگ پدر در خدمت
 سلطان ابو سعید بمرتب امارت امتیاز یافت و پس از سلطان مذکور که دولت مغول
 ضعیف شد او قوت و کمیت بهم رسانید و سر بر آرای سلطنت گردید و در سنه اثنی و اربعین
 که را مسخر کرد و امیر انجور که در فارس تسلط گرفته بود و بعد از محاربات هلاک شده متصرف
 مملکت فارس شد بعد از آنکه چهل و دو سال بامر سلطنت پرداخت پسران و و اما در سال
 که از او ششده اتفاق کرد و او را در حبس کردند و چشمش را از او پاشی بپوش کردند و این نیز تا آنکه
 همدجس وفات نمود **جمال الدین** شش و شصت پس از مجوس که کول کردن پدر بر سلطنت
 و علاء و ابر برادران تقسیم نمود و چون آنها مخالفت کردند و کاکا رقیبال و جمال انجا میشد بر منبر

بدختر که چهار و چوبی شش میخواست و این
 میرساند و همه بدقت و میل در چشم
 کشیدن بینودم

کوه بر سنگ و ایادی صحرایی که در میان تاراج
 ناکه در روزهای آخر کفای نوزاد او کردند و او را
 سینه کشید که در آن روز و این ناله و شکایت کرد

کردند و منظور روز جمعه چهارم جمادی الاول با چهار هزار سوار پیاده ان کارزار شتافته و انوقت
این دو پست یحیو **ج** برانغم که گردن فزاری کهن، بششیر با شیر بازی کهن، من اندر و زکاری کهن
که بر نامه اران سرایه جهان، در مطلع سعیدین مسطور است که منصور در آنروز و نوبت بصاحق قرآن
یکبار شمشیر بخود انحضرت رسانید و در انسانی که وفراز اسب است و بعضی یکی از لشکریان شایخ مرزا
رخت زندگانی را به باد داد امیر علاء الدوله ایناق در تاریخ و واقعه ان تحت انفاق کشته **ش** شهریار
منصور را که او در زمین فارس شخم و داشت، ملک بهشت از در دنیا چون برفت، لاجرم تاریخ او شد ملک بهشت
و بعد از او دولت آل مظفر سپری شد و ملک ایشان در تحت احکام حکام صاحبقران در آمد **س** سلطان
بن مبارزالدین که بزمان شاه شجاع حکومت کرمان داشت و در هر دو نوبت که صاحبقران بفارس لشکر
کشید نایل شد و بعد از آنکه در سنه شمس و تسعین و سیمایه حکم صاحبقران بقتل آل مظفر نافذ گشت در آن ایام
او نیز کشته شد **د** و یحیی بن منظور که در هنگام عبور صاحبقران نوبت اول بفارس حکومت شیراز باو سلم
شده بود و بالاخره او نیز بکرم صاحبقران بقتل رسید **د** چهره **ر** در ذکر ملک کرمان
حکومتشان صد و سی سال **ا** ملک شمس الدین محمد بن ابی بکر که در سنه حزن غزالدین عمر مغنی از بنی اعمام
غیاث الدین غوری که وزیر و نایب او بود و والی هرات شد حکومت بعضی از بلاد غور بملک رکن الدین
که جدا داری او بود تفویض کرد و او بموجب معاش پسندید از دیوان چنگیز خان امارت غور یافت و بجا
استقلال گرفت و در سنه ثلث و اربعین و ستیمایه برض موت مبتلا گشته ملک شمس الدین مسطور را
و لیعهد خود کرد و ایند و رخت زندگانی ازین عالم فانی پروان کشید و شمس الدین در یکی از معارک از انجمن
بظهور رسید، منظور نظر منکوق آن گردید و بجزایان رفته بر کارهای عظیم دست یافت و ملک سغدی
حاکم غوجستان و ملک نصرت الدین والی سیستان را بقتل آورد و زان هلاکوفان و باقافان همچنان
بسلطنت ولایت هرات اشتغال داشته و در تریز وفات کرد و مولانا محمد الدین سنینی در تاریخ او کشته است
س بسال سیصد و هشتاد و شش مرشد بنان، قضا و مصحف و دوران چو بکر سیت بفال بنام

صفدر ایرانیان محمد کورت برآمد آیت و الشمس کورت در حال کا مرایش سی و سه سال ملک کرد
 بن شمس الدین پس از بدو حکومت رسید و ابقا خان اورا بلقب پدرش ملقب کرد از خیمه شمس الدین
 کین ملقب گردید و چون ابقا خان نایب القبا و احکام از غونجان نگردد و در قلعه خیار مستیست و چهار
 اقامت نمود تا آنکه در که نشست مولانا حکم الدین غوری در تاریخ او کشته است و در خیمه شمس الدین
 ده و دو سال جرت رسید و مقصد بن شمس الدین کورت خمر و افاق شد بود و پس ازین برای
 ایام حکومتش هشت و هشتاد سال ملک فرالدین بن شمس الدین کین در وقتی که پدرش در قلعه خیار مستی
 بسبب ترک ادب بپوش شد و بعد از منفصال از مجلس کریمه و باستقوا اب میر نوروز حدت
 غار افغان در یافته بگومت هرات رسید پس از آنکه قریب ده سال در آن ملک است بر او و جرنوب
 شنیده بعد ده سال دیگر خود نیز داعی حق را پسک اجابت گفت ملک عیث الدین برادر فرالدین
 در سنه سبع و سبعه با بر اجاتی سلطان ملک برادر او را متصرف شد و بعد از حکومت چهارده سال
 در خیمه عیث الدین بنیاست که نهشته غنیمت حج کرد و بزیارت حرمین الشریفین مشرف گشت
 و در وقت مراجعت از سلطان ابو سعید و امیر جوپان نواز شهبانیه بهرات آمد و در سنه تسع و سبع
 و سبعه بهرات به عالم دیگر گشت ملک شمس الدین بن عیث الدین که قایم مقام پدرش بود بعد از
 ده ماه سوز آخرت اختیار نمود و غلده بلکه که تاریخ جلوس او را کشته بودند بر عکس واقع شد ملک حافظ
 بن عیث الدین پس از برادر بر سنه حکومت جلوس نمود لیکن در عهد او غوریان بر ملکش استیلا
 و در سنه اثنی و ثلثین و سبعه او را بقتل رسانیدند ملک معز الدین حسین بن عیث الدین چون
 پس از قتل برادر بگومت رسید خبر با بر احسن تهر مطیع خود ساخت و بعد از سلطان ابو سعید
 استقلال پیدا کرد و امیر سواد سر را را منزه کرد و در سنه احدى و سبعین و سبعه عیث الدین
 و بعد ساخته سیوم ذی قعد و بجز مغزت یزدی فرامید مولانا سعد الدین ثقات زانی کتاب مطول
 بنام او تألیف نموده و در تاریخ وفات او کشته اند چون بر خوانی ز ثلث ذی قعد معلوم شود

ز طیب السد ترا. حکومتش سی و نه سال. ملک غیاث الدین پسر علی بن ملک مغول الدین پس از پدر
 تاجش بی بر سر گذاشته به پیشانی بود که در تصرف خواجه علی مویید سر بدار بود لشکر کشید متصرف گردید
 و چون خواجه مذکور اطاعت صاحبقران نمود و آن بر گردید، آفرید که رنج و در است نزول فرمود در پیش
 و نماین و سبعایه او را پس از حکومت دوازده سال دستگیر نمود و با برادر و پسر بقتل رسانید و ولایت را
 داخل ممالک محمود سه صاحبقران گردانید و دیگران نیز دودمان کسی بدولت نرسید نمود **خمس**
در ذکر سر بهاران دوازده تن حکومتش سی و نه سال. امیر عبدالرزاق بن خواجه فضل الله که ملازم
 رکاب ابوسعید خان بود چون خاندان کور او را جبهه تحصیل مال کبکان فرستاد و هر چه بدست آورد و در آن یک
 فرصت تلف نمود و از وی خوف رومی بموضع باشتین که وطن او بود نهاد و تقضای اهدان ایام
 نوشت شد و او با شاق اقوام خویش خواهرزاده علاء الدین محمد و زیر فراسار که حکومت انوضع داشت
 بقتل در آورد و پسر و نوه نوض داری نصیب فرمود و دستار ابرار او بخت و سر بهار تلف کرد
 بعد از آنکه خواجه علاء الدین مسطور را زانهرام یافته بکاک گردید و اموال و اسباب او بدست می
 تسخیر بنزد او نمود و در سنه سبع و ثلثین و سبعایه خطبه بنام خود کرد و یکسال و دو ماه که مران ماند و است
 برادر خود و چپه الدین مسعود کشته شد. امیر و چپه الدین مسعود بعد از قتل برادر بکار مملکت پرداخت
 و طغای خان را که در استر آباد بیکو منصب م داشت منظم ساخت و پس از چند کارایت غنیمت بجای
 رستم را بر فراخت و چون بکحل در آمد مردم انجائی سر راه برو کرد و فقه بجا پیش آمدند و شکست بر سر
 افتاد و چپه الدین مسعود را کشته شد و حاکم رستم را بسجی ولد خواجه علاء الدین محمد او را بدلا از مسعود
 بدست حکومتش فصل ۳۱ اقا محمد تیمور که در سلک ملازمان چپه الدین منسلک گشته بر تبه امارت
 بعد از قتل او در کار مملکت دخل کرد و چون دو سال و دو ماه درین ام خطیر ماند خواجه شمس الدین برادر چپه الدین
 برو طغریافته بکاش ساخت. کله اسفندیار او نیز از ملازمان و چپه الدین بود و هم بر دست شمس الدین
 پس از حکومت یکسال و یکجا کشته شد. امیر شمس الدین فضل الله چون بعد از کله اسفندیار مردم را

میخواستند که خواجه لطف الدین و وجه الدین را بکومت بنشانند خواجه شمس الدین علی بسبب
 خرد و سالی او امیر مسطور را که عم لطف الدین مذکور بود بکومت برداشت و او از بسکه بغاغت مایل بود
 بطوع و رغبت امر سلطنت را بخواجه شمس الدین علی تفویض نمود و خود از خوف و رجایان سلامت بر
 حکومتش بفرستاد خواجه شمس الدین علی حشمتی که اول با طغی قرقان طریق صلح نموده خاتم کار پس از
 حکومت رسال و نه ماه بر دست حیدر قصاب در قلعه سبزوار پادشاه را بکومت رسانید خواجه
 بن حیدر کراوی که از مغربان و وجه الدین بود بعد از قتل خواجه علی بر سر حکومت نشست و حیدر قصاب
 سه سال را لشکر خود کرد و ابتدای کارانی خویش طغی قرقان را در روز طوی شهید ساخت پس از آنکه
 چهار سال و هشت ماه از حکومت او بگذشت برادرش علاء الدین فرصت نگذاشته خجری
 بهلولی او حواله کرد و خواجه بخی از کمال جلالت در آن گرمی علاء الدین نیز زخمی زد که فی الحال بر دو
 از عالم انتقال نمودند خواجه ظهیر برادر خواجه بخی بعد از هلاک برادرش حیدر قصاب و اکابر سرمد
 او را بر سر حکومت جاوداند و چون اوقات را با لهو و لعب مصروف میداشت حیدر قصاب
 پس از چهل روز او را از حکومت معزول کرد و اینده قتل بود که غلام بهلولان حسن دامغانی بود با
خواجه خود او را بقتل رسانید خواجه لطف الدین و وجه الدین مسعود بسعی بهلولان حسن دامغانی بکومت
 رسید و بعد از آنکه بحال و سه ماه کارانی کردیم بر دست حسن مذکور که از ذوق خفاط پدید آمده بود
 دستگیر شد و بکس در امانده بقتل آمد بهلولان حسن دامغانی پس از خواجه مذکور قدم بر سرند ایستاد
 و بعد از چهار سال و چهار ماه از سبزوار برآمد و جمعی را که در قلعه شغان سر بخلاف و فساد برداشته
 محاصره نمود و در خلال ایحال خواجه علی موید که در دامغان فروغ کرده بود از توجه بهلولان و خالی گذشتن
 سبزواری اطلاع یافته بسبزواریشت و آن بنده را بلی زحمت و مشقت متصرف گردید و جمعی که
 با بهلولان همراه بودند چون عیال و اطفال ایشان در سبزواری بود سر او را بریده و نزد خواجه مذکور
خواجه علی موید بعد از قتل بهلولان حسن حکومت بر او مسلم شد و پس از آنکه در سبزواری و این

خود مقصدی را بکومت گردید بهلولان حیدر قصاب
 چون چهار ماه بعد از قتل خواجه ظهیر بکومت گردید

و بسبب حیرت آن پادشاهان هم در نزد طغی
 بر دست و حکومت را با حیرت دولت و حیرت
 در میانهای که از او میبود و از آنکه
 مقتدی او در میانهای که از او میبود
 یک نظر با او داشت و او را با او

ادبش چهارم در ذکر و ناز و انجی و کسورک می حضرت صاحب جوان کجی سلطان قتل
 والدین امیر تیمور کورگان و بهان سلطنت اولاد نادران شهر بار عالی نشان که در ممالک ایران و نوار
 رایت سلطنت و جهانداری برافراخته اند و ذکر ملک و اوقین و اوق قوین و سلاطین سلسله عالی و صغیر
 محوی برج نایش **نمایش اول** در ذکر حضرت صاحب جوان و بهان اولاد اجداد ایشان سیزده تن است
 سلطنت ایشان بکشد و شصت سال خاقان معظم امیر تیمور صاحب جوان پسر امیر ترغای بن امیر برکل بن النکر کل
 بن اکل بن قزاقار نوایان بن سوغوچین بن ایردجی برلاس بن فاجولی بهادر بن تومن خان بن کسین خان
 بن قاید خان بن دوسن خان بن بو قاقان بن بوزجور خان بن الاقوا است که از نسل قبایل بادیم
 سبق ذکر یافته تومن خان که چهارم چنگیز خان است جد نهم است بهم و در ستم است و ثلثین و سیم
 در شب ریشنه پست و نیم شعبان مهر سپهر دولت صاحب جوان معادت توانان در خط و کس
 که بشهر نرسیده است از کرم عدم بعالم وجود فرامید و آن مولود عاقبت سود هم از بدایت زمان شرف
 اسب تا حق و جید انداختن بود و در قوم ایالت و جهانداری بر لوح خاطر نقش میخورد تا در شهر و روستا
 و سبعین و سیمایه که امیر حاجی برلاس حاکم شهر بنادر آمدن امرای تعلق نور خان بزم سیخه مادر اله
 بطرف قزاسان رفت و صاحب جوان بار دوی امرای مذکور شانه بوز کلک است و لید ایشان را
 از مقام خشم و کین بگذرانید امرائشان در دو مشاهد کرده حکومت توانان قصبه کش در قصبه
 اقتدار صاحب جوان نهادند و باندک زمانی بشکر بسیار در ظل رایت نصرت عارش جمع آمدند و با مراد
 مادر اله مبارک است دست داد و آخر شکست بر مخالفان افتاد چنانکه در کتب مبسوط مسطور است
 و چون تعلق نور خان باستیصال امیر حسین بن امیر ملاح حاکم حصار شادمان غم نمزد و امیر حسین که کت
 خان مراجعت نمود بهر خود الیاس خواجه خارا عالم مادر اله راحت و طایفه از امر و سپاه حبه
 نزد او گذاشت و مورد نمود که امیر تیمور در اردوی الیاس خواجه خان باشد و چون بکلی مقدم امرای حبه
 دست بظلم و پیدادگش و این معنی بر خاطر صاحب جوان گران آمد بطلب امیر حسین برادر بر سر جاساع

این کتاب در کتابخانه
 مجلس شورای اسلامی
 تهران ثبت شده است
 شماره ثبت: ۱۳۵۷/۱۰۰
 تاریخ ثبت: ۱۳۵۷/۱۰/۱۰

۱۴۷
۱۴۴

هرگاه خواست که الکا کش که مسقط الراس را بود و از معاندان برادرزد دوست جوان رفیق بعضی از
برادران کرده گفت چهار قوشون شوند و هر سوار و شتر بر برگ از طریق نیک و در آید و بداند که حاکم
از انباران بدیده مندرشته بگیرد و قصار اچمنان شد الفقه چون ملکوت ما و از انهرمین اتفاق صاحبان
امیر حسین را مصفی گشت و در کار خود بر مکر و عذر نهاد و امیر حسین چون برشته موصلت امیر حسین بر حاکم
ترکان آگاه که خواهر او باشد از کم بسته بود علم مخالفت بر او داشت و امیر حسین غش غلطان منبره او کتبی فای
بجائی برداشته بجانب پنج که محل اقامت امیر حسین بود و غریبت نمود در آشنای راه زبده و غنا سید برگ که در آن
جبهه متوفات حرمین شریفین نزد امیر حسین رفته بود و بی نیل مقصود باز نیکشت به صاحبان پوست و بل
و غم شکست کرده بر زبان الهام بیان گذرانید که توجه حبش شیت فانک منصور صاحبان همین مقدم
تفادول نیک نمود و نامت او قاف حرمین با پنجاه مسلم داشت چون ظاهر پنج را معسکر ساخت بعد از
دو سه روز که انشغال اشتغال گرفت امیر حسین زبون شده اما انخواست باز یارت پست اندر و
و ملحق او حاجت یافت اما امیر حسین بر عهد اعماد نگرد و شب از پنج پیرون آمد حسب اتفاق بشهر کهنه
و فریب طلوع صبح درون مناری پنهان کرد و از بدایع وقایع آنکه در آن صبح که شام دولت امیر حسین
شخصی اسپه کم کرد و به خیال آنکه بر بلندی رفته اطراف نظر کند بر آن منار برآمد امیر حسین گریخت و فریاد
با شخص داد که سر مرا افشا کن اگر در فی الحال بکار زمت صاحبان آنکه بکفایت بعضی رسایند و فوجی کباب
منار روان شد امیر حسین او را نسیم است شنید از منار بایان آمد بسوراجی فریاد و سپاه چون در منار
نیافت اطراف جست و جو نمودند اتفاقا گوشت و دانه انش از سوراخ پیرون مانده بود و از آن سراغ یافته
از آنجا برآمدند و نزد صاحبان رسایند آنحضرت فرمود که من اگر شش او در کد مشتمل ام و از آن
تجارتی نایم لیکن چون از مجلس بر آید و من امیر کجییر و بقصاص برادر خود و کتفا و او را بقتل رسانید بعد از و
این واقعه که بر سادات اعظم امر اشمل سید برگ و غیره در دوازدهم رمضان سنه اهدی سبعمین
که عمر آنحضرت بسی و چهار رسیده بود بر سر سلطنت نند صاحبان حکومت بنی عباسی از امر آداده

بجانب هر قدم شتافت و بکرات شکر بخواند و کشته و حد و آن ولایت از خار و جانک مخالفان پاک
 گردانید و همچنین خوار نمود و نیز بفرستاد تسخیر فرمود و در سنه تسع و سبعین و سیمایه روز چشمتبه چهارم
 ریح الاخر میرزا شاهرخ بهادر قدم بعرضه وجود نهاد و در سنه ثانی و ثمانین و سیمایه صاحبزادان بفرستاد تسخیر فرمود
 از چگون عبور نمود و بعد از قطع منازل قلعه فوشج در عرض سه روز مسخر کرد و جماعه اهل قلعه را به اسارت رسانید
 نواحی هرات را معسکه ساخت و ملک غیاث الدین پیر علی مختص گشته سه چهارم روز جنگ در انداخت
 آفر بصره پیران شتافت و در باغ راغان بلامت رسید و امیر کبیر از آنجا بجانب جرجان روان شد و در
 ینشا بورخواه علی موید سریدار و علی پیک جونی قربانی بدرگاه عالم پناه شتافتند و با نواح عطفت و اخصاص
 و چون بقطعه امیران رسید الهی نزد امیر ولی حاکم مازندران فرستاد و او را با نفیاد دعوت نمود امیر ولی رسول را
 گرامی داشته و عده داد که عفو و بلامت خواهیم رسید بنابر آن صاحبزادان از آن مقام بسر قدم اجابت نمود
 و در سنه ثمانین و سیمایه بفرستاد امیر ولی که سران نفیاد و انداخت از آب امویه عبور نمود و بولایت مازندران
 امیر ولی بخار بپیش آمده قریب یکماه نیران قتل مشتعل بود آقا الله امیر ولی عاف شده بیکای ری گنجت
 و حکومت مازندران بطلبان نقیض یافت و در سنه ثمان و ثمانین و سیمایه بفرستاد تسخیر فارس و آذربایجان
 و عراق توجه فرمود و در عرض دو سال تمامی آن ولایات را مفتوح ساخت و امیر شجاع ابراهیم ولی شروان بدرگاه
 عالم پناه شتافت و همچنین ملوک کیلان و بلامت مبادرت نمود و بالطف پادشاه محض گشتند
 در نیکو کام الهی از مادران رسید خبر جویم تقش خان بعرض رسانید پادشاه اینچنین آگست که تو قش خان که
 نسبتش بچوچقان برج چنگیز خان می پیوست در اوایل دولت امیر کبیر از ادرس خان که یخته بلامت رسید
 و چون آمد و غنایش برپایه غالب شده در دشت تپاق بر سر بر سر پادشاه نشست و در آن دوران که پادشاه
 بجهانگیری و کشورستانی اشتغال داشت تو قش خان حقوق مزایمت و عطفت آنحضرت کان کم
 انکاست و بکرواوان بجانب ماوراءالنهر فرستاد و القعه صاحبزادان حکومت فارس و عراق را باطل مظهر
 از آنی داشته عثمان غریب بصوب دارالملک معطوف گردانید مخالفان از دستهای توبه انحضرت

و امیرزاده عرش باو بکرا که از قش خان
 بعد از شنیدن پیچیده در آنکند و بود بعد از
 و او نیز در همان کان مختص گردید صاحبزادان
 بعد از شنیدن این خبر ۳

بگریخت و سیو غمش خان بعد از سال اشغال نمود و صاحبقران پسرش سلطان محمود خان را که بجهت پانوش
 از اولاد چغتایان با خود میداشت بجای پدر منصوب گردانید و در سنه اصدی و تسعین و سبعمایه نوبت
 توقش خان قدم چهارم پیش نهاده از آب غنچه بگذشت عاقبت کوشش تا ب صد مدعی که منصور
 نیارود و منهرم گردید چون مکر این قسم بی ادبی از سر زد و لیدر اسنه ثلث و تسعین و سبعمایه صاحبقران
 بجانب دشت قبیق منصف فرمود و پس از پنجاه که در دلتش رسید در لشکر قطره غلایه مرتبه پدید آمد که
 بهای یک کوسفند و گمین کهنه بسنگ سرفند بصد دینار کشید اگر الاغی سقطی شد از گوشت آن تعدی
 میشود و مولانا بنج الدین را که یکی از قضا معسکه بود امر فرمود تا از آن گوشت شاول نمود و از آنجمله بود که
 پیری پسر برادر امیر کهر فرمان داد که امر اتعاج و بیزا بنزد و دوزی بیک کاسه بلایق بگذرانند و قصه
 بشما بعد از طی مسافت بعیده پانزدهم رجب نه مسطور در موضع قند زجه تلافی فریقین دست داده
 توقش خان بالشرکی فراوان در برابر صف کشید در موقت امیر صاحب تدبیر فرمود که سپاه طغیانه فرو داده
 و نصب خیام و بچشم طعام اقدام نمایند چون این معنی بوقوع انجامید توقش خان از حال بهادری صاحبقران
 تعجب نموده انگشت حیرت بدندان گردید انگاه دلیران جانبین پای مبارزت در میدان نهاده داد
 مردی و مردانگی دادند و آلا امر او صوب و ما النصر الامن عند الله نسیم فرمود و صاحبقران و ذر توقش
 شکسته رکاب و کشته عنان پشت بر مرکب گردانید و حضرت پست و شش روز در آنجا بکشتن و کمر
 که رانید و بعد از اجتماع عساکر منصور و غلام موفور متوجه سمرقند گردید که گویند که درین سفر امیر کهر بعضی رسید
 که در آنجا در سالی چهل روز قبل از غایب شدن سلف از طلوع صبح صادق بطور رسمی بودند و با اتفاق علیه السلام
 بنا بر عدم وقت در انعام ناز خوشن فرصت داشت و پس از وصول به سمرقند بخت مانند مراسم جشن و شور
 بتقدیم رسانید چون در عینت امیر کشور که بعضی از حکام ایران بطینان سر برآورده بودند بنا بر آن خواست
 که نوبت دیگر بر آنجا ملک گذر نماید جهته امضا این غریبت در سنه الهج و تسعین و سبعمایه یورش سال
 معوز شد و درین یورش اکثری از اهل رسید که بر حصانت قلاع تکیه نموده بودند و سر بهاد فدا دادند و قلع

انقلع قیس بد برشت و بکشد بعضی مصالح محکمت ممالک فارس از آل مظفر اشراج نموده بر منسوبان درگاه نمود
 و ممالک اوزر با بکان وری و در بند با کوبه و شروانات و کیلانات را با توابع و مصافات آن تاروم
 با میرزاده میرانشاه ازانی داشت از آنجا پسین بعد از در سینه عین و سبعمیه متوجه شد چون
 ظاهر بعد از مجیم مراد قات کردید سلطان احمد جلایه از جد گذشته و کشته غرق کرده و دیگر نهاده
 و عسا که نصرت مازاسب در آب رانند و از جد عبور نموده بعد از اقامت فرستاده و چندی از
 سرداران بقا بقا و تعیین کردند تا در وقتی که با سلطان مذکور و وزیر ارسلان بود در دست کر بلا
 باور رسیدند و سلطان فرزندان و ناموس خود را با سیری داده جانی بدر برد و حصون و قلاع
 آن دیار منخر کردید و درین یورش بسیاری از ممالک مثل تکریت و مار دین و کرجهستان
 و غیر ذلک بخیطه تسخیر در آورد و درین وقت باز بمباح علیه رسید که طایفه ارسلان تفتیش
 سر بختنه و فساد برداشته اند بنابران صاحبان سنج و سبعمیه و سبعمیه از راه در بند بجانب
 وشت قیاق منصف فرمود و تجدید تفتیش خرابا قیج و جمعی کیرا نیند در اوایل سنه ثانی و سبعمیه
 از آنجا بکان غریت بصوب سرحد تافت و در سنه شص و سبعمیه ابالت و ولایت قرآن
 و سیستان و مازندران تا حد و دری عیون دست هر منقوض گردانید و چون امیرزاده پیر محمد که ایالت
 فذر و قبالان و کابل و غنیم و هندار داشت و از نسبیق این ممالک خاطر جمع نموده بقصد تسخیر
 بلاد ابد و معاصر حاضر کرده بود و این خبرها بصورت رسید از آنجا که بعزم بهم بخانه می هند وستان
 و تقدیم سنه غزاله کشیدن بجانب دلی از ندنی مرکز خاطر بود سنه ثانی به رو بد انصو میباده
 هرگاه موقت با ندر آب امسلانان انجا عرض نمودند که کافران کتور و سبعمیه پوشان هر سال از
 باج می ستانند و الا بقتل میربند صاحبان بدفع آن کافران توجه نمود و چون بجای رسید فرمود
 تا قلعه آن که فراس و ویران شده بود عمارت کنند اکثر سواران از او و همه لشکریان اسپان
 حوزاد را آن محل گذاشته پاده ببالای کوه کتور برانید و چندان بر فتنش آمد که پای اسپان تارانو

و فرمود که هر سری از برای
 آب که شستن و سباح
 ترتیب دید
 آن روز را شبیکه کرد و در سینه
 نیم شب از آب فوات گذشت
 بعد از آن نیز شستن که شسته چهل و هجده
 از راه
 در راه در راه در راه

تمام ممالک دشت غر و بلاد شمال را بخت نمود
 و در طوفان و منور شد و درین سیزدهم می که حضرت
 پیر محمدی کلانتر حاجی ترخان ایلیار فرمودست
 بخت سرد بود و بر فتنه بسیار که برف کوفته
 روان شده و قیقه و بخت صرف در آوردن و هر
 ترخان بر کنار آمد اقل و بخت صهار اودا
 متصل باب از کنار بر کشیده اند تا باز باب رسید
 چنانچه او یک جا بخت شد آب بجای صهار است و
 چون رستان بخ بوعی بند که سطح آب کم
 پط حاکم میکرد و بر لب آب از بار بار بخ بجای
 خشت کل دیواری بنیادی نهند و سب
 بهنگ آب بر انجای باشند تا مجموع برهم بسته
 یک لحظه می شود و با بنظره بلند خفته
 حصار شهر را بآن دیواری بکند و ازین محل
 میگردانند و در روزی می نشاندند چون وضع
 خوبی بود ثبت الله و صاحبان

146

در آن فرو میرفت و از دشت باز میآمد و در شب که هیچی نیست سپاهیان بر زبان میزدند و دوروز
 اسباب را بالای کوه و زیلو با دشت توفیق میزدند و باز در آخر روز روان میشدند و بر بالای کوه
 بغایت مرتفع بدین طریق بر میزدند و چون کافران در دریا منزل گرفته بودند از غارت برف فرود آمد
 متعذر میشد و امر لشکریان بعضی بطنا بفرودی آمدند و برخی بر روی برف خسته شدند و در این شب روان
 میکردند و از بالای صاحبان چربی از چوب حبه و حلقه بران تعبیه کرده طنا بهاء دراز که طول هر یک
 از آن حبه و چنگ که بود بران حلقه بستند و چند کس ریهان از قلاب میل فرو کردند و دو کس دیگر میل
 و مثل آن در برف جای پاهای آن را میگرداند تا آنکه فرو می آمدند و باز چرخ میزدند و میزدند
 و با این طریق نوبت پنجمین بر آمد که رسیدند و صاحبان عصا دست گرفته مقدار یک فرسخ پیاده شدند
 چند مراتب خاصه را طنا بهاء بر کردن و سایر اعضا بسته از روز کوه نشیب گذاشتند و دو سبک شدند
 صاحبان سوار شدند و دیگران پیاده در رکاب میرفتند آن ملا عین قلعه و سوار شدند که کبی
 عظیم از دامن آن میگذشت و از طرف کوه بود از وصول بادیست یک شبانه روز که گذشته
 اسباب خود را بالای کوه بردند که بدین کس میخواستند رسید بفرمان صاحبان دلاوران بر بالا آمدند
 و بسیاری از بی وینا را بقیع جهاد کردند و بعد از سه شبانه روز بر شکست تبتگان آمد و امان چو شدند
 صاحبان پیغام مقرر نمودن ملکیت بر این بشرط اسلام داد و همه بدوگاه آمد اظهار مسلمان گردانند و
 عواطف بادشاهی شده رخصت انحراف یافتند و چون شب شد آن تیره دلاان ششون آورده
 کشته شدند و لشکریان بر آنکه بالا بر آید همه را قتل نمودند و بر فراز کوه از غارت کشتگان مناره برافروختند
 و در آن محل تا پنج بر سنگ نگاه داشتند و از آنجا موکب هایون بدیار ملتان که میرزا هرچند بعد میخواستند
 بتسخیر آورده بود در آنرا آمد و هرگاه بدانشهر رسیدند سی هزار اسب لشکریان بر ران هرچند که سپاه آنها
 از غارت بر شکال در ملتان تلف شد بود عنایت فرموده از پنجه که از باب و پها پورا و لا متقا و غیر
 هرچند شده بودند و نانی الحال مسافر کابی را که هزار کس بداد و غنی آن ملکیت رفته بود و در او ان تمام بر شکال

که ضعیفی بجای سپاه چنان راه یافته بود همه را بقتل رسانیده با وازه توجه اعلام ظفر انجام بکسار بهتر رفته بودند
صاحبقران تسخیر قلعه مذکور غنیمت نمود و هجده زیارت مرقد شیخ فرید شکر گنج قدس سره با وجود این شش قلعه
و از آنجا منصف فرموده بظاهر قلعه مسطور رسید و لا و را آن بکشایش آن حصن حصین دست جلا و کشتند
و آن بی دستان فرقه را انش زدند و عیال و اطفال را کشتند و بهادران تیغ جهاد در میان آنها نهاده
و ده هزار کس را بقتل آوردند و بسیاری از غازیان درجه شهادت یافتند و از آن بده معوض بجز توپ
فاکس تر نشان نماند و بعد از آن موکب معلی سبانه رسید و از آنجا موجده بصوب دهمی شد و چون بوفور
دهمی پرتو نزول انداخت بفرمان و لا بعضی امر از آنجا تا عمارت سلطان فرزند شاه واقعه بالایی گوید که
بجهان ناموسوم است تا تحت کرده آمدند و روز دیگر صاحبقران از آب چون که شسته بکسار لونی که
علف زار را در انصبوب بود رفت و قلعه را لشکریان مسخر کردند و کجرا از مسلمانان جدا کرده تیغ جهاد
که زانیند و قلعه را سوخته ویران ساختند و پس از چند روز صاحبقران یابل تیغ جهان نماند با منصف
بدان و شش شانه انقضیه بره را قاتل فرموده ملاحظه میدان جنگ می نمود که درین اثنا ملو خان واقف شده
با چهار هزار سوار و پنج هزار پیاده و دست و هفت زنجیر فیل از میان درختان ظاهر شهر بیرون فرامیده
نزدیک رسید صاحبقران از آب که شسته بلشکرگاه پیوست و قزاقان با مخالفان جنگ گمان تا کنار
آب آمدند و آنحضرت بد فرستاد و مخالفان از منور که پشت دادند و روز دیگر صاحبقران از مقابل جهاد
کوچ کرده جانب شرقی قلعه لونی فرود آمد و ارکان دولت بعرض رسانیدند که از کسار رسیده تا این حمله
زیاده بر صد هزار نفر مجوس و عبده او ثانی امیر شده در اردو مجتمع اند لیکن که روز مصاف با الهی دهمی
هونند زیرا که روز جنگ ملو خان اظهار پشاشت می نمودند فرمان رفت تمام امیران که بدست ملازان
سوازی کودکان بقتل آیند تیغ سیاست بکردن زنی در آمده ابروایت اقل صد هزار هندو را مقتول ساخت
و بهامروز آنحضرت روی غریب شهر نهاده در کسار آب چون فرود آمد و هر چند ارباب تنیم در ضعف وقت
طلوع خونی داشتند آنحضرت بکشته آنها تلفت شده و از فانی توان محمد بشارت تیغ یافته از آب عبور نموده

مقصدی شود و بعد فراغ ازین غزوات بولایت جو علم اقبال بر رست و کفار اکثر زمین بتبع جهاد
 گذرانند رای جو را که زخمی شده با میری آمده بود مسلمان کرده از آب چناب گذاره نمود ملک و
 ایمان هند که در رکاب بودند همه را در خدمت انصاف ازانی داشت و خضر خان را که از بند تبار
 که بخت پناه بظلمت جهانش آورده بود بگنومت ملتان یقین فرمود و از آنجا ببلخار عساکر کرد
 با تر جدا شده روی توجیه بفرستند و از آب هند که نشسته بر نو ماهی میزدی بر کابل و لعلان انداخته
 چون روح که بکالبد در آید بفرستد در آمد و در سینه اش و ثانیه صاحبان یورش برفت که قرار داده
 بجانب سلطان روان شد و از آنجا بعد از مینه که جهان بزم تسخیر سیواس منت منت بود و با گذرانی
 آن حصن حصین را مفتوح ساخته چهارده هزار کس لشکریان ایلام بایزید را که از اسلام بهره نداشتند
 در انحصار پاسار بید و سایر نصرانیان را غارت کرده و بجهت مصلحتی یورش روم متوقف داشته
 اعلام ظفر فرجام بصوب بلاد شام برافراحت و تخت قلعه عنایت و حلب و حصن وحی و حلبیک را
 در چهره تسخیر آورد بصوب دمشق توجه فرمود و ملک فرخ والی شام بدشمن شتافته برج و بار شهر را
 استحکام داد و دل بحار به نهاد با جمله بعد از آن که کار بر تنگ شد بشی قرار بر فرار اختیار نموده روانه شد
 صاحبان شهر در آمد و هزار فایض الاوزار ام المومنین ام سلمه و ام حبیبه رضی الله عنهن و مرقد معطر بلال
 طواف فرمود و حکمهای دو قبه عالییه بران هر دو قرار مبر که با اهتمام بابا بکرمیرزا نمود چون اکثر بلاد شام در چهر
 تسخیر امیر کشور گیر در آمد از آنجا بصوب بغداد متوجه گشت فرخ نامی شقاوت فرجام که از قبل سلطان احمد
 جلایر حاکم آن خطه بود در شهر مقصص گشت در بر تبه بعد از محاصره چهل روز بعد از مفتوح شد و قهرمان شهر
 بقتل عام فرمان داد و غیر از سادات و علمای مشایخ جمیع سکنه آنجا بقتل رسید و لشکریان حسب کم اکثر
 عمارات و باغات را با خاک برابر ساختند و در اوایل سینه اربع و ثانیه صاحبان زمستان را
 در قریب باغ گذرانید سیزدهم رجب سال مذکور بزم رزم ایلام بایزید که در حین یورش شام باغهای
 و ایوسف بر حمان متعرض بعضی از مالک محروسه شد و بهر طرف بلاد روم منت منت بود و چون

ترکیان متعرض بعضی از محالک محروسه شد. بود لطراف بلاد دوم نهضت فرمود چون بظاهر قیصر و انگور رسید
 از آنجا نباید درم بایزید بالک بسیار چشم میبارد و در بر آید و نایره قتال و جدال مشغول گردانید بعد از شش روز
 نسیم فتح پرچم اعلام صحتان و زید و ایلدرم بایزید قرار قرار کرد سلطان محمد خان بمقام قیصر نهادن مامور گشت قیصر را
 و کشیک کرده بپایه سریر خاقان میفرمود و امیر کبیر از آن کرم جلی و ابلطف و احسان امید و در ساخته نظر بند نگاه داشت
 و امرای عالیقدر بصنط بر سال که شکسته قیصر بود و دیگر بلاد محروسه و قوانین نامشور و دستوری یافتند و ایچان مسلمان
 جلی پسر ایلدرم که در کزل حصار بود آمد. پیام اطاعت گذاردند صحتان و ولایت او را با و مسلم داشته و بر لب سبیل
 آلی تمنا حرمست فرمودند و ایلدرم بایزید برض خاقان رحمت اعمالم دیگر کشید در آن هنگام مروضی رای عالم از گشت کرد
 نزدیکی برکنار دریا حصار لیست در غایت مناسبت موسوم بازمیر و در آنجا فوجی از فرنگیان توطین دارند و باطل اسلام
 ایند امیر سنان صحتان به نیت جهاد بد آنجا نب توجه نمود و قلعه را که قیصر در دست غصبی فتح نگرفته بود و در
 تسخیر فرمود بعد از قتل مشرکان آن حصار را با خاک برابر ساخت و بعد از آنکه اکثر مالک روم بصنط تسخیر و از آنجا
 او را بچان نهضت فرمود و امیر زاد و ابابکر بن میرزا میرانشاه را بتغیر بغداد و ابالت عراق عرب و قزوین و قزوین
 که در آن اوان از دهم آمد. بران دیار استیلا یافته بود و مامور گردانید و در سده است و نایره صحتان و
 و یکدیگر چستان لشکر کشید بسیاری از قلاع که چنان بی دین و بران گرد پس از آنکه با و است. او ولایت کرگین گشت
 مسکوک بسم هالیون فرستاد و جزیه قبول کرد با و است. غازی از آن دیار باز گشت و چون بوشهر رسید بر
 رحلت نمود صحتان فرمود که نفس آنجناب بانه خود بر بند و بطریق امانت بجا کسب پارچه چون ظاهر قزوین محمد
 مراد قاتل جهاد کردید امیر زاد و ابابکر از عراق رسید. بوسید بعضی امرا از آنحضرت درخواست نمود که پدرش میرزا
 میرانشاه را که بسبب ضعف دماغ همراه اردوی معالی بود اجازت فرمایند تا در بغداد پیش او باشند و این مقصود
 میندول افتاده باشد. در بادل مبلغ چهار صد هزار دینار بکلی و صد سراسر بمیرزا میرانشاه بخشید. و خدمت فرمود
 و در سده سبع و نایره دار السلطه سر قند بفرستاد هالیون مرین گردانید و روزی چند از لقب اسفند بر آسوده
 در موضع کان کل جهت از دواج شادان کان حشمتی عظیم ترتیب داد که بینه در آنوقت از دود و دره فرسنگ

۱۵۲
۱۴۹

نجان سعید گشته در سلطنت نیر

و چهارمین خلف صاحبقران میرزا ساجد است که بعد از وفات پسرانشان به از سلطنت هرات در آمد
 بر سر سلطنت نشست و بعضی از نوینیان را بقبضه خراسان معین نمود و چون بجانب ماوراءالنهر رفت
 و خبر جدوس میرزا خلیل شنید بهر فرزند روان شد و در انجا را را بطی از نزد او رسید که کلمات
 بر اطاعت و انقیاد عرض داشت بنابر آن عنان غنیمت از انضوب منقطع خنده امیر شیخ
 نورالدین را نزد میرزا خلیل فرستاد و فرمود که بعضی از فرزندان صاحبقران پیش امیرزاده پیر محمد و بعد
 و خود بسلطنت ماوراءالنهر شاعت نماید برین مصالحه رضا داده عازم هرات گشت و میرزا سلطان
 پسر دضری صاحبقران که خالی از سودای بود از اردوی انجناب فرار نموده بامیرزا خلیل پست
 پس از آن بحال استعدال حیدر بنشیند عنان غنیمت بهر فرزند یافت و بهوئی دستگیر شد با سایر
 بعد از آن خاقان سعید متوجه استرا با د شده در موضع شاه بلا نرذل کرد سر بادش که بمحل انکشت
 صاحبقران حاکم مازندران بود بعد از سنار غنیمت پیش آمد و غری صعب بوقع انجا مید سر پاشا پیریت
 خود را بخوار نمود رفت و تاهمت ولایت مازندران در تحت تصرف بندهکان مشایخ در آمد
 و در سنه شص و ثانیه میرزا پیر محمد و بعد تیغ ظلم ناز که یکی از ترکشندان او بود شهید شد و بعد از
 چندی جمعی از نوکران او سرکش را برید و نزد خاقان سعید فرستادند و انجناب زمام ولایت بکستان
 در قبضه افتد از میرزا انک پک نهاد و مژدار و کابل و غزنین را بامیرزا قید و پیر میرزا پیر محمد غنایت فرمود
 و در سنه اربع و شص و ثانیه میرزا اسکندر را که حاکم فارس و عراق بود و خیال فاسد داشت بعد از
 مجار به اسیر نموده بامیرزا رستم سپرد و میرزای مذکور میل در چشمش کشید و انجناب ولایت اصفهان را
 بامیرزا رستم تفویض نمود و بدیکر برادران را نیز حکومتها داد و در سنه اهدی عشر و ثانیه
 میرزا قید و با جمعی از اهل فتنه نیم شبی روی بجانب فدا را آورد و میرزا بابینو بموجب
 فرمان خاقان سعید او را در قصه شیر از دریا فتنه مقید کرد و بدو گاه فرستاد و انجناب او را
 بقعه اختیارالدین فرستاد و دیگر میرزایان را مثل بابو و میرک احمد و ایملر پسران عمر شیخ را

پیر علی

که مصدر رساندند بودند اولین را فرمود که از اسبند بگذرانند تا هر جا که خواهد رود و چون
 روی بکعبه معظمه آورد سیومین در کشتی نشسته سوار بر یا اختیار نماید و مشار الیه رفت چنانچه آمدند
 و گرداران زمان که میرزا امیرانشاه کورکان در جنگ قزاقوسف ترکمان شریعت شده و عواره
 خیال پوشش از باچان و دفع فتنه قزاقوسف بر خاطر خطیر میکند اما بواسطه موانع متداول
 اندیشه از غیر فوت بصل می رسید مادر سینه شک و عسرین و ثمانیه بر حرکت خراسان و بازندان
 و ماوراءالنهر و بدخشان و کابل و غزنین و سیستان و فارس و عراق از مضندان پاک شد
 انجانب بجانب از باچان نهضت نمود درین اثنا مرض جان ستان بر قزاقوسف ترکمان
 استیلا یافت و جهان را پرورد نمود و لشکرش متوق گردید و او باش فرکا و اورا غارتید و
 کوشش او را حقه طلبا بریدند بعد از آن اسکندر پسر قزاقوسف کرات باخقان سعید جنگونه
 منتهزم گردید درین اثنا ابوسعید بن قزاقوسف از راه افتاد بد رکا و شتافت ایالت از باچان
 و توانع آن باو توفیق یافت و از معطلت و قیام سینه نشین و ثمانیه قضیه کار خود
 خاقان سعید است و مفصل این محل آنکه روز جمعه از ناز فارغ گشته از مسجد پروان آمدند بوسی
 احمد لرام بطریق داد خوانان دود و کار دی بر شکم بادشاه رسید و او بقتل رسید و غیر
 و فیروزش در الحاکم بر در مسجد ایستاد بود بد بادشاه امیر فیروزش را طلبید و او سواره
 مسجد درآمد از وقوع الحاکم در حیرت افتاد چون دید که خاقان سعید داعیه دارد که
 در محفل نشیند عرض نمود که بر اسب سواری باید شد و الا فتنه عظیم حادث می شود بباران
 با وجود ضعف سوار گشتند و میرزا اباسنقر تقیض آن امر اشتغال نمود جمعی از خردم مولانا
 معروف خطاط و خواجه عضد الدین را بد دستی احمد لرامتهم ساختند مولانا بعد از تقدیر
 در قلعه اختیارالدین مجوس شد و خواجه برندان خاموشان شتافت و بعضی احمد لرامتهم
 امیر قاسم انوار قتمت داشتند بباران حکم با خراج امیر قاسم انوار نمود و آن سید بر کواری

مورا از شهر شتافت و جناب الخ پیک در سبک مریدانش انظام یافت و در چشم
 ثلثین و ثمانیامه میرزا باسنگ که فضلا دوست بود بسبب ادمان شراب در سن سی و هفت ^{سالگی}
 نقد بقایض ارواح داد و تاریخ فوت او است من رفتم و تاریخ وفاتم نیست باب
 بجهان عمر دراز پدرم و از وی سه پسر یادگار ماند میرزا اعلا و الدوله و میرزا اسطان محمد و میرزا
 ابوالقاسم بابر و همدان اوقات اسکندر نوبسیوم لشکر باذربایجان کشید و برادر خود
 ابوسعید را بقتل رسانید خاقان سعید باز با ستمت متوجه گردید و اسکندر بروم فرار نمود
 و همدین ایام خاقان سعید از شیراز خبر فوت میرزا ابراهیم سلطان شنید و سلطان فارس
 میرزا عبد الله خلفش را از او مرحوم ارزانی داشت و تمام حکومت تمامت ولایت ایران
 میرزا جهانش بن قزاقوسف ترکمان نقویض فرمود و آنجناب روی به دار السلطنه تهران
 آورد و اسکندر را بر سرش نهاد نام بسبب حق مردم پدر که مسافه بیلی بود در حاله مستی بقتل آورد
 و در سنه ثمان و عشرین و ثمانیامه میرزا الخ پیک با لشکر فوادان بطرف حبه و مغولستان رفت
 و حاکم آنجا شیر محمد اعلا را بضر ب تیغ و سنان منهنم ساخته بسر فذر رسید و از آنجا به تهران
 آمد و بدیدار والد بزرگوار مشرف شد و در سنه ثلثین و ثمانیامه میرزا اسیور غمیش در تهران
 جان بحق تسیم نمود و خاقان سعید حکومت فدار و کابل و غزنین را به میرزا اسطان سعید
 بر سرش ارزانی داشت آمدن ابجدی همدین ایام حاکم مملکت مصر و شام ملک اثر ف نام
 دفات یافت ارکان دولت افسر سلطنت بر سر حقیق پیک که ایمر آخوز بود نهادند و او
 در خواب دیده بود که میرزا شایه هج میانش را گرفته بر تخت نشاند با خود قرار داده بود که
 هرگاه بر تبه بلند شهر یاری برسد با میرزا طریق و داد مسلوک نماید بنابران در اوان
 سلطنت ابجدی باید ایا بدرگاه آنجناب دستار و خاقان سعید مولانا محمدم الدین کشته
 برویخی را با پدایای چسب با پنج مجلد کتاب که چقیق پیک طلبیده بود بجانب مصر

روان گردانید زمان سلطنت آنجناب چهل و سه سال و هفت سال دیگر بنیابت حضرت
 سلطنت خراسان کرده بود مدت عرش هشتاد و دو سال است و پنجم ذی حجه سنه
 و ثمانیه بجوار رحمت حق پیوست و تاریخ ولادت و وفات و سنین عرش سلطنت آن
 ستوده صفات ازین رباعی ظاهر میگردد سلطان جهان شاه رخ آن مظهر نوز
 در مقصد و هشتاد و نه اند بظهور در مقصد و هشتاد و نه ای مشهور در مقصد و نه ای پند
 از در غرور و چون نقش خاقان سعید را در محله نهاده مد علیا کوهرش و اسرار محرم میرزا
 با اتفاق امرای ترخان بهرات می آورد میرزا عبد اللطیف ناخلف میرزا الف پنگ ازینکه
 محبت جد نسبت میرزا علاء الدوله معلوم دانست سرتراخان را غارت کرد و از هر که
 ایمن بود بند فرمود و در غارت جناب عصمت ماس بر تنه مبالغه نمود که وقت کوچ علیا
 الایدی نیافت که سوار شود لاجرم مقداری گرباس بر میان بسته عصائی بدست گرفته ساده
 در حرکت آمد درین حین یکی از امرای سپ خویش پیش کشید تا مد علیا سوار شد میرزا اصل
 بن میرزا میراث چون جد برزگوار وفات نمود بعضی از اعیان سلطنت او را بر تختی قد
 نشاند و عرش میرزا شایخ نیز حکومت اندیاری بر مسلم داشت پس از آنکه چهار سال
 در سلطنت او بگذشت امیر خداداد حسینی که از امرای کجارش بود او را گرفته مجوس ساخت
 و شمع جهان سلطان منوستان را بجایش کرد چون سلطان مذکور دریافت خداداد نمود
 انصاف از دست نداده اما نوقت ویرانبری کوان لغت رسانید در غضب میرزا اصل ازین
 خدای یافته و در بعضی از حصون محصور شده بعد از عید و چنان بخدمت عم خود رفت و از قبل او
 حکومت عراق و آذربایجان نافرزد گردید تا آنکه در سنه اربع عشر و ثمانیه وفات یافت میرزا
 الف پنگ بن میرزا شایخ در عهد پدر حکومت ماوراءالنهر با تعلق داشت بعد از آنکه خبر حلیت
 پدرشیند با میرزا علاء الدوله بن بایسنقر پیشکش کرد که بر تخت بهرات تکیه گرفته بود از راه صلح

ویرا از نیت داد و خود بجای او نشست چون از هرات بجانب ماورالنهر حرکت نمود میرزا بابر
 بن بایسفر در غیبت او از اسرا با دهرانشان متصرف مملکت شد گویند میرزا الخ پیک در علم
 ریاضی مهارت تام داشت **چون** الخ میرزا با علم هندسه یافت توان در هزاران مدرسه
 و با وجود مشاغل سلطنت مشاغل فضل و حکمت از وضعی و روح جدید کورگانی که الحال مدار استخراج
 تقویم اقلیم سبعة برانست بر کمال دانش و دامائی او دلیل واضحست چون در درایچه طالع خلیفه
 میرزا عبداللطیف امار عقوب و عصیان ملاحظه نمود بود او را از محبت خود بهجور حسنه در تربیت
 عبدالعزیز میرزا میکوشید و در حسب السیر مسطور است که چون خضر خان والی هندوستان
 از جوکیان و برابره هند معلوم نمود که از ان پسر بد که پسر نامور ضرر کلی خواهد رسید ازین معنی
 میرزا الخ پیک را مطلع ساخته بود و او آفر در سه شنب و شنب و ثابته میرزا عبداللطیف در حدود
 پسر در منظر گردید او را بدست عباس نامی داد تا بقصاص خون پدر خود بقتل آورد و پیش ازین
 پسر روز میرزا عبداللطیف برادر خود میرزا عبدالعزیز را کشته بود و خود یکی پس از دیگری
 بسر برده بدست بابا حسین نام ملازم خلیش کشته شد چنانچه در تاریخ او گفته اند **بابا حسین**
 شنب مجروش به تاریخ قتل او است که بابا حسین کشت و میرزا عبدالعزیز قتل پدر پسر است این است
 مکرار می نمود **پدر** کیش بادشاهی را شایسته و کشتید بهجوشش مه بناید و ازین قطعه تاریخ
 قتل آن میرزای شایسته ظاهر میگردد **چو** عباس کشتش بتبع جفا بود سال تاریخ عباس کشت
 سلطان چهل و یکسال به نیابت پدر در ماورالنهر می و شش سال و کمری و بعد از انتقال پدر اینجا
 و در فراسان دو سال و هشت ماه **میرزا علاء الدوله** بن میرزا بایسفر بن میرزا شایسته
 در عهد سلطنت جد امارت هرات داشت بعد از آنکه از فوت جد او شد بعد از مقام
 بجوگت کامیاب گشت و چون قریب دو سال بهر آورد و میرزا الخ در چهار فرسخی هرات
 او را شکست داد متصرف مملکت شد و او نزد برادرش میرزا بابر که در آن وقت در

استرا با دمیقم بود حوزار سبند و نزد یک سیزده سال که در قید حیات ماند از میطرف
بالتطرف برفت و با برادران برز احمد و میرزا با بر خالفست می نمود و آخر پرستند از فساد
در خانه ملک خستون در سنه هشتصد و شصت و پنج وفات یافت و نعش او را بهرات نقل کرد
در مدینه کوه رشت و یکم بجای سپردند میرزا سلطان محمد بن میرزا اباسفیر چون میرزا ابابکر
در غیبت میرزا الخ از استرا آباد رفته در هرات متکفل گشت و بعد از تسلط یافتن در امور
و وفات جدش میرزا شاهرخ با وی منازعت نمود و در جد و جهم جنگ کرد و مظلوم شده
فراسان برفت و در غایت سیوم که با میرزای مذکور طرح مصاف در انداخت در آن وقت
پس از سلطنت شش سال گشته سنه هشتصد و شصت و هفت و ثمانیه میرزا ابابکر بن میرزا اباسفیر
چون میرزا الخ فراسان را گذاشته با و راهزمر اجمعت فرمود و در هرات بر سر سلطنت نشست
و بکرات با برادرش میرزا سلطان محمد قتل و جدال نمود بعد از آنکه برادر مذکور در محاربه
مقتول شد بکار سلطنت استقلال گرفت و چون عراق و فارس متصرف میرزا جهانشاه
بن قزاق و صف در آن جهت مخالف سلطان ابوسعید که در راه و راهزمر تسلط بهم رسیده
در فراسان داشت از تدارک کار باز ماند و بکمی هفت سال حکومت برداشته در سنه هشتصد و
سنة اهدی و سنین و ثمانیه بعالم اخوت انتقال کرد و مولانا شرف الدین عبدالقهار در تاریخ
او گفته است م موت سلطان مویده با بر است میرزا عبداللہ بن میرزا ابراهیم
میرزا شاهرخ بعد از هلاک شدن میرزا عبداللطیف بن میرزا الخ بر سر سلطنت نشست
در آن اثنا سلطان ابوسعید بن میرزا سلطان محمد در بخارا خروج نموده با میرزا عبداللہ
جنگ کرد و غالب آمد و میرزا عبداللہ شکست یافته بمیان ایل ارغون رفت و یار دیگر
شکر فرام آورد و دهم جمادی الاولی ششصد و پنجاه و پنج با سلطان ابوسعید محاربه نمود و بقتل رسید
میرزا شاهرخ محمود بن میرزا ابابکر پس از پذیرش در سن ده سالگی داعیه سلطنت نمود و پسرش

ابراهیم میرزا بروغریافت و او که یخته با ستر آباد رفت و از آنجا بیستان افتاده با اتفاق
 حاکم الملک امیر خلیل بک بل رفت و امیر بابا که در آن اوقات حکومت کابل داشت
 بخار به پیش آمده صف بکار آراست و شاه محمود از آن معرکه زخمی برآمد در سنه
 هشتصد و نشت و سه بهمان جراحت درگذشت میرزا ابراهیم بن میرزا علاءالدوله
 بعد از نیمت شاه محمود روانه ستر آباد شد تا تعاقب او نماید در رمضان میرزا جهان شاه
 با ستر آباد شتافته بلاد کور را در تصرف خویش در آورد و او را منهنم گردانید تا آنکه
 او و شاه محمود کور بطرفیافت دزد و دیگر روی دولت بیدند و میرزا ابراهیم
 ششم ثوال همیشه قصد و نشت و سه در مشهد مقدس وفات یافت سلطان
 ابوسعید بن میرزا سلطان محمد بن میرانشاه پس از قتل میرزا عبداله پسر میرزا
 و ماوراءالنهر بر او برکت سلطنت نشست و میان او و میرزا بابا برین میرزا بابا سیقر
 مجادلات دست داد بعد از آنکه میرزا ابراهیم و میرزا شاه محمود با هم درفت و دند
 میرزا جهان شاه ترکمان بر خراسان استیلا یافت او آهنگ جنگ میرزا جهان شاه نکرد
 نموده بصلح راضی شد و چون میرزا جهان شاه در قصد دفع حسن بیک بن قراغمان
 بقتل آمد متصرف مملکت او گردید و خواست که حسن بیک را از میان بردارد و بتقریبی
 در دست کسان وی گرفتار گشت و او بعد از سه روز بهشت و دوم رجب سنه شصت
 و سبعین و ثمانیه سلطان میرزا یادگار محمد سپرد و او بقصاص جد پدرش که هر شاه افغان
 حرم محترم شاه میرزا بقتل رسانیده مدت حکومت او در سمرقند پس سال و در خراسان
 و ماوراءالنهر پنج سال بود و در آنکه نامه مدت فرمانروایی او هر ده سال مرقوم شد مولانا
 جلال الدین محمد دوانی در تاریخ او گفته است سلطان ابوسعید که در فرخسرویی
 چشم سپهر جوانی جوانی را طغی چگونه کشته گشتی که کشته بود تاریخ سال مقتل سلطان ابو
 سید

گویند سلطان ابوسعید همواره بر زبان داشت که دار دنیا خانه یک که حد است و یکدیگر را چگونگی
توان داشت پسرانش بدین تفصیل میرزا سلطان محمود و میرزا سلطان محمد میرزا شاهرخ میرزا الک
میرزا عمر شیخ میرزا بابکر میرزا سلطان خلیل میرزا سلطان ولد میرزا سلطان عمر میرزا عمر شیخ
سلطان ابوسعید بعد از پدر قریب پست و نه سال مملکت ماوراءالنهر داشت پس از آنکه او در سن سی و
و تسعین و نه ساله از بام بکوثر خانه احسنی افتاد و وفات نمود و برادرش میرزا سلطان محمد بجای او نشست
چندی در دو ماه رحلت کرد پسران او میرزا باسنقر و میرزا سلطان علی چهار سال در امر سلطنت با یکدیگر
منازعت و محاسنت داشتند تا آنکه میرزا باسنقر از میرزا علی منهنم شد و به قوی گشته شد و میرزا علی
در هنگام خروج پیشکش خان با مادرش هلاک گردید و با برادرش بن میرزا عمر شیخ و دیگرانش
در احوال سلاطین هندوستان سمت گذاشتند و خواهد پذیرفت **نمایش دوم** در ذکر فرمانروا
ابوالغازی سلطان حسین میرزا و دیگر اولاد اجداد حضرت صاحب جوان که در ایران و خراسان و آملی سلطنت
افراشته اند شیخ ابوالغازی میرزا سلطان حسین بن منصور بن میرزا بابا و ابن میرزا عمر شیخ بن امیر
بادش چون سلطنت خراسان بر سلطان ابوسعید قرار گرفت سلطان حسین مدت دو سال
با دباغی مانده و محاربات عظیم نموده در اطراف و کناف که به حضرت که به نهمیت اوقات میگذرانید
تا زمانیکه سلطان ابوسعید وفات یافت و میرزا استقلال گرفته در بلخ و هرات بر تخت نشست و خطبه
نامی او خوانده شد و میرزا یادگار محمد بن سلطان محمد بن سلطان باسنقر بن سلطان شاهرخ بن امیر
صاحب جوان بعد از فوت جد خویش به قوی گشت پس یک آن قوی بنو میرزا را انهدام داد و متصرف مملکت گشت
و امرای تراکه اقربا بجای حسین یک را عنایت و رعایت نمود و آنها را کثرت عنایت میرزا اتش ظلم
و پدید آورد و خراسان افروختند و مظلومان زوال دولت ایما را امسالت میجویند و نوبت دیگر
سلطان حسین میرزا خیال مراجعت به دار السلطنت هرات به نیت خلاص رعایا از آفات و بلیات
در خاطر میخواند و در آن باب با میر علی شیر وزیر دارکان دولت مشورت کرد و در سنه شصت و سی

عرف خان میرزا

بما اوتي العرف

میرزا ابابکر بن میراث . بن امیر تیمور بعد از نهمیت برادرش بر سرید سلطنت جا گرفت و قزاقوسف
 بن قزاق محمد ترکمان که در آن ایام از مصر که بخت پورت اصلی خویش آمد ، بود برو خروج نموده نظرافت
 و در نوبت دوم که آمد بخا و له پرداخت پدرش میرزا میراث . در آن بزرگ مقتول شد و برادر بچایان
 قزاقوسف مذکور مستولی گردید پس از آنکه او بکرمان آمد و حاکم کرمان سلطان اویس با او مخالفت کرد
 بستان رفت و چون باز قصد کرمان نمود با سلطان مذکور عرصه کارزار بسیار است و بعد از
 و ثانیاً به کارش انجام پذیرفت و مملکت در تصرف ترک قزاقین بود و آمد **پیش سیوم در ذکر کرد**
ترک قزاقین چهارتن مدت حکومتشان ثقت و رسالت قزاقوسف بن قزاق محمد پدرش
 از امر سلطان محمد ایلکانی بود و او پس از پدر هوان با سلطان مذکور یعنی میوزید در مکه می که
 صاحبقران بروم تشریف فرموده بودند بر عراق عرب مستولی شد سلطان مذکور را نهمیت داد
 و در وقت مراجعت صاحبقران بمصر که بخت والی مصر او را بوجب امر صاحبقران در بند کرد و چون
 صاحبقران از بختان اقبال نمود از بند پروان آورده در پی تربیت او شد پس از چندگاه از آنجا که بخت
 در بعضی سرحد غالب آمد بستانه نفع و ثانیاً به میرزا ابابکر بن میرزا میراث . امور تیریز کرد و در آن
 استیلا گرفت و اکثر ملوک روزگار را از پا در انداخته متصرف مملکت آنها شد و مدت چهارده
 و کسری در سلطنت ماند بزرگ طبعی در گذشت **۲** **امیر اسکندر بن قزاقوسف** بعد از پدر با میرزا
 شایخ مرخ او را محاربات دست داد و انهم را میافته پس از آنکه میرزای مذکور برادر او میرزا جهان
 مملکت مغرض فرمود از روم مراجعت نمود و با برادرش جنگ کرد و شکست خورد و در قلعه محض شد
 تا در آنجا از دست پسر خود که بایگی از کیران او تعشق داشت بقتل رسید سینه احدی و در بعضی و ثانیاً
 حکومتش شانزده سال **۳** **میرزا جهان** بن قزاقوسف که با مرث مرخ میرزا در آذربایجان شروع
 بکار مملکت نمود روز بروز دولت و جایش تزیید پذیرفت بعد از آنکه برادرش را نهمیت داد و او را
 بقصاص خون پدر بکشت مملکت او را ضایع شد و در کارانی سی و دو سال با ملوک روزگار چندی بجای

153

و مقاتلات نموده انجام کار از دست حسن پیک آق قوینلو بفری مقتول گشت سینه اش و سینه پناه
 و بعضی از شترهای زمان در تاریخ آن واقعه ای قطعه در سلک نظم کشیده **ح** از روی هایلون جهانشه نوین
 با آنهمه اسباب و زبردستی پشت ثانی عشر از شهر برج الثانی ویران شده تاریخ حسن پیک گشت
حسن علی بن میرزا جهانش پس از گشته شدن پدر از جنس مپست و پنج سال پروین برآمده
 بر ملک استیلا یافت و چون حسن پیک روی باز با پان کرد استقبال او نمود در حال امر از خوف
 نمودند و او پان گشت نزد سلطان ابوسعید رفت و بعد از هلاک شدن سلطان مذکور خود را بفرق
 رسانید باز جمع کبیر از اوس و چشم فراهم آورد و کمدران با سپاه احمد پیک بن اغلو محمد میرزا
 مصاف کرده گرفتار شد و بدست خویش خود را هلاک گشت سینه ثلث سبعین و ثمانیاد پس از
 دولت قرا قوینلو منقطع گشت **نمایش چهارم در ذکر ملک آق قوینلو** که اینها را باید زیر پر کشید
 متشش تن مدت حکومتشان چهل و دو سال **امیر کبیر ابوالفضل حسن پیک بن علی پیک** که آباد اجاده او در
 حاکم بوده اند و قلاع محل تحت داشته اند جدش قرا عثمان در سفر روم با صاحبقران طریق موافقت مسلک
 نموده بود بعد از آنکه در امور سلطنت دست یافت اوایل روزگارش دو پنج بزرگ و اعیانه اول
 میرزا جهانش دوم فتح سلطان ابوسعید و دو نوبت غنیمت روم کرده با خند کا طرح مصاف را نه
 در مرتبه ثانی سلطان محمد خنده کار روم او را انهمام داد و پسرش زینل پیک در آن بزرگ گشته شد
 پس از سلطنت یازده سال و کسری در شب عید فطر سینه اش و ثمانین و ثمانیاد برک طبعی در گذشت
سلطان ضیل بن حسن پیک بعد از پدر بر سر سلطنت نشست و بلا و بکر برادر خود یعقوب پیک داد
 و او در انجا اطاعت برآمده باز در پان رفت پس از آنکه او بوزن رزم یعقوب متوجه آذربایجان
 اتش قتل و جهال پیروز خت هدران عرصه شهامت نقد حیات بسوخت حکومتش شش نیم ماه
یعقوب پیک بن حسن پیک بعد از هلاک برادر استقلالی پیدا کرد چون قریب یازده سال بزرگ
 سلطان حیدر صفوی لشکر لشکر او ان کشید و او باده و فرج بسیار و مالی انجا افواج فرستاد تا در آن مقام

سلطان مذکور شده پس از یکسال و دو ماه خود نیز در می عالم نماند و برادرش یوسف پیک دو هفته پیش از
 وفات نموده بود بنای شاهی در آنوقت این بیت گفت **نه از یوسف نشان دیدم نه از یعقوب**
 اناری **عزیر** یوسف اگر کشد چه شد یعقوب را باری **بایست** بن یعقوب در هنگام حوزد سالی سببی
 صوفی خلیل جانشین پدر شد و زمام امور مملکت بقبضه اقتدار صوفی مذکور در آمد بعد از آنکه بعضی اعیان هدر
 ایام مسیح میرزا برادر او را بسطنت بر داشته معرکه کارزار را پاره سازند مسیح میرزای مذکور مقتول
 گردید و نظرها را دست داد و پس از آنکه ایه سلطان بایزید با ثاق لشکر قاجار را در راه حضور میرزا
 درستم پیک بن مقصود را از جنس پیرون بر آورده بکوه منتهی شد و متوجه تبریز شد و اوطاقت متجاوز
 و نه میت خورده به روان رفت و بالاخر که با درستم پیک مذکور بجای دله پرداخت در آن مقاتله گرفتار
 گردید حکومتش یکسال و هشت ماه **درستم پیک بن مقصود** پیک پس از آنکه تمام بایست و تبریز بر سر حکومت
 نشست و چون بعد از چندگاه بایست از نژادان خروج کرد پسران سلطان حیدر صفیر که علی غفر
 بودند و یعقوب حسن در قلعه اظهاریت را محبوس فرموده بود و بر آورده بمقابله بایست فرستاد و آنها بر
 نظریافته کارش را بساخته بعد از آنکه پنج و نیم سال از مملکت او برآمد احمد پیک بن اغلو محمد حسن پیک
 بر تخت آورده و در مرتبه طرح مصاف در آن تخت و در مرتبه ثانی او را قتل رسانید **احمد پیک بن**
اغلو محمد پس از هلاک درستم پیک بر سر مملکت نشست و ایه سلطان را امارت کرمان داد سلطان پیک
 در آنجا از اطاعت او برآمد مردم را فراهم آورد و بعد از آنکه در سه ثلث و استعایه با ایه سلطان جنگی
 هلاک شد و ارکان دولت آق قویونلو را اتفاق اتفاق تبدیل یافت و اعیان ممالک سه فرقه شدند
 و سه کدوک را از نسل حسن پیک بسطنت برداشته چنانچه سلطان را دیر یعقوب پیک را در نژاد
 بسطنت برداشته و حکومتش پنج و نیم سال کشید و او را پیک پسر یوسف را در آذربایجان بکوه
 برگرفته و برادر او محمدی میرزا را در تبریز بسطنت برگزیده بایکدیگر در محاصره و مقاتله شدند تا دولت
 ازین طبقه پیرون رفت و جمیع آق قویونلو نیست شدند **نمایش** **در ذکر سلاطین سلسله صفویه**

که بر ملک ایران استیلا یافته اند هشت تن است اسماعیل بن سلطان حمید بن شیخ جیب
 بن شیخ ابراهیم بن شیخ خواجه علی بن شیخ صدرالدین موسی بن شیخ صفی الدین اسحق اردوبیلی ^{نعمه}
 و ایرسله ^{نعمه} و نسبت شیخ صفیه میگویند و از سادات موسوی اند و نسب اسماعیل که قبیه با نام ^{نعمه}
 رضی الله عنه پیمت و چهار واسطه منتهی میگردد و در تاریخ عالم آراء مسطور است که چون نوبت جلال
 بسطان حمید بن شیخ ابراهیم رسید او را عیبه جهاد و سلطنت در سر برداشت و میرزا جهان شاه
 از خیال آگاه گردید و او را جلای وطن ساخت حسن پیک که با میرزای مذکور عناد می داشت و
 سلطان حمید را مغنم دانسته همیشه خود را در عقد نکاح او در آورد و بعد از چندگاه که او در جنگ حاکم
 شروان سلطان خلیل مقتول گشت حسن پیک میرزا جهان شاهی را از پا در انداخته در کار خود تسلط کرد
 صبیحه خود را بسطان حمید بن حمید و او پس از آنکه نوبت حکومت یعقوب پیک بن حسن پیک
 و سلطان حمید بر ستور جانب شروان حرکت نموده فرخ بسا بن امیر خلیل را مغلوب و منگوب
 کرد و ایند فرخ مذکور از سلطان یعقوب استمداد نموده سلطان حمید را زور را از هم گذرانید و بعد
 سه فرزند ماند که سلطان یعقوب آنها را در قلعه راضی فخر محبوس ساخت و چون بعد از فوت یعقوب
 میان میرزا بسفر پسرش و رستم میرزا پسر حسن پیک مقاتله دست داد و با بسفر بر نیت یافته بسفر
 رستم میرزا سلطان علی پسر کلان سلطان حمید را از حبس بر آورده بالشکری جهاد دفع با بسفر
 و رستم و اتفاقا سلطان علی بر با بسفر غلبه آمده او را هلاک نمود بعد از آنکه رستم میرزا را توهم ^{سلطان علی}
 روی داد و در صد و دفع او شده که او را بساخت برادران خود را که شاه اسماعیل مسطور و ابراهیم
 بودند پس از رسیدن او به پل خنجر و او را بیکلان شدند ابراهیم را از روی طفلی خویش دالده شد
 از راه برگشته در دست معاندان افتاد و شاه اسماعیل در آنوقت که خود را بیکلان رسانیده صف ^{نعمه}
 و نفکال دیگر در پناه حمایت حاکم بیکلان او را بر سر آمد تا آنکه در سنه تسع و تسعمایه با جمعی از معتقدان
 متوجه اردبیل شد و از آنجا بداعیه انعام شروان شاه با سه چهار هزار کس متوجه شروان گردید و

ازین غریبت اکاه گشته با پست هزار سوار بمقامه و مقابله برآمد و در حدود قلعه کلستان تلافی و نقیض شد
 جنگی صعب در پوست و شا اسمعیل منظور و منصور شد مال و اسباب شتر و اسب را به تصرف آورد
 و اکثر قلاع سرود را مفتوح ساخت بلند اواز گشت بعد از مفتوح این قضیه الوند بنبر حسن ملک با
 سی هزار سوار داعیه قتال و جدال شا اسمعیل نمود و او با هیئت هزار کس در حوالی نجوان رسید و در
 شجاعت و مردانگی داده بر الوند مذکور منظور و منصور شد و در تعاقب الوند رفته تبریز را مسخر کرد
 پس از آنکه آواز تسلط و اقتدار شا اسمعیل بلند گردید سلطان مراد پنجم حسن ملک که والی فارس
 و عراق و خوزستان بود لشکری نزدیک بهشتاد هزار سوار جمع نمود متوجه حرب او شد و او با او
 هزار سلطان مذکور در حوالی همدان شکست فاحش داده و متعاقب سلطان بشیر از رفته نولایت
 مسخر کرد و در اندک ایام جمیع ولایت فارس و عراق و آذربایجان و دیار بکر را متصرف شد بعد از
 عازم تسخیر عراق عرب گشته بعد از مفتوح ساخت و در سه شش و عشر و ستایه غنیمت تسخیر انسان
 و بعد بر آنکه شاه پیکان حاکم مامور الهز که کربان فرستاده آن ولایت را تاخت و تاراج کرده بود
 حکام اوزبک که در عراقان بودند از توجیه اسمعیل تاب مقاومت نیاورد و پیش شاه پیکان
 بهرات رفتند و شا اسمعیل بی توقف بمشهد مقدس آمد ان شهر را متصرف گشت و شاه پیکان
 از دلیری شاه هراسان شده روانه مرو شد و چون شا اسمعیل قصد مرو نمود شاه پیکان خان قاف
 خویش خود را با لشکری عظیم بجهت قتلش فرستاد و در حوالی مرو میان هر دو لشکر جنگ صعبی
 و با وجود کشته شدن سردار جوهر قتلش هر یک پناه اوزبک افتاد و جمعی کثیر از اوزبکان قتل شدند
 و معاندان اخیال شاه اسمعیل رسید مرو را محاصره فرمود و شاه پیکان در قلعه محصور گردید بعد از آنکه
 مدت محاصره بطلان انجامید شا اسمعیل تدبیری در باب بر آوردن شاه پیکان از قلعه اندیشه
 کمربندی نمود و نوشت که با ما وعده ملاقات در عراق و آذربایجان میکر دی بوعده و فائز می و چون
 بمشهد آمدیم در اینجا بمقابله نیایدی الحال بعضی قضایا در آذربایجان روی داده ما را باید برگشتن

اما و پنجاه رشتوی ما حاضریم و بعد از آن شاه از مرکب کوچ نمودن ای پنهان را بمعنی را حمل بر زبونی قولباش نمود
 بتعاقب برآمد و حسب اشارت شاه جمعی که بر سر تالشکر بودند همگام نزدیک رسیدن شاه ای پنهان وی
 برادر نهادند و شاه ای پنهان را ببردند و تعاقب کرد شاه اسماعیل عطف عنان نمود و باهمه هزار سوار
 انش قتل و جدال را پیروز حجت و برت ای پنهان مظفر منصور گردید و چون راه فرار و پنهان را بسته
 بسیاری از آنها علف تیغ پدید ریخت و قولباش شدند و شاه ای پنهان نیز در آن رود و بر دقتل رسید و بعد از آن
 که یکی از قولباشان چند شاه ای پنهان را اسنانه مراد ابرید پیش شاه آورد و شاه فرمود که کاسه مراد را
 در طلا گرفتند و در آن شراب حوز و ناکنا چون جمع ولایت را مفتوح ساخته بجانب خراسان
 مراجعت کرد و این فتح نهایت عروج دولت او شد و چون در سنه ۷۸۰ هجری قمری و تسخیر خبر آمد سلطان
 خدیو کار روم بر سر نیز نشیند بهرعت تمام با همست هزار سوار متوجه بلاد است و معاتلات او شد
 و در حوای حالد را ن تلافی فریقین دست داد و لشکر روم نوعی که طریقه ایشان است اطراف خود را
 از غرابهای تو بخانه زنجیر بند حقه دو آرد و هزار بکری تفنگی را با ناختن توب و تفنگ موز نمودند
 و قلب و جناحین لشکر بر آداسته میهای جنگ شدند درین روز خان محمد استخوان پشا گفت که جنگ
 باروی در وقتی که غراب زنجیر بند باشد مناسب نیست همگام کوچ لشکر روی جنگ می باید کرد
 شاه اسماعیل از خیال تهور و غرور گفت من حوامی قافله نیستم که جنگ بر سر راه کنم و امر بتسویه صفوف نمود
 ایشان فرمود تا جنگ در آید از قولباشان بتلاشهای مراد و خود از نزدیک غراب تو بخانه روی
 رسانیدن جمعی را بقتل آورد و بودند که اهل روم تو بخانه را همگام رانش داد و بسیاری از قولباشان را برف
 توب و تفنگ کشید و بر قولباشان ریخته شکست دادند شاه اسماعیل از خیال بر کشته بدرگزین رفت
 و لشکر روی بر نیز مستولی شد پس از آن شاه مسطور ارگشور گشت ای مقاعد شده بعیش و شکار
 و رزید تا آنکه در سنه ۷۸۰ هجری قمری و تسخیر سلطنت و کمرانی را و داع کرده بام عقی خرامید اوقا حیات
 سی و هفت سال در سلطنتش هست و چهار سال اولادش اطهاسب میرزا بهرام میرزا القاسم میرزا

۳۳ سام میرزا شاه طهاسب بن شاه اسماعیل بعد از رحلت پدر در سن ده و سریر آرای سلطنت شد و اوایل
اعراب و سراسر و کالت با یکدیگر بجای صحت برخاسته و فرقه شدند استخوان و تکل و هر فرقه در هر وقت که غالب
میشد نه امر و کالت بخود میکردند و شاه طهاسب بنا بر صومسن قادر بر منع نبود و عید الله خان
اورد بک در اوایل سلطنت او لشکر بخراسان کشید و محاصر هرات نمود و قول داشت قلعہ گیر شد و کجا منتهی شود
کردند و عید الله خان بی نیل مطلوب مراجعت کرده در سنه اثنی و ثلثین و تسعایه دوم مرتبه غزیت
تسخیر خراسان بخاطر آورد و مشهد مقدس و استرآباد را متصرف گشت و چون شاه طهاسب بخراسان
شناخته و آنچه از ولایت مذکور که در تصرف او بکجه بود بجهت تصرف خود در آورد و عید الله خان
از استماع این خبر برآشفته با شاق جمیع خانان چنگیزیه بالشکری قریب صد هزار سوار و پیاده
بخراسان آمد و در حالی جام هر دو لشکر بهم رسید چندی صعب نمودند و از طرفین وادشجان و مرند
و اندیش طهاسب با وجود غلبه او بکجه و مغلوب شدن قولباشیه با سه هزار که با او همراه بودند
بر پای علم عید الله خان تاخته محاربه سخت کرد چنانچه در آنوقت یکی از قورچان او خود را بکجه
رسانید و گریزی بر سر آورد که سامع اش تصور یافت و عید الله خان منتهم شد و با و در لهر
شناخت و شاه طهاسب منظور مضمون کردید و غزیت عراق فرمود و چون عید الله خان
نوبت چهارم بخراسان آمد هرات بمشهد را متصرف شد شاه طهاسب باز داعیه قتال و
جدال او کرد و قصد خراسان نمود و او از آمدن شاه متوجه شد و با و در لهر رفت گویند که عید الله خان
در زمان شاه طهاسب پنج نوبت بخراسان آمد و بی نیل مقصود بر گشت و در نوبت ششم
پای تخت خراسان است بصیقل خویش در آورد و چهارده ماه در آنجا بکومت پرداخت و بعد از آنکه
شاه طهاسب لشکر جمع کرده متوجه خراسان شد امر او بکجه اتفاق بر جنگ قولباشی نگردید
و عید الله خان بالضرورت از هرات برآمد و بخارا شناخت و شاه طهاسب خراسان را
متصرف گشته غم تسخیر قندهار نمود و چون قریب بقندهار رسید شخصی که از قبل میرزا کامران در آنجا بود

بنی جنک قلعه را با واکذاشت و از استماع فتح قندهار عید السلطان اچلی با تحف و هدایا زیاده
 طها سب فرستاد. من بعد ترک قتل و جدال کرده است. مسطور را چهار نوبت با خندکار در روم
 اتفاق افتاد. نوبت اول در سنه اربعین و سیامیه که چون شاه در خراسان با عید السلطان کرم
 جنک و جدال بود سلطان سلیمان خود کار در روم ابراهیم پاشا وزیر خود را با همشتا و هزار سوار بجانب
 و آذربایجان فرستاد. آن ولایت را مسخر ساخت و شاه طها سب از خراسان با بلغار متوجه عراق
 و آذربایجان گردید و پاشای مذکور حقیقت غریبش را با سلطان روم ابلاغ داشته مقام نمود که
 شاه با بلغار بر من می آید و مرا طاققت مفاد و مت با او نیست سلطان سلیمان بسرعت تمام خود را
 بعد و ابراهیم پاشا رسانید و شاه طها سب برادران خود را منقلای سپاه کرد. بیشتر دستوری داد
 و خود به تنه لشکر جمعی با اشتغال و زریه آن گرفت جابجی برادران شاه طها سب بسر لشکر
 روم شتافته چندی بگریز می نمودند تا آنکه موسم سرما و برف در رسید و سلطان روم تاب اقامت
 نیاورد. مراجعت بروم فرمود و در سنه احدی و اربعین و سیامیه که تانی سلطان سلیمان لشکر براق
 عجم کشید لشکر منقلای شاه با لشکر منقلای رومی جنک نمود. ظفر یافت و سلطان سلیمان لشکر خود را
 سرزنش کرد که از قبیل برچی و قزلباش شکست خوردید. شاه و قزلباش چگونه جنک خواهید کرد و عثمان
 از صوب عراق بر تافته بروم مراجعت نمود و در نوبت دیگر سلطان سلیمان عازم عراق شد و بی نیل
 مطلوب بروم برگشت و چون که در ای کمال رای منهما صلح مقرر شد و حال متنازع فیه بعضی شاه
 طها سب و بعضی بخندکار روم تعلق گرفت و شاه مسطور چهار نوبت بمقام فزوان روانی خویش
 لشکر بکرجستان کشید. اگر که چهار امیطع و منفاد کرد و ملک شروانات و کیلمات را فتح نمود و ایام
 سلطنت را که بخانه چهار سال بود بعد از و داد و بدر برد و در مسقط لکی خود را از شراب باز داشت
 و فاش سنه اربع و تانی و سیامیه اوقات جهش شصت و چهار سال شاه اسماعیل تانی بن سلطان
 چون پدرش به از عقی غلامید برادر او سلطان حمید که پدر ویرا ولیعهد کرد. بود و علی سلطنت شده

تاج شاهی بر سر نهاد و وصیت نامه پدر در باب سلطنت خود بر مردم ظاهر ساخت پری خانم خواهر شاه طهماسب
 که در ششیت سلطنت اسماعیل مسطور سعی بود با اتفاق امراد اسماعیلیه باعث قتل سلطان محمد
 شاه اسماعیل را که بنا بر تفسیری پدرش مدت نوزده سال در قلعه قفقاز محبوس داشته بود طلب نمود
 شاه مذکور در سنه رحلت پدر بر سر سلطنت جا گرفته اول دست افتد از پری خانم را از امور ملکی که تا بگذرد
 و بعد از آن در صدد دفع شاهزاده و در آمد و اگر بر مقتول سخته بضبط و نسق امور ملکی خوب نپرداخت
 اتفاقا در همان ایام دود و ذاب و در برج توس ظاهر شد و چون شاه اسماعیل از علم نجوم واقف بود و از پیش
 آن دغدغه عظیم بخاطر راه داد و بخانه طلبید و از چگونگی ایمنه پرسید و گفت ظهور دود و ذاب دلیل زوال
 یکی از پادشاهان است همچنان که گفت که چون دود و ذاب بجانب مغربست معظم تاثیر آن در مردم خواهد بود
 از شخص فی الجمله سی یافت اما مکرر خاطری بود قضا را بعد از آن نزدیکی شبکینه سیزدهم ماه رمضان
 بخواب رفت و در رویکینه او را مردی یافتند از خلواجی غلی که با او در کانه خوابید بود پرسید که گفت قطار
 ایند بسیار خورده بعد از خوردن طعام باز همچون اینون دار خورده و در آخر شب فوینای بسیار خورده و باز
 که میوز دین هم میداد اما من کمر میوزدم سلطنتش کمال و شمتا **سلطان محمد بن شاه طهماسب** از
 شاه اسماعیل برادر خویش کلا نسال بود و ضعف با صره داشت بعد از رحلت برادر مذکور اعیان مملکت
 او را بر سر سلطنت نهند چون او بنا بر ضعف با صره خود با مشطام مهم امور ملک و دولت نیست
 پرواخت حرم خود خیر النساء خانم را در مقدمه صاحب اختیار نمود و خود دست با صراف کشود و عامه
 خلائق را مرفه الحال گردانید و از چخته که بکلم و تکین با مردم سلوک میکرد سوط و مصابت او
 از دلای واقعه طلبان برخاست و قولباشان سر بفرشته و فساد برافراختند و جلالتان او را بکشتن
 آمد تا تحت و تاراج نمود و مردم سیستان بر جا کم خود یا غنی شده و او را از شهر اخراج کردند و مردم سلطان
 از آنجا که از روی استقلال مقصدی امور سلطنت شده بخلاف متوقع امر اعمل میشود امراد و سوزن
 محترم بهر سینه روزی بیرون حرمهای ریختند و او را خفه نمود و بکشتند و بعد از آن با سلطان

اعتقاد آنکه عذر آنکه سلطان اردوی لاعلاجی عذر پذیر گشت و امرایا یکدیگر در پی عیال و اموال
هر یکی سر به روی استقلال برافراشتند و در خیال سلطان برای ملاحظه و درنگی قزلباش و فتنه انقوم
داشتند و دریافت فرزند ارجمند عباس میرزا که از زمان شاه طهماسب والی ولایت خراسان بود
بعی قیافان و مرشد قیافان نوشت که سرانجام آمدن عباس میرزا بصورت نمایند اینها در جواب سلطان میرزا
داشتند که چون او را یک اکثر اوقات بر خراسان تاخت میکنند و در همدت هرگز این مملکت از وجود
شاهزاده خالی نبوده اردوی مصیبت و دولخواهی شاهزاده را که به اشتهایم جنایت میکر سلطان
طلب عباس میرزا نمود و امرای اطاعت نکردند بر دشمن او ارضی شدند و قرار بر سلطنت میرزا دادند
تسبیح و تائبین و تسبیح ادا داشت. عباس ملقب گردانیدند و خطبه و سکه در خراسان بنام او قرار دادند
بعد از آنکه این ماجرا بوقایع رسید سلطان محمد باشکر عراق بخراسان آمد و در غریبان مجادله و مقاتله
اتفاق افتاد و امرای عباسی تاب مقاومت نیاورد و شکست خوردند و عباس میرزا خود را بقلعه هرات
رسانیدن متحصن شد درین اثنا سلطان محمد خبر رسید که لشکر روم بر تبریزی آمد با سپهر طریق مصالحه
پمود و خود بعراق رفت و عباس میرزا در خراسان کاران ماند بعد از مراجعت از خراسان سلطان
حوزه میرزا سپهر بزرگ خود را که بر تیره رسد و جوانی عروج کرد و ولیعهد و متکفل امور سلطنت بود
به تبریز فرستاد و حوزه میرزا با امرای ترکمان و کلکو که با هم اتفاق نمود در صدد مخالفت بودند
نامها نوشت که درین اوقات چون لشکر روم بر تبریز آمد از طریق خد مت و جان سپاری در آمدند
من بعد بر تسم مطلبی که داشته باشند بصورت خواهد پوست جنایت منظر آمدن آن دو فرزند بود که
عثمان پاشا سر لشکر روم تبریز را محاصره نمود و در آنک ایام بر آن ولایت مستولی گشت و حوزه میرزا
متوجه قتل و جدال رو میان شد. آنامردانچی بطور میرسانید اما عثمان پاشا بابت خود مکر که نزد
بنی آراست و در روز لشکری عظیم بسپرداری دیگری بجنگ میفرستاد و حوزه میرزا بر آن که و غلبه
مقارن ایحال عثمان پاشا بعلت خفاق در که نشست و اهل روم قلعه که در تبریز خسته بودند آنجا قلعه داد

مقرر کرد و مراجعت نمودند و حمزه میرزا در تعاقب روی هر روز بجنگ میبرد احتیاج و بعد از آنکه رویان
 بهر حد خود رسیدند دست از تعاقب باز داشته بجای صلح و قلع و اشغال در زید درین اثنا فرقه ترکمان
 و تکلودم از عسکریان و طغیان زد و طها سب میرزا برادر حمزه میرزا را بسلطنت برداشتند و حمزه میرزا
 اینهم را هم دانسته پدرش را با بعضی اموال در حالی تبریز گذاشت و خود با جمعی متوجه جنگ آنفریق شد و در
 نزدیکی سلطانیه تلاقی پنجاه روی داد و محاربه صعب اتفاق افتاد و حمزه میرزا مظفر و منصور کشته طها سب
 میرزا را بدست آورد و به تبریز مراجعت نمود و ملازمت پدر را دریافت و چون مقصد حاجت مبارکی
 در میان آمد از تبریز بجانب عراق حرکت نمود بعد از آنکه در حالی کجی حمزه میرزا بدست و لاک خود
 کشته شد و ثلثه عظیم در میان قزلباش بهر سید که مانند کله بی شبان کشته و در هر شهری و ولایتی
 خود سرپیها نمودن گرفتند درین اوقات مرشد قلیخان عباس میرزا را از خراسان برداشته بتوزین که
 دار السلطنه عراق است آورد و امراد و مردم قزلباش که با جم مخالف و متوهم بودند و خانه و بنه اینها را
 محاربت اهل و عیال را هم مطالب دانسته و بتوزین نهادند و عباس میرزا استقامت نامهارت
 بملازمت خود ترغیب نمود در بعضی اکثر مردم عراق اختیار و دلخواهی عباس میرزا نمودند و علی قلیخان
 و اسمعیل قلیخان و چندی دیگر که در اعلیه سلطان محمد و ابوطالب میرزای ولیعهد بودند لا علاج شده
 با سلطان و ولیعهد متوجه قزوین شدند و در روزی که قریب قزوین فرود آمدند کسی نماند که بدو از
 خدمت سلطان و ابوطالب میرزا پروا داد و عباس میرزا جمعی را باستقبال فرستاد و پدر و برادر را
 بتوزین در آورد و خود نیز تا در دواخانه استقبال نمود و ملازمت پدر بزرگوار کرد و برادرش را در غرض
 عطفت گرفت سلطان محمد از ملاقات فرزند ارجمند خورسند کشته خود را از سلطنت باز داشت
 و تاج شاهی بر سر فرزند رشید گذاشت . شاه عباس بن سلطان محمد پس از عزل پدر با نظام
 امور سلطنت و سرانجام مهام مملکت تسلط گرفته بعضی ضوابط و قواعد تجدید مقرر فرمود و بعضی امرای
 قزلباش را که طریق خود سری مسلک میباشند و از غایت پی باکی و بی آرزوی در هر سرشاهی

والده ماجده اش را بجنور پدر بزرگوارش زیر برقع خفه کرد و کشته بودند بتدریج از پا در آورد و بر هر که
از آن گروه ضلالت پرتوه دست یافت ابقا نکرد و از قتل با شمشیر کینیده و تدریس صاحب امیدیه
تر بیت غلامان همت معروف کرد ایند و الم و در یحان و غیره را بر تبه امارت و ایالت رسانید
و دیگر غلامان که جی و چوکس را در زمره سپاهیان در آورد و چندین هزار تنگی را از اطراف و جنوب
جمع ساخته در سلک غلامان حضور منتظم گردانید و شوارح و راهبها را با امرای صوبه و ادسپرد امر فرمود که
از مال تجارت و فراخی بخت شود حاکم آن ولایت پیدا کرده بصاحب مال استر و او نماید و اگر نتواند مال آن
و چون در عقوبت کینه کاران جاهل و رعایت خاطرنمی نمود نهایت او در دلهای جهانان جا گرفت
و چوکس را چال آن نبود که دست تعدی بر مظلومی دراز کند و فی الواقع در سلسله صفویه مثل او با دشمنی
بفرهنگ و یکسانست و تدریس شجاعت و هیبت و سیاست سریر آرای سلطنت نگردید و فتوحاتی
که او را دست داده نصیب دور کار هیچ یکی از فرمان فرمایان ایران نشد و چنانچه احوال خجسته مال
آن و سادگی برای دولت و اقبال را سکندر یک منشئی از پیکام ولادت تا وقت رحلت بعبارت
رئیس فصاحت این مفصل و مشروح نوشته و در آغاز مجلس خویش اهل بدیع املی باغی که در اکثر
ولایت دست استقلال میزدند در اخته لشکر بچکله مات فرستاد و آن نوآچی را از دست خان احمد خان
اخراج نمود و بعد از آن لشکری را بدستان دستور داد و حاکم آنجا را که مصدر عصیان شده بود
بستار رسانید و بر ملک فراسان که از بیکان در تصرف خود داشتند کشتید و با برادر زاده
عبدالله خان که در هرات نکل گرفته بود قتال و جدال نمود و او را منفرم ساخت و قابض ولایت
مذکور شد پس از آن استر آه را از دست جور و ستم مخالفان استخلاص فرمود و بر سر مرور رفت و آن
ناجیه را اسیر کرد و بجهت شیشه او بیکان عازم بچکله مات سمت را تا تحت و تاراج نمود و بعد از آن
بعزم شیر نژادان که در تحت تصرف رومیان بودند شامه قابض آنجا شد و بعد از آن با استخلاص
بر هر که ملک مورد ثنی صفویه بود و در میان متصرف بوده نهضت فرمود و آنرا مفتوح ساخت و علی

پادشاه بیکه آذربایجان می برده بود و او را منتهی کرد و ایند و فتح تبریز کرد پس از آن قلعه ایروان را با
 توابع که در تصرف خود نگاه داشت و به ضبط خویش در آورد و با خیال اغلی سردار لشکر روم و نوبت جنگ
 بر او نظر یافت و از خواست و قیامی که در زمان دولت او جلوه ظهور نمود سلطنت بر او بخت بوسنی مله
 و قتل او بود و پسران آنکس بطریق اجمال آنکه مولانا جلال الدین مخم برزدی در سنه هجری در دولت ظاهر
 که آثار کواکب و قرائات علوی و سفلی دلالت بر افتاد و اعدام مبادت ایران میکند مناسب چنان
 میباشد که درین سنه چهارم روز خوار از سلطنت معاف نموده شخصی را که کشتن او را با شد بسیار
 بردارند و بعد از سنه روز به شش ابرقوان و جلاد حادثه دوران سپارند که در روز و کاردش بر آید
 بنا بر آن استایه بوسی ترکش دوزخ را که از مریدان در پیش خسر و قزوینی بود برای این کار اختیار نموده
 و تاج شاهی بر سرش نهاد و اسباب سلطنت همه آمواد و همیا کرد و بعد از سنه روز آن چنان کشید
 مقتولست که در آن اوقات طریقی بولانا مخم بطریق طبیعت گفت که چون بوسنی را بادست یافت
 فرمان قرار داد و باید و او باعث اینهمه شفقت و مهربانی را شمارا میداند اگر او پیش از غل قبلی
 حکم با فانی شما کند علاج آن چه بجا طر آورد و اید و رفع آزار چه اندیشید کرد و اید مولانا از استماع عقیده
 در بطن حیرت فرو رفته مستغرق بجز فکر کردید و دست و پا کم کرد و قریب بود که از پا در آید و قلوب
 و همه تکی کند و از ترس در آن دوسه روز که حکم بوسنی نفاذ داشت از کف خانه بر نیامد و خود را پنهان نمود
 و در سال خمس و الف هجری مطابق سال دهم جلوس شد و عباس سلطان محمد پدرش را که کور
 در قزوین بمرض اسهال در گذشت و بعد از آن قلعه کج را محاصره نموده بر آن مستولی شد و حاکم
 آنجا را بقتل رسانید که از ایند و لشکر بکر حستان برد و سرداران آن ظاهر را که پسران ظهور بودند
 مقتول ساخت و زیاده از صد هزار زن و فرزند که چهار را اسیر فرمود و با لشکر تا تار که با لشکر دوم
 اتفاق نموده باستیصال فرقه اش آمد و بود و حاکم عظیم کرد و شکستی فاحش داد و در سال سیم و ششم
 جلوس مطابق سنه احدی و ثلثین و الف بعد از رخصت نمودن خان عالم اچلی حبت مکانی و کور

چهارم بیکه پادشاه

163
159

زینل بیک اچلی خویش در خواست قلعه قنداره و توابع آن خود ششم رجب بهانه سیر و شکار در ظاهر قنداره
از غفلت و بی جگر ی عبدالعزیز خان قلعه دار در عرض معذرت روز قلعه مذکور را انشراح نمود و در سال سی و هفتم
جولیس مطابق سنه اثنی و ثلثین و الف که بوق عرب کشید بعد از توابع آنرا مسخر کرد و ایندو در عراق
و فرسان عمارت عالی بنا کرد و خصوص در صفهان و تبریز و اشرف و فرج آباد و در صفهان تا اشرف
در چهار فرسخ عمارت و باغات عالی طبع انداخت چنانچه در جمیع عمارات و باغات آنچه احتیاج باشد
مهندسیه شدند که احتیاج بنقل و تحویل اسباب و اسلحه بنشیند فاش سنه ثانی و ثلثین و الف سلطنتش
صمدی و دو سال در مملکت عراق و فرسان اوقات جهانش قریب شصت سال شاه صفی میر شاه عباس
که کشتن سام میرزا بود پس از فوت جدد در صفهان بر سر سلطنت نشست و او شاه بود و شجاع و متهور
ای بسیار سخاوت بود چنانچه اکثری از اعراد عمده عباسی را بجزم انبای در آورد و متاصل ساخت و در این
فرمانروائی او سلطان مراد خدیو کار روم دو نوبت بر سر مملکت او لشکر کشید و اول مرتبه قلعه ایروان
سرحد ملک ایران و روم امنست شخص ساخته مراجعت نمودش یعنی بر سر قلعه مذکور رفته پورش نمود
و اهل آنجا فریاد الا مان برداشته قلعه را تسلیم نمودند و در کثرت ثانی که سلطان روم بعد از این تصرف خود
در آورد و متوجه روم شد در راه بغراضه که قرار کردید و در حالی استنبول فوت کرد و چون عیال و خان
قلعه دار قنداره از سفالیک مسطور متوجه کشته بجات خود را مخضر در توسل درگاه جهاننیا بنام جهان
ثانی دید و خفیه بسعید خان صوبه دار کابل نوشته فرستاد و او را برکنون خاطر خود واقف ساخت
شاه صفی سیاه و س خان را از مشهد مقدس با سپاه بسیار بطلب علیه و خان روانه قنداره کرد و درین
سعیه خان بالشکری جوار بر سپاهل استیصال خود را بقنداره رسانید و قلعه مذکور را در ضبط اولیای دولت
قاهره در آورد و سیاهوش خان در شش کوهی قنداره را از افواج منصور و هندوستان شکست و کشته
مراجعت بمشهد نمود و بعد از آنکه شاه صفی در سنه اثنی و ثلثین و الف داعیه تسخیر قنداره نمود و بکاشان
رسید در ماه صفر سنه مذکور این در افغانی بجهان باقی شده و فتن سلطنتش چهار سال شاه عباس ثانی

و در این صفی میرزا است که بیکش و عباس
به بر سر راهی از جاده است که بیکش و عباس
بنام میرزا بهرام خان بقدر رسیدن قنداره

و جنگ عظیم در همدان و قریب سی هزار
قوله کشته شدند و اکثر کار بر حقتان
تک شده

خاست و در کس احتیاجی

محمود

خداوند مملکت

و بعد از این هندوستان

بن مضاف بعد از آن حال پدر در سن نه سالگی شانزدهم ماه هجری سنه اثنی و عشرين الف در کاشان بر سر
سلطنت نشست بعضی از دانشوران مثل مسعودی تاریخ جلد ششم یافته اند چون از کاشان تفرودین رفت نام
والی توران و قتی که مقتود ابهر شد و در محمد خان برادرش بروستولی گشت منهدم شده بایران رفت
و شاه را در یافت و به طایفه های پروان از اندازه خوشدل گردید و عنان غریمیت بحرین شریفین بنیت
و عاقلان به ارباب شتافت و بعد از آن قتی در محمد خان که از افواج نصرت امتزاج هندوستان در والی که
بادشاه داد و مراد بخش بران ولایت روی همت کجاست از پنج برآمد و عازم ایران گردید و چون
شاه بر حقیقت حال مطلع شد شخصی را با استقبالش فرستاد تا به نهایت تعظیم و تکریم خان را آوردند
و تا در اینجا بود که مکرر بود باقی احوال شاه در ضمن حالات ایل حضرت فردوس انیشانی و حضرت پادشاه
دین پناه مندرج است و پنج سال سلطنت نمود در ماه ربیع الاول سنه سی و سبعین الف
مطابق سنه نهم جلوس حضرت جهان بانی خلیفه الرحمانی از افراط و دوام شراب وفات نمود مدت
حیاتش سی و پنج سال **سیدالشاه بن شاه عباس ثانی** اسمش صفی میرزا بود پس از وفات پدر
باستقراء و زراعت بخت بخت گشته که در دید و در نوزده سالگی بر تخت مملکت متمکن گشت و
بالفعل فرمانروایی ممالک مسطور استغال دارد و جانشین آبا و اجداد خود است **ارایش پنجم**
در ذکر مملکتین و دیکی ممالک که **الآن** در هندوستان و روس منابر و وجوه در این مملکت بنام نامی پادشاه
دین پناه بنیت پذیر است شکر بکیش و نه نایش **نقش** در معتقدات اهل هند و ذکر رایان پناه
کیفیت طلوع نیر اسلام در آن بلاد محلی نماند که در ممالک هند چار از باب حکمت و چار از اهل ریاست
و چه از زمره خداوند بخت در کیفیت آفرینش عالم اختلاف کرده اند از آنجمله سیرت و طریق در نسخ
مها بخت آورده و در هر که دیش رود کار بر چهار دور متر نموده اند یکی است جگ که در دیش
هفتاد و یک و هشت هزار سال متعارفست و درین دور اصفان پناه از مسدود گشتی
و درستی و مرغیات الهی تجاوز نمینمایند و در طبعی در میخند یک لک سال غنیست دوم نرناج

عازم پناه

امده

امتداد ایام آن دوازده لک و نود و شش هزار سال متعارفت و درین زمانه سه حصه اوضاع او میان
 بر حسب رضای الیست و عمر طبعی درین عصر ده هزار سال مذکور است سیوم و او بر چوک و مدت و درین
 هشت لک و شصت و چهار سال مبتدول است درین زمانه دو حصه اطراف جهانیان در راست گردانی
 و راست گشتاریست و درین دور عمر طبعی هزار سال مشهور است چهارم کچوک و مدت امتداد ایام آن
 چهار لک و سی و دو هزار سال متعارفت و درین دور سه حصه اطراف عالمیان بر ماز استی و نادرستیت
 و عمر طبعی در پنجاه صد سال است و مضاعف مقدار کچوک مقدار دو و ابر میشود و علی نه القیاس مقدار کچوک
 تا است چوک اضافی میگرد و دو هرگاه که دور کچوک تمام پذیرد باز از سر نو است چوک بطوری بود که
 اهل هند تا زمان تحریر این مجموعه بدیعه که سینه بگزارد و هفتاد و نه چوبست از دور کچوک چهار هزار و شصت
 و چهل و هشت سال سپری گشته و جمهور اهل هند بر آنند که خالی تحقیق نخست پنج عصر آفرید چهار مشهور و پنجم
 اکاس بعد از آن بر ماز آیند اگر دانیند و آرزو بیدار آفرینش و سبب ایجاد عالم ساخت و علوم
 میگویند که عنصر اکاس عبارت از آسمانست و خواص ایشان تکذیب این نموده میگویند که حکمتی
 قابل بوجود آسمان نباشد و آنچه مری میگرد و همین هو است که اگر بگویند ذات قدسیه بزرگ سلف اند
 که بدیعه ریاضات و وسیله عبادت نورانی هیال و روحانی بگردشده و مخلوق با خلاق الهی بگردش
 برده اربع ارتفاع سروری مینمایند و حرکت ارادی در عالم علوی بطیران میگردانند و بعضی که بر تبه کمال
 رسیده اند ستارای بزرگ شده هر که عالم سفلی رجوع مینمایند و برخی بقدر استعداد بر آسمان بلند
 سروری نموده باز عالم سفلی مراجعت میکنند پس عنصر اکاس چنانچه در کتب ایشان مرقوم است معنی
 دیگر دارد البصه بر ماز ایشان را بگویم پروردگار از سر ادق عدم مبارکاه وجود آورد و چهار گروه ترتیب داد
 یکی برهن و دوم کتیری سیوم پس چهارم بود و مطابقه اولی را بجهت مجاهدات و ریاضات و امثال آن
 معین ساخت و گروه ثانی را بریاست صورتی نصب کرده و سیده انظام عالمیان گردانید و
 ثالث را بجهت مزارع و مکاسب تعیین نمود و رابع را برای اقسام خدمت معین ساخت محققان

الهامات ربانی بر همانی مذکور کتب که مشور بصلاح معاش و معاشرت باشد متضمن بر صد هزار
 اشک و بظهور آورده باشد که داشت و این احوال بخلاف آنکه محض کتاب مذکور است در حیات
 صد سال غیر عرفی دارد چه هر سال در اسب و شصت روز نشان میدهد و هر روزش مشتمل بر چهار هزار
 و در مذکور است و هر شبی به ستر روز متضمن بر چهار هزار و چهل و یک مسطور و انشوران بر همین متفق اند
 که تا زمان تسویه این حاصل چندی بر همان عالم وجود آمد. در نقاب عدم مخفی گشته و این بر همانی موجود
 هزار و یکم است و تا حال از غر آن چاه سال و نیم زود گذشته و متفکرت که در نصف آفرید و در چوک
 بهندوستان در شهر همتا پور بهرت نامی راجه که تری بر سریر او کتری نشسته رعیت پروری میکرد
 و بعد از آنکه هفت فرزند بطنا بعد بطن ریاست نمود و بخلو خان نامش تا فتنه مرتبه ششم از نسل او فرزند
 با هم کور بود آمد و کور گیت تا نیر بنام او استوار دارد و اولاد او را کور و انی نامیدند و بعد از آن
 بشش واسطه فرزندی متولد شد و بچتر بوج موسوم گشت و راجه بزرگ شد و از دو پسر بود و آن یکی
 و هتر اشتر که از بی بصری اول بر اچکی ریاست پذیرا گشت و دوم پند که از نظافت و زیرکی بکار و انی
 عالم خود را مشهور ساخت و پند و ان از زیات او بودند و پند چون کشتی را در جهاله از دواج خود
 در آورد و از سه پسر متولد گشتند و هتر و بهیم سین و ارجن و از زن دیگر دو پسر نکل و سیدی و دهر ا
 اشتر احمد و یک پسر بود و صد پسر از گلابداری که دختر راجه فندار بود و بهر سید مذکور یک اینها جرجوین
 و یک پسر دیگر جرجس نام از بقال دختری بود و آمد و کور و ان عبارت از این پسر است القصد چون پند
 رخت مستی بر بست حکومت بصورت تعلقی به هتر اشتر گرفت و در معنی سلطنت بوزنه ان او بود
 سیما جرجوین که همین اولاد بود و او در هر اسم ریاست توهم از پند و ان بهر سید، در فکر اتصال
 ایشان شد و هتر اشتر نیز از آنجا متوهم شد و حکم کرد که پند و ان و در تر از شهر خانه ساخته در آنجا
 باشند و باشند جرجوین مستغف و جدر ان منزل را بکند و فکر کردند تا باند کشیده آتش سوخته کردند
 و اثر از پند و ان نماند و آسمان یعنی فنی و شبی در خانه خود آتش زد و با دله و خویش راه و شمشیر کشید

و بهیل نام زنی که باخ سپرد از جانب جرج و پس جهنم نش زدن در آن خانه می بود و وقت محبت در آن شب
 با پسران بسوخت و پندوان بعد ازین سر که شست تغییر نامه او ضاع نمود از خوابه معجون آمد و در شهر
 کینا نزول کردند و بطایف حیل در ویدی و خراج کینا را بهر پنج برادر بزرگت ترویج نمودند و هر که نام
 هشتاد و روز نوبت قرار داد و کمال اتحاد و یکپارگی درین امر داشتند و بعضی ازین بود که برای آنکه چنین فعل در پیشان
 چون جایز باشد انکار این میکنند و چون او آرد از نفع دولت آنها بکوش جرج و پس و متبایان او رسید
 سر در حجب خجالت فرو برد و بر وفق و مدار ایشان را بهستنا پورا آوردند و ولایت موروثی را قسمت
 برادران نمودند و اگر امایان بزرگ آثار اقبال در ناصیه پندوان مشاهده نمودند و نوکری کردیدند که در و
 ظاهر با اتحاد آریسته و باطن بعضی و عباد پر است در حد و هلاکت پندوان کشند جدا شدند که کار و
 وقت بود طرح جک را جوی ایداحت و روش جک را جوی آن بود که جمیع مطعومات و یکی با کولت
 و یکی بخورات و همه اجناس که بر روی زمین است در آتش عظیم بسوزند و بدین امر تقرب برگاه
 احدیت جویند و جمیع راجهای هفت قلم در آن جشن میان بخدمت سینه حاضر باشند از اینجا که اکثری
 از رایان سرکشکار بکند اتفاقا در دنیا ورده بودند جدا شدند بجهت شجر آنها هر چهار برادر را تعیین و نمود
 و اینها در جشن حبه انشا کر فله بتایدات آگهی هر یکی را در حیطه شجر در آورده در مجلس جشن حاضرند
 و جرج و پس را از معاینه آن کار و ایانش حسد که در کانون سینه پر کینه محضی بود مشتعل گشت
 و در تدافع آنها بچلان روزگار در پوسته کعبین تنوری که عبارت از چوهر است مهینا ساخت
 و نقش نمای از ابر سپیل تر ویر بر مراد خویش مقرر نمود و نقشی که طلب میداشت بر مراد خویش می یافت
 بدین مار استی با پندوان بازی مشغول گشت و یکی متاع آنها بدریه تر ویر بازی در تصرف خود آورد
 و بدست آخر شرط بست اگر این مرتبه بازی به پندوان دست دهد آنچه از اینها گرفته ام باز پس بدهم
 و بر خلاف این پندوان دوازده سال بیاس نمود و در حواله بر پندوان یکسال در آبادانی بختی
 بگذرانند که احدی ایشان را نشاند و قبول این معنی نمود پندوان دست آخر به ستور اولین باخشد و بر

ست و دوازده سال با و حش پیرا خنده سال سیزدهم بولایتی که ما بین آنکه و کن است در آمد بهبودند که در
آن سال در کج حمل بر بردند و بعد از انقضای مدت شرط کشن بن با سید پور با پنج گری نزد جرج و بن بستاد
مملکت حذر اطلب کردند جرج و بن پای دوراه عدم و فائدها و قرار بر کارزار افتاد و در یای خصوص مجیش
آمد از هر دو طرف لشکر کینه اثر در اوایل کج کبک بمیدان کور کسیت تنها منیر بمقابل و بجای و مستعمل کشت
تا مدت هر روز روز مبارزت نمودند چون عاقبت کار را باب نیز بر بر سوایت جرج و بن متبیل
مستور کشته بوار جهنم شتافت و بعد اشتر با برادران خویش عمار رنج و ناحت و درین نزد یازده کین
عسکر جانب کوروان بود و هفت کوهن طرف پندوان و کوهن عبادت است از همت و یکبار و ششصد
و هشتاد و شش فیل سوار و مطابق این عرابه سوار و شصت هزار و ششصد و دو شخص اسب سوار و یک لک
و نه هزار و سیصد و چهل و یک کینه از طرفین زیاده بر و دوازده نفر و نه نفر و نه نفر و نه نفر از لشکر کوروان
یکی هر چار برهن که است و فریق بود و دوم است و تها ان او نیز بعلی جانین عمار فریق و سیم کرب
که بجای و کوی شهرت داشت چهارم سخی که با و نور دانش بهلبان و اشتر کور بود و شصت نفر و عسکر
پندوان پنج بران که جدا اشتر و عزیز باشند ششم سنانک ساحر هفتم جتس برادر غیر ماری جرج و بن ششم
که معروف و مشهور است بعضی اورا بخدا می پرسند و برخی از او از فرزان عالم میگویند و مولد او
منته است و چون اشتر شنان راجه کش را آگاه ساختند که قاتل نکش است کشتن بر آشت
بکشتن او حکم فرمود کشتن بجای نه شیر فروش یازده سال متواری شده آخر الامر بقوت تزیورات
و نیز بجاست کشتن راکشته عمار حکومت بنام او که سپین پد را و بناحت و خود هم بکار فرما عالم
بر سپین نزد بر دعوی الوهیت کرد و اکثر خلایق بر دعوی باطل ان مرور تصدیق آوردند و سی و دو سال
در بلد متهرب با و با ششی اوقات بهر بر و چنانچه افسانه های بدیع از او بسیار است آخر الامر راجه جرج و بن
از ولایت بهار با لشکر بهار و راجه کالیون فرمان دوا می مغرب متوجه دین او که دیدند کشتن چون
نایب مقام دست نیار و به دار کا زنده محض شد و هشت سال در آنجا ماند و بقوت تمام

راه پهای عدم کردید و بعضی گویند که غایب گشته و زنده جاوید است و وجه عقوبت کشتن نفوس که نه است
 آورد و آنکه چون وضع حمل که نذاری نزدیک شد بخاطر گذر آید که شوهرم و همسر اثر بعلت بی بصری از دیده
 فرزند و تفرج دنیا بی بهره است آن به که من هم باشوی و هر دو چشم روزی که هر دو بین از دنیا نماند عدم اراده
 خرامیدن مبارک و وجود کرد که نذر از چشم جهان بین را از تماشای و نبوی به نسبت تا که هر دو بین بر سر شد
 و با پند و اندازان طرح محاربه در انداخت و قرار برین گرفت که فردا از هر دو طرف لشکر حرب کا و در آید و بخت
 عظیم نماید که نذاری پسر را گفت چون تن مار نیست از جوشن عاریست و در برابر من حاضر آئی که بر وجود تو
 نظر کنم تا جسد از جمیع بلیات و آفات مصون ماند و هر بر تن تو کار که بنیاید هر دو بین بواسطه کسب
 طریق ملازمت بکلمه مادر خود زنده و آن رفت و سبب آمدن باز گفت چند و آن سر رشته راستی است
 نداده گفت که فرزند از شکم مادر برهنه می آید و چشم ابوس و در آن حالت بروی می افتد انبساط است که تو
 مانند و در نخستین تصور نمود برهنه در چشم مادر و آئی که از اثر آن از جمیع بلیات محفوظ باشی هر دو بین
 و ادع شده مراجعت کرد در اثر آن را بکشتن و دو چار شد بعد از استفسار هر دو بین با هم التماس نمودند و بخت
 و در دل گذر آید که اگر هر دو بین بگفته پند و آن علم نماید روی تن کرد و هر دو کار و کجاست و نیکواری و پرکاری
 قهقهه زد و گفت هر که بر قول دشمنان راه صواب جوید در خطا افتد تا تو استیلا کرده اند لیکن حمایتی
 طویل الذیل کل در کردن بگفتن تا عضو ناسل پیشین که نظر مادر است بروی بیفتد هر دو بین همچنان کرد و مقابل
 مادر رفت و گفت اینک آمد ام چشم بگشا مادرش اعتبار بر راستی و درستی پند و آن نمود و بی دغدغه
 چشم بگشا چون جمایل کل بنظر او در آمد نغمه بزود و پهلوش افتاد بعد از آنکه پهلوش آمد پرسید بخیر جمایل کل
 پند و آن کرد و اندک گفت ز کشتن و کشتن دست به عائی برداشته کشتن را نفوس کرد و گفت ای پسر
 بر همین موضع که از نور نظرم مستور مانده هر کار که کردی موجب هلاکت تو خواهد گشت و در هر کار
 همچنان شد و کشتن بر حسب دعا و آن بانواع عقوبت به از البوار رفت القعه جدا شد بعد از قتل
 هر دو بین و نابود شدن کور و آن بر جمیع ممالک هندوستان و غیره فراموشی مستقل شده

پیش از آنکه در معرض او بار در آید ترک دنیا کرده با چهار برادر طریق بجز و اختیار کرده و سیاحت بادیه عدم گشت
 و جدا شتری و شش سال حکومت تمام عالم کرده و ایام حکومت و توفیق یکصد و هشت و پنج سال بود و از
 مرد آیام شخصی از ذریات ارجن برسد که مردی عالم شست و از پاس که در معرکه کُشد و آن و کوردان
 حاضر بود و حقیقت محاربات اشعار نمود و تکلیف تحریر فرمود و پاس چون بسن پیری رسید و بود و انظار از
 سر که شست و زیاده خاطر داشت بزبان خامه توفیق ساخت و نامش مهابدته که است و معنی لغوی
 پاس تفصیل دهند و حل کنند است و اهل هند او را از جمله نفوس قدسیه میدانند و میگویند زنده جاوید است
 و بعضی برانند که در هر دو ابرجک شخصی مسمی به پاس بجهت اصلاح احوال سایر الناس بطور می آید و برخی گویند
 که یک شخصیت که در مظهر مختلفه ظهور مینماید و در ولایت میان دو آب که مولد است نامش
 دوی پابن بود و الله اعلم و چون پاس مرقوم کتاب پدید را که از زمان برمه است مفصل ساخته چهار کتاب
 کرده است بدین سبب او را پاس گویند و کتب اربعه بدین تفصیل است یکی رک پدید دوم حجر پدید
 سوم سام پدید چهارم بهترین پدید یکی مضمون لک اشوک دارد و بدین قسم بانقسام آن همه یک شسته
 سی لک مخصوص طایفه دیوتا که عبارت از نفوس مقدسه علویه باشد مقرر ساخت و پانزده لک سایر کائنات
 اسرار لک که آنها هم در عالم سفلی سکونت دارند احتضار بخشید و چهارده لک بجنیان و در اقسام کائنات
 که از تمام مخلوقات اند و بصفت حیات موصوف مخصوص کرده اند و یک لک را بجهت اسفاده
 آدمیان گذاشت و آنرا در هر دو پررب یعنی باب و هریس یعنی خاتمه ترتیب داد و فیض رسان آرد
 استعداده و این یک لک میان مردم موجود است و در مهابدته است و چهار هزار اشوک
 در میان جنگ کوردان دیند و است و باقی نصایح و مواظط و حکایات و روایات و شرح و بسط
 بزم درم که ششگان و اعتقاد بر ائمه است که در هر جک پنهان مبری یا جبهندی کتابی نوشته که
 ناین زمان در میانست و بطوفان لوح اعتقاد دارند و بعضی از ایشان برانند که ذات برین
 و کثری از قدیم ایام بوده و قوم دیگر در او اخرو ابرجک و اوایل کجوک پدید آمده چنانچه قوم

167

راجپوت و ثقل میکنند که بعد از فوت راجه بکرما چیت کتری ریان کتری کیران خود را شطب
 العنان میبختند و اینها با هر که میخواستند شب بستر میبردند و فرزند بهم میرسانیدند و باز و لغت
 پرورش میکردند و چون آسمی پدران هر که امی مجهول بود هر کسی که از نسل و اصل آنها استفسار میکرد
 از سخت سری خانه را دان خود را راجپوت که عبادت از بستر راجه است و ای میخواند و بروای
 فرزند آن راجه سورج اند که بیشتر توتب آن میاید و اعتقاد هنوز است که عالم قدیم است و آدم
 خاکی نهاد و بود و الی غیر الهیایه جلوه گری خواهند نمود اما برابر باب دانش محفی نماید اگر چه از ابتدا
 آفرینش که احتمالی چندین هزار سال و بود شاید چندین آدم بر صده طور آمده و در پرده اخلاص
 باشند و جان بن جان از انچه باشد لیکن خاکی نهاد و بوده اند اصل بعضی از هوا و بعضی از نار
 و هو و طاهر آنها را آدم خاکی نهاد تصور کرده اند و در باب عظیم جبه و طول عمر و کارهای عجیب
 که از ایشان بینمایند محض حرف و صوت و در میزان عقل و ذی ندارد و پیش از ابو البشر
 آدم خاکی بوده و از زمان آدم ریا و برهمنیت هزار سال و کسری تا حالت تحویر این سطر مذکوره
 جوهر طبق گفتار هنوز در صد هزار مرتب مقبوض است و تحقیق پوست که مملکت هند نیز مانند دیگر ملک
 ربیع سکون از فرزندان آدم علیه السلام معوری پذیرفته چنانچه بر سپیل اجمال نگارش میرود و انچه
 بعد از طوفان نوح علیه السلام هر سه پسر خود سام و یافث و حام را با طراف و الکاف ربیع
 فرستاد و گشت و کار امر فرمود سام را نه پسر بهر سیدار شد از نخت بود که نو و وارم و قبط
 و عا و قحطان فرزندان او میزند نسب تمام طایف عرب و بعضی آنها چون هو و واصل و ابراهیم
 علیه السلام به و میرسد و نیز کیورث به بادشاهان عجم و ولد از نخت است از نختش پسر بود که
 سیامک فارس عراق بهلوث مغان سیامک جای نشین بر شد و دیگران بهر یکی که رفتند اولاد
 بدیشان موسوم گشت و بعضی برانند که نوح علیه السلام را پسر ی عجم نام بود و عجمی از اولاد او است
 و ولد از شد سیامک هوشنگ است که ملوک عجم بایزید و در شهر یار از صلب اویند و یافث را و

مشرق و شمال نهاد و در آنجا فرزندان از او بوجو آمدند ارشد اولاد ترک نام داشت و چنگ
از مغلان و از یک و چنگ و ترکمانان ایران و دوم از نسل اویند پسر دوم یافت چن نام داشت که
ولایت چن به منسوبست و فرزند سیوم یافت دوس است که فرزندانش سرحد ملک شال را
تا طلمات گرفته آبادان ساخته اند اهل مسک و غر و سقاب از نسل اویند و حام متوجه ارض خربت
از فرزند ان بوجو آمدند نام یکی هند بود و دیگری سندی و سیوی حبش و چهارمی نینج و پنجمی بربر و ششمی بون
ممالک که گویا بنام ایشان موسوم گشت اما پسر ارشد حام که هند نام داشت ملک هند که بدو موسوم است
مشنه هه توجه بر معموری گنجی داشت و برادرش سندی در ملک سندی و زکشی کرد ملک سندی بنام اوست
و ملتان بنام فرزند ان خود بنا کرد و هند را چهار پسر بهر سیدی یکی پورب دوم بنک سیوم و کن چهارم
نهر و اله بر ملکی و دیار می که بنام ایشان شهرت دارد و آبادان کرد و ایندند و کن بن هند را سه پسر بوجو
ملک هند ایشان قسمت نمود اسم آنها مرهت و کنه و تلنگ بود اکنون این سه قوم که در کن جنوب
از نسل ایشان اند و نهر و اله را نیز سه پسر بوجو آمد بهروج و کنیناج و مال راج نام که است شهر با بنام
ایشان آباد ساخت و بنک را هم فرزند ان بوجو آمدند و ملک بنک که با ایشان معمور شد و پورب بن
هند را که ولد ارشد بود چهل و دو پسر بهر سیدی و آنها یکی را از میان خود پسر واری برداشته و نظام
ملک و ملت گزینش نمودند و نام او کشن بود مشو گشت اولین کس که در ملک هند وستان میسند
حکومت گشت کشن بود و این کشن از آن کشن مشهور است که اهل هند برای او فتنهای بسیار ساخته
و حکایت دور از کار برداخته معبودیت برداشته اند این کشن مردی بود عاقل و فرزانه و شجاع
و مردانه چون عظیم الجثه بود و اسب طاقت سواری اویند است بنومود تا پهل جشی بدام آوردند
و بنده پیرام کردند و اگر ضاعا ست مثل در و دگری و آهنگری و خوشن و خواندن در عصر او بوقوع آمد
و در زمان او اولین شهری که در ملک هند معمور شده اوده است و مدت عرش صد سال بود
و در زمان حکومتش دو هزار قصبه و قریه آباد کرد و سی و هفت پسر از وی ماند و ولد ارشد وی

بود چون با نقضی است حیات
نقضی در آنکس است است
سراج

مهر راج بن کشتن بر مسند حکومت نشست بهتر و بیشتر از پدر در آبا و اائی و ریاست و حراست هند بکشید
و بعد از هفتصد سال کار و ای در کج عدم منزوی گردید بنای بلد بهمار از دست و علم موسیقی در عهد او بظهور
انجام چهارده پسر از وی ماندند بر خلف که موسوم بکیسور راج بود بعد از انتقال پدر بر باب طوفا نژاد
متنکمن گردیده چهار برابر ریاست و سیاست زمینت و استحکام داد و بعد از دو صد و بیست سال
او را از انجمن هستی اتفاق سیر کشور منستی امثال و وفرد را وی ولد کیسور راج بجای پدر نشست چون در علم
عالم و فاضل بود با فضل و علم بکیش بسیار صحبت میداشت و بلد و میر در عهد او احداث یافت از
رستم که ریخته در کوهستان کونده داره جان بقایض ارواح توفیق نمود حکومتش با فضل و سی و هفت سال
سورج نامی هند و با عانت رستم بجای او بر روی هند مقرر گشت و تمام هندستان در حیطه تسخیر او آید
و بت پرستی در عهد او شایع شد و قبیح احداث نموده پای تخت ساخت و دو صد و پنجاه سال
در حکومت گذرانید مدت حیات سیری شده بی پنج پسر داشت پسر کلاش مسمی به راج بجای
پدر نشست به راج را بنام خود آباد ساخت و در علم موسیقی رسالهها پرداخت و بلد و بنارس که
از پدرش ناقص مانده بود از او اختتام یافت و برادر زاده را راجپوت او نامید و آخرتا معاملة هند
برهم زد و کار از نظام و نسق افتاد و در هر سر سودای پییده آمد کیدار نام برهنی از کوهستان سواک برآمده
او را بضر ب تیغ هلاک کرد مدت فرماندهی به راج سی و شش سال بود چون کیدار عروس کلک هند
در کنار گرفت چهار برابر زمینت عدل و انصاف پندار است قلعه کالج بنا کرده اوست و در آن
سنگل نامی از نواحی کوچ فروج کرده ملک بنگاله و بهمار در تصرف آورد و با کیدار عروس بهاسیا نموده
فایق آمد حکومت کیدار نوزده سال بود و چون سنگل در محاکم هند علم حکومت برافراشت شهر
لکهنوتی که مشهور بکورا است او بنا ساخت و تا دو هزار سال پای تخت بنگ بود اکنون عوض
آن بلد تانده ششمن گاه حکام است مدت حکومتش شصت و چهار سال کشید بدست رستم
کشته شد رستم بن سنگل بر مسند ریاست نشست و عروس چهار برابر عدل و انصاف زمین نمود

قلعه رهناس بنا کرده است و در مشاوه یکسال حکومت کرده ازین عالم در گذشت چون فرزند
 رسیدند داشت مهاراج نامی از قوم کچو ایه از زمین مار و از خروج گردنا کار وای هند گشت
 و عالم را باب انصاف نصارت تازه بخشید و کنار دریای شور از بدویان که عبارت از کپورت
 گرفته بجهت آمد و شد مردم بنای بنا در نهاده و کشتیها ساخته در آب انداخت پس از چهل سال رخت
 هستی بعالم نیستی بر بست و کید راج خواهر زاده مهاراج بوضعیت خالوی خود اتاقت فرماید یعنی بر
 گذاشت قلعه جو بنا ساخته است چهل و سه سال حکومت داشت بعد آن بر چچند که وی سپه سالار
 کید راج بود قدرت یافته قدم بر تخت گذاشت چون از نسل راجها نبود امارت هند بر واقعی است
 و بعیش و عشرت مشغول گشت اکثر قریات و قصبات ویران شد بهرین منق بعد حکومت سال
 رخت زندگانی را به دارالعدم کشید معاصر بهمن و داراب بود و در سال پیشکش از سال میداشت
 چون ممالک هند بقصر راجه دهلو در آمد شهر دهلوی او بنا نهاد و نور نامی که بر اجهای کجایون
 نسبت داشت کجایون را تسخیر نمود و بر دهلو تاجت و سکنه نمود و راجه عظیم گشت در اجهای هند
 که ببادش مان ایران خراج میدادند احتیاج فرمود از خنجره سکنه رکنه عظیم بهند کشید و نور بدست او
 بتلاک گردید ایام فرمانروایی او هفتاد و سه سال بود یعنی تا آنکه در آنکه دکن را یان بزرگ بود و انیل
 کچند که بلند کبر که بنا کرده است و در چند که قصبه مرج بنام است و چچند که شهر چاکر از آثار است
 القصبه چون سکنه در هند آمد راجه پدر که راجه بزرگ بود و قلعه پدر بنا کرده است و او است از استمال آن
 سکنه رگشته شدن نور متوجه شد پیش محبوب پسر خود را داشت سکنه را از سر تسخیر دکن در گشته
 بایران رفت و بنا رچند نامی تمام حکومت هند وستان بدست آورد و ممالک هند را از سر نو نامی
 بخشید و هر سال پیشکش بکود و وزیرسی که ببادش مان ایران بودند میفرستاد و هفتاد و سه سال از حکومتش
 سپری شده بود که چون نامی بر و خروج کرد و استیلا یافت و بعضی گویند که جبهه خواهر زاده نور بود
 چون بر سنده استوار یافت تمام ممالک از سر نو بعد و انصاف پیا راست و در کنار هر

کنگ و جند قریات و قصبات احداث نمود و بار و شیر ما بکان معاصر بود چون اردشیر با بکان
 بتجیه هند غریمت کرد و چون مضطرب شد با پیشکشهای فراوان در حالی سهرند رفته ملازمت نمود
 و اردشیر از تسخیر هند باز داشت بعد نود و سه سال از یغلام اشغال کرد دست و دوسر داشت بکنند
 پسر کلان او جای نشین شد و او خیلی ظالم و سفاک برآمد و عالم را خراب ساخت و نوبت ریاست
 بکبریا چیت افتاد و او از قوم تو نوز و نیک نهادی او از حکایات و زیوایات که میان هندو مشهور است
 معلوم میتوان کرد و بعد از این در عهد او آباد شد و قلعه و بار بنا نهاد و مسکن خود ساخت و بخانه مهمل
 در این بهیاس خسته بر همان و چون بکار و وظیفه مقرر کرده در آن بخانه مسکن گردید و بعد از آن
 و تا حالت تحریر این سطور که سنه بکزار و هشتاد و نه هجریست بحساب هند که ابتدا ای تاریخ از زمان
 بکبریا چیت اعتبار کرده اند بکزار و هشتاد و نه سال سپری گشته و بکبریا چیت معاصر بود و بعضی
 گویند که هم عصرش بود و در آخر عهدش سالها بنامی از دکن بر و خروج کرد و برکنار نرید و جنگ نمود
 بکبریا چیت بقتل رسید و راجه بهوج نامی زمام مهام حکومت بگرفت و چون راجه بهوج بر حکومت هند
 با استقلال دست یافت بپیش و عشرت پرداخت و بر تعمیر بلاد و ترفیه حال عباد و بهمت کما شست
 چنانچه که کون و چرا کرد و قصبه هندیه در عهد او بنیافت و در آن ایام با سیدی و در قنوج ریاست داشت
 و بهرام که در بلخس تاجری در عهد او بهند آمد و بود و چون بقنوج رسید فیل وحشی که در آن الکه بهمرسد بود
 و مردم را هلاک میساخت بهرام یک چوب تیر و را هلاک کرد با سیدی و در حوض او در جهانه کج او
 در آورد و معلوم کرد که با دشت و ایراسنت و تادیت حیات بدو پیشکش میفرستاد قلعه شهر کاچی از
 محدثات اوست چون مدت جیاتش سپری شد سی و دو پسر از وی ماند و تادیت ده سال در میان
 اینها نزاع بود آخر الامر را دیو نامی که سه سال را با سیدی بود بر سید حکومت شست را دیو از قوم رهنور
 و بشجاعت مشهور و قصه آن بسیار طول و عرض دارد و در فرقه هندو این قسم راجه عظیم الشان بود
 نیاید پس از چنانچه چهار سال حکومت مانند دیگران اینها نیز که داشت او معاصر فیروز و قباد بود

و هر سال بیش از پنج و خراج میفرستاد و بعد از وفات راجه رایدیو پرتاب چند نامی که سببه سالار
 رایدیو بود در قنوج کارهای هند گشت و اکثر سران و سرکشان را از پا در انداخت و هیچ یکی از فرزندان
 رایدیو را زنده نگذاشت و پوسته بنویش را در خراج ارسال میداشت و بعد از وفات او رایان
 جوانب و اطراف زور آورده اکثر ولایت را گرفت و برخی از مملکت پوزند آن پرتاب چند نام
 از خیمه فرزندانش را را ناخواند چه زبان هندی راجه کم ملک و عاجز را را ناگویند تا حال حکومت
 پرتاب چند است اما همین که مستان کو پتیر و نواجی آن در تحت تصرف دارند و چطور و مند سور
 و دیگر بلاد در مالک ایشان امروز در تصرف اولیای دولت قاهر است بعد آن راجه انندیو که
 وی از فرقه پس است بعد از وفات پرتاب چند از مملکت مالو خروج نمود و فرمان روی گشت
 و هر روز دیش رو بترقی داشت بناد قلعه مارهور و دیگر در عهد او شد و قلعه مند و نیز از محدثات
 اوست معاصر خسرو پربو و بعد از نوزده سال حکومت از نیغلم در که نشت بعد از آن مالیدیو
 هند و از میان دواب خروج کرده و دهلی را از تصرف پرتاب چند نگذرانده و تا قنوج متصرف شد
 و گویند معوری بلده قنوج در زمان او بجای رسید که دوکان تقوایی سسی هزار و شصت هزار خانه
 سازند و خوانند و پدید آمد و دیگر خصوصیات را بهرین قیاس باید نمود و بعد از چهل و دو سال از ناگو
 وجود بهنایان عدم غنیمت که چون فرزند رشید نداشت در هر سیزدهمین راسی خود را بیک کبری
 مشتافت و تا طلوع آفتاب جهانباب دین مبین محمد صلی الله علیه و آله وسلم از افق هندستان
 راجه عظیم الشان برسد حکومت این ولایت شصت و پنج در زمانی که سلطان محمود غزنوی
 بقصد غزاه و بهندستان در آمد در قنوج کوره نام راجه و در میرته هرست و در مهابون کهنه
 و در لاهور جهانباب بن هینال و در کابل بحر و همچنین در مالو و کرات و کو الیار هر که امجد الحاکمی بود
 بنا بر آن به کراحوال که ناپدید و اخته شروع در بعضی از واقعات سلاطین اسلام ادام الله تعالی آثارهم
 الی یوم القیامه که مراد از تالیف این کتاب ذکر چیز ایشانست بمنماید و اولین کسی که از باب

اسلام قدم در کشور هندوستان نهاد و به طلب بن ابی الصفا است که از کبار امرای عرب بود و در سینه
 اربع و اربعین به هندوستان در آمده و غزاکرده و بعد از او سلطان محمود غزنوی مکر به نیت جهاد لشکر کشید
 و غزاکرده و ضحای عظیم او را دست داد و سینه از ذکر او بالا گذشت **نمایش اول** در ذکر سلاطین دلی
 از شهاب الدین غوری تا بر ایام لودی **سخت** و **سخت** در ششترت بدست سلطنت ایشان سیصد و پنجاه و پنج سال
سخت از الدین بک سام المشهور به شهاب الدین غوری چون برادر بکاش سلطان غیاث الدین که ذکرش در اول
 ملک غور بکاش یافته غزنین و اسیر کرد سلطان شهاب الدین بنیابت برادر بامارت آن ملک رسید و
 تسخیر و لایست هند نمود و اول ملانرا از او مطر گرفته متصرف شد بعد از آن بر خمرکشت بن بهرام شاه غزنوی
 حاکم لاهور مکرر لشکر کشید و آخر کار مطر کرد و بدو پس از آن سینه نشان و نایب و خنمایه بر دای بهتورج حاکم
 و دلی در موضع ترائین که بتلاوری مشهور است محاربه نمود و منصور گشته او را بدار البوار و کسانده کفار را که
 در آنکه تکام استیلا تمام داشتند کتول رساخته شعایر دین اسلام آشکارا کرد و امام غزالدین را زنی رحمت که
 لطایف عیانی و کتب دیگر بنام برادر او غیاث الدین ابو الفتح تصنیف کرده با وی میبود در شهر مسیح
 و نایب و خنمایه لطف قنوج و بنارس لشکر کشید و در حدود چند و در رای چندی را منهرم گردانید و بنشیند
 و چند شهر قبل بدست آورد بعضی از اهل جبرئیل نموده اند که نه مرتبه سفر هند نموده از آنجه دو نوبت شکست
 و هفت نوبت کامیاب و برور گشته و نزدیک غزنین بمنزل و میک سیوم شعبان سینه انبی و ستیاری که
 لفظها حسب السیر از آن مجر است از دست یکی از فدایان لکهر بدرجه شهادت فایز گردیده **شهاب**
 ملک بجز و بر موالدین که از ابتدای جهان مثل او نیاید یک سیوم ز غره شعبان بسال ششصد و دو هجده دره
 غزنین بمنزل و میک و اندوی بجز که خردارست نماند گویند و لوتش بر تبه بود که یک جنس الماس در خانه او
 پانصد من موجود بود و علی بن الفیاض سایر اجناس و نقود ایام امارت و سلطنت او از ابتدای سینه
 و ستین و خنمایه که در غزنین و غور بنیابت سلطان غیاث الدین برادرش بکومت رسید تا آخر عمر
 سی و دو سال از آنجه غزنوی دلی چهارده و پانزده سال **قطب الدین** بک از غلامان ترک نشاند

منوالدین است چون انکشت خضر او شکسته بود و لیکش میکشند سلطان در وقت مراجعت ازین
 اورا بکهرام گذاشته امارت داد و او مالک هندوستان و آما سرحد ملک اجمین از جانب مشرق
 و چون سلطان شهاب الدین مذکور بمنزلت شهادت رسید ضیاء الدین محمود و اما و سلطان ^{عبداللہ}
 چتر و امارت باو شاهی از فیروز کوه بدو فرستاد و سلطان مخاطب ساخت و بعد از آنکه قریب سال
 از سلطنت او سپرآمد روزی در مقام لاهور بمیدان کوی با خلق از اسب پیشتاد و بر دست پیشتاد
 و لفظ سلطنت پناه اران خبر میداد چون هفت نواز غلامان و ملازمان سلطان شهاب الدین
 غوری بکومت رسیدند فامه میون نگار ششم از احوال آنها برخاست تاج الدین یلدوز ^{سلطان} اورا
 شهاب الدین غوری خورده سال جزیه در تربیت او کشید و بوقت خود مخصوص ساخته در اندک
 ولایت کرمان باو عطا نموده بر تبه امارت رسانید و بعد از شهادت سلطان شهاب الدین سلطان
 عینش الدین محمود برادر زاده سلطان مذکور که فرمان فرمای مالک فیروز کوه و غور بود خط ارادی
 و خلعت بتاج الدین یلدوز فرستاده حکومت مملکت غنیم باو داد و او در غنیم مکمل کرد و به ^{سلطان}
 قطب الدین ایبک در نوای لاهور محاربه نموده راه فرار نمود و ایبک غنیم را متصرف شد و به ^{سلطان}
 مشغول شد و تاج الدین بر خلعت ایبک و قوف یافته بنین شتافت و ایبک سر رشته پیر
 از دست داد و کریمه بلاهور آمد و بار دیگر تاج الدین بر مالک مستلط گردید و در سرکش شد و ^{از دست}
 لاهور را متصرف شد و بقصد تسخیر و بلی شد کشید و در حدود تراین با سلطان شمس الدین التمش
 کارزار عظیم نموده که فاکشته در قلعه بدوان مجوس شد و در آن مجس از زندان دینارهای یافت
 ریاستش نه سال بود که بید بگری داشت در غایت حسن و جمال روزی معش بقصد تادیب کوره ^{الجبلی}
 بر سرش زد چون بهانه عزان طفل پر شده بود بهمان ضرب فوت شد و ابرین عاده اطلاع یافتیم
 زاده و راحله داده گفت تا آنکه پسر مطلق شده و در راه فرار پیش گیر بهاد ^{سلطان} غزل نیز غلام سلطان ^{الکلی}
 و بعد از اینکه سلطان قلعه بهکربک حکومت بطول داده بود و چون سلطان غوری بمقام مراجعت از ^{ایبک}

حصار که الباطنی را به تسخیر آن تخریب کرده فرموده بود که اگر قلعه را فتح نمانی ترا مسلم باشد او بدو سه گرویی که الباطنی
 حصن حصین و حصار می شکم و متین بنا کرده در آنجا می بود و پیوسته بر آنجا دمی تاخت و راه آنجا از ترک نشود
 طغرل بنک آمد رسولان بخبر حصار طغرل قطب الدین فرستاد قلعه را بدو تسلیم نمود و طغرل بدین سبب از آنجا
 رنجیده میخواست که بر و لشکر کشد تا که فوج اجل بر او تاخت مدت حکومت او دو سال و چند ماه بود تا طغرل
 قباچه از عمالیک سلطان شهاب الدین و پدر و دختر و مادر قطب الدین اینک بود و سلطان شهاب الدین
 ناحیه اجد را با تسلیم فرموده و او بعد فوت سلطان قطب الدین اجد و ملتان و دلاهور و دیگر بقاع و قلاع و دولت
 سند و سمرقند و کرام را با سرستی بقبضه افتد و در آورده چند بار با تاج الدین یلدوز در حدود پنجاب محاربه کرد و
 مکرر بالشکر معول و افواج خوارزم جنگ نموده پیروز گشت و چند بار بر سر دلاهور با سلطان شمس الدین الغمش
 محاربات صعب نمود بحسب تقدیر هر مرتبه ظفر الغمش را بود و فوخت اغیر الغمش بر سر ناصر الدین رفت و دولت
 مقاومت در خود ندیده حصار را به اسلحام داد و به هرگز رفت و سلطان الغمش نظام الملک دیر خود را
 تعیین نموده بگشتن قلعه اجد همت گماشت و در دو ماه و پست روز آنقلعه را گشوده و علم فتح بر او افشاند و اجد
 خاطر جمع نموده به هرگز شتافت و قلعه آنجا را نیز منسخر ساخت و ناصر الدین در پای بلدر اجد خود دیده در آب
 غریق بجز فدا کردید و حکومتش به پست و دو سال کشید اختیار الدین محمد بن خجندی را در عهد سلطان شهاب الدین
 از بلاد غور بغزین رسید و از سلطان آنچه توقع داشت بطور نیامد و چار غیرت مند و ستان نمود و حکام الدین
 او طلبک که از امرای بزرگ شهاب الدین بود و بعضی بر کلمات میاندواب و آرزوی دریای کهنک را بجای
 پیوست و در آنجا مصدر کارهای شکر و تردوات نمایان شده بکلم سلطان کهنه و بتیالی باطناع او
 متحرک گشت و در تاختن و قطره کردن از بسکه جلد و دلیر بود و هزار بهجت بهار و میرزایت غریب از آنجا
 آنقدر و زیادت خفت و در اندک مدت قلاع و بلاد و فراوان تبصره آورده و سرت تمام بهر سینه سلطان
 قطب الدین اینک از مساعی جمیده او توقف یافته شریف سلطنت برای او فرستاد و محمد بن خجندی
 عانت و استظهار اینک حصار بهار را گشوده و بر آنجا را استیلا یافته سکنه آنجا را که اکثر براهه و سبب

مخطوطه دیده نجا آگاه به کار گشت و از خصم بر آنکه مانند سیل شد و بجای آورد که از آن تاب جمله آن نهند لای را می
نیارده از سر راه او می گرفتند و همه بخندیدنی اختیار با داده و سوار در آب یکی زده با بندی از آن در طرکه کار گشت تا
بساحل نجات کشید و جمعی کثیر غرق کرد اسب فاش شدند و بخندیدند و غنیمت یار بدو کوکوت رسید. از غایت غصه و امل جبار
کوید علی مردان نامی که از امرای کباب اختیار بود برین سازه اطلاع یافته از قطع حوزار سولی بدو کوکوت آمد و همه بخندیدند و برین
بازار عصب گرفتار بود و علی مردان نام و از کمال نارومی بایلین اورفته تنگ ضرب خنجر آید از شربت شهادت بکار
عزالدین محمد شروان خنجر از ایران نامدار محمد بخندار بود و در اوقاتی که بخندار طرف تبت و کرستان لوی غنیمت بردار
اورا بشیخ حاجنکه نامزد کرده بود و او در آن نواحی رفته اعلام فتح و فیروزی ترغیب ساخت و مران کهار را از پای آورده
غنیمت یار بدست آورد و بر واقع محمد بخندار مطلع گردید و خود را بدو کوکوت رسانید و هر اسم توینت و سوگاری
باشان و اعیان ملک بر مسند حکومت جلوس نمود و علی مردان قاتل محمد بخندار را گرفته محسوس ساخت و علی مردان را
که بخندار بخندید سلطان قطب الدین بدین علی آمد و سلطان بالفاس و بکار روی را به تخریب کمال فرستاد و محمد شروان
اولا انقیاد نمود و آخر با سایر فغان در حد و دیو کوکوت باقیار صف کارزار آراست و سنگت خورده از نو که
بکار فرار اختیار نمود و در نیمه کام میان امرای فتح نزاعی و محالشی بهر سید و منجر قتال گردید و محمد شروان در نو که
جانستان شربت شهادت کشید علی مردان خنجر از حص محمد شروان که بخندار چون بخندید سلطان اینک رسید
سور و مراجع سلطان گردید و در اوقاتی که سلطان در حد و لاهور بر تاج الدین یلدوز غالب آمد و فتح غنیمت نمود
و در اردوی سلطان بود و چون تاج الدین بار دیگر غنیمت استیلا یافت و سلطان قطب الدین که بخند
لاهور آمد علی مردان دستگیر گردید و در خدمت یکی از امرای خط که او را از سالار کهنه ای اوقات میگذرانیدند
وزیر سلطان تاج الدین بقصد شکار سوار شده بود و علی مردان بنظر سالار کهنه چو گشت که کار سلطان بکشت
نرسام و ترابا داشت و ممالک غنیمت کرد ام نظر سالار او را از این امر شیخ منع نمود و زاد و راجله داده طرف هند
بل کرد و او بخندست سلطان قطب الدین اینک رسید و بگو ناگون عنایات و تقاضات و امارت و ولایت
و امتا ذکر دید و با شاهان ملک حسام الدین عوض خنجر بدو کوکوت استوار گردید نام ترمی و بلاد بنگاله را بر این حفظ آورد

بیکار کرد و عیالت الدین عوض بار سال بیکش که سی و هشت زنجیر نعل و شمشیر و کت تنگ بود و سلطان القش
 صلح نمود و در سال شصت و هشت و چهار ماه الدین پسر سلطان القش که حکومت او ده داشت لوی عزت
 بمشیر بیکار بر او است و در این هنگام عیالت الدین عوض بصوب کاه و دشت گریخته بود و ناصر الدین پسر
 و زاعم ولایت بیکار را متصرف گشت و عیالت الدین عوض ازین حادثه آگاهی یافته بمقابله شتافت
 و محاربه صعب نمود و با جمعی از امرای خود امیر گردیده بقتل رسید سلطنت او دوازده سال و چند روز بود **۳**
 سلطان ارغشاه بن قطب الدین بعد از فوت پدر در لاهور سلطنت رسید و ملک شمس الدین که بنده
 و پسر خوانده و داماد پدرش بود از بدو اول در دهمی آمد و بیکار سلطنت استیلا یافت هر چند که او شکر و ارم
 آورده بر ملک مذکور تاخت نمود فایده نکرد و حکومتش بسایر نکشید **۴** سلطان شمس الدین القش که تولد او
 در شب خسوف واقع شده بود و ترکان چنین مولود را القش گویند بعد از رحلت خورشید سلطان
 قطب الدین و انهرام پسر او در احکام حکومت استقلال پیدا کرد و شهر اچین را گرفت و بجانیه مهال
 خراب ساخت و چند مثال دیگر اچین نگری آورده در پیش مسجد جامع دهمی که نزدیک بمباره که از بناهای
 سلطان نور است فرو برده بی پیر خلیق ساخت و سلطان در ادای فرائض و اوقاف و دیگر عبادات
 مولع بود و نماز جمعه در مسجد میگرد و ملحدان بارادگشتن سلطان روز جمعه مسجد در آمدند و چند نفر از شیعیان
 و شورانها و خلیق بر هام و دیوار برآمده آنها را بزخم تیرو سنگ هلاک ساختند و سلطان از ترس غنچه
 خلاص یافت و قریب هشت و شش سال کاران مانده در سنه ثلث و ستیمه که بزخم جمعی خواهر قطب
 والدین گاهی قتل سره در انسال بود و پس برین فرامیدند او هم رحلت نمود گویند چون سلطان بصوب
 حضرت خواهر قدس سره جهت تعیین جای حوض تردد میکرد و بجای که حوض شمس احداث کرده همین جا
 خوش بود و شب هنگام در واقع دید که معبر در وسط آن زمین سواره ایستاده میفرماید که شمس الدین
 همین جا حوض بساز و در حوض حضرت عیسی در آن زمین رود و چشمه آب بر جوشید سلطان از خواب
 برآمده هنوز شب باقی بود که بخدمت خواهر قدس سره آمد و بیان واقعه نمود و حضرت خواهر قدس سره

بر آنکه زمین بر دو بر و شاهی چراغ دیدند که با یکدیگر چشمه آب جوشیده است. فیروز شاه بن شمس الدین
 پس از وفات پدر بر سر سلطنت نشست و میل تمام به هوا و لعب نمود و امور فرمانروایی بوالده او که کثیر
 ترکیه و پیشه ترکان مشهور بود متعلق شد و او هرگاه که رشک آنها از ایام حیات سلطان قطب الدین
 آزار داده رسانید و بهر حکم سلطان را بکشت از پنجه امرای عظام از رکن الدین روگردان شده بسلطنت
 همیشه او امان نمود و بر تخت نشاند و رکن الدین را پس از حکومت ششماه و پست و شش روز
 در حبس کردند و در باغچه از جهان برفت. رضیه بنت شمس الدین بعد از عزل برادر با مور سلطنت برداشت
 و از پرده بیرون آمد و لباس مردان در بر کرد و بی علانیه بر فیض نشست چون در مسجد و منبر و عتبات
 حاکم لاهور از جاده اطاعت مخوف شد و طریق مخالفت سپرده بود رضیه بر سر او لشکر کشید و او را اعتقاد
 جانب پهنند و هضت نمود و در راه امر اخراج کرد و رضیه را در پهنه مجوس ساختند و موالدین بهرامشاه
 ابن القس را بسلطنت برداشتند و بهی را متصرف شدند و در پهنه کام ملک اختیار الدین التوین که حکومت
 ترهنده داشت رضیه را پس از آنکه از حکومتش سه سال و ششماه گذشته بود در عقد نکاح خویش درآورد
 و موالدین بهرامشاه با رضیه و ملک التوین که در طرح مصاف در انداخته نریمت داد و در نوای کجی پنهان
 بعضی از زمین داران حکام آنها را زن و شوهر گرفتار شدند و با سلطان قتل رسیدند. بهرامشاه بن
سلطان شمس الدین پس از مقتول شدن همیشه و شوهر او با سلطان استیلا یافت و چون افواج
 آمده متصرف لاهور شدند نظام الملک وزیر خود را با سایر خوانین جهت دفع لشکر مغول به جانب
 وزیر خود که در بکر و نفاق عیضه با او نشست و از هر اهلان شکایت در آن درج نمود او مصلحت درین
 ندیده فرمان صادر نمود که با الفعل بدارا کار پیش برود و امرای منافق در وقتی بسر خواهند رسیدند
 همان فرمان را بخدمت ظاهر کرد و بخود متفق ساخت و از راه برگشته و بهی را حصره نمود و سلطان
 بدست آورده از هم گذرانید حکومتش و در نیم سال مسعود بن رکن الدین چون بهرامشاه
 کشته شد غزالین ملین بر تخت نشست امر را ضعیف شدند و علاء الدین را که در قصر سهند مجوس بود

انجمن برآورده بر تخت نهند و او بر تخت مستولی شد و هر دو هم خود را از قید برآورده جلال الدین را تهنیت کردند
 و ناصر الدین حکومت بهر ارج موقوف ساخت و نظام الملک را با اتفاق امر معقول ساخته و زار بصدر الملک
 چون بعد از چندی از طریق معتدل برگشته بی باکی و سخاکی پیش گرفت و ایمان و ولایت از دست
 گردیده و ناصر الدین مذکور را از بهر ارج طلب داشته بسطنت برداشتند و او بزرگان ماکای افاده سخن
 هستی را بساد فدا و ایام کامرانی چهار سال و یکماه و یکروز ۹ سلطان ناصر الدین محمود بن شمس الدین که
 بنام ناصر الدین غازی اشتهار دارد و نامزحمیده او از طبقات ناصری که بنام او تالیف یافته ظاهر و پدید آمده اند
 که روزی زوجه او از دست بی کفایتی شکایت کرد و گفت از بس که جهته تو خدمت طعام میکنم و نام می برم
 دستهای من سوخته میشود و او جواب گفت که بر ملا و محنت اچنان صبر کن تا خدا تعالی ترا در اجر این مشقت
 حوری به به و مغفرت فرماید من نمیتوانم که از وجه بیت المال برای تو کفیزی بخرم و سلطان در سالی دو مصحف کتابت
 کرده به به نمودی و وجه آنرا با کمال و بلبوس مصر و سیاحتی چون یکی از اهل مصحف او را بهمدیده دیده و خرید و فروخته
 بعد از این مصحف را خفیه فرو شدند و هر سال مردم دهلی بر سر فرش حاضر میشوند و بدان تبرک چویند و فاسنه
 اربع مستین و ستاره به به سلطنتش نوزده یا بیست سال و سه ماه و از فرزندانی نماند ۱۰ سلطان عیاض الدین بن
 بنده سلطان الغش و مایب سلطان ناصر الدین بود بعد از رحلت او حکم و قیاس متصدی امور جهان بانی گردید
 و او با پشاه دانا و با و قار بود در عهد دولت خود با اراذل و لایم همزمانی نکرد و رئیس بار بار درخواست نمود که اگر
 یکبار با او همزمانی کند مال بسیار بدهد و نایب اصد قبول نفوذ هرگز او را ملازمان و خاصانش در خلوت بی موزه
 و کلاه ندیدند اصحابی و صوفی بودی و نماز تجدد و اشراق قضا کردی و حضور علماء و صلحای علم نمودی و بعد از
 نماز جمعه بزیارت اصحاب غرقت و طواف قبور سعادت اندوختی او را دو پسر بود یکی سلطان محمد که پدرش
 اقطاع ملتان با و داده بود در فضایل و کمالات و شکاهی رفیع داشت و میر حسن و میر حسن و دهلی اندام
 او بودند و او در مرتبه از ملتان مبلغان برای شیخ سعدی نیرازی میافروستند و طلب حضور آنجناب نموده
 شیخ بسبب ضعف و پیری و عدم قوت و قدرت نفوذ است آمد و مینه اشعار آید و بعد از آنکه سلطان را بگفت

شاهان ملک خطاب

بنفارش امیر خسرو رضی الله عنه آن ساخت با مشایخ و علمای اوست تمام داشت روزی در مجلس او بنفارش
 بنفارش بهما و الدین و دیگر با ملتانی و دیگر در ویست از استماع اشعار عربی و جدید است و او ایستاده نواز را میزد
 گویند در حال که تنی حلیله خود را که از دختران سلطان حسن الدین بود سه طلاق داد و ناکام او را برای جلالت
 در جهان که شیخ صدر الدین مذکور در آورند و چون تکلیف طلاق کردند شیخ با سدها زن او را طلاق داد
 سلطان در مقام انتقام شد و درین اثنا مغول رسید و سلطان بمقابلت شتافت و شهادت یافت و کشته شد
 موسوم گشت و دیگری بنواخان که سلطان ناصر الدین خطاب داشت در لکنوی میر میر و سلطان
 غیاث الدین بعد از قضیه سلطان محمد کبیر و پسرش را بجای او بملتان فرستاد و بنواخان را در لکنوی
 طلبیده این رهگذر که از مصیبت پسر کلان پسرانه سالی صغیف و زار شده بود گفت که از حضور من ترسانید
 و درین کار مبالغه بکار برد لیکن چون هوای لکنوی با و خوش آمده بود سلطان امر برض کذاشته بهمان
 پسر حضرت بر رفت و هنوز او ب لکنوی نرسیده بود که سلطان بر حمت حق پیوست و با آنکه بولیعهد می گشت
 و حیت کرده بود لیکن امر اکتفا به پسر بنواخان را بسلطنت برداشتند کارانی سلطان غیاث الدین
 و چند ماه ۱۱ سلطان معز الدین کبیرا دین بنواخان پس از رحلت جد و در دهمی بر تخت سلطنت نشست و چون
 در وقت جد کرد مستندات دینی گشته بود دیگر تبه که خود کام شد در معانرت بر روی خود و اگر در اینجا
 امور نفسانی را بر خصایل جهان بینی مقدم داشت و انظام ملکیت بلکه نظام الدین مغض کردید و تحریک او
 کبیر و از ملتان طلبیده است و او انقیاد حکم نموده روانه شد و در راه به شهادت پیوست و با صغارین
 پدرش ناصر الدین عرف بنواخان که در لکنوی اقامت داشت بقصد تسخیر ملکیت یا نصیحت فرزند عز
 و بی خود او را با و ده رفته پدر را در یافت چنانچه امیر خسرو همین قصه را در قرآن السعدین بنظم در آورده اند که
 از پدر و واع شده به بی آید او پس از حکم رانی سه سال و چند ماه از افراط شرب بدام بر ستر بیماری هلاک
 جلالان خلیج که عارض ملک بود و شبانه خان خطاب داشت فرصت را منتقم نموده شخصی را بر تخت
 که در آن حالت او را در آب چون انداخت و افعه سینه تسع و نایین و ستمایه ۱۲ سلطان جلال الدین بنی بقیل

صاحب جو قنامه ترک بن یافت را یارده پسر بود یکی از انجمن خلیج نام داشت و فرزندان او را خلیج گویند
 القصة سلطان بعد از هلاک معزالدین از روی مصلحت وقت پسر او را حسن الدین که یکک و س نام نهاده
 و بر سر سلطنت جای داده امظام مهت مینمود پس از آنکه او را نیز از میان برداشت برادرش ملک
 با استقلال نشست و حکومت از ترکان بخیان منتقل شد گویند سلطان آنقدر رحیم و خداترس بود که در دست
 پادشاهی شعار جاری و قماری از سر سرزد اگر دزدی را پیش او می آوردند او سوگند میداد که دزدی نکند و هرگاه
 او را اعظم و قبیح که در عهد او حادث شد شنید سید موله است و بیان این ماجرا بطریق اجمال آنکه چون
 سید مذکور در اجدادین بخدمت شمس که کج رفت و روزی چند آنجا بود و در وقت رخصت شمس فرمود که از هجوم
 عوام و شهرت اجتناب نمائی و سید وقتی که بدین آمده اقامت نموده مبلغ کلی در وجه عمارت خانقاه عظیمی
 و در جود و عطایا بر روی طبقات نام کشاد و هر روز دو نوبت بایده کشیدی که هزار من میداد و پانصد من مسبوخ
 و سبصد من شکر و یومیه شدی و خاص و عام صبح و شام بر زبان انعام او حاضر آمدندی و مسافران و مجاوران
 جهان بجا نفاذ او نزول کردند و از این روی که حوازا از اطعمه بنان خشک فاعت نمودی و زنی و کنیزی داشت
 و از یکس چربی گزینی و مردم را بقتل کشید که حکم کیمیا و سیمیا دارد بعد از آنکه اکثر اهل ملک هواخواه او شدند
 و خانانان پسر بزرگ سلطان از مریدان او گردید سلطان را کمان آتش که سید داعیه سلطنت دارد و جوی
 آتش نزدی افروخته خواست که در تمام عمارت و جود سید را با آتش در آتش امتحان بکند از آرد دانشورانی که درین
 معرکه حاضر بودند معروض داشتند که آتش با لطف محرقست از اعیان صدق و کذب اعتبار کردن خلاف عقل
 و شرعست سلطان ازین فعل شنیع باز نگذاشت و با بوی بکر طوسی که مر حلقه قلندران بی باک بود کرده گفت ای
 درویشان دامن ازین ظلم بستانید بجای نام قلندری بر حبه سید را بجر و جرح ساخت و با شاره اریکینان پسر
 میاکی سلطان قتلبان فیلی را بر سید رانده آنمظلوم را شهید نمود گویند روز قتل سید دو دسیاه برخاست
 و جهان تاریک شد و باران در آتشال بنارید و در دمی چنان قطافتاد که مردم از کرسنی مردن خود خیمه کردند
 فوج فوج خود را در آب می انداختند و غریق دریای عدم میشدند آورده اند که سلطان جلال الدین را برادر زاده

چاره نمیدیدند ملک علل و الملک کوتوال دهلی از بس که فریب بود غره ماه بسلام آمدی و در بزم میکساری دخل شدی
چون برسم معتاد آمد سلطان درین دوهم از مصلحت چیست علل و الملک بایراد مقدمات عقلی و نقلی از دوا
چهار داشت سلطان گفت آنچه گفتی فضل الله است در مقدمه احداث شریعت سخن نکویم لیکن اگر دست از پنجر
عالم بکشیم اینهمه چشم را چه کار فرمایم علل و الملک گفت سلطان را اول پاک ختن بسدستان از لور و مقاسید
دوم سد باب معول اینهمه اهم است در هر چه باین دو کار صرف رود و بخیالش دارد و نام چهارم بگیری باقی ماند سلطان
بعد استماع این کلمات جرس تدبیر او آفرینها کرد و نواز شها و نود و امر او دیگر مبلغهای کرانمند بنظر او در آورد و بدین
بعد از آن سلطان اکثر مالک هند را با عاظم تصرف خویش آورد و کردن کشتار از خویش و امر ایان بساوی
اعمال آنها رسانید و چون فتنه را بهو اثر در ایام دولت خود حادث دید با آنکه تابع شرع بود ضبط و تهرین
همه حقه بیاس مصالحی بسا کار با موافق تصور ذهن خویش میکرد و در مشروع و نام مشروع نظری انداخت
و برای توزک سپاه و بر انجام امور ملک و از دیو مال احکام و ضوابطی بسته که اکثری از آنها لایزال دستور العمل
و باستانی نامها تفصیل بر آن عمل است خاصه در تعیین نرخ اشیا از اعلی تا ادنی بنفس خود تدبیر و تفریق
دادی تا موافق آن در بازار بر سر و ترا شود و اگر قصور و فتوری میرفت در ادای آن کمترین سیاست بریدن
کوش و پنی بود و در تمام مدت سلطنت نرخ همچو نقاشی نگرد و بر یک قرار ماند و بعد از آنکه باین نظم و شیوه
معاش فراوان و سپاه بودک و سامان شد نوعی ابواب درآمد معول مسدود نمود که اگر احتیاط معول
نقد دهلی میکردند همه اسیر میشدند بقتل میرسیدند آخرای دولت بکلم اقرآن نقصان با هر حال اختیار ملک
بلک نایب خواهد سر که تعلق خاطر باو داشت و رشک کوش بود و او را از کارهای سبب زوال دولت
بوجود آمد اتفاقات نازده خضر خا که سلطان در ایام عرض بحاسب امر و در لشکار حضرت داده بود و او
نزد کرده بود که هرگاه سلطان را بصحت شود پادشاه بزیارت مشیخ دهلی رود چون خبر بصحت رسیدن
تا دهلی سپاه و بزیارت مشیخ دهلی و در راه بر سر بزیارت مرادات اقدام نمود ملک نایب که در سر راه
سلطنت چه کرده در برابر اخص من سلطان بود خاطر نشین کرد که او بار داده فاسد آمد سلطان

خضر خان را بکوالیه فرستاد و بعد مدتی مرض استسقا بسلطان عارض شده در سنه ست و سیمایه
 پنهان او را بریز کردید و بعضی گویند ملک نایب موسوم ساخت مدت سلطنت پسر ^{سلطان} و چند ماه ^{سلطان}
 شهاب الدین پسر خود علاء الدین بعد از هلاک علاء الدین ملک نایب او را با اسم سلطنت موسوم ساخته
 خود را احکام کما مرانی استعمال و زردین گرفت و شخصی را برخواست تا بکوالیه را رفته در چشم خضر خان میل کشید
 و مبارک خان پسر دوم سلطان را که چه میخواست میل کشید اما چون تعذیر نمودنخواست و در خانه مجوس ساخت
 و بعد از یکماه و چند روز بعضی اعیان مملکت ملک نایب را مقتول ساختند ^{که} اگر بدکشی چشم نیکی ^{سلطان}
 که هرگز نیارد که اگر ببار و مبارک خان را از زندان بر آورده بنیای شهاب الدین بنشاند و بعد دو ماه ^{سلطان}
 محقق ساخته بکوالیه فرستادند و مبارک خان را بسلطنت برداشتند مبارک شاه بن علاء الدین نقش قطب الدین
 پس از برادر بر سر سلطنت نشست و حسن نام پسر بزرگتر را که مقتول او بود حرم و خان خطاب داده با وجودی که
 منصب وزارت داد پیر او در بکرات قوی میشد مثل خدمتیه و چون سلطان در محنت زندان و خویش
 گذرانیده بود بر خلاف بواب عفو بخشایش بجوشد و جمع ضوابط علنی که هر یک متضمن مصلحتی بود از میان
 بود در زمان سلطنت چهار سال و چهار ماه او غیر از معاشرت کار دیگر نبود و در بخت فتنه و آفتی متولد نشد و چون
 در آخر وقت سلطان علاء الدین در بکرات فساد بود و ملک و یوکر از حیض تصرف رفته سلطان قطب الدین
 ملک دینار را که دختر او در جهاله نکاح سلطان بود و ظفر خان خطاب داشت بکرات فساد تا در اندک
 ربع آن بود و در بسیار بجز آنه فرستاد و سلطان خود متوجه دیوگر شده آندیا و حرمت را گرفت و بدین بابت
 و چهار سال راه از بس شرب دوام سلطان عم زاده قصد نمود که کارش تمام نماید اتفاقا این حقیقت بسلطان
 و او را گرفته قتل رسانید و دست و دونه پسران بر پیش خاکی که در دهلی بودند و درین مصلحتها آنها را دخیل نمود
 همه را بسیارست فرمود و شخصی را تعیین کرد تا بکوالیه رفته خضر خان و شاد دیکان و شهاب الدین برادران
 او را بکشت و چون بدی رسید از غرورستی و جوانی و انعام و اربان ملک مغرور گردید و اخلاق کرمیه همه
 باوصاف و میمه بدل شد اکثر از بزرگوار و لباس زمان خود را آراسته در مجمع حاضر میشد زمان هر اله و مسخره

با شاره او با امر از کبار مطایبه و امانت میخواند و عریان شده بر جامهای مردم بول میکردند و شیخ نظام الدین
 اولیا قدس سره را خوب یاد میکرد و مردم را از آمدن و رفتند همیشه منع نمیکرد و شیخ رکن الدین ملتانی را
 بتقصی شیخ از ملتان طلب داشت **چون** خدا خواهد که برده کس در و میشد اندر طعنه میکان برد و ظفر خان
 حاکم کجرات را طلبید آشتی می فرمود آنرا کس که زایلند و حسام الدین را که از طرف مادر برادر خسرو خان بود کجرات
 فرستاد و او طایفه پراوان جمع کرده خواست که بپی و بر زدن امر او دیگر که همراه او بودند او را در قید کرد و بکشتن
 و سلطان بخاطر داشت خسرو خان او را سردار داد و ملک ملک لکلی حاکم بود که را که هم باین سبب به بدرگاه
 کوش و بپی برید و این معنی موجب وحشت خاطر امر او دید و آنرا خسرو خان بکشد و عذر نوعی در دل ملک جا کرد که
 کشته بچکس در حق او را بود و همه ناکام بنده باید میبردند و چون او خود را بکام خود دید خیال سلطنت در سر او بود
 و سلطان را گفت که اگر حکم شود قوم پراوان را بکشد تا هر جا سلطان کار فرمایند حسن انجام داده آید سلطان
 رخصت داد و او مردم بسیار جمع نموده منتظر فرصت می بود هر چند قاضی خان که استاد سلطان و محافظ
 درگاه بود از سر جان بر خاسته این مقدمه برو ظاهر نمود اثر نکرد و این حرف بخبر و خان گفت همان شب
 وقتی که نزد سلطان غیر خسرو خان بچکس نامه جمعی از بزرگان قاضی خان را بضر بخورید کسا حمله و شور و گشت
 سلطان رسید بر رسید حجت خسرو خان بیرون آمده باز رفت و گفت که اسپهان و اشهد بهم چکس که آید
 و در خیال پراوان محافظان در قفس شکستند از خون رسیدند سلطان بر خاسته بجانب حرم و در خسرو خان
 از عقب رسید موی سلطان را گرفت و سلطان با او در تملک نشاند او را در بر خود گرفته بر سینه او
 یکی از بزرگان زخمی بهلولی سلطان زد و بر اثر زخم جدا کرده از با هم هزار استون بزرگداشت و بفرست
 پسران سلطان را کشتند و آنچه یافتند گرفتند و خسرو خان صبح آن بر تخت نشست و سلطان ناظر بود
 مخاطب گشت و در میان سلطان و پراوان تقسیم نمود و زن سلطان در کج خود آورد و چون
 اکثر پراوان هند بودند هنگامه بیت پرستی و تخریب شد و از زبانشها تالیف دلها نمود
 و چون اکثر پراوان هند بودند غازی ملک حاکم دیپالپور و ملک خاندین جو پراوان امر او را بکشی و عطا

بشجاعت و مردانگی علم بودند و فکر شد که این هر دو را بدست آورد غازی ملک را غیرت در کار
 و در انعام خون و لیونعت زاد تا که بدست ملک خوالدین جوان که در حضور بود یلغار کرده پیش پدید
 و با لشکر خان که در مقابل آنها تازیدند و جنگ نمود و ظفر یافت و ترتیب افواج نمود و متوجه
 دهل شد و آنکه فریاد لشکر باز آیند و دو نیم ساله موجب داد و در نواحی ایدمه طاقی شد و
 و از غایت هشت در حظه ملک شدی که صاحب اول بود پنهان شد و روزی که او را گرفته نزد
 غازی ملک آورد و بقتل رسانیدند در خنجر که پروردی آید باریدیم اکنون برش در کنار کا
 و اصغر شهر با استقبال غازی ملک شافیه تهنیت رسانیدند و با آنکه او گفت که جهت ادای حق نعمت
 شمشیر زده ام نه برای ملک و دولت هر که قابل سلطنت داند بر تخت نشیند خاص و عام گفتند
 از همه قابل تویی و دست او گرفته بر تخت نشاند و سلطان غیاث الدین خطاب کردند که حکومت
 قطب الدین چهار سال و چهار ماه و بقولی سیزده سال سلطان غیاث الدین تعلقشده اما
 سلطان قطب الدین را غراندنموده و در اتریش ان فرزند و زوری که خسر و خان در حالت اضطراب
 برود داده بود باز یافت نمود ابواب عدل و احسان بر روی خلائق بگشود و نام جو و تقدی رخصیه
 ایام بزد و سلطان محمد پسر گلان را که الفغان خطاب داده بود با لشکر کران بتسخیر قلعه ارکل تعیین فرمود
 و او بدینجا رسیده بغلبه تمام حصار را محاصره نمود و راجه آنجا هر چند بقول پیشکش زنها خواست را
 نشده است و سعی کرد فتح قلعه فریب دهد چون قرار داد بود که از دهل دو مرتبه خبر سلامتی میرسد و اتفاقا
 مخالفت راهیجا و متاخر خبر رسید عید شام و شیخزاده و مشغی که مایه فساد و متعرب الفغان بودند
 اوازده دروغ انداختند که غیاث الدین فوت کرد و دیگر بر تخت نشست ازین خبر
 لشکریان او را بدیدند و ان هر دو مقصد بطلب رسیدن و ملک مل الفغان و ملک کافور
 مهر دار پنهانی گفتند که الفغان میخواهند شمار اگر دن زندان هر چهار کس از هر اس کریمه و الفغان نیز
 سر اسیمه شده راه دیو که گرفت و حصاریان پروان آید عقبش که را غارت کردند و فووان

بقول آمد در انشاء و اخیال از عیسی فرمان غایتش آن رسید و الفغان در دیوگر رسید و لشکر متفرق جمع ساخت
 و آن هر چهار امر از یکدیگر جدا افتادند ملک تر در کشت و ملک یحیی را همزمان کشته پوست او را از الفغان
 مرسل داشتند و ملک ل و عیبد شکر و دیگر متفقا را زنده گرفته و فرستادند و او بکشت پدر فرستاد تا زنده
 در کور کرد و الفغان نیز بکشت پدر آمد و باز با لشکری ستم بکشت و رفت صاحب پدر را بدست آورد و قتل و کشتن
 کشاد و مالک دیگر نیز متفرق شد بعد از آنکه سلطان عیث الدین را چنین فوقات روی نمود و بعد
 حکام بیکاه به عرض رسید الفغان را از انجا طلبیده آشته برینا بست در دهلی که آشته حوز به انجا نب هفت نمود
 و جمع رنیز از آن در ایان استقبال نموده اطاعت ورزیدند و پشکشیهای لایق گذاریدند و سلطان مظفر
 و منصور بدلی مراجعت فرمود و الفغان با واره آمدن پدر در چهارم کرد و بی غفلت آباد کوشکی در سه روز بنا نمود
 تا پدرش اول در انجا آرام گرفته بساعت بعد بشهر در آید چون سلطان رسید امدان کوشک از میدانگاه
 سقف در افتاد و با جندی خاهان در زیر آن سفش هلاک گشت و لفظ خلیفه از تاریخ و فاش بیان میکند
 ساختن قصر باین علت بی ضرورتی نشان میدهد که غالب الفغان قصد پدر کرده باشد که بکشد سلطان
 در وقت مراجعت سلطان المینخ نظام الدین اولیا رحمه الله پیغام کرده بود که هرگاه من بشهر در آیم بیخ
 شهر بدر رود بر زبان قصا ترجمان شیخ کشته بود که هنوز دهلی دوامست و تعلقات میر حسرت که آخرین
 قضایف اوست بحسب خواست سلطان منظم گشته و قلعه غفلت آباد که بالفعل ویرانست بنا کرده است
 کار ایشان چهار سال و چند ماه و همدینال که سنه خمس و عشرين و سبعمایه باشد شیخ نظام الدین و حیرت
 رحمهم الله بچی پوسه اند **۱۴** سلطان محمد الدین محمد ش به بن عیث الدین غفلت نامش ملک جوان بود و بعد از
 رحلت پدر بر سر سلطنت بنیکن شد و او از انجا سب مخلوقات بود که جاستی که جن و انس بچو سلیمان
 در اطاعت او در آید و گاه اراده کردی که مانند سکندر هفت اقلیم را متصرف گردد و گاه تمنا نمودی
 که سلطنت را با نبوت جمع ساخته مشرع نو و دین جدید احدث نماید و با اخیال خلیفه عباسی را انجمن
 منعقد بود که بی اجازت او دخل در کار سلطنت حرام داشتی و در رکاب رسول او دوسه فرخ پادشاهی

و در ادای طاعات و دفع منیبات کمال تقید داشت و در خون ریختن آنقدر شدید بود که چهار سال از مردم
 خالی نبود و سخت طبع جدی که فرایین ممالک را در دم بباد بدل میداد و از بس که میخواست که با خراج ضوابط
 جدید آیین و احکام با پیشان قدیم بهم نزنند باندیشهای ناصواب ضابطهای خاص می بست و بمعنی حب
 بر مردمی حال رعایا و برایا و اختلال امور ملکی گشت و قلعه دیوگرا و وسط ممالک پنداشته و دولت آباد نام
 کرده خواست که در آن ملک قرار دهد و بسکته دهلی فرمود که با عیال و اطفال خود به آنجا انتقال نمایند و خرج راه
 و بهار خانه از طرف خود داد و این نقل و تحول باعث نفوذ عظیم گردید و دیوگر خاطر خواه او صورت آبادی
 گرفت و فرمود که بر سر سکه زنند و دستور نقره در معاملات رایج باشد و هر کس فس خوار آید تنگ زر معسوب
 مردم باین توتیب فرزانگی حالی کردند و مس جهانبانی رواج ماند و اندیشه بخاطر داشت که تسخیر عراق و ایران
 نماید و مردمی را که از آن طرف می آمدند رعایتها را بکوه آمو تا میکرد و درین داعیه سرک و هفتاد هزار سوار
 اندوخته دهلی یکساله مواجب با آنها رسانید و سال دیگر کاری نداشت نمود و تسخیر ولایتی و حصول غنیمتی شد
 که خواه سپاه نایب هم مشغول شدند و بمعنی موجب راه یافتن خلل در ممالک شد و میخواست که کوه هلال را که میان
 هند و چین بابل است ضبط نماید و لشکرهای کران نامزد نمود تا در آن کوه در آیند چون لشکر کوه در آمدند و آن
 بجای راهبانی بازگشت و در گرفته اخیر را کشند و چندی که نیم جانی اند آنجا بر آوردند و خود بسیار رسید
 انصاف چون حکم سلطان بصدور احکام نابالاست موجب می شد خلق آنان متفرسین وند و او جهت اجرای حکم
 مردم را بتبع پند پیع میکشد و از ازل و از اجیف را باین خیال که این مردم خود را از خاک برداشته من و
 از جهاده اخلاص و اطاعت قدم بیرون خواهند نهاد و از زاریت اکثر امر بلند باید که دانند اشتغال از خطر فرود
 و آنها با مقتضای دین همی خود کار را کردند که فتنه در اطراف متولد شد و ضبط از ممالک بر فاست و سلطان
 جهت اطفا ی نایره حوادث هر طرف بذات خود متوجه میشد و قتل عام می نمود و کاری نمیکشود و خود
 که اگر چه مردم میبکشد باشند که فتنه اکثر است سلطان فی حادث میشود من از جن مردم و بسیاری
 فتنه ترک است کردنی نام تا آنکه خلق ترک یعنی و خلاف نمایند یا من از میان بر خیزم آخر الامر که بقصد

و در ادای طاعات و دفع منیبات کمال تقید داشت و در خون ریختن آنقدر شدید بود که چهار سال از مردم
 خالی نبود و سخت طبع جدی که فرایین ممالک را در دم بباد بدل میداد و از بس که میخواست که با خراج ضوابط
 جدید آیین و احکام با پیشان قدیم بهم نزنند باندیشهای ناصواب ضابطهای خاص می بست و بمعنی حب
 بر مردمی حال رعایا و برایا و اختلال امور ملکی گشت و قلعه دیوگرا و وسط ممالک پنداشته و دولت آباد نام
 کرده خواست که در آن ملک قرار دهد و بسکته دهلی فرمود که با عیال و اطفال خود به آنجا انتقال نمایند و خرج راه
 و بهار خانه از طرف خود داد و این نقل و تحول باعث نفوذ عظیم گردید و دیوگر خاطر خواه او صورت آبادی
 گرفت و فرمود که بر سر سکه زنند و دستور نقره در معاملات رایج باشد و هر کس فس خوار آید تنگ زر معسوب
 مردم باین توتیب فرزانگی حالی کردند و مس جهانبانی رواج ماند و اندیشه بخاطر داشت که تسخیر عراق و ایران
 نماید و مردمی را که از آن طرف می آمدند رعایتها را بکوه آمو تا میکرد و درین داعیه سرک و هفتاد هزار سوار
 اندوخته دهلی یکساله مواجب با آنها رسانید و سال دیگر کاری نداشت نمود و تسخیر ولایتی و حصول غنیمتی شد
 که خواه سپاه نایب هم مشغول شدند و بمعنی موجب راه یافتن خلل در ممالک شد و میخواست که کوه هلال را که میان
 هند و چین بابل است ضبط نماید و لشکرهای کران نامزد نمود تا در آن کوه در آیند چون لشکر کوه در آمدند و آن
 بجای راهبانی بازگشت و در گرفته اخیر را کشند و چندی که نیم جانی اند آنجا بر آوردند و خود بسیار رسید
 انصاف چون حکم سلطان بصدور احکام نابالاست موجب می شد خلق آنان متفرسین وند و او جهت اجرای حکم
 مردم را بتبع پند پیع میکشد و از ازل و از اجیف را باین خیال که این مردم خود را از خاک برداشته من و
 از جهاده اخلاص و اطاعت قدم بیرون خواهند نهاد و از زاریت اکثر امر بلند باید که دانند اشتغال از خطر فرود
 و آنها با مقتضای دین همی خود کار را کردند که فتنه در اطراف متولد شد و ضبط از ممالک بر فاست و سلطان
 جهت اطفا ی نایره حوادث هر طرف بذات خود متوجه میشد و قتل عام می نمود و کاری نمیکشود و خود
 که اگر چه مردم میبکشد باشند که فتنه اکثر است سلطان فی حادث میشود من از جن مردم و بسیاری
 فتنه ترک است کردنی نام تا آنکه خلق ترک یعنی و خلاف نمایند یا من از میان بر خیزم آخر الامر که بقصد

استیصال طایفه سوره بجانب تهمة نهضت نموده بود چون بسی کردی تهمة رسید روز عاشورا بود و در وقت افطار ماهی خورد و مرض تب که پیش ازین هم داشت خود کرد و در سینه اش و سینه بیه چهار کردی و اعیان حق را لبیک گفت که ترشیش نیست و **مصلح** **سلطان** فیروز شاه بن رجب عزاده سلطان محمد تغلق شاه است چون در ایام مرض سلطان محمد تغلق شاه در کنگرایی کرد سلطان در باره او شفقت نموده ازین که فرزندی نداشت او را ابولیمدی وصیت فرموده بود و او بعد از سلطان با ستمه عای شیخ نصیر الدین محمود و دیی چراغ دهلی و دیگر علما و مشایخ بر تخت سلطنت نشست و ندای عدل و داد بجا ص و عام و داده و ترویج دین مبین و جود و رحمت ساخت و دست از اخذ و جود ممنوعه که پیشتر در هند بروج داشت باز کشید و اخذ خراج و نعمت غنایم بر طبق شریعت خواست و کرد و در از ان لباس حریر و استعمال طلا و نقره باز داشت و در نامه از مفتح مقابله و پشیمانان فرمود و جمیع بلاد و هند در تصرف او آمد و بود که لکنوتی و دکن که بعد از فوت سلطان محمد شاه لکنوتی را شمس الدین و دکن را حسن کاگو داشت و پیشکش صلح شد بود چون عرش بنو سال رسید چو خطاب محمد شاه بخاطر ختم بجای خویش نصب فرموده خود بطاعت و عبادت مشغول شد و روز جمعه خطبه بنام هر دو بادشاه خوانده می شد و با مردم خوش پیش می آمد تا همه اتفاق کردند و خاطر بد پیش را از او مگردانند و بمقتله و مجادله برخواستند هر غیبت دادند فیروز شاه پسر خود را که پسر فتح خان بود تغلق شاه موسوم گردانید و برادر نک جهان بانی تگن داد و هند را ناله خود رحمت از جهان بر بست و تغلق شاه بر محمد شاه مذکور است که تعیین کرده از دست امرای که از او نیز کرده شده به غیره دیگر فیروز شاه ابو بکر شاه رضا مندی شد و ملک گشت بعد از آنکه ابو بکر شاه قایم مقام تغلق شاه گردید و افواج بر محمد شاه عم خویش فرستاد و میر صبا و سامان سرکش که ابو بکر شاه را قتل آورده سرکش را بکر گومت نزد محمد شاه روانه ساخته و او را بر سر طبع است سلطان مذکور بعد از رسیدن سامان بهمت بر تخیل دهلی گماشت و ابو بکر بقویت ناهرمیوانی مکر را و در هریت داده و آخر کار بسبب برهم خوردن کی ملازمان فیروز شاهی که سلطان محمد شاه در سا خند مجوس قلعه میسر شده و هاجا در گذشت و کامرانی تغلق و ابو بکر در کمال سرگردانی بدو سال کشید و فاس فیروز شاه

و چون فیروز شاه را خبر رسید که ابو بکر شاه را قتل کرده اند و سرکش را نزد او فرستاده اند و او را بر سر طبع است سلطان مذکور بعد از رسیدن سامان بهمت بر تخیل دهلی گماشت و ابو بکر بقویت ناهرمیوانی مکر را و در هریت داده و آخر کار بسبب برهم خوردن کی ملازمان فیروز شاهی که سلطان محمد شاه در سا خند مجوس قلعه میسر شده و هاجا در گذشت و کامرانی تغلق و ابو بکر در کمال سرگردانی بدو سال کشید و فاس فیروز شاه

۱۹ سلطان ناصرالدین محمود، بعد از وفات برادر بر تخت سلطنت جلوس نمود و در سنه سبع و تسعين و سبعجاه بعضی امرای ناصرخان بن شیخ خان بن سلطان فیروز را در کونک فیروز آباد که از دهی سه کوه راه است بر تخت نشاند و تا سه سال هر روز میان دو بادشاه جنگ بود تا آنکه ناصر خان از فیروز آباد بدر رفت و در ایام سلطنت او ملوک طایف شد و سنه احدى و ثمانیا میر محمد خان صاحبقران از ازمیتان بدیهلی تشریف آورد و مراجعت بولایت فرمودند که میند صاحبقران قریب یک لک کس را از آبکند تا قصبه کونی اسیر و قتل نموده بود و تفصیل ملوک طایف که در آن مشغول ملکی بود و در آن استقلال میزدند و در سبب استیصال یکدیگر میبودند میان دو آب تعلق با قبال خان داشت و بکرات نظیر خان و ملتان و نواحی آن بخیر خان و مهرب و کاپلی به محمود و قنوج و او و بهار و بهراج و چون بسلطان الشرق و مالو بدلاور خان و سمانه بغالب خان و پناه بخش خان او حدی مدت سلطنت محمود مسطور مپس سال یا بیست و دو سال و دو بادشاه و بادشاهی خانواد فیروزش بی با و منتهی گشت ۲۰ ریاست علی خضر خان بن ملک سیدان بعد از وفات محمود شاه از ملتان قصد دهمی نمود و در آن خان که از اقربای فیروزش بود با شاق اعیان قدم بربط سلطنت نهاد و تنظیم امور جهان بینی می نمود و سه چهار ماه قلعہ داری کرده افراد را در قلعہ در حصار فیروزه مجبوس شد و او قابض دهمی شد اسم و لقب بادشاهی بر خود نهاد و خطبه که بنام نامی صاحبقران مقرر کرده و در سنه اربع و عشرين و ثمانیا از پنجهان رحلت نمود که مرایش در سنه ۲۱ مبارک گشت بن خضر خان بعد از وفات پدر بر سر سلطنت نشست و چون سیزده سال و سه ماه و دو روز از حکومتش سپری کرد و در جمیع جهت ناز بر آید بود که یکی از نزدیکانش ششپنیز زده در سنه سبع و ثلثین و ثمانیا به شهید ساخت که میند که بادشاهی عاقل و کامل بود مبارک گشت بنام او نوشته شد ۲۲ محمد بن قریب خان برادرزاده مبارک پس از گشته شدن عم در کار مملکت تسلط یافت و بعد از آنکه در معالمت سلطنت و فرمانروایی سست واقع شد

خروج رفت

در آن خطبه نام او میگذشت و در آن خطبه

خیر بسیار از وجود او در قریات صاحبقران قرار شد و در ایام او بحال آمدند

سلطان محمود خلی وانی مسند و بر و خروج کرد و او پسر خود را با بهلول لودی در دست یافت و بپای
 و در مقام تلبیس صفوف طرین داد و جنگ داد و هیچیک غالب نیامد محمود خلی از چنگه که احمد کرانی
 قصد بلاد او کرد و بود بصحرای راضی شد و مراجعت بولایت خود نمود و محمد شمس بطور بهلول لودی
 نوازش بسیار نمود و پسر خود خواند و بعد از حکومت ده سال و کسری در سنه سبع و اربعین و کای
 در میان نام نماند **علاء الدین** محمد شمس پس از حلت پدر با بر خطیر سلطنت پرداخت و پیش
 عشرت در اشتهاد سر رشته ضبط و ربط مملکت از دست واکه داشت و مثل مشهور و دینی عالم
 از دهنی تا پالم در باب اوست بعد از آنکه او را سکونت بدو آن خوش آمد و معاملات مملکت
 بهلول لودی متصرف و بهی شدن بطریق فریب با و نشست که من پرورد و ملک پدرش نام نیست
 در بیکار اشتغال میانیم شفا بحیثیت خاطر در بهجت و نشاط سرگرم باشند و نیز در جواب نیست
 که تو برادر منی و پدر من ترا پسر خواند و بود در کار خود مشغول باش و مرا بحال من بگذارد که نزدیک
 بدو آن شاعت دارم پس از آنکه علاء الدین قریب حشمت سلطنت موسوم ماند و حشمت
 حیات بهار القادر بر جهان بکام لودی شد **سلطان** بهلول لودی سرکرد و افغانان بود
 و در سلک امر اکبار مبارک شاهی نظام داشت پس از علاء الدین بر سریر جهان بانی جلوس نمود
 حکایت کنند که او در ابدای حال با دورفق در قصبه سمانه بخدمت مجد ذبی سید این نام رفته
 با و نشست مجد ذبی گفت از شما کیست که سلطنت دهنی را بد و روز تنگه مجز بهلول لودی بگذارد
 و ششصد تنگیه بنیاز تمام پیش آن بزدک نهاد و معروض داشت که پیش ازین ندادم و در وقت
 با و شاهی دهنی مبارک باشد **ح** بر در میگرداند آن قلندر باشند که مستانند و دهن
 افسر شاهی خشت بر سر و بر تارک بخت اشراف است قدرت نکر و منصب صاحب جایی
چنگیزی که بهلول بصوب دیابور بمنت نمود بعضی از امر او علاء الدین که سلطنت افغانه
 رضامند بودند سلطان محمود را از جوهر طلبیدند و او آمد و دهنی را محاصره نمود و چون

و سلطنت را بهو که نهم **ح** بیاد و شتر
 و آید شد ششصد تنگی که تمای ملک بود و کرد

بهلول بجهل تمام خود را نزد یک دهلی رسانید و محمود لشکر عظیم بروی فرستاد و سردار لشکر محمود در مدینه که نزد
 گرفتار گشت و محمود تاب مقاومت نیاورده از مدینه که آمد بود و هم بدست شتاب یافت و بهلول در
 قوت و کفایت و دیگر بافت و هرگاه سلطان حسین شرفی بن محمود که داماد علاء الدین بود از روی دعوی
 حاکمیت خراسان حاربه می آمد اذیت تمام نمود و خدم خود را با تاج و داور و بهر نیت می نهاد و چنانچه بگریزید
 چهل امرای نامی او مثل قاضی سماء الدین لقب بقتل خان و وزیر که علم علی و وقت بود و دیگران را بهلول
 شدند و مرتبه دیگر حرم او ملکه جهان بی بی خانم و خرد علاء الدین بنیر و خضر خان گرفتار شدند بهلول او را با غارت
 تمام نگاه میداشت و هرگاه بهلول متوجه شهر می شود بی بی خانم را بچیده که بخت خود را بسوخت و رسانید و بگوید
 بقصر بهلول آمد و بار بگذاشت و پس خود را بهر محنت شرفی نشاند و جلالت سینه ابرو و تسعین و ثمانی به سلطنتش
 سی و هشت سال چشمتا و هشت روز **۲۰** سلطان سکندر بن بهلول بودی پس از وفات پدر بزرگوار
 سلطنت نشست و در زمان او فترات و برکات فراوان بر عالمیان که ارمش و در طریق نیت
 و زینت بادشاهی بسیار ساده بود و در امور و نهی و قیقه نامری میگذرانست و در عهد او معابد کفار منهدم
 یافت و بدست تیره سالار مسعود قدس سره مرتفع گشت و زمان از وفات مرادات بازمانده
 آورده اند که چون سلطان بهلول در گذشت و سکندر را اعیان دولت همه سلطنت طلب کردند
 بنجد شیخ سماء الدین زنده الهام در سبقت میران نمود و استخوان چون توانا از اسعدک الله تعالی
 فی الدارین سکندر گشت باز بفرمایند سه مرتبه تکرار کرد سلطان دست آن بزرگوار رسید و این
 و عار افعال گرفته روان شد و سلطان شرفای بی سبک و شجاعتی که بنوا از مصاحبان او بود
 این بیت از او بر سبیل یادگار تحریر یافت **۲۱** مرا از نیرهای او پراز پر گشت هر بهلول کهن پر و کرم
 سومی آن بجان ابرو و جفاست از دوس نزل تا تاریخ جلالت را یافته اند که از پیش پست و هشتال و خجانه
 و شهرت اکره از زمان سلطان سکندر است و پیش ازین دهی بود از دیهات چانه **۲۲** سلطان
 ابراهیم بن سکندر بعد از وفات پدر بر سر هند حکومت نشست و در استقامت و خوار ابراهیم سکندر به مقصود
 و

و کرم شخص سید و ص

اکثر آنها را بپنداخت و بعضی را بزد نمود و کشت و جنت و نفاق در طایع مردم راه یافت و هر طرف پیش
 و پس و بر و خشت و عالم خارا که غم او بود پیش سلطان منظور آنی میکند زاید بگوشت برداشند و عالم جان
 چون طاقت مقاومت در خود ندیده بکابل رفته با جوی برهم خورد و کیهنای خود را با بخت خلد آرا مکه
 با بر باد شاه اظهار کرد و آنحضرت را برین آورد تا در سواد قصبه باقی بماند و ثلثین و قسمی به پادشاه
 مقتول ساختند چنانچه تفصیل این اجمال در ضمن احوال ایشان مرقوم حاتم سوانج بکار خواهد کرد که در این
 نه سال **فصل دوم** در ذکر سلاطین دکن متضمن پیشش نمود **نمود اول در ذکر هفتیه** ایشان هر ده تن
 بودند و یکصد و هشتاد و هشت سال دو ماه سلطنت کرده اند **سلطان علاء الدین حسن** که گو بهمنی در
 ابتدای حال با کاکو بهمن منجم سلطان محمد تغلق اوقات بهلاکت و افلاس بسر میرد کاکو رحیم بکال او
 نموده شغل زراعت زمین خرابی با و فرمود روزی قلعه در زمین زنجیری بند شده یافت چون ملاحظه کرد
 زنجیر در گردن ظریفی پرازد زدید و آنطرف برآورده شب بجانه کاکو برده او بردیانت حسن آفرین کرده
 این واقعه بسطان محمد تغلق عرض نمود و سلطان بمسامع پدر خود عیاش الدین تغلقش رسانید و در
 مزاجم گردیده در زمره امیران صده انضمام یافت و کاکو بوی گفت از ذابچه طالع تو آثار اقبال در می یابم
 بهمن عهد کن که اگر حق تعالی ترا دولتی نصیب کند نام مرا جزو نام خویش سازی و در قهر ذابچه او را بدین
 حواله نامی حسن قبول این معنی کرد و هنوز بدولت نرسیده بود که اسم او جزو نقش نجین خود کرد و این **بکال**
 بهمنی مشهور شد و روزی که حضرت شیخ نظام الدین اولیا که یار عام مهیا فرموده بود و سلطان محمد تغلق نیز
 از حضار آن بزم بود بعد رفتن سلطان حسن داخل خانقاه شد بر زبان شیخ رفت که سلطانی رفت
 و سلطانی آمد و چون مایه برداشته شده بود نامی را که بجهت اظهار خود در طایفه حجره گذاشته بود بر سر است
 نهاده بوی داد و گفت این چه سلطنت است که در دکن نصیب تو خواهد شد حسن ازین بشارت
 مشتزانه میکند زاید و انماض فرصت میداشت که طرف دکن متوجه گشته که هر مقصود بدست آورد
 تا وقتی که تغلقان از طرف سلطان محمد حاکم دولت آباد شد حسن برفاقت بعضی از امیران صده همراه او

بدکن رفت و چون در آن سنوات میزان صده کجاست و دکن با سلطان بنی وزیده اسمعیل مخ را
 بسرداری گرفته سلطان ناصرالدین مخاطب ساخته بودند حسن آثار رشد و جلالت ظاهر ساختند از
 چندی که بزرگی او در دل مردم جا گرفت و خاص عام باو که ایش نمودند ناصرالدین از دید این حالت
 و رغبت بغایت خود را از ملکه آری باز داشت و او بر تخت سلطنت نشست و سلطان علاء الدین
 حسن کاکوی بهمنی مخاطب شد و بعد از رحلت سلطان محمد شاه مملکت دکن پهنای و مخالف در ضبط
 در آورد و کجاست که رحمت آباد نام نهاده و دارالملک خود ساخت و پس از سلطنت یازده سال در و ماه
 در سنه تسع و عشرين و سبعمایه رخت زندگانی بسرای جاودانی برد سلطان محمد شاه بن علاء الدین بعد از
 رحلت پدر بر سر سلطنت نشست و در عفو آن دولت و کامرانی خویش قصد ملک گیری و کشور گشایی
 نموده بر اکثر قلاع و بلاد قابض و ضابط گشت و رای چو بر رانیز کوشمال و اچمی داد و در عهد او که بر سر
 در یک طرف کلمه شهادت و نام چهار یار و طرف دیگر نام پادشاه عصر و تاریخ وقت ارتسام داشت و چون
 صرافان کوه ارزا به عقب در مسکو محمد شاهی را که اخته میباشند که بدست ایرانی در کفار چاکر و
 رایج باشد لهذا محمد شاه بامرایان اطراف توأمین نوشت که در فلان تاریخ بقتل صرافان اقدام نمایند
 و روز موعود در هر شهری بسیاری از صرافان هند و بقتل رسیدند و بموجب حکم که تریان که هر شهر که
 بدکن رفته بودند بقتل صرافانی پرداختند و احدی پرامون در مسکو که کار نمیکشت و در اسلام رایج بود
 تا عهد سلطان محمود بهمنی چون آثار خلل در مهابانی دولت آن دودمان ظاهر گشت هنوز باز سر کار خود
 در اندک مدت اثری از اسلام نگذاشتند و در مسکو رایان چاکر و تلنگ را که بهون و پرتاب
 شهرت و از در و اوج دادند چون رای چاکر بسی که در تاریخ فرشته مذکور است از محمد شاه رنجیده و قلع
 از خاک مجر و سده و ناخته بعد تحیر شد کس مسلم را که در آن قلع بود ندهد راکشت لایک کس که
 بهزار محنت خود را بیکپایش محمد شاه رسانیده حقیقت با جوامع و صداقت سلطان بعد از تملک
 این واقعه از غیرت جویشید بستم یاد کرد که عوض مشقه مسلمان مقتول که صد هزار نفر کفار بقتل رسانم

شمشیر در نیام بکشم بنابران که خواجها و بسته بدفعات جنگهای نمایان باری چنانکه نود و اکثر بفر و فیزی
 اختصاص داشت و بجهت ایفای قسم بر هر دوی و قضیه که دست می یافت قتل عام می نمود چنانچه هزاران کشته
 مسطور است که از اول تا آخر سلطنت آن پادشاه قریب پنج لک کافر از رعیت سپاهی شهری و دیو
 مذکر و مونث موضع تیغ غاریان گردید و این قسم کار پنج یکسایه بود و بوقوع می نماند بعد از آنکه مدت هر دو
 و هشتاد و درین امر خطیر بر آورد دست اجل خلعت حیات از بر نازنین او بر کشید **سلطان مجاهد** پادشاه
 پس از پدر قایم مقام گشته و ایحال متوجه چنانکه گردید و رای کش حکم ایجا از رضا بر آید و قعود را با تسلیم نمود و چون
 مراجعت به دار السلطنت خود فرمود و او و خان این عیش که او را تا ویران کرده بود یکسره در خانه گرفته و با بعضی
 از مغزبان مشفق شده بلبی در خدمت سری او در آمد و بزرگم خود در سه و سی و سه ماه هلاک ساخت کار ایشان
 بکمال و یکماه و نه روز **سلطان داود** پادشاه این عم مجاهد شاه بعد از هلاک سلطان مذکور مقصدی از سلطنت
 و خواهر سلطان مجاهد شاه بسبب مقام خون برادر یعنی از راه اقبال وصال بخود مشفق نمود تا روز جمعه در مسجد جامع
 او را زخم کاری زده از دم گذاریند حکومتش یک ماه و سه روز **سلطان محمد** شاه بن محمود بن علاء الدین
 چون داد شاه از میان رفت مردم او را بر مسند حکومت اجلاس دادند و او بغایت غم النفس و متحمل بود
 قرائت آنکه می خواند و خط خوب می نوشت و طبع نظم داشت این پست از دست **عاقبت در سبکداری**
 خون فاسد می کند و حضرت ای دل که از الماس شتر می خرم و خضر یه سود است در پیع متاع عاقبت می روم
 این جنس را از جای دیگر می خرم و دار علوم متداوله با خبر بود و خواجه حافظ شیرازی نیز با سندهای میر فضل الله انچه
 که منصب هدایت داشت متوجه دکن گشته و قتی که بهر موز رسید در کشتی محمود شاه سوار شد و تقاربا با
 مخالف و رید و در پادشاهش در آنجا بکار از آن سفر متفر شد و بهمانه و اوج بعضی یاران باز بهر موز رفت
 و این غزال که شته نزد میر فضل الله فرستاد و خود بشیر از شرافت **دی باغ** بهر بردن همان کجری می ارزد
 می ببردش دلق ما کزین بهتری ارزد پس آسان می نمود اول غم در یاموی در غلط کردم که یک جوش بصد من
 نمی ارزد چون این غزال بهر مسطور رسید روزی بتوپی محمد بن سلطان سرگزشت خواجه نقیضیل از کهنه سلطان

فرمود هرگاه خواهر بقصد حجت با قدم در راه گذاشته برانیز و حبست که به پیر برای ایشان بخشیم پس از آنکه
طلار را انواع امتعه بفرستاد و چون در عصر وی خطی در دکن شده هزار کا و خاصه با طراف
و جوانب دور دست فرستاده غله میطلبید و بقیعت از آن مسلمانان میداد و با پنا یا زامشاه داده
متفق احوال ایشان میکشت بجای که بسیاری از مردم خود را بعد کور کرده ماهیان میکشیدند و قریب هزار سال
سر رشته دولت و اقبال تا آنکه فوت نمود در دست اقتدار او بود **۴** سلطان عیث الدین بن محمد
پس از رحلت پدر بر سر سلطنت نشست و تغلی نام غلامی از حاکمیک پدرش که بزرگ اخلاص مخصوص بود
خواست که حکومت او برادرش مشعل شود لهذا دعوتی ترتیب داده سلطان را طلبید و مقید ساخت
و هفتم رمضان سنه تسعین و سیعیه چنان جهان پیش را میل کشید حکومتش قریب دو ماه **۵** سلطان
مشعل الدین بن محمد بعد از برادر بر مسند ملکیت جا گرفت و دو برادر عوی که فیروز خان و احمد خان نام داشتند
با هم اتفاق نموده در طلب سلطنت بر و خروج کردند و در کارانی یکماه و هفده روز او را با عالم عقبی فرستادند
۶ سلطان فیروز شاه بن داد پس از برادر بر مشکا و دولت بجهت رود در اکثر کتب سیر مسطور است که
بشوکت و عظمت از دیگر سلاطین بهیچ مختار بود در لوازم غرا و جهاد مقصر نشد و بیست و چهار مرتبه با کفار
کارزار کرد و در عهد او بسیاری از بلاد اهل کفر مغرور باب اسلام گردید و از زبانان چنانکه که هیچ کشور کفری
غیر اینها چنان خوش خود و خرد نداشتند و با وجود اشغال سلطنت در اکثر علوم خصوص تفسیر اصول
و حکمت طبیعی و نظری مهارت تمام داشت و در هفتاد و سه روز درس میگفت و اگر اعیان او روز و فرستاد
شب به درس میپرداخت و گاه که مشغول میگفت چندی عروجی بکنش میکرد و چندی فروزی از اشعار است
۷ که ششمینش آموزاست مرکبان در کوشش را **۸** استم کرد است و احب بر زبان تعلیم نداشت و اینها را
زاد و وصلت از متاع غله همان بهتر که در دامن کجی آفر نداشت را **۹** در کوشش هرزه بکنز ایل کجی اندیشه
بهر خیال ایل کجی این نقد خزینه دماست بگوشت و تا صرف بجنبه های باطل کجی و اکثر زبانها یاد گرفته با مردم
هر روز است بر زبانان سخن میگفت و بزبان رعب بسیار داشت و چون در شرع غرایب داده و چهار کجی

دست نیست بنابران بقوی بعضی علما رجوع به سبب امامیه نموده سبب دیگر آنکه بصیغه متعده در تصرف خود آورده بود
از هر قومی نه زن نمود و چون بکلام عربی میل تمام داشت عربی کل را بعد از کل در کتب که در شرح خود داشت با سبب جدا داده بود
و نه زن عربی که کمال فصاحت داشتند در عربی کل نگذاشته و خدمتکاران ایشان همه حبشیه عربی زبان بودند و
در آن محل زنی که عربی نمیدانست تردد نمیکرد که مباد از زبان ایشان ضایع نشود تا دیگر هم میرسانند و بر نفیس نزن
از بخت و خدمتکاران ایشان هر کس و روس و ترک و کرجی فارسی زبان بودند و همچنین از زنان ترک و ترک
و خطای و افغان و راجبوت و بکالی و کراتی و تنکی و کهریزی و عربی و غیر ذلک بدینچه بودند و زبان همه
میدانست و هر روز یکی ازین مکارفته با ایشان نوعی سلوک میسوزد که هر یک از آنها دعوی میکرد که سلطان
مارا از دیگران دوستر میدارد و کتاب توریث و انجیل میخواند و علماء هر ملت را معزز داشته
از روش ایشان خبر میگرفت و چون در سنه اربع و ثمانی از امیر تیمور صاحب جوان اخبار متواتر رسید که
آنحضرت میخواستند که دهلی را یکی از اولاد بزرگ داده جمیع ممالک هندوستان و سحر و مفتوح سازند و
از راه حرم و پیش پنی نامه شتر از اتحاد و اخلاص پی پایان با تحف و هدایا فراوان بدرگاه صاحب جوان فرستاد
صاحب جوان حسن اخلاص او با وجود بعد مسافت خوش آمده و بر زبان آورد که بادشاهی در کن است و باله
با و داده و رخصت چهار جمع لوازم سلطنت فرمودیم و در فرمان او را فرزند خیر خواهر تو فرستادیم و از برای او
که ششتر مرغ خاصه و چهار قتب ملوکانه و یک غلام ترک و چهار اسب بیا که مثل آن اسبان هرگز
بدین نیامده بودند و سوار داشت که بینه چون فرزندش تسخیر چاکر پیش نهاد و همه حصه متوجه آنجا نمود
کردید و بکنار دریا و آن ناحیه فرود آمد و رای چاکر با لشکر عظیم ردی بجای آورد و او آورده در آن طرف آب
جا گرفت بعد از آنکه عبور سلطان از آب دشوار نمود و ازین مخافت بر خاطر سلطان علامی افزود
قاضی سراج که فیلسوف وقت بود گفت حل این عقد مختصر در مکر و فریب است بنده با بعضی اقارب
که بر ایشان اعتماد و وثوق دارد بهر گونه از آب گذشتند خود را داخل لشکر مخالف میکنند هرگاه در آن لشکر
آوردند و باید که مردم بی تحاشی از آب بگذرند امید است که صورت فرخ در آینه مراد ظاهر گردد

سلطان بر این کنگش قاضی را رخصت داد و قاضی یکی با بیعت نواز آب که شسته بالنگه رای چنانکه
 پیوسته و رفته در منزل مطربان سکونت اختیار نمود و از علم موسیقی و بعضی از دقیق این فن مطربان
 معلوم ساخت پس از چند روز که رای چنانکه چشمنی ترتیب داد و جمیع اهل طرب را بجا آمد قاضی بایران خود
 مطربان در آن مجلس راه یافت و بعضی چند نمود که رای مذکور در عمر خود ندیده بود بعد از آنکه رای و را توان
 می شنید از خوش رفتن قاضی اظهار وفقت نموده و بجزیره را که سیئه رای را بدید و بایران او نیز اقرار
 می نمود چون غیور از لشکر بود برخواست سلطان بنفس خود از آب عبور نموده آن گروه بی سرافرازی
 سیر برنگ کرد ایند و بسبب میل قاضی چنین فرمود دست داد و انجام کار که او در خارج بود رای رخم تر بر تن برداشت
 و مراجعت بدارالملک کرده از شدت غم بهار شد و چون چهارمین رومی در تریه نهاد و بعضی از امرای کجاست
 که احمد خان برادر او را می شنید او بر این اراده آگاه گشته خود را بطرفی کشید و مردم را فراهم آورد و چون افواج
 تعیین نمود و فیروز شاه را احمد خان انهرام یافت فیروز شاه بدلت خود با وجود هماری متوجه قتال گردید و
 در وقت استوار صفوف اکثر سران لشکر که بجهت با احمد خان بودند مشاهده این حال فیروز شاه دست
 کار را باز داشت و کتبه قلعه و فراین را بدست آگاه بر شهر با و فرستاد و او چنانکه ادا و حقوق برادر تنها بگشت
 او را در این احوال است به بوسید و فیروز شاه دست بر انداخته و فرستاد بر گشته و در دیاب فرزندان خود
 سفارش نمود و پس از چند روز در سنه خمس و عشرین و ثمانیه از میخام در گذشت و بقولی زهر بخوردن
 کاهرا نشین است و پنج سال و هفتاد و هشت روز و در عهد او سید محمد قیود از مدکن تشریف برده چون آنحضرت
 بمطربان رسید جمیع اولاد و امرای را با استقبال فرستاده با عزت تمام بشهر در آورد و اما سلطان کلیم بیست
 چون سید مغالیه را از علوم معقولات عالی دید چندان توجه نمود و احمد خان خانان بکلاف برادر
 اعتقاد تمام بیدار کرده خانقاهی حتمه او ساخت تا آنکه سلطان در سنه ثمان عشر و ثمانیه بهر کلان خود
 حسن خان را بعهده کرد و ایند و از عطای درگاه حتمه او بیست گرفته نزد سید فرستاد که در حق او فائحه بخواند
 جواب داد که چون شما با دشمنی با و داده اید چه حاجت بفائحه خواندن سلطان دیگر بار کسان فرستاده

درین باب ابرام نوذسیه گفت از عالم بالا تاج سلطنت بعد از تومانز در ادرت خانان کشته برای
 دیگری کوشش نمودن پیغاید است سلطان ازین سخن آثار بخشش ظاهر ساخت و پیغام داد که خاشاک تو
 نزدیک است و از دحام میشو و از شهر پروان باید رفت سید باطل و عیال احسن آباد بر آید و در کنار شهر
 جایی که با فضل مرقد دوست فردکش کرد و خرید آن هجوم آورد و خانه در کمال تکلف جهت او ترتیب دادند
 سلطان احمد شاه بن داود بعد از نهمیت و رضا جوئی برادر برسد حکومت نشست و پس از چندگاه
 تنویری با سلطان هوشنگ والی مند و عرصه مکا و حجت کرم ساخته هر بخش داد و مخدزه او را با سایر مردم
 بدست آورد و متعاقب بمند و فرستاد و زمان مراجعت چون به بدر رسید آزار از الملک خود متوجه
 طرح قلعه و قصر در انداخت و بعد از اتمام آن شورا جهت کتابه عمارت طبع آزمایی کرد و داد و از آنجا به شیخ ازبی
 ایالت چند گفت که در پیش طاق دروازه مسطور نمودند مولف تاریخ بهیمنی آورده است که او در دروازه
 بسته قماش آذری را صله آن ایالت داد و در عصر وی قحطی عظیم بدید آمد شهر ما و چاهای اکثر ملک کن
 رو خشکی نهاد چنانکه بیشتر چهار بایان و جانوران حوای از بی ابی مردند سلطان ابا زای غله بادشاهی کشیده
 مسکین و فقیر را دریافت و چون یکسال بر میخواست گذشت و سال دیگر نیز آن فیوض اسکانی ظاهر گشت
 سلطان مضطرب شده و مشایخ را بهماز استسقا تکلیف نموده و اثری مترتب نشده مردم سلطان را
 شوم میگفتند سلطان متاثر شده و خود بصحرارفت و تنها بر بلندی برآمد چند رکعت نماز کرد و بهر برین
 نهاده چندان تضرع و زاری کرد که هم در آن اثنا بر هر سیده باریدن گرفت **ح** بسیاری باران و
 خنید باران جهان گشت از هر چو روشن چراغ همه شهر و دیران آباد شد و دل شاه از غمی شاد شد و بعد ازین
 سلطان با احمد شاه ولی مقرب گردید و احمد شاه همیشه طالب دود ایشان صاحب حال بود چون او را
 ارشاد و مقامات شاه نعمت الله ولی انتشار یافت سلطان جمعی از مردم خوب با تحف و هدایای افزون
 بکرمان فرستاد تا بکمال سلطان دست ارادت و در امان آن قطب زمان زده است عای هفت
 شاه انجاء عداغرا نموده ملاقطب الدین کرمانی را که در سلک مریدان انظام داشت روانه دکن کرد

و تاج سبز دوازده ترک در صندوقی که آشته بکاه سپرد که بسطاطان رساند چون ملا بدکن رسید
 از دور نظر سلطان بروی افتاد بی اختیار فریاد برداشت که این همان درویش است که در خواب زیر
 فلان درخت فلان وقت که بالشک فرو رشت. جنگ و شتم تاج سبز دوازده ترک بمن داده و بمن
 چکمی تاج بهکس نهفته ام اگر آن تاج معصوب این مرد باشد بغير خواب بمن خواهد بود ملا نزد یک شده
 سلام کرد و دعای شاد بمنت اندر رسانید گفت شاه فرموده که تا حال این تاج را بر سرم نماند بکاه
 بودم و رفیقان را با من بکاه رسانیدم از سلطان منقول است که وقتی ملا سخن با چار رسانید حاجی عجب
 متشبهه کردم و سراپا چهره شسته با خود گفتم اگر این تاج سبز دوازده ترک باشد جای شک نخواهد ماند ملا
 در عالم کشف فریاد گفت سلطان دغدغه بخاطر راه ندهد که تاج سبز دوازده ترک است و بمن همان کسم
 بموجب حکم شاه فلان روز در عالم رویا از انظر شما در آورده ام سلطان بی اختیار شده ملا در آن
 و بهیوی خود جای داده صندوق را گشاد و تاج را بصفات مذکور دیده بر سر نهاد **شاه در**
 و شیخ در میان تاج بخشی چنین گفتند **پس از آنکه از دست سلطنت احمد شاه دوازده سال و نه ماه**
و بیست و چهار روز بگذشت مرضی بر وطاری کردید و از نظام بعالم افرات فرامید **سلطان علی دایک**
 بن احمد شاه پس از وفات پدر بر سر سلطنت نشست و در ترویج احکام دین متین و تنبیه او با نشان
 از امور منکره و انهدام کفالس و تعمیر مساجد و جهد تمام داشت افزایده ام بعیش نوعی پاسبان کردید
 که یکبار عورت چیده آورد و بطرب میگذرانید و بعد از چهار چاه بجای سلام عام میگرفت و از
 خبر داری ملک غافل ماند ملک الحجاز را که سر لشکر دولت آباد و عهد امرا بود بهشت هزار سوار دکنی و سه هزار
 عرب بنحیر قلاع سواحل دریا با تعیین فرموده بود او در قصبه چاکه نشسته به نعلات شکر بکون فرستاد تا آنکه
 یکی از حصار آنگاه که در تصرف کافری سر که نام بود بدست آمد و آنکه فرستاده شد و ملک الحجاز او را در
 اسلام و قتل بنحیر ساحت کافران و بی عذر ظاهر نمود که اگر ملک رای سنگسره را که میان من و او دعوی هست
 بدست آورده بمن و به مسلمان خاتم شد ملک الحجاز بکشته او روانه آن سمت کردید و از نیکه راه اندوشت

بغایت صعب بود اکثر از دکنیان و هندیان نفاق و زبید و جدا شدند و آنکه فرستاده را در روز برای خوب
برده و در سیوم در چنان دریا و عازای تنگ و تاریک برد که هر چند جهد نمودند بهتر متب و فرزند آمدن
میسر نیامد و سر که از لشکر ناپدید شده نیم شبی با جمیعت خود و بی هزار پیاده را می سنگسار کردند و بر مردم
و ملک الحجاز با پانصد سید و هشت هزار سوار فرج کردید و بقیه السیف از جنگل برآمد و با جماعه و کخی که
همراه رفته بودند محبش شدند و آنها پیش دستی نمودند و سلطان نوشته شد که ملک الحجاز بر تریب جماعه
سادات و مغل بد الحاکم رفت و منع ماسود و نکر و الحاکم انجاء بعضیه چاکنه رفته اند و میخوانند و با بان
کوکن ساخته فتنه برانگیزند سلطان بکند حرف ماسیده مشیر الملک و نظام الملک و کخی را بقتل آنها
تعیین نمود و آنها رفته حصار چاکنه را محاصره کردند و مغلان چند عرایض فرستادند و دکنیان نگذاشتند
که سلطان رسد چون دو سه ماه که بر ترضن محصورین رفت و غله کم شد مغلان خواستند که زن
و فرزند در قلعه گذاشته نزد سلطان روند و عرض حال نمایند دکنیان برین اراده مطلع شده تیر
و دغل آنها را به مقام دادند که درخواست عفو کخی و ششاد سلطان نمودیم هر جا که خواهیم بروید باین خبر
همه از قلعه فرو دادند مشیر الملک و نظام الملک بقلعه درآمد و انجاء را بر رسم ضیافت طلبیده و بر
سیصد کس را از بزرگترینها و حبشایند و در و بر بیکار آنها آورده و قتل عام نمودند و بیکه را زود و بیکه
قرب نزد مغل و پنج شش هزار طفل معصوم در آئین و مقتول گشت و از طایفه مغلان چندی که بخت نداشتند
خود را بسلطان رسانیدند عرض حال نمودند سلطان متأسف شده اکثر اربابان و کخی را که مانع وصول ایشان
مغلان بودند کردن زد و خانه های مشیر الملک و نظام الملک منهدم نموده و مغلان و سلسل از چاکنه پیاده و کخی
بعقوبت تمام گشت و بعد از آن از شراب و تبر و بروج نمود و هر روز بهیاست بر شاهی و امیر سید کوسید
سلطان نصیح و بلیغ بوده که گاه بر و جمعه بالای منبر شده و خود خطبه میخواند و باین القاب خود را میخواند
السلطان العادل الکبیر الموفق علی عباد الله العفی عن الدین و الدین و الدین عدا الدین بن احمد
بهمنی روزی عربی تاجر که اسپان بدیوایان او فروخته و بسبب دیر یافتن در و کشته شدن سادات

از رویه بود برخواست و بمقاصد گفت که است بعد از ولا کریم و لا حلیم ایها الظالم الکذاب یقیل الذریه الطاهرین
 و یتکم بهذه الکلمات منابر المسلمین سلطان متاثر شده از ازاد بگوئیست و همان وقت قیمت بسیار
 او را کرد و بمنزل رفیق پهلوان بنیاد تاجخانه او را آوردند مدت سلطنت پست و سه سال و نه ماه و هشت روز
 ۱) سلطان هایولشا ظالم بن علاء الدین بعد از پند بر آرای ملک شد در ملک و ما و کثرت جور و جفا
 و اختراع شکنجه و عقوبتها آنچه از و صد و ریافت از هیچک جهایره سلف واقع شده گویند در زمانی که از خراج
 حسن خان بر او خورد و او که در حسین دگشته بود و سعی بعضی از مخلصان خود را با بی یافته سر بجا و له بر آورده و آن کار
 بدست الظالم افتاد و طعمه شیر گردید خبر باور رسید چنان چشم و غضب بر مستولی شد که گاه از کمال اعتراض پیر
 میدید و گاه زمین و فوسل را چنان بدندان شکنجه که لب و دانتش مجروح شده بر خون میکشید چون
 از کاران دولت قصد آمدن بخدمت او میدویدند از خوف سیاست او زن و فرزند را با و ادع کرده و همیشه
 بجا آورده می آمدند که بهمنو بود که عروس را از میان راه گرفته بزم سرای او می آوردند تا زاله بکارست نموده
 بخانه سوار میشدند و گاه اهل حرم را بی چیزی میکشت آنچه چون مردم درون و بیرون از جور و تعدی او
 بجان آمدند شهاب خان نام خواجه سرای ضابط حرم با جمعی از کثیران حبشیه متفق شده شبی که شراب خورده
 مست خوابیده بود چنان چوبی بر سرش زد که جهان ضرب هلاک شد نظیری شاعر تاریخ وفات او گفته
 ۲) هایولشا مرد و در خوش گشت تعالی اندازی ترک هایول جهان پر ذوق شد تا به کشتن
 هم از ذوق جهان آید بیرون ۳) نظام شاه بن هایولشا پس از پند در ملک لکی بر تخت سلطنت
 و والد او بمشورت خواجه جهان ترک و ملک التجار کار مارا تمشیت میداد چون رای اولیسه آخر
 ملک سلام را غارت نمود هر سه باطنق نظام شاه را بر داشته روانه اردوی او کردید و نوعی کار
 بر او تنگ نمودند که پیشکش بسیار بجزانه نظامشاهی مرسوله آشته راه اولیسه پیش گرفت و در همان
 روزی که سلطان محمود جلای بقصد انشاء ملک کشید و تملاتی فریقین دست داد اول و هلد هر محفل
 بر سلطان محمود افتاد و بخواست که از سر که بر رود و آخر شتاب قدم در زیده بدلت خود نوعی تردد نمود

که فرج نظامش دبی باشد نظامش را بکشت و نه پرتابا در کش و راجه آباد سپدر رسانید و سلطان محمود
نصرتی آن نمود و مادر نظامش را بمحمدی سپرده متوجه فیروز آباد شد و سلطان محمود بخاطر جمع شهر را محصور نمود
در مخالفت سلطان محمود کجائی که او نیز ضعیف السن بود بدافع حضم اعانت نظام شاه نمود و سلطان محمود در مخالفت
این خبر شنیده راه مسدود پیش گرفت و فرستاد ای نظامش و محمود کجائی را بهای راست مسدود نمودند
و محمود مخفی بر او ان فراوانی از پرتابها بکشت خود رسید و مرتبه دیگر هم که داعیه تسخیر مملکت نظامش نمود باز محمود
کجائی بد فرمود و محمود مخفی کاری نموده بولایت خویش باز آمد و مادر نظامش بی تامل از احتلال خاطر جمع نموده
جشن که خدای نظامش بهار است و در آتش که مجلس زفاف بود ناکاه نیم شبی مادر برخواست که نظیر
چهارم داشت سلطانش دو سال و یکماه **محمد شاه** لشکری تیر انداز برادر در نه سالگی بر سر آراشد و خواجه جهان
در حال استقلال سرانجام بهارات داده و بکبر برادر بنظر درمی آورد و والده محمد شاه از اطوار او متوجه شده و در باب
کشتن او با سپهر قرار داد و فرزادای آن چون خواجه جهان بدرگاه آمد اورا بقتل رسانید و ملک التتار کا
خطاب خواجه جهانی یافته صاحب اختیار گردید و بچین دولخواهی و جاسپاری او اطمینان مملکت و حسبثبت
بر مرتبه رسید که مشهور حکومت بهمنیه بنام محمد شاه ختم شد و کار خواجه بجدی اعتدال گرفت که محمد شاه میخواست که
بر سلطانین ماضیه بهمنیه تفاخر است چه من مثل خواجه جهان نوکری دارم و ایشان نه داشته اند لیکن چون در
لشکر و ولایت روشی عظیم در سلطنت به بداند و انجمنی موافق مزاج جمعی که صاحب داعیه بودند بنیاد
کردند و بکشتن او و چندی از دکنی و حبشی با غلام حبشی مهر دار خواجه دوست شده روزی در مجلس شرب که
غفلت بود که غده سفید چیده در دست گرفته با و نمودند که این برات فلان کشنی ماست مهر آخر تو
شده چه شود که مهر خواجه برین غلام از بی عقلی تمام کاغذ را ناکند و مهر کرد و آنها با اتفاق از زبان
خواجه بکالم او دیده در آن کاغذ نوشته که از شرب غم و ظلم محمد شاه مشغولم هرگاه شما بولایت دکن
در آید من نیز از هر طرف علم مخالفت می افروزم و آن کتابت مزور را بنظر سلطان در آورده و سلطان
چون شراب خورده مغلوب توت بعضی بود خواجه را طلبه آهسته بی تفحص حکم کرد تا مشهود گردید و این

قتال و جدال نمود و پس از آن در قلعه نرمانه متحصن گردید و چنگیز خان قلعه مذکور را محاصره کرده بعد از مدتی
 آنرا مفتوح ساخت و او را قلعه برآمد و دستگیر شد و پسرش نیز معبر بران عمار الملک و اولادش که
 در قلعه کایل بودند گرفتار شدند تا آنکه همه اینها از کیش مکش و هرجات یافته راه آخرت پیروند
 و مملکت برادر در تصرف نظام الملک در آمد **نمود چهارم در ذکر نظام الملک** یازدهمین نظام الملک
 بحرایی که خلائی بود بر حسن نژاد و بهیرون نامش بود تحریف نمود و بحر میفشند در خد متلاطمین
 بر تبه امارت اختیار یافته هنگام سلطان کلیم الله ختم الملوک بهمنیه داعیه سلطنت پیدا کرد و ملک
 پیش گرفت و وزیرای سلطان کلیم الله او را در حبس کردند و میل بپشتانیش کشید و انجام کار بملک
 حکومتش استقلال داشت **۳** احمد نظام الملک بن نظام الملک بحرایی پس از پدر ولایت جیزه تصرف
 شد در وسط آن ناحیه شهری و قلعه ترتیب داد و احمد نگه نام نهاد و او در انصاف بخصال حمیده
 یگانگی روزگار و خود بود و در قریب چهل سال که مران ماند و وفات کرد **۴** برمان نظام الملک
 بعد از پدر بر سر حکومت نشست و چون سلطان بهادر بکراتی بنواهی احمد نگه رسید او را از آنجا
 در آمد سلطان مذکور را ملازمت نمود و نوادش یافت و تقویت وی سکه و خطبه بنام خود کرد و چهل
 و هشت سال مملکت ماند و رحلت نمود **۵** حسین نظام الملک بن برمان چون پس از پدر ب حکومت رسید
 لشکر به چانگیر برد و در ام راجه انجا با قریب یک لک سوار و فیل بسیار معرکه قتال و جدال با ابی
 و نزدیک بود که او را انهمام به بعضی اسمانی توپی بر آیه مذکور رسید و لشکرش بهر میت حوز
 و غنیمت کثیر به دست شکر یان حسین در آمد که مرانش قریب سیزده سال **۶** مرتضی نظام الملک بن حسین
 بعد از پدر در احکام حکومت استیلا بهر ساینده و یار برادر را متصرف شد و پس از آنکه از ملککش
 قریب بیست و شش سال بهر آمد و کیل مطلق او میرزا خان حسین پسر او را که در قلعه مقید بود بر آورده
 ب حکومت برداشت و مرتضی را در کرمانه حجام انداخته در مارا بست تا از حرارت هلاک شد **۷**
 حسین نظام الملک بن مرتضی پس از هلاک پدر میرزا خان او را بهمت نمود و کار بر سر حکومت نهاد

و مردم به پیش پست نموده

و چون امرای دکن در مقام رشک شده با اتفاق افواج شدند که مرزا خان را از میان بردارند مرزا خان که کور
 بیشتر این حال آگاهی یافته حسین نظام الملک مسطور را در حبس کرد و بعد از آنکه لشکر بایان در میان
 طرح حکومت در آمد اخنشد و محاصره قلعه کردند مرزا خان و غیره بخیال تسکین فتنه حسین نظام
 بریدن پیرون پرتافتند و اسماعیل بن برهان را بر بالای برج قلعه آورد و چتر بر سر او افراشتند و ندا دادند
 که چون اقبال حکومت بنویسد برای خود رسید صاحب شما خالد اسماعیل است مردم سر او را دیدند
 سعی بیشتر نمودند تا آنکه مرزا خان و موافقان او از قلعه برآمدن فراری شدند و بقبل در آمدند و از شوخی
 اینها قریب چهار هزار کس از قوم مغول که در آنجا اهل آب و خاک میبود کشته و مقتول گردیدند حکومت
 یکسال اسماعیل نظام الملک بن برهان که پیش از هلاک حسین جانان سپه سالار اورا بجاگذاشت
 برداشت و اسطفا مهابه مملکت بر خود گرفت و بسبب خصومتی که در سرحد بلاد میان نظام الملک
 عادلانیه شد بر ولایت عادلان رفته غالب گشت و سیصد نفر مثل عنایت بدست آورد
 بعد از آنکه پیران بن حسین که بقوتی قبل ازین بدرگاه عالمیان بن عرش ایشانی اکبر بادشاه خود را
 رسانیده بود اخبار پیرانی بلاد مسطور شنیدند و بدو جنود منصوب عرش ایشانی آمد و بمقتضی
 مملکت خود شد و جلالان مذکور بخاربه و مقاتله او پرداخته هلاک گردیدند که مرایش قریب دو
 ۸ برهان نظام الملک بن حسین که مدتی در قید برادرش رضی مانده و بحسب اتفاقات از حبس
 نجات یافته با کتایب نویسی درگاه معنی سرافرازی پذیرفته بود پس از آنکه هرج و مرج آن دیار بسبب
 عالیه بندگان عرش ایشانی رسید او را بتخییر مملکت موروثی دستور می دادند تا بعد از هلاک
 جلالان برسند ایالت نشست و مدت چهار سال و شش نوزده روز بکار حکومت پرداخته و بیایم
 فانی نبرای جاودانی پوست مولانا ظهوری مساتی نامه محرر خود را بنام او کشف است و بعد از
 چاند بی بی همیشه اسل نام حکومت بر خود نهاده بعد از رفع قلعه احمد نگر بدست بندگان حضرت
 عرش ایشانی خود را هلاک ساخت ۹ ابراهیم نظام الملک بن برهان بعد از فوت پدر مالک

تاج و تکیه گشت و همدان ایام باغهای بعضی مردم کارنا و دین با عادیان عشا و در پیش کرد چون
 افواج عادیانیه سیر واری سیهلجان خواجه سرای بقصد جادو و اونی و در آن نبرد مقتول گردید و کوشش
 به بنجانب کشید. ۱۰ احمد نظام الملک پس از مقتول شدن ابراهیم باستقواب میان بخو که عادیانیه
 از حبس قلعه دولت آباد برآمد پای برسد ایالت نهاد و چون از احضار و دو در میان نظام الملک
 عادیان او را با میان بخو که کور ملازم رکاب خود ساخت حکومتش هشت ماه ۱۱ بهادر نظام الملک
 بن ابراهیم که بمساعی جمیده مادرش پیکام طفلی باسم حکومت موسوم گشت و زمانی که عرش اشکانی
 جهت تسخیر خاندیس و دکن برانپور تشریف فرمودند پش از او و اینال باخانان و افواج قاهره
 در سعی ملک گیری مشغول و سیهلجان را با لشکر عادیانیه و قطب الملک و نظام الملک شکست دادند
 بعضی از ارکان دولت او را در او را برانم که میخواستند قلعه احمد نگر را بشکر مغول حواله بکنند غرض محرم
 سنه تسبیح و الف مقتول ساخته در استحکام قلعه مذکور کوشیدند و بعد از متوجه شدن قلعه کلیم احسن
 بقتل رسیدند و بهادر مستور در قید جنود مضموع در افتاد و حسب حکم عرش اشکانی مجبور قلعه کوای
 و بعد از آنکه عرش اشکانی خاندیس و دکن را بشا زاده و اینال از زانی و کشته مراجعت بهار بخلاف
 نمودند امرای نظام الملک مرقضی ولدش علی را بر گرفته چندگاه قلعه پرینده را در الملک شکست
 تا آنکه از آن نیز اثری نماند نمودیم در ذکر عادیانیه ۱۲ یوسف عادیان غلامی بود و چرخ
 سلطان محمد بهمنی او را خرید کرده بود پس از آنکه در خدمت ملوک بهمنیه اعتباری بهم رسانید
 بر روزگار سلطان کلیم الله ختم الملوک بهمنیه سنه ست و ثمانیادوم استیلا زد و آخر ناپور را منصرف
 و قریب هفتاد سال کاران ماند و جام محاسن از ساقی اجل در کشید ۱۳ اسماعیل عادیان بن یوسف
 پس از پدر بر سر حکومت نشست و بکرات با احمد نظام الملک مصاف نموده غالب آمد و اکثر
 ولایت را متوجه ساخت و نزدیک مهبت و پنج سال متصدی امور مملکت ماند بهر ای همتی غریبه
۱۴ ابراهیم عادیان بن اسماعیل بعد از پدر پای برسد ایالت نهاد برادر کلان و حوزد خود را

در چشمها میل کشید و نه مرتبه با برهان نظام الملک اورا محاربه دست داد که کاهن غالب آمد و کجی مغلوب
 گردید و قریب هشت و پنج سال او نیز در کار حکومت از دست اجل مهلت یافت **ع** علی عادل خان بن
 ابراهیم حکم و صایت قایم مقام پدر شد و طها سب و اسمعیل برادران خود را مثل پدر از پناهی مایوس کرد
 و علامه العصر میر فتح الله شیرازی را از بسیار فرستاد و از فارس طلبید و وکیل مطلق خود ساخت و بر سر
 با حسین نظام الملک طرح مصاف در اوجیه غالب و مغلوب گشت و خطبه و سکه بنام مای عرشانی
 در بلاد خویش مقرر نمود و انجام کار چون اورا استمالی افتاد که حاکم پسر خواجه سرای صاحب جمال دارد و طلبیده
 خواست با وی صحبت دارد و خواجه مذکور در آن حالت دشمن بر سینه او زد و هلاکش کرد و این تفسیر در سنه
 ثمان و ثمانین و تسعمایه واقع شد از اتفاقات آنکه سه عادل خان از بهم هر یک هشت و پنج سال کاملی نژاد
ع ابراهیم عادل خان بن طها سب برادر داد علی عادل خان پس از گشته شدن عم خویش در سن بیست و یک
 بر سر مذکورش است و امر و کالت به لا و حبشی که مسلمان نهاد و بود قرار یافت حبشی مذکور مدتی در بهت
 استقلال گذرانید امر او دیگر مزاج عادل خان را نسبت بوی مخرب خشنه او که بر پیش نظام الملک زود را
 بر سر عادل خان آورد و بران کاری که بر گشته رفت و عادل خان بعد و تولد لا و مذکور را بدست
 میل در چشم او کشید و بنمونه و علم موسیقی آشفته شغف داشت که با جماعه کلاوینت و صلت نمود اینها را
 خویش و تبار خود خدمت بود مع نه او را غرور و اکرام علما و فضلا بغایت تعقد داشت مولانا ملک فی
 مولانا طهوری که در خدمتش میبودند کتاب نوری را که نه هزار بیت است هر که ام چهار هزار و پانصد بیت
 بنام او کتبه نه هزار هون طلا از او جایزه یافتند و او در سنه و دوازدهم جلوس جهانگیری با تلمیذش کرده
 شاه غلام از بنیاد سلطنت و جهان داری بخطاب فرزندی که گوشت فرزند ملک بود و حکم شد که منشیان
 عطا و رتق در فرامین خطاب فرزندی را پرایه عزت و مباهات او سازند و جنت مکانی این است
 بدیده فرمود در عنوان فرمان بخط حاص مرقوم نمودند **ح** شدی از انکس شاه غلام فرزندی را عطا
 و ابراهیم عادل خان زیاده از چهل و پنج سال سر مست حکومت بود و بجز وفات و صداع تمام مبتلا گردید

محمد عادل خان بعد از ابراهیم و ساد و پرای ایالت گشت و بار سال پیشکشی شایسته و عرایض نیاز و اظهار
اطاعت و انشاء و منظور انظار عواطف فردوس نشانی سبب جهان بادشا بود و فرقی نثار و غرت فرید
می سو و حکومتش سی و چند سال علی عادل خان بن محمد عادل خان بعد از پدر در همکام طغی بر مسند دولت
جوس نمود و تتمه حالش در ضمن ذکر احوال سعادت شتمال فردوس نشانی و حضرت بادشا وین سبب
مرقوم قلم نگشته رقم خواهد کرد و در نهم و ششم در ذکر قطب الملکه قطب الملک همدانی اسس سلطان طغی بود
چون سلطان محمود یعنی غلام آزاد و ست می داشت و رعایا بسیار بجال ایشان میکرد و خود را در سلطنت
منسلک حقه اعتبار تمام بهم رسانید و بعد از آنکه حصار کلکند در اتمام آورد و در دو مان بهمنه غفلت
متصرف آن ناچید شد و نزدیک است و چهار سال متصدی احکام ایالت ماند آخر الامر پسر بزرگ حمید
که در آرزوی بادشاهی ریش سفید کرد و بود از طول عمر پدر تنگ آمد و با یکی از غلامان ترک در سخت
که وقت فرصت او را بقتل آورد اتفاقا سلطان طغی قطبش روزی در سینه جنس و تجمیه کنار نشسته
چو ابراز صند و قمار آورد و تفریح می نمود ناگاه آن غلام ترک از غیب آمد و بضر خنجر آن بادشاه را نشاند
از هم جان خویش بجا نبخشید که در آنجلس بود که بخت جشید از آنکه سرفاش نکرد و قاتل را بجال حرف زدن
نداد و بقتل رسانید و خود بجای پدر تمکن گشت و در هشتم در ذکر قطب الملک بن قطب الملک بعد از پدر ابراهیم
دست یافته و متصدی احکام ایالت و در سینه سبع و جنین و تجمیه از بیعالم در که گشت و در نهم در ذکر قطب الملک
برادر حمید پس از رحلت برادر مذکور بر مسند حکومت نشست و متور بود که دام ملذذاتش و وقت طعام مشغول
و از جوان احسانش مستفید کرد و چند چنانچه در اطعمه تکلف بغایتی از او بوقوع می آمد که در ملوک و محلی کم کسی
اتفاق افتاد و بادشاه و بقتل و حکایات بادشاهان پیش و تواریخ و غیب بسیار داشت و در سینه سبع
و ثمانین و تجمیه رخساری ازین دار فانی بر سبت مدت که مرانش سی و پنج سال محمد قلی قطب الملک
بن ابراهیم بعد از فوت پدر پرای بر مسند ایالت نهاد و بر پاتری بهاکتی نام و الله و بشید اشته شهر می
ترتیب داد و بهبک نکر موسوم گردانید و قریب سی سال کوس که مرانی نواخته طبل رحیل گرفت

سلطان محمد پسر از زاده محمد قلی قطب الملک است پس از ولایت او حکومت رسید بعضی از امرای عم را از خود
از رده گردانید و میر محمد امین میر جلده که وزیر مستقل محمد قلی بود از سلطان محمد ملال خاطر بهر سببینه مفارقت کرد و بجز
کارخانه حکومتش در اوایل جلوس پروش و بی نسق بود و میر جلده اقوام بنوئی بخت در سلک ملازمان جنت مکانی
انظام یافته در عهد دولت آن بادشاه انجم سپاه و فرودس استانی بدرجه امرای صعد نمود و در هند جنتینه
مرحله پهای بنی گردید و سلطان محمد نزدیک پسر آل کسری بکام دل گذرانید و ناکام رخت بعالم دیگر کشید
عبد الله قطب الملک سید آرای دولت گردید و مردم را بدو و چشم مستمال گردانید و شنبه از احوالش در ضلع قبیح
و سوانج سنوات سلطنت حضرت فردوس استانی و حضرت خان قلی ظل سبحانی رفته و هلاک سوانج نگار خواهر
نمایش سیوم در ذکر و لاخره است مدت یکصد و ششاد و هفت سال پانزده نفر فایز ای گردید و بعد در سینه
نهصد و ششاد و سه مضر فایز ای و بیای دولت عرش استانی اگر بادشاه در آید که چهار نفر درین مختصر بنا برکی مدتی است
ضمناً ذکر شده در کتب تاریخ مسطور است اول کسی که از اینها مسلمان شده سید ارسلان مختلط بود و بعد از آن
که موسی الیه از قوم ناکم بود چون ظلم نظام مفرج که از جانب محمد شاه بن فیروزش و حکومت بکرات داشت
بدرالملک و بهی امش ریافت محمد شاه اعظم بیاون طوفان بن وجه الملک مذکور را که از امرای کبار بود و در
مقصود و نود و سه جزو بارگاه مخرج عطا نمود و اقطاع بکرات با و مرحمت فرمود و نظام مفرج در بطن با طوفان
بجنگ پیش آمده کشته شد و طوفان بنظم و نسق ملک پرداخته حلیق را از خود را ضعی ساخت و چون در سینه
مقصود و نود و شش سلطان محمد رخت بعالم دیگر کشید و در بنای مملکت خلیل را با یافت طوفان که قصد
بر بسته راجه اید را که مصدر رفساد شده بود و تنبیه نمود و ملک او را تصرف شده بخانه سومات را بر آید
و کار از اگشت مسجد جامع بر پا نمود و بنای اسلام را در آن کوهستان رواج داد و نامان را خان پسر طوفان
که وزیر سلطان محمد شد بود و با سبیلای طوفان از دهلوی که بخت پیش پر بکرات آمد برای مدافعه او
استمداد خواست بدرارین راه که حضرت صاحبقران امیر تیمور کورگان بهندوستان توجه فرموده بودند
غیرت که کشیدن بدهلوی موقوف بفرصت میداشت در خیال خلقی قهر از دهلوی از حد نه صاحبقران گرفته

بر پش رسیده و طغر خان موافق عالی هر یک شصت نمود و بعد از چند سی سلطان محمود بن سلطان محمد
بن فرزند اضا جهوران که بنحیر کجوات آمد و از طغر خان مدار لینا فتنه بالو در رفت و چون طغر خان از احوال
آردوی لشکر کشیدن بهایی و داعیه سلطنت معلوم نمود بمقتضای وقت بود از این غریبت باز داشته و خود
امور سلطنت نگریده و ولایت بکرات را باو تفویض نمود و اما راجان نه می شنید و سی بر تخت نشسته خود را
خطاب داد و بفرخت و بهی در حرکت آمد و از اشنا و راه با بر شوخی راجه مادوت بر گشت و درین وقت
و نام نهاد دولت او بر خرده شده بدست سلطنت او و ماه و چند روز بعضی کو میذاشت بدست محمود که در طغر
بالا پس امر ابرخت سیطنت اجداس نموده و بخطاب مظهر شاخی خطب کردید و بعقد تسخیر مالوه بر سلطان
لشکر کشید و او بعد از مقابله تاب مقاومت نیاموده و مظهر شاه را دید و چون مظهر شاخی رسید بود که
او بدو خود را درو خارا نهاده و میان هر دو در زمان محمد شاه اتحاد تمام بود و او را مقید ساخت و حکومت
مالوه برادر خود نصر خان مقرر نمود و با همک سلطان جنگ ابراهیم شرنی که عازم تسخیر بهی بود روان شد و او
با صفا و خیر بر گشت و مظهر شاخی بکرات معاودت نمود و سلطان هوشنگ را محبوس هزار مرد و چون
از سلوک ماهوار نصر خان مردم مالوه بدو فروج کردند مظهر شاخی سلطان هوشنگ را از قید رهای بخشید
و احمد خان پسر تارخان پسر خویش را بکوک همراه او گردانید و مالوه را متصرف شد و تسلیم او نمود و خود
بکرات باز گشت و در سنه شصت و ده مظهر شاه چهارم شد و احمد خان ابرخت سیطنت نشاند و احمد شاخی خطب
پس از پنجاه و سیزده روز از گنبد رباط دنیا پرون فرامید و در خط پش و خون گردید حکومت او سه سال و شش ماه
سلطان احمد بن سلطان محمد بن مظهر که در حین حیات جد بر سر سلطنت نشست و چون مجید بن
برادرانش از دوی حقد و حسد علم بفرمود و بر او احسنه افلاک در اطاعت او در آمدند و بجا کجای ای قدیم سکونت
فرستاد و سلطان هوشنگ والی مالوه و سلطان احمد بهی نیز با او طرح خصومت و از احسنه بکرات کشید
نمودند و خایب و فاسر از ملکات او بر گشتند احمد آباد را او بهام خویش در دوی القدر سنه ثلث و عشر و ثمانه
تغییر داده و سی و دو سال و هفتاد و چهار سال مانده در سنه ست و در بعین و ثمانه و این در فانی رشت

نظم شاه بهمنی است که از پیش یافته القصه او در مدت سلطنت خود چنانچه در سال و یکا بر تبه سهند اکرده
 که ملک رود کار خاش میگردند و راه اخلاص می بودند و او را محمود پیکره می کشید و پیکره کاوی را گویند
 که ش خنای او جانب بالا برشته و حلقه زده باشد چون بر تهای او برین شکل بود پیکره نامیده بود
 و قلعه کرمان که الان بر جو ناکر مشهور است بتصرف خود در آورده رای مندی که را که با عجب
 از مدت دو هزار متصرف آنجا بود مسلمان ساخته بخان ملک کرد و قلعه چنانچه را بجهت تمام
 مضوق ساخته بر محمد آباد موسوم کرد و این سلطنت در سال عریضه در سنه سبع و ستعیه خت
 از جهان بر سبب ۴ سلطان مظفر بن علی بن محمد پیکره بعد از رحلت پدر بر سرند حکومت
 و محمود و خلی از غلبه را چو تبه مغلوب گشته پناه با و برد و او اند او و خاش کرده و مار از روزگار چو تبه
 بر آورد و مملکت مالوه را از خاشک آشوب آنها پاک ساخت و در وقتی که قلعه مند و را از دست
 کمره بفره گرفت و پس ده اردو هزار را چو تبه بقتل در آمدند که مرانش چهارده سال و نه ماه سلطان
 سکندر بن مظفر چون پدرش رحلت نمود و مردم او را بگوشت برداشته امر او را در وجهش را
 از خود آرد و خاطر خسته بکلی در دو ماه از دست آنها هلاک شد و پس اردوی بعضی از امر او کجا
 نصیر خان بن مظفر را بسلطنت برگزیدند تا آنکه سلطان بهادر برادر نصیر خان که در حیات پدر
 قصد دیلی کرده بود بعد از استماع نوشت پدر و عزل و نصب برادران مراجعت ببلاده نمود
 متصرف مملکت شد و حکومت نصیر خان بدو سه ماه نگذشت ۸ سلطان بهادر بن مظفر بعد از
 تسلط در امور سلطنت بتفرقی بر محمود و خلی بکسر کشید و بلاد او را در ضبط خویش در آورد و محمود
 مقید ساخت و پس از آن غریمت بر او نمود و اسیر نمود و نظام الملک کف در آن ناحیه او را با
 انجام کار که جنت شیبانی همایون بادشاه از اگر قصد بلاد او کردند بعد از مقابله و مقاتله که
 منصور غریمت گرفته اند و خنده با و اجدایش را از دست داد و بهادران ایام که بهشت بود
 مراجعت بهار بخلافه فرمود و پس از حکومت یازده سال و نه ماه و خرق در پای عدم گردید و میر

نظم شاه بهمنی است که از پیش یافته القصه او در مدت سلطنت خود چنانچه در سال و یکا بر تبه سهند اکرده
 که ملک رود کار خاش میگردند و راه اخلاص می بودند و او را محمود پیکره می کشید و پیکره کاوی را گویند
 که ش خنای او جانب بالا برشته و حلقه زده باشد چون بر تهای او برین شکل بود پیکره نامیده بود
 و قلعه کرمان که الان بر جو ناکر مشهور است بتصرف خود در آورده رای مندی که را که با عجب
 از مدت دو هزار متصرف آنجا بود مسلمان ساخته بخان ملک کرد و قلعه چنانچه را بجهت تمام
 مضوق ساخته بر محمد آباد موسوم کرد و این سلطنت در سال عریضه در سنه سبع و ستعیه خت
 از جهان بر سبب ۴ سلطان مظفر بن علی بن محمد پیکره بعد از رحلت پدر بر سرند حکومت
 و محمود و خلی از غلبه را چو تبه مغلوب گشته پناه با و برد و او اند او و خاش کرده و مار از روزگار چو تبه
 بر آورد و مملکت مالوه را از خاشک آشوب آنها پاک ساخت و در وقتی که قلعه مند و را از دست
 کمره بفره گرفت و پس ده اردو هزار را چو تبه بقتل در آمدند که مرانش چهارده سال و نه ماه سلطان
 سکندر بن مظفر چون پدرش رحلت نمود و مردم او را بگوشت برداشته امر او را در وجهش را
 از خود آرد و خاطر خسته بکلی در دو ماه از دست آنها هلاک شد و پس اردوی بعضی از امر او کجا
 نصیر خان بن مظفر را بسلطنت برگزیدند تا آنکه سلطان بهادر برادر نصیر خان که در حیات پدر
 قصد دیلی کرده بود بعد از استماع نوشت پدر و عزل و نصب برادران مراجعت ببلاده نمود
 متصرف مملکت شد و حکومت نصیر خان بدو سه ماه نگذشت ۸ سلطان بهادر بن مظفر بعد از
 تسلط در امور سلطنت بتفرقی بر محمود و خلی بکسر کشید و بلاد او را در ضبط خویش در آورد و محمود
 مقید ساخت و پس از آن غریمت بر او نمود و اسیر نمود و نظام الملک کف در آن ناحیه او را با
 انجام کار که جنت شیبانی همایون بادشاه از اگر قصد بلاد او کردند بعد از مقابله و مقاتله که
 منصور غریمت گرفته اند و خنده با و اجدایش را از دست داد و بهادران ایام که بهشت بود
 مراجعت بهار بخلافه فرمود و پس از حکومت یازده سال و نه ماه و خرق در پای عدم گردید و میر

انقضای سی و یک سال عمر

در سنه زنده شد

نظم شاه بهمنی است که از پیش یافته القصه او در مدت سلطنت خود چنانچه در سال و یکا بر تبه سهند اکرده
 که ملک رود کار خاش میگردند و راه اخلاص می بودند و او را محمود پیکره می کشید و پیکره کاوی را گویند
 که ش خنای او جانب بالا برشته و حلقه زده باشد چون بر تهای او برین شکل بود پیکره نامیده بود
 و قلعه کرمان که الان بر جو ناکر مشهور است بتصرف خود در آورده رای مندی که را که با عجب
 از مدت دو هزار متصرف آنجا بود مسلمان ساخته بخان ملک کرد و قلعه چنانچه را بجهت تمام
 مضوق ساخته بر محمد آباد موسوم کرد و این سلطنت در سال عریضه در سنه سبع و ستعیه خت
 از جهان بر سبب ۴ سلطان مظفر بن علی بن محمد پیکره بعد از رحلت پدر بر سرند حکومت
 و محمود و خلی از غلبه را چو تبه مغلوب گشته پناه با و برد و او اند او و خاش کرده و مار از روزگار چو تبه
 بر آورد و مملکت مالوه را از خاشک آشوب آنها پاک ساخت و در وقتی که قلعه مند و را از دست
 کمره بفره گرفت و پس ده اردو هزار را چو تبه بقتل در آمدند که مرانش چهارده سال و نه ماه سلطان
 سکندر بن مظفر چون پدرش رحلت نمود و مردم او را بگوشت برداشته امر او را در وجهش را
 از خود آرد و خاطر خسته بکلی در دو ماه از دست آنها هلاک شد و پس اردوی بعضی از امر او کجا
 نصیر خان بن مظفر را بسلطنت برگزیدند تا آنکه سلطان بهادر برادر نصیر خان که در حیات پدر
 قصد دیلی کرده بود بعد از استماع نوشت پدر و عزل و نصب برادران مراجعت ببلاده نمود
 متصرف مملکت شد و حکومت نصیر خان بدو سه ماه نگذشت ۸ سلطان بهادر بن مظفر بعد از
 تسلط در امور سلطنت بتفرقی بر محمود و خلی بکسر کشید و بلاد او را در ضبط خویش در آورد و محمود
 مقید ساخت و پس از آن غریمت بر او نمود و اسیر نمود و نظام الملک کف در آن ناحیه او را با
 انجام کار که جنت شیبانی همایون بادشاه از اگر قصد بلاد او کردند بعد از مقابله و مقاتله که
 منصور غریمت گرفته اند و خنده با و اجدایش را از دست داد و بهادران ایام که بهشت بود
 مراجعت بهار بخلافه فرمود و پس از حکومت یازده سال و نه ماه و خرق در پای عدم گردید و میر

محمد ثانی والی آسیر که خواهر زاده او بود و متعاقب جود مغول دستورانی یافته بود و حکومت مملکت مسقط
بعد از یک بنام باطل طبعی در گذشت **۴** سلطان محمود ثانی بطریق مظهر که بموجب امر سلطان بهادر در
میران محمد ثانی بود پس از آنکه میران مذکور از عالم رفت امر او ولایت او را طلبه اش بهر دست حکومت
اجلاس دادند و چون مدت هر دو سال و دو ماه از مملکت او سپری شد بدست بران لازم خویش که او
آزار خاطر بهر سبب بود به ملک کشید و جمعی دیگر نیز بفریب بران مذکور بجاک مذلت افتادند
بعد از آنکه بران پس از گذشتن محمد دوم بعضی مردم فتنه جو را بحدود منقرب حته داعیه سلطنت نمود و اگر اعیان
بلاد بر و غلبه آورده در مکه اول او را کسب گذاریند و در سیاحی در پایش بسته بازار بگردانیدند **۱۰**
سلطان احمد چون محمود مغول شد و از دودمان سلطان مظهر کخی نما مذاعته و خان او را از اولاد
سلطان احمد باقی احمد آباد کهنه حکومت برداشت و مقامات مملکتی بر خود مسلم کرد و بجز اسم او را بجز
نگذاشت پس از آنکه مدت هشت سال بجهت خیال سپری کرد و در دفع اعتقاد و خان مذکور شد اعتقاد و خان
بشتر مطلع گشته بشی و او را بقتل آورد **۱۱** سلطان مظهر بعد از هلاک احمد اعتقاد و خان او را پسر سلطان محمود
بنام مظهر کهنه بر سر مملکت جای داد و بدستور گذشته در معاملات ملکی اشتغال ورزیدن گرفت
در وقت امریان کبار در دربار که با استقلال بهر سبب سر از اطاعت بر کشیدند و چون مظهر فتنه
مخالفت و منازعت بطریق انجامید و از حکومت مظهر سیزده سال و چند ماه سپری شد اعتقاد و خان دست
که کاری پیش نخواست رفت عرضه داشت بهرگاه عالیشان پناه عرش نشینی اگر با دستا فرستاده
ترغیب بخرید و مسطور نمود و آنحضرت بطریق ابلهانه ثابین و تسبیح خود را با خود رسانید
متصرف مملکت شد و سلطان مظهر و اعتقاد و خان و اکثر مردم مای احرار آستان منعی بسته در ملک
دولت انان اطمینان یافتند **خاتمه** **چهارم روز که حکام سند متضمن دو نمود و اول در پایش**
بر مصحفان کتب اخبار و متغصان احوال ملوک و سلاطین کا مکار پوشیده نیست که چون نوبت
سلطنت بولید بن عبدالملک رسید و امارت عراق به حجاج بن یوسف موقوف گردید و حجاج

درس باز و نہاکی

در سنه ۱۲۵۰ هجری قمری
بیت و نیکوئی ۱۵

[illegible]

محمد که روزی که از استیلا او بود با جمعی از دلایران عرصه و غایب بودند فرستاد و او در سنه ست و ثمانین
 بولایت کرد آن را به تسلط افزاخته بصلط آن مملکت پرداخت **و** در آن ملک از بعضی
 مردان دین شد آثار پیدا کردن مبین در خیال خبری بولید رسید که رای سزایب از راه دریائی
 مملو از تخف و هدایا فرستاده بود و در نواحی و پل که عبارت از تخته است ارباب ترو و عصیان
 بعارت بودند حجج ازین مسامحه آگاهی یافته از ولید حضرت غزای سند طلبید و بدیل را که شمشیر
 مردی و مردانگی بود با کوهی از ابطال رجال نزد محمد مارون فرستاده با نوشت که سه هزار مرد
 رزم آرا همراه بدیل ساخته روانه و پل سار و بدیل بمقصد رسید و ترو دای مردانه که در پل
 شهادت چشید و حجج از استیلا این واقعه غم افزایست اندوخت که بصلاح بدو انحراف
 و بقصد رس محمد قاسم بن عقیل را که ابن عم او بود با شش هزار مرد پیکار طلب بخیر مملکت سزایب
 او بعد از قطع مراحل و طی فیا فی حصار و پل را محاصره کرد و بر روزی تا میله مشوج مساحت و دست
 بردی نمود و سران کفار را از پا در انداخت و غنایم پشمار و اسیران بسیار و کثیران خوب خسار
 بدست آورد و دختر راجه بدیل را با حسن غنیمت نزد حجج فرستاد و دختر راجه که پوسه متر صد و بیست
 محافظه بر غافل دید و بشتاب با و سرعت برق خود را بجایگاه خویش رسانید و محمد قاسم با پشمار
 عون الهی قلعه سیسترا گشود و غنایم را پس از احوال حسن بر لشکریان قسمت نمود و غنیمت بخار
 رای و اهر فرمود و اهر از قصد لشکر نصرت از آکا کرد و بدو بخار از اهر آورد و از حال خود و مال بسیار
 اسلام پرسید آنها گفتند از کتب سلف معلوم شد که در سنه ثمان و ثمانین افواج عرب نواحی
 و پل را متصرف شوند و در سنه ثلاث و تسعين ولایت سزایب تمام در جز صلیط لشکر اسلام
 در آید راجه با آنکه اهل خیم را باران آورده بود اظهار بخل نمود و مصاف آراست و هر بران
 و غایب هم در آویخته کرد و همچو اینکشد و را ثناء و حرب نصرت اندازی حه اش بار بجاری فیل سفید
 که رای بر دسوار بود در زو فیل از آتش که بجبهه باب در آید و پل افغان بسیار عرب کفار آب گرفته

بر زبان تیر سبغ اهل کوشش هوش وای تیر، رای میرسانند فیلبان دست از جان شسته
فیل را بسجی فرودان از آب بر آورد، بر نهنگان دریای بزد حمله آورد رای با وجود زخمهای
جان ربا از کمال تهور خود را از غاری بر زمین خوار می افکند، حربه بر یکی از شیر شکاران عرب
انداخت و او پای ثابت نشود، یک ضرب دست کار آن نامتام را تمام ساخت و حیوان
ساعتی عمار حرب انچه راه که بر پیش گرفته و خاک او بار بر فرق روزگار خود چرخند نفع و غنایم
انقدر که مهندس فکر در شمار آن بجز اقرار کنند به مسلمانان افتاد وزن رای دایر در چهار
استوار کرد، و نزدیک بازو، هر از راجپوت راجه مشق ساخته آمد، جنگ کردید
محمد قاسم قلع را ترک و از در میان گرفته داخل و خارج را مضبوط نمود و محصلان عرصه زندگانی را
شک دیدن اشل پیدا و از دخته زن و فرزند را سوختند و در چهار کث و مستعد بکار کشیدند
عرب بجهنم در آمد، فرزند مستی بسیار بر البشعله تیغ سوخته و تیر سی هزار کس را اسیر کردند و
در اکثر اعمال یقین نمود، به بند و بست مملکت حمت گماشتند و محمد قاسم از جمله اساری در دست
پری بیکرای دایر را برسم از مغانی بولید فرستاد و ولید شیفته حسن و جمال و زینت غنچه و دلایل
ان دو فتان شد، خواست یکی را بملک یمن تصرف نماید و خبر پرفتن حیلها را معروض داشت
که محمد قاسم بامن ساز جغت نواخته شایسته فزایش سلطان بنم و ولید مغلوب قوت غضبی شده
فرمان مرقوم نمود که محمد قاسم هر جا رسید، باشد خود را در پوست خام گرفته روانه دارالامار برگردد
آنجا و لوح بجز وصول فرمان با وجود تهیه اسباب بجای و طغیان سر از خط اطاعت نرفت
نکشید، خود را در پوست خام گرفت و وصیت کرد که جسدش را در صندوق نهاد و بستم فرستند
بعد از آنکه صندوق جنازه اشل به دارالاماره رسید و خبر نیکساز زبان طعن و تشنیع بر ولید
در آن کرد و بر کاکت رای و قلت مایل و عدم تدبیر او توبین کرده گفت من از حد اوست و
کینه که به محمد قاسم داشتم و هشتم خواستم که بکند و فریب خاطر ملک را از دست بدم و ملک درین کار

با وزیر کمال تدبیر مشورت نکرد. سر رشته خرم و احتیاط از دست داد، با نهادن اساس حیات
 او فرمای فرمود و نه است که او پدر و برادر و قوم و قبیله مرا بر خاک هلاک انداخته و محترمان جرم
 عزت را ذلیل و خوار ساخته کشته من در حق او نرزد حاکم عقل و سلطان خود مسموع نبود و لید از حق
 آن پرفتن از خواب غفلت بیدار شد و از مستی جهالت میبار کشه پشیمان گردید و دختر را با سیا
 رسانید و پس از واقعه محمد قاسم مدتی ایالت بسند با ولایت و تمیم انصاری تعلق داشت و بعد از آن از
 رفتنند از آن ناحیه طایفه موحرکان استیلا یافته مقصدی شغل حکومت شدند و قریب بیست سال
 ایالت آندمار در آن دو دهان بود و پس از آن سروری بسند بطایفه سمکان انتقال یافت
 و ازین گروه پانزده تن بدین تفصیل مملکت را انداخته اجماع از اول کسی است از سمکان که بر بساط
 حکومت قدم نهاد و سمکان نسبت خود بحشید درست میبایند و لفظ جام که بر سران این گروه
 اطلاق میکنند از معنی خبر میدهند زمان حکومتش بیست و شش سال و شش ماه ۲ جام جوانا برادر جام از پس از فوت
 برادر بزرگوار منتظم مملکت گردید و چهار ده سال کاران ماند، از جام مات جرعه در کشید ۳
 جام بابائی تهته بن جام از بعد از غم خویش بر بسند ایالت متمکن شد، مکرر با سلطان فیروز شاه
 طرح محاربه انداخت و مرتبه سیوم که سلطان بسند لشکر کشید او امیر سرچینه تقدیر گردید و سلطان
 او را بدجلای برد، مشمول عواطف خاصه دیگر با دایا لک بسند با و تفویض نمود دست امارتش پانزده سال
 ۴ جام تمجی بن جام از پس از رحلت برادر بر چهار بالاش ریاست نیکه زد، و سیزده سال
 و چند، بشغل کارانی پرداخته رایست غنیمت با عزت او را خست ۵ جام صلاح الدین بعد از
 فوت جام تمجی پانزده سال و چند، متقلد امور حکومت شده از دست سیاحتی اجل شربت هلاک شد
 ۶ جام نظام الدین بن جام صلاح الدین پس از پدر دو سال و چند، سرخوش نشاء حکومت ماند
 که بانه عرش پر گردید ۷ جام علی شیر بن جام تمجی چون جام نظام الدین از عالم رفت او بر ملک خود
 استیلا گرفته شش سال و چند، نقاره حکومت نواخته کوس رحلت گرفت ۸ جام کرن برادر جام علی

چون برادرش را سوار بر برجل جرحه پهبوشی در کشید او بگویم آنکه بر هر که دالی ناحیه بود با شد
 باید که پسرش نیز بان منزلت امتیاز گیرد بجای بزرگان خویش تکیه زد لیکن زمانه تحمل امثال این امور
 در چند روز جرحه ناکام مرکب در کوبش ریخت **۴** جام فتح خان بن اسکندر با اتفاق اعیان مملکت
 بر سر بر سر در می نگران بسته پانزده سال و چند ماه بزم آرای طرب ماند **۱۰** جام تعلق برادر جام فتح خان پس از
 فوت برادر بجویش نشست و چون او بعد از ایالت پست و پست سال داعی اجل را اجابت نمود
 جام مبارک از اقربای او که مضرب پرده داری بوی تعلق داشت حوزر اسرا و ارایین منزلت داشت
 و پیش از نه روز مملکت یافت **۵** بخت و دولت چه شد اریار شد ای خواجه دهر نتوان خورد
 این مایه هر بخت خویش **۱۱** جام اسکندر بن فتح خان کیسالت و ششما طریق رعایت رعایا مسکوک
 راه عقبی پیش گرفت **۱۲** جام سخر بعد از جام سکندر بر سید ایالت نشست و پست سال و چند ماه رایت
 حکومت افراخته از بیخ عالم در گذشت **۱۳** جام نظام الدین که به ننداشتند دارد با سلطان حسین والی بلخ
 معاشر بود و با شاه پیک حاکم قندار بر سر قلعه سوی و بکر بجای دله و حیضت نمود و دوشصت و دو سال آرد و اند
 بار سوار آخرت بر بست **۱۴** جام فیروز بن نظام الدین قائم مقام پدر شد مضرب و رارت را برادر جام
 راه بخی و عناد چوده و در مقام جدال در آمد مغلوب گردید و رخت عافیت بکرات کشید و از سلطان
 مدد گرفته غنیمت خیرته نمود و چون در باغان که زمانه مهم مملکت بعینه افتد از او بود بصلاح الدین
 اتفاق داشت و لایسند بی تردد و تملکش تبصره او در آمد و جام فیروز بکوشه خزیده انتظار پذیر
 غنی می کشید پس از چند کا در باغان از صلاح الدین ملول شده و جام فیروز را طلبید و بگویش نشست
 و صلاح الدین بکرات شتافته بار دیگر از سلطان مظفر کمک آورده قابض ته شد و جام فیروز را طلبید
 ارغون حاکم قندار برده بدو او در نواحی سیبوان صفوف بنو بهار است و صلاح الدین را با پسر
 بقتل در آورد و پیک که بوسه داعیه تسخیر سند داشت فرصت یافته و از قندار شتافته و نه سینه
 سیح و عشرین و سیمایه ته را متصرف گردید بعضی از ستمانی فضیلت انما غرابی سنده تاریخ تسخیرته

بعضی از ستمانی فضیلت انما غرابی سنده تاریخ تسخیرته
 جام فیروز بود بصلاح الدین در باغان

یافته اند و جام فروز و دریاخان از سنج این حادثه عثمان غنیمت بصوب کرات تا فند و فیروز
 و خرد خود را در جباله کجج سلطان بها در آورد و در سلک امرای او انظام یافت **سک**، یک پسر میر
 ذوالنون است و ذوالنون یک سبه سالار سلطان حسین میرزا و امانت پسرش بدیع الزمان
 و از قبل سلطان حسین امارت قندار داشت چون در جنگ شاهی بکجان کشته شد حکومت قندار
 به پسرش شاه یک رسید و او اکثر بلاد سندر اصبط آورد و گشت و شوکت تمام بهر سینه و انجذاب
 از علوم ظاهری بهر وانی داشت و هوان بهت بر تربیت علما و فضلا می گماشت بر عتاید نسفی و
 کافیه شرحی مفید نوشته و بر مطالع منطق حاشیه متین دارد و ابدت دوازده سال لولای حکومت در سندر
 برافراشته در سنه ثلاثین و سبعمایه غریب بکار مغفرت گردید **سک** حسین بن شاه یک بعد از پدر بر سندر
 حکومت جلوس نمود و ملتان را متصرف شد زمین سندر از خرس و خاشاک مخالف پاک ساخت
 و قلعه بهر که و سیوهان را از سر نو تعمیر کرد و سی و دو سال بعد از انصاف گذرانید در سنه استثنی و
 و تسعایه راه فنا نمود و میرزا عیسی ترخان در سنه و سلطان محمود در بهر که دم استقلال زد و کاه بیکدیگر
 بصلح بهر سپردند و بهر خط گذرانید و مسافر ملک عدم گردید محمد باقی بن مرزا عیسی از فطرت بهت کمال
 شجاعی که داشت بر بردار خود جهان بابا غالب آمد و سندر از ای ملک تیر گشت و با سلطان محمود
 با یکدیگر بر کارهای بمقتله و کاهی بمصالحه و در کار میگذرانید و هر دو سال لباس شاهی در برداشته در
 سنه ثلاث و تسعین و تسعایه از جامه خانه اجل کسوت ممت پوشید مرزا جانی در سنه مذکور
 بکومت رسید و در سنه اهدی و الف در سلک ملازمان عرش شاهی اگر با پادشاه هند گشت
 و ولایت سندر با ولایت دولت اکبری تعلق گرفت **نموده دوم در ذکر حکام ملت ان**
 برادرانشوران پیش برده مستور نیست که ابتدای ظهور اسلام در مبدی مسطور از عهد محمد تقسم شاهی
 بعد از ان متصرف قراصل بود پس از آنکه سلطان محمود غزنوی بسیار از ملاحد بقتل رسانیده
 ان ناحیه را متصرف گردید مدتی در دست اولاد او ماند و چون در حکومت غزنویان اختلال

و سلطان محمود در سندر
 حکومت استقلال داشت و مرزا عیسی
 سنده سال

باز قوامه قاض شد نه و از آن زمان که در جزیره مغولین نام غوری در آنکه نام مستع و در بعض
 و ثانیة در ضبط سلاطین دهمی بود و در سنه مذکوره که در هند ملک طایف شد حاکم ملتان دم استقلال
 زد، اطلاق نام سلطنت بر خود نمود شیخ یوسف توشی متولی خانها، و مجاور مقبره شیخ بهاء الدین
 ذکر یا ندس سره بود در زمان علاء الدین محمد شاه دهلوی که امر حکومت بخت گشت و در ملک هند
 هر سر بر سر داری شد سکنه ناحیه ملتان و سران زمینداران از غایت اعتقاد و نهی اهل
 که شیخ داشتند او را بسلطنت اختیار کرده مکر خدمت بر میان جان بستند و رای سهر که رئیس
 جماعه لنگا، بود و خرد خور اینکاج شیخ در آورده که بی از قصبه سوی بهانه دیدن و خربلستان بجای
 و چند روز بعد شیخ که زانید، باز بقصبه نه بود میرفت تا آنکه در سنه تسع و در بعض و ثانیة بطریق
 معهود ملتان رسید شیخ گفت که جماعه لنگا، را همراه آورده ام تا ملاحظه جمعیّت خود نمود و فرخوان
 خدمت فرماید شیخ ازینک آن مکار غافل شده قبول ابغنی کرد و رای پس از نمودن جمعیّت
 بشی بلذات صبیّه آمد و مجدّدنیکار موحث که در کوشه خانه بر غاله را از چرخ خسته خون تازه برآید
 انداخته بهار و خدمتکار بگشت او قیام نمود رای پاله خون را کشید و از روی مکر و فریب فریاد برآورد
 که شکم من درد میکند و بصف البلیل جریخ و فرغ بسیار کرده و کلای شیخ را بقصد و صیّت حاضر
 استوار و دمی نو و بالاج خویش ن خود را که هر دو شهر بودند جهت و ادع طلبید و کلای
 دیگر کون یافته در آمدن اقربای او مضایقه نکردند چون مردم او بقلعه درآمد سر از بستر بیماری
 برداشته معتد را برای حراست در و از نا یقین نمود و بجنوت سرای خویش رفته آن دهوش
 خواب غفلت را دستگیر ساخت حکومتش دو سال سلطان قطب الدین پس از شیخ یوسف
 خطبه و سکه بنام خود کرد و بقب سلطان قطب الدین کردید و شیخ مذکور را از حبس برآورده
 به بی کسل نمود و سلطان بهلول لودی شیخ را مغرور داشته و خرد خود را به شیخ عید
 نام داد حکومتش شانزده سال سلطان حسین بن قطب الدین بعد از رحلت پدر با باقی اعیان

ملکوت برسد حکومت نشست و بهمت بر تخت بگماشته اگر جا را مسخر ساخت هنگام سلطنت او
 باین فضیلت بلند شد و درجه علما و فضلا ارتقا گرفت و چون شیخ یوسف پیوسته نزد سلطان
 بهلول اظهار تظلم میکرد بهلول پسر خود را بار بکشا را بقصد ضبط ملتان رخصت نمود اتفاقاً برادر
 سلطان حسین حاکم گوت کرد و در وقت خود را شهاب الدین نامید یعنی در نزد سلطان نسکین
 فتنه برادر ابراهیم دین و بهرعت آنجا رسید شهاب الدین را اسیر کرد و ایند و با و داد و هزار کس را به
 بار بکشا و شتافته در وقت ملاقی فریقین خود با همه سپاه پیاده شد و لشکر دهنی دست از کشتن
 که شمشک کشید پای بجوای که نیک و دو سلطان منظور و منظور ملتان رسید کشت ایند و فراموش
 بر شحات انعام شاداب کرد و ایند و بهر بزرگ خویش فیروز خان را بسلطنت دستوری داد و خود
 بعد از دست ایزدی مشغول شد و فیروز خان در اندک زمان باغی ای عمار الملک در زیر مسموم کرد و
 و سلطان حسین ازین مصیبت جزع بسیار نموده همه اعیان مرتبه دیگر رایت حکومت افراخته
 محمود خان بن فیروز خان را و بعد ساخت و جام بایزید را که از امر او کجا بود بجلوت طلبید و از در
 دل خود آگاه کرد جام در مردم خود بمناوی گفت که سلطان میخواهد لشکر ما را ملاحظه نماید علی الصبح
 جام با دلاوران معرکه تنگ و نام مسیح و مستعد گردید و بدر و دلخانه آمد سلطان عمار الملک را گرفته
 و مقید بخت غل ذل بگردنش انداخت و شغل وزارت بجای بایزید موقوف نمود و در سه شنبه
 تسلیحیه چهار شد و روز یکشنبه بیست و سیوم صفر بجا رحمت ایزدی پیوست ایام سلطنت سی و چهار سال
 سلطان محمود بن فیروز خان پس از جد جام بایزید او را بر ط دولت نکلن داده و نام مهمل
 ملکوت ببقعه اقدار خود آورد و واقعه طلبان که پیوسته ساخت خاطر سلطان را از غبار کجای جام
 تیره میداشتند سلطان رسانیدند که جام سلطان را بحساب برنداشته در سیاست و امانت
 خدمتکاران خاصه شروع کرده صلاح آنست که عالم خان پسر او را در مجلس شکیب باید کرد که
 در شان پدرش کسری واقع شود عالم خان از نیرنگی زمانه و عذر روزگار غافل دوزی سلطان

فرستاد که جمیع جام را از آرد و در
 یکم و زیاد موقوف در مردم جام
 عمار الملک را چه

آمد و مردم از اطراف و جوانب به او ایستادند و گفتند که فتنه عالم خان محبت تمام بخواران
بر آورده دست بلند کرد چون سلطان بر سر انجمنه که یکدیگر تملکش داشتند ایستاد و تفرج میکرد و زخم
نوک خنجر به پیشانی حوزو فریاد کنان بر زمین میفتاد و مردم دست از عالم خان باز داشته و سلطان
آوردند عالم خان فرصت یافته سر و پا برهنه راه گریز پیش گرفت و با ستمو اب پدراشهر مشور فرست
سر مشورش بر داشت و جام بایزید نیز روانه سوار گردید و بمقصد رسید خطبه بنام مسکن لودی
خواند درینوقت میر شمس الدین آمدند به شیعیه دار و اوج داد و در سینه اهدای و ثلثین استماع
سلطان بها جازین بی وفا جا در گذشت ایام سلطنتش بیست و هفت سال و چند ماه **سلطان حسین**
بن سلطان محمود شجاع الملک که رکن رکن دولت بود اوراد و آوان جدا بر سر حکومت اند
خود را تن و فائق سعادت گردید و جزا نشا حسین از غول از بکر برآمد ملتاز محاصره کرد و عرصه
معاش بر مختصان جهان تنگ شد که اگر اعیاناسک و کرب به دست می افتاد در رنگ بر خاله
بجوزند بعد از آنکه مدت محاصره یکسال و چند ماه کشید وقت طلوع صبح که هنگام غروب بود
لنگاه بود کسان میرزا بقلعه ریخته دست غارت و نهنگش دزد و سکنه شهر و غریزان آنحضرت جامع
به بند ذل و خواری افتادند **فصلت** که مولانا سعد الله از حال خود حکایت میکرد که دو کس بجای مادر
یکی پدر مرا که ابراهیم جامع نام داشت و شصت و پنج سال با فاد علوم گذرانید آخر عمر با پنهان
شده بود و اسیر نموده دیگری مرا دستگیر کرد و تحفه وزیر ساخت در خیال وزیر دهن مرا بر تخت
چو پهن نشسته بود و فرمود تا بنده بر پای من نهاد و یکسر آبرو به پای تخت مضبوط کرد و پس از زمانی
مجموعه طلبه و قلم را اصلاح داد و برخاست که بجای و صومعه کتابت نماید من خود را بهشت بزرگ **فصلت**
این است که منرا لعینک ان قلت اکفایهتا بر کاغذی که وزیر برای کتابت بر آورده بود نوشته
خود را بمقام خود کشیدم بعد از ساعتی که وزیر بجای خود قرار گرفت کاغذ را نوشته یافت با طرا
خانه نگاه کرد و سپس را غیر از من ندید متوجه شد استفسار احوال نمود چون نام پدر بردم برخاست

و بند از پای من برداشته جامه خود در من پوشانید و سوار شد پیش میرزا رفته مرا از نظر گذرایند
 و با من میرزا پدر مرا انقض نمود. حاضر خدمت اتفاقا در مجلس ذکر هدایه فقه بود و پدر من با وجود شست بال
 و ثوبه خاطر سخن را بر تنه رسانید که حضار شیفته کھار او شدند میرزا پدر مرا تکلیف امرای کرد و در جواب
 گفت که الحال وقت سفر آخرتست نه حکام رفاقت و چنان شد که کشته بود بعد ازین حادثه پنج روز
 از دست برد ترک اجل کالای زندگانی را بغارت داد العقیقه میرزا شایحین سلطان حسین را
 بموکل سپرد و شیخ الملک را بر زندان طرد فرستاد و شمس الدین نامی را بحر است ملتان گذاشته
 لشکر خار که از امرای سلطان محمود بود و هموار میرزا را ترغیب و تحریص تسخیر ملتان مینمود پس
 شریک ساخته بدتمه معاونت فرمود و لشکر خان ملتان را آبادان ساخته در عایت احوال سپاه
 در عایا پرداخته شمس الدین را اخراج نمود و دوم از استقلال زد و چون جنت شبانی همایون باشد
 ولایت بجناب را با قطع میرزا کاکران و او میرزای مذکور لشکر خار را بحضور طلبید و عوض ملتان خط
 پایل را با و ارزانی داشت و در منتهای عمارت لاهور جمعه سکونت او جا مقرر نمود ازین تاریخ
 ملتان بتصرف سلاطین دہلی درآمد **نمایش پنجم در ذکر بلوک بنگاله** سلطان فخر الدین که
 ملازم خدمت قدر خان حاکم بلاد مسطور بود بعد از آنکه خان مذکور را از میان برداشت نام سلطنت
 بر خود اطلاق کرد آورده اند که ابتدا ای ظهور اسلام در آن دیار از ملک محمد بختیار شده که از کجاشتهای
 سلطان قطب الدین ابیک فرمانروای دہلی بود و پس از وی بهم امرای سلاطین دہلی مار بختیار
 و ایشید چون او قدر خان کماشته سلطان محمد تغلق شاه را کشته و اعیه سلطنت پیدا کرد از آنوقت
 دست تصرف سلاطین دہلی بان ناحیه رسید پس از آنکه از ملک او دو سال و چند ماه بسر آمد
 ملک علی مبارک عارض لشکر قدر خان سنا حدی و از بعین و سبعایه در جنگ او را از دست
 آورده و عالم دیگر فرستاد و خود بجای او تسلط گرفت **سلطان علاء الدین** ملک علی مبارک
 پس از کشتن فخر الدین در لکنوی تمنا نه گذاشته متوجه بنگاله شد و چون کیکال و چند ماه

ملک حاجی ابوالحسن
 نامه دار لکنوی نزد قزوین کرد و بعد از
 هلاک او متصرف آن ناحیه شد
 سلطان شمس الدین بکره

بکی مملکت برداخت ملک حاجی ابوالحسن چون مدتی زیاده سال و چند ماه از حکومت او بگذشت
 سلطان یزدخواست از دینوری متوجه لکنوی شد و او تاب مقاومت نیاورد و بعد از تلافی فو قین
 تحصن جست و پس از آنکه سلطان مذکور جهت هوای برسات مراجعت بدین کرد و پیش از آنکه
 سلطان فرستاد و درخواست صلح نمود و سه سال دیگر کاران مانده بعالم عقیقی فرامید ۳ سکنه رستن
 پس از وفات پدر بر سر سلطنت نشست و استرضاء خاطر پدرش را اہم دانسته هر سال تحف و دیباہ
 میفرستاد و مدت سال و چند ماه بعد حای خاطر زیست نموده در سنه ثمان و ستین و سبعمایه رحلت کرد
 و غیاث الدین بن سکنه بعد از وفات پدر باین گذشتہ هفت سال و چند روز سر بر آرای مملکت ماند
 در سنه خمس و سبعین و سبعمایه از تنگانی جسمانی بوسعت آباد روحانی شتافت ۴ سلطان السلاطین
 بن غیاث الدین پس از پدر خویش قریب ده سال بکا سلطنت اقدام نموده در سنه خمس و ثمانین و
 از خرابه دنیا بمعور عقیقی شتافت ۵ سلطان شمس الدین بن سلطان السلاطین بعد از پدر بر سر
 حکومت نشست و سه سال و چند ماه مملکت را نده در سنه ثمان و ثمانین و سبعمایه رحلت کرد ۶
 راجه کانس زمیندار با استقلال آن بلاد بود پس از وفات شمس الدین در کار حکومت دخل یافت
 و قریب هفت سال سلطنت برداخته بدار البوار رفت ۷ سلطان جلال الدین بن کانس
 بعد از پدر بنا بر حب ریاست دولت سلام دریافت و قریب هفت سال کاران ماند
 در سنه اثنی عشر و ثمانیہ رحلت زندگانی بسرای جادوانی کشید ۸ سلطان احمد بن جلال الدین
 چون پس از وفات پدر قریب هفت یا شانزده سال در امور سلطنت اشتغال ورزید و در سنه
 ثلثین و ثمانیہ از معتقدات جسمانی خلاصی یافت ناصر غلام او شروع در انفا و احکام نمود و خود را
 ناصر الدین خطاب کرد و اعیان مملکت بکلی در هفت روز از او اہلاک شد ختمی از اسناد احوال
 شمس الدین را بکومت برداشتند ۹ ناصر شاه پس از قتل ناصر غلام بکار حکومت دخل یافت
 و مدت دو سال کاران ماند در سنه اثین و ستین و ثمانیہ رحلت نمود ۱۰ بابر بک بعد از

حاضر شد و اکابر دیار اورا بر سر تخته محکمت اجلاس دادند و در سینه تسع و سبعین و ثمانیاد در گذشت
 حکومتش هفت سال ۱۳ بود نوشته پس از فوت باریکشا معارف ممالک اورا بسطنت بر گرفتند
 و در سینه تسع و ثمانیاد جهان بدر و در حکومتش هفت سال ۱۴ نوشته چون یوسف شاه
 سفر آخرت نمود بعضی از اعیان مملکت کدور شاه را با اسم سلطنت موسوم ساخته بعد از آنکه اسحق
 این امر خطیر در و ندیدند اورا پس از حکومت دویم روز عزل کردند و نوشته در بر سر کمرانی اجلاس دادند
 پس از آنکه هفت سال و چهار حکومت نوشته شد که کورسرا آمد خواجه سرای او بافاق بایکان که هر شب یک
 بجز ار آدم بچکی حاضر میشد و علی الصبح سلطان سلام اچانه میکشید در آنوقت بملکش ساخته
 خود بجا پیش نشست و از آن باز در آن ناحیه مدتی این رسم شد هر که حاکم را کشته برجای او بنشیند
 همه فرمان بردار او شوند ۱۵ نوشته باریکشا خواجه سرای پس از هلاک نوشته شد با مظام مهمان مملکت بود
 و چون دویم ماه از فرمانروایی او گذشت بعضی مردم اتفاق ورزیدند بایکان را بجا دشمنی کشیدند و
نوشته شد و اورا نیز از میان برداشتند ۱۶ نوشته فیروزش بعد از هلاک باریکشا معارف دیار اورا
 اختیار کردند و او بعد از حکومت سه سال با جل طبعی در سینه تسع و تین و ثمانیاد در گذشت و بقولی
 برست بایکان بدستور گذشته مقتول شد ۱۷ نوشته بن فیروزش چون پس از پدر بر سر کمرانی
 نشست و بیکال از حکومتش بگذشت سیدی مظفر جیشی که در سلک غلامانش بود بدستور قدیم اورا
 ازهم گذرانید خود مقصدی مهمان سلطنت کردید ۱۸ نوشته جیشی بعد از محمودش سه سال و چهار
 بجگو مشیتم نموده بود که علاء الدین نام از یکی از ملازمان کبارش اورا مقتول ساخته بر مملکت نشست
۱۹ نوشته سلطان علاء الدین چون پس از مظفر در امور سلطنت استیلا یافت قاعده چوکی بایکان را بر داشت
 و کجیال سعی و اهتمام در معموری بلاد و رفاهیت خلایق بقدم رسانید مدت هشت و هفت سال
 چند ماه کاهران ماند در سینه تسع و عشرين و تسع و دویست حیات سپرد ۲۰ نوشته بن علاء الدین
 چون پدرش رحلت کرد و امر او کبار او نهادند سپهر علاء الدین اورا بر سر مملکت رانی اجلاس دادند

و او بمجمل پدر برادرانش را بجای بیای خویش مسلم بکار داشت و با سلطان بهادر کراتی را بطه اخلاص
 اتحاد بهر سبب پس از آنکه فردوس مکنی بابر بادشاه سلطان ابراهیم بن مسکنر لودیرا مقتول ساخته
 مملکت دهلی را متصرف شد و محمود برادر ابراهیم مذکور رفته با و ملحق شد و دوشهر خود را در عقد نکاح
 او قرار داد و چون مدت یازده سال از حکومتش بمرآمد بلاد مسطور را شیرش و در تحت ضبط خود
 و بعد از او محمد خان از اجداد سلیم شاه بن شیرش در آن ناحیه چندگاه بگومست پرداخت
 و بعد از او پسرش سلطان بهادر لودای سلطنت برافراخت و بعد از او سیما کرانی که نیز از اجداد
 سلیم شاه بود با استقلال حکومت نمود و ولایت او یسه را در تصرف خود آورد و بعد از او پسر او
 قائم مقام پدر شد و بعضی خویشانش کشته گردید و بعد از او حکومت آن ناحیه به او و برادر او قرار گرفت
 و او از خان خانان سپه سالار لشکر عرش اشیا فی الکبر بادشاه شکست یافت و پس از آن
 بدست خانبهادر که بعد از خان خانان بمارت انجا از پیشگاه عرش اشیا فی دستوری یافت
 بقتل رسید و این مصراع تاریخ شد که ملک سیما زدا و رفت **بایست ششم در ذکر سلطان مالو**
 که بعضی با جلال و بعضی به نیابت تسلط گرفته اند مخفی نماند که مالو بملکیتی است وسیع که همه
 حکام ذی شان و امرانی رفعتشان در آن بوده اند و راههای باقیدار و رایان نامدار مثل
 راجه بکرماجیت که در تاریخ هنوز بر زمان اوست و راجه بهوج و غیره بگومست انجا اعتبار
 تمام داشتند از هنگام سلطان محمود غزنوی ظهور اسلام در آن ناحیه شد و او را سلاطین دهلی
 سلطان غیاث الدین بلبن بران مملکت استیلا گرفت و بعد از او تا زمان سلطان محمد
 بن فیروزش مملکت مذکور در تصرف سلاطین دهلی بود پس از آنکه دلاور خان غوری از
 قبل سلطان محمد بن فیروزش بمارت انجا رسید مملکت از ضبط و ایان دهلی بیرون برآمد
 و تا هنگام عرش اشیا فی الکبر بادشاه پانزده تن مسلم ماند و دلاور خان غوری چون در سنه
 تسع و ثمانمیه بگومست رسید به نیروی بازوی شجاعت و جلدات راتق و فاتق مهمام

منتهان

طول ملک بنگاله زنده چنانکه تا گری چهارصد و
 کرده رسمی عرض و صد و یک گروه جمعیت
 بکوششین بملکت است برار سوار روی
 با دود و کلهزار فیل و چچا ریزل و آره بکی
 انولایت شصت کرد و دام ص

مملکت گشته بعد از نو سلطان محمد که سلطنت دہلی ضعیف شد و بلاد متعلقہ آن میان ملوک و
 انقسام یافت سرازاط علی سلطان دہلی حمید و داعیہ سلطنت و استقلال کرد و در آواکلیہ
 قریب میل تا آنکہ و دیت حیا سپرد بکام دل گذراند **۲** سلطان ہوشنگ بن دلاور خان
 پس از پدر بر سر مملکت نشست و چون مردم اورا متہم بآن کردند کہ پدرش رازہر دادہ است
 سلطان مظفر بخراتی کہ با پدر او عقد اخوت بہ بود بر و شکستید و او بعد از جنگ مقصن قلعہ شدہ
 بالضرورت امان خواست و مظفر زادہ یافتہ مجوس شد و پس از یکسال باز بر مملکت خود چو
 استہد او مظفر استیلا یافت و بعد از آنکہ سلطان مظفر مذکور رحلت نمود و پسر او سلطان احمد جہان
 پدید شد از وی عداوت بکرات آنہک قتال و جدال افکندہ از بکرات خایب و خاسر گشت
 و چون سلطان احمد غنیمت محاربہ او نمودہ معرکہ کارزار را پیاپی ہزیمت یافتہ در قلعہ
 مقصن کردید و احمد تا در قلعہ بتقاضی شتافتہ بسیاری از فیض چشم اورا بدست آورد و بسبب حکام
 قلعہ در شہر چندان مقید نشدہ مراجعت بموخر خود کرد و کرات ثانی چون از بکرات آید
 طرح مصاف در انداخت ہر دو سلطان در آمدن ان زخمی شدند و احمد در نیرتہ نیز مظفر
 روی ببلاد خود نهاد و پس از آنکہ از حکومتش قریب سی سال بہر آہ عارضہ بروطاری شدہ
 در سنہ ثمان و ثلثین و ثمانیہ کہ از لفظ آہ شد ہوشنگ نہانہ مستفاد است جام مہات از ساقی حل
 در کشید **۳** سلطان محمد شاہ بن ہوشنگ چون بعد از پدر سر بر آرای مملکت گشت برادران را
 ہلاک کرد و خون آنہا بر مبارکش چنانچہ در اندک روز سلطنت از قبضہ اولاد دلاور خان
 بدر رفت و از باب ثنہ و فساد علم طغیان براو اخشا از انجہ محمود خان کہ سرکرد وزارت و امور
 ہنکی در مدت یکسال و چند ماہ ساقی او را بزر فتنہ کوز ہر بخروش داد و حکومت بر خود مسلم گردانید
۴ سلطان محمود علی پس از ہلاک محمد شاہ استیلا بہ کرد و عمر خان بن سلطان ہوشنگ باو
 بجادہ و مقابلہ پرداختہ دستگیر شد و بنمودہ او بقتل رسید و چون اکابر و معارف دہلی باو

که سلطان محمد برادرزاده مبارک . از عهد ملکیت کی بنیغی نمیتواند برآید متوجه اهلی گشت و در موصوع تلبیت
 باغواج سلطان مذکور بعضی پرداخت بعد از آنکه بچکدام غالب نیامد و سپه سالار او مقتول شد
 و احمد کجالتی در مجال نقد بلاوش کرد و در صدد زود مراجعت ببلاد خود نمود چنانچه ایمانی ازین مقدمه در ذکر
 سلطان محمد رفته القصه در مدت حکومتی و شش یا چهار سال کارهای نیکو و فحشای نمایان
 از او بوقوع آمد . و باجل طبعی ازین عالم در گذشت . سلطان عیث الدین بن محمد بخلی بعد از پدر رسید
 حکومت گشت و دست بذل و سخا از استین خود عطا برآورده عموم طبقات امام را از خود شاکر
 گردانید روزی اعیان ولایت را طلبید . گفت که چون مدتی در رکاب پدر ترددات نموده
 کرم و سرور نامه را دیده ام اکنون آنچه از پدر من رسیده است در حق فطرت آن باید کوشید و بزیاده
 طلبی خود را و دیگران را در ورطه خوف و رجا بناید انداخت آورده اند که او کثیران صاحب جمال
 و دختران را بجهاد و زمینداران را در اندک ایام فراهم آورده حرم خود را معموساخت و هر یکی را همیشه
 تعلیم فرمود بعضی را راقصی و بعضی را خوانندگی و ساز نوازی و بعضی را کشتی گیری و با نصد کثیر خبثی
 لباس مروانه و یراق داده گرد و چشمش نامید و با نصد کثیر ترک را لباس تراک داده گرد و بنوعی از خانه
 و با نصد کثیر که بقوت طبع و هدایت زکا امتیاز تمام داشتند آنها را اقسام علوم آموخت و کرده
 دیگر را اشغال ممالک مثل استیفا و نگاهداشت جمع و خرج نقیض نمود و در هر مسرای خود بازاری طرح داد
 که هر چه در شهر فروخته یا بخانه فروخته شود باطله می نرزد . هزار کثیر در هر مسرای خود جمع گردید
 و بعضی کثیر حافظ قرآن مجید را گفته بود که هنگام تعیر لباس قرار ختم نموده برومی و میدن تا آنکه دست
 سی و دو سال دهنده روز بهر خیال بهر آورد . در سنه ست و سی و سه برض اسهال ازین عالم انتقال کرد
 ۶ سلطان ناصر الدین بن عیث الدین در حین حیات پدر بصیغه و لیعهدی شغل وزارت باو
 تعلق داشت بعد از آنکه منگوجه پدرش را نی خورشید باغی شجاع عثمان برادر او خواست که خاطر
 شوهر را از فرزند ارجمند بگذرد . خسته بشجاع عثمان مذکور متصل گردانده او از پیشگاه پدر سبقت و بگریزیده

و لشکر فراهم آورده اکثر جاها را متصرف شد و همت بر تسخیر قلعه مندو گماشت پس از آنکه بر قلعه منظور
 گردید رانی خورشید و شجاعت از بگوگان حاکم کرد و خود بر سر سلطنت اجلاس فرموده پدرش را بلا درستی
 پدر او را بشکست بسیار امتیاز بخشید و تاج سلطنت بر پیش نهاد و تهنیت گفته و حضرت داد و حکومت را به
 و چهار ماه و بیست روز سلطان محمود بن ناصرالدین بعد از رحلت پدر سر بر آری ملک گشت
 و محافظ خان خواجه سرای از پنجه که سلطان در پی قید و زندان او شده بود علم بجای و عنایت و اراخته
 صاحبان برادر او را محمود خطاب داد و چهره شای بر سر نهاد و محاصره قلعه نمود و نزدیک بود که دیگر
 ساز داد و در غیبت بر آید راه اجتناب گرفت و پس از چند کار با برادر و محافظ خان طریق قتال و جدال نمود
 آنها را بر زمین داد و باز قاضی ملک شد و چون از استیلا میدانی رای و یکل مطلق خویش گرفت ثانی
 روی بجای غیبت نهاد و سلطان منظور کراتی را دریافت سلطان مذکور بر هر اجتماعش مرهم
 گذاشته با لشکر آرمه غیبت بلاد او نمود و آن ماجیه را از تصرف کوه جزا برد آورده به ضبط انوش
 فرمود و مراجعت بدیار خود کرد و بعد از آنکه سلطان محمود دستور قصد میدانی رای نمود و میدانی رای را
 بحاکمیت خویش در حرکت آورده محاربه سخت دست داد و محمود و صد و چند زخم بر جوشن خود برداشت
 چون دو جوشن پوشید بود قریب بجای زخم از جوشن دوم گذشته بر بدن او رسید و او پای بخت
 در میدان کارزار استوار داشته از زمین بر زمین افتاد و در اجوتان او را شناخته نزد رانان بردند
 رانان چون شجاعتش معاینه نمودند و او را انصاف داد و مسکبه بخدمت او بایستاد و لوازم مهاند
 بجا آورد و بمعالجه اش قیام نمود پس از صحت مزاج او را بر ملک خویش دستوری داد و خود بخت
 پوشید و نامه که کار رانان از عمل سلطان منظور بالاتر واقع شده چه سلطان مذکور بنا برده را بدو کرد
 داد دشمن را در حرب گرفته بر جوار خویش تحسین مبلغ فرمود و باز سلطنت رسانید انجام کار که سلطان
 از کجرات قصد بلاد او نمود و قلعه مندو را محاصره کشید و بعد از افتتاح قلعه از دست نگهبانان متغول شد
 حکومتش بیست و شش ماه و یازده روز سلطان بهادر کراتی پس از هلاک محمود بر بلاد مسطور استیلا

گرفته سلطان عالم کاپلی وال را بران ناحیه حاکم گذاشت و خود مراجعت بجرات کرد چون از اینجا
 قصد تسخیر چنور نمود بعد از محاصره بنا بر بعضی امور طریق مصالحه مسلوک داشته در بونیت دوم چنور را مفتوح
 ساخت و پس از افتتاح این اراضی جنت شیبانی هایون بادش که خلیج بجرات ششاد فیک از آنکه
 بلاد مالو و بجرات بتصرف او بیامی دولت جنت شیبانی در آنکه آنحضرت میرزا عسکری و یار
 و ناصر میرزا را در بجرات گذاشته خود بمند و تشریف آوردند و در کجبال میرزایان و سایر اعیان
 پهنان و مخالف دست از بجرات کشید روی به تنو مخلفه نهادند و جنت شیبانی نیز بنا بر مصالح ملکی
 مالو را ترک فرمود باکره برگشتند ^۴ ملوکادرش چون در مملکت بجرات جنت نور سلطان سپارد
 احتلال واقع شد و دیار مالو از وجود حاکم خالی ماند و مقارن اینحال جنت شیبانی از آنکه به جنگاگر
 فرمودند و با اتفاق بعضی از اعیان مملکت مقصدی امور حکومت گشت و بعد از آنکه عیثی بر مملکت
 تسلط گرفته قصد تسخیر مالو نمود طاقت مقاومت در خود مفقود دید و اورا ملازمیت کرد و متش
 شش سال ^۵ شجاعخان چون بلاد مسطور بتصرف عیثی در آنکه امارت آنجا با مفوض کرد و بد
 پس از آنکه عیثی رحلت نمود و امر سلطنت با سلیم شاه منتقل شد هر چند که سلیم شاه با او نامش
 اما بواسطه مراعات خاطر دولخان اجمالا که پسر خوانده شجاعخان میشد الفت ظاهری از دور رخ
 نمیداشت بعد از آنکه سلیم شاه از غلام در گذشت و مبارزخان عدلی بجای او نشست تسلط تمام آن
 ناحیه ویرا دست داد و قریب دوازده سال حکومت برداخته بعالم عقی شتافت ^{۱۱} بارها در
 شجاعخان عرف میان بایزید بعد از رحلت پدر دولخان اجمالا را از راه فریب بعالم دیگر ستاده
 بر مسند حکومت باستقلال نشست و هر جا مطرب و معنی خوب شنید او را بخود خواند و روز و شب
 بعیش و نشاط اشتغال ورزید و گرفت پس از آنکه در سه مسیح و سبعین و تحایه عیثی شیبانی اگر
 قصد تسخیر بلاد مسطور فرمودند و فوجی آراسته بران ناحیه دستوری یافت او از جهت زمان مغنیه
 برخاسته بجنگ مردان برآمد اگر چه افغانان کار کرده و جهان دید بسیار در خدمت او جمع گشته

لیکن چون اقبال بهر نبود اندک بجای و مقالمه پرداخته را فرار پیش گرفت و بعد از چند کا شرف ملک
 عرش ایشیانی در یافته بقیه عمر در خدمت انحضرت بسر برد و مملکت او در تصرف اویمای دولت اکبر که
 نماینده **مستم در ذکر جزایان و ولایت خاندیس** که اینها را قانوقیه خوانند دوازده تن بدست حکومت
 قریب دو سال ملک راجه خستین گیتی است که بایالت بلاد مسطور فایز گشته پدرش خاجهان نام داشت
 و آبا و اجداد او از امرای بکار سلطان علاء الدین خلجی و سلطان محمد تغلق و بهلولی بودند پس از فوت
 بکر دیش روزگار در سلک خاضعین سلطان فیروز گشت. امطام بافته بدو بخت و یاوری طالع بایات
 خاندیس معین گردید و بعد از فوت سلطان مذکور با سطرهار دلور خان غوری والی مالوه بر سر سلطان
 منظر خراتی غالب شد و چون سلطان منظر برو تاحف نمود محقق قلع گشته از سلطان طلب صلح کرد
 بعد از آنکه منظر در باب اتحاد و صداقت عهد و سوگند در میان آورد و مراجعت نمود خود او در تعمیر
 آبادانی ملک که میشد تا آخر عمر هیچ جانب در حرکت نیامد مولف تاریخ نوشته می آرد که او خود را
 از نسل خلیفه دوم غفازوق رضی الله عنه میدانست و بهیست و دو واسطه نسبت خویش را با انحضرت
 میرساند حکومت و اما ترش بهیست و نه سال **رضیه خان** بن ملک راجه بعد از فوت پدر بموجب
 استرصار خاطر سلطان احمد کراتی خطبه خاندیس بنام خود کرد و سر پرده را سرخ نمود و چتر بر سر گرفت
 و قلعه آسیر را از تصرف آسا امیر که از زمینداران معتبر خاندیس بود و آبا و اجداد او قریب هشتاد سال
 در آن قلعه بودند بر آورد و شهر بر بانو احداث نمود و ایاالتش چهل سال و ششماه و بهیست و شش روز
میران عادل خان بن رضیه خان که از خواهر سلطان یوشنگ متولد شده بود پس از رحلت پدر
 بر سر ایاالت نشست و سه سال و ششماه و بهیست و سه روز بر ترقی و ثمن مہمات ملکی از امرک مہمات
میران مبارک خان بن عادل خان بعد از پدر خویش بدست هفتاد سال و ششماه و نه روز بهمنزاعی و
 معاندی بریاست آن ناحیه اشتغال نمود و سفر عقیق کرد **میران** عینا الحی طیب بعد از خان بن مبارک
 چون اساس ایالت او زیاد از آبا و اجداد شده معزور گشته برخلاف اینها عمل کرد و با سلطان محمود

سرکشی نمود و سلطان مذکور لشکر بسیار بر او فرستاد تا امرای او بی جنگ و جدال فرار اختیار
 کردند و سپاه بکرات خرابی چند بولایت او رسانیدند و او که محض قلعه آسیر بود نام و بهشیمان
 کرد و بی شکست چندین ساله را بسلطان بکرات مرسله داشت و دست تقدی و بر از ملک خود
 کوتاه ساخت حکومتش چهل سال و شش و هشت ماه و دو روز و او در جان بن مبارک خان
 بعد از فوت برادر که او را پسری نبود بر مسند حکومت جلوس نمود و هنگام ایالت او از نظام الملک
 قصد تسخیر خاندیس کرد و در تاراج و تخریب الملک باقی الغایت کوشید و او در قلعه آسیر محصور شد
 از سلطان ناصر الدین خلی مدد خواست بعد از آنکه سلطان مذکور لشکر ملکی فرستاد و نظام الملک
 باهمه گذشت و اتفاقا خان مقدمه جو ناصر الدین باو تکلیف خطبه ناصر الدین کرد و ایالتش متسل
 و یکماه و دو روز عادل خان بن حسن خان بن نصیر خان که بموخت سلطان محمود پیکره جدا داری
 خویش زمام حکومت بگفت اقتدار خود در آورد و بنه ست و عشرین و ستایه رخت قاضی
 آخرت بر بست میران محمد شاه او نخستین کسی است از فاروقیه که لفظ شاه بر او اطلاق یافت
 و بعد از تاج سلطان بهادر بکراتی بسبب آنکه او فرزندی نبود سلطنت ولایت بکرات نیز باو
مبارک شاه برادر میران محمد شاه در بر ما نوز خزنوت برادر شایسته بر مسند کرامانی نشست و
 مدت سی و دو سال در احکام ایالت شغال و در زنده رحلت کرد میران محمد شاه بن مبارک شاه
 او در عهد حکومت خویش با بیاد مردم و دیار لشکر بسیار فراهم آورد و متوجه تسخیر احمد نکر گردید و از
 جنگه خان سر لشکر عادل خان چا پوری که همدران اوقات بر احمد نکر نظریافته بود منتهزم شد و بکلیت
 مراجعت نمود و چون باطل طبعی از لغت عالم عالم عقی غامبه پسرش حسن خان در صغر سن بکرم و راست
 قیام مقام پدر گشت و عم او راجه عیسی خان که در ملک بندکان عیسی اشانی اکبر باو با همسنگ
 و از ستمال خبر چاری برادر غنیمت خاندیس نموده بود با اتفاق اجدان ملکوت در سه چهار روز
 او را از میان برداشت و خود بجای برادر زاد نشست راجه عیسی خان که یکی از بانیان کدال

بارک، عرش اشبانی بود بلا سطره آنحضرت اطلاق لفظ است. بر خود نه پسندید. و او پس از حکومت
پست و یکسال و چند ماه در مکه از معارک خان خانان سپه سالار که با سپهیل خان خواجه برای
و غیره در کینان وقوع یافته بود موخه شد پس از حسب التیاز خان خانان و فرمان واجب الامور
عرش اشبانی حاکم ولایت مسطور گشت **۲** بها در خان بن راجه علیخان از تونی طالع در کرد
دولت و اقبال در زمانی که باد است. سکندر جاده عرش اشبانی بنفش بنفش متوجه شیر و کهنه شد و بمند
رسیدند قلعه آسیر راجای مناص و متوجه دانسته در کجا محضن شد و با سبب قلعه واری برداشت
چون آنها کند. و متعین گردید و و با و طاعون بهر سید و ایام حاضر به کمال کشید و با سبب طاعون
میرزا عزیز که طلبکاران شده از قلعه برآمد و شرف عتبه بوسی در یافته اموال و اسباب
اند و حقه چندین ساله را بکمی ششکان باد شاهی و اکذامت و حکومت حکام ناز و قیه ششکان
و الف سمت انراض و احتیاج گرفت و آن ناحیه در ضبط اولیای دولت اکبری در آمد و او
در عهد جنت مکانی جهانبگیر باد است. در مستقر خلفه اکبر ابا و با بل موعود از نیظام در گذشت
ایام حکومتش سه سال و کسری بود **نایش هشتم در ذکر فرمان رویان و ولایت جوینور**
شش تن مولف طبقات اکبری آورده است که سلطان محمد بن فیروز شاه جمعی را که در ایام
سرکردانی و پرستی همراهی او کرده بودند بعد از استیلا بر امور سلطنت و بهی هر یکی را بقدر
اورغایت نمود از آنجمله چهار کس امارت و حکومت چهار بلاد مفوض نمود و آنها در آنجا تسلط
گرفته پس از وفات او داعیه سلطنت کردند و ظفر خان بن وجهه الملک در کرات و ظفر خان
در ملتان و دیپال پور و دلاور خان غوری در مالوه و خواجه سرور الخا طرب سلطان السمرقانی
در جوینور **سلطان السمرقانی** چون از پیشکاه سلطان محمد بر آنبلد دستوری یافت در اندک
ایام متروان و خدو سران آن ناحیه را که شمال و اجی داد و چنان بعبطت و شوکتیست که
از سطوت و هراس او زمینداران هر سال بطلب خراج مقرر میگردیدند و سران

اطاعت و انقیاد نمی کشیدند و ملکش وسعت گرفت چنانکه در جانب دبهلی تا پرکنه کول و رابری و در
مشرق تا بهار و تربت بعل در آورد و بهراج نیز تصرف او در آمد بعد از آنکه از حکومتش قریب یک
بسر آمده اشلی و ثمان مایه ترک اجل متاع حبش را بغارت برد **مبارک** پسر خواستار
الشرق بود بعد از سلطان مذکور بر سر حکومت نشست و ملو اقبال خان داعیه قتل و جدال
تا قنوج رفت و او نیز در حرکت آمد لیکن چون آب کنگ در میان صفوف جایل بود تا دوا
بهنگام پای جرأت در دریای تنور نهاد و چنگ بجایهای خود کشید و در وقتی که محمود بن فیروز
از جرأت مراجعت نموده بدبهلی آمد و ملو مذکور او را گرفته گرفت و دوم متوجه قنوج شد و استعد
مجازه کرد اما اجلس فرصت نداد و بعد از حکومت یکسال و چند ماه از بغلام در که نشست **سلطان** که
برادر مبارک است چون پس از برادر کلان خویش با نظام مهمان ملک پرداخت اول بدفع محمود
مذکور که خیال تسخیر ولایت مسطور در سر داشتند متوجه گردید و سلطان محمود جهت آنکه ملو او را
و خل نمیداد خود را با وطنی گردانید و ده ران نزدیکی از دوازده خاطر گشته نهاد و در قنوج را که قتل
مبارک در آنجا اقامت داشت بدر کرد و خود متصرف شد درین اثنا ابراهیم بنچهور فرستاد
بدبهلی مراجعت نمود پس از آنکه ملو بدست خضر خان در نواحی اجودین مقبول گشت و محمود بدبهلی
سریر آرای آبی کریم خود شد ابراهیم صاحب قنوج شد بقصد تسخیر دبهلی شکر کشید و از اطلاع
استمداد منظر کراتی خود را ازین داعیه باز داشته و بهر خویش نهاد بعد از آنکه در نوبت حکومت
خضر خان قصد افتتاح و تسخیر بنای در خاطر او راه یافت خضر خان مذکور بعد از قتل و جدال
طریق آشتی هموده روی بدبهلی آورد و او بنچهور شناخت و چون او را داعیه تسخیر کالی در
و سلطان هوشنگ وانی مالو نیز رخ بصوب کالی کرد نزدیک بود که هر دو معرکه کارزار
پارایند درین اثنا مبارک بن خضر خان حاکم بنچهور گردید و ابراهیم عثمان اختیار از دست
داده خود را بنچهور رسانید و همدران ایام از ساقی اجل قرح محاسن در کشید و سلطان

۱۹۵

۲۵۱

پنهان و مخالف متصرف کاپلی کشته مهر خود رفت آورده اند که در هنگام ابراهیم جوهر و الی
 بود و علمای بسیار در اینجا جمع آمد، سکونت گرفته بودند چنانچه چندین کتب در سایل بنام او تألیف
 مثل حاشیه هندی و تفسیر بحر المواجه و فتاوی ابراهیم شاهی و ارشاد و غیر ذلک از تصانیف ملک العلماء
 قاضی شهاب الدین دولتمادوی و غیره اوقات حکومتش چهل سال و کسری ۴ سلطان محمود بن
 ابراهیم پس از پدر بر سر تخت نشست و سلطان محمود خلی نوشت که چون نصیر خان قابض کاپلی
 از بغداد مستقیم شریعت غراهر دست بر خشت نشان بخوابم و او را شنبه و تا دسپ نایم سلطان
 برای محققه او را رساند و او متصرف کاپلی گردید، نصیر را از اینجا اخراج کرد نصیر قبل از ورود
 محمود خلی سخته بود که مانع غریبت او شود لیکن چون کارش بسعت انجام پذیرفت بالمشافه
 محمود را بشورش در آورد تا افواج بر جوهر تعیین نمود و خود نیز در حرکت آمد بعد از آنکه او باستعداد
 میبخت چنانکه با قرار بر آن نمود که کاپلی را بنصیر واکه از محمود مراجعت بکند و کرد و او متوجه جوهر
 بقصد جهاد ملک اولیه رفت و آن نواحی را تاخت و تاراج نمود و خانهها را تاخت و تاراج و مردم را
 معاودت فرمود حکومتش بیست و یک سال و چند ماه ۵ سلطان محمد بن محمود پس از رحلت
 پدرش اعیان مملکت او را که بهیکن خان نام داشت بر سر تخت کارانی اجلدس داد و چون او
 در کار حکومت با موری که نه لایق انظام مهام بود اشتغال ورزیدن گرفت ازین امر خطر عریض
 برادر او حسین را بسطنت برداشتند حکومتش قریب بیست و پنج سال ۶ سلطان حسین بن محمود
 بعد از عزل برادر متصدی احکام ایالت گشت و همت بر تسخیر او ایسه می شسته با سه لک سوار
 و هزار و چهار صد زنجیر فل روی با خود و کرد و رای او ایسه از راه چارکی پیش آمد و باج و خراج بسیار
 فرستاد و استغفار و تعقیبات خود نمود و او را آن سمت رخ بر تافته پس از چند کار به غریبت محاربه
 سلطان بهلول لودی و تسخیر و علی لوی نخت برافراخت لودی مذکور باو نوشت که بهی تعلق
 بهلازمان ایشان دارد اگر تا بیست کرده بی این ناحیه ما بمن واکه اند ملک خیر اندیشان

منسلک خواهم بود و از غایت تجربه و کبر مقتضی بود بر اجمع رضا اصفهانی و بهلول اعتماد بر عون
 و نصرت خداوندی نمود. مجادله و مقاتله او اختیار کرد و قضا را روزی که لشکریان او بتاحث
 و تاراج رفته بودند بهلول از آب چون عبور فرموده، اردو را در آفرود گرفت و او بی جنگ
 مضطرب گردید و بهر میت خورد و اموال و اسباب حشمت را همه از دست داد و هرگاه
 قصد حرب بهلول مذکور فرمود و طوفان یافت چنانچه در مرتبه چهارم بهلول جوین و آن نواحی را از
 او برآورد و بهر خود را در اینجا نصب کرده از راه مروست و او را که بر جای قلیل که محصول آن
 پنج کرد و دام بود قناعت در رنده اوقات بسر میبرد و متعرض نشد و او پس از حکم موقوفه سال
 چند سال دیگر در قید جبار مستعار بوده از بنغال انتقال کرد **نمایش نهم در ذکر ملک کس کشمیر**
 ششده تن **سلطان شمس الدین** اسمش شاه میر بود و پشش با رجن که یکی از پادشاهان بود و شش
 آورده اند که ولایت مسطور همه وقت در تصرف راجه بود و در سنه خمس و عشرين و سبعمایه و ملذم
 رکاب راجه سدید بودند بعد از در که شش راجه که پسر او راجه رجن حکومت رسید بر تبه وزارت
 امتیاز یافت و بعد از آنکه راجه رجن نیز پنجم رفت و بجای او راجه او دن نشست بافاق پسران خود
 بر تمام ولایت تسلط پیدا کرده اگر ملان راجه را از خود مساحت و چون پس از مردن راجه او دن
 که ریش میخواست حکومت بردارد او دن راجه را در قید نکاح خود در آورده در سبعمایه و ملذم
 و سبعمایه لوای سلطنت برافراخت و خود را شمس الدین مخاطب خست و جمیع امور مملکت را
 بعد از پسران خویش و گذاشت حکومت سه سال **سلطان جمشید بن شمس الدین** چون
 بعالم یعنی انتقال نمود بر مسند حکومت نشست و علی شیر برادرش بر و لشکر کشید جمشید خواست که
 با برادر مذکور طرح صلح و آشتی در میان انداخته فتنه و فساد او را و نشاند او بشوین بر جنود
 جمشید زده هر شش او تا پس از کمرانی یکسال و دو ماه و چند روز در سری نگه ماند و دیگر بعد
 حکومت کردند بهست **سلطان علاء الدین** علی شیر برادر خود جمشید است که پس از انانام

موصوم کرد و اینده بابر ابراهیم ش. و بعد از مدتی پرداخت و او یکی در حکومت یکسال نبریت یافته
 جانب که مستان رفت ۱۳ نازکشا. بن فتح خان بعد از انهم ابراهیم حکومت رسید و در مهمت
 ملکی و مالی در قبضه افتد از ابدال ماکری در آمد پس از آنکه ابدال مذکور ملانان فردوس مکانی را با یکدیگر
 جانب هندوستان رخصت نمود و محمد ش. را که از قید رهای یافته در هند سکونت اختیار کرده بود و طلبه
 نوبت چهارم او را بر مسند حکومت اند حکومت نازکشا. مسطور بسیار نگشید و محمد ش. نیز پس از چنگ
 در میان نامه ۱۴ سلطان حسن الدین بن محمد ش. پس از رحلت پدر بر مسند حکومت نشست و از احوال
 در تاریخ کشمیر هیچ ظاهر نشد که چنگا. درین امر خطیر کاهران مانده بعد از آنکه پسرش با هم نازکشا.
 جانشین پدر گشت در ششماه از حکومت او نگه داشته بود که میرزا اجید رحمان شسته جنت کشیانی بمان
 بادش. هران ناحیه استیلا گرفت ۱۵ میرزا اجید رحمان بنده کان جنت کشیانی از دهلی غنیمت
 فرمودند ابدال یک ماکری و بعضی اعیان و لایک کشمیر اختیار و لوطا ای و ترغیب کردن آن بلاد نمود
 و وسیله او غریب بر کار ارسال داشتند و آنحضرت میرزا اجید را بدالضوب رخصت فرمود پس
 نفیس خود نیز میخواست که رخصت بدالضوب فرمایند لیکن بسبب بعضی امور میسر نیامد و میرزا اجید
 قریب ده سال در ایجا حکومت گذرانید از دست اهل آنند یار جام مات کشید و ولایت مسطور را
 دولت چک و غارنجان چک و یوسف چک و بهرام چک در میان خود قسمت کردند و عبدنی
 که تسلط تمام گرفته بود نازکشا. بن فتح خان را کرت دوم در خلل ایجا حکومت اند معرکه بزرگ
 با دولت چک پارس است پس از آنکه عبدنی زمینای مذکور در محاربه دولت چک مقتول گشت دولت
 مذکور نازکشا. را یکی در حکومت دو ماه و موزل سخته ابراهیم ش. بن محمد ش. را بر مسند کاهران
 اهل اس و او را نظام مهمان مملکت بر خود مقرر کرد بعد از آنکه قریب چنگا. از حکومت ابراهیم که بجز
 مای نداشت بسر آمد روزگار بکام غارنجان شد و او چون دولت چک را کور نمود بجهت هم و رسم
 سخیل برادر ابراهیم ش. را بجا حکومت مقرر کرد و اینده و خودم از استقلال رند و او پس از پنج سال

از میان بگوشه انداخته خطبه بنام خویش موقوف ساخت و غایت لقب گرفته چهار سال گرامان باید
ازین عالم در گذشت و نوبت حکومت سین خان برادر اور رسید و در ایام نیالت او چون مردم اعطت
برادرش علی شاه کردند و از روی بیماری و لاعلاجی خود را ازین امر باز داشته و طاعت و سایر اسباب
سلطنت را نزد برادر مذکور فرستادند و بعد از آن نزدیکی وفات کرد و چون در عهد حکومت
ملا عشق و قاضی صدر الدین از بارگاه عرش ایشانی برسم رسالت رفتند او و خیر برادر را و خود را
برای شهادت نزد سلطان کبیر بادیکر تحف و بخشش ارسال داشته خطبه و سکه بنام نامی عرش ایشانی
مقرر کرده اند بعد از آنکه در بیخ نامیده پسر او یوسف شاه بجای پدر نشست بعضی از اعیان مملکت بکمی
در دو ماه بقتله و آشوب برخواستند و او را نهایت دادند و سیه مبارک خان و بعد آن لور چک
بجگوشت شدند و یوسف شاه از آنجا برآمد پیش سید یوسف خان ببلور رفت و با شاق راجه
در شهر شرف ملازمت عرش ایشانی حاصل نمود و به تسخیر ولایت خود دستور یافت و برکنار
اب بهمت لور چک را از انعام داد و متصرف مملکت خود شد چون عرش ایشانی میرزا پسر
و شاه قیطان در راجه مهکوانه اس را بموجب رضا مندی او بران ناحیه تعیین نمودند استقبال
افواج قاهره را در ولایت خویش را داد و هنگام مراجعت همراه کشته مقتبل استان معلی
اعتبار گرفت و مملکت مسطور در ضبط اولیای دولت اکبری درآمد مجمل احوال کشمیر آنکه مملکت
از اقلیم چهارم است عرضش از خط استوا سی و پنج درجه و طولش از بحر اربعه صد و پنج درجه و در
در تصرف راجه بوده و مدت حکومت آنها چهار هزار سال نشان داده اند و کیفیت احوال
و اسامی آنها در تاریخ ترکی که از زبان هندی بکلم عرش ایشانی بفارسی مترجم شده مفصل است
در سنده مضف و در ازاده بجزی بنور اسلام رونق و بهای پذیرفته و سی و دو نفر از اهل اسلام
مدت دو بیست و هشتاد و دو سال ایملک داشته اند تا آنکه در سده هفتم و نوزدهم چهار
شخص نمودند و از آن تاریخ در تصرف اولیای دولت قاهره است و در این اوقات طلال الملک

بخانه و شش کرده و چهارگیری و عرض نیست و معنی کرده بود و در اصل نام آن سری نگار است مشتمل بر
سی و هشت پرکنه و آنرا در نصف اعتبار کرده اند بالای آب را رام راج گویند و پایان را کمر راج
نامند جمع ولایت سی لک و هشت و سه هزار و پنجاه و فردا و یازده ترکست که بحساب نقدی هفت و
و چهل و شش لک و هشتاد و هزار و چهار صد دام در آنست که همیشه و بضابطه چهارگیری تخمینا جای ده هزار
و احوال که ولایت ثبت و غیره ضمیمه صوبه کشمیر گردیده بخانه و یک محل اشتمال دارد و هشت و یک کرده
و سی لک و هشتاد و چهار هزار و شصت و هشت و شش دام حال حاصل آنست را قلم این بر این نامه نوشته
بجنگشت این ریاض فرج افرا و حدیقه غزنه انشا ط اندوز شد الحی تا عیست همیشه بهار یا قلله است
آنمین حصار بادش از کلکشی است عشرت افرا و در دیش را خلوت کند است و کلکشی چمنای خوش
و آبهای و کلکشی دارد و چند آنکه نظر کار کند بهر آب و آن است و کلکشی زنگار رنگ و او آن
و دشت از اقسام شکوفه مالال و فرج اندوز و دیوار حسن و بهام از شعل لاله بزم افروز است جلکهای
مسطح و سه بر کهای مروج از غیر عبارت پروست سر آمد سخوزان حاجی محمد جان قدس و در
رنگ خلد برین فی خشک قلم را بنبر ساخته و بتعریف خصوصیات هر باغ و مکان ارم مثالش در
چند پتی از آن رنگین شوی ثبت نموده آمد چه کشمیر آب و رنگ باغ و بستان ایسر هر نهانش
صد گهستان بودند و نام آنجا رود از بهار دیگر است این بوستان را نظر چند آنکه بروشش جاری
بجواب زمر و نیست جاری چشم بر کس اچا چون گیرد که از انش پسندش سبز خیزد بره شوان قدم
بجاک افروز زمین را سبز کوی از میان برداشته رفت بی کشتی جنگشت و ششم کار دریا
میکنند دشت درین کلکشی ز جوش خنده کل غنی آید بکوشش از بلبل شود اوقات صرف اچا بهار
طن کشمیر دان آب و هوای بهر ش فاهنا رنگین ز لاله چوی در خانه چشم پالده

مشهد که از مشایخ درگاه حضرت
فرید الدین گنج شاهی است

آرایش ششم در ذکر بادشاهان عظیم الشان کورکانیه که گذاریم همیشه بهار هندوستان را
 از خشن و خاشاک و جود کفار پر و اخته با بیماری معدلت و داد و دهی رشک کستان ارم ساخته اند از حضرت
 فردوس مکانی ظهیرالدین محمد بابر بادشاه تا حضرت فردوس شیبانی صاحبقران ثانی شاه جهان
 و این آرایش مستلکست بر پنج نمایش **نمایش اول** در ذکر برخی از احوال کیتی مستانی فردوس مکانی
 صاحب الجهادت و المعازی ظهیرالدین محمد بابر بادشاه غازی نسب شریف آن بادشاه
 کشورستان بصاحبقران امیر تمورکورگان میرسد باین طریق بابر بادشاه بن سلطان عمر شیخ
 بن سلطان ابوسعید بن سلطان محمد میرزا بن میراث بن امیر تمورکورگان ولادت سعادت
 انحضرت در ششم محرم شصت و هشتاد و هشت شرف و قوع یافته تاریخ ولادت حضرت شش
 محرم یافته اند **چون** در شش محرم زادالمنه مکرم سال ولادت او **ایشش محرم** و قدومه اولیا
 ناصرالدین حاجه احوال آن نوحه قد سلطنت را بظهورالدین محمد مسمی ساخت و چون بر زبان ترک
 این اسم باسانی جاری میشد نام نامی انحضرت بابرهم قرار یافت و بعد از ثبوت والد ماجد در او
 روزه شنبه پنجم رمضان شصت و نود و نه در خط و کشتی اند جان بر سر سلطنت نشست کشتن آمل کاف
 بر ایالات بر شحات جود و محاشا و اب ساخت و مدت بازو سال در ماوراءالنهر با سلاطین خفیه و اوزبک
 نبرد های عظیم کرد و سه مرتبه بتایید ایرونی فتح سمرقند نمود اگرچه محاربات شدید و ترودات سناسته
 انحضرت در آن مرز و بوم بوقوع آمد لیکن چون اراده ازلی و مشیت الهی بران رفیع بود که اقامت کند
 انچه بقوال جهانباب آن افتاب اوج سروری مشرق دولت کرد و دران ملک فتح البابی درخیز
 انحضرت نشد تا که بر بامعدودی از مخلصان عیادت کیش متوجه چشمان و کابل شد تا کابل در او
 ربیع الآخر سنه هفتصد و دوازده خیر اولیای دولت و در **هفتصد و یازده** عازم تخریق قندار شد و قلع
 قللات را که از مضافات قندار است مشحون ساخت و در **مبادی** این سال زلزله عظیم در حدود
 کابل واقع شد چنانچه فضیلهای قلع و اکثر منازل بالای حصار از هم ریخت و بسیاری مرتبه در یک روز زمین

چند و تا یک شب و روز و مرتبه زمین در زلزله بود و اساس بسیاری از مردم انهدام یافت
 و در میان همگان و یک توت پارچه زمینی بعضی شصت ذرع برید یک تیر انداز بایان رفتن
 زمین چشمها پدید آمد و از استرغ تا میدان که قریب شش فرسخ باشد زمین مقدار قامت فنی است
 و بلند شد بود و در همین سال در هندوستان نیز زلزله عظیم واقع شد و سال دیگر تسخیر هندوستان
 هم حمله لای غنیمت بر افراخت و پشاه پک ولد ذوالنون ارغون که حکومت آنجا داشت
 محاربه نموده ریاست فتح و نظیر افراشت و خان میرزا سعادست ملازمست در یافته ملازم رکاب است
 کردید آنحضرت قندهار را به میرزا برادر خود جهانگیر مرزا اعانت فرموده بکابل معادست نمود
 از کابل خان میرزا را به خشان رحمت کرده و او مملکت بدخشان را تصرف آورد و هوار اطاعت آنحضرت
 سرایه سعادت داشته فرمان برداری می نمود و در سال منهد و شانزده عرضه داشت مبارک
 و الا فرستاده که بکابل آنکه در محاربه شاهی سبیل صفوی قتل رسیده اکبر ما جانب توجه فرمایند تسخیر
 ممالک توران باستانی میسر می شود لهذا در شوال سنه مذکور منصف عالی بدینصوب اتفاق افتاد
 و با وزیر بکان هرهای صعب روداده ابواب فتوحات بر چهره مراد آنحضرت شد و شد لیکن سبب
 بعضی سواخ قطع نظر از مادر الهه نمود تسخیر و سمعت آباد هندوستان پیش نهاد و غنیمت شده است
 بجانب هندوستان غنیمت نمود و هر مرتبه بجهت موانع مراجعت واقعه شد و گشت چهارم در
 وسی سمیت هندوستان لشکر کشید و لاهور و دپال پور و دیگر بلاد را محترف گردید و از آنجا
 بجهت مصلحتی عثمان مراجعت بصوب کابل معطوف داشته در سنه منهد و سی و دو سر انجام
 یورش هندوستان برآورد و بقایه توفیق و رهنوی اقبال روز جمعه غره صفوی سعادت در رکاب
 توکل آورد و متوجه تسخیر هند گردید و غره ربیع الاول از آب سده عبور فرمود و ساهان لشکر دیدند
 و در روز و هزار سوار از آنجا شکست و سوداگر بقلع در آمد و در جمعه چهارم ماه مذکور حوالی سیالکوٹ
 مضرب چناب اقبال شد و حضرت جنت کشیانی معتمد نصیر الدین محمد بهایون بادشاه نخستین خلف

و در این عهد فردوس مکانی که بدفع حمید خان حاکم حصار فیروزه تعیین شده بود به نیروی اقبال فتح کرده
 و غنایم فراوان بدست آورده بموجب عالی پوشت و حصار با توابع که قریب یک کرور حاصل داشت
 بجلدوی این فتح بانحضرت مرخص شد و یک کرور نقدسم انعام فرمودند و رایت جهانگشا به تسخیر دلی
 برافراشته کوچ بکوچ متوجه پیش شد و حیدر علی ملازم خواجه کلان پیک را بر بان کبری فرستادند و او
 بعرض رسانید که داد و خان و حاتم خان با پنج ششدهار سواران لشکر سلطان ابراهیم جدا شده باشند
 می آیند بنا بر آن حسین تیمور سلطان و محمد سلطان میرزا بنام مردم جدا افتاد و سلطان جنید بر لاک
 و غیره از برافزار و یونس علی با جمعی دیگر از غول دستور می یافتند که گرم شتافته دست برد و شایب
 خون گرفته نمایند لشکر منصور رزم خاطر خواسته نموده و فتح کرده جمع کثیر را قتل و اسیر و خشنود و پستار
 علیقلی میرانش حکم شد که بقانون غزات روم کرده و نهانسان نماید و ارا بهار را بنهر و خام کاوند
 از پنج ساخته بایکدیکه اتصال دهد و در میان هر دو ارا بهار شش هفت تور عقبه کند که لشکر اندازان
 بفر اقبال لشکر تواند زد و در عرض پنج ششش روز از حکم صورت یافت و در و جشنبه سنج جادوی
 بشهر پانی پت رایت نصرت برافراشتند و ترتیب صفوف نموده ارا بهار و تور را در پیش غول
 و سلطان ابراهیم بالشکر کران در ششش کوهی پانی پت فرود آمد و پکار طلب کردید و ند کور می شد که
 یک لک سوار و هزار از بنهر فل همراه دارد و قریب یکصد لشکر را در برابر چشم نشسته و لیران عرصه نبرد اند
 چنان بر آمد و در مه های مردانه میگردند و اکثر اوقات بهادران لشکر منصور غالب می آمدند تا آنکه
 روز جمعه ششم رجب سلطان ابراهیم بالشکر فراوان متوجه سپاه طرینا شد و آنحضرت نیز با حقنه
 عون الهی بای همت در رکاب دولت نهاده صف ارا کردید **حضریت فردوس مکانی**
بسلطان ابراهیم فردوس مکانی با وجود کثرت مخالف و قلت هوا خوانان بهم غنائی اقبال و نمایند
 ایزد و الجلال بترتیب صفوف کارزار اهتمام تمام بکار برد و غول بوجود اثر شایستگی یافت و دست
 راست غول حسین تیمور سلطان و غیره رزم طلب گردیدند و بر دست چپ غول امیر خلیفه و خواجه میر

در این عهد
 فردوس مکانی

میدان و جمعی دیگر قرار گرفتند و بر انکار بگویند اقبال حضرت جنت استیانی زینت پذیرفت و امیر خواجه کلان
 و غیره بسعادت همراه ایشان عمارت گشتند و در جوار انار سلطان محمد میرزا و دیگر بهادران مقرر شدند
 و در هر اول خیره که کهنش و دیگر سپاه نصرانی پای بنات افشردند و امیر عبدالعزیز خان را طبع مغرور نمود
 و هر بران پیشه و غایب دل قوی و همت رزم جوی قدم جلالت حکم داشته بخند جان سنان و منع خفگی
 داد شجاعت و دلیری دادند و سلطان ابراهیم نیز میهنه و میسر و قلب و جهنم آراسته بکار جو کردید و ازین
 کشش و کوشش عظیم پدید آمد **چ** و در بای خون شد همه دشت و راغ جهان چون شب و منع همچون
 چراغ ز نالیدن کوس با کر نای بی آسمان اندر آمد ز جای چون تاید عینی معنان موجب عالی بود و نسیم
 بر چرخ علم اقبال وزید شکست فاش بر سپاه افغانان افتاد و سلطان ابراهیم کشته شد و بسیاری از افغان
 غلبت و منع پذیر گشتند و بر کرد و پیش سلطان مسطور نزد یک شش هزار کشته افتاده بود و از بهنگام طلوع
 امشب تا نصف النهار عرصه کارزار آتش افروز بود بی اعوان سخن سازی این کارنامه شجاعت که از
 دلاوران سپاه منصور بطور پوست قدرت بهر نیست فی الواقع در دو روز و ده هزار سوار بی استعداد
 از کابل بدیلمی آمد با یک لک سوار تازه روز و مستعد و هزار فیل مصاف نمود و بضر و دست و فیل
 فتح کنند از غایب و قایعست و از غنیمتهای این فتح که بدست جنت استیانی افتاد و الهامی بود بوزن
 هفت مثقال و چنین گویند که سلطان علاء الدین از بکر با چست راجه کو الیا گرفته بود و جنت استیانی
 از آنحضرت فردوس مکانی پیشکش کردند و ایشان بجهت استر ضای خاطر فرزند گرامی قبول فرمود و بآتشید
 چون جواهر شناسان وقت مثل آن کوهری ندید بودند بکلید همت در تعین قیمت آن بجز اعتراف نمودند
 و با که رسید در بای خرابی را که چندین سلاطین و املاک و فراه آورد بودند بکلید همت کشتند و نه چنانچه
 بهکس نمائند که از شجاعت کرمست فیض مستوفی یافت و اگر چه اگر با و دیلمی که پای تخت هندوستان است
 بتصرف اولیای دولت قاهره در آمده بود لیکن بسیار بهادر و قلع دور و نزدیک را امرای افغانه و غیره
 خود داشتند و چون تاید عینی هموار رفیق حال آن بادشاہ فلک بار کا بود و اندک فرصتی اگر کرن

و اعیان ممالک هندوستان بشرف خدمت سرافراز شده در سلطنت میر ملازمان سعادت پذیر شدند
 و چون خاطر اولیای دولت از سرانجام ممالک معنویه و اپرداخت و سپاه اقبال روزی چند در جاکیر
 بسر برده نفسی راست کردند وقت آن شد که سرحد ای ممالک از تصرف مخالفان برارند بعد از آنکه
 حضرت جنت اشیا فی را با چندی از امراء ببلاد شرقیه رحلت کردند آنحضرت بتدبیر عقل و نیزه و شجاعت
 جوان قنوج و حوالی آنرا مفتوح ساخته از آنجا عثمان غنیمت بجویند معطوف داشته اند و در او را رانند
 کرد و اینده فتح خان سروانی را که از امراء معتبران غنیمت بود و پدرش خطاب اعظم همایونی از سلطان گنبد را
 روانه درگاه ساخت و او بسعادت زمین بوس مستعد گشته بعنایت اسب و خلعت سرافراز شده
 بخطاب خان خانانی شرف امتیاز یافت و پس از محمود خان از خدمت حضور بنگاه داشته او را حضرت
 جاکیر دادند در خلال ایحال خبر رسید که راناسا نیکو شکی که ان از هند و مسلمان فراهم آورده و جمیع
 راجهای دور و نزدیک را بجز متقی ختنه سرورش دارد بنا علیه فرمان طلب بمحضرت جنت اشیا
 شرف نفاذ یافت مضمون آنکه جویند و آنکه و در ابهر که مناسب دانند سپرد بر جناح استیصال متوجه بلاد
 شوند آنحضرت بوصول فرمان عاقلان نشان شیر حسین و امیر سلطان جیند بر لکس را بجاگو مرتجع بود
 و آنکه و در گذشته و قاضی جبار که از امراء هند برید الفات بادشاهی ممتاز بود در آنجا متوجه داشته
 و شیخ بایزید را با و ده تعیین نموده متوجه ملازم شده و در و یکشنبه سیوم شهر ربیع الثانی در چهارباغ
 اگر که بهشت بهشت موسوم است دولت ملازمت پدر عالیقدر در یافتند و بعد از آن روز حوا
 دوست خاوند از کابل آمد به شرف ستمای بنوی مستعد گشت **مصاف فردوس مکانی باراناسا نیکو**
حضرت غازیان اسلام بتایید ملک علام حضرت فردوس مکانی با اعتناء در بانی متوجه دفع راهای
 مقهور شده روز دوشنبه نهم جمادی الاولی از دار الخلافه اگر که کوچ فرمودند و برین اثنا بتواتر خبر رسید
 که آن مقهور حوالی پانده را تاخته و جمعی که از قلعه قدم جلادت پیرون نموده بودند تاب مقاومت
 نیاورده بقلعه در آمدند بسنگر خان جویند شهباز دست رسید و امیر کینه پیک زخمی است آنحضرت

و احمد يوسف او غلامی و جمعی دیگر از بهادران تعیین شدند و بر بسیار حضرت آثار آنحضرت میرفت
 و محمدی که کلماتش و خواجگی اسد جان را مقرر کردند و در بر انظار ظهور کرامت اعرای هندوستان مثل خانان
 و دلاورخان و غیره خدمت طلب گردیدند و در هر اول سیدی مهدی خواجه و محمد سلطان و جمعی از
 غازیان بر برصورت رزم آرا گردیدند و در تولقه بر انظار تروی یک آنکه و ملک قاسم برادر بابا قشقه
 و جمعی از مغولان قدم جلالت پیش نهادند و تولقه بر انظار مومن آنکه و رسم ترکمان با چندی از خانان
 بادشاهی پای ثبات افشردند و بقانون غزات روم در پیش صف را بهما ترتیب نموده ^{بر خبر} ^{بفصل}
 دادند که توپچیان در پناه آن محفوظ بود. توپ اندازی کنند و این خدمت بنظام الدین علی ^{مقرر}
 و چون صفوف بر پنج شایسته ترتیب یافت از اول روز شروع در کشش و کوشش شد
 و در وید سپاه اندر آمد و کوه سواران ترکان و هندی گرو و درخشیدن تیغ و رن وین و خشت
 توکشی که شب از هوای لاله گشت و زخون رود کشتی میسان شده و نیزه ها چون نیستان شده
 نخست بر انظار مخالف بر بر انظار که منصور حمله آوردند جنگ بجزر و کوشش و ملک قاسم بابا قشقه
 افتاد آنحضرت حسن تیمور سلطان را بکوک تعیین فرمودند و او بیشتر مردانه بیروستی نموده مخالفان را بر داشت
 و تا عقب غول ایشان دو اینده و جلد وی این فتح بنام او مقرر شد و مصطفی رومی از غول حضرت
 جنت آسمانی را به پیش برده بضرر توپ و تفنگ همگامه مخالفان را درهم شکست و فرمون ^{پس}
 از مقهوران بباد فنا رفت چون اعدای دولت فوج فوج و جوق جوق متعاقب یکدیگر میرسیدند
 حضرت فردوس مگانی نیز از اعرای پیکار جو مرتبه برتر و دفعه بدفعه از پیهم میفرستادند بر انظار مخالف
 کرات و مرات بر بر انظار سپاه نظر لواحظه آوردند و هر بار و لیران بنزد آنجا بختک جان مستان
 و تیغ آتش نشان کافران سیاه بخت را بچشم میفرستادند آنکه حکم شد که مومن آنکه و رسم ترکمان
 از عقب سپاه کفار ظلمت شعار در آیند و ملا محمد و علی آنکه با ملازمان ^{خواجه} ^{فضل} بکوک آنها رفت و سلطان
 و غیره دست بالالت قتال برده داد و روانگی دادند و خواجگی حسین با جماعه دیدان بکوک ایشان

شتافت چون هنگام کشتن و کوشش امتداد یافت به بندهای خاص که در پس ادره شیر صفت برنج بود
 حکم شد که تفکیک آن را در میان گذاشته از چوب و راست برآمد که در زار نمایند بهادران شیردل و بزرگان
 زنجیر کس که میاب کشته کارنامه رستم و افراسیاب را منسوخ ساختند و نادر العصری استاد علی قلی در
 غول استاده باز اشن توب و تفک کرم اهتمام شد معارف این حال انش غضب بادشاهی زبان بر کشید
 و با هسته علی قلی حکم رسید که اراهم را پیش برد و خود با اعتصام حمل المیتین توکل یکن و اقبال را کرم رفتار
 از مشایخ این حال و لاوران عرصه اقبال بجوش و خروش در آمد و یکبارگی بصفوف اعدا و دولت حمله آورد
 و نایره قتال مرتبه اشتعال یافت که میمنه و میسر سپاه اسلام بنا چوب و راست لشکر اوبار آثار کفار را
 برداشته بر قلب تیره بختان زد و کفار ظلمت شعار نیز دست از جان بر گرفته هجوم نمود بغول بارش
 فرو ریختند و غازیان بکدل ثبات قدم و زریه اصلا در جای خود حرکت نکردند و آخر همی روز که هنگام
 آخر کار کفار بود بفرمان کرد که در نیم فتح بر اعلام اسلام و زید و غضای مراد در کلین اقبال شکست مخالفان
 مجال قرار ماند و بی اختیار عثمان ثبات از دست گذاشته رو بگریز نهادند و حسن خان میواتی و
 راول او دیسکه و چندی دیگر از اعیان لشکر مخالف رختی بسیل فدا دادند و آنحضرت خود تبارک و
 تعاقب مقهوران سپاه روزگار نموده لواهی ظفر برافراشته بار دوی اقبال مراجعت فرمودند و محمد
 کوکلت مش و عهد الغیر زیر آخور و جمعی از امرای عین شدند که از پی گریختها کرم شتابند شاید رانایه
 سر چرخه تقدیر کرد و چون شب در میان جان آن سپاه بخت درآمد و پتمل که از تعاقب کنند مانع
 اهتمام شایسته بفعل نیامده باشد رانایه مقهور بصد فلاکت جانی بسلامت برون برد آنحضرت
 میفرمودند که وقت نازک بود بامید کس نگذاشته ما را خود باستی تعاقب نموده تا رنج این فتنه مه
 شیخ زین صدر که از افضل کرامی بود فتح بادشاه اسلام یافته حضرت فردوس مکانی بعد از فراغ
 فتح لوازم لشکر از دی تقدیم رسانید به تسخیر ولایت میوات و ایات جهانکشا برافراختند
 و محمد علی جنگ جنگ غیره را با افواج مستعد بتاویب الیاس خان که در میان دو آب فتنه انگیزی

شروع کرده قصه کول را گرفته بکلی علی حاکم آنجا را مقید ساخته بود تا مرد فرمودند آن بخت برشته تاب
 مقاومت نیاورد و آوار و محرابی ادا بار شد و حضرت فردوس مکانی خود بصوب میوات ^{فرمود} نهضت
 اکو لایت سنجیر را نیز در آوردند و فراین الود بحضرت جنب شهبانی مرحمت نمود بهیتره سر خلافت کوس
 مراجعت بلند آواز پس خشنود و جمعی که بر سر الیاس خان تعیین شده بودند او را گرفته در دار الخلافه اگر
 آوردند در آنجا حبس کم پاسا رسید **رحمت فرمودن جنب شهبانی بکلمه مت کابل و بخشان**
 چون استقامت ولایت کابل و بخشان و استحکام ممالک موردی از نوامیس سلطنت بود ولی وجود
 یکی از شاهزادای و الامر تبیت ضبط آن مملکت خاطر خواه صورت نمی نسبت لاجرم جنب شهبانی
 نصیر الدین محمد هابوزا بتاریخ نهم رجب ابن سال هابوزا فال اندسه که وی پرکنه الود به انصوب
 شرف رحمت اردانی داشتند و همدین روز قاسم حسین سلطان و ملک قاسم بابا قشقه و
 چندی از امرای هندوستان مثل علفان فرلی و ملک داد که رانی و غیره را بهر امیرای محمد سلطان
 بدفع بین افغان که **دوران آشوب** را ناصوبه لکنور امتصرف شده بود تعیین نمودند و چون او نائب
 صدمه افواج قاهره ندانست اسباب خود را که داشته نیم جانی بسلا مت برد حضرت فردوس کانی
 از راه باری و قشور سیر و شکار کرده بدار الخلافه نزول اجلال فرمود و در **نصده** و سی و چهار سیر کول
 جلای تشریف برده از آنجا بعزم سبیل نهضت عالی اتفاق افتاد و در آن کوستان شکار خاطر خواه
 کرده کوس مراجعت بدار الخلافه بلند آواز پس خشنود و در نینکام متواتر خبر رسید که میدانی را حاکم
 چندیری جمعیت میکند و رانای مقهور نیز با ستم او لشکر اتمام دارد بنابراین متوجه سنجیر چندیری
 از حد و دکانی شش هزار سوار کا رطلب امر حسین تیمور سلطان بطریق منقلب بر چندیری فرستاد
 مهم جمادی الاولی این سال فتح چندیری بمن اقبال روز افزون صورت نسبت و فتح دار الحرب
 و انحضرت چندیری را با هشت هزار سلطان ناصر الدین مکرمت فرموده عنان مراجعت معطوف
 داشتند و در نینکام دولت فرجام خبر فوت را نارسید و قرار داد اولیای دولت چنین بود که

پیروزی آثار آب و هوای پور عبور نماید چون بمساج علیه رسید که معروف و با بزرگ و بین و جماعه افغانان
 در صوبه قنوج سرکشورش برداشته اند و ملازمان بادشاهی قنوج را کذاشته بقبضه رابری که در حوالی
 دار الخلافه واقع است آیدند و مخالفان قلعه شمس آباد را نیز از ابو محمد برادر گرفته اند لاجرم ترک آن غنیمت
 فرموده غنائ مراجعت بمشغول خلافت معطوف داشتند و فوجی را از آنها در آن پیشتر از نوکب عالی فرستادند
 بجز در رسیدن سپاه مضوره و قرب موکب بادشاهی مخالفان تاب مقاومت نیاورده از آن کجک
 گذشتند و ایات جهانکش بکونج متواتر هضت فرمود و در هینکام میرزا عسکری از کابل آید به شرف
 ملازمت استعاده یافت و بیست و پنج محرم دار الخلافه بغیر مقدم کرامی روشی پذیرفت و عریض جنتی
 مستحضر رسیدن بدین شان رسید و بصلح دولتمایان مقرر شد که پیش از توجیه ایات اقبال میرزا
 بالک شایسته بدفع مخالفان رخصت فرمایند و امرای آن صوب نیز بکونج میرزا تعیین شدند و خود
 بغیر میثاک ری جانب دهل پور توجه نمودند درین اثنا خبر آمد که محمود خان پسر سکندر بهار را به تصرف در آورده
 سرشورش دارد و آنحضرت شکار و طواف فرموده رایت مراجعت بدار الخلافه برافراشتند و قرار یافت که
 خود با دولت و سعادت متوجه آن صوب شوند مقارن اقبال بعرض رسید که حضرت جنت ایشیانی
 جمعیت نیک فرام آورد و سلطان اویس را با خود متغی خسته با سی چهل هزار کس غنیمت رفتن سرفرد
 دارند در ساعت مشغور عنایت شرف صدور یافت که اگر کار از صلح نگذشته باشد تا حاضر شدن
 هم هندوستان صلح کند تا نایند و قلی فرموده بودند که ان شاء الله تعالی چون کار هندوستان که قریب
 الا ختام است بانجام رسد مخلصان کاردار را در اینجا گذاشته خود بسعادت متوجه تسخیر ولایت مروری
 خواهیم شد و در حین مقدم شهر جمادی الاولی از آب چون عبور فرموده متوجه ممالک شرقیه شدند
 درین روز اچیان نصریشا حاکم بکال به با عرض داشت و شکش آید زمین بوس نمودند و مشغول
 عواطف بکال گردیدند و نور و هم جمادی الثانیه برکنار آب کنگ میرزا عسکری سعادت ملازمت
 دریافت و حکم شد که میرزا با افواج خود از انظر آب میرفته باشند و در نزدیکی که خبر ویران شد

وله میرزا بدیع الزمان بر سلطانین
میرزا باغی که شرف داد و می نماید
و از پنج تا چهار دوسکای آورده بود

محمد خان بسامع علیه رسیده و تا بهوج پور و پهنه شریف برده و لایست بهار را به میرزا محمد زمان لکیمیت
فرمودند و از اینجا بجهت دفع قشنه بین دو مایزید بجانب سردار منصف عالی اتفاق افتاد و مخالفان با فوج هر
جنگ کردند و شکست یافتند و آنحضرت سیر فرید و سکندر پور فرموده عنان الفتات بهار بخلافه اگر معطوف
باشند چون حضرت جنت اشبانی مدت یکسال در بخش آن گذراندند و ضبط و نسق آن مملکت
حسب المرضی دولتمندان سرانجام یافت از فوط اشتیاق با دراک سعادت ملذمت بهر عالیقدر
به خشنایا به میر سلطان و پسین سپرد بهر علت تمام متوجه ملازم شد و در اندک فرصتی ادراک سعادت
عظمی نمودند و میرزا حیدر در تاریخ رشیدی مرقوم نموده که در سال نهصد و سی و پنج آنحضرت بموجب
حکم فردوس مکانی متوجه هندوستان شدند و العلم عند الله و در غیرتبه آنحضرت با ایشان مصاحبت
سلوک میفرمودند و مکرر بزبان الهام بیان کردند که شما یون مصاحب بی بد است و بی اغراق
آنحضرت از جمیع فضایل و کمالات بهره دانی داشتند و آنحضرت جنت اشبانی را چندگاه در دست
خود نگاه داشته پسین که در جای که ایشان مقرر بود حضرت فرمودند و دست شما در سنبل بسیر و شکار
گذرانید ماکاه عارضه تب بر مزاج اعتدال سرشت ایشان طاری شد و ضعف با منداد اینجا میدوید
این خبر حشمت اثر بر عرض حضرت فردوس مکانی رسید فرمودند که از دادا و بهی بکشتی نشسته روانه
حضور شوند که اطباء حاذق در ملازمست اند بصلح یکدیگر معالجه نمایند حسب حکم بهار بخلافه شریف
آوردند هر چند بهر در معالجات بکار رفت مزاج بحالت اصلی رجوع نکرد و مرض مزمن گشت زنی
میرزا ابوالقاسی صدر که از افاضل روزگار بود بعرض رسانید که بجز بهر سو که در امثال این امور که اطباء
ظاهری از معالجه عاجز آیند بهترین اشیا را تصدق باید نمود و از شفا خانه عینب امیدوار چیست باید بود
آنحضرت فرمودند غریز ترین چیز آنرا دهی یون منم بهتر آنکه خود را ندای او سازم مقربان بساط عت
بعرض رسانیدند که حق تعالی ایشان را شفای عاجل کرامت خواهد فرمود و در سایه تربیت حضرت
بعرطبی کامیاب خواهند شد چون قرار داد سلف چنین است که بهترین اموال دنیا تصدق باید کرد

میشود در ذکر کشورستانی جنت اشیائی همای استان بلخند پروازی نصیرالدین محمد هاجون
 بادهش غازی مولانا سندی تاریخ ولادت آنحضرت سلطان سبایون خان یافته و از بهر حال
 تا هنگام بربر آئی که سن شریف آنحضرت به بیست و چهار رسیده بود آثار دولت و بختیاری چنین
 اقبال نشین ایشان می یافت نهم جمادی الاولی سنه نهصد و سی و هفت در دار الخلافه اگره
 بر سر بر سردی جلوس نموده کشت امانی طبقات انام را بقدرات مطرات انعام میراب گردانید
 و بعضی از فضلای بلاغت اثنا تاریخ جلوس را خیر الملوک یافته اند **محمد** هاجون سنه نیکخت
 که خیر الملوک است اندر سلوک **چو** برسد بادشاهی نشست **شد** شش سال تاریخ خیر الملوک **بعد** از چند روز
 از جلوس سپهر در با توجه نمود یک کشتی بر آرزو از انعام فرمودند و باین موج بخشش آهل امید را سپهر است
 بختینه مراد در دامن روزگار ریخته و یکی از فضلای کشتی رز تاریخ این مکرمت یافته و خلاصه نیست
 آنحضرت بضبط ممالک و رفاهیت رعایا و خاطر جوئی برادران و رعایت ملازمان مصروف بود
 و موجب و مناصب هر کدام را فواجر شایستگی اخذ نموده کابل و قندهار و کابل مرزا کمران و مرز
 و سرکار سنبل پسر عسکری و سرکار الود پسر زاهدال و بدخشان را پسر سلیمان مسلم داشتند و پس از
 پنج ششما ریاست اقبال بشیر کابل و پسر اوشسته قلعه را محاصر فرمودند و باندک فرصتی کار برآوردند
 شک شد حاکم کابل از راه بخزر آمد و دوازده من طلا و دیگر اجناس پیشکش فرستاده اظهار اطاعت
 و فرمان برداری نمود آنحضرت قلعه را با و بخشید و بتسخیر قلعه جناده توجه فرمودند و این قلعه سابقا تصرف
 سلطان ابراهیم بود و جمالتان خاصه خیل سازگانی فراست آن می نمود و بعد از قضیه ابراهیم همانا عمر
 جمالتان از بداندیشی پسر نابرخودار او پر شد و شیرخان که ابتدای خروج و سنه انجری او بود و باین
 و فسانه لاد ملک نام کوچ جمالتان که در صورت و میرت امتیاز تمام داشت برنی خواست و این حمله
 قلعه را در تصرف خود آورد و چون شیرخان از غنیمت آنحضرت اطلاع یافت جمالتان پسر خود را
 با جمعی از معتقدان در قلعه گذاشته خود برآید و باین جمالتان کاروان بملذمت فرستاده و التماس نمود که اگر

حضرت از سر این قلعه بگذرند یکی از فرزندان خود را ملازمست بنویسم که هواری در کاب باشد حضرت
صلح وقت درین دین ملقبش اورا بفرمود قبول موزون داشتند و او عبدالرشید نام پسر خود را بخدمت
فرستاد و این پسر هوسه در ملازمت پسر پسر در هنگامی که ریاست جهانگشایا لوه نهضت نمود
و با سلطان بهادر مبارزت روی داد آن بی سعادت از نوک بهایون فرار نمود و نزد پدر
و در نهضت کسی و نه بن و بایزید در جوخه سرافشته و انوش بدو شدند حضرت ریاست اقبال
بدین آنها برافراشتند بایزید در عرصه مبارزت بقتل رسید و بین ما بقیة الیف فرار نمود و جوخه
مع توابع سلطان جنید بر لاس مرحمت فرمود، عثمان مراجعت به در خلافت معطوف داشتند
و در نهضت و چهل سلطان بهادر حاکم کجرات تحف و هدایا معصوب ایچان کاروان بدر کاب میفرستاد
سده چنان اخلاص و کجرتی شد و آنحضرت بار سال منشور محبت و دوستی خاطر اورا مطمین
در اینکام محمد زمان میرزا محمد سلطان با پسرش الح میرزا طریقی پیش نهاد خاطر حق داشتند
ساختند و بنای ایزدی سپاه نصرت بنا، ظفر یافت و محمد زمان میرزا محمد سلطان میرزا
به دست افتادند آنحضرت محمد زمان میرزا را مقید خسته بقلعه پناه فرستاد و آن دو کس را میل
در چشم کشیدند محمد زمان میرزا و آن لباس ساخته بچ فغان نمود، از قلعه برآمد و کمر بخت نزد سلطان
کجرات رفت و مانند کبدی اگر نمالک معوض هندوستان که حضرت فودس مکانی از عدم
فرصت در حیطه تصرف پیدا کرد، بودند داخل قلعو شد آمد **میرزا اکامران از کابل به جانب**
چون خبر شنیدند آنحضرت فودس مکانی پسر اکامران رسید فدا مار را بمیرزا عسکری
روی توچه هندوستان نهاد که شاید دست و پا زده کاری تواند ساخت در آن ایام حکومت
جانب میریونس علی داشت چون اسخلاف قلعه از چنگ میرحالی از ضعف بود و دام و پ
ترتیب داد، با قزاقه یک شبی اعراض کرد و او شب دیگر با سپاهیان خود از اردوی میرزا اگر خسته
بلادر رفت میریونس مردی نمود و نزدیک بخود جاداد و جهت با وی مداخلت و اچام یک شبی

در حجت شهاب میرزا را مستی یافته در قید کشید و در واز نامی قلعه لاهور بمردم خود سپرد و بجعل تمام کس
بطلب میرزا فرستاد و میرزا خود را با یلغار رسانید شهر را متصرف گشته میرزا کور را از بند آورد
معدنات حاکم است و تا کنار آبستنج متصرف شد و عریضه درگاه معلی ارسال داشته استند عالی
صوبه خجاست نمود انحضرت بمقتضای عطف و امانی و پاس نصایح حضرت فردوس مکانی ملکیت
خجاست را بر و مسلم داشتند میرزا با عنایت خوشوقت شد مشک که در بهار که دو پیشکشهای لایق
بملازمت فرستاد و پوسته ابواب رسل و در سایل مفتوح داشته غزلها در مدح آنحضرت می نگاشت
یکه نغمه این غزل نوشته بود **حسن** تو در مبدع افروز باد و طالعیت فرخ و میمون باد و بهر عباری که
ز راحت خیزد نور چشم من بخون باد هر که که تو چو پرگار گشت و ازین دایره بیرون باد کاروان
تا که جهان راست بقا خسرو در هر جایون باد **انحضرت** بجایز این غزل جواهر فیروزه را مرحمت فرمودند
ادشاه **ریات اقبال** **تسخیر کرات** چون سلطان بهادر در تقصیر عهد و میثاق نمود و قدم جبارت برد
اعتدال بیرون گذاشت و با طراف ممالک محدود و فوج یقین فرمود و شورشی را اخت حضرت
جنت ایشانی در ماه جمادی الاولی منهدم و چهل و یک عنان **انجیل** تسخیر ممالک کرات معطوف داشته
با سپاه منصوره از راه مالو متوجه گردیدند درینوقت سلطان بهادر قلعه چنور را محاصره داشت
سراسیمه شدن کتبی ارسال داشت که در این اسلام روان باشد در چنین وقت که باستیصال کفار
مقیم باشم شما که بادست مسلمانید و دم از خدا نرسبی و رواج شرعی محمدی میزنید در مقام مذنب
و نازل ما در اینده معبد اگر بر سر ما پاشد در ترک غر و جنگ با ایشان معذور خواهیم بود **انحضرت**
از و نود همت و فوط قدرت ملوک سلطان را مقبول شمرده و در جواب مرقوم فرمودند که بخاطر جمع
متوجه کار خود بود از چنانجا اصلا تفرقه و دغدغه بحال خود را ندیده که تا قلعه مفتوح نسازد بغرم
رزم او مبارزت نخواهیم فرمود چون **سیوم** رمضان منهدم و چهل و یک سلطان قلعه چنور را
مفتوح ساخته بغرم مبارزت روانه شد **انحضرت** نیز با افواج کیتی گشتا قدم **شتر** نهاد و از و

پرسیده مندر سور من مضافات صوبه مالوه در کنار کو لی که وسعت دریایی داشت هر دو جانب لشکر
فرود آمدند و هر اولان جانیین همکار کشش و کوشش کرم س خند چکه بهادر و چندی از هر اولان
پادشاهی با سپید علیخان و غیره که سرآمد هر اول سلطان بهادر بودند در آویخته و شکست بر مخالفان
افتاد و سلطان بهادر در حصار ارباب بر کرد لشکر کرد و پیرامون ارباب خندق زده با سلاح و در دست
جنگ میکرد روزی چند برین و تیره گذشت و اگر شکست بر مخالفان می افتاد روزی جمعی از بهادران
و یک جوانان پادشاهی بزم با ده پاهای کرم داشتند و هر کدام در غر و ظرف و حوضه سخن از سر گذشتگی
و جرات میراند از آن میان دیوانه ولی بحکایت درآمد که از گذشته کهن سخن فروشتی است حال
بر معیار همت باید زو ازین حرف بحال چون و چو انانند و قریب و دویست کس که درین بزم بودند
همه مسح کشته متوجه اردوی غنیم شدند یکی از امرای سلطان بهادر با قریب چهار هزار کس برین
اردو مستعد ایستاد و طلایه میداشت بجز در رسیدن آنرا دم عرصه بزدنش افزودند و بهادران
لشکر منصور دست از جان کشیده بتعصب یکدیگر کار برد از بهادرانند و بکراتیان تاب نیارند و
رویکریر نهاده و تا میانه ارباب عثمان باز نگشیدند و این سرستان با ده شجاعت مظهر و منصور
مغاور دست نموده بجای خود آمدند و آنان تا خاطر و دلخائیان توی تروپم هر اس بر کراتیان غالب
نیکوشت تا آنکه بتاییدات غیبی شب یکشنبه پست و یکم شوال سال مذکور سلطان بهادر خود
بمخود ویران شده و تمام توپهارا در دست نیکوشت بامیران محمد شاه فاروقی و پنج شش نفر دیگر
از راه غیر متعارف بهزار و شواری خود را بقلعه مند و رسیند و محمد زمان مفتوح جمعی را بهر کوفه
بصوب لاهور متوجه شد که شاید در آن حد و همکاره فتنه کرم تواند ساخت و صدر حان و عماد
خاصه خیل سلطان بهادر با پست هزار سوار از راه راست بمنده و شتافند و نسیم فتح و ظفر بزرگ
علم اقبال و زید و غنیمت و زوان از لشکر جنس و قیل و اسب بتصرف ادلیای دولت درآمد
انحضرت سلطان با و کار میرزا و غیره را بتعاقب تعیین فرمود و با خود به دولت در عقبه نزول اجلال
فرمود

و تاریخ این واقعه در آثار و قیامه در آن سال مشهور
جمعی را همراه گرفته بصوب لاهور متوجه شد و شاید
سنگافیتند که نم تواند جست

از اینجا تا خرمند و نود و سلطان با در تعقیبند

و باز از شکر و مدحی است ۴

و حکم فرمود که لشکر برود و قلعه فروید و پادشاه سلطان بهادر شاهی بهزار حجت از قلعه فروید و آمد و راه بکرات
پیش گرفت و تا قلعه چانپانیر عثمان باز نگشت و از غزاین و نقایس آنچه توانست از اینجا بر بند
دیب فرستاد و درین راه هزار و پانصد کس بسطغان پوسند و سرداران لشکر او در قلعه
حصن بودند اکثری امان طلبیده در سلک ملازمان پادشاهی منظم شدند و آنحضرت حبشی
بعد از سه روز از رخ مندی و بادیه هزار سوار کا رطلب تعد بطریق ایغار متوجه بکرات شدند و حکم
که اردوی معنی متعقب می آمد با شد چون موکب اقبال چانپانیر رسید سلطان بهادر قلعه
مضبوط ساخته اردو و از ده جانب دیگر برآمد و راه سلامت پیش گرفته بکهنایت رفت آنحضرت
میرهند و سبک را با اکثر سپاه در حدود چانپانیر گذارشته با هزار سوار متعقب بهادر ایغار کرده و آخر
روزی که سلطان بهادر اول ان بکهنایت داخل شده بود بد ایغار رسیدند سلطان کشتهای
افش زده راه دبیش گرفت آنحضرت ساحل دریای شور را بچشم مرادات اقبال ساخته
جمعی را بتعقب سلطان روانه ساختند چون سلطان بهرعت داخل شد بهادران
نصرت قرین از حوالی دیب با غنیمت فراوان مراجعت نمودند بکهنایت رسیدند بنیای
کردگار ولایت مالوه و ملک بکرات بتسیخ اولیای دولت در آمد چون ملک احمد لادو
رکن وادار امرایان سلطان بهادر که در میان کولیان آن فوجی بسر میروند با شش هزار
و گوی بر سر پر دای دولت شهن آوردند آتش قهرمان پادشاهی زبانه کشید و حکم سوختن و عمارت
کردن بکهنایت شد و بعد از دو روز آنحضرت بصوب چانپانیر معطف داشتند تا چهار راه
بجای صرّه آن پرداخته مشوچ خدیگی از فضلا تارخ فتح را اول هفتم ماه صفر یافته و چون ملک
بکرات بتصرف اولیای دولت در آمد و در انظر از امرای پادشاهی و ملازمان سلطان
بهچکس نبود رعایای احمد و بسطغان نوشتند که محصول ولایت رسید اگر عالمی یقین شود
ادای مال و اجبی نایم عماد الملک استدعای این خدمت نموده در اندک فرصتی هزار سوار

ذ

بقصر در آورده توی بهر ساند بر سر الخ یک میرزا که نزدیک دریای سر و جای که داشت چهره
 برو غالب آمد و از آنجا شهر بارکس را تاخته سال خوبی بهر ساند ملک بهار و پر کنت
 بنگاله را متصرف گردیده با نصیب شاه حاکم بنگاله جنگ و جدل داشت و در قلعه چناده می بود
 القصة آنحضرت میر فخر علی را بصنط و بهی و نور الدین میرزا را بقنوج و یادگار ناصر میرزا را این غم خود
 بنگالی که جای که او بود در حضرت فرموده و نیز عسکری و میرزا بهندال و سایر امای عالیقدر را همراه گرفته
 با اهل حرم و ارباب خدم بر کشتی نشسته از راه دریای قلعه چناده تشریف بردند شیرخان پیش از
 رسیدن ربابات نصرت آیات قلعه چناده را بهر سر خود قطب خان سپرده و استحکام داده
 به بنگاله رفت و آن ملک را بجدال و قتال به دست آورد و حضرت جنت ایشان بی همت جهانش
 به تسخیر چناده بجا شد در آنک فرصتی بزدن نقیما و ترتیب سباط بر کشتیها تر زلزل در ارکان
 قلعه را یافت و قطب خان بهر شیرخان از آنجا فرار نمود و اصل قلعه امان طلبید و براند قلعه
 مفتوح شد و در وقت نصیب شاه حاکم بنگاله زخمی بر کار جهان پنا آمد از شیرخان استغاثه
 او را بشفقت حضرت وانه و بنید حکومت بنگاله امید وارساخته متوجه آنست شد و بتایید
 ایزدی در سال نهم و چهل و پنج فتح روی نمود و شیرخان خلاصه خوانه بنگاله را گرفته بجه و دینک
 آمد و بهر نیرنگ و تیر قلعه را متاسس را که در وسعت و متانت و استحکام عظیم المثل است
 از راجه چنانه برهن گرفته عیال خود و سپاهیان را با اجمال و افعال در آنجا که آشته بالسر فرادان
 بلوازم ملک گیری کمر بسته تخت راه بنگاله را از آه و شد مسدود ساخت و حضرت جنت عالی
 هوای بنگاله را خوشش کرده بر سنده عیش و شادمانی قرار گرفته و امر را بجا گیرار حضرت فرمودند
 و معوری پر کنت و فرزند بیعت و کثرت اسباب فراغت باعث غفلت شد و اسباب
 بی پروایی سرانجام یافت و غنیم را واقعی ننهاد و در کمال استغناء و فراغ حال هر که ام بگوشت فروش
 که به معتمد امیرزا بهندال تحریک اصحاب نفاق و اصل نشسته بچم از جای که خود متوجه دارم خلاصه شده

و شهر کور را بخت آباد نام گذاشتند

شیخ محمد غوث کو اینا نزد

اگر بعد از کشش شیخ بپول برادر
شیخ محمد غوث کو اینا نزد

اراده بخی بطور آورد و در خلای ای خال خسر و یک که گفتش و حاجی محمد بابا فتنه و جمعی دیگر از بکله
که بخت آمد و میرزا را دیدند و میرزا نورالدین محمد که همیشه آنحضرت در جهله عقد او بود و نیز از قنوج
بالغیر رسید و در ساعت ناسع و خطبه بنام میرزا ابدال خوانند و یاد کار نامہ میرزا و میر تقی علی بک
این خبر گفت اثر بهی رسید و در استحکام قلعه و محافظت شهر کوشیدند و میرزا ابدال بک بکیش امر متوجه
و بهی شد و یاد کار نامہ میرزا صورت و اقبه میرزا کامران عرضه داشت کرد و میرزا کامران از لاهور
روان کرد و بدین بقعه سون پت رسید و بود که میرزا ابدال کار نامہ ساخته با کوشش رفت و میر تقی علی
رفته ملازمت میرزا کامران نمود و بمقد مات معقوله بجانب اگر روانه ساخت میرزا ابدال از
اگر نیز که بخت بالور رفت و عصمت قباب انچه بک شفاعت میرزا ابدال کرد و او را از لاهور
بد لاس آورد و فوط در گردن انداخته ملازمت میرزا کامران کنایند رفع حجاب نمود و میرزا
از روی عاطفت پیش آمد و روز دیگر گناه امرای فتنه انچه بخت کورنش و او انکا میرزا یان
بافاق یکدیگر بقصد دفع فتنه شیرخان از آب چون عبور کردند اما توفیق اتمام این خدمت یافتند
و آنحضرت باستیلا این شورشها حکومت بکله را بجا نیکر قلی بک مرحمت فرمود و علم و فکاره
و اقباب کیر حمایت نمود و حکم فرمودند که اگر احیاناً ضرورت افتد آنچه از لوازم سلطنت است
ترتیب نماید و جمعی کثیر از امرای عالیه را بکومک او گذاشته عثمان مراجعت بدار الخلافه معطوف
داشتند شیرخان صیت نهضت موکب عالی شنیده قرار داد که اگر آیات عالیای بیخ
او معین میشود و بجهت ناستد باز به بکله رود و اگر بدار الخلافه متوجه میشوند در اثنای راه هر جا
قابو باد ششون آرد چون موکب عالی بترهت رسید شیرخان کی لشکر و بی استعدادی در
معنی معلوم نمود و بکمرک شد و باستعداد تمام دلیرانه قدم جلاد پیش نهاد هر چند دو لفظ امان
نظر بر زبونی و بی سامانی لشکر کرد و صلاح در جنگ ندید و کمر بر عرض رسانیدند که مصیبت محض
در توجه بدار الخلافه است آنحضرت از مسطرت غضب عثمان توجه بجانب او معطوف داشتند

بهاصل بجای میرسد از دوی پرسند که نام تو چیست او عرض رسانید نظام بهمین استمغول
 گرفته فرمودند که اگر اندرین مرتبه باز بگرم حضرت ذوالجلال سندان آرای اقبال بنوم بصد این خدمت
 تا نیز در ترابا دشت ای بلند مرتبه فرمایم و این چشم زخم در منم حضرت سندان سندان و چهل و شش سال
 آب کنگ بر کد چو ساروی نمود و میرزا محمد زمان نظم لانا محمد فعلی و بسیاری از ارم او
 افضل عرق بحر فدا گشتند و حضرت جنت اشیا فی بامیرزا عسکری و معدودی چند الفار گشته
 بهار مخلد اگر نزل اجلال فرمودند و میرزا اکامران بشرف ملازم مستعد گشت و بعد از
 روزی چند میرزا بهندال بوسیده ایشان و والد و مادر خود را را غنچه بکم فرق خدمت بزمین
 و عرق بخالت بر چهن از الورد آمد استانبوس بود و آنحضرت بمقتضا دعای اطف ذاتی و صلوات
 از تقصیرات گذشته او باز پرس فرمودند و بشفقت پانی اندازند تسلی بخش خاطر میدادند
 درین وقت آن سقا بامید و عدل در پای تخت حاضر آمد چون نظر آمد بس بروی فدا خود از
 تخت فرود آمد و سقا را مخلص کرد و اینده تا نیم روز بر فراز تخت نشاند پایه عزت او را ملک
 نیم روز برابر شد و بکم رانی فرمان دادند انگاه چهار مراد او را از غبار احتیاج پاک ساخته
 از نقد جنس و مدد معاش زیاده بر حوصله او مرحمت شد چون آنحضرت بهار مخلد تسلی فرموده
 در مقام جمیعت و اصلاح شکستیکها و سامان اسباب تدار گشتند شیرخان از هماغها مرآت
 نمود و بقصد بکاه شتافت و در بنگاه با جهانگیر قلی پیک جنگ کرده غالب آمد و او را ملک
 متصرف شد قطب خان پسر خود را با جمیعت در صوبه کابل و آما و بهشور انجیری بر تخت
 آنحضرت یادگار ناصر میرزا را با جمعی از اراکین افغانان تعیین فرمودند و قطب خان در برابر
 جنگ عظیم کرده باریقان خود قتل رسید و میرزا اکامران در خیال با پشت هزار سوار خوب
 با ظهار تراض اراده رفتن لاهور نمود از ولایت و برادر کلان خود که بمنزله پدر است جدا
 اختیار کرد و میرزا حیدر بن محمد حسین کورگان که خاله زاده حضرت بابا نیز چاری میرزا اکامران

که بعد از غرض شد و در دیار شوره پناه مانده آورده
 و شیرخان در آنجا پنهان گشت و در آنجا توفیق
 سیاحان را بر روی

و او را به جمعیست عفت خست

فردوس مکانی است و در آن
 یقین است و در آن زمان
 دولت بود

بهانه حضرت القاسم رخصت کرده بود و افروغی بپوشش افروزی انحضرت
سعادت پذیر کردید و همراهی اختیار کرد با جمله حضرت جنت اشیا با وجود قلت سپاه
کثرت مخالف متوجه جنگ بفرغانه شدند چون به بهر چور رسیدند شیرخان بالمشکر انبوه
انظر فدریای کنگه مقابل سپاه منصور آمد نشست انحضرت در اندک فرصت بردریای
زخار بهر چور پل بسته اراده عبور فرمودند و چون از یک تازان قریب صد و پنجاه نفر تیز جلوی نموده بر
اسپان بی زمین سوار شدند خود را بدریا زدند و چون نهنگان دریا نورد از آب دریا کشته
برصاف مخالف تا خشد و بسیاری از اعدا دولت را با تیش کارزار سوخته بقیته السیف را
منهزم حمله برکشیدند و دست یکه در نواحی قنوج تقابل صفین اتفاق افتاد و درین وقت محمد
سلطان میرزا و پسران الخ میرزا با از پند و لایق فرار نموده راههای بسیاری بگریختند و از پنجه
رای مصلحت اندیش انحضرت اقتضا نمود که بهر حال جنگ باید کرد لکن اهل بسته از آب کشته شدند
و در پیش لشکر خندق حفر نمودند و راههای تو بخانه را در برابر گذاشتند و مورد حمله قسمت یافت و شیرخان
نیز در برابر خندق زد و نشست و هر روز جوانان کار طلب از جانب برآمد و چشمتشهای مردانه
میکردند و درین اثنا تحویل سرطان شد از کثرت باران سرزمینی که مضرب خیام فلک است
تمام کل و لایحه اگر دنا چار اولیای دولت صلاح دادند که بفضای مرتفع محفوظ نقل مکان
باید فرمود و قرار یافت که صبح روز دیگر که عاشر است افواج ترتیب داد و بایستد اگر غنیم
از خندق برآید بجنگ پردازند و الا بجایی که قرار یافته نزول نمایند و هم محرم نهند و چهل و هفت
باین غنیمت سوار شدند محمد رومی و پسران است و عیسی متصدیان تو بخانه را بهار ابقا
مقرر زنجیر کشیدند در پیش داشتند غول بوجود شریف انحضرت روشی یافت و میرزا هندان
در پیش ایستاد و میرزا عسکری برافراشته و یاد کار میرزا جوا نغار و میرزا جید در تاریخ
خود نوشته که در آن روز حضرت جنت اشیا فی الجانب دست چپ خود جاد داده بودند

210
216

و از بنج تاجه بر افکار قول هست و بهشت امرای توق دار ایستاده بودند و شیرخان نیز لشکر خود را
 پنج توبه حلقه برآمد و دو توبه درون خندق ایستادند و سه توبه متوجه لشکر شدند جلایان
 و سر مست خان و تمام نیازیان رو بروی میرزا همدال آمدند و مبارز خان و غیره، مواجده کار میرزا
 شدند و خواصان و بر مزید کور با جمعی مقابل میرزا عسکری آمدند اول جنگ میان جلایان و میرزا
 همدال اتفاق داد و چپقشنها عظیم شد چنانچه جلایان را اسب بر زمین آمد و جو افکار با شاهی
 غنیم خود را برداشته بر قولش زد شیرخان از مشاهد این حال خود بالشر فرادان جلور نیز متوجه
 کارزار گردید و از صولت جمله افغانه اکثر امداد مست بکار برد و رو بکیز نهادند و آنحضرت و مرتبه
 بذات اقدس بر لشکر غنیم تاجه تردد نمایان کردند چنانچه دو نیزه بدست ایشان شکست چون کار
 از دست رفته بود بعضی دولتمندان بجاو آنحضرت آویخته بر زور بر آوردند و جمعی از کافران نعمتان که
 جنگ ناکرده روگردان شده بودند تا کنار آب کنگ که تخمیناً یک فرسخ باشد جلور با کشتند
 و بی محابا خود را بدریا زد و اگر غریق بحر می آید می شدند و آنحضرت فیلسوار از آب گذشتند و در
 کنار دریا از قبل فرود آمد، را بر آمد ملاحظه می نمودند چون کنار بلند بود و بر آمدن متعذر می نمود
 یکی از سپاهیان در آنجا دست آنحضرت را گرفته بالا کشید آنحضرت نام و مولد او پرسیدند
 رسانید که نام من شمس الدین محمد و مولد غزنین است و ملازم میرزا کاکرام آنحضرت او را بوعده
 نوازش سرافراز شدند درین اثنا مقدم یک که از اعیان امرای میرزا کاکرام بود با او
 مشاوعه اسب خود را کشید و آنحضرت سوار شده بجانب اگره روان گردیدند در انشای راه
 میرزایان همراه شدند روز چهارم از رسیدن اگره بجانب لاهور متوجه شدند میرزا عسکری
 بنسبیل و میرزا همدال بالور جاگیرهای خود رفتند و در دهلی جمعیت نیک در ملازمت آنحضرت
 فراموش آمد هشتم شهر صفرازد دهلی گذشته هفدهم بهسرنزد نزول اجلال اتفاق افتاد و بیستم
 میرزا همدال و میرزا جیدر همراه شدند و در حوالی لاهور میرزا کاکرام با استقبال آمد و ملازم

و در باغ خواجه دوست که دلکش ترین منازل لاهور بود فرو آمدند و متعاقب آن میرزا عسکری از
 سبیل آمد در خانه امیر ولی پیک نشست درینوقت سعادت مند دولت چون شمس الدین محمد غزنوی
 که برکنار در یاد دست آنحضرت گرفته بود سعادت استقامتی دریافت و مورد الطاف پناش
 و تادیه لاهور تشریف داشتند برادران و اعمال بخدمت آنحضرت آمدند با وجود تنهات استانی و
 پاداش بی اتفاقی از اوضاع نامستحسن باز نمی آمدند و از صمیم قلب بر کجی دل نهیدند و روزی بزم کنگر
 منعقد شد میرزا همدان و یادگار ناصر میرزا که شش جنگ با افغانان از حساب دور است مناسبت
 مجد و بهنگه دیدیم و میرزا گان روشن باو شاه با میرزایان بشعب جهل مستحکم و بدون عیال طفل
 همه را بکابل صلاح دید و میرزا جیدر متعدد تصرف کشیدند چون زبان اینها بدل موافقت نداشت
 مجلس تمام گشت سخن ناتمام ماند تا آنکه میرزا کامران قاضی عبداله صدر خود را بهمانی نزد شیرخان
 فرستاده اظهار اخلاص و استعدای مسلم داشتن بجا ببرد و شیرخان صدر مذکور را که در
 از غرضه نفاق برادران خوشدل شده صدر را رخصت نموده از دیاری استیج عبور کرد و درینوقت
 میرزا جیدر بصوب کشمیر رخصت یافت و آنحضرت با شطرنج خیر فتح کشمیر در کنار دیاری چنانچه تشریف
 داشتند که میرزا کامران و میرزا عسکری متوجه کابل شدند و یادگار ناصر میرزا و قاسم حسین سلطان
 از استیج خبر قریب شکر غنیمت آنحضرت را با برام و مبالغه بجا نبندیدند و بعد از چند منزل در رجسته
 نهصد و چهل و هفت همدان میرزا و یادگار ناصر میرزا راه مخالفت سپرده جدا شدند هر چند زمینداران
 نواحی آن ملک مثل مجنولنگاه و غیره لوازم خدمتکاری بجا آوردند اما سلطان محمود بهمکری و شاه حسین
 ارغون حاکم ته طریق نفاق و مکر سپردند و در زمانی که آنحضرت بحد و بکر ولهری تشریف داشتند
 میرزایان بسیج میر ابوالبقا باز سعادت اندوز ملازمت گردیدند و بمقتضای نفاق باطن در هر چنگاه
 مصدر حرکات نامناسب میکردیدند و شهرت اینمعنی سبب سرتابی حکام آنسرزمین گشت
 و زمینداران دست از رسانیدن آذوق بار دوی معنی کوتاه کردند و آنحضرت بصلاح و لطفشان

متوجه حد و زمینداری رای مالدیو شدند و آن بی سعادت توفیق نیکو خدمتی نیافت و از کمال نیرت
سایکها ماکوری را که از معتقدان او بود بعنوان سوداگری بار و وی معنی فرستاد و او الماس که آنها را که در
سلطان ابراهیم بدست آنحضرت افتاد بود در مقام خریداری شد حضرت جنت کشیانی فرمودند که خای
این مشتری کند که امثال این جواهر بخیرین کی بهرسد یا بجوهر شریفتر آید بدست افتد یا بعنایت بشاید
عالی همت میسر کرد و با بخله چون از روشن مالدیو فرود بی خبری آمد متوجه چسپیر شدند راجی لون کین
حاکم انجازه پهلوی در مقام منازعت درآمد کول آب راجی قنط نمود که چار واهی اردوی معنی از بی پای
هلاک شوند و در آن جانب آن بخت برکشته را بضرر دست از کمار کول برداشته متوجه
و از انجا متوجه حصار امر کو کشیدند بعد از عسرت و تنگی آب بان حصن حصین که مطلع نیز جلال و شرف
کو کعبه اقبال بود شرف نزول اتفاق افتاد و حاکم قلعه را با پرس و نام کرد و موبک عالی را برایه فرق عزت
داشته خداست پسندید، بتقدیم رسانید و چون آنحضرت و اعیانه پیش رفتن داشتند و زمان تولد
خاقان اکبر ترسید، بود و فعل و تحویل جوین سعادت متعذر نمود خود بدولت کوچ فرمود محل
عزت یرم مکانی که با بعضی از قدیمیان در آنحضرت گذارشته و بگردگار سپرد و بصلاح بعض دولتمندان
متوجه ولایت سند شدند و در ششگانه پنجم رجب نهصد و چهل نه حضرت خاقان قدم اقبال توأم بوجه
عالم نهادند و چون موبک های یون نزدیک بحد و رسیدند رسیدند ارغونیان در قصه چون جمعیت نموده
مبارزه کردند شیخ علی یک با معدودی بحر که نیز در آمدن آن ناحی مشناسا را منهنز کردند و ایند و در قصه
و در غارت از حصار امر کوت رسید و چشم امید آنحضرت جنت کشیانی بدیدار آن نوز پرورد الهی
منور کردند چون قصه مذکور در لطافت و کثرت اشجار و انهار و فواکه و ثمار از دیگر قبسات امتیاز داشت
روزی چند در آنجا طرح اقامت افتاد اما همیشه با ارغونیان جنگ میشد و با وجود قلت دولتمندان و
مخالفان اگر شکست بر اعدای افتاد درین ایام پیرام خاں از حد و بکرات آمد بسعادت ملازمت
سرا از انکشت و تقدیر تارک آرد و یکمهای خاطر اشرف شد از آنجا که درین ایام ماکای ارادای

حمیده بنو سیم که در قصه و چهار قصه دارد و در قصه ۳

۱۱۱

و در آن زمان برعکس شجه میداد و در خور هست و طلب آنحضرت در چند دفعه البانی شد رای صواب چنان
 تقاضا فرمود که بصوب قدس نهضت فرمایند و حضرت بنشانی را در آنجا بصیانت ایرازی سپرده
 قدم در شاه راه برد و تفرید نهاد و بر باریت حرمین شریفین توجه نمایند باین اراده از قصبه جون
 کوچ فرموده بر راه مسیوی متوجه شد و میزدند و میرزا عسکری جز توجه آنحضرت نشیند و تحریک میرزا
 کامران و بداندیشیهایی خود قلعه را استحکام داده باندیشه نادرست که شاید آنحضرت را دستگیر سازد
 متوجه اردوی معلی شد و خبر این حرکت بشنیده میرزا عسکری در حد و دوشال که از قدس ارفعیست به حضرت
 رسید و حضرت جنت اشبانی خواستند که خود بدولت تادیب آن شفا و دست اندیشه نمایند پیرام
 بعرض رسانید که وقت تنگست توقف بر نمی آید کار کار فوئنتان مشتم حقیقی حواله نمود و چون در راه
 بایگفت آنحضرت بامعه و دی از مخلصان سوار شد و راه و دستش گرفته متوجه عراق شدند
 و بخواجه معظم و دینم کوکلهاش و میرزا حسن الدین محمد غزنوی و خواجه غفر ناطق حکم شد که حضرت خاقانی
 در مهد حمایت آیدست عبا را سپی بردامن اقبالش نمی نشیند هر طور که ممکن باشد بود و ج عبت
 مریم مکانی را بمکعب عالی رسانند این معاذ و محمدان که م شتافته خدمت پسندید و بجا آوردند و میرزا
 عسکری متعاقب رسید و حقیقت روان شدن حضرت جنت اشبانی بمطیصل معلوم کرد و پیر
 که میرزا اچا است بر غزنوی گفت در منزلت یک شتر میوه از کجا بخانه خود بحضرت خاقان کهن فرستاد
 و شب بایکد و نویسد و در نیمه نشسته اسباب سرکار را میدید و می نوشت و صبح آن روز شاد
 بر در و در آنحضرت اشبانی آمد میرزا غزنوی و ما هم آنکه حضرت خاقان کهن بر دوش گرفته پیش میرزا
 آوردند میرزا هر چند توجه بجنب آنحضرت کرد و در مقام شکفتگی آمد آنحضرت با وجود حسن اصل
 شکفته شدند میرزا طریقی گفته گفت میدانم فرزند کیست باا چگونه مشکفته شود و اکثری میرزا
 که در گردش جمایل بود و علاقه کلکون داشت آنحضرت دست رسانید و بجانب خود کشیدند
 میرزا از گردن خود بر آورد و با آنحضرت داد و هر دهم شهر رمضان هفده و چنانچه آنحضرت را که در ظل

خان خاکن

میرزا محمد اکبر

حمایت ایزدی تربیت می یافت با خود بقصد مار برده بسطاط نام یکسم کوچ خود سپرد و آن نیک مرشت
 قدر این نعمت دانسته در لوازم مهربانی و مراسم خدمت اهتمام مینمود چون سخن با چا رسیده تا که زیر از
 احوال شیرخان و رفتن میرزا حمید ر به کشمیر و در آمدن میرزا کا دران بکابل و سوانج میرزا هندال که
 بقصد مار شتافت و یادگار نام صر میرزا که در همگذاختن بطریق اجمال مرقوم میگردد و **ذکر برخی از احوال شیرخان**
 پوشیده ماند که نام شیرخان فرید است و پدرش حسن بن ابراهیم از افغانان قوم سور بود و ابراهیم
 پیوسته سوداگری اصعب میکرد و در موضع سیمله من اعمال مار نول توطن داشت حسن پس او بقدر
 رشدی پیدا کرد و از سوداگری بسیار هکری آید و مدتی پیش ر ایل جدر ایسال که در خدمت حضرت
 عرش آشتیانی بدایج اعتبار معرفی گشته بود نوکری میکرد و از اینجا به سه سال و فتنه نزد نصیرخان نونانی
 که امرای سلطان سکندر بود ملازم شده بر شد و کاروانی از امثال و اقوان پیش رفت و از اینجا
 در سلک ملازمان جن که از امرای سکندر بود و در آمد و رفته رفته از عهد ما که دید و فرید پس او اندر
 ریخته جدائی اختیار کرده مدتی نوکر تاج خان لودی بود و چندگاه در او ده ملازم فاکسم خان نوکر
 و بعد از آن نوکر سلطان جنید بر لاس گشت و سلطان جنید او را بتویتی باره افغان و دیگر مجت
 حضرت فردوس مکانی برد انحضرت بواسطه باطن مکا من صغیر او را دریافته سلطان جنید
 فرمودند که از چشم این افغان یعنی فرید فتنه انگری ظاهر میشود او را معتقد باید ساخت و آن دو افغان
 دیگر را تربیت باید نمود فرید از نگاه حضرت فردوس مکانی تو بهی بخاطر راه داده پیش از آنکه سلطان
 جنید بر لاس برودم خود سپارد که بجهت پیش بر رفت درین اثنا پدرش مرده احوال وافریدست
 او افتاد و در عهد و سنه ام میان جنگستان چون که پرگنه ایست از همتاس راه زنی و سر یکی غار
 نهاد و رفته رفته بر سر او جمعیت شد و هر روز بر پرگنه می تاخت و راهی میرزد و در اندک فرصت
 بسیاری از مردم رونزد او باش برگرد او فریاد می آیدند و از پرگنهات بهمار احوال و اسباب
 و احوال بتصرف آورده بر سرانچ پیک میرزا که نزدیک دریای سرو جا که داشت چنبر ریخته

برو غالب آمد و از اینجا شش ماهه بفرستاد و درین اثنا حضرت جنت شیبانی
 بدفع شد و توجه فرمود و بودند که بحسب تقدیر شد آنچه شد و چون بعد از حادثه حضرت جنت شیبانی
 شیرخان از آب سلاطین که نشست با همستی قدم پیش گذاشت و با و نور جمعی و اسباب سلطنت
 از جانب حضرت جنت شیبانی بر اس تام داشت اما باستماع بی اتفاقی میرزا کا مران و لغت
 سایر برادران و دیگر کشته بلاء در آمد و از اینجا تا پیش آب رفت و در پهر و آنکه و روزی چند
 و کس بطلب سلطان سارنگ و سلطان آدم لکهن زمینداران معتبر آنجا و نوسا و اینها که بر و رده
 نعمت حضرت فردوس مکانی بودند عذرا آورد و پیش او رفتند شیرخان جمعی کثیر بر سر ایشان
 لکهران دادم و انگی دادند و افغانان شکست خورد و فراوان اسیر شده و غوغا و خفت رفتند
 شیرخان خواست که خود بر سر ایشان رود و و لخواهان او صلاح دادند و گفتند شکری که ان می
 باید گذاشت که هم از در آمد مردم بادشاهی آگاه باشند و هم درین ملک تاخت و تاراج نمایند
 و قلعه حکم بجهت این مردم باید ساخت تا بر و آیم لکهران از تنگ نای خود تنگ آمد و اعطت
 اختیار کنند و خود مراجعت نمود و بر انجام و سمعت آباد و هندوستان باید پرداخت بنابران
 قلعه و تناس را با ما نهاد و جمعییت فراوان در اینجا که همیشه بر کشته با کرده و در آمد و از اینجا بکو الیار
 شش ماهه اقلعه را از امیر ابوالقاسم گرفته ضبط مالک هندوستان پیش نهاد و همه شش ماهه تمام و یک
 سوای بیکای بچهل و هفت اقطاع قسمت نمود و داغ سپاهی پیدا کرد و از آن برای سلطان علاءالدین
 که در تاریخ فیروزشای مثبت است شنید و آنچه توانست بعمل آورد و از اینجا بر سر راجه پور
 راجه داکین و چند یرای رفته بعد و همان از قلعه بر آورد و بهنوای فقها نقض عهد نمود و قصد او
 و از اینجا با کرده مراجعت نمود و در جمیع طرق مالک سر ابا بفاصله دو کرده بنا کرده و پسران و کجی
 نگاه داشت که وقت ضرورت اجبار سرحد و اوقات مالک دور دست بطریق روزگار
 بعضی رسد چنانچه امر در همان ضابطه مرعی است و در هر سر اشخه یقین نمود که از کیفیت آینه

که از جانب جنت شیبانی حارس اقلعه بود
 بمان گرفته و او بخدمت آنحضرت شش ماهه

که و در وقت منتهی و سکه را در مره بایران
 و قتل نظام داده و در وقت منتهی قتل بر وقت
 چنان در دست محاصره است و ایاق است

و از آنجا که
 راجه داکین
 که در وقت منتهی
 که در وقت منتهی

که در وقت جنگ دین است و جنگی بود
شاید باقی از ابد و ابد با آن نبرد است
سور خاکی

ورونده خبردار بوده محاطت عالی مسافران نمایند و در ضبط ممالک و جمعیت سپاه مساعی موفور
بجا آورد و پیوسته با مخصوصان خود میبخت افسوس که من آفرمای روز بر سر کار آمد یعنی در کربلا
رسیدیم و الا تو سه عرصه دنیا در جنب همت ارباب فطرت چه مقدار است و دور اگر چه پمارتی
کشید و بعد صحت بر سر مالید و حاکم ناکور و اجمیر کشید و آنقدر دور در قید ضبط در آورده از آنجا بقلعه
چنور و زنده رشتافت محاطان قلع کلبه مار فرستادند و او جمعی را در آنجا گذاشته بولایت
فرآمد و از آن راه بقلعه کالج رفته محاصره کرد و سا باطلها ترتیب نموده بقمار زد و هم محرم نهضت و خواجه
از آتشی که بقیع زده بودند بسوخت و در آنحال که قطع طبع زندگی نموده بود با مراد خود گفت که تسخیر
پشترا پیشتر سعی نمیکند که تا از حیثات من رفی باقیست مفتوح خواهد شد بعد از آن ممکن نیست هنوز
جانش از قلعه بدین بر نیاید بود که قلعه کالج مفتوح شد و تاریخ فوت شمر شد از آتش مرگش که در
چنبال و دانه و سیزده روز سلطنت هندوستان کرد و بعد از دهشت روز جلالت پسر خور او
جانشین پدر شده با سلاحان خود را می طلب سخت و ولایاتی که پدرش در تصرف داشت تمام
در حیطه ضبط در آورده و قریب سه سال در هندوستان سلطنت کرد و تمام احوال او در ضمن سوانح
توجه ریاست اقبال حضرت جنبشهای فوخی و فیروزی بملک هندوستان رقم پذیر خانه بوقایع
خواهد شد و صورت حال میرزا جید و غیره آنکه چون بنام حضرت جنبش ایشانی متوجه کشمیر شد
و بهوش در آمد امرای کشمیر مخلصه پیش آمد دیدند و روش گرفتند کشمیر و تسخیر آن نواحی حاضران
او نمودند میرزا با اعتقاد ایزدی قدم هم پیش نهاد و درین اثنا مردم بادشاهی را حادلی که نوشته
روی داد و خواجه کلان بیک از نزد او بر حاسته پیش میرزا کاران رفت و منظور توچی خود را بگوید
سارنگ کشید و بغیر از جمعی که حضرت جهانبانی بگوید میرزا متر فرموده بودند و چندی از ملازمان
قدیم او بچکس همراه شد اما چون در کشمیر اختلال و اختلاف عظیم بود در نیست و دوم در جنب
چهل و هفت از راه پنج در آمد و چنگ و تر و تسخیر کشمیر پذیرفت و میرزا جید استقلال

و نعل او پسندم که کور خانه در آن
او بود برده مدخون س
او با تفسیر

تمام در کشید و میرزا کا مران که از راه دور یافت حضرت جنت شیبانی ترک کرد بصوب
 کابل روان شد بود در حوالی غشاب خطبه بنام خود خواند و محمد سلطان میرزا و الخ میرزا از ملکان
 آنجا باو ملحق گشتند و میرزا کا مران غرین و اکسیر زمین را بمیرزا عسکری داد و با میرزا سیلیمان خان که
 بدخشان جنگ کرده بود و غالب آمد بعضی محال بدخشان از میرزا گرفته بروم خود جا گیر داد و میرزا
 خطبه و سکه بنام میرزا کا مران قبول نمود درین اثنا میرزا هندان از روی حقیقتی از ملکان شیبانی
 جدا می اختیار کرده بقتل رسید و قلع را از قوچه خان کجاشته میرزا کا مران بدست آورد
 گشت و میرزا کا مران بقتل ارشاد شده قلع را جای صحرای کرد و بدخشان میرزا هندان از قلع برآمد
 خواسته میرزا کا مران را دید میرزای مذکور قلع را برادر عسکری میرزا داد و میرزا هندان را گرفته عیان
 مراجعت کابل یافت و روزی چند هندان میرزا را در محنت داشته باز بمقتضای برادری و نفاق
 در لباس اتفاق جوی شاهی را که اکنون بر بسنت نام جلالت نظام خاقان کیتی ستان اگر باز
 بجلال آباد و سمت شتهار وارد میرزا داد و درین اثنا میرزا سیلیمان ثغض عهد نمود و آنچه میرزا کا مران از بدخشان
 بروم خود جا گیر کرده بود متصرف خود آورد و میرزا با دو لشکر کشید و با میرزا سیلیمان جنگ کرد و شکست
 بدخشان را با تمام متصرف گشته بهو اخوان خود سپرد و میرزا سیلیمان و پسرش میرزا ابراهیم را در قتل گشت
 و روزگاری در محال غفلت و فراغ خاطر میگذرانید تا آنکه کوب اقبال حضرت جنت شیبانی از مطلع
 سعادت طلوع نمود و بدولت تشریف آورد و برای کردار او در کنارش نهادند و یادگار نامه میرزا
 که بنویس حاکم تته در لهری مانده و قریب دوماه در آنجا بود و بر حیدر او مطلع شد و با چار بصوب
 قندهار شتافته و در زمانی که میرزا کا مران مجاهر آن مقید بود رسید و همراهی میرزا کابل رفت **ذکر**
سوانح سفر عراق چون جنت شیبانی بمرقه توکل قدم همت در راه چل نهاد و جمعی از ملکان
 که درین راه و قریب رکاب بودند بخطاب جولی اختیار یافتند و ملک الی سر آمد و آن زمان این باب
 سعادت خدمت در یافتند و در لوازیم بندگی و همان داری کوشید و از آن دای بود لئانک

و سلام شوق انجام شاه رسانید و در هر شهر مجلس بادشاهانه منعقد میگشت و خوانندگانی بار به مشرب
 و سازندگانی تیز دست بنوازش سازها و خواندن ترانه با غم زوای میگردیدند در مجلس اول حافظ صاحب
 که خواننده بی عدیل و نظیر بود در مقام سه که غزل امیرش ^{خواجه} بی را که مطلعش اینست **مبارک منیر**
 کان خانه را ما بهی چنین باشد هما بون کشوری کان عرصه را شاهای چنین باشد **و چون باین رسید**
ز رنج و راحت کیتی مر بجان دل مشغولم که آیین جهان کا بهی چنان کا بهی چنین باشد حضرت
 جنت اشیا فی رتبه فرمودند و انعام بادشاهانه در دامن او ریختند و بچنین فضلا و شوا و ارباب
 وفات و اصحاب عزت بقیسه در مجلس هشت آیین فرستم آمده از انعامات و اوزار ایت حضرت
 بهره دانی می ربودند و با نودهم حرم سینه نهصد و پنجاه و یک ششصد مقدس رسید به زیارت روضه
 رضویه علی عاکفها الحقیه فایز شدند و چند روز در حوالی آن بقعه طیبه اقامت فرمودند و از آنجا
 متوجه نیشابور شدند سیرکان فزوده که در آن حوالیست کردند و از آنجا به اصفهان رسیدند
 و از آنجا **بدر آنجا چشمه ایست که طلسمی در آن تعبیه کرده اند هرگاه چیزی بلبیدی در آن افکند**
 در هوا طوفان پیدا میشود و از شورش باد و خاک هوا تیره میگردد و آنحضرت این را نیز امتحان
 فرمودند و در حوالی سلطانیه بهرام میرزا و سیم میرزا برادران کرامی شاه تشریف آوردند و مجلس
 شاهانه انعقاد یافت و در جمادی الاولی نهصد و پنجاه و یک شاه خود استقبال فرمود و شرایط محبت
 و اخلاص و ضوابط اغراض و احترام بتقدیم رسیده و با انواع مهربانی پرکشش و دلجویی فرمودند
 و در عمارتی بس عالی که مدت مدید مصوران سحر کار در آنجا کار کرده بودند بنرم بختی آراستند و میرزا
 در کتاب مشنوی خود که بنام شاه در سلاک نظم کشیده در باب ملاقات این دو شهریار چنانچه
و در حواله جوان در یکی بزنگاه قرآن کرد بهاسم جو خورشید و ماه و دوزخ بر چشم اقبال را
 و وعید مبارک سه سال را دو کوکب کز ایشان فلک راست زین بهم در یکی عرصه چون نین
 و چشم جهانی بهم معنائ بهم چون دو ابرو تو اضع کمان **سپاه** فرمودند که حضرت کیتی مستانی

چشم عبرت م

فردوس مکانی را که فتح هندوستان میسر شد به نیروی شمشیر شما بود و درینو لای چشم زخمی که نصیب
 از نامساعدی برادران بی اخلاص و امرای حق ناشناس بود و در عالم اسباب موافقت برادران
 بغایت اتم است خصوص در جهانبگیری اکنون ما را برادر موافق خود تصور فرمود و محرم معین دانند که
 بر جان داشته آنچه شرایط انداد و لوازم اعانت بود باشد بوجه و لحاظ صورت خواهد بست
 سوابق حقوق را منظور داشته هر قدر که در کار باشد سرانجام نمود خواهد شد و اگر ما را خود باید
 بطریق که یک همراه خواهیم بود از تقسیم مقدمات در خاطر جوئی بسیار فرمودند و چند در جشن خسروا
 و هر روز حضرت خود همه کار و رسیدگی مجلسی غیر مکرری آید کنند و در اظهار تکلفات و عرض تحمل
 افراط تمام بکار میبردند و از اسپان عراقی و استران بر دخی بازیهای مرصع و مطلق و شتر بازی و نوا
 با پیششهای فاخر و چندین کرشمه و خرمکلف بجا هر نفس و قششهای لطیف و پوستینهایی کشش
 و لباسهای فاخر از قلم آفته نامور و آلاست و ادوات طلا و نقره و فوکارهای عالی و فرمشهای
 لایق و بسیار اسباب سلطنت در خزانه را که حضرت بنظر گذرانیدند و جمع ملل زمان رکاب را در
 از نقد و جنس رعایتها فرمودند و حضرت جنت شهبانی الماسی که در فتح هندوستان بدست افتاد بود
 بادو بست و بجا بعل پیشانی برسم از مغالی گذرانیدند اگر چه از جانب حضرت در هیچ مرتبه از ترس
 ضیافت و تکلفات زن که تا بدستی نشد و چنانچه باید و مشایه مراعات رسم و عادت بفعول آید اما
 از تاریخی که موجب عالی بامتک در آمد تا هنگام مراجعت آنچه از سرکار حضرت و منتسبان ایشان
 خرج شد بود از جانب آنحضرت زیاده بر آن باضعاف مضاعفه پاداش شد و آفر مجلسها
 و و از دود و لکرها و سواربهره واری میزد و میرزا مراد که بگویم آنحضرت قرار یافته بود با طواریک
 کارخانه بنظر حضرت همانانی در آوردند و قریب بهست و پنج امرامثل شد بهراغ خان و آقا جبار الله
 و میرزا شاه قلیخان و غیرهم در آن فوج بودند و سوای آن سبب قورچان خاصه بسامان سینه
 نیز تعیین شدند بعد از آن شد و الا جاب بنزل حضرت جنت شهبانی تشریف آورده با حسن وجه

و نیکوترین آداب بساعت مسعود و دوا یکدیگر فرمودند و آنحضرت بقصد زیارت مرقد شریف
شیخ صفی الدین اردبیلی و دیگر بزرگان لواءی هفت بصوب اردبیل افروشدند و در بلد تبریز رسیدند
و عمارات عالیه آنجا را که از آثار قدیمه سلاطین ماضیه است چشم جهرت دیدند مجدداً از آثار گذشته
خاک و سرشتگان خانه افلاک بخاطر حقایق مآثر آوردند سخنان حقیقت نشان گفتند و ایهات بعضی
سلف خوانند متوجه گشتند و این رباعی را از فرط حالت بلند خوانند **س** افسوس که سرشته
ز کف پیرون شد و از دست اجل بسی جگر اخون شد کس نماند از این جهان که برسم ازو کا حال انسان
عالم چون شد از آنجا باز دپل رسید و مراسم زیارت بتقدیم رسانیدند غریمت ششم مقدس خوانند
و در آن بقعه معلله پوسته با فضل و شعرا صحبت میداشتند روزی ملاجری این غزل خود را بنظر
اصلاح آنحضرت در آورد **س** که دل از عشق بنان که حکرم میسوزد عشق هر لحظه به اغ و گرم میسوزد
چو پروانه بشمع سر و کار است مرا که اگر پیش روم بال و پر میسوزد و آنحضرت که خلق معانی و
عیار نکته دانی بودند تفرنی فرمودند که **س** میروم پیش اگر بال و پر میسوزد و چون صحبت مرا صحبت
موجب جهانگشا بلند آوازه کردید تزلزل تمام بحال میرزا کا مران و سایر به اندیشان رای یافت
و میرزای مذکور مشا هراده را از نزد میرزا عسکری پیش خود بکابل طلبه داشته بعفت قبا خاوند
همشیر حضرت فردوس مکانی سپرد و چون رایات عالیهات بولایت کر میسر رسید اول قلع
بست از شاه هم جلایر کشته میرزا کا مران بخت تمام مستخلص ساخته بقصد ارمیه توجیه شد و در آنجا
برسم رسالت پیش میرزا کا مران بکابل فرستادند خان مذکور میرزا را دیدن بخان راست توجیه
بملاحظه گفته و حضرت غرض استانی و میرزا امثال و یا و کار ناصر میرزا و دیگر میرزایان را بکابل
میرزا کا مران دید و میرزای مسطور بهرام خان را قریب یک دین ماه بحرف و صورت نگاهداشت
خانرا در یکم راهرام حده حضرت انصاف داد و بعد امتداد زمان محاصره قندهار
میرزا عسکری از کوه مک کابل مایوس شده بشفاعت خانرا در یکم روز چشمنه بست و حرم

جمادی الثانی سال هفصد و چنان و دو از قلعه برآمد و پراچان بموجب حکم باو شای او را ششصد در کردن آنچه
 بکار نداشت آورد حکم شد که میرزا را کجا بدارند و بگویند می آورد. باشند روز دیگر بدرون ارک تشریف روزه
 تا سه روز بدولت آنجا بود. روز چهارم شهر را به محمد مراد میرزا عنایت فرمود. خود چهار باغ حضرت میرزا
 نزول اجلال فرمودند و احوال و اسباب میرزا عسکری بهبهادران لشکر منصور تقسیم یافت. چنان خبر یافتند
 و توجه ریاست اقبال تجرک بل معلوم میرزا کاکران شد متوهم و متذنب شد حضرت خاقان کبریا
 از خانه عصمت قباب خان را به حکم بجان خود برد. کوچ کلان خود سپرد و شمس الدین محمد غزنوی معروف
 بآنکه خان را مقید ساخت و میرزا سلیمان را با سپهرش بعد از خند و همان خلاص کرد. به خشن فرستاد
 او بجز در سیدن به خشن نفس همان نمود و در خلال آنجا یاد کار ناهر میرزا اگر بخت به خشن شتافت
 و الخ میرزا را که هر هفته یکی از امرای خودی سپرد چون نوبت بشیر افکن رسید او هم از میرزا آرنده خاطر
 میرزا الخ را که فتنه برآمد و از میرزا بان کسی غیر از میرزا ایندال در کرد و او نماند بصورت او احتمال ساخته
 بتعاقب یاد کار ناهر میرزا تعین نمود میرزا به رده سعادت متوجه ملازمت حضرت جنت اشیا فی شرف
 و میرزا کاکران از خدمت این قیام سر رشته صلاح و تدبیر کرد و در نوبت قریباً شب از آمدن او سفر
 قریب آمد. پاره بر حضرت پاره با برام حضرت گرفته شده و به انخان و جمعی که در ملازم سلطان
 میرزا بودند از قلب مبالغت و ست تعذیری رعایا و چشم فدا کردند و وضع و شریف شهر دارد
 و او خواهر میر سید نه حضرت جنت اشیا فی بجهت مراعات خاطر شاه و مقتضای وقت اعراض فرمود
 باین عدالت عمل نمیکردند درین اثنا پیرش طایر ریاض رحمت گردید و چون بوشن کابل مصمم گشت
 بجهت اقامت پسران سزاق عصمت و بکا بدشتن احوال و افعال فدا از از به انخان گرفته پسران
 سپردند و پسران و نو شدند که چون به انخان خلاف حکم شای نمود. از امرای تعاد حسبت فدا را را از
 گرفته پسران پسران ایم و به دستور معهود و اقلان ملازمان ایشان در در چون خاطر فیض مظاہر از تنبلی
 مرهم فدا را فراغ یافت پای اقبال در رکاب دولت نهاد. متوجه کابل شدند و در اثنا راه

چهل یک که میرزا کا مران اور اقبال و اما خود کرده در غنیمت گذارسته بود آمد باستان بوی سرگشت
 و در منزل یکی از نعمته ان میرزا بلا دست شرف میرسید و میرزا در موضع تکه خمار بقا بله چیک
 عظیم درانه اشته و شکست خورده و خواجه غانده محمود و خواجه عبدالحق را بجهت استغفار جرایم خود بلا دست
 اقدس فرستاده انتظار سیاهی شب داشت چون شام او بار میرزا که جمع اقبال اولیای دولت بود
 پرده ظلمانی فرومشت میرزا بر سرعت هر چه تا متر خود را بارک کابل رسانید و میرزا ابراهیم پسر خود را
 با جمعی از اسلحه هم همراه گرفته بجانب غزنین که بخت و انحضرت میرزا پسندال را بعتاقب او رخصت فرموده
 خود بدولت متوجه کابل شدند و در شب سیزدهم آذرماه جلای عوامی چهارشنبه دوازدهم رمضان
 منصوب و بخواه و دو بتایید اسمانی فتح کابل که مقدمه الفتوحات توان گفت قرین روزگار حجت انار
 گردید و این مصراع تاریخ این فتح کابل شد بی جنگ گرفت ملک کابل اذوی و در زمان مسعود
 حضرت خورشید شانی را که عرطیعی است آن دو سال و دو ماه و هشت روز بقدم بوسی بدر برز که او را نه
 و دین انتظار کشید حضرت خورشید شانی بنور جبهه عالم افزوز آن حجت منظر مسوز گردید و روز دیگر
 بر تخت دولت صعود فرمود و جهان نیا بنوید معدلت کامیاب ساختند و درین هنگام جشن خشنه
 حضرت خورشید شانی چهره نشاط افزوخت و ابواب عیش و عشرت بر روی رود کارگشود و هیچ
 عزت حضرت یرم مکانی از نده بار رسید و با و کار نامر میرزا بنور همین ابام نشاط بسعد و ملک
 اختیار یافت و درینو لا اچیاک شاه طهماسب بمبارکبادی فتح رسیدند و از جانبش تحفه های
 لایقه آوردند و اگر او یعنی با و کار نامر میرزا از انجمنان صادق بسجلی ثبوت رسید و اورا معینه
 بالای ارک کابل نزدیک جانی که میرزا عسکری در بقعه بود نگاهداشتند و چون بصحت رسید
 که میرزا سلیمان سراندر بقعه اطاعت جمعه بهری و سروری خود را رنج میداد حضرت خورشید شانی
 در ایل منصوب و بخواه و سر عثمان غنیمت بصوب بخشان معطف داشته حضرت خورشید شانی
 در کابل بخط الکی سپردند و میرزا عسکری را که مرده و دفته سرشت با و کار نامر میرزا را ارک کابل

خلاصه
 در این کتاب
 تاریخ
 فتح کابل
 در روز
 سیزدهم
 آذرماه
 جلای
 عوامی
 چهارشنبه
 دوازدهم
 رمضان
 منسوب
 و بتایید
 اسمانی
 فتح کابل
 گردید
 و این
 مصراع
 تاریخ
 این
 فتح
 کابل
 شد
 بی
 جنگ
 گرفت
 ملک
 کابل
 اذوی
 و در
 زمان
 مسعود
 حضرت
 خورشید
 شانی
 را که
 عرطیعی
 است
 آن
 دو
 سال
 و
 دو
 ماه
 و
 هشت
 روز
 بقدم
 بوسی
 بدر
 برز
 که
 او
 را
 نه
 و
 دین
 انتظار
 کشید
 حضرت
 خورشید
 شانی
 بنور
 جبهه
 عالم
 افزوز
 آن
 حجت
 منظر
 مسوز
 گردید
 و
 روز
 دیگر
 بر
 تخت
 دولت
 صعود
 فرمود
 و
 جهان
 نیا
 بنوید
 معدلت
 کامیاب
 ساختند
 و
 در
 این
 هنگام
 جشن
 خشنه
 حضرت
 خورشید
 شانی
 چهره
 نشاط
 افزوخت
 و
 ابواب
 عیش
 و
 عشرت
 بر
 روی
 رود
 کار
 گشود
 و
 هیچ
 عزت
 حضرت
 یرم
 مکانی
 از
 نده
 بار
 رسید
 و
 با
 و
 کار
 نامر
 میرزا
 بنور
 همین
 ابام
 نشاط
 بسعد
 و
 ملک
 اختیار
 یافت
 و
 در
 این
 و
 لا
 اچیاک
 شاه
 طهماسب
 بمبارکبادی
 فتح
 رسیدند
 و
 از
 جانبش
 تحفه
 های
 لایقه
 آوردند
 و
 اگر
 او
 یعنی
 با
 و
 کار
 نامر
 میرزا
 از
 انجمنان
 صادق
 بسجلی
 ثبوت
 رسید
 و
 اورا
 معینه
 بالای
 ارک
 کابل
 نزدیک
 جانی
 که
 میرزا
 عسکری
 در
 بقعه
 بود
 نگاهداشتند
 و
 چون
 بصحت
 رسید
 که
 میرزا
 سلیمان
 سراندر
 بقعه
 اطاعت
 جمعه
 بهری
 و
 سروری
 خود
 را
 رنج
 میداد
 حضرت
 خورشید
 شانی
 در
 ایل
 منصوب
 و
 بخواه
 و
 سر
 عثمان
 غنیمت
 بصوب
 بخشان
 معطف
 داشته
 حضرت
 خورشید
 شانی
 در
 کابل
 بخط
 الکی
 سپردند
 و
 میرزا
 عسکری
 را
 که
 مرده
 و
 دفته
 سرشت
 با
 و
 کار
 نامر
 میرزا
 را
 ارک
 کابل

نسخه تاریخ این واقعه شد

خلایق را از نهب و غارت مکرره متوالیه ادعای کشیدند و پس از یکسال حسب التماس اورخصت سوزج از دادند و میرزا اسرج در یافته باز دهم ذی حجه نهصد و شصت و چهار بلیک کویان محل عدم سبب در تاریخ فوئتش هسم کاشی این قطعه در مسلک نظم کشید **ح** کاران انکه بادشاهی را کس نبود است همچو در حوز شکر گل بجهده و کجا جان بخت داد و تن بکاک پسر دخت تاریخ او چنین کاللی باوش کاران بجهده برد و میرزا پندال پیش ازین در یکی از جنگها که حضرت جنت کشیانی را با میرزا کاران واقع شده و میرزا اسجون آورد و بود شب یکشنبه بیست و یکم ذی قعد نهصد و پنجاه و هشت شربش سها دست کشید و بشجون تاریخ این واقعه و چون در سال نهصد و شصت و یک حقیقت هرج و مرج هندوستان بعرض حضرت جنت کشیانی رسید و اکو پیش نهاد دهمت عالی ساخته ریاست اقبال برافراشتند و جمع حذرات تنق عصمت را در کابل بجا آوردی سپرده قره العین سلطنت را که عطر طبعی ایشان بدوازده سال و هشت ماه رسیده بود مقدمه پیش فتوحات صوری و معنوی ساخته همانروز بدیوان لسان الغیب تفاعول جسته باین غزل بشارت بخشید **ح** همت از مرغ های یون طلب و سایه او را که باز از غن شهنشهر دولت نبود مجلی از کیفیت مکتوبات چون سلیم خان بعد فوت شیرخان بر مسند حکومت نشست هر که از جنگ و ترود و غیابا سود لخی از اوقات بجنگ عاویان برادر کمان و ذوالحان غلام شیرخان پرداخته اینها را منهنم ساخته و جندی با افغانان نیازی که ایالت حجاب داشتند مجاهد نموده مغلوب گردانید و مدتی به نزاع طایفه لکهران اشتغال داشت در تاریخ بد اوئی مینویسد که یکم **ح** در اوایل حبوس حکم کرد که در میان هر دو سرای شیرشاهی که مفاصله که در راه بود سرای دیگر جهان اسلوب زند و مسجدی و مقوی و مسقای آبی و طعام لکتری از خام و پنجه برای مسافر دهند و مسلمان مهیا دارند و حکم کرد که سر پرده سرخ خاصه او باشد دیگر جمع ولایت را خالصه خود ساخته بر سرشم آیین داغی که شیرخان با براء کرده بود سپاهیان را از نقد میدادند دیگر انکه حکم نامها و اطراف ولایت هر سرکاری نوشت که شامل جمع مهات دینی و ملکی و مالی باشد و طرایف مختلف را بکار آید خواه موافق شیرعت باشد و خواه بی و دران ابواب احتیاج رجوع بقاضی و مضمی نبود و امرای چهراری و ده هزارری و هزارری

منقول است که میرزا از ابرو و کل اندازی صنوبر خرای ملک ملوک های میل تاج بود و قتی که میرزا از دولت مینای مردم باندست او را بر دیده جفا کشید که آستین از خط کشید **ح** هر چند که چشم بر خفت بر کشید و آستین بخت پستی که بی روی تو دیده است

هر روز جمعه خیمه بلند بر پا کرده کهنش اسیم خان را با ترکش بر سر کوهی میداشتند و نخست سر در شکر بعد از آن نصف
 که عبارت از امین باشد و دیگران بترتیب سر فرود آورده هر کدام بادی تمام بجایگاه معین میشدند و
 دپری می آمد و آن حکم نامه را که هشتاد و چند کاغذ می باشد بود محبوب و منصل می خواند و مطابق آن عمل می کرد و اگر
 امیری خلاف آن میکرد در هر صورت واقعه را بدو کارها مینوشت و مخالف معایب خیل و تبار خویش بشهر و دیار
 و اینجمله تا آخر حکمران حکومت او استمرار یافت و چون اسیم خان در انسانی محاربات عادلان برادر خود و منازعات
 بینا زبان از طایفه افغانه لغات و دیده بنایت بدندان شد خاک نعلت بر فرق اینان می چسبست و سالها
 بکار سنگ و چوبه کشتی قلعی که از خود اهدا کرده بود باز میداشت و یک جنتل مرزومند او و احدی را بجل
 عرض این حال نموده تا آنکه روزی شاه محمد فری که از امرای نادار و ندامی خوش طبع بود گفت بشاهم و دوش
 در خواب چنان دیدم که سه فریطه از آسمان فرود آمد و در یکی خاک و در یکی زرد و در یکی کاغذ از آنجمله خاک
 بر سر سپاهی نهاد و زنجار نمودن و ان و فری رفت و کاغذ بخزینه پادشاه می ماند اسیم شاه را این سخن بچشم
 فرمود که طلب پناه را ادا نمایند دیگر از وقایع زمان او واقعه شیخ علای مهدوی است او در شب اولاد
 شیخ حسن را که بکار مشیخ بیکانه بود و تحصیل علوم ظاهری و باطنی از والد خویش نموده بدرس و افاد و فایده داشت
 و توفیق زیارت پست الله یافته بعد معاهدت در خطه پناه رحل اقامت انداخته از غایت تعاقب
 و صلاح کیشی پسته با مرعوف و نهی منکر قیام میداشت در این اثنا شیخ عبداله بنیازی افغان
 که اولاد خلفای نادر شیخ سلیم شتی فقوری بود و بالاخر حضرت ادد بنیارت که معطر رفته و میر می
 جو پوری که دعوی مهدی موعود کرده بود که دیده طریقه مهدویه گردیده از سفر جازا آمد و در گوشه باغی
 از بیابان قصبه پناه مسکن اختیار نموده شیخ علای روشن او را بسیار خوش کرد و از وی طریقه پاسبان
 انفس که میان طایفه مهدویه مقرر است گرفت و کشف و کرامت شهنشاه یافته معتقد به حلیه عام
 و خاص گشت و قریب نصد خانه دار مردم بی کسب و زراعت و تجارت در خدمت او رسید
 بقدم توکل میسر دهند و شب اولانی خانه و ظرف و طبخ از آب و نمک و آرد هم خالی ساخته سر کون
 نهادند

شکریان صبر کرده با وجود بی سامانی بیورث رسیدند و چون بفرصت رسیدند که توپخانه طیار است اما که آن
عراق بکمالیاری که آتش انداخته حکم می نمود و گفت چندین هزار پادشاه در جملہ کچک کار می آیند که ما بیایم نصرت میکنیم و
کافر را اعتبار کرده عراق کشتی فرمود و ما صفتی این است درست آمد این که توپخانه که همه مردمند بیشتر
کا و فری و مانند و بعضی دیگرها و توپها از آن قبل بود که هر کدام را هزار هزار کس و دوازده هزار کس و بیشتر می کشیدند و این
در عرض هفت روز به پنجاب رسید و همان یون بادشاه خود را بر بعضی مصلحتا تا به بنهر رسید و مر اجب کابل
فرموده بودند سلیم شاه نیز از آن خبر شنیده از راه اورا بر سرعت بکوالیار رفته قتل گرفت و در فرغانه کشته شده حکم
عام کرد که عوفه دو ساله سپاهی را بدهند بعضی می یافتند و بعضی نه که سپاه اجل بر توخت آورد که کینه در کشت
پی تابی و کمال از آمدنی از دیدار دولخان احماد که منظور دشمن و محبوب و لبند او بود و صبر می نمود
و تا زمانی که شعور داشت و دلخوار از مقابل خود نشستن می نمود و نظر بغیر از روی او در جانب دیگر می کشید
نه در جان فرشته را محمود تا نه بنده را بشکل ایاز تا آنکه در ۹۹ ساله عالم را بصد داغ حسرت گذشت
و دست طغش نه سال بود و غش او را بسنه سر ام برده پهلوی قبر پدرش دفن نمودند و سلیم شاه با وجود
ناخواندگی اشیاء تقوی بسیار بخاطر داشت و معتقد علم بود که کینه روزی مخدوم الملک را از دور دید که
می آید خطاب بمقربان خویش کرده گفت که بابر بادشاه را پنج پسر بود چهار از هندوستان رفته و یکی
این ملا که می آید سر مست خان گفت که تقوی به کاشتن این چنین مضن چیست گفت چه توان کرد
که بهتری از نوعی بام و چون مخدوم الملک آمد او را بر تخت خویش نشستن فرمود و تسبیح مرواریدی که بهار
پیشکش از جای آمده و پست هزار و پهر قیمت او شده بود بخشید و نواز بجایعت هر که از وفات
و از کجیفات و مسکرات حق جو زخم نخوردی بوحیث او فیروز خان نام پسر خود را شش جانشین شد
و بعد از چند روز مبارز خان خالوی فیروز خان آن بی کناه را به نمانخانه عدم فرستاده مدعی حکومت
گردید و خود را بسلطان محمد عادل مشهور بعدی لقب ساخت و بیون بقال که با کرامت منظر
از حسب و نسب بی بهره بود و در قصه ریواری از توابع میوات در پس کوچهها بخاری و

نفسانی پر داحنه غافلانه میر نیست استقلال بهمون بدرجه رسید که هر اسم صاحبی بمبارز خان نامه
و شورشی غریب در هندوستان پدید آمد و این مبارز خان پسر نظام خان برادر خرد شیر نجات
و از خواست اکبر این نظام را یک پسر و سه دختر بود پسر سلطنت رسید و شوهر آن هر سه دختر
بغالی مرتبه سلطنت تصاعد کردند یکی از دامادان او سلیم خان مذکور است و دیگر سکنه سوره
ابراهیم مور و سکنه زر نور احمد خان نام داشت و از اعظم امرای پنجاب بود و خود را سکنه زر
لقب کرده و دعوی سلطنت کرد و ابراهیم خان نیز بنابر و نور جمعیست ایالت هندوستان را در پیش
و سوای اینها محمد خان از قاری شیر خان که حکومت بکال به با و مغوض بود و خواش عروس سلطنت
هم آغوش خاطر ساخت و شجاعتی در مالو، براسه دم استقلال زد و در هندوستان ملوک طاعت
و سکنه رشک فرایم آورده قصد دارم خلافت را که کرد و چون بدین رسید خطبه بنام خود خواند و مبارز
و ابراهیم نیز همین اراده برآوردند آفریده پسر و کنگکشل بهمون مبارز خان شرق رویه شتافت و خیر
شیر خان اکبر در قلعه چا و با بود و بیرون اگر در موضع فرج میان ابراهیم و سکنه جنگ شد
و ابراهیم شکست یافته بگوشه بدر رفت و کا رسکنه در بصورت بلندی گرفت و از دریا میسند
تا آب کنگشلی رقیب و شریک در چیز تصرف سکنه در آمد و لشکر فرادان فرایم آورد و اراده
رزم مبارز خان عدلی نمود و آردوی آن داشت که تمام هندوستان مستقلا از و باشد و محمد
حاکم بکال به قصد دفع مبارز خان و سایر مخالفان متوجه گشته در حده و چهره کشته با مبارز خان و
جنگ عظیم نمود و قضا را محمد خان کشته شد و فراین شیر خان و سلیم خان و فیلی نه اینها تمام بدست
آمد و چون آن ملعون سوار می اسب خوب نمیدانست همیشه بر صندوق فیلی نشسته ترو
میگرد و اما از کمال جرات و جسارت و زر پاشی بدین صید و لها می نمود و کار او بر تبه رواج گرفت
که افغانان بطوع و در غیبت خدمت او میکردند و در محاربات فیروز جنگ می آمد و عقدا می
که در اندیشه اهل روزگار کجند بکلید همت می گشت و روزی چند بخواب سببت را نمی گفتم که نه نجات

کچ نهاد و باین سیم اکثفا نمود. خود را بجهت کویانید و بعد از تسبیح و لاییت جوهر متوجه بیکاه شد
 و حضرت خان ولد محمد خان مقتول در بیکاه بجای پدر نشسته خود را بسلطان جلال الدین ملقب ساخته بود
 در اثنای این غریمت صیت نهضت موکب اقبال متوجه هندوستان بلند آواز شد و بهیچون صلاح
 در رفتن بیکاه نداشتند عنان معاودت معطف داشت و سکنه مدعی سلطنت تاتار خان و پادشاه
 و جمعی کثیر را بجز است بجناب تعیین نمود درین وقت که در دیای سنده که به نیلا به شهر است متوجه ریاست
 حضرت کشت و سه هزار سوار در رکاب ظفر انساب بود در نیم نزل بمشتران اقبال توبه فرج و فیروز
 آوردند که تاتار خان کاسی که بالشکر کران متعهد حراست قلعه رهناس بود با وجود استعداد قلعه داری
 بجز و طغنه از قلع ریاست اقبال فرار اختیار نمود. است شهداب الدین احمد خان و غیره را پیشتر ببلور
 فرستاده که روس مبار و جو و دنا نیز را بنام نامی فروغ جاوید بخشند و دوم ربع الثانی این سال ملقب
 فخر، لاهور بقدم دولت لزوم فروغ آسمانی یافت و پیرام خان و تروی یک خان و سایر امرا
 رضت پیش بانه از استیلا که نشسته بام تار خان و حسب خان و دیگر امرای سکنه حار به نمود
 مظفر منصور کردید و آنها بمانفاس غنایم بدرگاه والا فرستادند و در سهرند رفته طرح اقامت
 انکندند علیقلی سیستانی را که از عقب آمد. ملحق شد. بود حاجی کثیر پیشتر فرستاده و سکنه رنجست
 مردم خود شنیده بامش و هزار سوار مسلح و مکمل و فیلان کوه بیکر متوجه عساکر فیروزی تار شد
 پیرام خان پای ثبات محکم داشته بلوازم قلعه داری همت می شسته حقیقت بدرگاه جهان پناه
 عرضه داشت کرد. التماس توبه ریاست اقبال نمود بجز و رسیدن عرضه داشت خان مذکور حضرت
 عرش آسمانی را با اکثری از امرا بطریق منقلا روان ساختند و هنوز موکب عالی آن قره العین علی
 از نوای شهر نگه داشته بود که خود بدولت ریاست فرج برافراشتند و شب معتم رجب سال مذکور در
 قصبه سهرند در کل زمینی که بعد از فتح رنگ فرودس برین شده سرپرده اجلال است و کردند و مرا
 رزم آرا بسعادت ملازمت افتخار یافتند و عاکر کردون تار چهار فرج تقسیم پذیرفتند بی بیم

و دیگری بنام نامی حضرت عرش اشبانی و دیگر بحسن اهتمام شاه ابوالمعالی و دیگر با نظام پیرامان و
همان از طرفین بهادران بعرصه نبرد مشتافته و او کارزار میدادند و پیوسته آثار ظفر از نا صیه اقبال
و چهره احوال ظاهر میشد و بهم و هر اسیر بجا لغان می افزود و مدت چهل روز افواج مقابل یکدیگر نشستند
کارزار میکردند تا تاریخ دوم شهر شعبان سال مذکور که بوقت تردد ملازمان حضرت عرش اشبانی
خواجہ معظم و آنکه خان و جمعی کثیر بمیدان و غار فتنه رزم طلب شدند و از آن طرف کالاهار برادر سکنه
مخاربه سخت نمود هر چند در آن روز مقرر نبود که جنگ سلطانی شود اما چون وقت رسید و بود که جنین
بزرگ نصیب اولیای دولت گردید و در فتنه عرصه نبردش افزودند و افواج حضرت قزین از طرف
در آمد و ادب شجاعت و دلیری داد و الوید ظفر برافراشتند و بمن اقبال روز افزون فتنی نمایان که ظفر
فضا مهامی روزگار تواند شد از پردۀ غیب چهره کشای مراد گردید و غنیمت فراوان بدست اولیا
دولت درآمد و جمعی کثیر از مخالفان بعام بستی مشتافته و سکنه بهر ارمایه می انجنگ کار برآمد و خود را
بدانند که بجا کشید و منشور این فتح بنام نامی حضرت عرش اشبانی آرایش یافت و بعد از تنظیم
اینصوبه از راه سامانه متوجه دهلی شدند و شاه ابوالمعالی و ابراهیم خان اوزبک و جمعی کثیر از منزل
سامانه بلاهور تعین فرمودند که تدارک حال سکنه بر تقدیر بر آید نش از که هستان بواقعی نمایند و روزی
انحضرت در سامانه بسیر و شکار خوشوقت گشتند و سکنه خان اوزبک که به دهلی رخصت یافته و مخالفان
از آنجا بر آورد و عرصه اشقی مشغله التماس توجه ریاست اعلی نمود و انحضرت کایماب دولت و اقبال
از سامانه متوجه دهلی شدند و روز چوبشنبه غار رمضان سال مذکور در سلیم کوه که بر سمت شمالی شهر
برکنار رود باقی چون واقع است نزول اجلال اتفاق افتاد و در روز چهارم درون شهر مستقر و از آن
گردید و ممالک محروسه را بجا بکرامت فرمودند سرکار حصار و آن نواحی بجا بکیر ملازمان حضرت
مقرر شدند و سرکار بجا بکیر ابوالمعالی و سرکار رسهرند و دیگر بکرامت متفرق بجا بکیر خان خانان
پیوسته سکنه خان اوزبک را با کوه و علیقلی خاں ابسنه بل تعین فرمودند و چون شاه ابوالمعالی

جناب بی اعدا الیها پیش نهاد خود ساخته فرحتان شهادت لاهور را چکم بفرمود و یکی از نوکران خود را
 بجایش مقرر داشته دست تصرف بخرابین بادشاهی دراز نمود و خبر برآمدن سکندر را که شایع شد
 لاجرم رکن السلطنه پیرامان را با یلقی حضرت عرش اشیانی بلند مرتبه ساخته صوبه جناب را بجای
 ایشان مقرر فرمود به انصوب رخصت نمودند و حکم شد که سرکار حصار و آنجا دولت ابوالمعالی
 مرحمت فرمایند در اثنای راه آنکه خان و سایر ملازمان سرکار از حصار بیرون آمده سعادت تابی
 حضرت عرش اشیانی دریافتند و جمعی از بندگان با و شاهی که بگویند میر ابوالمعالی معین بودند و از
 نهایت آرزوی و محنت داشتند مثل محمد قلیخان بر لاس و مصاحب بیک و فرحتان و غیره
 نوید مقدم گرامی آنحضرت شنیده از سر قدم ساخته بخدمت رسیدند و سکندر که قدم جرات کوه
 پیرون نهاده بود از ظنطنه بکوه حضرت عرش اشیانی باز بگود در آمد و میر ابوالمعالی که بجهت دفع
 از لاهور آمده بود برگشته تسلط نمود بر آن دولت کردنش دریافت و آنحضرت پاس نسبت بخدمت
 حضرت عرش اشیانی داشته در محفل قدسی حکم نشستن فرمودند چون میر بمنزل خود شتافتند از
 آرزوی پیغام فرستاد که نسبت من بحضرت جنت اشیانی معلوم میگردد است در خاطر شرف خا بود
 که روزی در شکار قرقه جلال آباد مرا با خود در یکطرف حکم طعام خوردن فرمودند و بشما و لوش غایت
 و ازین عالم بسیار روی داده با وجود این نسبت چه نسبت که بجهت نشستن من نیکه نداده اند اخفتند
 و در هنگام طعام سوز علیحد قرار دادند آنحضرت در جواب فرمودند عجب از این که تا حال تمیز در نسبتها
 نکرد اند توره سلطنت و یکراست و قانون عشق و یکراست حضرت جنت اشیانی را با شما نسبت از عظیم
 دیگر بود آن توقع از من خود چرا چون موکب منصور بنواری هر گاه هر آنکه رسید قاضی از وی
 پیرامان را از شفا رساندن حضرت جنت اشیانی اکامی بخشید و پیرامان صلاح در رفتن پیش نهاد
 بجانب کلا نور شافت و مقارن ایحال نظر شیخ جولی فرمان آورد و معنون آنکه بتاریخ که
 از پشت بام مسجد بایان می آیدیم در میان زمینها را که با یک تار بگوش رسید بجهت ادب بر سر

زین شسته شد بعد تمام بانگ برخواستیم که فردا نیم قصار اسر عصابه امن جامه میرسد از اینجا خطا شده
 برزیر افتادیم گوشه زین به بنا گوش خود و قطره چند خون از راه گوش برآمد و لظط مهوشی دست او
 چون افاتت روی داد بدو لخته آمد شد الحمد لله خیر است تو بهی بخاطر راه ندهند و متعاقب
 خبر خرم شفا شدن آنحضرت رسید و حضرت عرش امشبانی از غایت تعلق و دل گرانگی که بجهت
 جنت امشبانی داشتند آشفته گشتی و بی تابانی پیش از پیش ظاهر ساختند میر عبدالحی تاریخ فوت آنحضرت
 چنین یافته ای و ای بادشاه من از نام او نشا و مولانا و حصار می کشته و اصل حق شده بایون باد
 اما برسم خطی که نام نامی آنحضرت را بی الف نویسند مولانا و قاسم کاهی یافته و همین بادشاه از نام
 نشا و غایت یکسال کم است و چون سخن همان نشا و ت یکسال تجویز نموده اند سهل است کمال
 سوری و معنوی آنحضرت زیاده بر است که برتر در آید از اقسام علوم عقلی و نقلی اگر ای تمام داشتند
 علی الخصوص در فن ریاضی و هوان بار باب حکمت صحبت میداشتند و ممتازان علم ریاضی در پایه سیر اعلی
 جرسند که کایاب سعادت بودند و آنحضرت را از اراده بقت رصد مصمم بود و بسیاری از آلات
 و ادوات رصدی ترتیب داده بودند و چند جا محل رصد خیال فرموده بودند و توجه بشعر و شعر ایشان
 و از اینجا که طبع موزون از خصایص فطریه است در خلال اوقات و ادوات غنی را در سلک
 میکشیدند و دیوان آنحضرت در غایت لطافت و منانیت است این چند بیت از اشعار
 آن سلطنت شعار مرقوم قلم یادگار میگرد **ای دل بکن اضطراب در پیش رقیب حل دل**
 مکن باج طیب کاری که ترابان جفا کار افتاد پس قصه مشکل است و پس امر عجیب **ای انکه**
 جفا تو بعام تلست روزی که ستم نه نیم از تو ستم است هر غم که رسد از ستم جریخ بدل ما را چون غم عشق
 تو باشد چه غم است **این نه سرو است که در باغ سرواخته است شمع ستر است که پروانه کو**
 فاخته است و آنحضرت سه پسر داشتند **اکبر بادشاه میرزا حکیم که ابو الفضل و ابو الفتح و میرزا**
 و هم تاریخ ولادت او است **سلطان ابراهیم که بعد از تولد باندک** به کار بردار الوار شست

ایام سلطنت آنحضرت هست و حال
 و عزت شریف چنان و یک و مرتد منور چنان

حضرت عرش امشبانی

نمایش سیم در ذکر بنی از احوال مبدع تو این جهان بنانی عرش آشیانی رموز و ان جیتی
 و می زنی ابو الفخ جلال الدین محمد اکبر باو شاه غازی قریب نصف النهار جمعه سوم ربیع الثانی
 سال نهصد و شصت و سه هجری در سن چهارده سالگی در نواحی کلا نوز بر تخت دولت جلوس
 و یکی از دانشوران در تاریخ جلوس این رباعی را بسطک نظم کشید **ع** از خطبه شاه رفعت
 و ز سکه عدل کار را چون ز رسد بنشست تحت سلطنت اکبر شاه تاریخ جلوس نصرت اکبر شاه
 و اعتقاد الدوله پیرام خان خانان که بشرف ابالیقی آنحضرت امتیاز داشت وکیل الله
 و در ابتدا ای جلوس میرزا سیما بن خان میرزا بن سلطان محمود بن سلطان ابوسعید حاکم ملکه
 بدیشان بود و منعم خان در خدمت محمد حکیم میرزا برادر خورده حضرت عرش آشیانی و مجدرات سراف
 عفت عیال طاعت کابل و غنی و سایر آنخود و از همد و کو تا آب سند اختصاص داشت و قند
 با توابع بجا گیر پیرام خان مقرر بود و چون از دجنات احوال شاه ابوالمعالی بغور نسبت مهرمانی
 و پسر خواندگی حضرت جنت آشیانی آنار بقی و فتنه انگیزی می یافت روز سیم جلوس او را
 بر پهلوان کل کرگو توالی لاجورد سپردند و منعم خان صوبه دار کابل بنشیند این خبر میرزا شمس
 شاه ابوالمعالی را که که در و غیر بجا گیر او بود بطایف محفل بقیه کشید و همدین ایام محمد قیخان
 و شمس الدین محمد آنکه و غیره را برای آوردن حضرات پیکان و اهل و عیال ارا بصوب کابل
 رخصت یافتند بعد از چند مدت شاه ابوالمعالی از بی احتیاطی که توالی از حبس کرخیست
 از بی ناموسی زهر خورده مرد و در سال اول از جلوس میر عبد اللطیف قزوینی و پسر او میرزا
 از وطن آمد شرف ملازمت در بافته مشمول انواع شفقت گردیدند و میر خیاث الدین
 عزت و اعتبار پیدا کرده بظابط نقیب خانی علم امتیاز برافراشته از مخصوصان بساط شرف
 و نقیب خان در علم تاریخ عدل و سیم نه داشت و همدین سال سکندر خان اندر پیرام خان
 شکست خورده بطعاب جبال پناه برد و موکب معنی بطریق سیر و لشکر را امن کرده در آنکس

و توجهات خاص

گردانید و هر چند راجه نکر گوست سعادت استا بوسی در یافت و شیخ که انی کنبه و لک شیخ خجالی
 و هندی از کجاست آمد. با دراک شرف عتبه بوسی اقبال نمود چون در ایام غربت با پراخی می
 کرده بود خان مذکور در مقام تدارک شد شیخ را بمنصب صدرت اختیار داد و در بوقت بنامبرد
 موسم باران و متواری شدن افغانه بکوهستان معاودت عسکر اقبال بابلند صورت یافت
 و خواجه عبدالباری پیر خواجه احرار که از طرف حضرت جنت شیبانی نرو خاکم کا شغز فقه بود با میرزا
 شرف الدین حسین از جانب والی کا شغز آمد هم هر کسم تعزیت و هم لوازم تنبیت بقیم رسانید
 و میرزا شرف الدین مذکور پیر خواجه معین است و خواجه معین پیر خواجه خاند محمد و ابن خواجه خاجکان
 و ابوی واسطه فرزند کلان خواجه احرار است رحمه الله و والد میرزا شرف الدین نرو بزرگ بکیم است
 و والد آن عفت قباب فرجهان بکیم صبیحه حضرت خاقان سعید سلطان ابو سعید میرزا است و
 با این پنجاب جوان مستعد رسیدن بجای بود و بوسیله دوام خدمت براتب بلند تصاعد نمود و بلیه
 درائی دریافت و با چندین حقوق تربیت در آفرینی و کفران نعمت مردود و لکن شد و در مقام
 جالندرز طغیان همی مقهور اشتها گرفت و شرح این سبب آن تیر بخت از طرف مبارز خان
 با بد عیان او محاربات عظیم کرده و در دست و دوجنگ غالب آمد آشفته دماغ بود و از شرف
 شدن حضرت جنت شیبانی جراتی دیگر پیدا کرده با عتقاد اسباب شوکت مبارز خان را در قلع
 خناره که آشفته خود با خناره هزار سوار و هزار و پانصد فیل و خناره و یک توپ کلان و پانصد ضرب زن
 بقصد و بهی شتافت و امرای عظام که در اطراف ممالک بودند در دهلی مجتمع شده و پسر دارک
 تروی پیکان قدم همت افشردند غیر از علیقلی خان شیبانی که در حد و وسنهیل بدفع بعضی افغانه
 اشتغالده است و بر سیدن نوشته تروی پیکان روانه دهلی شد و بود که بموجب سر نوشت شیبانی
 امر انکست یافتند و هیمن دهلی را متصرف شد و امرای انهرام یافته و علیقلی شیبانی بسزاید
 چون این قضیه نامرضیه معروض بارگاه اقبال گردید آنحضرت همین همت جدا داد و فراخی حمله

که شرف از دواج کبد و کیم
عزیزت هم از بود

از جانم نه تو چه بر تلافی مصروف است لشکر شایسته بهر کردی خواهی خضر خان در صوبه بجا
که استه ریاست یزدی بدفع هیومی سپاه رو بر افراشته روز جمعه هر دهم ذی حجه عرصه سهند
چشم سراقات دولت گردید و بهدای درگاه سعادت زمین بوس استسعا و یافتند و از سواد
این ایام پیش دستی نمودن بهرام خانست فضل تروی یک خان و چون این هر دو امر در امر دولت
و سه سالاری همسر یکدیگر بودند و از روی باطن در مقام بهم اساس همیدیکر بود و بظهور دوستی
نفاقی داشتند درینولا که تروی بیکان شکست خورد و و خلعت زد و بهرام خان فرصت
منعم شود و طرح محبت تازه ساخت و بهد پر مولانا محمد شروانی که سبب شکست تروی بیکان
در جنگ هیوم با وجود ظهور رخ ایلیای دولت گشته بود اول خود بخانه تروی بیکان رفت و بعد از آن
او را بخانه خود طلبید و بفرستاد از هم گذرانید و خواهر سلطان میرمنشی را که از موافقان تروی بیکان
میدانست و خجریک را که قرابت قریب با او داشت گرفته مجوس ساخت و این خبر در کار
بعضی حضرت عیش شیبانی رسید اگر چه بر خاطر اقدس بغایت کران آمد اما بقاضای وقت
اصلا اظهار ناخوشی فرمودند و شکاکا بدو لحاظ نزل اجلد واقع شد و بیکان
خانکامان مولانا محمد شروانی را بخدمت فرستاد و موعوض داشت که درین جرات غیر از دوا
مطرح نظر نیست تروی بیکان از اول تا آخر مصد رفاق بود و درین جنگ هیوم با وجود غلبه
اولیای دولت بی همتی نمود اگر از امثال این تقصیرات تغافل رود و مهلت کینه برهم نشود
انگیزت معذرت او را قبول فرمود و جواب ملایم فرمود که اگر حسن اخلاص شما چشم داشت
چنانست که آنچه منظور رسد موافق صلاح خواهد بود و چون ریاست جها کشتا بهرامی که بودند
چندی از امر امثل سکندر خان و عبداللہ خان اوزبک و غیرهم را بر داری علیقلیان شیبانی
برسم متقلایین فرمودند و بهرام خان از نهرا مان و حسین علی بیک و قی محرم و سید محمد
بارهم و جمعی از بهادران کا طلب را بهر اولی منقلای لشکر ظفرین تعیین ساخت و مرکب

کتی کشا در کمال آرمیدگی تنهش در آید بتعاقب افواج قاهره منضت فرمود و بهیوی مقهور تو بجان کران
 خود را بسر کردی مبارک کنان و بهادر خان پیشتر از خود بقصبة پانی پست فرستاد و امرای مقلد نیز جلوی کرده
 بی محابا خود را بآب پاش زده خلاصه تو بجان او را بتصرف در آورند و از شیوع این خبر آتش در نهاد بهیوی
 بدخا افتاد و لشکر خود را سه فوج ترتیب داده خود در قلب جا گرفته باستیصال روان شد و امرای عظام
 بچهل متین توکل اعتصام نموده بقصوبه صفوف پرداختند میمنه بشکوه شهاب مسکن در خان و جمعی از
 دلیران نامور آراستگی یافت و میسر بر زم جوئی عبداله خان و طایفه از بهادران جان سپار
 رونق گرفت و غول بهر داری علیقلخان شببانی ترتیبش بسته پذیرفت حسن قلخان و شاه قلی
 محم و چندی از فدائیان صفشکن در هر اول کار طلب گشتند و در بقصبة پانی پست ملاقی و تفتیش یافت
 افتاد و از جا پنهان دلیران قوی دل با یکدیگر در آویخته داد و دلاوری دادند اگر چه از جمله فیلان غنیمت
 افواج منصوصه ساقط می شد اما بهادران صفشکن کندان شدند بخندنگ جانربا توایم فیلان
 زنبور خانه می ساختند و شیران زنجیر کسل از اطراف برآمد و بر افواج غنیمت تاخته بضرب تیغ و خنجر
 حریفان را از پشت زمین بر روی زمین می انداختند و علیقلخان سر در افواج کتی کشا جوی کلان
 پیش خود گرفته لازم سرداری و ثبات قدم بطور رسانید و چون دید که فیلان از دگر گشته فاکتور
 بر غول مخالف تاخته بعد مات مردانه انضام قول غنیمت را پراکنده ساخت و شاد بخان سر آمد
 امرای بهیوی بر خاک هلاک افتاد و در آشنای کیر و دار تیر غضب الهی از منشت قضا بچشم بهیوی
 رسید و از مردک چشم او گذشته از پس سر برآمد و در صندوق فیل بجان کندان افتاد و بهادران
 دل بای داده قرار گزیده و شکست عظیم بر مخالفان افتاد و درین وقت که بهادران بتاراج ششم
 فیلان اهتمام داشتند شاه قلیخان محرم فیلی که بهیوی بران سوار بود دگر و گزیده خواست بدست آورد
 فیلبان گفت مرا ضایع مسازید که معصوم شما درین فیل است بقی محرم ازین مژده محمول
 طالع خود شده آن فیل را با چند زنجیر فیل دگر اندم که بر آورد و دوشی که طغرای فوجات بی اندازد

کندی
 در افواج

نقطه باریک در میان دو خط

و در زیر از فضیل

تواند بود و فیصله اولیای دولت گردید و او بجهای بسیار و غنایم پشمار بتصرف بهادران لشکر درآمد
 و هنوز زیایات اقبال بشکر مشغول نرسید بود که خبر فتح معروف و صلح بارگاه دولت گردید و بهادران نیز جنگ
 متعاقب یکدیگر بخدمت آمدند و نواز شات خسرو را نیز فراز گشتند و شایسته قتل محرم همورا دست و گردن
 بلازمت آنحضرت آورد و هر چند از سخن پرسیدند از جهالت یا جالت یا عدم قدرت سخن سرای
 زبان را بگو بایستی شناسناخت پیرانان نیز خیمت جهازا از لوث وجود او پاک گردید و حکم شد که نه او را
 بدی و سرش را بکابل برده برادر کنند و اسکندر خان او را بیک رابعتاب کرچکان و حراست بدی
 تعیین فرمودند و موکب اقبال نیز بکونج متوازی بر تو و وصول بر ساحت دهمی انداخت علیقلیان شینانی
 بخطاب خانزادانی بلند مرتبه ساحت سرکار سنبهیل با سایر پرکشات میان دو آب بجای که او متوازی بودند
 و عبداللہ خان او را بیک رابعتاب شجاعانی سرافرازی بخشید و سرکار را کلی با قطع او مرجمت نمودند
 و اسکندر خان را خان عالم خطاب شد و مولانا پیر محمد شروانی بخطاب ناصر الملکی سر بلند گشت و قیام
 بکومت اگره فرق عزت بر افراخت و در بولاراجه بار بمل سفارش مجنون قاضی السعدت ستمانی
 مستعد گشته با فرزندان و اقربا بعنایت خلعتهای فاخره سرافراز شده و حضرت یافت و ناصر الملک
 بر پیشه حاجان غلام بشیر خان که در آلور و آنجا و پای تخت افشرد و بود دستور ی یافته او را از آنجا
 بدر کرده آلور را با تمامی سرکار میوات بتصرف در آورده و در بیمورا که در قصبه وونی با جاری با سینه
 و بار بیمو بود جنگ و ترور و دستگیر ساحت و قتل رسانید غنایم فراوان با خجای فیصل همراه گردید و متوجه
 استان ملایک اشکان شد و چون خبر رسید که حاجخان مذکور پس از بر آمدن از آلور برانجام جنگ
 کرده و منظور کردین اجمیر و ناگور و آنجا و در امتصرفست حاجخان رسید محمود باره و جمعی دیگر از بهادران
 بدفع او دستور یافتند و درین سال قحطی عظیم در اکثر بلاد هند و سستان بوقوع آمد و چون ظاهر شد که
 اسکندر خان افغان در غیبت موکب و الایای جرات از کوهستان پنجاب بیرون گذاشته شور
 انگیزی نمود و زیایات حالیات بصوب پنجاب منصف فرمود و در وقتی که مزاجی جالند و نیم سراتقا

نقطه باریک در میان دو خط

انبار

بنا بر عارضه و ثبل بدولت بادشاهی که می آمد و حضرت عرش ایشانی بچنگ فیل توجه مفرط داشتند و در
 در میان دو فیل جنگ با هم انداخته و جنگ کمان قریب پنجه خانان رسیدند هجوم حلابی و عوفا
 عالم باعث توهم و خوش خاطر خانان شد که مکر با شارت عالی بود، باشد با هم آنکه پیغام داد که درین
 دولت خدا داد امری بجز دولتی که ای بخاطر من نگذاشته و تقصیری که سبب گرانی خاطر اشرف باشد و خود
 نمی یابم آیای الهی حضرت از چه رهگذر است و فتنه سازان از من چه رسانند مزاج کرامی را
 محرف ساخته اند که باعث اینهمه شدت شده که فیلان مست را بجا در من سر میدهند و قصد حیات
 و ناموس من دارند با هم آنکه بمقتضای معقوله تسلی بخش خاطر متوهم او شده که از جانب حضرت بفرست
 مستور نیست آنچه بخاطر رسیدن محض توهم است و عا شک چنین باشد و بعد رسیدن لاهور خانان
 بشمس الدین محمد خان آنکه اظهار کله نمود که قصد حضرت بر بند از پنج غنیت کسی به اندیشی
 شما شمس الدین محمد مضطر باشد عذر آگشته بمرکزهای غلاط موکه ساخت و خاطر خانان
 بعد از اطمینان یافت معذات فیلان خاصه سرکار را با امرای اعتبار داد و خود تقسیم نمود بهانه آنکه
 فیلان را باین مردم می سپارم که برای آنحضرت تربیت کنند هرگاه بجهت جنگ یا سواری طلبند
 حاضر سازند و بلا عید الله سلطان پوری را که از افغانان خطا بشیخ الاسلامی و از حضرت چکشیانی
 خطاب مخدوم الملکی یافته بود و باطن سر رشته دولتی افغانه از دست نیندازد هرگز تا نگذارد
 که یک لک روپیه راجع و امنست خواه داد، پایه عزت او را از جمع اکابر هندوستان مرج داشته
 از اعظم دولت ساخت اگر چه خاطر حضرت عرش ایشانی تاب این حکم نداشت لیکن نظر صلاح
 وقت نمود و اغراض میفرمودند بعد از انظام مهام بختاب حضرت الویه سپهر شوکت بدارمخلد و بهی
 اتفاق افتاد و در منزل جالندهر جشن آغاز سال سیوم از جلوس ترقیب یافت و چون موکب عالی از
 دریای مستبح عبور فرموده چنان که در اجیرهای نبات بمقابل امرای عظام افتند، بود از صیت عزت
 ریاست جهانگشایی باشد بکرات رفت و اجیر و قلعه چنارن و آنحد و بتصرف درآمد و از برج

سید سلطان یکم جیسیر از لاهور الدین محمد نقشبند را که
 در لشکر حضرت ایشانی در جنگ بود با عیادت
 آنحضرت بر سر خان خانان ترفیع فرمودند و او
 جشن بادشاهی ترقیب داد و آنست علی قدیم
 آنحضرت نمود چنانچه آن مجلسی که در آنست

این سال جوکی شدن شاه فیضان محرم است چه قیطان نام پیری که فنون رقص دانستی بوی
می بود و او علاقه خاطر با داشت و چون عیش اشیا فی این طریق از ابراهیل از سایر پیرانی پسندید
آن پسر را از وجود کرده به نهجهان سپردند شاه فیضان از جوش سودا و طبعان چون و همچنان شوق
بخوان و آن آتش زده و لباس جوکیان در بر کرد و گوشه گرفت پیرامان و در تسلی و دلای می او
غریب گفت و بعرض اشیا فی مقید شد که معشوق او را باز داده چاره کار او کرد و چون عرصه و بهلی
مضرب خیم دولت شد بی ادایهای علقیقان خازنان بس مع جاهد و جلال رسید و فرمان عفت
بنام او شرف صد و ریافت و از سپید و لعی انقباض نمود اظهار بی اعتدالها نمود و حضرت عرس اشیا
تا و یب او را بصلح وقت متوقف بر زمان فرصت داشتند و بعد از ششماه از بهلی با گره
فرمودند و درین ایام پیرامان فی خانان بسی شیخ که کسی بخواهد از ناصر الملک رنجده علم و شاعر سایر
اسباب تجل از و کر که شیخ که کسی را مضرب و کالت داد و مهمات مالی و ملکی از پیش خود کرد
و آنحضرت انعام خود را بی خانان بدکور را بمنعم حقیقی حواله کرده در کمال بی پروایی می بودند و درین سال
از جلوس و الاشیخ محمد عیث که برادرش شیخ مهلول بدتبع بی باکی میرزا احمد آل شربت شهادت حشر
از کجاست بهند و ستان آمد و هجتهای روحانی با او انقباض می یافت و شیخ در دعوت ستمانی
ید بهضا داشت و درین سال بهنا در خان برادر علقیق خازنان باله تعیین شد که آنملک وسیع
از تصرف باز بهادر بهر شیخ عیث که از امرای شیرخان و سلیم خان بودند استقلال میرزا مستطاف
بخوده تصرف در او را و در او ایل این سال شاه محمد قلاتی که از طرف پیرامان در قندهار بود حکم
اشرف قلعه فندار را مطابق وعده حضرت جنت اشیا فی بوکلای شد ایران سپرده بدگاه
والا آمد و درین لایکی از فیضان مست بادشاهی در عین مستی بی اختیار فیلبان بر نیل پیرامان
آن نیل را گشت و پیرامان اصلا مراعات ادب نکرد و آن فیلبان بی کفایت را بقصاص
رسانید و همدین ایام روزی پیرامان در کشتی نشسته سیر دریای جون میکرد و یکی از فیضان شاهی

بسیب از ناصر الملک نزل او رفت بی از غفلت بی کفایت
بعد از رسیدن و عارفان از فیضان خان ازین سخن رنجیدند
چون فیضان را در ملک رسید از عیث که برادرش شیخ
که عیث را از دست یافت و فیضان گفت که از او رنجیدم
و او را به زندان انداختند
و در این سال
او را با حقیر پادشاه فرستاد و بی خانان او را بی کفایت
و کالت فیضان

در جوش و خروش مستی باب در آمدن بجانب کشتی پراچان دوید اگر چه فیلبان بزرور بار و فیل را
نگاه داشت اما خاگانان از استیلا می توهم اضطراب بسیار کشید و چون بعضی اشرف رسید بجهت
مراعات خاطر او فیلبان را بسته نزد او فرستادند پیرام خان سر رشته حفظ توره از دست داده
ان بیکباره را گشت و از مسجود این مکابره مزاج اعتدال سرشت آنحضرت بر اشفت و نشاء
جلالیت استیلا یافت و ترک مدار نمودند مدبر کار مختصر در مفارقت او از خدمت دانسته در بیک
شکار بصوب کول جلالی با مرزا اشرف الدین حسین و ادهم خان و چندی از مخصوصان که محرم
این راز بودند نهضت عالی اتفاق افتاد و مقارن ایحال خبر ضعف حضرت یرم مکانی نیز از
دهلی رسید و همین را قوتی بسیار غنیمت و از محله دهلی پیش نهاد همت فرمودند شهاب الدین
احمد خان که حکومت دهلی داشت بسعادت استقبال شتافته دولت زمین بوس دریافت
و آنحضرت بصلاح دولتمداران از دهلی و امین مطاعه به بندهای قدیمی که در اطراف ممالک تعیین
اصدار فرمودند که چون از پراچان افعال ناشایسته که مناسب حال او نیست سر بر زده و تشییع
امور سلطنت و برداشت این بار دولت از حوصله او پر و دست ناکزیر او را ازین شغل خطیر معاف
داشتند سرانجام مهم و اصلاح لشکری که می داشتند بزم دست همت جهان آرا لازم شمرده او را
در آنکه که داشته بدی تشریف آوردیم هر که را سعادت یاور و بخت رهبر باشد فی العود متوجه درگاه
خلیق بنا کرد و حصول مراد مختصر بدیافت سعادت ملازمت دادند از آنجا که بندهای قدیم
با دشمنی را پراچان دل شکسته و ناکام میداشت و جایگزینی معمور به تربیت کردای خود
بجوینز نموده بود امر از اطراف ممالک بطواف استان سپهر مطاف روی امید نهادند
و شمس الدین محمد خان از پهر بشتافته و میر محمد خان کلانزاجکم اشرف در لاهور که انشاه بامهدی
قاسم خان حاکم لاهور ملازمت اقدس رسید و مشمول عواطف بیکران گردید و علم و فنانش
طرح پراچان با و رحمت فرمودند و حکومت بنجاب برای رزین او تفویض یافت و در آنک

زمانی خبر اخراج و نواحی از پیرامون بلند آواز شد جمعی که محل اعتماد او بودند ترک صحبت او
 کردند و به پستان اقبال شتافتند اول قباخان کمک و بعد از مردم دیگر ریز کردند و رسیدند بهرام خان
 بر حقیقت حال و خوف یافت و یقین او شد که این لشکر بطرز لشکریهای دیگر نیست در نتیجه
 شش بهار همت را بصید دولت و حضرت فرمود اند سر رشته تدبیر از دست داد و سر اسیمه گردید
 و ترسون محمد خان و حاجی محمد کبستانی و خواجه امین الدین محمود را که از کینو خدمتی بخطاب خواجه بی
 شرف اختصاص خواهد یافت بعتبه اقبال فرستاد و اظهار عجز و نیاز مندی و معذرت بسیار نمود که
 بحرب زبانی آنحضرت را بخود مهربان تواند ساخت چون فرستاد و ابوسعید و ملازمین را فرستاد
 کاری از پیش گرفت و حضرت معاودت قسم نشد ولی یک وسیع که ای کینه نه سر حلقه بی دولت آن
 بودند از سیاه ولی سبی در آن داشتند که پیرامون را بجا نب دهلی برده بکنک قرار دهند و باغ
 بر چهره روزگار او کنند اما نفس الامر و انصاف آنکه خودش بالطبع را ضعیف بود که آفریننده نام نزل
 و ابد کرد و چون بهرام خان از نامه حال مردمش بدید خاندانی شایسته که حضرت داد
 بگذرست حضرت بروند و بهادر خان را نیز که متجیر ولایت مالو رفته بود برگردانید و روانه درگاه
 ساخت چون حقیقت حال بهر من اشراف رسید ترسو بخارا نزد پیرامون فرستاد و به مقام داد و بستان
 اراده ملازمت و آمدن بایچه و نمایه که در غیرت سعادت بار نخواهد یافت مناسب آنکه متوجه ریاست
 خانه مبارک شود هرگاه از اینجا سعادت ناید مورد عنایات خواهد شد خان به کور بظاهر احوال مبارک
 برفت و بساطن اندیشه های باطل بخاطر آورد و از آنکه برآمد و نخواست پسر سکندر خان افغان را رخصت داد
 که ببالک محروسه در آید بخار فتنه مرتفع سازد و خود بصوب الورد شتافت که از اینجا اهل و عیال گرفته
 بجنب بجا رود هر چند فرامین نصیحت آموخت و بنام او صد و ریافت مصاحبان به نیکو داشتند که
 چهار شود درین ایام هر محمد طایف ناصر الملک که اراده رخصت مکه معطل داشت در راه کرات این چنین
 برگشته سعادت زمین بوس حضرت عرش آیشیانی در یافته بجماعت خاصه و خطاب خانی و علم و تقاره

شرف اخلاص یافت و پیرامان تیریک بعضی کوتاه پنهان در اجتهاد خطا کرد به پیکان برشته از آنجا
 به جناب در آمد و تبریح یعنی نمود انحضرت فوجی از منبازان عرصه فیروزی بهر کردگی خان اعظم ششاله خان
 آنکه به جناب تعیین فرموده متعاقب آن موکب اقبال نهضت فرمود و در وقتی که پیرامان در کرکشان
 اهتمام داشت لشکر منقلا در ظاهر موضع کوناچر من اعمال و که رسید و خاندان کور این خبر شنید آنکه خان
 بنظر درینا و در وقت دیر از جنگ پیش آمد و پس از کشتن و کوشش بسیار بهر محبت حوزو به سو الگ
 در پناه راجه کفین کرکشت و فرمود این فتح در نوای سهرند مسرت افزای خاطر اولیای دولت گردید
 و منعم خان بادیگر امر آنکه شرف از کابل عازم درگاه شده بودند در منزل سهرند بسعادتی است
 مشرف شدن و اخذ حالت بنوازش حسرت وانی ممتاز شدند و منعم خان بمحض و کالت خطاب
 خانخانی فرق عزت بر او اذاعت و در همین منزل شمس الدین محمد خان آنکه منصور و منظور حبیب
 زمین پس نمود و مورد عنایات گشت و جامه و اقوی پیرامان با آنکه خان مرحمت فرمود و خطاب
 اعظم خانی بایه قدر او افزودند و بلا بود معین فرمودند و چون دامن که سو الگ مجسم جناب حضرت
 در مینداران سیاه بخت شهبات نمایان یافتند پیرامان عجز و انکسار را پیشین جرایم گذشته
 رسیده منعم خان متوجه زمین بوس گشت و چون بار دوی معلی رسید پیرامان را رو پاک در گردان
 انداخته بگذشت آوردند خاندان کور و در کساری بر پای فلک فرسای حضرت عرش میثاقی
 نهاده از در بهمای بای که رست و خاقان ستود و بهیم از جمال حق شناسی و گرم سر او را در آغوش
 عزت گرفته و بیک از گردنش برداشته آنکه مذامت و کرد و جلال از جهر او پاک ساخته
 بهفتاد است کوناگون و بلوخی فرموده به سوری که در ایام و کالت می نشست بر دست راست
 نشاندند و در آخر مجلس سرو پای خاصه عنایت فرموده از روی خشودی برخصت سرفراز
 ساختند و جمعی از مبنای درگاه پیرامان را از حد و ناکور که ز ایند مراجعت نمودند و خان نیکور
 در آشنای روز و میا بیشتر من مضافات صوبه کجرات رسید روزی چند بجهت دفع کوفت راه

و غنیمت منصور است از حد جناب
 که در آنجا بنده شهنشاه
 این که در میگویند در یک روز
 این شده و تقسیم از سلیمان
 تاریخ و حد خان را با عینیت
 بدرگاه دست و

در تاریخ ۱۰۰۰ ساله

و در ارکان استقلال منعم خان که بظاهر وکیل بود و نیز تزلزل راه یافت و آنکه خان از کمال ولسوئی
 معات را بی شایسته عرض فضل میداد و از بهر مزاجی این دو کس عبادت ثلثه برداشتن و عیش نشستن
 قلعه جاده مسخر گردید و درین هنگام اوسم خاثر از مالوه بحضور طلبید اشکند و پسر محمد خان بی شریک
 بکومت آنجا بلند مرتبه گردید اگر چه پسر محمد خان در ضبط اولایت و تنبیه مفسدان و تاخیر تاج
 ملک خاندیس که بجای باز میاد بود و لوازم جلالت و تهور بجا آورد اما از فقدان احتیاط و افراطی
 از جنگ و غارت باز میاد و در کجاسته و قبی که خود را بآب زبرد زد و از بخت غریق گشت در سال هفتم
 جلوس اقبال عبداللہ خان اوزبک بصوبه داری مالو ولسوئی یافت و درین ایام جمعی از کنگره
 بنابر بغض و حسدی که با آنکه خان داشتند ایدم خان چون سرشت پسر خود را باهم آنکه را بقتل آورد
 گفتند که اگر او را از میان برداری مدار مملکت همد وستان بر تو خواهد بود و منعم خان و شهاب
 نیز و امنی برین ایش زدند تا آنکه روز سه شنبه دوازدهم رمضان در سردیوان آنکه خان و منعم خان
 و شهاب الدین احمد خان و سایر ارکان دولت نشسته با نظام سهام ملکی اشتغال داشتند که
 بی اعتدالانه با جمعی از او باش درون دولخانه که حاضران مجلس تعظیم او برخاستند و آنکه خان قیامی
 در آن سخاک بی باک پشیمان دست بخرج برده متوجه آنکه خان شد و ملازمان خود ششم آورد
 اشارت نمود که چه ایستاد و این خوشم بیک پند دولت بخجری بسینه آن هدیه بشین و ساد و سعادت
 رسانید و آنکه خان مضطربانه بجانب دولت سرای بادشاهی دود و خدا پردی ملازم اوسم
 برخم شمشیر کار آنکه خان تمام ساخت و آن رکن سلطنت در صحن دولخانه بدرجه شهادت
 فایز گشت و غوغای عظیم برخاست و آن بی اعتدال کتاخانه متوجه سرسرای عالی شد و خواست
 که شمشیر در دست سرزده بجل در آید و خواجه نعمت خواجه سرای فی العود در را مقفل ساخت و آن
 کم وضعت هر چند تلاش نمود خواجه نعمت توفیق خدمت یافته در کنگره و حضرت عرش اشیا فی
 که بر بستر راحت تکیه نموده بودند ازین آثوب پندار شده باعث غوغا رسیدند چون هیچ

در تصرف منعم خان بر عدل افغان بود بکوشش
 خان و در چندی دیگر امرام
 بر سر آید رسید و ساد و سعادت و غیر آنرا
 اعلام نمود و حاکم آنجا بر یافت باز میاد که در آن
 و از ساد و سعادت باطنی کل زمینداران آنجا بر سر
 و در آن هجوم آوردند
 در تاریخ ۱۰۰۰ ساله

یکی از پسران جوان مردم اطلاع داشت خود سرازیدوار قصر بر آورد و استکشاف احوال فرمودند رفیق نام
منصبه از صورت ماهر و صفا داشت و اشارت بقالب خون آلود آن شهید نمود و حضرت
بقصر مان جلال برافروخته باضطراب متوجه پیرون شدند و در حال یکی از پرستاران بر سر
عزت شمشیر خاصه بدست شرف و در چون چشم شهر بار عدالت آثار بران برشته روزگار
از روی غضب فرمودند که گنج لاد آنگاه ماجر اکشتی ان خیر چشم پیش دویده هر دو دست حضرت
گرفته گفت که بادشاه غوری فرماید که چه کس او را کشته و بعد تر تلاشی هم شد حضرت عرش آشیانی
برزور قدرت آگهی دستهای خود را از چنگ او خلاص ساختند و حضرت غضبش بر روی آورد
که مانند کبوتر معلق زده بر زمین افتاد و فوجان خاصه خیل و جمعی دیگر بکام شرف دویده و او را گرفته
از بالای صفه سرنگون انداختند و لفظ دو خون شد تاریخ این واقعه یافتند و منعم خان و شهاب
الدین خان که باعث این فتنه بودند از دولت غضب بادشاهی هراسیده راه فرار پیش گرفتند
و ماهم آنگاه بعد ازین واقعه بچهل روز در غم فروزند مسافر ملک نیستی گردید منعم خان در آشنای توجیه بصورت
بقید سید محمود باره در آمد و او آداب مردمی بجا آورده و او را با عزاد تمام خدمت حضرت عرش
آورد و حضرت بر خلاف اندیشه باطل او بخواه اطف بکمران اختصاص بخشید بهمان غط منصب
و کالت و خانجانی سرازیدوار فرمودند و از سوان این سال آمدن تانین است بدرگاه کجی شاه
و او در قون فتنه پروازی سر آمد و درگاه بود و وزیر احمد راجه بقیه بسیر میر و راجه او را با آنها
لابق از فیلان مای و چو هر گاهی بدرگاه فرستاد و تانین بجل و سامان شایسته داشت و از
انعام شهنشاه حضرت عرش آشیانی بجمال جاه و جلال رسیده و در ایل سال ششم جلوس
میمنت مانوس خواجه عبد المجید که بکار فرمائی سیف و قلم علم امتیازی افزاشت بخط ابضغی
شرف اختصاص یافته سرکار که به را قبول او مرحمت فرموده بضبط آن ناحیت فرستاد و در
بسامع جاه و جلال رسیده که غنی خان ولد منعم خان که بوکالت پدر ششیت مهات کابل میفرمود

الکثر الشیخون و اوصاف منعم خان و از سوان راجه
حلب فرموده

و بهادر برادر او بجانب کوه مانگپور برود و سکندر و ابراهیم سرکار آورده بتصرف آورند و بهین اعیان
 از یکدیگر جدا شدند و بهادر بران بعد از ایش جشن سال دوازدهم در لاهور اشتهاض الویه جهانگش بصورت درخت
 اگره وقوع یافت و منعم خان خاننمان در آنکه اسبها دست ملازمت رسید و خانه کور را بجهت تسخیر حاکم
 مانگپور که اشتهه جمعی از امر او و وزیر فیل حکمی برکاب نظر قباب گرفت و بخوبی تو به فرمودند در عین گرمی بمکام
 شورش مقهوران جا بجا کوچ کوچ از آب کفک گذشته جمعی را بر سر سکندر خان بجانب او و تعیین کردند
 و موجب اقبال بجانب مانگپور نصفت فرموده آصف خان که سابقا از کده بر آید و بوسیده سعادت ازلی
 روی نیار بر رگه آورده بکره مانگپور منصوب گشته بود و در بنونت بافاق مجنون فاقشال با بهادر خان
 برادر علیقلی خان تقابل داشت آمد ملازمت کرد و علیقلی خان از ظننه وصول موجب عالی قرار داد
 که از آب کفک گذشته در حد و کوالیار شورش اندازد آنحضرت آصف خان را حضرتش فرمودند
 بدولت بطریق ایغار متوجه شدند و میورا خبر رسانیدند که علیقلی و بهادر در حوالی برکنه سکر در کشته
 اند و زیای کفک گذشته راجع به حکومت و اس و خواهر چهار را حکم شد که اردوی بزرگ را در تصرف
 کرده برود و نگاه دارند و خود بفتح و فروزی باستعمال تمام ایغار فرموده آنحضرت روز از زیای کفک
 عبور نمودند و در آنوقت هکی بازو کس ملازم رکاب دولت بودند و شب در کنار دریا گذرانیدند
 و مخالفان که در یک گروهی منزل داشتند خبر داشتند و مجنون خان فاقشال و آصف خان
 هاشم بوجک معنی پوشیده و بمکام صبح که طلوع نیر اقبال بود پس الصفین نیر فاقشال شغال گرفت
 و در یون ساعت هکی پانصد سوار و پانصد فیل در ظل رایت غلوات مجتمع بود و بعض تا سید را بانی
 بر مخالفان افتاد و بهادر خان برادر علیقلی دستگیر شدند بسیار رسید و توجه انشرف شخص حال علیقلی
 مصروف بود و حکم شد که هر کس سر مغولی از حرام مکان بیارد یک مهر بگیرد و سرهند و ستانی را بکشد
 پناهی لشکر بطبع زر سر از پاشا خسته برآید و بر سر این زر را بودند تا آنکه سر علیقلی آوردند و معلوم
 که در جنگ مغلوب تیری باور رسیده و در ان اثنا با شش پای فیلی نیم گشته در زیر درختی افتاده بود که پناه

با شایره فرود از اطراف ستر قمار چهل کرده را
 فرغ خسته پانده غار حاد از شکر رزم

از پانچان لشکر بر سر او رسید بطبع انرفی سران جدا جدا حمله آورد و انحضرت سجد است که آبی بجا آورده
سر عیقلی و بهادر را با کمره و قشما با طرف ممالک فرستادند و عبارت فتح اکبر مبارک تاریخ شد
و بعد از فتح هانزوا از راه الباس با یلغار ببلد کره تشریف آوردند و اکثر احرار بجا کمره حضرت یافتند
و جمعی از ثقه سرستان بهزار رسیدند و سکندر خان از جنگ امرای عظم منورم شده به پناه امام غفر
کود که پور کر بخت و منعم خان بوجب فرمان واجب الادعان از اگر آمده در مکه پور باور اک سعادت
رئیس بوس مشرف گشت و تمامی حال متعلقه عیقلی و بهادر بجا کمره خاند کور مرحمت فرمود و حضرت
چون پور و آنکند و فرمودند و بر کار او و قبول محمد قلیخان بر لاکس مرحمت شد و در ورشینه یازدهم
سنه هفصد و هشتاد و پنج موکب اقبال بداد خلفه اگره نزول فرمود و یورش مالو و اطفا فی نایر و شکر
میرزایان پیش نهاد همت علیا کردید و بظا هر لشکر چینه و انمود و باطن صید و حشی طبعان مطح
نظر فرموده است و پنجم هفصد و هشتاد و پنج جری از راه باری عمان غنیمت بدو پور معطوف
داشتند روزی بزبان بجزبان گذشت که همه زمینداران بسعادت عقبه بوسی فرق افشار
بکیوان رسیدند و بعد از آنکه هنوز در خواب غفلت و بسک سنگه پسر رانا اودی سنگه که
سعادت حضور داشت فرمودند باید که درین یورش از تو خدمات شایسته بتقدیم رسد و بطلب
اصلی از اظهار این مقدمه آن بود که در افواه آوازه این ایلغار آشتیابا به و میرزایان ثقه انکثر
از نهضت موکب جهانکشا غافل شوند پسر رانا این نزل را جدانگاشته کر بخت و از خبر کشتن او
آتش فرمان جلال زبان کشید و همت جهانکشا به شبهه رانا مصمم گشت در او اسطر ربع لاول
سنه هفصد و هشتاد و پنج ظاهر قلعه سوئی سو پر مخیم اردوی کبهان پوی کردید و بی محنت آن قلعه
همان روز بدست آمد و از منزل کا کرد و لشکریاب الدین احمد خان را با چندی از احرار عظم
ثقه فرزندان سلطان محمد میرزا از حضرت فرمودند و آن پند و لمان پیش از وصول افواج نیز
از مالو کر بخته روی او بار بجا جنب ولایت کجرات نهادند و بکنیز خان که از ملازمت سلطان

که ابراهیم بن محمد حسین باشند

و تا ده روز در اجیرقامت اتفاق افتاد جشن نوروزی آغاز سال سیزدهم در مقام راحت افزای اعیان
 گرفت و بعد فراغ از لوازم شادمانی لوای مغاود و مستحقان را رفع یافت و در راه بسیر و شکار قطع
 مسافت فرموده باز در هم شوال ظلال دولت بر فرق مشطران قدم میمنت لزوم انداختند و در مسافت
 فرمان طلب بنام انکی خیل که در صوبه پنجاب جاگیر داشتند شرف صد دریافت میر محمد خان آنکه و امرای پنجاب
 بخدمت رسیدند و ولایت پنجاب بجای کریم خان و اسماعیل قلی خان برادرش رحمت فرموده و سرکار
 سنبهیل متول میر محمد خان بقویض یافت و سرکار مالو بقطب الدین محمد خان غنای شد و سرکار قویض میر محمد خان
 و شهاب الدین احمد خان از مالو آمد و مظفر خان از الحقی از کمرش شهاب الدین مالکی سبکبار خدنه انظام برکت
 خالصات بهمد که روانی شهاب الدین احمد خان حواله فرمودند و امرای عظام که در یورش حضور برکات
 بودند بکم اثر شرف بجهت منته ابراهیم حسین میرزا محمد حسین میرزا که باز از کرات مالو آمد و مورش افزا شد
 روانه کشند و آن فتنه انکیز را از اولایت بدرسا خند و آسمان کام کجرات رفته بعضی از برکت
 انکیز را متصرف گردیدند و همدین ایام نهضت موکب عالی بصوب زیتنه و اتفاق افتاد و آن فتنه
 در مبادی سال چهارم درم جلوس که در تصرف رای سرچین بود مفتوح گشت و انقلبه را بهتر خان سپردند و
 مجنون خان قاتل موجب برلغ عالم مطیع قلعه کالج را که راچه را بجز از افغانان مبلغ کلی خرید و در دست
 خود داشت بتصرف در آورد و همدین سال روز چهارشنبه هفدهم ربیع الاول نصد و هشتاد و هفت هجری
 که هر یکای خلافت و شهر یاری اخبار برح سلطنت و بختیاری از مشرق سعادت طلوع نمود و چهارم اسرایه
 امنیت گرامت فرمود و از فوجو این نوید روح افراد را که بمجامع غر و علل رسید و بخیل این شریکه
 جان بخش فرموسیم و در زنا رفت و نمودند و آن سلامه دو دمان شوکت و چهارم هجری را سلطان سلیم نام نهادند
 و چندین خطرات در وضع این اسم مبارک ملحوظ خاطر اثر شرف گشت اولاسلتهی ذات قدی صحت
 ان چشم و چراغ دولت دیگر سلامت اتفاق بمیمن آن مولود عیبت محمود دیگر مناسبتهای
 شیخ متحاب الدین و شیخ سلیم شهری که بطولع این نیز اقبال بشارت داده بود اگر امت فرمود و ولادت

و تا ده روز در اجیرقامت اتفاق افتاد جشن نوروزی آغاز سال سیزدهم در مقام راحت افزای اعیان
 گرفت و بعد فراغ از لوازم شادمانی لوای مغاود و مستحقان را رفع یافت و در راه بسیر و شکار قطع
 مسافت فرموده باز در هم شوال ظلال دولت بر فرق مشطران قدم میمنت لزوم انداختند و در مسافت
 فرمان طلب بنام انکی خیل که در صوبه پنجاب جاگیر داشتند شرف صد دریافت میر محمد خان آنکه و امرای پنجاب
 بخدمت رسیدند و ولایت پنجاب بجای کریم خان و اسماعیل قلی خان برادرش رحمت فرموده و سرکار
 سنبهیل متول میر محمد خان بقویض یافت و سرکار مالو بقطب الدین محمد خان غنای شد و سرکار قویض میر محمد خان
 و شهاب الدین احمد خان از مالو آمد و مظفر خان از الحقی از کمرش شهاب الدین مالکی سبکبار خدنه انظام برکت
 خالصات بهمد که روانی شهاب الدین احمد خان حواله فرمودند و امرای عظام که در یورش حضور برکات
 بودند بکم اثر شرف بجهت منته ابراهیم حسین میرزا محمد حسین میرزا که باز از کرات مالو آمد و مورش افزا شد
 روانه کشند و آن فتنه انکیز را از اولایت بدرسا خند و آسمان کام کجرات رفته بعضی از برکت
 انکیز را متصرف گردیدند و همدین ایام نهضت موکب عالی بصوب زیتنه و اتفاق افتاد و آن فتنه
 در مبادی سال چهارم درم جلوس که در تصرف رای سرچین بود مفتوح گشت و انقلبه را بهتر خان سپردند و
 مجنون خان قاتل موجب برلغ عالم مطیع قلعه کالج را که راچه را بجز از افغانان مبلغ کلی خرید و در دست
 خود داشت بتصرف در آورد و همدین سال روز چهارشنبه هفدهم ربیع الاول نصد و هشتاد و هفت هجری
 که هر یکای خلافت و شهر یاری اخبار برح سلطنت و بختیاری از مشرق سعادت طلوع نمود و چهارم اسرایه
 امنیت گرامت فرمود و از فوجو این نوید روح افراد را که بمجامع غر و علل رسید و بخیل این شریکه
 جان بخش فرموسیم و در زنا رفت و نمودند و آن سلامه دو دمان شوکت و چهارم هجری را سلطان سلیم نام نهادند
 و چندین خطرات در وضع این اسم مبارک ملحوظ خاطر اثر شرف گشت اولاسلتهی ذات قدی صحت
 ان چشم و چراغ دولت دیگر سلامت اتفاق بمیمن آن مولود عیبت محمود دیگر مناسبتهای
 شیخ متحاب الدین و شیخ سلیم شهری که بطولع این نیز اقبال بشارت داده بود اگر امت فرمود و ولادت

پردگیان سراق عصمت را که عالمه کوکب دولت بود بنا بر تعذر نقل و حرکت در خانه شیخ و نیال
 که از منتسبان روضه حواجه معین الدین قدس سره بصلاح آراسته بود در اجیر که آشنند و در حوالی
 ناگور نوید ولادت شانزاده عالی زاد و مسرت افزای خاطر قدسی مظهر کردید که در شب چهارشنبه
 دوم جمادی الاولی نهد و مفاد و نه بهی قدم بر صه و جو و نهاد و بمناسبت هجای شیخ و نیال
 بسطان و نیال موسوم شد و چون لشکر منقلد بحوالی سروی رسید راجه انجا چند راجه و بی بی
 بطریق رسالت پیش خان کلان فرستاد و در وقت رخصت که خان مذکور یکیک را از آنهان
 میداد راجه و بی بی از آنهان چند هری بخان زد و بهادران نام افغانی ملازم خان مذکور و لیرا به
 گرفته بر زمین زد و دیگران او را بچشم فرستادند و بهادران ترین همین جرات منظر نظر حضرت
 عرش ایشانی گردید و در سلک تور جهان انظام گرفت و رفته رفته قوی گشت و رسید کار طلبی
 در سلک امرای عظام منسلک گشت و بسبب این بی اعتدالی حکم بقتل عام اسل سروی صادر شد
 الفصیح چون ریاست میزوری بر آن ملک درآمد امرای آن ولایت طاع و کربا بخدمت پیوستند و
 رجب ظاهر احمد آباد مستور ریاست اقبال شد و طایف امام فرق عبودیت بر سر حلقه نهادند
 کامیاب امن و امان گردیدند و تعریف احمد آباد و ملک بکرات محتاج بیان نیست چنانکه
 هندوستان در اکثر صفات بهترین اقالیم روی زمین است ملک بکرات خلاصه هندوستان
 قرار یافته و شهر احمد آباد خلاصه بکرات و حکومت احمد آباد بخان اعظم میرزا که که توفیق
 و پرکانت و بکرمثل برده و چنانچه و سورت و غیره که میرزا ابان در تصرف داشتند بکرات
 بکرات مرحمت فرمودند و امرای بکرات تعهد استیصال میرزا ابان بر ذمه خویش گرفتند
 و ریاست اقبال برای سیر در بای شور بجانب بندر کهنایت که می کرد و احمد آباد استیصال
 چون بکراتیان بخیل انکه حضرت عرش ایشانی ملک بکرات بدستور سابق بر آنها مسلم خواهند داشت
 اضطراب سعادت زمین پس شتافته بودند در بنو لا که انظام مهمام آن ملک با امرای عظام

و بعد از این که شیخ
 شیخ محمد شایع یافته
 ۹۶۹

و بعد از این که شیخ
 شیخ محمد شایع یافته
 ۹۶۹

KIRKPATRICK LIBRARY
F. 3715
Page No. 3715
Date 18-7-1955
Section Manuscript